ГОЛУБ

ЛИСТ СА СЛИКАМА ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ

ЗА 1902. ГОДИНУ.

ГОДИНА ДВАДЕСЕТЧЕТВРТА.

СА 33 СЛИКЕ.

УРЕДИО ГА:

ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ,

УЧИТЕЉ СРПСКЕ ВИШЕ ДЕВОЈАЧКЕ ШКОЛЕ У СОМБОРУ.

СОМБОР.

ИЗДАЊЕ КЊИЖАРНИЦЕ МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

1902.

САДРЖАЈ.

Стр.

I. Песме.

1. Ново Лето, од Сев. Перића . . . 1
2. „Голубу“ о новој години, од И. Митровића 4
3. Скромност, од Јан. Николића . . 6
4. Прве чакшире са сл , од Тета Даре 9
5. Мом кумчету у споменицу, од Чика Васе-Љубисава 10
6. Дечија химна, од Мил. С. Хркаловића 10
7. Записи, од Сп. Ђурића 17
8. Срећа, од Јан. Николића 20
9. Родитељска суза на гробу свога сини Бошка, од Кр. Поповића . . . 22
10. Зима, од Дамјанка 23
11. Ја сам једно Сриче младо, од Ник. Ђ. Вучетића 24
12. Човек од снега са сл., од Тета Даре 25
13. Живот, од Сев. Перића 26
14. Помисли у ссби, од Чика-Јове . . 33
15. Отаџбини, од Мил. Јововића . . . 30
16. Народна мудрост, из „Народ Блага“ 49
17. Српкињицама, од Поп-Ристе М Поповића 53
18. Игра школе са сл , од Тета-Даре . 57
19. Савјети, од Сп. Ђурића 65
20. Поносан, несносан, од Мићуна М Павићевића 67
21. Над гробом своје миле мајке, од М. Јововића 69
22. Матерински језик, од Мил. Јововића 81
23. Пјесма пролећу, од Сп. Ђурића . 87
24. Манастирско ђаче, од Сев. Перића . 87
25. На гробу Бошка Поповића, од Ф. Радичевића 88
26. Христос воскресе, од Чика Васе . 97
27. Пролеће, од Н. Ђ. Вучетића . . 101
28. То не ваља, од Чика Васе . . . 104
29. Ево на што му прсти, са сликом . 104
30. Људски живот, од Дамјанка . . . 104
31. Да л' има Србина, од М. М. Вршчанина 107
32. Пријатељство, од М Јововића . . 113
33. Сан, од Сек. Дрљевића 116
34. Пјесма на колијевци, од М. Јововића 122

Стр.

35. После кише, од Дамјанка 122
36. Како пролазе неумерени, од Дим. Стојшића 123
37. Зрнца, од В. Станимировића . . . 129
38. Молитва једног Српчета, од М. М. Вршчанина 131
39. Чигра са сл., од Тета Даре . . . 132
40. Не нагли, од Ј. М. Удицког . . . 145
41. Дијете и лептир, од М. Јововића . 154
42. Народна мудрост из „Народн. Блага“ 161
43. Племићеви двори, од Ј. Матановића 166
44. Моја жеља, од Н. Ђ. Вучетића . . 167
45. Колашински мученици, од Ст. Б. Д Вршчанина 169
46. Пролеће, од Ст. П. Бешевића . . 176
47. Љубав к роду, од М. Јововића . . 180
48. На путу к циљу, од В. Гаговића . 180
49. После распуста, од Вл. Станимировића 193
50. Зора, од Р. М. Тасића 196
51. Помирење, од В. Гаговића . . . 200
52. Зрнца, од М. С. Вучковића . . 200
53. Глете Јуцеји њене куце са сл. . 201
54. Зрнца из „Горског Вијенца“ . . . 209
55. Сриче, од Петрова 211
56. † Богдану М. Милановићу, од Ис. Митровића 213
57. На дан смрти Бранка Радичевића, од Мићуна М. Павићевића 216
58. Путник месецу, од Дамјанка . . . 216
59. Паји буји са сл., од Чика Васе . . 217
60. Мали војник, од С. А. Карабеговића 218
61. Савети милој Српкињици од Ст. Бенина 221
62. Лењивцу, од М. Јововића 225
63. Неста блага, неста пријатеља, од М. Јововића 226
64. Звезда, од Дамјанка 230
65. Шта највећма волим, од Н. Ђ. Вучетића 231
66. Превара са сл., од Чика Васе . . 232
67. Знање, од М. Јововића 241
68. Нада, од Н. Ђ. Вучетића 245
69. Очевој сјени, од П. Г. Вулева . . 248
70. * од Чика-Јове 257
71. Лија, од Ст. Путника 257

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА • SOMBOR •

Стр.

72. Без друга, од Р. А. Стојадиновића 260
73. Лако ј' оном, од Милорада . . . 264
74. Гледај, од С. А. Карабеговића . . 264
75. Сриче, од А. Б. Кошутића . . . 268
76. Чувај се лажи, од Чика-Васе . . 273
77. Милост дечице, од Чика-Васе . . 276
78. Николи Тесли, од Ђ. Свитлића . . 282
79. Чика-Јови Змају, од В. К. Љуб. . 289
80. Своме драгану, од † Бог. Крајишника 298
81. Христос се роди 305
82. Две жене, од Дамјанка 310
83. Убојица, од Чика Васе-Љубисава . 312
84. Српском сину, од Жарка Благојевића 313

II. Приповетке.

1. Како је ђаво заслужио кору хлеба, од Толстога 2
2. Ја ћу умрети за своју сестру са сл. 7
3. Две стазе, од Ане Михајловићеве 18, 34, 50, 66 и 98
4. Буди онрезан, од Сп. Ђурића . . 58
5. Двије причице, од Данила Шотре . 70
6. Амајлија, од Р. М. Тасића . . . 82
7. Говедарев син, од Душана Ђурића 114, 130, 146, 162 и 197
8. Наход, од Р. М. Тасића 133
9. Сироче, од Сп. Ђурића 148
10. Долијали, од Д Зиндовића . . . 167
11. Несрећа због непослушности, од Д. Петровића 174
12. Бабино „каже“, од Р. М. Тасића . 182
13. Другарице, од Р. М. Тасића . . . 213
14. Признаница, од Р. М Тасића . . 228
15. Ко другом јаму копа сâм у њу пада, од С. Димитријевића 230
16. Шта вриједи занат, од Сп. Ђурића 244
17. Детињарије, од Чика-Васе 267
18. Телефон, од Д. Брашованове . . . 276
19. Изгубљен лист са енглеског, од М. М. 298
20. Божић без прасета, од Ст. Димитријевића 306
21. Наш попа, од Р. М. Тасића . . . 312

III. Поуке.

1. Грачаница српска задужбина на Косову са сликом 5
2. Дугачки нокти, из „Нар. Здравља“ 6
3. Наука о српским писменим саставима 7, 23, 36, 55, 73, 90, 101, 116, 137, 154, 177, 202, 218, 233, 251, 260, 282, 291 и 307
4. Зворник, опис са сликом, од Ђ. П. Видаковића 20
5. Чувај се хладноће, из „Народног Здравља“ 26
6. Велови или шлајери нису здрави, из „Народног Здравља“ 40
7. Скромност је права врлина за омладину, са сликом 41
8. Петар Прерадовић, са сл. 50
9. Др. Емил Холуб, са сл. 89
10. Умери гњев свој, са сл. 105
11. Санска коза, са сл. 135
12. Овчарски пси у Шотској, са сл. . 153
13. Војвода Тривун Бундало, са сл., од Ј. Г. П—ћ к—к. 169
14. Лабуд-гуске, са сл. 181
15. Фирмилијан, митрополит Скопљански, са сликом 194
16. Благовештенски сабор 196
17. Једна варош на дрвећу 211
18. Герасим Зелић, са сл. 242
19. У Октобру, са сликом 249
20. Др. Михаило Пупин и Никола Тесла, са две слике 258
21. Далматинка и Далматинац, са две сл. 265
22. Станоје Главаш, са сл. 274
23. Гробница владике Рада, са сл. . . 280
24. Пошљедња порука др-а Јована Пачуа српском народу 290
25. Станоје Главаш, са сликом . . . 206
26. Српкиња са Косова, са сл. . . . 206
27. Српска Богословија у Призрену са сл. 311

IV. Сваштице.

1. У 1. бр. Особита гозба. Против плесни. 12
2. У 2. бр. Дијаманти или драго камење у биљкама. Људи што једу земљу. Указ кинеског цара 29
3. У 3. бр. Стаклени век 45
4. У 4. бр. Највећа дрвета 61
5. У 7. бр. Подводном лађом на северни пол 107
6. У 8. бр. Богатство у Сибирији. Виљушка. 125
7. У 12. бр. Госпођински венчић пре 3000 година. Свијетњак 186
8. У 15. бр. Недозреле јабучице (парадајз). Број женских у служби место мушких 237
9. У 17. бр. Гдад у добри час. Слаткиши. Спавање дању. 269
10. У 19. бр. Из живота са Нове Гвинеје. Најјефтинија гостионица. Крв Едварда краља енглеског. Колико је соли у мору? Коњски рај. . . 302

V. Шала и досетке.

1. Не може сирота! Поуздан одговор. 10
2. Ко ни у кога. Из школе. 27
3. Нема док се не превали. Добар рачуница. 42

Стр.

VI. Разно.

1. Гласник у сваком броју . . . .
2. Нове књиге и листови скоро у сваком броју . . . . . .
3. Голубови коштуњци у сваком броју, осим последњега . . . . . .
4. Одговори у сваком броју . . . .
5. Решења у сваком броју осим првога
6. Позив на претплату . . . 16 и 316
7. Нашим везиљама са 2 слике 43 и 69
8. Нашим цртачима са 2 слике 46 и 73
9. Голубов писмоноша у сваком броју.
10. Нашнм читаоцима. 190
11. Оглас књижарнице Миливоја Каракашевића 191

Шт. Ферд. Битермана и сина.

У СОМБОРУ, 1. ЈАНУАРА 1902.

ГОД. XXIV. Бр. 1.

ЗОРЉА.

НОВО ЛЕТО.

Ново лето, нову срећу
Целом Српству Бог ће дати,
Па и ја вам ево хитим
Ново лето честитати.

Сретно било ново лето
Испуниле с' топле жеље,
Бог нам дао свако добро
Задовољство и весеље!

Ман. Раковац.

Севастијан Перић,
јеромонах.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

КАКО ЈЕ ЂАВО ЗАСЛУЖИО КОРУ ХЛЕБА.

Написао: **Лав Толстој.**

Изишао сиромах човек на орање. Није доручковао, него понео од куће кору хлеба. Скинуо плуг с кола, бацио ћебе под шипраг, метнуо кору хлеба на ћебе па је покрио кабаницом. Стао да оре. Коњи се уморили, а човек огладнио. Подигао кабаницу — хлеба нема. Тражио човек и тражио хлебац, испревртао кабаницу, истресао је — а хлеба нема па нема! Човек се зачудио. Да чудна посла! Није никог смотрио, а неко му однео хлебац. А то му је учинио ђаво. Украо му хлебац па за тим засео за шипраг, да види, како ће човек да се љути, како ће да грди и, како ће ђавола да спомиње. Човек се снуждио.

— Па нека, рећи ће човек најпосле. Ваљда не ћу умрети од глади. Ко ми је однео хлебац, мора да је био гладан. Па нека му је на здравље!

И отишао човек на бунар, напио се воде, одмори се, упрегао коње, па наставио да оре. Сада се снуждио ђаво што човека није навео на грех; отишао у пакао великоме ђаволу и испричао му, како је човеку украо кору хлеба, а човек, место да се ражљутио, место да је грдио, да је још рекао „на здравље му!“ Расрдио се и велики ђаво.

— Ти си сам крив, каже му велики ђаво, што је човек тако учинио; ниси знао с њиме како ваља. А по нас ће бити зло и наопако, ако људи стану тако да сз владају, и ако за њима и жене приме таку навику: не ћемо имати ни чиме да се хранимо. То не сме тако остати, одлази, — каже му велики ђаво, — па заслужи ту кору хлеба. И ако тог човека не савладаш за три године, да ћу те окупати у светој водици.

Уплашио се ђаво од свете водице, изишао на земљу па стао да измишља како ће да исправи своју погрешку. Мислио, мислио, па и смислио. Претворио се у доброг човека, па стао код тог сиромаха човека за слугу. И научио је тог човека да сухе године посије жито у блато. У других људи све сажегло сунце, а у тог сиромаха родило жито често, високо, крупног влаћа и пуног зрна. — Човек се исхранио и преостало му још много жита. Друге јесени ђаво научио човека да посије жито на вису. А лето дошло кишовито. У других људи жито полегло, упарило се и зрно учмануло, а у тог сиромаха опет родило, да не може лепше. Те године му заостало још више жита, него што му је преостало лањске. Дошло време, да тај човек већ није знао шта ће са толиким житом.

Сада је ђаво научио тог

човека како од жита да пече ракију. Напекао човек ракије. — Човек напекао ракије, стао сам да пије и друге да поји. Отишао ђаво великому ђаволу, па стао да му се хвали, да је заслужио ону кору хлеба. Отишао велики ђаво да се увери.

Отишао том човеку, види — човек сазвао богате људе, части их ракијом. Газдарица износи ракију. Тек што је стала да служи, запела за сто, извртула бардак. А човек се расрдио па грди жену:

— Вуци се до ђавола! Зар су то помије, да тако добро просипаш на земљу?

Ђаво гурнуо великог ђавола лактом:

— Видиш ли, каже му, сад му није жао коре хлеба.

Изгрдио човек жену, па стао сам да служи ракију. Дошао с радње сиромах човек незван; поздравио све редом, сео, па гледи: људи пију ракију, — и он би да гуцне. Седео је, седео, гутао, гутао пљувањак — а домаћину ни у крај памети да и њега понуди, само је за себе прогунђао:

— Ко би за све вас напекао ракије!

И то се допало великому ђаволу. А ђаво му се хвали:

— Причекај само, доћи ће још боље.

Напили се богати људи, напио се и домаћин; стали један другом да напијају, један другог да хвале, све слатко и медено да говоре; слушао, слушао их велики ђаво, па ђавола и за то похвалио.

— Ако од тог пића постану сви тако лукави, каже ђаволу, па ако тако стану један другог обмањивати, — то ће брзо бити сви наши.

— Стрпи се, каже му ђаво, — да видиш шта ће да буде даље. Причекај да начну други бардак; сада се један другом улизују као лисица, а од другог бардака ће се поклати као вуци.

Попили људи и други бардак. Разговор им стао живљи и крупнији. Место слатких и медених речи, стали да се поречкавају, стали да насрћу један на другог, похватали се у коштац, па поразбијали један другом нос. Умешао се и домаћин, па гости избили и њега.

Велики ђаво само гледи па и то му се допада.

— То је добро, каже ђаволу.

— Стрпи се, каже му овај, и то још није све. Причекај само да попију и трећи бардак. Сада се острвили као вуци, а кад попију трећи бардак, биће као свиње.

Попили људи и трећи бардак, сада се опет насладили. Говоре, вичу, не знају ни сами шта, један не слуша другог; стали да се разилазе, који сам, који по двоје, који по троје: повађали се по улици. Изишао и домаћин да испрати госте; посрнуо, забо носом у јендек, сав се умељао; лежи као брав, па само мечи

То се великому ђаволу допало још боље.

— Но, каже ђаволу, лепо си пиће измислио и заслужио си своју кору хлеба. Па реци ми, како си ти направио то пиће? Биће, да си најпре узео лисичије крви. Од те крви људи најпре постају лукави као лисице. За тим ћеш бити долио вучје крви: од те крви ће бити да остре као вуци. А најпосле ћеш бити узео свињске крви, па се од те крви освиње.

— Не, каже му ђаво, нисам тако направио ракију. Ја сам само толико учинио, да је човеку родило сувишка. Зверске крви је у човеку увек, али та не може да оживи у њему када му роди само толико, да живи, хлебом да се исхрани; но како му роди сувишка, он одмах стане да измишљава, како ће да се наужива. Зато сам га научио да се весели — ракијом. А како је стао ради свога уживања божји дар у ракију да претвара, у њему је с места оживела и лисичија, и вучја и свињска крв. Нека само пије ракију, па ће навек остати само звер.

Велики ђаво похвалио ђавола, опростио му погрешку с оном кором хлеба, и поставио га за горчила над ђаволима.

„ГОЛУБУ“ О НОВОЈ ГОДИНИ.

Ој „Голубе“ бели
Ко те не би вол'о,
Кад' у једно Српчад
Ти сакупљаш коло:

Ти си нама песма
Што у срце стиже,
Ти нам лепа прича
Што прошлост подиже...

Ти нам мила књига
И забава драга,
Отворена ризна*)
Духовнога блага!

Волимо те певче
Волимо те много,
Е да би нам дуго
Још летети мог'о.

Твом летењу сви се
Српчићи веселе,
Па ти живот такав
Дуговечан желе.

Исаије Митровић.

*) Ризница.

ГРАЧАНИЦА.

Српска задужбина на Косову.

Манастир *Грачаница* је једна од најлепших задужбина српских. Она лежи на Косову, на левој страни близу Грачанске Реке а у сред села Грачанице. Њу је подигао српски краљ Милутин, који је један од најславнијих краљева српских и који је краљевао од 1275. до 1321. Он је деда првога цара и најсилнијега владара српског, цара Душана Силног. Он је владао 46 година а вели се да је за то време подигао 48 цркава и манастира, а ова му је задужбина најлепша и најславнија.

Зидови Грачанице цркве дивно су измоловани Србима свецима, а најдивнија је слика краља Милутина и његове жене краљице Симониде, а над њима Христос Спаситељ са раширеним рукама шиље два анђела с крунама у драгом камену, да их положе на главе краљу и краљици.

На манастиру су пет кубета, једно на средини а четири са стране, и они представљају Исуса Христа и четири јеванђелиста.

Многе су слике у цркви искварене и замазане; искварили су их обесни Турци, који су на њих пуцали из пиштоља а ножевима боли очи, што је силна и штета и грехота.

Када су Турци и бесни Арнаути са Србима у Грачаници зло поступали, морали су се Срби из села расељити а и манастир Грачаница је остала пуста. Арнаути су у њу свакојако ђубре бацали; у њој су коњи, говеда, овце и друге животиње пландовале; а птице небесне, видећи је пусту, легле су се по кубетима. Но тада Бог пусти болештину на бесне и дивље Арнауте, те за кратко време помре скоро пô села. Један Арнаутин је из беснила пуцао на један крст на цркви; али чим је опалио, Бог га је казнио тиме, што је онај час полудео и побегао у шуму. Кад су то видели остали Арнаути, сматрали су то за каштигу Божју и сви се раселе, те се опет Срби населе, и сада је опет у српским рукама. Црква је очишћена и оправљена, те се опет у њој служе службе Божје и слави Творац небесни.

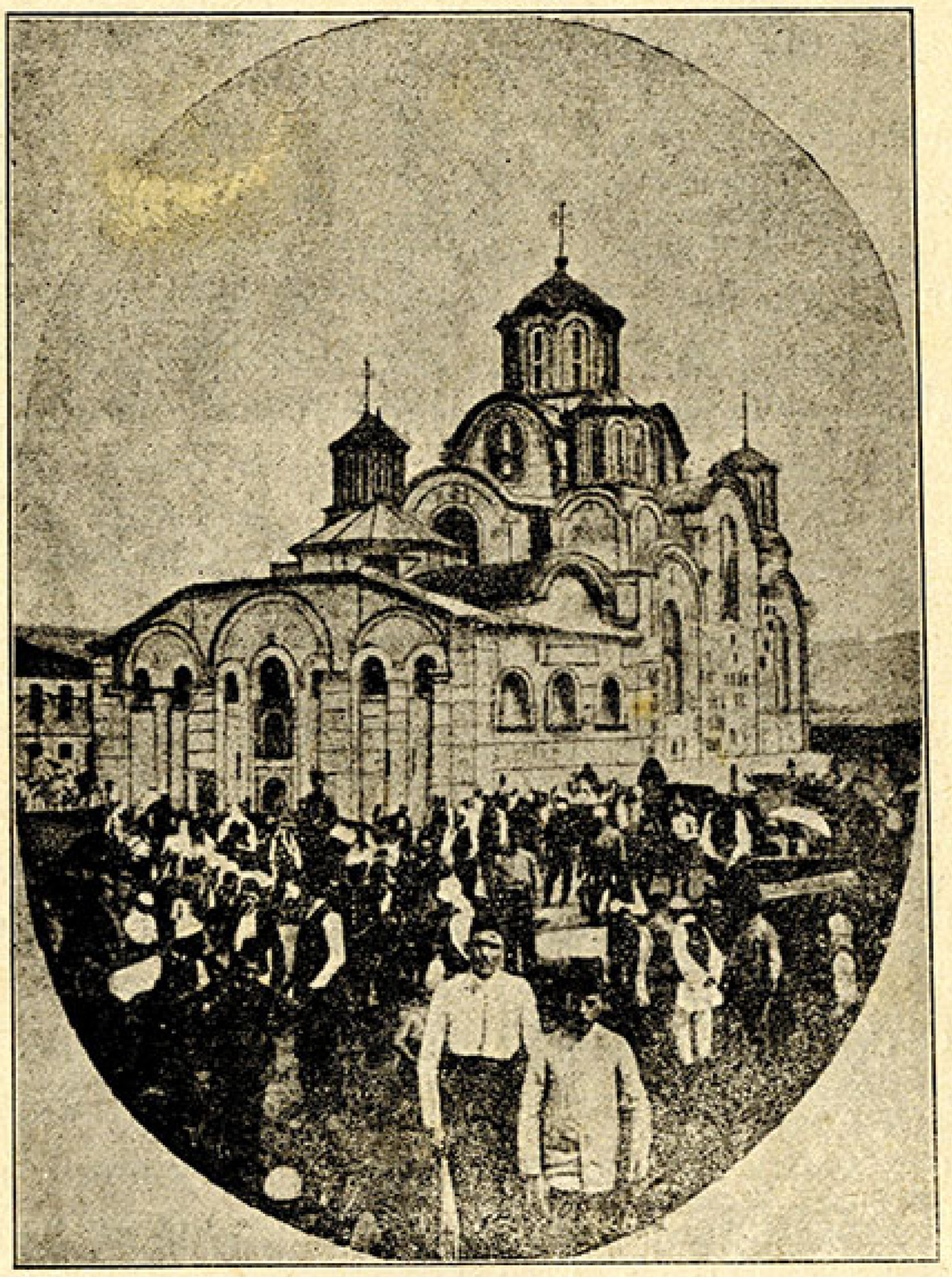

ГРАЧАНИЦА НА ПОЉУ КОСОВУ.

Грачаница се често спомиње у

нашим народним песмама, па и у оној о св. Сави, где се вели:

Збор зборила господа хришћанска
Код бијеле цркве Грачанице.

У Грачаници се причешћивала војска цара Лазара 1389. голине, када је оно био жесток бој између Срба и Турака. Тада су два цара погинула: турски цар Мурат и српски цар Лазар. Тело цара Лазара сахрањено је било тада у Грачаници цркви и тек после годину дана пренето је у његону задужбину, у манастир Раваницу.

Око Грачанице као задужбине и светиње српске купи се силан народ српски сваке године о Великој Госпојини на саборе. Тамо гуслари певају народне песме и у њима причају прошлост српску, која велича и крепи душу српску а бу̀ди наду, да ће опет српско бити, што је некад српско било. Дај Боже, да ова вера и уздање народно што пре се и оствари!

СКРОМНОСТ.

Желиш ли да те свако добро прати,
Скромности, брале, ти мораш имати.
Скромност је извор сваког задовољства,
У њој ћеш наћи мира и спокојства.
Скромност је сине, најлепша врлина,
Она те диже до сјајних висина.

Да, она може из низине дићи,
Са њоме можеш своме циљу стићи.
Људи су каткад чудноватe ћуди,
Вређати знају. Ал' ти стрпљив буди,
Скромношћу ти се над њима узвиси, —
Пред тобом они црвеније — лиси.

Јан. Николић.

ДУГАЧКИ НОКТИ.

Цртица из науке о чувању здравља.

Већ од више година људи, који важе као помодари, почели су уводити један веома ружан и шкодљив обичај, а то је: ношење дугих ноката на прстима. Не само што је овај обичај дивљачки и што ни мало није леп, већ је он и по здравље веома штетан. Испод ноката се лако накупи свакојака нечистоћа ма се они како чисто држали, па кад се таким ноктима когод огребе и направи рана, таква рана може се лако на зло дати. Дугим ноктима можеш и нехотице загрепсти себе или кога другога, а такове греботине не пролазе увек без рђавих последица. Довољно је, да се испод нокта накупи мало прашине, без обзира на какве заразне гљивице или клице, и то већ при повреди ноктима може бити опасно. Поред тога, што се лако може повредити ноктима, њима се лако преносе и разне болести на очи, од чега после очи љуто пате. С тога свакоме саветујемо, да се окане дивљачког обичаја, да не носи дугих ноката, него нека свако своје нокте сече округло и то у висини вршка од прстију или нешто мало дуже. Уз то нека их још држи и чисто, па нека се онда не боји зла од ноката.

„Народно Здравље.“

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

I. Појам.

Када ми оно што мислимо, речима искажемо тако, да нас може свако добро разумети, онда је то *говор*. Ако пак то што говоримо, или што само мислимо, и словима напишемо да се добро разуме, кад се прочита: онда се то зове *писмен састав*. Пошто је то, што је написано, сложено из слова и речи, то се писмен састав зове иначе и *слог* или туђом речи *стил*.

Главна вештина у писању састоји се у том, да онај који пише, уме тако да напише, као што заиста и мисли или као што говори, а онај који то написано прочита, да потпуно разуме, шта је писац са написаним хтео рећи.

Сваки човек друкчије мисли, те наравно друкчије и говори. По томе су људи разних мишљи, баш као што су и разне нарави и разне ћуди, због чега се и вели: „Колико људи, толико ћуди.“ Па пошто је сваки човек друкчије нарави, зато сваки друкчије и мисли и говори, то је наравно да друкчије и пише т. ј. друкчијим слогом. Зато се и аа начин писања може рећи: Колико људи, толико и слогова. Зато често по слогу познајемо и онога, који га је писао и ако му не видимо потписа, те велимо: То је слог (стил) тога и тога нпр. Александра Сандића, Чика-Јове, Илариона Руварца итд. Зато је и славни Француз Бифон (Buffon) рекао: „Слог је човек.“

Да би пак слог у писању потпуно правилан и добар био, ваља онај што пише, да добро зна науку о своме језику или граматику, јер само тако може правилно писати.*)

Но осим знања граматике и правописа, још се и друго што шта мора знати за правилан и добар слог. И о том су већ утврђена правила, и о том има наука. Та пак наука, која нас учи, како се писмени састави добро и правилно пишу и како се зову поједини књижевни производи, зову се *наука о писменим саставима* или *стилистика*, која се ради лакшега схватања и памћења, дели на одељке, те говори о свему појединце, што је потребно, да се зна у писменим саставима. Пошто су пак у слогу најситнији саставни делови *слова*, из којих се слажу слогови, речи и реченице, те су слова основ или темељ слогу: то ваља од слôвâ и почети, а наставити са правописом, који нас упућује, како ваља поједине речи правилно писати, и — тек по том ићи другим особинама слога. Због тога ћемо и ми тим редом поћи.

(Наставиће се.)

*) Као најпотпунија и најразумљивија а у једној књизи штампана, препоручује се: *Српска Граматика* за српске више девојачке школе написао Јован Благојевић одобрена од највише наше школске власти и која се учи не само у српским вишим девојачким школама, него и у учитељским школама. Она служи за основу и овој радњи. Добити се може код писца у Сомбору уз цену од 80 нов.

„ЈА ЋУ УМРЕТИ ЗА СВОЈУ СЕСТРУ!“

Истинити догађај из француске прошлости.

Француска је држава једна од великих држава у Европи, а француски је народ велик и богат; он има славних мужева, који су се одликовали у рату и миру, у науци и вештини, па се и други народи у многоме на Французе угледају. У животу француског народа има лепих и племенитих примера, које радо износе као врлине народне. Такав један

пример приповедићемо и ми нашим читаоцима, да виде, шта је кадра учинити права и искрена љубав.

Било је то пре 110 година, кад је у Француској овладао силан преврат. Народ је збацио краља и краљевину своју прогласио републиком. Па ни то му није било доста, него је наскоро за тим и краља и краљицу погубио, а ко се само усудио говорити, да му се боље допада краљевство и краљ, него република и нове власти, тај је био затваран и љуто злостављен.

тридесет особа била је и поменута невина Ифигенија, коју су немилосрдно истргли из сестринског загрљаја и у Париз отерали. Преки суд у Паризу покаже јој једно писмо у коме је био потпис „Десиљева.“ Суд је из тога писма изводио, да је Ифигенија била у познанству са неким човеком, који је краљевство већма волео него републику.

— Па је ли то издајство и је ли то смртни злочин познавати некога, који воли краљевство? — упитаће Ифигенија.

ИФИГЕНИЈА ДЕСИЉЕВА ПРЕД СУДОМ.

У то доба живела је у Бретању, једној области Француске, *Ифигенија Десиљева* са својом сестром, која је била удата и четворо деце имала. Обе сестре су живеле мирно и гледале су само своју кућу. Једина им је радост била у том, што живе за своју нејаку децу.

Али миран живот ове породице није дуго трајао, јер из Париза, престонице Француске, стиже заповест, да се тридесет особа из тога краја ухвати и пред преки суд доведе. Међу ових

— Не питамо ми то, него те питамо јеси ли ти писала то писмо? — одговори суд.

— Па добро, писала сам — рече Ифигенија одлучно; — али вас молим, да ми пре, него што ме осудите, дате браниоца, који ће ме пред судом заступати и бранити.

Сутра дан дође јој у затвор један правдобранитељ (адвокат), ваљан и племенит човек, да се с њом договори и да се прими обране.

— Господине! — рече Ифигенија правдобранитељу — ја сам уверена, да ћете Ви све употребити, да ме спасете; али ипак молим Вас, да ми кажете, шта ме пред судом чека?

— Ја ћу све учинити, да Вас спасем; али ће ми то тешко ићи, јер сте Ви и сами признали да је оно у писму Ваш потпис. А то врло много значи пред судијама.

— Само ме одважно браните! Ја сам невина. Закуните ми се, да не ћете одати тајне, па ћете се и сами уверити, да праведну ствар браните!

Правдобранитељ јој обећа, да ће тајну тврдо чувати. И тада му Ифигенија овако рече: „Дакле да знате, нисам *ја* оно писмо писала, него моја сестра, и нас нико не може на правди осудити; али ако нас ипак осуде, онда ћу *ја* за моју сестру умрети. Она има четворо деце, којој је још потребна материна нега, деца управо не могу ни бити без матере; ја сам пак сама, и могу се лакше од њих одвојити!“

Када пак дође час суда, правдобранитељ је свом снагом бранио оптужену, али бадава. Њу осуде на смрт, и она јуначки умре. Она је главу изгубила из љубави за сестру своју.

Овај лепи пример сестринске љубави оставио би за навеки тајна, да није и сâм овај правдобранитељ после неког времена на смрт осуђен, па је тада пред једним својим пријатељем и ову тајну открио, о чему се ето и данас прича и приповеда.

ПРВЕ ЧАКШИРЕ.

Радов'о се мали Паја,
И све број'о дане,
Кад ће прве чакшире
Добити од нане.

Слушао је, пазио,
И добро се влад'о,
Тој великој радости
За Божић се над'о.

Па ево га, сав срећан,
Већ их је обук'о,
А да боље виде се,
Капутић је свук'о.

Ручице је турио
У обадва џепа,
Одасвуда згледа се,
Смеши се, и тепа:

„Чакширице моје,
Ал' ми лепо стоје!“

Тета Дара.

МОМ КУМЧЕТУ У СПОМЕНИЦУ.

Драго кумче моје,
Прими књигу ову
Коју људи радо
Спомен-књигом зову.

Спомени се и ти
На дужности своје,
Што у души дечјој
Уписане стоје:

Родитеље поштуј,
Вредан вазда буди,
А пре нег' што почнеш
Ваљано просуди.

Књигу добро учи,
И на себе пази,
Па ћеш увек бити
На напретка стази,
Јер на ђаке такве
Милост Божја слази.

Чика Васа-Љубисав.

Београд.

ШАЛЕ И ДОСЕТКЕ.

Не може сирота! Дошла баба из гостију, па је питали укућани, како је било у гостима и чиме ли је угостише? Баба се стаде хвалити, како је било свашта, али да она сирота, због старости и слабијех зуба није могла ништа јести, па рече:

„Од свега сам вам по мало јела, али кад дође печени пуран, очима би га човјек јео, али моја пуста уста не могоше, те једва некако сажваках и поједох: батак, лажичицу, кобилицу, врат, крилце и оно жљеди око врата.“

„Врач-Погађач.“

Поуздан одговор. Хити неко путем сав се запурио, јер ваља до подне да стигне на одређено место. Сунце је већ прилично одскочило било, али још не зна, је ли подне. У том сретс неког враголана па ће га сасвим озбиљно запитати:

— Хеј пришко, кажи ми молим те, је ли већ прошло подне?

А овај ће му сасвим озбиљно:

— Овуда још није, него биће да је оном другом улицом прошло; тамо сам чуо, да су га салетале вашке.

ДЕЧИЈА ХИМНА.*)

Ми смо синци српскога рода,
И ми смо славни Немањин сој;
Поштење, знање, рад и слобода,
Реси ће Српство подмладак твој.

Науком сваки нека се паше,
Ко мисли: „Прави Србин сам ја!“
Ко мисли ступит' у коло наше,
Нека му душа к'о алем сја!

Прошло је вријеме копља и мача,
А сад се бије просвјетни бој:
Науке бреме сад нека јача,
Нек снажи умни јатаган мој.

Нек каже свијету, шта Србин може,
Куда му душин досиже глед;
Свете нам мисли оствари Боже,
Нек Србин опет задиви свијет!

Милован С. Хркаловић, учитељ.

Ољаси, 1901.

*) Врло се згодно може пјевати на мелодију пјесме: „Долине тутње.“

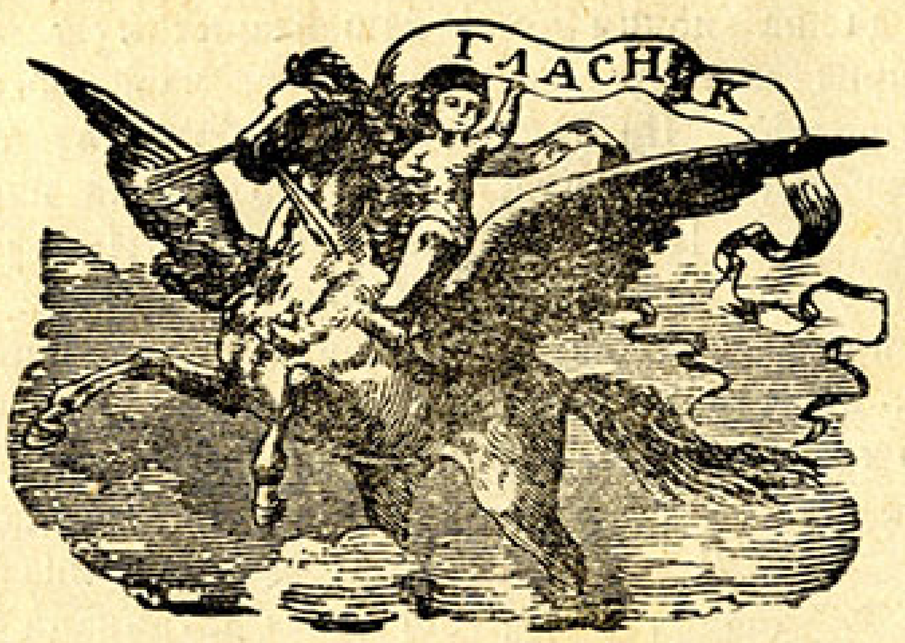

— **Друштво против раскоши.** Из Београда пишу, да се тамо склопило друштво од неколико отмених госпоја, коме је главни задатак, да искорењује раскош код женских. Код многих и многих женских овладао је обичај, да се што више и што скупоценије одева, тако, да се не може довољно набавити новаца за одело и скупе наките. Разуме се, да ко се више кинђури, тај мање зна и мање воли радити, па није чудо, што се онда пропада. Раскошне жене упропашћују кућу, а раскошне девојке тешко се удају, јер свако бега од раскоши. Зато је ово друштво баш добро дошло, да одучава наш народ од те ружне навике, која води пропасти.

— **Пренос енглеских коња у жарку Африку.** Као што је познато, силна Енглеска има рат у Јужној Африци са маленим али јуначким народом Бурима. Ратовање је то већ ушло у трећу годину и јуначки Бури још и данас побеђују себичне Енглезе. Енглеска би радо пристала и на мир, али је срамота, да она тако силна и богата није кадра победити тако мали народ као што су Бури. Зато непрестано шиље тамо војску и коње. Но како она у својој земљи нема толико коња, колико јој треба, зато она купује коње у другим земљама, а највише их је накуповала у Угарској. Она те коње носи на грдним лађама, а обично их товари на Реци (Фијуми) у Угарском Приморју. До краја Марта месеца ове године отићи ће са Реке свега 55 великих бродова и однеће у жарку Африку 50,000 коња. Нека би сваки тај коњ коштао само 200 круна (а кошта и двапут толико), онда сами ти коњи стају Енглеску 10 милијуна круна, а где су остали трошкови, који и хиљаде милијуна прелазе, а још не може до победе да дође! Заиста за Енглеску срамота а за малене Буре велики понос и слава.

— **Докле може да дотера занат!** У Есену у Немачкој постоји сада горостасна творница (фабрика) у њој се праве топови, пушке и разне машинерије. Ту творницу заснивао 1810. год. деда садашњег господара њеног, који се звао Алфред Круп. Он је имао само малу ливницу, у којој је радио 16 година, и једва се њоме хранио, али добре воље никад није изгубио. После његове смрти прими ту радњу његов брат, опет Алфред и радио је у њој до 1832. год. са 9 радника. Од тога доба ова је творница силно напредовала, и данас ради у њој 41,750 радника и 3000 машина, које покрећу 500 парних локомобила са снагом од 40,000 коња. У те машине треба милијун тона зејтина. (Једна тона је 1000 килограма), а то је толико, колико варош Дражђани у Саксонији, која има 340,000 становника, потроши воде годишње. Ето шта може да учини занат и његова вештина!

— **Прослава руског генерала.** На св. Николу прославио је у руској војсци генерал Орест-Павловић Резвој своју 50-годишњицу, од како је генерал! Њему је сад 91 година и још је у служби. Он је био у свима ратовима, које је Русија водила од како је он генералом постао; свагда је био храбар и ваљан и има силна одликовања од свију царева, које је служио. Заиста дивна снага и издржљивост, што само у Русији може бити!

— **Нове српске земљорадничке задруге.** Нове српске земљорадничке задруге основане су и уписане код суда у Беловару: 1. Српска земљорадничка задруга у Великој Ператовици; председник јој је: Стојан Зајелац, а заменик председников: Сава Тулум. — 2. Српска земљорадничка задруга у Вел. Дапчевици; предсодник јој је: Павао Лолић, а заменик му: Раде Козлица, пословођа је Буде Марјан. — Нека је срећно и благословено овим корисним задругама!

— **Блага зима.** Овогодишња зима је необично мекана и блага. Падају топле кише; грми, сева и показује се дуга као у лето. Не да ту нема снега, него нема ни мразева

и време је толико топло, да на неким местима већ цвета разно пролетње цвеће и околине се зелене као у пролеће. Па тако је то сад и чак око Мункача испод Карпата, где су у ово доба најжешће зиме. Нема сад тамо ни трага од снага, него на подножју брегова цвета све рано цвеће, а у топлијим долинама и љубичица. Ни најстарији људи не памте, да је то тамо још тако било. Народ иде у лаком оделу као да је Ускрс а не Божић.

— **Споменик Бранку Радичевићу.** Из Сремских Карловаца јављају, да ће се тамо по свој прилици на лето подићи споменик омиљеном српском песнику Бранку Радичевићу, пошто је фонд за подизање његова споменика већ толико нарастао, да је доста за споменик. Споменик ће се подићи на Карловачкој пијаци пред патријаршијским двором. Чује се, да ће израда споменика бити поверена познатом и уваженом српском вајару Ђоки Јовановићу. Споменик има бити 4 метра висок а стајао би на подножју 3 метра високом, те ће бити прави украс Карловачкој пијаци.

— **100-годишњи помен.** 11. Децембра навршило се равно 100 година, како је умро наш славни муж Јован Рајић архимандрит у манастиру Ковиљу у Бачкој. Тога дрна је братство манастира приредило и одслужило свечан парастос овом великану књижевнику. — Исто је тако богословско друштво „Слога“ у Срем. Карловцима свечано прославило 100-годишњицу Рајићеву и у цркви и свечаном седницом, и то зато, што се славни Рајић у Срем. Карловцима родио и учио па и учитељевао. Тога дана су били у Карловачкој гимназији изложени на увид сви огромни штампани и писани радови вредногa Рајића, да се види, шта је кадра да уради једна трудољубива душа. — Нека је слава нашем дичном Рајићу!

— **Бурска победа.** Јуначки народ бурски добио је сјајну победу над Енглезима на римокатолички Божић. Бурски заповедник Девет тако је поразио тога дана Енглезе, да им је отео 3 топа, 76 великих кола натоварених барутом и оловом, 2000 пушака, 115 кола са храном и животним потребама Погинуло је пак 240 енглеских војника, а заробљено 390. Борба је трајала пуних 5 сати а свршила се тиме, да је енглеска војска сасвим разбијена.

СВАШТИЦЕ.

Особита гозба. У Бостону, вароши у Северној Америци, приређена је пре кратког времена, свечана гозба за необичне Божје створове.

У прочељу за трпезом седео је, по свој прилици највећи човек на свету, Египћанин Хасан Алија, који је 2 метра и 18 цент. висок. С десне стране његове посадио се капетан Тинимите, један Шотски патуљак од 78 цент. висине. С леве стране заузео је место најдебљи брачни пар Америке Марлан и његова жена. Њих двоје тешки су 550 килограма или $5^1/_2$ метарских центата. До њих су се поређали: четири брата из Георгије, црни као угаљ али са белим носом и челом; па онда две „људске змије“ (танки људи) из Јапана, који су тако мршавн, да као костури изгледају; даље: паклени човек, једно чудо одвратности са очима, које се светле као жеравица, те у мраку види као мачка. Па човек-камила, једна кинеска грдосија, која свака два сата истресе на искап по пет галона (око 19 литара) воде; и још неколико оваковнх примерака сеђаху за столом тим, и јеђаху и пијаху у славу 25-годишњег рођен-дана голијата Алије, коме је у почаст приређена ова гозба. Патуљак Тинимите задовољио се са две кришчице пржена хлеба и једним малим колачићем. Но зато је брачном пару Марлану требало по шест комада кокошака. Кинез је потрошио пет кила пиринџа са маслом. А што се тиче слављеника, он је за отварање бољега апетита смотао пре свега три туцета кобасица; за тим је потрошио чорбе толико, колико би за дванаесторицу доста било; после је прогутао

30 комада некуваних јаја и тек онда је ручао: осим бифтека једну шунку, 1 килу слане рибе, четири печене кокошке, шест кутија сардина, чинију салате, фунту сира и осам поморавци и небројено укувана вођа. Али за све време овога богатога ручка ни капи пива или вина. Не, он је све то залио само са 14 флаша лимунаде.

Наравно је, да овако што бива само у Америци, где се свакојака чуда збивају, па није чудо, што се и овако нашло.

Против плесни. Да не плесниве кобасице, шунке (бутови, пршути) ваља радити овако: У тањир се успе соли, па се полије толико водом, да раствор буде као кашица. Том сланом кашицом намажу се кобасице, шунке или друго сухо месо. Сô се за тим стврдне (кристалише) и начини се на месу корица од соли, која месо чува од плесни. Исто тако ће нестати плесни с кобасица или меса, ако се добро намаже овим раствором. Овај раствор од соли не само да чува, да се не хвата плесан на кобасицама, него и уништава плесан и на другом сухом месу.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Летопис Матице Српске, књига 210 Свеска VI. за годину 1901. Издање Матице Српске у Новом Саду 1901. Велика 8° стр. 128. Цена 1 круна — Летопис уређује Милан Савић тајник Матице Српске према одлукама књижевног одбора.

Цариградске слике и прилике путописне црте од Чеде Мијатовића са 5 слика Издање Матице Српске у Новом Саду 1901. год. 8° стр. 254. Цена 1 круна и 50 потура. — Ово је особито занимљива и поучна књига, и нико се не ће кајати ко је купи и прочита.

Чланови Матице Српске добивају бесплатно све књиге што Матица изда. Ко није члан може се претплатити на годину са 6 круна или 7 динара и тада ће добити: шест књига „Летописа“ и три „Књиге Матице Српске.“ — „Књиге за народ“ с Календаром Матице Српске (свега 5 књига) добивају се за 1 круну. Претплатити се пак може у благајници Матице Српске у Новом Саду; или код повереника Матичиних.

Српска Домаја лист за забаву и поуку. Уредник Др. Славко Милетић. Под овим насловом покренут је од нове године лист, који излази у Новом Саду сваке недеље а стаје на годину 8 круна, на четврт године 2 круне. „Српска Домаја“ пружа српским породицама одабрану и занимљиву забаву; доноси у сваком броју чланке о васпитању подмлатка у напредном и српском духу; доноси чланке о чувавању и неговању здравља; а осим тога претресаће и друштвена питања из круга српске породице.

Према овоме „Српска Домаја“ је лист, који долази српском народу баш као што треба, па га зато и топло препоручујемо свакој српској кући.

Овај лист издаје „**Рад**“ деоничарско друштво за издавање српских књига и новина у Руми. Рукописи се шиљу Дру Славку Милетићу у Вршац, а претплата администрацији „Српске Домаје“ у Нови Сад.

Богословски Гласник зваће се научно-књижевни богословски лист, који покрећу професори Богословије у Срем. Карловцима, који ће излазити у месечним свескама од 4—5 табака а уређиваће га проф. г Иларион Зеремски протосинђел. Прва свеска изићи ће у половини Јануара месеца о. г. Цена је овом листу 12 круна на годину за наше земље, а за остале државе 15 франака у злату. — Овај нови лист се поглавито препоручује нашем свештенству и ученицима богословских школа.

Голубови коштуњаци.

1. ЗАГОНЕТКА.

Ја сам име птице
Од гласова осам;

Трећи глас промени,
Ја име женско сам.

Вл. Стан.

2. РАЧУНСКИ ЗАДАТАК.

Задао: Старимлад у Загребу.

Једном запита Никола Луку, колико добија плаће од свог газде на мјесец.

Лука ку одговори: „Ја имам, ако додаш мојој и твојој плаћи по 5 фор., онда ја имам 3 пута више од тебе. Ако пак од моје и твоје плаће одбијеш по 10 фор., онда ћу ја имати 6 пута већу плаћу од тебе.

Пита се колико је имао Никола, а колико Лука плаће на мјесец.

3. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Петар Кузмановић, ђак Манастира Врдника.

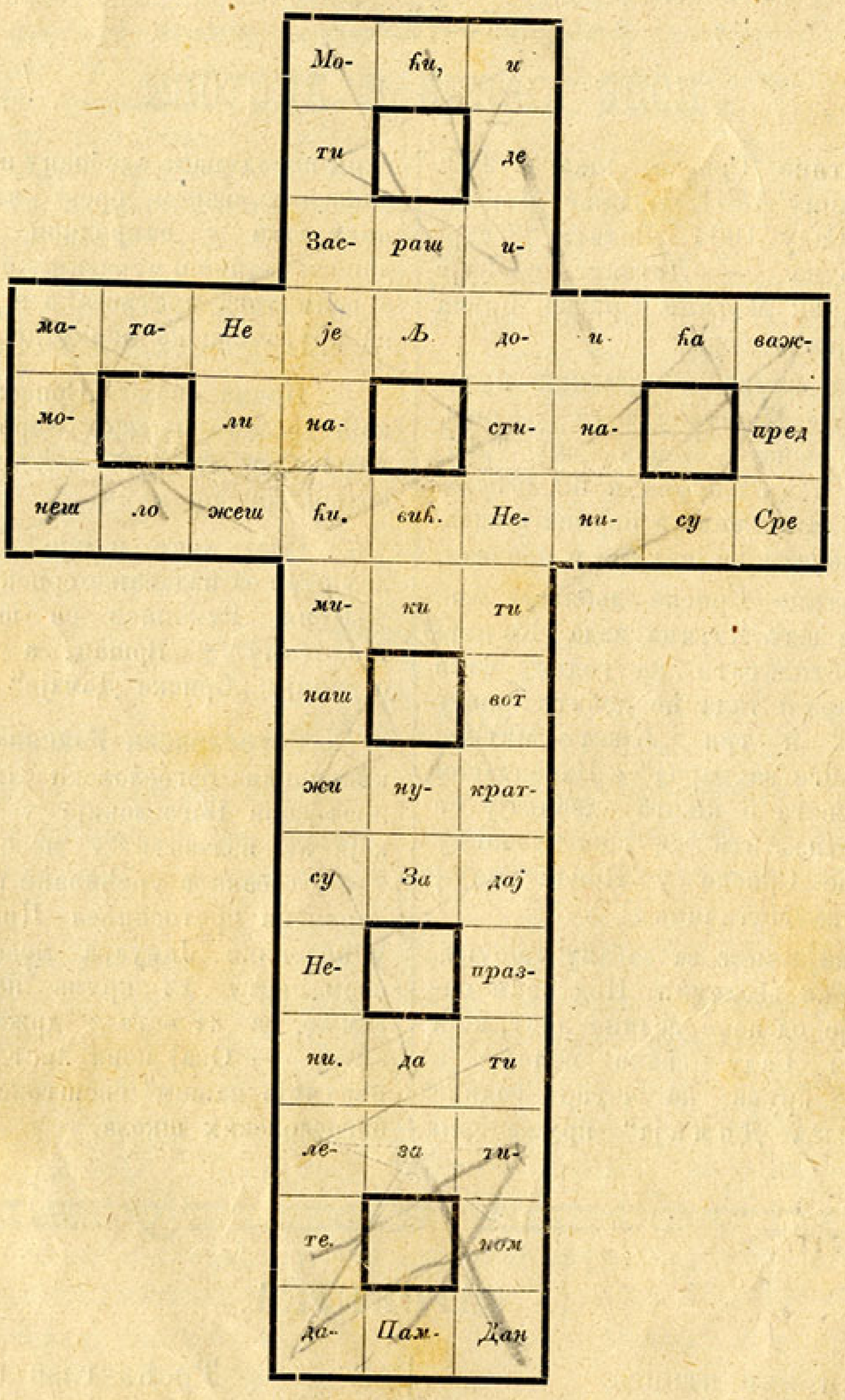

4. РЕБУС.

Саставио: Милан Пољанац у Пакрацу.

Свима. Нека је сретна и благословена Нова Година свима нашим читаоцима и народу српском!

Уједно топло благодаримо свима онима, који су нам поздравили и честитали светле Божићне празнике и Нову Годину.

Овај број „Голуба“ шаљемо свима старим претплатницима на углед и молимо их, да се и опет претплате. Који пак то не би хтели, нека нам овај број врате натраг са истом адресом, или нека га уступе онима, који би се хтели претплатити.

Јан. Николић у Шапцу. Све је лепо и добро те ћемо по мало и донети.

Ристо Џепина у Бањалуци. Не сећамо се, да смо икад од Вас каквих радова примили.

Г. Спасоју Ђурићу у Доњем Поплату (у Херцеговини). Усрдна Вам хвала на оној лепој слици и срдачној честитци. Песмицу смо заменили другом, која нам се згоднијом чини.

К—ћ у П. Три усвајамо и у своје ћемо их време донети; остале нам нису по вољи.

Радослав Ловић у Т. Кањижи. Нисмо рекли, да Вам не ваља ребус, него да није доста *лепо* нацртан, и *зато* се не може употребити. Тога ради се не ваља љутити, него *лепше* нацртати и *чистије* израдити, па ћемо га донети. Тако и други раде, па не само да се не срде, него нам још кажу *хвала*, што смо их на боље упутили.

Секула Дрљевић, Ср. Карловци. Лепо сте замислили оно о Бранку; али нам се чини, да бисте исто још лепше и потпуније могли извести. Покушајте, шат Вам та мисао још боље испадне за руком, а дотле ова нека чека.

Гђа Олга Стефановић у Котору Ви имате право, лане сте послали 4 круне, те сад за ову годину изволите послати само 2 круне и тиме ће бити намирена цела ова година.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Овим бројем ступа „Голуб“ у своју 24-ту годину живота и вољан је у име Божије, да и у будуће излази. Као до сад, тако и од сад биће нам главно, да радом овим омладини српској и узданици народној омилимо српску књигу; да проповедамо слогу и љубав; да будимо, ширимо и утврђујемо свест и понос народни; да чувамо и одржавамо свету нам веру православну и лепе народне обичаје; да проповедамо истину и правду; да одушевљавамо за све, што је лепо, добро и поштено; да подстичемо на племенит рад и подсећамо на велике нам и славне претке, чијим славним делима ваља и омладина наша да се одушевљава и на њих се угледа. Уза све то украшаваћемо лист лепим и одабраним сликама, да га и тим још лепшим и милијим учинимо.

„Голуб“ ће и даље излазити двапут месечно (осим Јула и Августа) а стаје на целу годину 3 круне, за Србију 4 динара. Ко скупи 10 претплатника добиваће лист целе године на дар или нека задржи новац за њега. Претплату је најзгодније и најјефтиније слати поштанском упутницом и то на целу годину. Шиље се пак *претплата* издавачу: *књижарници Миливоја Каракашевића у Сомбору; а рукописи* што се на лист односе, шаљу се *уреднишшву „Голуба.“*

Лист се ни у будуће не може давати на вересију. Наши имућни и родољубиви људи пак учиниће племенито дело и ухватити душа места, ако претплате по који примерак „Голуба“ добрим сиромашним ђацима или сиромашним школама нашим особито у оним крајевима, куда иначе тешко допире српска књига. Такове родољубе радо ћемо изнети као *добротворе „Голуба“* за вечити спомен и леп пример за углед другима и потомству своме.

Препоручујући овим „Голуб“ и даљој љубави народа нашега и његова подмлатка, надамо се пријатељском одзиву, јер је то једини извор и потпора за опстанак и напредовање овога листа, који је у народу већ лепо познанство стекао.

Поједине бројеве „Голуба“ драговољно шиљемо на углед свакоме, који би га желео видети и познати.

У Сомбору, 1. Јануара 1902.

Уредништво и наклада „Голуба.“

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. ЈАНУАРА 1902.

ГОД. XXIV.
БР. 2.

ЈОШИЋ.

ЗАПИСИ.

Које дијете моли Бога,
Штује доброг оца свога,
Слуша своју мајку милу,
Љуби милу домовину —
Тога на вјек прати срећа,
Награда је то највећа.

Дол. Поплат.

Спасоје Ђурић, учитељ.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ДВЕ СТАЗЕ.

Земља се већ испуцала од тешке жеге и припеке. Биље и све што на њој живи, изгледа као оно човек, који путујући по пустињи, не може да нађе бистрога извора да се напије, те најпосле подлегне жеђи, малакше, падне на земљу, па и умре ако му помоћ не дође. Тако исто и то биље све би се спржило ако не би било скоро кише.

И данас је сунце припекло још већма него прећашњих дана. Па и приличи му се. Огњена је Марија, а то је заветни дан на који нико у селу не сме ништа радити. На тај дан пре неких 60—65 година била је тако јака туча, да је за неколико часова уништила целогодишњу муку вредних ратара, па од то доба се тај дан светкује.

Млађи свет је легао мало да се одмори, јер је већ неколико дана у жетви, те се уморио од тешког посла. Бабе седе пред баба-Ватином кућом у хладу под старим гранатим орахом, а мало подаље опет старци, под шупљом врбом, те се разговарају о свачем. Деца се завукла у воћњаке и шљивике, а уз њих разуме се и њихови присни пријатељи и кућевни чувари пси. Деца се играју и ваљају по трави, пси пак леже покрај њих и дахћу од врућине. Нема ти ни једног детета на улици, да се игра у прашини.

Милан дечко од 11—12 година, висок, црномањаст, доста лепушкаст, висока чела, пуних образа, одела чиста и уредна, већ по његовој спољашњости види се да је честит и ваљан.

А и јесте, био је најбољи ђак од свију у школи, учитељ га је зато и највећма волео, био је син сиромашних родитеља. Његови родитељи имали су више деце, али су сви помрли, и само је он један најмлађи остао, дакле био је јединац. Поносио се с њим и учитељ и родитељи, мати и отац држали су га као кап воде на длану. Учитељ га је увек хвалио због његове послушности и благе нарави. Није ти он био као други његови парњаци, да се кавџи и туче; свађу је увек избегавао, а лепо се са друговима увек играо, шта више он је био и коловођа свију игара. Не би другови никад никакву игру почели, док не би Милана запитали. Једном речи, сви су га уважавали и поштовали.

Милан је већ до подне смислио да оде после подне у шумицу више села, да тамо у оном лепом хладу чита, где га нико не ће бунити. Зато чим је поручао, извади из његове школске торбице књижицу, што му је господин учитељ о испиту дао, метну је у шпаг и упути се низ село.

Уз кога је год пролазио, свакога је лепо поздрављао и даље мирно ишао. Још је имао пред собом само неколико онижих кућица, па ће да остави село. Кад је дошао баш поред последње куће, отворише се мала дрвена враташца на живој огради, и на њих изађе Миланов школски друг Љубомир.

Милан овог Љубомира чича-Јовиног није баш волео, јер је био мазан и покварен дечко, зато га је увек избегавао; но кад би га баш кадгод срео, он би га поздравио, мало нешто с њим проговорио, па ишао даље својим путем.

Чича-Јова и ако је био сиромашан, био је ваљан и поштен човек; а уз то још и велика добричина, па то је баш и узрок што му је син био мазан и покварен. Љубомир матере није имао, јер му је рано умрла, те тако га није никад нико покарао; радио је што је хтео, кући није долазио од раног јутра до мрклог мрака.

Милан је ишао мирно путем, гледао је пред ноге и нешто је премишљао, Бог би га знао о чему.

Љубомир чим је изишао на улицу, одмах га угледа, па викне за њим.

— Хеј куда ћеш Милане!

Милан се обазре око себе, и кад угледа Љубомира одговори му мирно и кратко:

— У шуму!

— Стани и ја ћу с тобом, и тако не могу да нађем никога од мојих другова, као да су у земљу пропали.

И пожури се за њим. Милану ово баш ни мало не буде право, али шта ће, не може му тек рећи да не иде с њим.

Кад га је стигао ишли су један добар комад заједно, ћутећки, није ништа ни један говорио.

Љубомир се нешто обзирао, и кад му се учини да у близини нема никога, рече Милану.

— Знаш шта Милане?

— Ево ја имам пун шпаг цигара, па ћемо лепо у шуми моћи пушити. Милан га зачуђено погледа и запита.

— А од куд ти толики новци?

— Ето видиш лудака, још ни толико не зна размислити, од куд ми новци?!

— А да шта су толика јаја у селу?!

Милан се још већма зачуди.

— Како то Љубомире? ја те не разумем.

— Не разумеш?

— Но сад ћу ти казати да ме разумеш.

Па се насмеја.

— Нисам ја мој Милане, поче Љубомир, као ти да капам над књигом, ето и сад ти она из џепа (шпага) вири, већ ја живим по својој вољи! Покрадем јаја по комшилуку, с њима хајд чивуту, па имам новаца колико хоћу, а у вече се тек смејем, кад дођем кући! Комшије дођу с' посла, а домаћице одмах у стаје или на таван да покупе јаја, кад тамо а оно јајета ни једног! Оне грде псују, али не помаже.

— Ето видиш од куд ми новци.

Љубомир још хтеде наставити, али га Милан пресече, јер га више слушати није могао и врло узбуђеним гласом поче:

— Но јес' чуо Љубомире, то ни мало није од тебе лепо. Ти крадеш данас само јаја, сутра се већ не ћеш с њима задовољити, тражићеш шта веће, и тако с дана у дан све ћеш веће краће чинити, и најпосле и човека ћеш моћи убити, да твоју разуздану страст задовољиш. Зато окани се краће још за рана, јер знај да је лакше изићи из блата чим загазиш, него кад већ дубоко у њега уђеш, онда те богме мој Љубомире нико из њега не извуче.

Међутим очи Љубомирове већ су севале од љутине, али се Милан на њих није обазирао, него је даље говорио.

— Шта ће ти тек отац ре . . .

Ову реч Милан не доврши, јер онесвешћен паде на земљу. Љубомир у својој љутини спопао је колац који је покрај њега лежао и Милана је тако ударио по глави, да је овај сиромах одмах пао.

— Ej несретниче!

Чуо се крупан мушки глас, Љубомиру био је познат, али он у својој забуни није знао да ли је то глас савести или му се само тако причињава. Из ове занешености трже се тек онда, кад га нека снажна рука ухвати за раме и протресе. Своје разрогачене очи обрну, кад тамо а оно његов стриц, који је сав овај разговор сакривен иза једног грма слушао. Он му је све нешто говорио претећим гласом, али он од тога говора није млого разумео, тек то је разумео.

— Напред ниткове!

Сам узе онесвеслог Милана и понесе га пут села.

Пред њим је ишао Љубомир блед као крпа, оборане главе, ништа не мислећи, његове очи лутале су по прашини.

(Наставиће се.)

СРЕЋА.

И не мораш срећу тражит',
Она ће ти сама доћи,
Ал' се учи патње блажит',
У невољи знај помоћи.

Кад ко страда усред јада,
Ти утеши невољника,
Нек окрепи слатка нада
Мученика, паћеника.

А кад кога туга мори,
Развесели брата свога!
Нек оснаже братски збори
Сапутника жића твога.

Бедници се Богу моле
За онога ко им чини.
Лéчи рáне што их боле,
Па ћеш блистат' на висини.

Чини добра целог века.
Нек јаднике нада креће.
То је срећа за човека. —
Па куда ћеш лепше среће?

Јан. Николић.

СРПСКА МЕСТА.

Зворник.

Међу омање вароши у Босни спада и Зворник. Зворник лежи на лијевој обали ријеке Дрине и броји око 3000 житеља. Житељи су већином Срби православне вјере, па онда Мухамеданци и нешто мало Јевреји.

О имену ове вароши свашта се нагађа: једни веле да му је име од звоника, други од некаква извора итд. али се поуздано не зна ни једно. — Зворник има и град. Тај град је врло стар и обновио га је у новије вријеме и у њему становао Алипаша Фидахић, који је, по причању, родом из Србије од Српкиње Виде. Много је битака вођено под тијем градом. Као важније спомену ћу ове: Године 1465. опсјео је овај град Матија Карвин, али одступи чувши, да султан иде граду у помоћ. Године 1688. Људевит кнез Баденски, под Леополдом I. придобивши Турке у Бугарској, дође у Босну и освоји Зворник 25. Октобра исте године. Године 1717. опсједао је Зворник царски војвода Нетраш. Он се рани у колено и одступи. Више Зворника сударе се са везиром Ћуприлићем, који је ишао граду у помоћ. Нетраш изгуби на бојном пољу 10,000 војника, а 300 живих паде у руке везирове, који их даде све до једног на гомили исјећи.

И данас се налази у граду топ један царски, кога народ зове „петраш,“ јамачно је то топ војводе Нетраша. Кад је дошао швабо у Босну, Зворник се преда без боја. Дрина није регулисана и с' тешком муком долазио је прекланьске године пароброд и то само љети. Али сада више не долази. — Године 1896. поплави Зворник страшно Дрина. Никад прије није такове поплаве било.

Зворник има српску православну основну школу са 4 разреда и комуналну школу мушку и женску такођер са 4 разреда. Налази се српска црква у засебном дијелу Зворника ђе су само српске куће и то се зове „српска варош.“ Има такођер и като-

личка црква, али слабо се кад служи у њој, једино кад дође поп из Бијељине или од друге стране. — Међу звонима српско-православне цркве има 1 звоно војводе Лозничког † Анте Богићевића, које кажу, бјеше донијето у град ђе су га Турци држали и кад је дошао Швабо поклони га нашој цркви, ђе се и сада налази.

Народ говори јужним дијалектом (нарјечјем) т. ј. каже: дијете, млијеко, сијено и т. д. — Народ је празновјеран: вјерује у вјештице, вампире, вукодлаке, мору, сијери итд. Околина је романтична и врло здрава. Вода је такођер здрава особито из познатих чесама: Зевкаревца, Чаушевца, Змајевца, (ђе се по мричању прије окупао змај). Од Змајевца је спроведен водовод у војничку болницу. Средином „српске вароши“ протиче мали поток „Златица,“ који ђера више воденица. Такођер и на Дрини имају четири „Дринке“ воденице. По околици, а боме и у самом Зворнику има змијâ и то: шарана, црнокруга, водењача, поскока и т. д. Љети се млада Србадија хвата у коло и млоги држе листове као: „Голуб,“ „Српског Вјесника,“ „Врача Погађача,“ „Привредника“ итд. У Зворнику је лијепа клима. Производе се из земље: кромпир, црни лук, бијели лук, купус, репа, ротква, блитва, паприке широке, уске, мале црвене итд. У Зворнику је главна пијаца ораха, ђе се једног пазара снесе 7—8 вагона ораха. Такође ђер је знаменита пијаца сухих шљива, кестена итд. Годишњи је вашар (сајам) на св. Илију 20. Јула и траје 3 дана. Туди долазе разни трговци из околнијех мјеста. Још да је жељезница (коју кажу, мисле да праве) процвјетала би трговина у Зворнику боље и уздигла би се на виши степен, него што се сада налази.

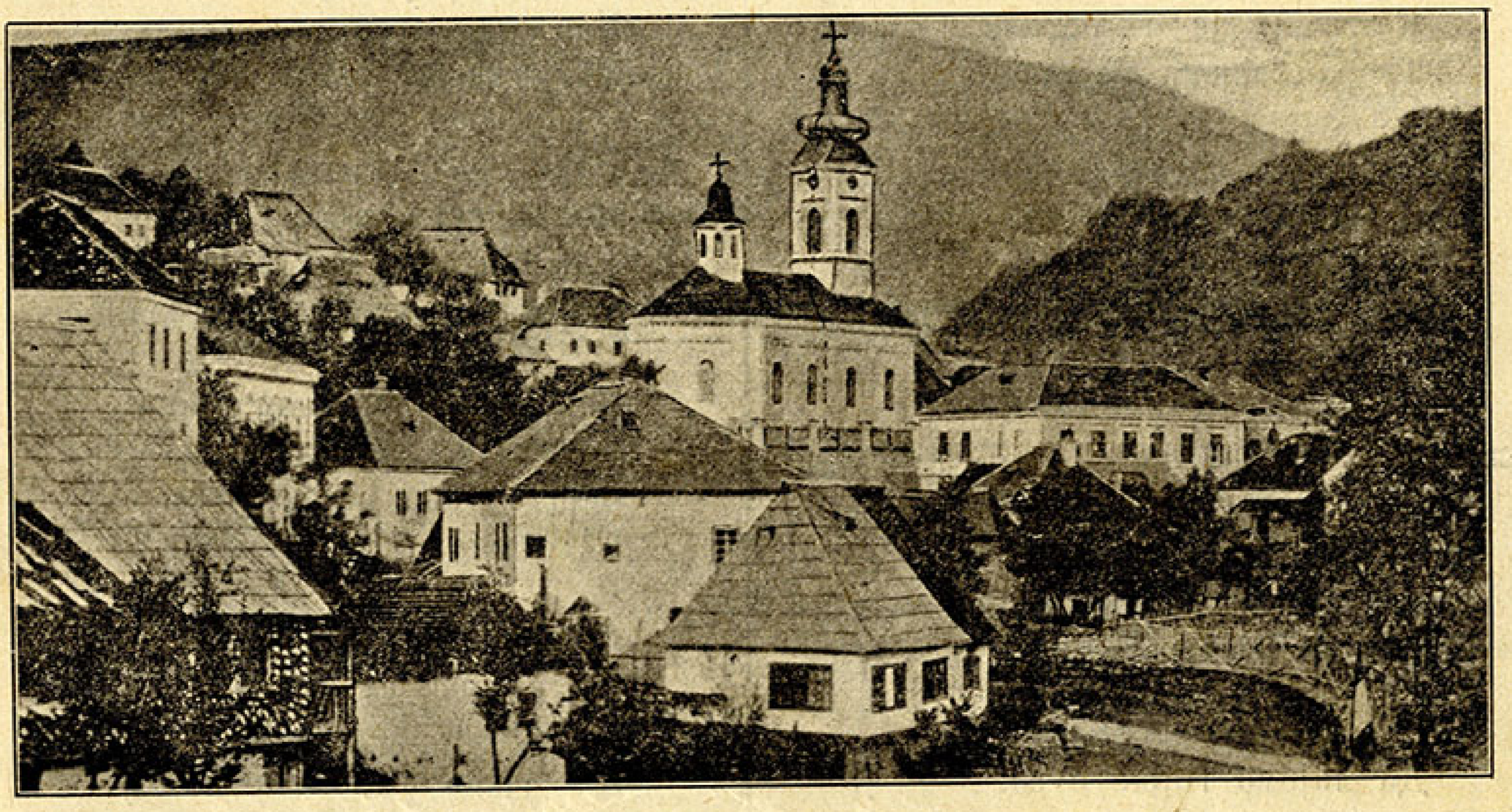

ЗВОРНИК, варош у Босни на Дрини.

Зворник.

Ђорђо П. Видаковић.

РОДИТЕЉСКА СУЗА

НА ГРОБУ СВОГА ПРЕМИНУЛОГ СИНА

БОШКА

18. СЕПТЕМБРА 1901. ГОД.

Кад си дош'о на свјет ови!
Радости нам донио си —
Срећа, нада и утјеха,
Нама, Бошко, ти био си.

Божидаром назвасмо те!
Јер нам љепши дар си био
Кога нам је милостиви,
Творац свјета удјелио.

Са тобом се забављасмо,
Сладили смо с тобом дане
Твој осмејак лечио нам!
На срдашцу бо̀ле, ра̀не.

Растао си међу нама,
С братом малим и сестрицом
Док је воља Божја била!
Те те од нас раставила.

Два цвијета, два анђела,
Одузе нам смрт проклета
Узе Шћепа, Анђу узе,
Да лијемо горке сузе.

Ал' те сузе отирасмо!
Лакшали смо тугу себи,
Тебе, Бошко, кад гледасмо
Утјеха нам би у теби.

Али воља Творца бјеше
Те и тебе горе прима!
Да у царству вјечне славе
Веселиш се с анђелима.

Братац, сеја, позваше те
Да не буду горе сами!
Нас остави да у тузи —
Теку нашег жића дани.

Вај у мало кратких дана!
Доста туге, доста рана,
Три дјетета, три анђела!!
Смрт нам клета преотела.

Бошко сунце, надо наша
Којом смо се поносили —
Зашто тако нас остави
Шта учиње синко мили?

Јамачно си зажелио!
Друго̀вања са анђели.
Па остави родитеље, —
Ил' ујака свог зажеље?*)

Тек се к њему горе вину!
А у жалост тугу горку
Родитеље своје рину! —
— — — — — —

Због ом сине, тебе Творац
У свом царству горе прима;
Због ом пошо, мој анђеле,
К анђелима — друговима!

Подгорица, 1901. год. Ожалошћени отац **Крсто Поповић** свештеник.

---

*) Ујак му је био *Ђуро Родичевић* медицинар Московског универзитета који је онамо умро и сахрањен. Уредник.

ЗИМА.

Ветар пири, пада снег,
Завејао до и брег,
Па се бели
Тај свет цели
Од њега.

Погледиш ли до и брег,
Ништ' не видиш само снег,
Снег се вије,
Земљу крије
Под собом.

Ал' ће дати благи Бог,
Па ће нестат' снега тог
Па ће веће
Доћ' пролеће
Милено!

Осек, 1900. год.

Дамјанко.

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

II. Буквица.

Сва слова укупно, којима се у једном језику пише, зову се буквица. Српски се пише буквицом *ћирилицом и латиницом.*

Ћирилица је српска старинска буквица. Њом Срби пишу од увек. Но та буквица није од увек била овакова, каква је сад. Изнајпре се српски писало онаковом буквицом, каквом су црквене књиге писане. Оваковом, каква је сад наша ћирилица и како се сад њоме српски пише, удесио је њу знаменити муж наш *Вук Стефановић-Караџић* 1814. године, те по том се зове и *Вуковица*. Она је најсавршенија буквица на свету, зато она и служи Србима на дику понос.

Латиницом пак пишу српски Хрвати и Срби римокатоличке вере такозвани Буњевци и Шокци. Та буквица се зове латиницом зато, јер је овако, каква је сад, удешена од латинских слова.

Али Хрвати нису од увек писали српски; него су писали својим *хрватским* језиком, што је прилично друкчије него српски. Писање нашим језиком започео је код Хрвата њихов знаменити муж *Људевит Гај* родом Словенац 1836. године; но њихово писање није у свему таково, као што Срби пишу, него у по нечем одступа од српскога. То одступање састоји се у главном у овом:

1. Хрвати употребљују по некè своје речи, које прави Срби никад не говоре, као нпр. *јур* (већ); *крат* (пут нпр. трикрат-трипут); *илахта* (трпежњак, чаршав); *тргадба* (берба); *хрид* (стена); *зибка* (колевка); *зрцало* (огледало); *иљес* (игранма); *забогар* (сиромашак); *постоле, постолице* (ципеле, ципелице); *свêђ* (свагда); итд.

2. Они употребљују по неке наше старинске речи, које се сад већ више код нас не говоре као нпр. *шаш* (крадац); *иришега* (заклетва); *рабити* (употребити); *стêг* (застава); *стêгоноша* (барјактар); *скрб* (брига); итд.

3. Хрвати употребљују 3. 6. и 7. падеж множине по старинском начином, а не као што их Срби говоре

и пишу. Тако нпр. они говоре: казују *људем* (људима); иду *с људми* (с људима); говоре *о људих* (о људима). Према томе пишу они и: *женам*, место: женама; *женами* м. са женама; *о женах*, м. о женама; *јеленом* м. јеленима; *с јеленми*, м. с јеленима; *о јелених*, м. о јеленима; итд.

4. Они у писању у неким речима укидају зев и пишу као што треба нпр. *чујем, шијем;* итд. а понајвише га не укидају него пишу: *диете, цвиеће, шиело, циена, свиет, циело,* итд. а треба: дијете, цвијеће, свијет, тијело, цијена, цијело, те су према томе сами себи недоследни, а то не ваља.

5. Не држе се они ни једначења гласова као Срби, него пишу по корену речи, макар да се тако не могу ни изговорити. Тако они пишу: *сграбити*, место: зграбити; *изиш*, м. испит; *разсудити*, м. расудити; *разпети*, м. распети; *сладкиш*, м. слаткиш; *срдце*, м. срце; *пушце*, м. пуце; *отца*, м. оца; *сбори*, м. збори; итд.

6. Имена месеци употребљују Хрвати по старим називима, које Срби не говоре те и не пишу. Имена месеци они овако употребљују. *Сечањ* (Јануар); *Вељача* (Фебруар); *Ожујак* (Март); *Травањ* (Април); *Свибањ* (Мај); *Липањ* (Јуни); *Српањ* (Јули); *Коловоз* (Август); *Рујан* (Септембар); *Листопад* (Октобар); *Студен* (Новембар); *Просинац* (Децембар).

Због овога и другога хрватскога одступања у писању, Срби не разумеју добро хрватске књиге, те и ако су иначе *српски* писане, ипак их наш свет не чита радо. Но у најновије време најглавнији хрватски књижевници све се више приближују српском начину писања, те се надати, да ће у свему за Србима поћи.

Али и ако Хрвати у самој ствари *српски* пишу, ипак они веле, да је то *хрватски језик* и служе се српским јужним наречјем те пишу: лијепо дијете, бијело млијеко, тврда вјера, добар човјек, итд. У почетку су они звали овај наш језик *илирским*, да би за то задобили све јужне Словене, па и Србе, не би ли се и они прозвали *Илирима* а свој језик *илирским*. Али Срби нипошто не хтеше одустати од свога лепога имена, зато и Хрвати 1860. године коначно напусте *Илир и илирски*, а задрже име *Хрват и хрватски*, чега се и данас држе.

(Наставиће се.)

ЈА САМ ЈЕДНО СРПЧЕ МЛАДО.

Ја сам једно Српче младо,
Синак рода јуначкога,
За Српство ми срце куца
К'о у милог деда мога.

Ја сам једно Српче младо,
И тиме се ја поносим,
И смијем свакоме рећи,
Да и српско име носим.

Ја ћу увек први бити:
Где за Српство сабља сева,
Где топ грува, пушка пуца,
И где се крвца пролева.

Ја сам једно Српче младо,
Србима ћу веран бити:
За крст часни и слободу,
Приправан сам и крв лити.

Нико ђуров Вучетић.

Цариград, 1901. год.

ЧОВЕК ОД СНЕГА.

Направила деца
Човека од снега,
Па се сад скупила
Сва около њега.

Један се наслон'о
Као на врх брега,
Зато ј' и довалъ'о
Себи толко снега.

Јер то нико не зна
Шта га ј' стало муке,
Док му ј' удесио
И штап још у руке.

Други с леве стране
Загледа му око, —
К'о да ј' угљен зад'о
Сувише високо.

Ту он пази „Чичу“
Да м' не буде кбара.
Уједно ће мало
И да се одмара.

Највећма се диве
Ово троје мали:
„Како су га таког
„Направити знали!“

„Каква су му уста!
„Какве су му очи!
„Само кад би ногама
„Још мог'о да скочи!“

Тета Дара.

ЧУВАЈ СЕ ХЛАДНОЋЕ!

Поука из науке о чувању здравља.

Ово доба године, када нам хладноћа и влага допире, што но реч, до саме сржи, назеби су најобичнија болест. Назеби се појављују или у органима за дисање: у душнику и у плућима, као катари; или у зглавцима, као ревматизам. Поред тога што за ове болести постоји код неких људи нарочита склоност, назеби махом долазе услед нецелисходног одевања. Одело има да нас чува од назеба. Зато није свеједно какво одело узимамо зими. За зиму треба бирати и узимати дебље одело, али од растреситих тканина, у којима има доста ваздуха. Ваздух је лош топлоноша. па нам чува тело од наглог губитка топлоте, а порозно (ретко) одело има још и ту добру страну, што допушта размену ваздуха (један ваздух уђе а други изиђе), те не да телу да се прегреје. За горње одело најбоља је вуна, а за доње одело код старијих и слабих особа потребна је такође вуна, а код осталих може добро послужити и памучна материја, али ни та не сме бити прегуста. — На обућу треба такође јако пазити. Ђонови треба да су дебели, а чарапе или обојци вунени. Обућа од гуме није за препоруку као што су нпр. каљаче или галошне, јер производи јако знојење ногу и разнежавање, па се може лакше озепсти.

Потребно је најзад и очвршћавање тела, да човек не би при најмањој хладноћи могао назепсти. Очвршћавање пак тела постиже се најбоље трљањем тела са умерено хладном водом, и свакидашњом шетњом по свежем ваздуху.

Ко се буде придржавао ових правила, тај ће тешко моћи назепсти.

„Народно Здравље.“

ЖИВОТ.

Шта је живот овог света?
То је само цвет;
Он ти цвета и опадне,
Па то ти је век.

Живи човек увек мисли
Да је живот сјај,
И да неће никад доћи
Том животу крај.

Врло кратко човек живи,
Кратак му је век;
Том животу радује се
Цео овај свет.

Сваког часа буди спреман,
Том животу биће крај;
По заслузи јер ћеш доћи
У пакао или рај.

Ман. Раковац.

Севастијан Перић, намесник.

ШАЛЕ И ДОСЕТКЕ.

— **Ко ни у кога.** Дошла нека мало ћакнута муштерија кројачу да наручи капут па ће рећи:

„Желео бих, мајсторе, да ми направите један капут, што ни у кога нема.“

„Драге воље — рече мајстор — направићу Вам као ни у кога.“

Кад је капут био готов, дође муштерија да га проба и однесе; али како се убезекну, кад спази грдан велики џеп — на леђима.

„Шта је ово? — продера се. — Ко још носи џеп на леђима?! Па још оволики, као слепачка торба!“

„Ви сте, молићу, заповедили, да Вам сашијем капут што ни у ког нема, па ето, то је баш к'о ни у кога“ — одговори мајстор мирно и додаде: „Но ако желите *као у људи*, ево и то ја умем“ — и опара му џеп с леђа, који је само мало споља био пришивен.

Муштерија се задовољи и оде, радујући се што није остао као нико.

Из школе. *Господин:* Кажи ми Перице, кад је најзгодније време, да се беру крушке?

Перица: Молим, кад рундов није у башти.

„*Врач-Погађач.*“

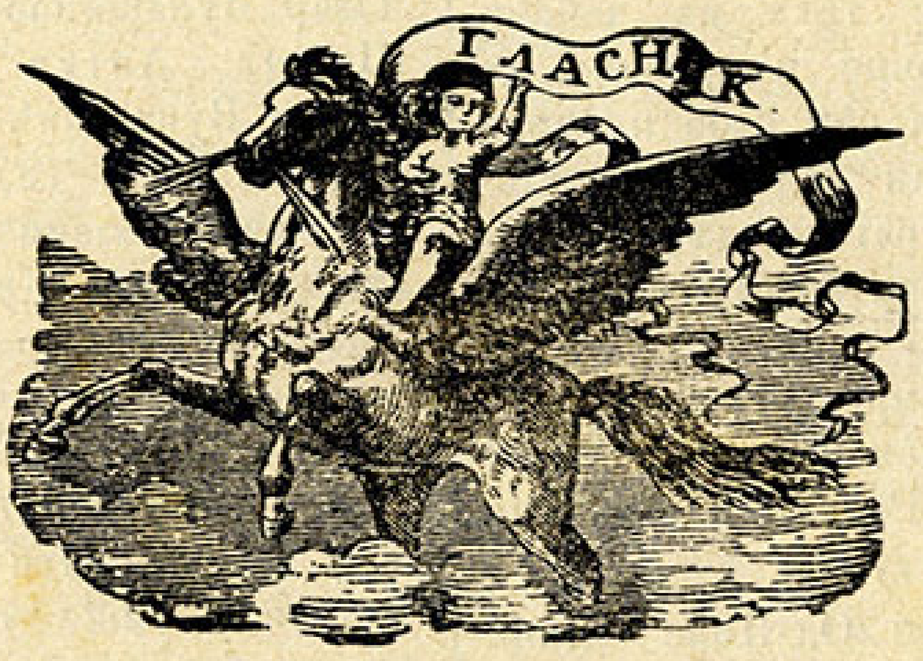

— **Краљевска гозба.** У очи Нове Године приређен је у Београдском краљевском двору велики сјајан бал, на којем је било преко 700 особа: све велика и највећа господа са својим госпођама. Игранку је отворио сâм краљ Александар са краљицом Драгом и прва је игра била српско народно коло, што су и странци т. ј они што нису Срби, играли. У побочним просторијама краљевскога двора беше спремљена изврсна хладна вечера. Гости су се особито добро провели и тек у 4 сата се кућама разишли.

— **Народна добротворка.** Пред Нову Годину на два дана умрла је у Великој Кикинди племенита Српкиња ратарка Маца Моканова, која је све своје имање оставила српском народу на добротворне цели и то овако: Српској Великокикиндској цркви 2000 круна, задрузи Српкиња у Вел. Кикинди 1000 круна, Српској занатлијској задрузи у Вел. Кикинди 500 кр. Српској Читаоници 200 кр. Српском певачком друштву 200 кр. Убогом дому 500 кр. Матици Српској 200 кр. Учитељском конвикту у Новом Саду 200 кр. Српском народном позоришту 200 кр. Приправницима српске учитељске школе у Сомбору 200 кр. Српском трговачком удружењу 200 кр. Заостатак, који може излети око 16,000 круна, одредила је, да се од њега испомажу српска сирочад и сиромаш, да могу изучити занат или трговину. — Ово је заиста племенита српска душа, којој нека је слава и овога и онога света!

— **Тврдица.** У Паризу, престоници Француској, умрла је ових дана нека Марија Шретијен, чије су мртво тело нашли у највећем гаду. Живела је као скот само да што више накупи новаца, са којима ни сама није знала шта ће. Иза смрти јој нашли су у једној прљавој кутији 64000 франака (круна) у готову новцу, и 1,165.000 франака у државним папирима, акцијама итд. Она је имала и 7 кућа у Паризу. Цело имање цене јој на 2,500.000 франака или круна, а било је и гладна м жедна и у најгорем гаду живела! Каква разлика између наше племените Маце Моканове и ове луде тврдице!

— **Учитељска новчана задруга**. Српски народни учитељи из Митрополије Карловачке одржали су 3. Јануара о. г. у Новом Саду збор, на коме су закључили, да оснују српску учитељску новчану задругу, која ће им служити за међусобну штедњу и помагање. Ту су утврдили и правила, која ће се поднети вишој власти на одобрење, па чим се правила одобре, одмах ће се и посао отпочети. Нека је срећно и благословено ово лепо и корисно подузеће!

— **Из себичности у — смрт.** Будимпештански лекар Др. Симуило Томка, помађарен Чивутин, обезбедио (осигурао) је у свом стану имање и драгоцености са 200,000 круна, па ако би се то покрило или упалило, он би добио 200,000 круна. Но њему дуго беше чекати, да му когод то покраде или упали, зато он сам себе покраде и ствари склони у Бечу, па пријави власти, као да су га покрали у тој намери, да добије и 200,000 круна, а ствари су му и тако на добром месту. Власт потражи кривце и пронађе, да је баш Др. Самуило Томка сâм себе похарао и хтеде га затворити. Али када Томка дознаде, да му се ушло у траг и да ће бити затворен, а он ти оде на једну кућу од четири ката и отуда скочи на земљу, те се сав распадне и на мах умре. Тако је ђаво платио том себичњаку лакомство и превару! Ово се догодило око Нове Године и варалица је већ одавна на оном свету.

— **Грозан земљотрес**. Од Нове Године било је које где више земљотреса, али све омањих, који нису нанели никакве штете; али ево јављају из Њу-Јорка, вароши у Северној Америци, да је у Чилтачингу у држави Мексици био тако страховит земљотрес, да је том приликом погинуло 600 људи. У Мексици је тада било и на више места земљотреса, али нигде тако јакога као у Чилтачингу.

— **Редак лов.** У шуми Жупањи код Винковаца наишао је ових дана један мерник на једног шакала и оборио га једним метком из пушке. Шакал је риђ вук или курјак налик на лисицу, живи по шумама у Турској, Грчкој и Малој Азији, па ево се један нађе и у Срему, јамачно је залутао из Турске и овде смрт нашао, да коме буде постава у бунди.

— **Нове српске земљорадничке задруге.** Основане су и ступиле у живот: 1. у Новим Карловцима, где је председник г. Стеван Кумановић парох, заменик му Дамјан Мирковић а пословођа г. Дане Узелац; 2. у Лаћевцу, где је председник Коста Буковац, заменик му Никола Војковић, а пословођа Стеван Петровић Нека им је срећно да Бог дâ!

— **Срби у Бурском рату.** Већ је трећа година, како јуначки Бурски народ води борбу противу силних Енглеза, и Бог им даје среће јер је правда на њиховој страни. И баш зато, што је правда на њиховој страни, иду њима у помоћ и други љубитељи слободе, па ево има у њиховим редовима и Срба, који се јуначки боре и за Бурску слободу. Тако сад оданде јављају, како је један Србин Црногорац заробио 12 Енглеза, отео им оружје, коње и остали ратни прибор. Још су и сад тамо и јуначки се боре и ови Срби: Марко Илић, Васо Илић, Божо Поповић, Митар Павличевић, Јово Ивановић, Илија Драгичевић, Саво Николић (из Црне Горе); Лазар Вукашиновић, Божо Ђурђевић, Митар Шушић, Антун Рајчевић, Филип Петровић, Марко Вукасовић (из Боке); Јово Чунић, Жарко Косић (из Босне); Светолик Марковић (из Војводине); Јован Узелац, Сава Узелац (из Личке Крајине); — Србин је свагде јунак, па ево је такав и у Трансвалу, далекој Бурској земљи у Јужној Африци. Нека им је слава!

— **Велики пожар.** Ових дана изгорео је у Будимпешти један од највећих парних млинова. Више од 400 радника су тиме остали без хлеба, а штета што је изгорео млин, брашно и жито износи на три милијуна круна. Два ватрогасца су изгорела а један млинар је нестао, јамачно је и он изгорео. Не зна се, како је ватра постала, али се држи да је млин запалио неко из освете.

— **Светосавске беседе.** На све стране широм Срства нашега спрема се народ наш, да достојно прослави свога просветитеља светога Саву. Осим црквене славе и свећења водице у школама, биће свуда још и забаве, игранке, беседе у славу великога светитеља Саве а на корист наших школа. Добили смо многе позиве са све лепшим и лепшим редом (програмом), али нам је мали простор да их све изнесемо и пред наше читаоце. Зато им свима, овако у кратко али од свег срца, велимо: нека је свуда сретно у част и славу великога Просветитеља нашега светога Саве а на највеће добро свеколикога народа нашег, ма он где становао и живео!

СВАШТИЦЕ.

Дијаманти или драго камење у биљкама. У многе чудноватe ствари, којима је Америка колевка, спада и тако звано „биљно камење,“ којега има у неким биљкама. Тако се у бамбусовој трсци налази камен налик на опал, али, са своје реткости, од опала много скупоценији. Тек у неколико хиљада бамбусових стабала, ако се једно стабло нађе, у чијој се унутрашњости створио сјајан зеленкасто-ружичаст камен од силикатних материја, које чине те и кора отврдне. Такав камен зову т а б а ш и р. — И у кокосову ораху каткад се нађе која окаменотина, која по сјају не уступа ни најлепшем зрну правога бисера. То се камење добива, када се снежна маса, које, поред млека и језгра има у потпуно зрелом ораху, на жарком сунцу осуши, па се онда у нарочитој преси исцеди из ње заостала зејтинаста течност. У ономе што остане, нађе се, истина ретко, мала плавкасто светлуцава лоптица, која по величини варира између чиодина врха и грашка. Приличан број зрна овог необичног лепог Филипинског бисера већ се чува као драгоценост у неким Европским музејима.

Људи што једу земљу. У Јужној Америци има неки дивљи народ што земљу једе и тако живи. Јадан је то живот, али је ипак живот. Сад јављају, да се у Сен-Лују, опет у Америци, саставило читаво друштво, чији чланови једу земљу. Оснивач тога друштва није дивљак, него човек учен, адвокат. Он тврди, да је опазио, да неке животиње једу земљу, па због тога не болују од желудца (стомака). Његове присталице тврде, да им се здравље поправило од како једу земљу. Тај адвокат купи муљ са обале реке Мисисипи, калупи га па продаје својим присталицама врећу по 6 гроша. Досад има преко 100 присталица, а непрестано придолазе нови. Неки веле да је ово са свим добро овако и ако не баш за стомак, а оно за џеп тога адвоката. Да боме, и ово само у Америци бива, и нигде више.

Указ кинеског цара. Царска наредба зове се указ. Царски укази су онакови, какав је који цар. Ако је цар просвећеног народа, онда му је и цар учен и врло фини. Код дивљачких народа дивљачки су и цареви, па им не могу ни наредбе бити друкчије. Кинески народ није истина дивљачки, али је ипак врло чудноват, па им је онда и цар такав, који прима врло чудновату титулу, па му нису ни укази бољи. Тако сад доносе новине један указ кинеског цара од 1897. године, из кога се види и титула му и указ. Па пошто је и једно и друго врло занимљиво, то га и ми доносимо нашим читаоцима. Тај указ гласи овако:

„Ја, свети и безгранични син неба, самодржац и једини власник земље од четири мора, разума и славе, отац сунца, стриц месеца и првобратучед звезда; непостижив виртуоз заповедничког бубња; милостиви отац оних, који страдају и који су послушни, а гром што казни за непослушне; хранитељка палма понизних; лав и орао власти; изумелац огња, ножа, бича, туша, порцулана, чаја и киселог купуса. Високопоштовани, паметни и најлепши генерал храбрости, милости и врлине; цар Кинеске, Монголске и Манџурије; јединствени управник од 100,000 код кнеза Нанкинга; главна аждаја неизмерног двора аждајског; зидар кинеских планина од створења света до данас, итд итд. излажући своју свемилостиву ногу на главу мога првог мандарина и министра, приказујући му мојим мачем моју жељу — Кинезу Дон-Хану, нашем корисном псу и слузи дати 31 ударац бамбусом по табанима.“

Дакле кинески цар каже за себе, да је „син неба, отац сунца, стриц месец и милостиви отац“ итд. па ипак назива свог првог министра п с о м и наређује да му се опали цо табанима 31 батина! Лепа милост и красна финоћа!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Предневенче III. Читанчица за већу и мању децу, приредио Чика-Змајова. Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми; српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду 1901. 8⁰ стр. 32. Цена — ? Ова Чика-Змајовина читанчица је пуна лепих ствари и сличица, те је зато и препоручујемо нашој доброј младежи.

Правила „Добротворне Задруге Српкиња у Суботици.“ Српска манастирска штампарија у Срем. Карловцима 1902. — Задаћа је ове женске заруге, да потпомаже сироте и пострадале; да потпомаже женску радиност; да шири народну просвету и да се стара за месну српску, нарочито женску младеж, која школе похађа, и искорењује мане и зле обичаје у народу. — Ово је заиста племенита задаћа, зато нека је успешан рад овој добротворној задрузи, која је заснована на овим правилима

Радикал српске народне новине за просвету, привреду и забаву. Власник и уредник: Шандор Христофоровић. Под овим насловом почео је о Новој Години излазити нов српски лист у Турској Кањижи. Овај лист је мали, излази сваке недеље једанпут и стаје годишње 4 круне. Претплата се шиље Александру Сеђакову штампару у Турској Кањижи у Банату.

Голубови коштуњци.

1. ЗАГОНЕТКА.

Ја знам један корен неке биљке, којему кад се одбаци последње слово, и на место његово стави *а*, тада значи један део животиње; а кад се та реч, што значи део животиње, однатраг прочита и дода *о*, онда значи ствар, која је сваком ђаку потребна.

Драгиша Савић-Ресавац.

2. РЕБУС.

Саставио: Милан Пољанац у Пакрацу.

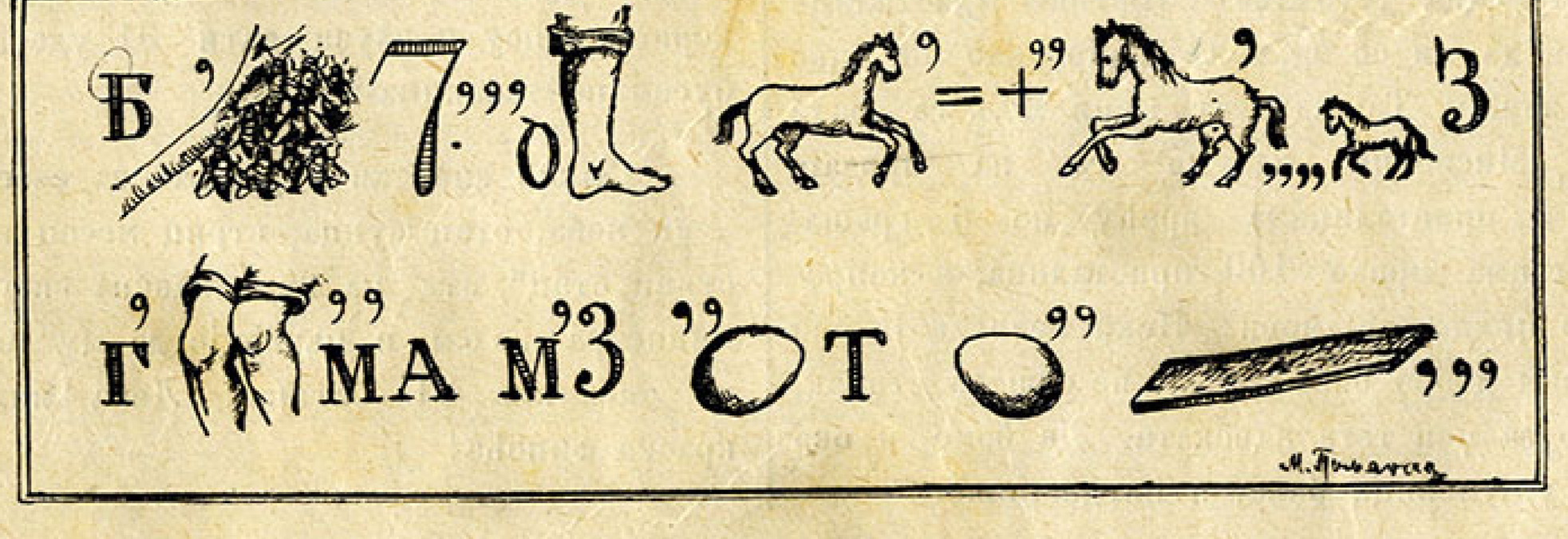

3. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Д. М. Пантелић, гимн. у Зајечару.

сте	што	бро	та-	при-	А	сам	не	ју,	Ко	ње	зна-	је	У	ске
до-		кли-	је;		жу	га-		се-	по-		по-	вол-		јед-
ца,	је,	уз	не	ко	ста-	бе	Тај	цу	ште	је.	сво-	ном	ша-	ђа-
да-	по-	их				ли-	тек	по-				би	ти,	о
ње		је!				жда		шген				ће		ке
Не-	о-	ште-	вест			Ал'	сле	мо-			ти	сара-	пет	Тај
				Ко	ти.	тель-	жно	по						
гу,	са-	не	при-	сут-	смр-	Кад	не	ни						
мир-		мо-	ство ј'	Ла-	ја-	ча-		на-						
не-	јер	на	хте-	је,	да	ста-	час	бу-						
			Ал'	за-		ја	ра							
		Ис-			сво	ли	та-			Из				
це.	о	ко-			би	зло-	ла					у	не-	нас.
га		хри			хо		ци					ре		ту-
чи	ју	су			чин-	де-	ди.					ђу	Ко	ве-
ну-	ће	здра	зум	Ко-	том	Тај	но	но-	де	го	да.	цу	да	ми-
ве,		ки	ара-		ра-	ку		ди,	стра-		још	и		се
на-	те	Тај	га	свс-	ве,	во-	и	стал-	жно-	ма-	да	на-	ми-	Тај

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе Голубови коштуњци: **1. Загонетка:** Канарина—Катарина; **2. Рачунски задатак:** Лука је имао 70 а Никола 20 фор. месечне плате; **3. Коњички скок:**

ПАМТИТЕ.

Дан за даном лети
Не дај да су празни,
За наш кратки живот
Минути су важни.

Срећа напред иде
Мораш и ти ићи,
Застанеш ли мало
Не можеш је стићи.

Љ. Ненадовић;

4. Ребус: Срби су храбар народ.

Правилно решили: Јован и Димитрије Коњовић у Сомбору: 4. — Милан и Даница Јелачић у Сомбору: све. — Лаза Бабић у Сомбору: 4. — Васа Ђурђевић, Хранислав и Милан Ненадовић манастирски ђаци у Привиној Глави: 1. 3. 4. — Сава Боконьић у Сарајеву: 3. 4. — Корнел Радуловић у Уздину: 4. — Миленко Марин, Божидар Загцић и Вукашин Каркут у Срем. Карловцима: 1. 4. — Марица Видаковић у Сушаку: све. — Петар и Аца Поповић у Срем. Карловцима: 3. 4. — Марко Јовановић у Срем. Карловцима: све. — Сава Савчић-Ресавац у Београду: све. — Никола Шеган и Божидар Кременовић у Бањалуци: 4. — Стака, Даринка и Ђорђо Борковић, Јованка Шмитран и Босиљка Костић у Бос. Градишци: 1. 4. — Бранко Миловановић и Радослав Ловић у Турској Канижи: 1. 3. 4. —

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Онима што моле лист бесплатно. Нека лица, а и нека друштва, моле нас да им шиљемо лист бесплатно — на дар. Тима одговарамо, да би лист могли само онда дати на дар, ако би који добротвор претплатио у ту сврху. Ми смо „Голубу“ ударили тако малу цену баш зато, да би га мого сваки претплатити. Па због те малене цене и ми сами кубуримо и натежемо. Ко жели лист на дар, нека нам скупи десетак претплатника, па ћемо му радо дати лист на дар. А друштвима већ и зато не можемо на дар дати, јер друштва се зато и склапају, да учине њих ваше, што не може један. Лакше је дакле *њима* свима дати по новчић два, него да *ми свима* чинимо. Ми смо до сад већ и сувише приносили жртве, па више не можемо. Зато нека нам опросте сви овакови молиоци.

Корнел Радуловић у Уздину. Није лепо нацртан ребус, а није потпуно правилно ни сложен, зато га не можемо употребити.

Драгиша Савчић-Ресавац у Београду. Добро је и учинићемо по жељи.

Перо С. Вукотић на Ријеци Није правилно сложено, зато се не може употребити.

Г. Станојло Димитријевић у Петровцу (Србија). Добро је и употребићемо. Хвала на сећању.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. ФЕБРУАРА 1902.
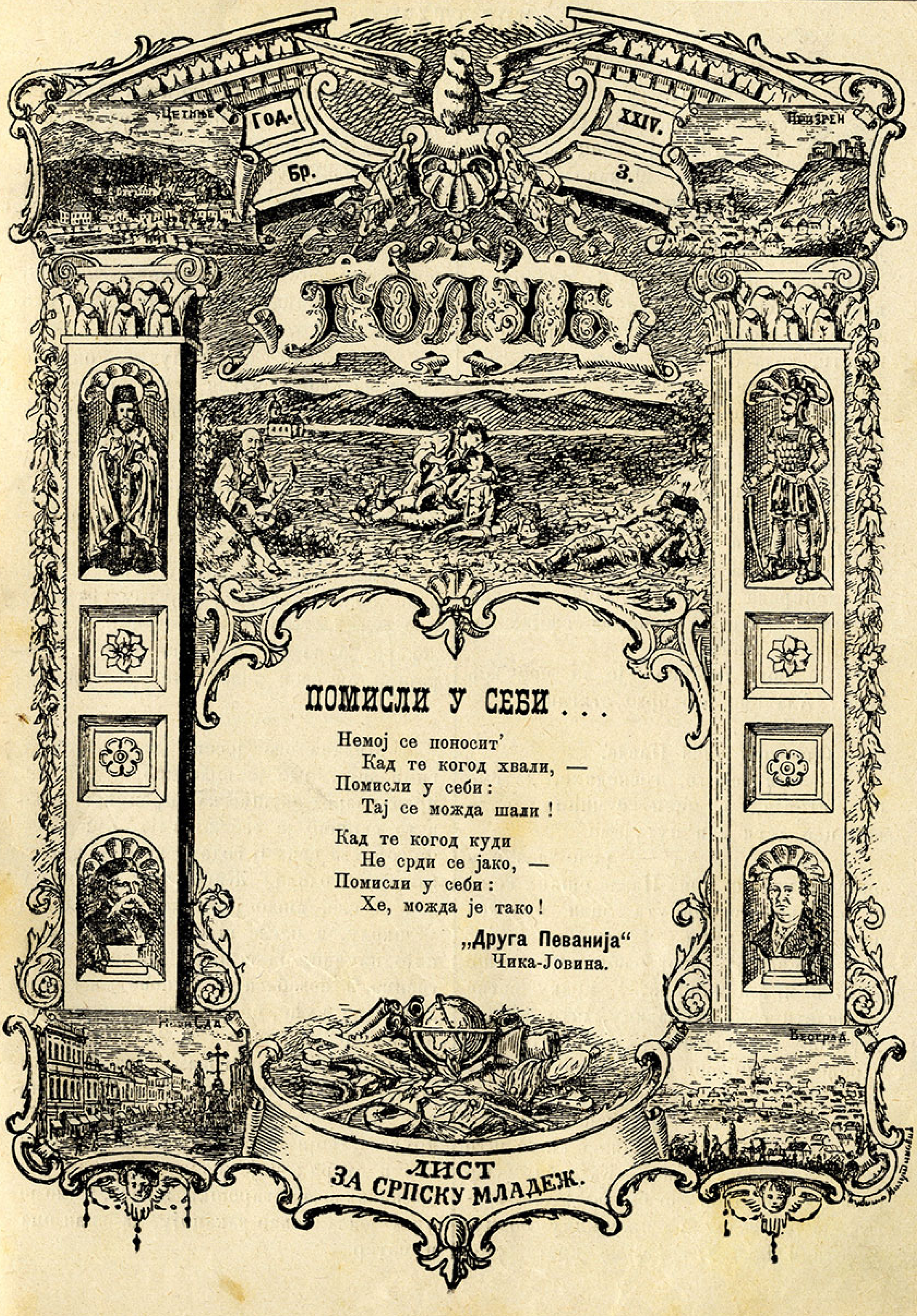
ЈОВИЋ

ПОМИСЛИ У СЕБИ . . .

Немој се поносит'
Кад те когод хвали, —
Помисли у себи:
Тај се можда шали!

Кад те когод куди
Не срди се јако, —
Помисли у себи:
Хе, можда је тако!

„Друга Певанија“
Чика-Јовина.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ДВЕ СТАЗЕ.

(Наставак).

II.

Отац Миланов, одмах чим је чича-Миливој стриц Љубомиров донео Милана: отишао је у варош по лекара. Киша и олуја стигла га је још на путу. Лекара је нашао код куће и одмах су се кренули натраг. Киша је пљуштила као из кабла, помрчина је била така да се ни прста пред оком није могло видети, кола су ишла доста брзо друмом. Лекар и чича-Павле су ћутали. Лекар је слушао како киша пада на његов штит, а чича-Павле није имао штита те је киша на њега падала, али он њу није осећао, његове мисли биле су над постељом његовог јединца. Тако су ишли неколико часова, кад доста из близа угледаше светлост, која је допирала кроз прозоре сеоских кућица, лекар се трже из својих сањарија па запита:

— Бога ти чича је ли ово већ село? Ала смо ово брзо стигли!

— Јесте.

Одговори чича Павле.

— Ви велите, господине, да смо брзо стигли, а мени се чини као да већ цео дуги дан путујемо.

— Верујем ти — рече лекар и опет заћуташе. Чича-Павле ошину коње и за неколико минута били су код чича-Павлове куће.

У ниској малој собици владаше мрак и мртва тишина. У мраку могао си видети само жеравицу, што се светлуцаше на огњишту и нешто неодређено и нејасно око ње на што она баци своју слабачку светлост. А мртву тишину пресецало је тешко дисање болесниково и крупне капље кише што су падале на прозор. Кад би мува севнула могао би човек за један тренут да разгледа сву сиромашну собицу. У једном ћошку одмах до врата, стајало је огњиште а преко пута огњишту у другом ћошку, био је под иконом матере Божије кревет, у ком је лежао Милан, изван себе, затворевих очију. Ниже ногу му је седела мати, лице јој беше бледо, њене исплакане очи беху управљене на икону матере Божије, њој се молила јадница, да јој подигне јединца сина, кога је толико волела.

Кад лекар уђе унутра, она се трже из својих мисли; устаде, упали свећу и на захтев лекаров одступи од болесника. Пошто је лекар прегледао болесника, рече, да удар није тако опасан и да ће моћи преболети, а за 2—3 недеље већ ће се сасвим опоравити. Тако је и било.

Јадном оцу и матери сад је тек било лакше дисати; међутим и киша престаде и чича-Павле одвезе натраг лекара, а из вароши донесе лекарије, којима ће свог милог сина лечити.

* * *

Милана ове јесени даде отац у гимназију, где је врло добро учио, и први разред свршио као први ђак, тако исто свршио је све до VII. У његову животу за ових 6 година није се ништа важно догодило. Живео је с дана у дан весело, ишао је сваки дан редовно у школу, а после школе би своје лекције научио, па се онда могао са друговима и позабавити. Испочетка кад је дошао од куће, било му је мало тешко, жалио је за оцем, за матером, за својим старим друговима, за сеоским животом; али мало по мало те се на све навикао. Нашао је себи друге другове, који су га тако исто волели као и стари; није жалио за селом, јер се навикао на варошки живот, само је увек једва чекао вакацију, да види оца и матер.

Кући је често писао, увек би распитивао шта има ново у селу? Шта му раде његови стари другови, јесу ли здрави? И тако још којекакве ситнице.

Кад би о феријама дошао, мати и отац не би му могли места да нађу у кући; мати би од радости плакала, а отац би га само са осмехом на лицу пун задовољства гледао. Сутра дан би већ све комшије дошле да га виде, и не би им већ могао на једна већ скоро иста питања наодговарати, већ их је скоро и на памет знао. Ето тако су прошли тих 6 година једноставно, без икаквих важнијих промена. Љубомир наш стари познаник остао је још једну годину код куће и ишао је у школу, али је још увек свој стари занат терао. После га је отац дао на занат, али боме он се ни ту није никако владао, мењао је мајстора за мајстором, а то боме није добар знак за шегрта. Овде покрао новце па утекао, тамо опет продао мајсторов алат па са таким истим неваљалцима као и он пробанчио и расуо новце. На жалост био је већ дваред пред полицијом. Кад би кога мајстора напустио није се смео ни за живу главу кући вратити, него се скитао по улицама варошким; ни сâм отац није знао где је и шта је с њим. Ето видите докле је већ дотерао.

Сад ћемо опет даље о Милану. Седме године кад је Милан пошао од куће, обузела га је така сета и туга као никад до сад. Кад је већ дошло време да треба да се опрости од оца и матере, у мало што није заплакао, као да је већ напред осећао жалост, која ће после неколико месеци да наступи. Кад је дошао у варош међу своје другове опет се развеселио и живео је по свом старом обичају. Дан за даном је пролазио, недеља за недељом па прође боме и зима, дође пролеће а са пролећем несретни, црни и ужасни глас за сваког, да се појавила куга у близини града и то на више места. У град су долазили сваким даном све гори и црњи гласови из околице. Цео град је био узрујан, људи су по њему ишли као муве без главе; нико баш није био ни за какав посао. Зато су пожурили и са школама да заврше што пре школску годину и да ђаке распусте кућама. Почетком Маја испити су се већ свршавали.

Једно после подне кад ће баш последњи испит да буде, скупили се ђаци пред школом, па говоре како је овај или онај напустио школу и отишао кући. Милан се сад сети како му је било тешко кад је оставио кућу, па му се учини то као неки предсказ, обузе га нека зима и дрхтавица, да је једва могао да положи испит из последњег предмета. После испита запита га његов друг Лазо:

— Је ли Милане, да ти није позлило, што си тако блед?

— Није него сам се сетио какав ми је био тежак растанак јесенас од куће, те се сад бојим за оца и мајку да нису болесни.

— Баш ма на шта дајеш — рече Лазар.

— Хоћеш мало к мени Лазо? запита га Милан.

— Па могу — рече Лазо и упутише се Милановом стану.

Путем су говорили о које чему, напослетку свратише у једну средњу кућу; чим уђоше у Миланову собу и затворише за собом врата, чуше по ходнику неке врло брзе кораке који баш к њима долажаху. Брзо ухвати за кључаницу, још брже уђе унутра Миланова стара газдарица сузних очију и предаде му брзојав. Милан брзо зграби брзојав, из газдарнцине руке, али чим га зграби таки га и испусти, као да му нека електрична струја прође кроз тело, он се заљуља и у мало што не паде; али га Лаза ухвати. Милан је тако неколико ми-

нута стајао непомичан, наслоњен на Лазу, затим поче јецати и боним гласом узвикну:

— Читај Лазо!

Газдарица међутим подиже брзојав са земље и даде га Лази. Брзојав је овако гласио:

„Милане, одмах кући, мајка ти је на самрти.“ Отац.

На ове речи Милан још већма зајеца и спусти се на постељу, што је покрај њега стајала Докле је он овако у очајању лежао дотле је Лазо и себе и њега за пут спремио. После један сат били су већ на железничкој станици.

(Наставиће се.)

ОТАЏБИНИ.

Отаџбино моја мила,
Најмилије биће моје,
Ја сам сретан кад сам ник'о
На слободне груди твоје.

Отаџбино моја мила,
Твој те синак вјерно брани,
Он за тебе крвцу лије
Кад настану мучни дани.

Отаџбино моја мила,
Поносит' се хоћу с тобом,
Јер у твоје кршно ст'јење,
Не ћу бити никад робом.

Отаџбино моја мила,
Ти једино моје благо,
У наручја твоја слатка,
Умр'јет' ми је вазда драго.

Отаџбино моја мила,
Ти с' љубезна моја мати,
Твоја љубав синка твога
На бојноме пољу прати.

Бар, (Црна Гора). **Мило Јововић.**

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

III. Правопис.

Правилно писање зовемо једном речи правопис. Правилно писати може само онај, који граматику добро зна. Но и поред знања граматике ваља у правопису особито на ово пазити:

1. У једну реч ваља писати само оно, што заиста и јесте једна реч, или што за себе чини један део говора. Једна пак реч или један део говора јесте увек оно, што за себе чини појам или неко значење, као нпр. *кућа* (именица); *мој* (заменица); *нов* (придев); *три* (број); *читати* (глагол); *сутра* (прилог); *на* (предлог); *али* веза; *аха!* (усклик); итд.

Наставак у речима не значи сâм за себе ништа, зато се наставци никад не пишу одвојено, сами за себе, него свагда са својим речима заједно. По

том ваља писати: *хоћемо*, а не: *хоће мо*, јер ово крајње *мо* само за себе не значи ништа, то је глаголски наставак за прво лице множине садашњег времена, и само са својом речи има значење. Тако ваља писати: *хоћете*, а не: *хоће те; преда мном*, а не: *преда мном; и ми радимо*, а не: *имирадимо; човеком*, а не: *човек ом; најбоље*, а не: *најбоље; ми смо*, а не: *мисмо*; *је ли брат био ту?* а не: *јели брат биоту? Изведе коња и уседе на њ*, а не: *нањ; Јеси л' чуо шта говоре људи?* а не: *јесил'*, итд. *Чешља се*, а не: *чешљасе; умивамо се*, а не: *у мива мо се;* Не ваља писати: Ми *ће мо* радити, а ви *ће те* гледати; него: Ми *ћемо* радити, а ви *ћете* гледати итд.

По себи се разуме, да сложене речи ваља заједно писати, јер оне ма да су састављене из по две речи, ипак једно значење имају те и једну реч чине као нпр. *дуванкеса, виноград, нацакбаба, вуцибатина, белолик, црнook, поочим*, итд.

По неке речи у говору чине се као једна, а у самој ствари су две, те их одвојено ваља писати, а не као што се чују. Зато ваља писати: *С Богом*, а не: *због ом, с њим*, а не: *шњим; с братом*, а не: *збратом; куда ћеш?* а не: *кудаћеш* или *куш? са мном*, а не: *самном; с тобом*, а не: *стобом; с ума сишао*, а не: *сума сишао; с нама*, а не: *снама;* итд.

2. У писању речи ваља пазити на гласовне законе те се држати једначења гласова и укидања зева, па писати: *збирати*, а не: сбирати; *слатко*, а не: сладко; *исток*, а не: изток; *српски*, а не: србски; *расудити;* а не: разсудити; *раширити*, а не: разширити; *чујем*, а не; чуем; *чувен*, а не: чуен; *који*, а не: кои; итд. Но у речма које се свршују на слогове: *ао, ео, ио* — између ових самогласника не пише се *ј*. Зато ваља писати: читао, волео, носио, косио, возио, био, итд. а не: носијо, косијо, возијо, бијо, итд.

3. Великим почетним словима пишу се све речи у почетку реченице, затим: свагда иза тачке и у песмама сваки почетак стиха. Исто тако великим почетним словима пишу се све особне именице па и онда, ако се особна именица састоји из по две речи, од којих ни једна засебно није особна именица, него обична именица и придев као нпр. Нови Сад, Црна Гора, Балканско Полуострово, Бело Море, Стари Сивац, итд. У оваковим случајевима пишу се обе речи великим почетним словима, јер обе заједно казују име једне ствари, ма да се са по двема речима казује. Зато и своје име и презиме пишемо великим почетним словима као нпр. Лука Петровић, Милица Стојановић, итд.

Имена народа и ако нису особне именице, ипак се код нас пишу великим почетним словима као: Србин, Турчин, Немац, Рус, Енглез, итд.

Изведени придеви од особних именица пишу се такође великим почетним словима. нпр. Божји, Петров, Цариградски, Дунавски, Балкански, итд. Пишући овако боље се разумева оно што читамо и не чини забуне, као кад бисмо их писали малим почетним словима као нпр. у овој реченици: Идем на *дални* пут — што значи: идем на *далеки* пут; али кад бисмо написали: *Дални* или *Дањски* пут, онда би то значило: на пут, који води у Дањ, село, па је то *Дањски* или *Дални* пут, а не мора бити *далек*. Тако кад се напише: *Тополска* дрва — значи: дрва из варошице Тополе; а: *тополска* дрва — значи: дрва од дрвета тополе. Или: Слушао сам нешто о *Каласким* обичајима — кад се напише *Каласки* — великим почетним словом — знаћемо одмах, да је то из места *Калаза*, па макар не знали,

где је *Калаз,* ипак ћемо разумети реченицу; а да је написано: *каласки обичаји,* ми бисмо морали застати и замислити се: шта је то *каласки?* шта то значи? и биће да се и не сетимо шта је, и тако нам реченица остаје неразумљива; кад је пак у таким случајевима придев од особне имéнице написан великим почетним словом, ствар нам је одмах јасна и појмљива. Тако је и у реченици: Напредује *речка* радња (т. ј. она на рекама); и: Напредује *Речка* радња, т. ј. она у вароши Реци.

Но изведени придеви од имена нарóдâ, пошто исте нису особне имéнице, пишу се малим почетним словима, као нпр. српски, мађарски, немачки, руски, итд. (Наш славни Вук и овакове је придеве писао великим почетним словима).

Имена празника као: Божић, Ускрс, Духови, итд. сматрају се за особне имéнице и пишу се великим почетним словима. Исто тако имена месеци: Јануар, Фебруар, Мај, итд. Имена пак дана: недеља, понедељак, четвртак . . . пишу малим почетним словима.

Заменица *ви,* када се говори почасно да се не би рекао *ти,* пише се великим почетним словом за разлику од *ви,* кад се говори за множину, зато ваља писати: Господине, *Вама* говорим, *Вас* познајем, у *Вас* се уздам, *Ви* ми помозите, итд. У овом случају и женскима се говори у мушком роду и кажемо: *Ви* сте ми, милостива, казали (а не: *казале,* као што се у множини женскога рода говори).

4. Ваља пазити на речи, које би се могле двојако или тројако прочитати па пореметити смисао. Такове речи ваља пригласицама означити нпр. дȕга, дȗга, дȕга; сѐди старац сéди па сéди; сéди човече! кȕћа и кȗћâ; кȕпити и кȗпити; мȉли и мѝли; дȕжи и дȗжи; мȉсли царе мѝсли свакојаке; итд. Исто тако втља изнад *р* стављати тачку (ṛ), када је оно самогласник а стоји до другога самогласника, да не би постало сугласник и пореметило смисао нпр. умṛо, кṛао, гṛоце, сурǰица, заṛђати, заṛзати, поṛвати се; *кṛао* (т. ј. ломио) грање и *крао* грање; тṛо обојке; итд. Тако исто ваља стављати апострофу, где год се изостави самогласник нпр. Јесу л' били ту? Каж'те му! Скин' оружје, незнана делијо; Па с' обуци што лепше можеш! итд.

5. По неке се речи говоре као сложене а ипак нису сложене. У таковим се речима тада прва реч не мења и за знак, да се она не мења, пише се иза ње везица (-) нпр. браца-Лаза, браца-Лази; деда-Сима, деда-Симо! деда-Симом; баба-Сока, стрина-Марији, мајстор-Стеван, итд.

6. Речи *зашто* и *зато* као питање и одговор, пишу се уједно. нпр. *Зашто* радиш тако? *Зато,* што не умем боље. итд.

Ако ли пак те речи не значе питање и одговор, него предлог и заменицу, из чега су сложене, онда се растављено пишу. нпр. *За што* је молио, то му се дало. Нема у кући ништа, *за што* би му се ваљало бринути. — Нисам знао *за то.* Дао сам *за то* 10 потура. Нисам му *за то* остао дужан. итд.

7. Прилог *не,* кад иде уз глаголе, свагда се одвојено пише. нпр. *не* могу; *не* седиш; *не* радимо; итд. Само уз глаголе: *нисам, несам* и *немам,* када је сажето од: *не јесам* и *не имам;* и у глаголима: *немој* и *несташи* пише се састављено. Иначе у сложеним именицама, заменицама, придевима и прилозима, пише се састављено. нпр. небрат, невера, непријатељ; неко, нешто, неколико; немио, нечист, неверан; недавно, необично, немилице; итд.

Када се пак *не* с нагласком изговара као засебан прилог, онда се одвојено и пише. нпр. *нё* тако! *нё*

тако брате, ако Бога знаш! *нѐ* само ти, него и ја. *Не* тамо, но овамо! итд.

8. Врло обичне речи пишу се често скраћено. нпр. г. = господин; г. г. = господа; гђа = госпођа; гђца = госпођица; др. = доктор; и др. = и друго; итд. = и тако даље: нпр. = на пример; тј. = то јест; о. г. = ове године; д. или дин. = динар; К = круна; п. = потура; итд. И сама крштена имена се врло често пишу скраћено са самим почетлим словима или и са више слова; но ако се са више слова пишу, увек ваља на сугласу застати и уз њега тачку ставити. нпр. К. или Кост. = Коста; И. или Ил. = Илија; А. или Ан. = Анка; А. или Ант. = Антоније; С. или Ст. = Стеван; Ј. или Јов. = Јован; М. или Мил. = Милица; итд.

9. У нашим крајевима се слабо или никако не чује глас *х* у говору, а где се чује, често се чује баш тамо, где га не треба, а изостављају га тамо, где се не би смело изоставити. У писању на то ваља пазити и писати *х* само тамо, где треба. Зато треба писати: *орах;* а не: ора; *сиромах;* а не: сирома; *Влах,* а не! Вла; *снаха,* а не: снâ; *ухо,* а не: уво; *кожух,* а не: кожу; *хтети,* а не: тети; *хоћу,* а не: оћу; ја *бих* рекао, а не: ја *би* рекао; ја, *рекох,* мислим овако, а не: ја, *реко,* мислим овако; *хтеле,* а не: *теле; добрих* љȕдй, а не: *добри* људй; *рђав,* а не: *хрђав; рђа,* а не: *хрђа;* итд. У овим последњил двема речима се највише греши и у говору и у писању мислећи, да их треба са *х* изговарати, а оно баш на против, у њима не треба **Х.**

10. Познато је, да у српском језику има три наречја, па по том има и слога у сва три наречја и свако је наречје добро, само није добро наречја мешати, него ваља писати једним ма којим чисто и немешано с другим. Зато није добро рећи па ни написати: Јоца је добро, *лепо* и *било дијете;* него ваља или: Јоца је добро *лепо* и *бело дете* (све источним); или: Јоца је добро *липо* и *било дите* (све западним); или: Јоца је добро *лијепо* и *бијело дијете* (све јужним наречјем). итд.

По себи се разуме, да је стављање знакова: тачке, запете, знака питања, итд. од особите важности, те их брижљиво ваља стављати тамо, где ће смисао бити заиста оно, што хоћемо и што ваља. Како могу да унаказе смисао рђаво стављени знаци, види се из ових примера: „За овим дође гроф Салисбури на глави, бели шешир на ногу, велике али добро лаковане ципеле на челу, тамни облак у очима, претећи израз у дубокој шутњи,“ итд. Но како та реченица добива друго значење, када се знаци овако ставе: „За њим дође гроф Салисбури, на глави бели шешир, но ногама велике али добро лаковане ципеле, на челу тамни облик, у очима претећи израз у дубокој шутњи.“ — Или: „За ту науку он је баби све кућевне послове радио: чистио суде, прао дрва, цепао пећи, ложио,“ итд. место: „За ту науку он је баби све кућевне послове радио: чистио, суде прао, дрва цепао, пећи ложио.“ — Или: „Ако ви пристајете, ја не противим се“; али преиначимо знаке, изићи ће противан смисао овако: „Ако ви пристајете, ја не! противим се.“ итд.

(Наставиће се.)

ВЕЛОВИ ИЛИ ШЛАЈЕРИ НИСУ ЗДРАВИ.

Поука о чувању здравља.

„Народно Здравље“ лист за лекарске поуке народу, што излази у Београду пише под насловом „*црвен нос зими*“ ово: „Од како наступају хладнији дани чућете све више, где се наше госпође туже лекарима на црвене носеве, а лекари опет не могу брзо да поправе оно, што су оне дугогодишњом неразумношћу покварише. Један од тих неразумних и рђавих обичаја јесте ношење велова или шлајера, који је дошао са истока као *знак* стидљивости, па се по целом свету одомаћио. Жене носећи без икакве цељи ове велове на лицу на тај начин омекшају и разнеже кожу лица, па не треба да се чуде, што на рђавом времену, особито на ветру, на киши и на снегу, кад тај вео покисне, кожа на образима и уснама попуцка, а нос се зацрвени као у пијанице. Тај вео може да нанесе чак и озбиљне незгоде и многи тешки црвени ветар на глави дошао је један стога, што су при бојадисању вела биле употребљене шкодљиве материје (фарбе). Осим тога врло је глупо, најзад бар место обичних танких велова носити дебеле образине ишаране разним пантљикама и бобицама. Тиме се ограничава и очни вид па и очи могу озбиљно да оболе, а то особито важи за девојчице које се још развијају и које на тај начин лако се навикну да постану прљооке. Ни лети ни зими није вео потребан, јер је врло сумњива ствар, да он предупређује обољевање врата. Која се женска навикне да без вела излаже своје лице свакојаком времену, имаће за награду најчистију и најлепшу боју лица, јер њени кожни крвни судови не ће изгубити своју еластичност и свежину, којом се могу узити и ширити, те се тако кожа може да свикне за сваку погоду и непогоду. Бледа, увела лица, сува кожа и црвени носови — све то долази већином од уобичајеног ношења вела, који би ваљало да наше госпође па и девојке сасвим избришу из списка својих потреба.“

СКРОМНОСТ ЈЕ ПРАВА ВРЛИНА ЗА ОМЛАДИНУ.

Више пута смо напоминьали, да су стври Римљани били силан и најмоћнији народ у оно време, кад се Христос Спаситељ родио и по земљи ходио. И још дуго после Христа били су они најчувенији народ на земљи нашој. У том народу владале су и многе лепе врлине, о којима се и сад прича за пример и углед. Такав један леп пример је и ово:

На сто година после Христова рођења живео је у једној варошици на обали Јадранскога Мора неки Луције Валерије са надимком *скромни*, јер је још из младости био веома скроман, па је као такав био на далеко чувен и *скромним* прозван. Једанпут, још кад му је 13 година било, састави он једну пасму и поднесе је за награду, која се сваких пет година издавала оном, који најбољу песму поднесе. Валерија послужи срећа и између свију других он добије награду, а та награда је била једна златна споменица и лира (справа за свирање) од слонове кости. Та Валеријева песма тако је лепа и добра била, да се надалеко прочула и да су из Рима долазили они, што лију штатуе па су салили једну штатуу и по облику Валеријеву, да је на најугледнијем месту на углед ставе. Да би римљанску омладину подстакли ни овај лепи пример, добошем су разгласили по свима главним варошима у Италији, да ће тога и тога дана бити освећење Валеријеве штатује. Тога дана имао се и млади песник Валерије венцима крунисати.

И дође дан крунисања. У оном тренутку, када с у штатуу младога песника венцем лаворовим окитили, примети млади Луније Валерије једнога од својих супарника, који је после њега највише гласова за своју песму имао. Видело се, како му се супарник тужно и јадно осећао, изгледао је као сломијен. Брже боље стиште Валерије своме супарнику руку и стави *њему* на главу свој венац са речима: „Узми ти овај венац; ти га боље заслужујеш него ја! Што сам га ја добио, јамачно је зато, што сам ја још млад, па ми желе тиме дати више воље за даљи напредак!“

Оба се младића загрлише и дуго се тако држаху, а народ унаоколо тапшаше живо младоме и скромноме Луцију Валерију кличући: „Живео и срећан био!“

Причало се о том после по целој држави, и причало се и по другим земљама, па је ево и до нас допрла прича о тој лепој врлини скромности, што је заиста једна од најлепших врлина ваљане омладине.

Да би се пак боље упамтио онај лепи призор ево га и у слици приказујемо на углед и нашој омладини, узданици народној.

ШАЛЕ И ДОСЕТКЕ.

— **Нема док се не превали.** Састало се више њих на рогљу па разговарали о штедњи и тековини, док ће један рећи:

„Нема ту данас од штедње ништа. Можеш ти штедити и тећи колико хоћеш, па опет не ћеш ништа стећи, ако ти се с које стране штогод не *превали*“ (т. ј. наследство, лутрија или тако што).

А на то ће неки шаљивчина:

„Богме, право човек и каже. Ето видиш, и мени се јуче *превалио* чардак, па сад имам — дрва!

— **Добар рачуница!** Арса је непрестано исмевао свога пријатеља Ацу, што овај осим сеоске школе у другу коју није ни завирио. Аци се то досади, те ће му једном рећи:

„Добро, добро, Арсо, сад ћемо видети, јеси ли и ти баш таки филозоф, као што се правиш. Дедер кажи ти мени, колико је то: 2 фунте и $1^1/_3$ рифа?“

Арса: То је глупост!

Аца: Није то глупост, него *километар.*

Арса: Е гле сад?

Аца: Није то „е гле сад,“ него пази! 2 фунте, то је један *кило* — је л'? А $1^1/_3$ рифа, то је један *метар* — обоје заједно = један *километар.*

Арса: Брате, умеш, па знаш!

„*Врач-Погађач.*“

НАШИМ ВЕЗИЉАМА.

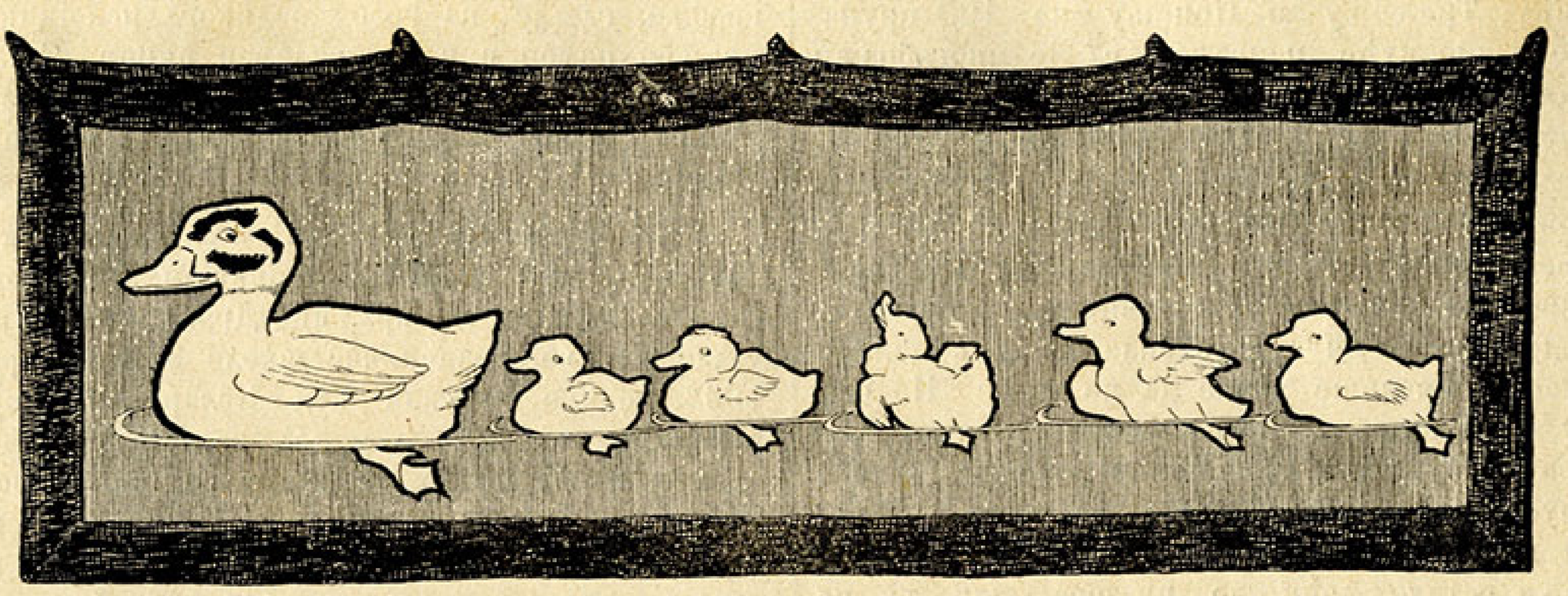

Ево једнога лепога узорка да се лепо прецрта али увећано. По том се може пренети и на какав сâг (тепих) особито би лепо стајало на зидном сагу иза постеље.

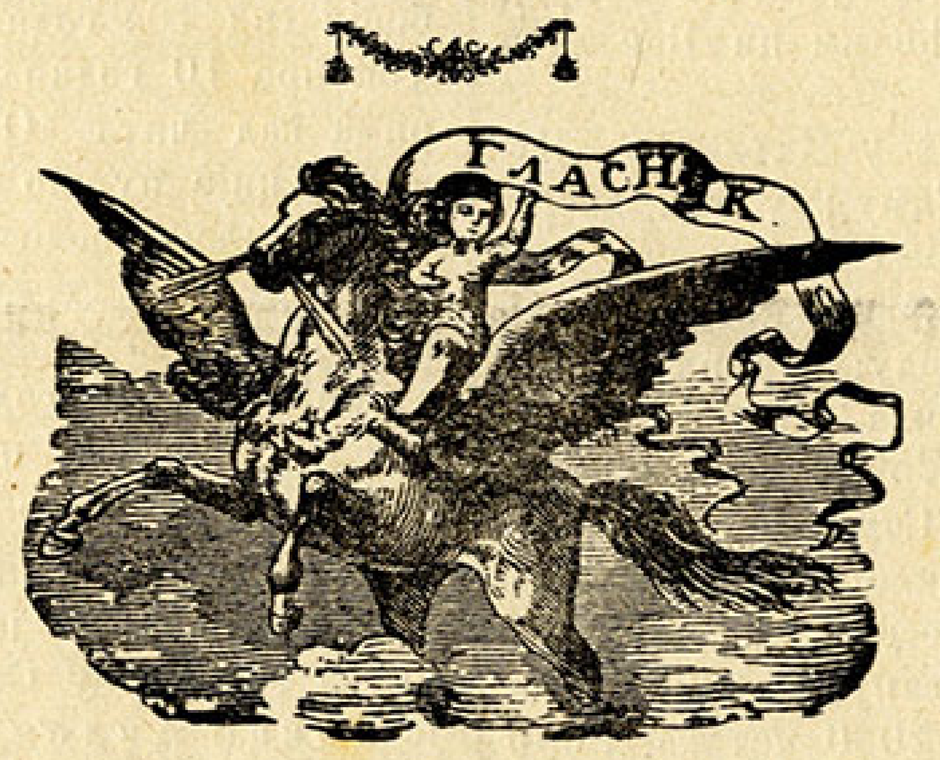

— **Народни добротвори.** Ноћу између 11. и 12. Јануара преминуо је **Др. Никола Крстић** бивши професор Велике Школо, дугогодишњи председник суда Касације и т. д. после кратког боловања у Шапцу, куда је отишао био да проведе Божићне празнике код своје породице. Он је изишао на глас и као учен и као правичан човек и ваљан књижевник народни. Пренет је из Шапца у Београд, где је уз огромно саучешће народа сарањен. Рођен је 1829. год. у Вацу (у Угарској) ту се и учио и изучио, а по том отишао у Србију, да послужи народу своме. И послужио и леп иметак стекао и сав иметак је оставио народу у вредности од 100,000 динара. Сетио се и српских гимназија у Новом Саду и Срем. Карловцима оставивши свакој по 2500 динара у злату; фонду сиромашних великошколаца оставио је 1500 динара, а поред тога да се сваке године издаје по 200 динара као награда оном великошколцу, који најбоље изради задаћу из историје; и још је наредио, да се изда по 500 динара: Дому за сироту и напуштену децу, друштву „Краљ Дечански,“ Београдској сиротињи и Београдској богословији. — Нека је вечита слава овом великом родољубу народном!

У среду 9. Јануара о. г. умро је у Мостару (у Херцеговини) скроман и вредан трговац **Тодор Ковачевић-Кораћ**, који је радом и штедњом стекао лепо имање и све га оставио народу своме на корисне установе и то: Мостарској српској основној школи 3000 круна и кућу и дућан у вредности 9000 круна са поруком, да му српска црквена општина подигне скроман споменик и да изда његовој двојици браће по 200 круна и по 200 круна његовим двема сестрама. Општинама у Љубушком, Бијелом Пољу и певачком друштву „Гусле“ у Мостару по 800 круна. Занатлијском удружењу у Мостару, за фонд сиромашних ђака великошколаца у

Бечу и за Мостарску сиротињу по 200 круна; српским школама у Љубињу, Опличићу, Тријебњу и Поцрњу по 100 круна. До вечне куће испратио га је многобројан народ, да му и тиме укаже своју благодарност. Слава му и вечна успомена у народу!

— **Изгореле девојке.** У селу Купинову у млину Михаила Блажека било је прело око св. Саве. На прелу је било шест девојака. У вече дођу и момци да се позабаве с девојкама. Унутри је била силна кудеља и девојке умолише момке да не пуше. Но они су ипак пушили и на једанпут пламен захвати сву кудељу. Момци што су били с друге стране кудеље, лако пебегоше напоље; од девојака две искоче кроз прозор и спасу се, а остале дођу до прозора, али ту од загушљива дима падну и изгору. Један од момака је бацио жигицу или цигару на кудељу, од чега је кудеља одмах букнула и сироте 4 девојке платише главом ту момачку лакомисленост, за коју ће јамачно и пред судом одговарати, а не ће им ни Бог лако опростити.

— **Велико спремање у Ватикану.** Ватикан је папин двор у Риму; у том двору има 11,000 соба, па те собе се нису већ 400 година спремале, зато је папа наредио, да се сад спреме и у ред доведу, јер их је већ грдна прашина попала била. За тај посао требало је 2500 људи и 2500 жена, које су 700 надзорника пазили. Само прве недеље ишчистили су 60,000 килограма ђубрета. Спремање је трајало 8 месеци. Трошило се недељно 2400 килограма сапуна, 1000 килограма соде. Искварено је 2000 четака, 8000 метала и 80 бала фланела. Трошак је изнео више од једнога милијуна круна.

— **Изгорела барутана.** Из Србије пишу нам, да је у Крагујеву 18. Јануара у вече изгорела државна барутана на Кошутњачком вису и да штета износи више од осам стотина хиљада динара. Од куд је ветра дошла још се до сад није дознало. То је била ужасна праска тако, да се сва земља тресла и чинило се да се небо пролама од ужасне грмљавине.

— **Годишњица славном Милетићу.** У недељу 20. Јануара оржан је у Вршцу, где је наш славни муж др. Светозар Милетић пре годину дана умро, и у Новом Саду, где је исти свечано предат матери земљи, свечан годишњи помен. У Новом Саду служио је владика Бачки г. Митрофан са свима Новосадским свештеницима а саборна црква била је дупком пуна народа. По свршетку парастоса говорио је слово у помен славном Милетићу парох г. Божидар Поповић. После помена у цркви изишло се на Успенско гробље, где је на гробу великога покојника учињен помен и гроб преливен вином. Нека је и овом приликом речена и слава и хвала нашем дичном и неумрлом дру Светозару Милетићу!

— **Велика игранка.** Београдско женско друштво, које стоји под највишом заштитом Њеног Величанства краљице Драге приређује у корист своје раденичке школе 9. Фебруара 1902. године у сали код Коларца велику игранку, која ће се у $8^1/_2$ часова у вече отпочети. Улазница је 3 динара од особе. Забаве женске задруге бивају најлепше и најсјајније, на које обично дође и краљ и краљица, па јамачно ће и сад тако бити, а све ради племените цели: у корист раденичке школе.

— **Сретна старост.** У селу Катерском у Русији живи старац сељак Игњатов, који броји сад 104 године а изврснога је здравља. Тек пре 10 година почео се служити наочарима кад чита Он никад није пио вина, никад није пушио и не памти да је икад био озбиљно болестан. Бави се трговином с хлебом и стоком, па и сада врло често путује. Жива су му још два сина, од којих старији има 70 година; осим тога има око педесет унука, праунука и прапраунука. Заиста ретка и сретна старост!

— **Нова српска земљорадничка задруга.** Основана је нова српска земљорадничка задруга у Старој Пазови. Председник је Јован Азлен, заменик му Рада Мандушић, а пословођа Симо Араницки. Нека је сретно и у добри час!

— **Школе у Будимпешти.** У Будимпешти престоници Угарској било је прошле године 1250 учитеља и учитељица, који су подучавали младеж у 1135 разреда. Међу учитељима било је 70 управитеља и једна управитељица. У Будиму има српска школа са српским учитељем, а тако и у Пешти има српска школа са српским учитељем.

— **Још један народни добротвор.** У Арад-Гају (у Банату) је преминуо честити Србин Урош Нецин у очи св. Саве. Покојник је још за живота оставио својој српској православној општини своју кућу и $2^1/_2$ ланца земље у вредности од 10,000 круна, да се из тога имања помогне издржавање српске народне школе у Арад-Гају. Није имао деце, па зато је и оставио своје имање црквено-школској општини и тиме ступио у ред добротвора народних. Нека је зато слава

његовој племенитој души и овога и онога света!

— **Годишњи помен краљу Милану.** У суботу 26. Јануара одржан је годишњи помен (парастос) покојном српском краљу Милану, који је лане умро у Бечу а сарањен у Сремском манастиру Крушедолу. Овај помен је у Србији одржан у свима црквама по целој краљевини; у Београду је служио митрополит са многим свештенством у саборној цркви; на парастосу је био краљ Александар, краљица Драга, сви министри, народни посланици, сва друга велика господа и мног народ. У манастиру Крушедолу пак служили су: српски патријарх Георгије, Бачки владика Митрофар и Будимски владика Лукијан са многобројним калуђерима; и на овом су парастосу била многа господа. Било је и изасланство из краљевине Србије, које је донело као дар од краља Александра и краљице Драге множину свећа, измирне и зејтина. Том приликом је освећен и надгробни споменик краљу Милану, који је подигнут по наредби и о трошку нашега премилостивога краља Фрање Јосифа I.

— † **Коста Таушановић.** У суботу 26. Јануара умро је у Фијуми на приморју један од најчеститијих и један од најродољубивијих Срба у Србији а то је Коста Таушановић у 48. години живота свога. Да се види ко је и какав је Коста био, доста је споменути само толико, да је он у Србији засновао земљорадничке задруге и читав низ новчаних завода који сад са милијунама раде; он је засновао паробродско друштво, он је помагао створити Српску Банку у Загребу и сијасет других ваљаних установа. У народу своме био је толико омиљен, да га је народ увек бирао за народнога посланика у народној скупштини, где је међу првима свагда први бивао; био је и министар и скроз и скроз поштена душа. Али је имао и ужасних непријатеља и правих злотвора, па су га гонили, затварали и мучили толико, да се од тога и јако поболео па ево и главом платио. Плаче сад за њим сав народ српски и никада га заборавити не ће. Тело му је пренето у Београд и на појутарје Три Јерарха најсвечаније сахрањено. Свечанијега укопа није још ни један Србин имао. Говорило је над њим седам говорника посмртно слово; куд је спровод ишао све су радње затворене биле. Његов спомен никад се заборавити не ће. Слава му и овога и онога света!

СВАШТИЦЕ.

Стаклени век. Управитељ неке творнице (фабрике) што стакло прави, прориче, да ће **двадесети век**, — т. ј. овај век, у који смо 1. Јануара 1901. год. ступили и који ће трајати до 2000. године, — заслужити, да се зове **стаклени век**. А ево и зашто. На свету има неисцрпно много градива или материјала, од чега се стакло прави. Стакло је дурашно, лако му је дати свакојаки облик (форму), чисто је, даје се бојадисати и украшавати, као ни једно друго градиво. Од стакла се могу правити прозори, камен за калдрму, прагови, венци на кућама, цреп за кровове; може служити за посуђе, за корпе па чак и за одело. Читава се кућа даде направити од такозваног каменог стакла, које је скоро пронађено. То стакло издржи велики притисак, слабије подлеже утицају топлоте и хладноће него челик, трењем се мање троши него порфир (густо камење) а издржи јаче ударце маљем него ломљен мермор. Кућу од стакла држале би пијавице од челика; између спољашњег и унутрашњег дувара био би празан простор, у коме би биле цеви од стакла за спровод топла ваздуха, за воду, за електрични спровод итд. И степенице, наслони, плафони, украси на зидовима, огњишта и пећи могли би се начинити од стакла. Стакло се може начинити непровидним, а даде се бојадисати свакојако, и може му се дати какав се хоће сјај. Од стакла ће се правити и столице и столови, па чак и иожеви и виљушке. Нове стаклене куће биће врло чисте и скоро вечите, јер нити труну нити могу изгорети. Моћи ће се правити од горе до доле, а да се нигде не упије ни капи воде. Разуме се да ће такове куће онда бити и здравије. На Париској последњој изложби 1900. године, била је једна кућа од стакла. Она је брже и јефтиније сграђена него што би се могла сградити слична кућа од опека (цигаља).

Ето зато ће се, веле, наш (20.) век моћи звати **стаклени век**.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Покрет. Под овим насловом почео је 10. Јануара о г. излазити дист у Београду и излази сваких десет дана тј. 10. 20. и 30. дана у месецу. Лист излази у свескама од једног табака великога формата и стаје на годину 12, на пола године 6, а на четврт године 3 динара или круне. Листу је власник Р. Г. Здравковић, а одговорни уредник Милан М. Јовановић. — Састало се коло младих вредних људи и покренули су овај лист, да у њему сви млади раде, који имају воље и способности да раде. Ово је племенит задатак, па зато овај лист и препоручујемо свима, који су жељни и рада и читања.

Народна воља радикални лист за политику, привреду, просвету и народну обрану, Власник и одговорни уредник је Живојин М. Симић адвокат. Излази у Београду сваки дан а стаје годишње за Србију 18 дин. за земље изван Србије 36 динара или круна. Овај лист почео је од Нове Године излазити и заступа народна права и народне жеље у свима гранама државнога живота, и тиме се најбоље сам препоручује.

Богословски Гласник часопис за православну богословеку науку и црквени живот. Год. I. Уредник протосинђел Иларион Зеремски. Свезак 1. — Под тим насловом почео је излазита у Срем. Карловцима од ове Нове Године нов часопис у месечним свескама по 4—5 табака а уз годишњу цену од 12 круна, а за земље изван Австро-Угарске 15 франака у злату. Овај часопис је у првом реду намењен свештеничком реду, али са великим интересовањем може га читати и сваки други, кога занима наука српске православне цркве.

НАШИМ ЦРТАЧИМА.

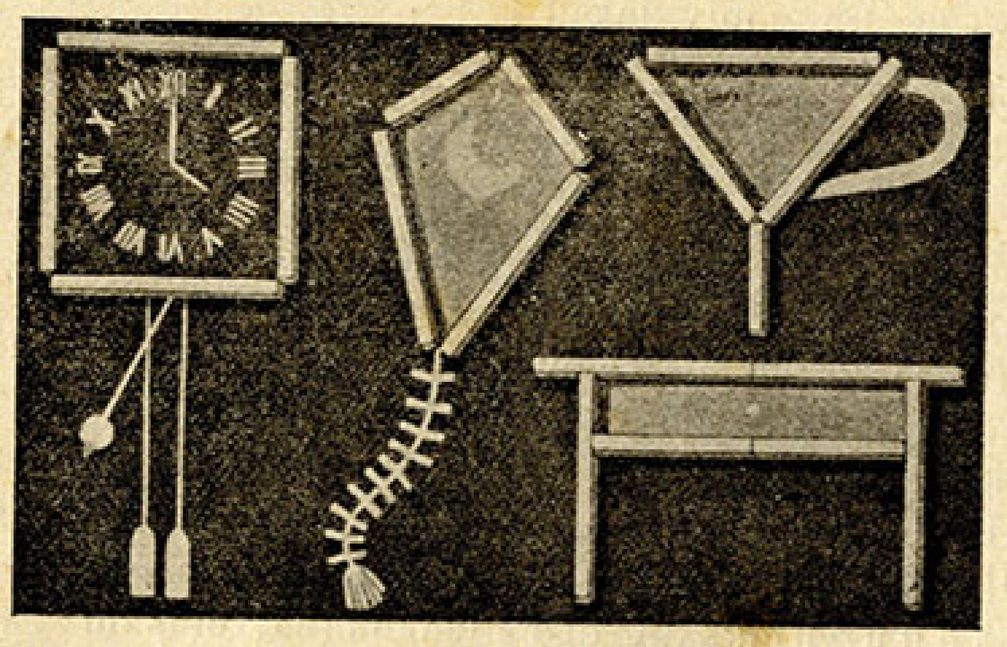

Ко је јунак и узда се у се
Нека ово све прецрта лепо
И тиме се покаже јунаком!

Голубови коштуњаци.

1. ЗАГОНЕТКА.

Задаје: Ђорђе Ј. Симић у Варешу (Босна).

Која би то била реченица, која се састоји из три ријечи а једанаест слова; прва ријеч је именица, друга глагол а трећа такођер именица; — те која кад се озад чита — имаде исто значење као и сприједа?!

2. РЕБУС.

Саставио: Митар П. Рађеновић у Будви.

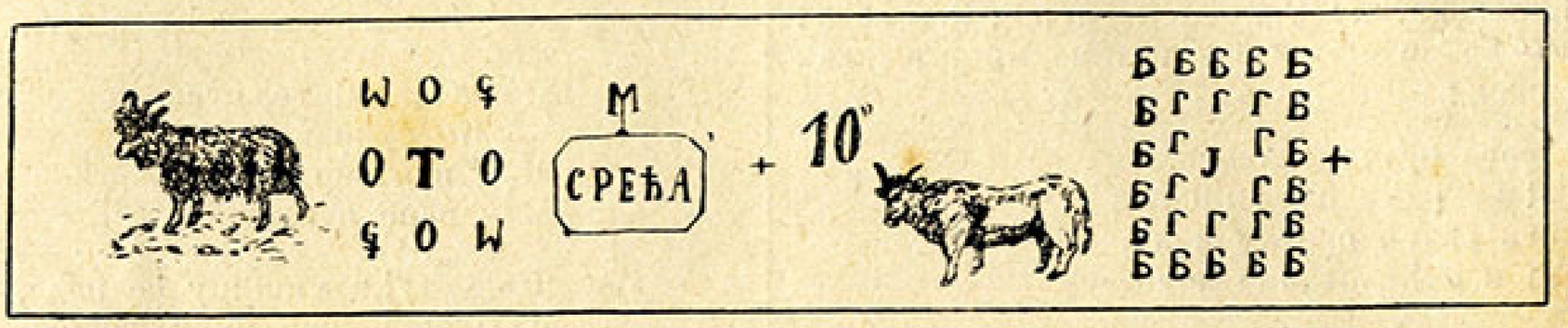

3. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Марко Јовановић у Срем. Карловцима.

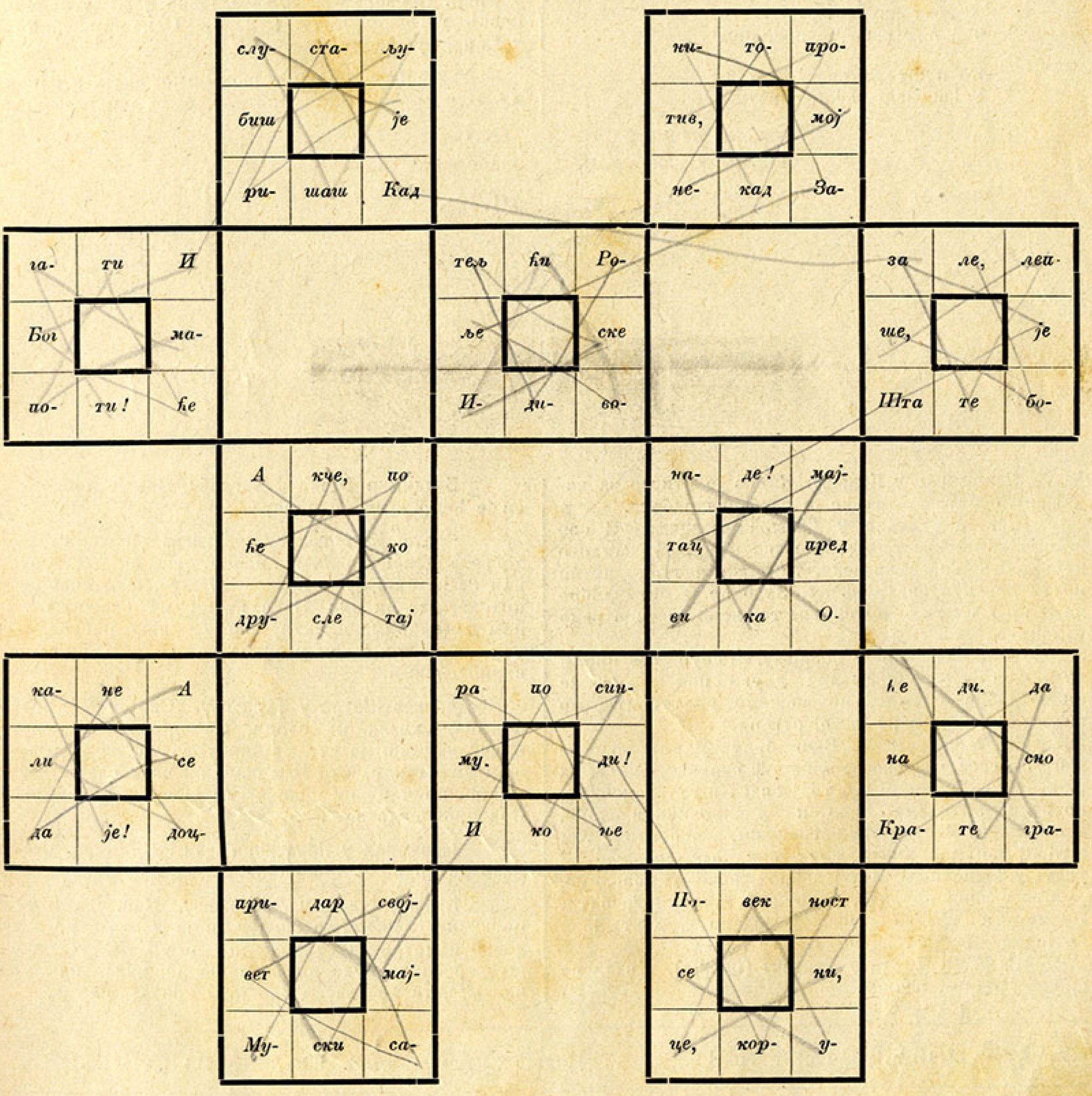

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци I. Загонетка:** Рен—реп—перо; **2. Ребус:** Бој се онога ко је вико без голема мријет јада; **3. Коњички скок:**

У кога су очи здраве,
Тај ће наћи путе праве;
Кога разум светом води,
Тај и ноћу стално ходи.

Злочинци би дела своја
Умели да затаје;
Ал' не могу — јер немирна
Савест их одаје!

Непоштење јесте клица,
Што уз добро не пристаје;
А ко такву клицу гаји,
Тај сам себе не познаје.

Ко поштење своје једном
У ђаволске шаке спрати,
Тај ће очет бити поштен
Ал' тек можда после смрти.

Лажно пријатељство
— Ко сунчани час,
Кад настане бура
Изневере нас.

Ко у туђу мишицу се нада,
Тај имаде још много да страда.

Правилно решили: Јован и Димитрије Коњовић у Сомбору: 1. 2. — Корнел Радуловић у Уздину: 1. — Марко Јовановић у Срем. Карловцима: све. — Сима Малешевић у Вуковару: 4. — Паја Сербул у Лугошу: све. — Петар и Богдан Поповић у Срем. Карловцима: 3. — Славко и Миленко Марковић у Новом Саду: 1. 2. — Саво Бокоњић у у Сарајеву: 1, 2. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Поцрњанин у Поцрњу. Касно је стигло за намењену сврху, а и иначе је слабачка работа.

Секула Дрљевић у Срем. Карловцима. И ово је лепо замишљено па и лепо испевано; али замисао није доста јасно изведена, те *наши* читаоци не би могли појмити сврху њену. Зато ће је бити добро мало прегледати и дотерати, те ћемо је тада радо и донети.

Саво Бокоњић у Сарајеву. Ребус са првим значењем већ смо имали; други пак и ако је иначе добро сложен, не можемо употребити, јер значење не одговара самој ствари.

Ж. Ј. у Срем. К. Ваш брат Марко врло је лепе слогове изабрао за коњичке скокове, али је од њих само један, и то овај што доносимо, потпуно правилно сложен у коњичком скоку, а остали су местимице погрешени, а особито у том што су по два слога, као: *опи, ови, сао, као* — ушли у једно поље. Овај добро сложени доносимо, а остале нека преради, па ћеме и њих употребити. Не мора по толико много у једанпут, доста је и по један или два, па ће и боље изићи.

Г. Р. М. Тасић у Трновчу (Србија). Хвала на онако усрдним речима.

Владимир Васић у Загребу. Све је добро и у своје ћемо време и донети.

Крсто Н. Јуришић у Брчком. Загонетке су добре и донећемо их по мало; овакови пак ребуси нам се не свиђају, а поглавито зато, што нису лепи цртежи где их има. Не ваља ни на овако сићушним папирићима писати, јер се лако погубе. Од коњ. скока није нам слог по вољи, а и није правилно сложен.

Данило Шотра у Тријебњу. Све смо уредно примили; хвала на слици. Из приложене „позивнице“ видимо, да сте велики усталац међу тамошњом омладином, што Вам само на част служи. Оне: „Двије причице су красне“ те ћемо их и донијети. Срдачно поздравље!

Јеромонах у Привиној Глави. Примили смо и мало дотерано и донећемо.

Ђурица Лишић у Мартоношу. Коњ. скок није правилно сложен; а ребус није доста лепо а ни добро нацртан да би се могао употребити. Оно, што треба да буде *врећа* више је налик на *звоно* или *фес*, те не излази оно што треба да буде.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. ФЕБРУАРА 1902.

Цетиње
ГОД. Бр.
XXIV. 4.
Нови Сад
Београд

ЗОРА

НАРОДНА МУДРОСТ.

Тѣшко босу идућ' по откосу
И Турчину који пара нема.

Тѣшко мени и Омеру моме
Кад ја немам у тобоцу своме.

Тѣшко оном ко не срче млијека,
Јер од млијека нема бољег лијека.

Тѣшко овци с вуком путујући
И паметну луда слушајући.

„Народно Благо“
у Босни и Херцеговини.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ПЕТАР ПРЕРАДОВИЋ

српски песник.

Ред наших великих и омиљених песника спада и *Петар Прерадовић*, са којим ћемо овде да упознамо и наше читаоце.

Петар Прерадовић се родио у Грабровници селу Ђурђевачке крајишке пуковније. Оцу му је било име *Иван* и био је царски официр. Оцу се допадао официрски чин, па је и сина хтео тој служби наменити; али му отац умре кад је Петар тек у 10-тој години био, па се о њему даље мати бринула. Кад је свршио основну школу мати га дâ у војничку, коју и доврши у Бечком Новом Месту (Winerneustadt) 1838. год. и постане официром. Војничке су се школе училе на немачком језику, па како је он још у нежној младости отишао у војничку школу, то се тако навикне на немачки језик, да је свој лепи српски језик скоро са свим заборавио. Но као војник није имао стална места, него је бивао онде, куда су га упутили, па тако доспе и у Далмацију, где се српски говори, па ту му се поврати и знање српскога језика.

Још као ђак у војничким школама почео је писати песме, али наравно на немачком језику, јер свој српски језик врло је слабо знао. Већ из тих првих песама његових на немачком језику видело се, да ће бити песник. Видели су то на њему и његови пријатељи у Далмацији и стану га наговарати, да он српски пева, да српске песме пише, па ће у свом народу бити чувен и славан. Немачки језик је за њега туђинштина, у којој ће се изгубити, па га своји не ће ни познати, а Немцима и тако не треба, јер Немци имају своје славне људе, па нису спали на туђе.

Ове пријатељске речи прими Прерадовић к срцу. Стаде читати српске књиге и својски изучавати српски језик. Тако му српски језик омили и он поче српске песме писати и постаде српски песник на радост српскога народа.

Но како се још из младости навикао писати латиницом, јер у граници се по школама више учило латиницом него нашом ћирилицом писати, а и после у служби све се латиницом писало: то је и он све своје песме латиницом писао и штампао, па зато га Хрвати прозваше хрватским песником, и пошто у Хрвата не беше такова песника, то га Хрвати назваше својим *највећим* песником, па и данас у њему уживају, и ако он никад није био Хрват, него Србин православне вере; као Србин се родио и крстио, као Србин је певао и свагда се Србином називао.

Песме Прерадовићеве су лепе и миле; по неке се певају по народу као оне: *Моја лађа. Лаку ноћ. Мируј, мируј, срце моје!* итд. и држе се за праве народне песме. Но једна од најлепших песама његових јесте она под насловом *Путник*, у којој пева, како је неки путник заишао у туђину, па га тамо нико не прима, а он се онда враћа својима и жели, да међу својима живи и умре. Том песмом опевао је Прерадовић самога себе: како је у туђину залутао, како га је туђинштина одбила, па се опет свом народу вратио. Та му је песма веома дирљива и пуна узвишеног родољубља, зато је и ми овде износимо нашим читаоцима, да је ревносно читају, у њој уживају па и на памет науче.

Она гласи:

Путник.

Боже мили, куд сам зашô!
Ноћ ме стигла у тиђини,
Не знам пута, не знам стазе,
Свуде голи камен газе
Трȗдне ноге по пустињи!

Још ноћаја нијесам нашо!
Сјевер бриje с снѣежног брда,
А туђинцу сиромаху
Још је већи мрак у мраку,
Још је тврђа земља тврда!

Зашто тебе нијесам слушô,
Кад си мени говорила:
„Нејди синко од матере
„Која мекан лежај стере
„Теби усред свога крила!

„Нејди, синко, драга душо,
„Нејд' од крова очинскога,
„Туђа земља има своје,
„Не познаје јаде твоје,
„Туђа љубав љуби свога!“

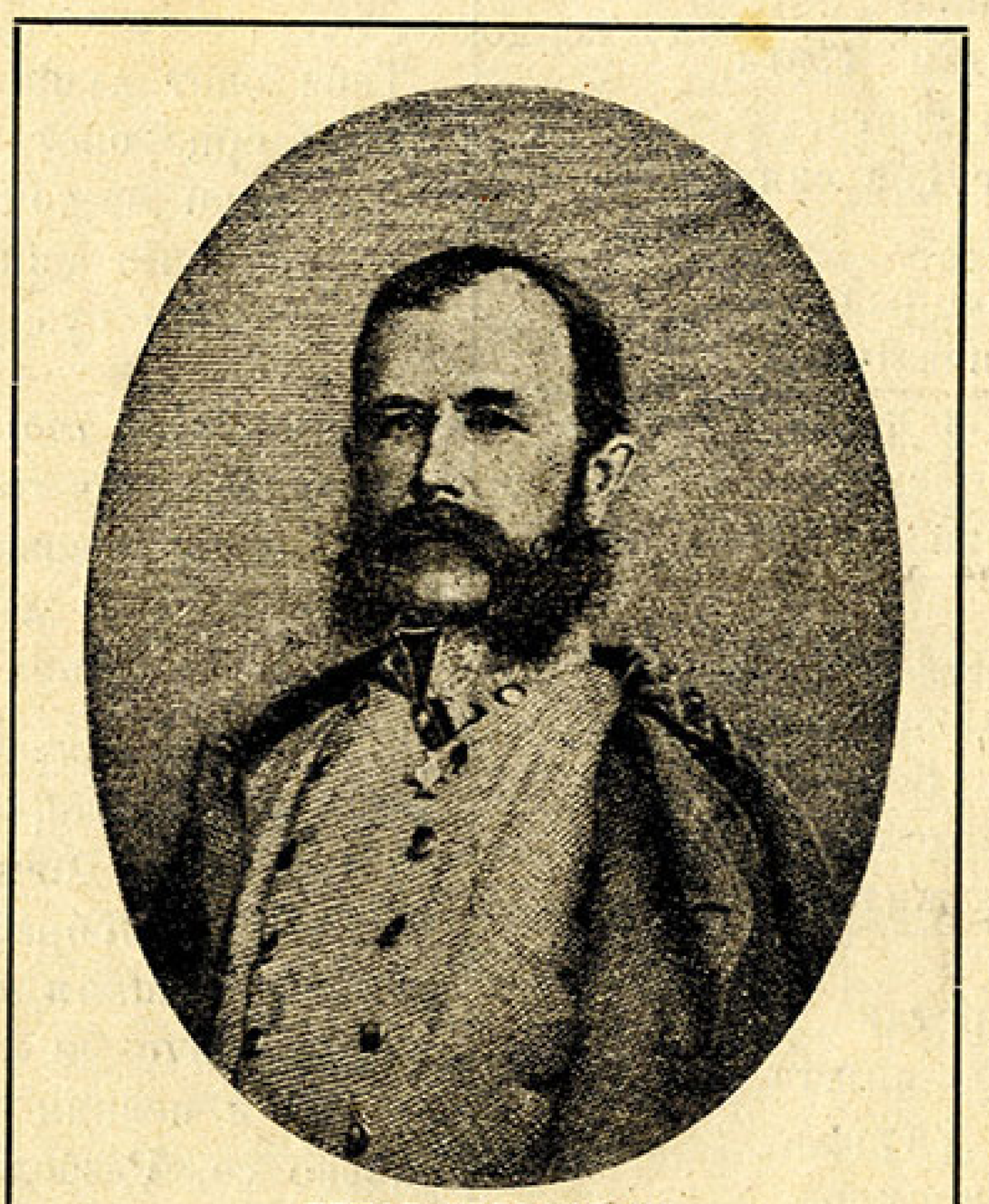

ПЕТАР ПРЕРАДОВИЋ
српски песник.

На около магла пала,
Застрта је мјесечина,
Не види се звијездам' трага.
Мâјко мила, мâјко драга,
Да ти видиш свога сина!

Да ти видиш њега сада,
Окружена биједом свега,
Ти би горко заплакала,
Рука би ти задрхтала
Од жалости грлећ' њега!

Говорећ' са собом тако
Ка колиби једној клима,
Коју спази изненада
Уморени путник сада
И закуца на вратима.

Отварајућ' све полако
Питајућ' се: ко ће бити?
Главу пружа једна стара.
„Дај у име Божјег дара,
„Бако мени преноћити!

„Не знам гдје сам — куд сам зашô,
„Ноћ ме стигла у туђини,
„Не знам пута, не знам стазе,
„Свуда голи камен газе
„Трýдне ноге по пустињи!

„Други ноћај гдје бих нашо!
„Сјевер бријe с сњежног брда,
„А туђинцу сиромаху
„Још је већи мрак у мраку
„Још је тврђа земља тврда!

„Наоколо магла пала,
„Застрта је мјесечина,
„Не види се звијездам' трага,
„Мајко мила, мајко драга,
„Прими под кров туђег сина!“

„„Примила бих тебе радо,
„„Али видиш да спавају
„„Овдје синка три и кћерце,
„„Који цијело мâјке срце
„„И сву кућу испуњају!““

„Ниј далеко већ од дана,
„Већ поздравља пијевац вйле;
„Док загрије данак Божи,
„Мало ватре бар наложи,
„Да отопим смрзле жиле!“

„„Ватра ми је запретана,
„„Дрвâ немам скоро ништа,
„„Ово мало што j' унутра,
„„Треба мојој дјеци сутра
„„Кад се скупе код огњишта!““

„За туђинца ништа немаш,
„Тýђа мâјко, кад те моли,
„Туђе дијете твоје није!“
Тим му грозне сузе двије
Низа лице капну доли.

„Гдје су руке твој мâјке
„Сад да купе сузе сина?
„Гдје кољено да почине
„Да ти тешко бреме скине,
„Гдје је *твоја* домовина?“

Ко да су му грчи љути
Тима ријечма срце стисли,
Сав укочен путник стоји,
Леден зној му чело зноји,
И отимље мозгу мйсли.

Ал' очи му уздигнуте
Окрену се, ој онамо,
Гдје од драге домовине
Свако јутро сунце сине,
Тамо жељом хити, тамо!

„Теби опет душа дише,
„Теби срце опет бије,
„Домовино мајко среће!
„К теби опет син се креће,
„Од радости сузе лије!

„Прими опет *своје* дијете,
„До вијека ће *твоје* бити,
„Љубиг тебе свако доба,
„У *твом* пољу дај му гроба
„*Твојим* цвијећем гроб му кити!“

Петар Прерадовић је и као војник лепо напредовао, био је јунак па је и до генерала дотерао и тиме себи и свом народу образ осветлао; свагда је бивао у тешким пословима, али је зато ипак доспео да и песме пише па да се као и песник прослави, и — прославио се. Разболевши се отишао је у Фарафелд у Дôњој Австрији, да се лечи па тамо и умре 21. Августа 1872. год. Сахране га у Бечу, одакле је 1879. год. пренет у Загреб и тамо положен у вечну кућу, где и данас почива. Војничка ће му се дела по мало и заборављати, али славу његову и спомен у народу чуваће му песме до века и у песмама ће довека живети, а

Блâго оном ко довијек живи,
Имао се рашта и родити!

СРПКИЊИЦАМА.

Послушајте драге
Српкиње, мене:
Прво треба да сте
Добре и поштене —
Јербо такве само
Требају нам жене!
Не примајте онда
Ништа од туђина,
Као: језик, игре —
Ни самих хаљина.
Српски само зборте, —
Српски коло вод'те, —
А знадите ко сте,
Па се српски носте! —
— За туђиске ствари
Само нитков мари!
Јер туђинство ако
Са вама овлада:
Там' и срца туђа
Остаће вам млада!
А давно се рекло:
„Туђе наше није, —
„Од туђега, кћери,
„Туга само бије!...“ —
— Пригрлите, дакле,
Што је српско само,
Да потпору јаку
У васке гледамо; —
Да будете зв'језде
Чиста ведра неба —
Јер такових жена
Српство наше треба! —

Загарач, (Црна Гора) 1901. год.

Поп-Ристо М. Поповић.

ДВЕ СТАЗЕ.

(Наставак).

III.

Рано ујутру стиже железница до оне станице, где Милан треба да изиђе; ту се опрости са Лазом, који је морао даље путовати. На станици га је чекао кумов син Сретен с колима, његов некадашњи најбољи друг. Кад се с њим поздрави, запита га шта је и како је код куће, али све што је Сретен говорио није му било ништа ново, све су му већ казале оне три, четир речи на брзојаву. Седе у кола поред Сретена и кола се кренуше, ишла су врло брзо.

Сретен је ћутао, није хтео Милана да теши, јер је добро знао да би га свака његова реч у срце дирнула. Кад стигоше кући изиђе пред Милана његов кум Живко и рече:

— Милане, жао ми је врло, што морам овако да те предусретнем и овај жалосни глас да ти кажем, да ти је мајка умрла.

Милан је стајао као окамењен, само су му се његове бледе усне мицале, нешто су шапутале, али од тог шапата није нико ништа разумео. Напослетку расејано обзирући се око себе запита:

— А где је мој отац? не видим га.

Куму ударише сузе на очи, и види да му баш није ни мало мило на ово питање одговорити; напослетку рече отежући: И он је болестан. Милан јаукну од бола и као бесомучан јурну у кућу, али га кум ухвати за руку и рече.

— Не Милане, оцу не смеш! Он ме је молио и преклињао да те к њему близу не пустим.

Милан се неко време отимао, али после се сасвим умири и само су му вреле сузе текле низ бледо лице. Кад се већ сасвим умирио рече му кум:

— Обећај ми Милане, да се не ћеш мицати са оног места на које те ја метнем у соби.

— Не ћу — одговори Милан.

— Само ме пусти да још једном видим мога доброг оца. Кад Милан уђе у собу с кумом који га је за руку држао, виде страшан призор пред собом, од кога је већ од јуче стрепио. На једној постељи лежала му је мртва мајка, а на другој отац кога је баш у тај мах био обхрвао лак самртнички сан, у лицу је био врло страшан; врат му беше отечен, изгледао је већ као да је издануо. Али чим су у собу ушли, он се трже и своје замућене очи обрну вратима. Кад угледа Милана на очи му ударише сузе, и неко време није могао ништа проговорити. Напослетку диже очи к небу и рече:

— О хвала ти мили Боже кад угледах сина мог јединца, све моје благо овога света.

Ту мало застаде па настави:

— Ма да ми је жао умрети, кад нисам још ни сина свога извео на пут, али опет ми је лакше, јер га бар у последњем часу мога живота видим пред собом. Како је било сиротој Мили, њој се и ова једина жеља ускратила?

Код ових речи уздахну и баци поглед на постељу на којој је мртво тело женино лежало. Затим се окрену Милану с' овим речма:

— Милане сине мој! Ево ја те остављам, на овој земљи сама самохрана без игде икога, јадна мајка те је оставила мало час. Ниси мален, 17-та ти је година, доста си паметан, па знаш и сам шта ћеш радити, само ти једно кажем, да се пазиш од рђава друштва, јер рђаво друштво упропасти и најбољег човека. За нама не јадикуј много, јер ћеш себе упропастити, а нас подигнути не ћеш. Сад већ видим да ми се приближује последњи час, зато нек си благословен сине! велим ти у име моје и у твоје матере, са којом ћу се за мало састати.

Ове последње речи биле су му већ испрекидане, не потраја дуго а он заклопи своје очи за увек. За ово све време Милан је стајао мирно, све што је око њега чинило му се као да плаче; очев дрхтави глас допирао му је као из неке даљине, све је разумео и чуо, само није ништа осећао, био је на спрам свачега хладан и очеву смрт гледао је сасвим мирно. Кад се све свршн баци поглед без икаква израза на обе постеље, окрете се куму и рече сасвим мирно и кратко: ја сам сањив. Кум га поведе својој кући која није била далеко одавде, али и тај кратки пут једва је прешао, све је непрестано посртао као пијан. Кум га је питао шта му је? је ли болестан? али он је само ћутао није ништа говорио и непрестано се трзао, као да га хоће неко да удари.

Кад га метнуше у кревет није се више из њега ни дигао за пуне четир недеље. Прошао је укоп и очев и материн о ком он није знао ништа, многе су већ сахранили које је проклета куга поморила, а он је још непрестано лежао у врућици. У болести често бунцајући спомињао је: оца, матер, Лазу и друге, кад год би скочио из постеље јаукао је и чупао косе, понављајући речи, које му је отац на самрти изговорио. Док је лежао неговала га је његова добра кума, која би целе ноћи код његове постеље преседила. Кад је после 9—10 дана дошао к себи, прва му је реч била, да запита: кад ће да буде укоп очев и материн. А кад му рекоше, да је већ одавно прошао и како он већ више од недеље дана лежи у врућици; окрене се зиду и горко је плакао. После се почео опорављати, а чим је могао из постеље устајати, преведе га стари свештеник к себи. Он није имао никога, био је самац, код њега се Милан сасвим опоравио.

(Наставиће се.)

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

IV. Прикупљање градива: наслов, план, састав, исправка.

Пре него што ћемо нешто да отпочнемо писати, ваља добро да размислимо, шта ћемо писати. У сваком саставу мора бити нешто као главна ствар о чему ће се писати. Та главна ствар стоји нам као *наслов* или *тема* нпр. говоримо и пишемо о *коњу;* предмет нам је *коњ,* око кога се врзе сав говор и писање, зато нам је наслов: *Коњ.* И свака књига има свој наслов и по њему знамо, о чему књига говори. нпр. кад је наслов: *Песмарица,* знамо да су у књизи песме; кад је наслов: *Рачуница,* знамо да се из ње учи рачунати; итд.

Када смо са собом начисто, о чему ћемо писати, онда нам је главно, да прикупимо све, што се може рећи о оној ствари, о којој хоћемо да пишемо. Ко је више учио, више читао и више паметне и учене људе слушао, тај много лепше и много боље уме о једној ствари говорити и писати. Само при писању ваља пазити, да нам мисли иду природним током, да се увек прво рекне и напише оно, што по природи саме ствари иде напред. Тако би погрешно било рећи и написати: *Он је као Србин умро, а као Србин је и живео и радио.* Природно је да неко прво *живи,* иза тога као жив да *ради,* и тек напослетку да умре, јер тек не може *умрети* ако најпре није живео, па тим редом ваља да је и реченица речена. Зато би горња реченица овако добро гласила: *Он је као Србин живео и радио, па је као Србин и умро.*

У већим саставима, ако хоћемо да нам добро испадну, ваља нам пре писања саставити *план* т. ј. ваља нам о једној ствари добро промислити, па онда укратко прибележити све, што је главно и што мислимо о једној ствари рећи, да нам је пред очима као *грађа,* из чега ће се склопити *састав* или *концепт.* У плану се напишу само *главне речи,* а осталога ћемо се сетити по њима. Нпр. хоћемо да опишема коња. За њега је ово план и грађа:

1. *Тело,* споља: глава, врат, труп, реп, ноге; очи, уши, чељусти, зуби, кожа, длака, величина;

2. *Тело* изнутра: костур, плућа, јетра, жиле, крв, стомак, осећање;

3. *Својства:* памћење, верност, нагон, ћуд;

4. *Становање:* у ком пределу живи, да ли сâм или у чопорима — ергелама; чиме се храни, како се плоди и како негује своје младе; колики му је век; какав му је глас, сан; како се креће; чиме користи; како се с њим поступа; има ли о њему прича: у повесници, приповеткама, баснама? итд.

Кад овако имамо утврђен план и прибрано градиво (грађу), онда не ћемо заборавити ништа, што је главно, те ће нам и састав бити добар.

Но било ма шта па ма и најкраће да пишемо, ваља свагда и да прочитамо оно, што смо написали и *брижљиво* да *исправимо* сваку погрешку. Док се у писању добро не извежбамо, врло је добро сваку ствар прво на нечисто исписати као *састав* или *концепт,* па кад га прочитамо и добро дотерамо и исправимо, онда тек ваља на чисто преписати. Тако ћемо свагда доћи до *добра* слога, а то је у писању најглавнија ствар.

V. Избор израза у слогу.

Васпитање и учтивост захтевају, и кад говоримо да се служимо лепим

и одабраним речима и да се клонимо простачких израза. Леп говор свакоме је мио и драг, а ружан немио и одвратан. Па кад је то у говору тако, то у писању ваља још више пазити, јер написана реч остаје вечито, па ако су речи одабране и лепе, тиме показујемо своје васпитање, углађеност и учтивост; а ако су речи простачке, оно тиме казујемо своју простоту, неуглађеност, неучтивост, неваспитање, незнање па и суровост. Простачко писање срамоти и поиижава онога који пише, а само би глупак могао сâм себе срамотити. Тако простачки су изрази: Није за *крмачу* седло. Ждере као вô. Радио као коњ, живео као кер, а цркао као магарац итд.

У говору и у писању често место једне речи кажемо то исто са по више речи, као описујемо онај појам, што се једном речи може речи. Такав се слог зове *описивање* или *перифраза*. Тако место: *умро* можемо рећи: Отишао Богу на истину; склопио очи на веки; преселио се у вечност; пустио душу. Место *вино* каже се: Сок од грожђа. Место *звезде* велимо: Светила небеска. Место *плаче* кажемо: Рони сузе; место *погинуо*, каже се: Изгубио главу. Тако су описивања или перифразе и ово: Дао му реч. Ради му о глави. Померио памећу. Сишао с ума. Бацио поглед. Име му се свуда спомињало док је сунца и док је месеца. Било је то о кукову лету. итд.

Разумљивост слога захтев, да се служимо уобичајеним речима, те да се клонимо таковних, које се ретко или никако не говоре. Исто тако у слогу не ваља ништа отезати и многим речима казивати нешто, што се даде кратко и разумљиво рећи, што је сваком најмилије. Растегнути слог, у коме се често понавља оно, што је већ речено, не само да је немио, него је и досадан и одвратан, па се нерадо чита или се никако и не чита.

Ако се при писању не сетимо згодне речи за нешто, боље је онда то и са више речи, описивањем, исказати, него каквом рђавом или чак и туђом речи. Тако је боље рећи: *Онај што каше прави*, него: *кашар*, што нико не говори. Боље је рећи: *Маст којом се кола мажу*, него казати мађарску реч: *кењача*, ако не можемо да се сетимо српске речи *коломаз* итд.

VI. Слог по схваћању.

Слог по схваћању може бити: лак и тежак.

Лак је слог, ако оно што читамо одмах без дуљег размишљања добро разумемо и добро памтимо. Такав је слог у приповеткама и у народним песмама. Зато нам је такав слог мио и радо га читамо.

Тежак је пак слог оно, ако о написаноме морамо добро мислити, често и по ново прочитати да га схватимо и упамтимо. Такав је слог у рачуницама, физикама, геометријама и многим другим књигама и саставима. Такав се слог баш не чита радо и често је потребно, да нам га ко други разјасни, да бисмо га добро разумели.

(Наставиће се.)

ДОБРА ДЕЦА.

Добра деца, свак' их воле,
Играју се ето школе;
Један уз'о књигу, креду,
Пред остале ста на среду:

Из књиге им најпре чита,
П'онда своје ђаке пита:
„Шта је овца? шта је крава?
„Нека каже прво Сава!“

„Нек нам каже мала Мара
„Ону песму из буквара:
„„Ја знам једно лепо село,
У њему је све весело!““

„А сад, ко рачунат' зна,
„Колико је два пут два?
„До стотине изброј ти!
„Колико је трипут три?“

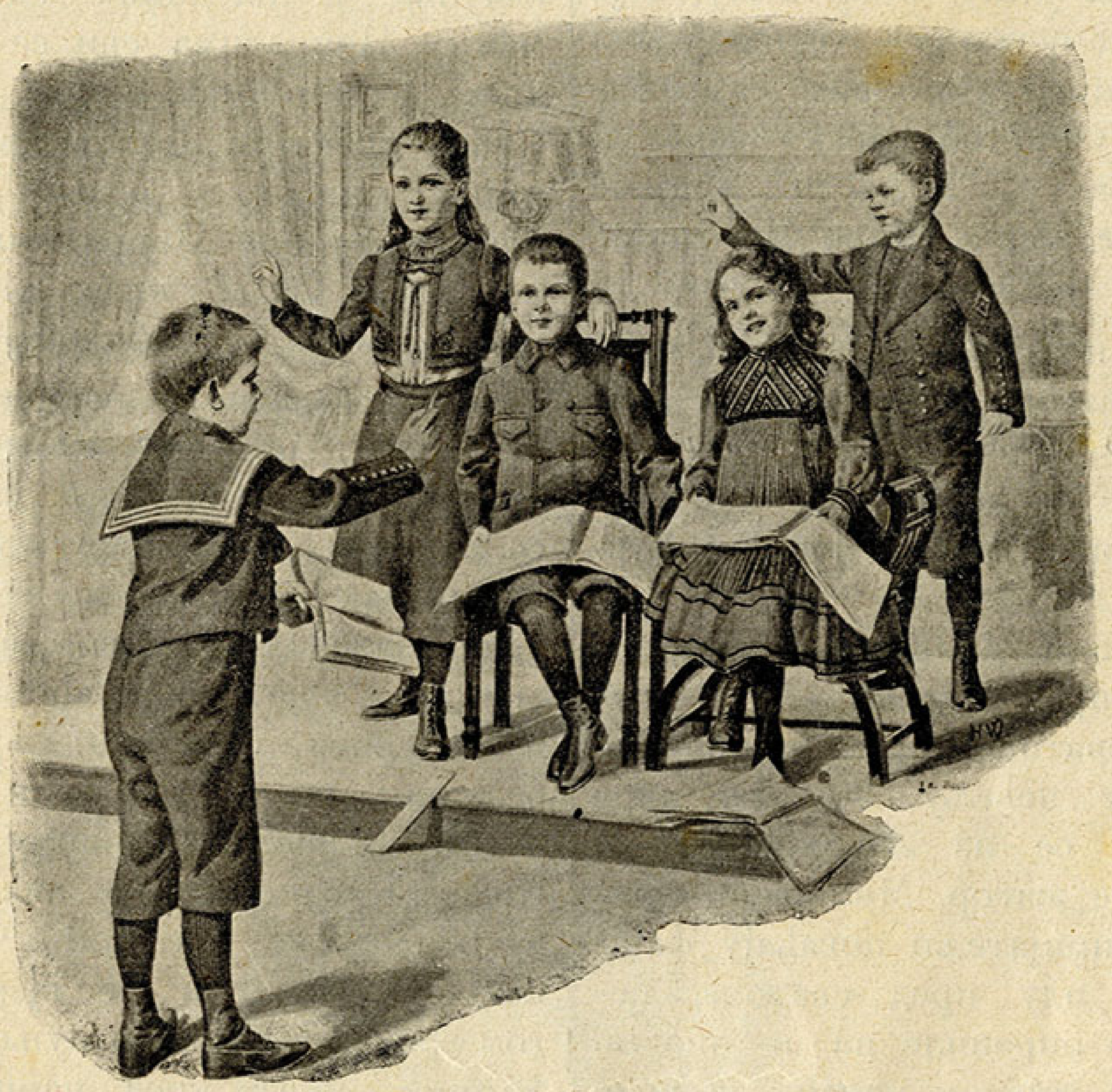

ИГРА ШКОЛЕ.

— „Господине молим,“ „ја би'“ —
Јелка с' иште, казала би.
„Чекај, ти ћеш после таки,
„Говориће редом сваки.

На питања сви су знали,
И одговор добар дали;
Сви добили добре класе,
Добро деца владала се:

Нит' записан когод био,
Нити „пацке“ ко добио.

БУДИ ОПРЕЗАН.

Несретни догађај на крају 1901. год.

Нокој му дупи! Томо Батинић, родом из Стоца, бијаше момче око 22 године, малена стаса, смеђ, истом га бијаше почела гарити мрка наусница. Мати му бијаше још поодавно остала удовица, осим њега имадијаше још једну кћер Росу, која се назад неколике године удала у варошицу Љубиње. Тамо бијаше изучио обућарски занат и као калфа у посљедње вријеме радио је код г. Мире Мићевића, обућара у Стоцу.

Са његова весела лица, пријатна разговора и доброга владања бијаше свакоме драг, па зато сте га вазда у свечане дане могли виђети у отменијем друштву.

Милош Милић из Стоца, бијаше испросио дјевојку у Љубушком, сватови бијаху отишли по њу а у нељељу 30. Децембра враћаху се из Љубушкога. У Стоцу је жагор. Милошеви другови и пријатељи погађају фијакере да иду пред сватове, дјевојке се оправиле па и оне по улицама стоје и чекају да виде младу, која са стране долази. По подне фијакери по Стоцу затутњаше, а дјеца надала грају: „одоше пред сватове!“

Међу тијем што су пред сватове попли бијаше и Томо Батинић .У Стоцу по чаршијама и улицама бијаше се свијет искитио, свако очекује кад ће сватови с младом проћи.

Јово Ковачевић трговац и велепосједник из Стоца, бијаше отишао у Метковиће да свиђа рачуне. На путу, враћајући се из Метковића пристиже и он сватове, и на домак Стоца у мјесту Попратима сви се састадоше, одпочинуше и онда се пут Стоца кренуше. Јово је на великипеду ишао и враћао се из Метковића, а у Попратима своја кола даде Св. Ружићу а он на његово мјесто у фијакер сједе.

Око 3 сата по подне дјеца заграјаше: „ето сватова, ето сватова!“ Чује се и пјесма, сватови са младом кроз чаршију проћоше, свак весео, женске се ужурбале, хвале младу; дјеца се хвале, колико је које дјевојачког шећера и лимунова уграбило; људи се разишли по кафанама и дућанима; кад после у чаршију стиже глас „Ковачевић из леворвера нехоте ранио Батинића,“ неко вјерује а неко и не вјерује, у том тренутку фијакер муњевитом брзином прође кроз чаршију у војничку болницу. Глас се обистини, људи један другога питају: „хоће ли моћи жив остати?“

На путу је Батинић издахнуо а Ковачевића оружници у хапс отпратише.

Овај немио догађај свак је у својој души осјећао. По несрећи

Ковачевић је носио новце у Метковиће, па за то уза се бијаше понио и револвер, а кад се из Метковића враћао и пристигао сватове, ту се пило и наздрављало, па онако доста наквашен пуцао је из револвера у Попратима а само му је један метак у револверу остао. Кад су били дошли до хотел-Европе и тај један метак хотио је да испали, а пошто није био на првом мјесту, револвер је 2—3 пута штрокао; у том тренутку Батинић се био подигао који је код Ковачевића у фијакеру сједио био, револвер врисну а Батинић се код Ковачевића стропошта, тане га је више обрве погодило и на другу страну прошло. Сви се у фијакеру престравише и фијакер натраг вратише, мислећи, да није смртоносно рањен, па да му доктор рану превије.

Ковачевић је био најбољи друг Батинићу, али ето шта непажња учини.

Сутра дан у понеђељак вечер на завршетку старе 1901. године сва школска младеж са многобројним народом Томино тијело отпратише до хладнога гроба и предадоше матери земљи. Таквог спровода још нико у Стоцу запамтио није, ту бијаше силесије свијета, старо и младо, свак у души осјећаше тај несретни удар за мајчино боно срце, за својим јединком. Томо! покој ти српској души, лака ти била српска земља! Твоја изненадна смрт мислим, да ће опаметити многога, те ће бити у таквим случајевима опрезан, пак не ће страдати. Амин!

У Д. Поплату, код Стоца.

Спасоје Ђурић,
учитељ.

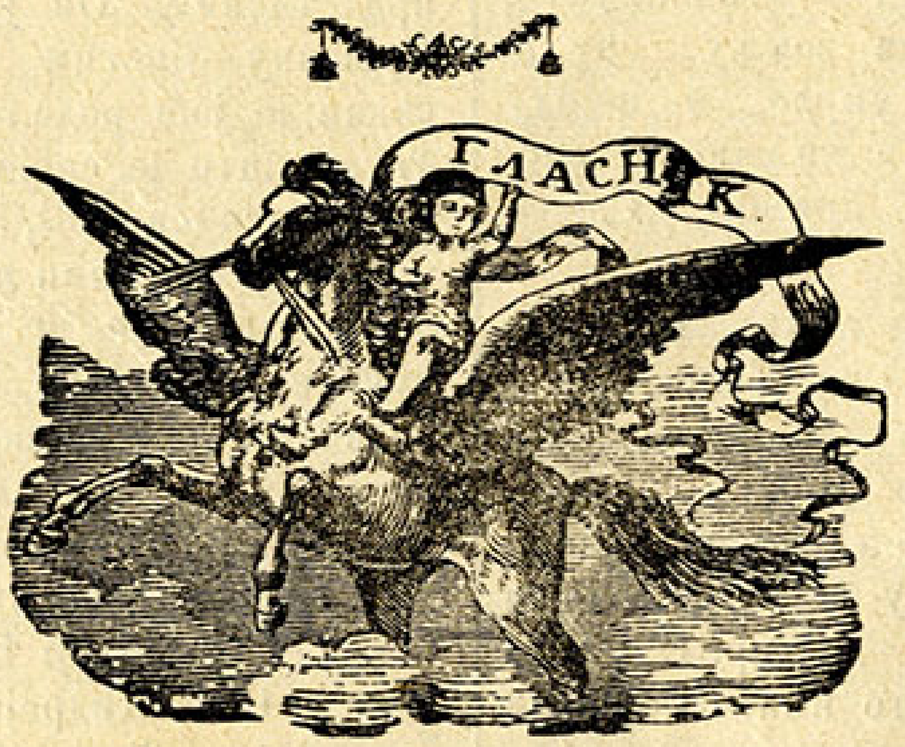

— **Не ваља баратати с мачкама и вашкама.** И код нас по мало улази луди обичај, да се шалимо и играмо с мачкама и вашкама. То је не само ружан него и опасан обичај, јер од мачака и вашака долази непријатан задах, а с њим могу се примити и неке опасне болести. Осим тога ове животиње могу часом да побесне, па уједају и кога год уједу, и тај мора побеснити па ма то био човек или животиња, и ако се не нађе брзо помоћи, болесник мора у најтежнијим мукама и умрети. Како несрећа може часом да наступи видн се из овога случаја, који се ових дана десио и о коме све новине пишу. Једна отмена удовица Марија Вем-Аустиц играла се са својом мачком и у шали је мало удари по глави. На то мачка скочи као епарена и стаде свом

жестином грепсти и уједати своју госпоју. Преплашена жена хтеде мачку да одгурне од себе, но мачка јој скочи на груди и стане уједати. Госпођи тешком муком пође за руком, да десном руком одбаци мачку од себе; но мачка као бесна скочи поново на њу, дохвати је зубима и ноктима за десну руку, те је стаде грозно гристи и уједати. Госпођа стаде викати и њена дрека збуни мачку те је пусти и жена побегне у другу собу и затвори за собом врата. У то дотрчаше млађи и једва савладају мачку и предаду је марвеном лекару, који је убије, по том ће је и распорити, да се види, је ли била побеснила. На тој пак госпођи појавили су се знаци тровања крви, па су је однели у болницу, ако је икако узмогну спасти и у животу одржати. Но ако оздрави зацело јој не ће више пасти на памет, да мачке држи на крилу и да их мази.

— **Највећа кућа у Европи.** За неколико дана ће се у Лондону, престоници Енглеској, свечано отворити права грдосија од куће, у којој ће моћи становати 8500 укућана. Кућа је на 11 спратова и ићи ће се на њих на дизалима а не степеницама. У њеном средишту биће велика гостионица за све кирајџије. Цео трошак око зидања те куће износи 50 милијуна круна.

— **Вашке појеле дете.** На једном салашу у Фелдварцу, селу у Бачкој код Тисе, отишла кћи Андрије Ормоша, дете од 13 година суседу Павлу Секачу, да се са његовом децом игра; али кад је отишла тамо, њу Секачеви пси оборе на земљу, сву је изуједају, а кад је девојче умрло, и поједу је тако, да су само кости и хаљине остале. То је ужасно; а и то је пример, како се вашака чувати треба!

— **Човек што иде по води.** Било је то при концу Јануара, кад се на обали Дунавској између Линца и Беча искупило много света да гледа занимљив призор. Неки Гросман, паробродски капетан изумео неке водене ципеле тј. такове ципеле, у којима се може и по води ићи, па дошао да пред целим светом покаже, како ће он то ићи. И отишао је од Линца до Беча на велико чудо гледалаца. Још је и своју жену вукао за собом о ужету у чамцу. Вредно је знати, да је он прешао тај пут у густој магли и на води, која је $1^1/_2$ степена хладна била.

— **Судар железнице.** Последњега дана Јануара месеца сударио се брзи железнички воз са теретним возом код станице Хеђеш-Фекетехеђа на прузи између Суботице и Новога Сада. Теретни воз пошао је раније него што треба и зато се и десила несрећа. Судар је био ужасан. Погинуо је возовођа и више других особа. Било је и више путника Срба из Србије и од њих ниједан није страдао, него су још они скочили у помоћ онима што су страдали, и спасли су и Београдског талијанског конзула са женом му. Несрећа је тим гора била, што се десила ноћу по мраку. Многи су вагони од судара сатрвени. Сад власти воде истрагу, да се дозна, ко је тој несрећи крив, па да се кривци по заслузи казне.

— **Страшан земљотрес.** Јављају из Бакуа на Црном Мору, да је на Кавказу 3. Фебруара био тако страшан земљотрес, да је сву варош Шемах и 34 села разорио и да је том приликом две хиљаде особа погинуло. Школе са свима ђацима и учитељима су пропале. Земљотрес је од огњевите горе (вулкана).

— **Пожар у Светој Гори.** У Светој Гори је изгорео руски манастир св. Павла назван „Маљумат.“ Пожар је био ужасан; у рушевинама је погинуло шест калуђера а око двадесет су рањени. Штету цене на 3 милијуна динара. Овај манастир у кратком времену је већ и по трећи пут изгорео. Од куд је ватра дошла, није се дознало.

— † **Коста Обрадовић.** У понедељак 28. Јануара о. г. умро је у Вршцу *Коста Обрадовић* у 89. години живота свога. Он је био најугледнији трговац Вршачки; био је свагда члан црквене скупштине, Матице Српске, српског народног позоришта и варошки представник. Он је украсио саборну цркву Вршачку многим скупоценим украсима а какав је још родољуб био види се најбоље отуда, што је своје две куће двокатнице у вредности од 150,000 круна оставио српској црквеној општини на добротворне цели и тим је постао први и највећи добротвор српске црквене општине. Погреб му је био тако величанствен, каквог Вршац није видео. На опелу је служио владика Гаврило са свима Вршачким свештеницима. Нека је вечан спомен његовој родољубивој српској души!

— † **Петар Берић** српски народни учитељ у Сент-Андреји такође се преселио у вечност у 62. години живота а 29. години ревносна и примерна учитељског рада. Уживао је љубав не само свију Срба, него и љубав свију грађана другога језика, те га је силан народ отпратио до вечне куће. Имао је четири надгробна слове, па и тиме се показало, да је био љубимац народни и један од најбољих синова његових. Нека му је лака црна земља и вечан спомен у српском народу, којега је свагда ватрено љубио и неуморно му служио!

— **Нове земљорадничке задруге.** Основане су нове српске земљорадничке задруге: 1. *у Великој Кикинди* III., којој је председник: *Аркадије Гајски*; заменик му: *Јоца Јовановић*; пословођа: *Јоца Живојинов.* — 2. *у Бешки.* Председник јој је: *Богдан Механџић;* заменик му: *Павле Домјановић*; пословођа: *Ђорђе Прерадовић.* — 3. *у Избишту.* Председник: *Арса Ђурић,* заменик му: *Прока Јовановић;* пословођа: *Панта Бељон.*

— **Народни добротвор.** Јављам Вам као и свему српскоме народу, да је г. Нико Фуфић, из Травника (Босна), између осталих мјеста у Босни и Херцеговини и овомјесној црквено-школској општини послао 500 круна, за црквено-школски фонд а за спомен душâ недавно преминулих Ристе и Гаврила Фуфића, свога оца и стрица. *Са тијем начином он отпоче полагати чврсти темељ овдашњој српској школи, која се у сиромашном стању налази* Испред овомјесне школске омладине преко милога „Голуба,“ из дубине душе кличем: Слава ти, драги родољубе! Слава!!! У Доњем Поплату, код Стоца, Херцеговина, 1902. год *Спасоје Ђурић*, срп. нар. учитељ

— **1000 круна за намјештање ваљаних шегрта** примила је управа Привредника у Загребу од г. *Николе Фуфића* за спомен недавно преминулих чувених Травничких трговаца г. *Ристе и Гавре Фуфића*. Недавно смо јавили да је Маца Моканова на исти циљ одредила 16.000 круна, а познати српски добротвор г. Исидор Добровић из Дарувара, поклања годишње по 2000 круна за унапређивање ваљаних српских ђака, шегрта. Управа Привредника, која има посебно одељење за шегртске послове (што је под великим трошковима), пробудила је својим ревним заузимањем у свим крајевима Српства опште интересовање за унапређење српског привредног подмлатка, српске радиности, српског прегалаштва. Али нигде ваљда нису сви слојеви народа тако разумно, озбиљно и темељито схватили општи српски привредви покрет, као наши чили вредни Босанци и Херцеговци. Није дакле чудо да одлична Травничка породмца Фуфића даје први већи прилог за децу из Босне, јер сви смо у свему сасвим заостали, а Босна поготову нема спремних домаћих занатлија, него и те крајеве преплављују странци из бела света, шире се и богате међу неупућеном нашом сиротињом све више и више. Добровићи, Фуфићи и многи други разумни народни добротвори показују нам и уче нас примером својим, сваки дан и сваком приликом, како нам ваља радити. Хвала и слава свима помагачима, а нарочито таким скромним одличним људима, који у свој тишини раде што треба, који знаду што хоће.

— † **Дионисије Маринковић,** срп. нар. учитељ у Старом Мајдену. С болом у души јављам поштованим читаоцима „Голуба,“ да вриједног трудбеника, врлог грађанина, честитог родољуба, и заслужног српског учитеља, стародревног града Ст. Мајдена, Дионисија Маринковића, да је престало његово племенито српско срце куцати, јест преселио се у вјечност дана 23. Јануара о. г. Покојник је умро у 67. години свога поштенога живота, учитељевао је 35 година на српској школи у Ст. Мајдену, па и онда када се у српској Херцег-Босни (а особито у Бос. крајини) крв лила и јуначки бој био, дакле и онда је врли покојник лебдио над српском дјечицом, и улијево им српски дух јуначки, учио их је српској књизи, а све то уз врло малу плату. Покојник није Бог зна какви велики школа свршавао, али је био реван у својој великој учитељској служби, тако да је и другим учитељима који су свршили прописане науке давао примјера. Покојник бијаше јако омиљен код свог српског а такођер и мухамеданског народа а то је посвједочавало присуство код спровода: управитеља кот. испоставе Ст. Мајданске: г. Карамехмедовића, градоначелника Талунџића, посједника и трговца Бега М. Мујића, Аларбеговића и други. Покојнику у спроводу присуствоваше два свештеника, српско православно црквене пјевачко друштво „Побратимство“ из С Моста, а осим тога Срби Сањани послаше му на одар из почасти вијенац. Мир пепелу твојему и вјечан ти спомен у народу српском!

М. В—ћ, трг.

СВАШТИЦЕ.

Највећа дрвета на свету. По до сад ухваћеном рачуну ово су највећа дрвета на свету:

1. *Мајмунско хлебно дрво*; његове гране шире се 50—60 стопа, а лисната круна представља обим од 160 стопа у просеку. Стабло му је дебело 34 стопе (више од 11 метара). У селу Гран-Галовру у Сенегамбији (Африка) находи се једно таково дрво шупље већ од старости и у њему Црнци држе своје

скупове. Рачунају да му може бити 5—6000 година.

2. *Вунасто дрво* што расте у Источној Индији и у Кини (Азија). Плод му је превучен вуном, која се дâ прести и од које Кинези праве папир. Стабло му је бодљасто и дебело 70 стопа.

3. У Немачкој има једна *липа*, која има близу 700 година; њена круна у просеку износи 400 стопа.

4. Француска има највећи *храст*, који је висок 60 стопа (20 метара), а при земљи дебео је 20 стопа. У изумрлим деловима стабла, у иструлим шупљинама, има једна собица од 10 стопа дужине и 9 стопа висине. Около је клупа од истог дрвета и има један прозорчић.

5. На Етни у Сицилији чувен је један *кестен* у обиму од 80 стопа.

6. На Криму у Русији код Балклаве има један *орах*, за који веле да има 150 година и даје годишње 700,000 ораха; својина је пет породица. Стабло му је 20 стопа дебело.

7 У Индији има једна *банана* под чијим хладом могу 7000 путника да се одмарају. За њу веле, да је постојала још за време Александра Великога, дакле на 330 године пре Христова рођења.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Летопис Матице Српске, књига 211. Свеска I. за годину 1902. Издање Матице Српске у Новом Саду 1902. год. 8⁰ стр. 150. Цена 1 круна. Сва Матичина издања добивају чланови бесплатно; а ко се претплати са 6 круна, добиће у овој години шест књига Летописа и три друге ваљане књиге Матице Српске. Календар пак Матичин и четири књиге за народ из задужбине Петра Коњевића добивају се за 1 круну. Све је ово веома добро, а уз то и јефтино, зато се ваља на Матичина издања претплаћивати, па ће се за неколико година имати читава књижница одабраних и ваљаних књига.

Покајање, покајнице и корота пише Јован Фил. Иванишевић у Сарајеву. Сепаратан описак из „Гласника Земаљског Музеја у Босни и Херцеговини 1901. год.“ Велика 8⁰ стр. 20. — Овом књижицом су врло лепо описани српски народни обичаји у Црној Гори када ко умре, па како се за покојником плаче, жали и нариче.

Мала Библиотека издавачке књижарнице Пахера и Кисића у Мостару (Херцеговина). Под именом *Мале Библиотеке* почела су још 1899. год. излазити ваљана дела наших признатих књижевника у малим спретним књигама и изишло је такових 18 свезака, па се застало. Сад је издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару наумила, да на ново настави издавање Мале Библиотеке, те ће од сад излазити редовно сваких 15 дана по једна свеска од 5—6 штампаних табака досадашњег облика и израде. У овогодишњем низу књига биће и неколико свезака *Хумористикина* (шаљивих дела). Уз сваку свеску Мале Библиотеке излазиће као прилог *Преглед*, у коме ће се приказивати нове књиге и листови, а доносиће и мање чланке и оцене. Свака свеска доносиће као прилог и по једну илустровану дописну карту са сликама наших књижевника и светитеља; а последња свеска у години донеће као Божићњи дар мали џепни *Календар* за идућу годину. — Цена је Малој Библиотеци на годину 6 круна, за Србију и друге земље 8 динара. Ван притплате продаваће се свеска по 30 потура или 40 пара динарских. Претплату примају све књижарнице, а за Србију *Геца Кон* књижар у Београду, преко кога ће се и свеске за Србију слати. — Скупљачи претплате добивају на сваких 5 претплатника примерак бесплатно.

Мала Библиотека је и досад доносила одабрана дела, и то даје јемства да ће и у будуће тако бити, зато је топло препоручујемо нашем народу.

Књижевни оглас. Потписана књижара моли све издаваче српских и хрватских листова (политичких, књижевних и свих у опште) и књига, да јој изволе одмах, по изласку дотичне публикације, послати по један примерак под крстоплетом на углед, како би могли вршити даље поруџбине. За публикације, које не би даље поручавала, послаће књижара одмах издавачу новац за послати јој примерак. Моле се све редакције српских и хрватских листова, које поруџбину на своје листове нису примиле, да изволе свој лист одмах послати потписаној књижари Posterestante Zemun и да овај књижевни оглас у свом листу прештампају.

Претплата за целу 1902. годину послаће се одмах по пријему листа.

С отличним поштовањем

књижара

за српску и страну литературу

Геце Кона у Београду

Голубови коштуњаци.

1. ЗАГОНЕТКА.

Задаје: Ђорђе Ј. Симић у Варешу (Босна).

Највећега грчког учењака
Именом су мојим окитили
Ваљда за то: што су сем 6 слова
Још из мене 5 речи добили!

И то тако: да прва два слова
Означују зачину код јела,
У изреци, ствар је једног слога,
Није црна, него управ бела!

Првим двама словима
Додај још и треће
И опет реч једног слога
Ни мање ни веће.

— Та реч значи текућину
Може бити врло слатка,
Од рђава пако плода
Мож да буде и — свакаква.

Задња слова сад преда се
Прва три одбаци
Тад добијеш време, кад се
Познају — јунаци.

Та три задња слова сад одбаци
Реч што оста сада натраг читај,
„Име птице,“ чији звиждук
Можеш у нас чут' на сваки крај.

Прво слово тог имена
Кад би одбит' хтео
Име опет живог бића
С' ким с' цјеливат' не би смео.

2. РЕБУС.

Саставио: Михаило Барбуловић учитељ. пр. у Пакрацу.

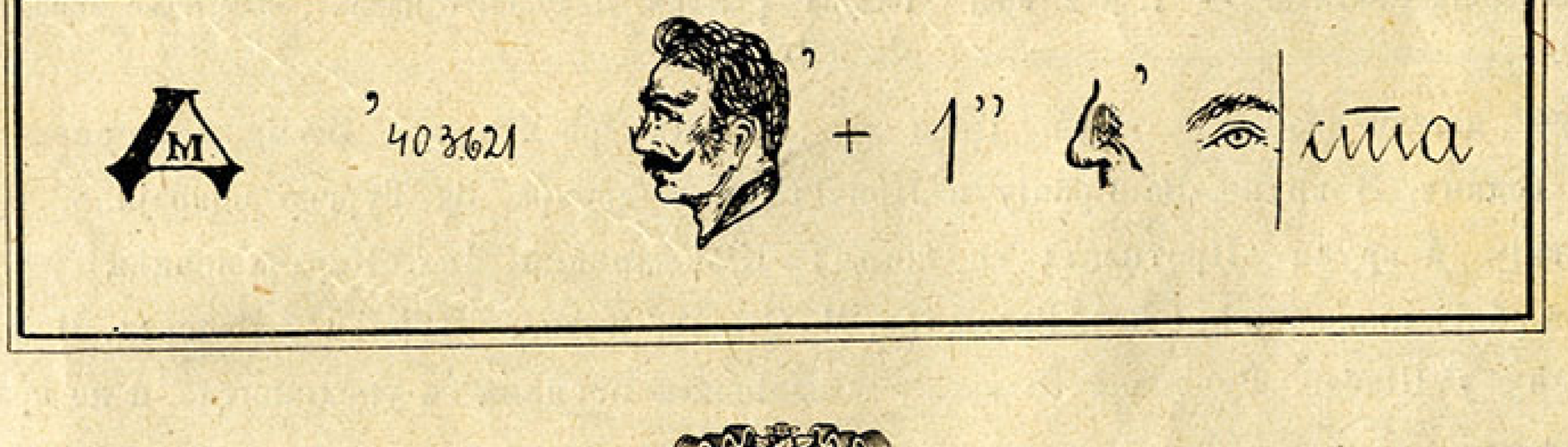

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци**: *1. Загонетка:* Сир има мирис: *2. Ребус:* Ко за туђом срећом иде своју губи; *3. Коњ. скок:*

Мудар савет својски примај
И по њему, синко, ради!
Покорност се увек цени,
Красно ће те да награди.

Отац, мајка напред виде:
Шта је за те лепше, боље;
Зато немој никад против
Родитељске ићи воље.

Кад старије слушаш, љубиш
И Бог ће ти помагати;
А ко друкче, тај ће после
Али доцне — да се каје.

Правилно решили: Јован и Димитрије Коњовић у Сомбору: 2. 3. — Данка Мостић и Милева Тодић у Бос. Градишци: 1. 2 — Дарица Јелачић у Сомбору: 1. 2. — Равијојла Хаџи-Брајићева у Бос. Градишци: 1. 2. — Јован и Милица Гуцуња у Сомбору: 1. 2. — Нада Михољац у Срп. Вел. Семиклушу: 1. 2. — Петар и Аца Поповић у Срем. Карловцима: 2. — Бранко, Даринка и Бошко Магарашевић у Срем. Карловцима: 2. — Милан Димић у Бос. Дубици: 3. — Паја Сербул у Лугошу: 2 3. — Корнел Радуловић у Уздину: 3. — Милена Пешић у Гуњи: 2. 3. — Ђорђо Савић, Љубо Марковић и Јово Јелинић у Бос. Градишци: 1. 2. — Радован А. Стојадиновић у Деспотовцу: 2. — Крсто, Данило и Саво Јуришић у Брчком: 2. 3. — Стојан Гргуров и Стеван Коњовић у Сомбору: 2. — Тодор Ј. Карановић у Шапцу: 2. — Рајко Благојевић и Стака Петраковић у Бос. Дубици: 2, — Ђура Кода у Новом Саду: 2 — Радојка и Даница Опачић у Прњавору (Босна): 3 — Дејан Ристов Павић у Мостару: 2. — Стеван Нинков у Новом Саду: 2. 3. — Душко Подградски у Книну: 3. —

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Г. Сп. Ђурић у Доњ. Поплату у Херцеговини. Примљено и усвојено, те ћемо у своје вријеме и изнијети.

Милош Ј. Новаковић у Книну у Далмацији. Није лепо и разговетно нацртано, зато се не може употребити.

Корнел Радуловић у Уздину у Банату. Ребус није лепо нацртан а коњички скок није правилно сложен, па зато се не могу употребити. За исправку адресе треба се обратити администрацији „Голуба.“

Боривој Милојевић у Новом Саду у Бачкој. Није доста лепо нацртано.

Радован А. Стојадиновић у Деспотовцу у Србији. Оваки ребус не можемо употребити, јер се не да у штампарији сложити. — 1. и 2. број „Голуба“ послан Вам је и по *други пут*, а Ви опет иштете. Мора да се на Вашој пошти забацује или задржава. Распитајте.

Јулка Кулачина у Н. Саду Добро је смишљено, али није доста добро ни доста лепо нацртано, па зато не можемо употребити.

Крсто Н. Јуришић у Брчком у Босни. Има и доброга а има и што нам се не свиди. Оно што нам се допзда, задржавамо, па ћемо у своје време донети.

Димитрије Коњовић у Сомбору. Сви су ребуси добри и донећемо их у своје време.

Тодор Карановић у Шапцу (Србија). Лепе сте речи изабрали, али нисте потпуно правилно сложили. Покушајте изнова, шат боље испадне.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. МАРТА 1902.

САВЈЕТИ.

Весело је ђаче, које учи вољно,
Старијега слуша, влада се пристојно;
Учитељ га хвали, — он весео, Боже!
И други се труде, јербо то се може.
Ко год хоће може учити од воље,
На овоме св'јету нема ништа боље.
Са знањем ћеш стећи поштење и славу,
Свак ће поштовати твоју мудру главу.

Дон. Поплат.

Спасоје Ђурић, учитељ.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ДВЕ СТАЗЕ.

(Наставак).

IV.

Лето је већ прошло, дошла је и и зима, али куга не престаде, увуче се боме и у зиму. Школе се нису могле почети те године зато је Милан био приморан, да остане у селу читаву годину. У старог попе било је доста лепих књига за читање, а имао је опет и своје школске, па му није било дуго време. Зимске дуге вечери проводили су читајући и приповедајући о које чему, а јели су оно што су сами могли справити. Попа га је врло заволео па пошто није имао никога обећа га школовати. Преко зиме није толико млого света умирало као летос, али је и то било доста. Милану би само онда било врло тешко, кад би стари свештеник отишао кога да сахрани или да опоје, а он сам остао код куће. Онда би му дошли на памет његови родитељи па би плакао и проклињао злу судбину. А те је часове он најбоље и волео, и једва је чекао да на само остане.

Тако живећи мирно дође и пролеће, снегови су се топили са брегова, потона бујаше. дрвеће и биље поче свом снагом терати, на лањским многим гробовима поче ницати ретка трава. Чим су почели топли сунчани зраци да греју хладну земљу, куга поче тако десетковати људе као никад до сад; као да је већ видела у напред да ће њеном царству брзо крај да буде, па ово кратко време док царује бар да се на царује. После је опет почела малаксавати и умирали су све ређе и ређе, тако да је почетком Августа већ сасвим престала. Кад је престала било је време жетви али се многе њиве нису желе, јер нису биле ни посејане. Њихови господари боравили су мртви сан дубоко под земљом.

Крајем Септембра почињале су се школе на све стране, многа места у скамијама била су пуста. Милан у вече тога дана кад ће да полази, оде сад први пут са старим парохом на гроб очев и материн. Кад му старац показа гробове родитеља, који су један поред другог стајали; пао је на њих и час је на једном час је на другом јецао. Са својим сузама расплакао је и добродушног старца који је покрај њега стајао; тако разжалошћени сасвим су и заборавили да треба да иду кући. Једва се у неко доба крену из гробља, сумрак се већ у велико хватао, бледи месец је провириваo кроз облаке а гдекоја је већ звезда блистала на небесном своду; поветарац је пирио носећи са собом суво лишће што је са дрвећа већ пало било, цврчак је покрај пута извијао своју песму, вече је било врло дивно. Они су обојица ишли брзо, Милан се осећао врло лаган и скоро весео, са срца као да му се одвалио сад онај велики камен што га притискиваше од смрти родитеља али само није могао ни речи проговорити. Кад дођоше кући био је већ сасвим мрак, старац упали жижак, метну га на сто, за тим скиде са полице малу чинију с јелом што им је од подне остало и понуди Милана да вечера, али он не хте вечерати изговарајући се да није гладан. За цело време док је старац вечерао, Милан је ћутао и задовољно га гледао како једе, кад се вечера сврши рече му старац:

— Милане сине, данас не ћемо седети као других вечери, јер ти сутра у зору мораш од куће, па треба да се испаваш, зато сад хајдмо одмах на починак, — и одмах легоше. Старац је одмах заспао и преко свог обичаја али Милану никахо да дође сан на очи, превртао се с једне стране на другу, испочетка је слушао лавеж паса, али после и то престаде, само се још

чуло фијукање јесењег ветра и лахорење већ пожутелог лишћа. Долазиле су му мисли свакојаке на памет, један пут би се тако разжалостило да би се гушио у сузама, сећајући се својих добрих родитеља; други пут би се грохотом смејао, кад би се сетио успомена из детињства. Да га је ко случајно слушао мислио би да је полудео. Тако се превртао по постељи до пред зору, пак онда је заспао.

Кад га старац ујутру пробуди била је зора у најбољем јеку, исток се светлио, звезде на небу још су стајале, али све је једна по једна нестајала, са свију страна чуло се кукорекања петлова који су зору објашњивали, јутро је било доста хладно, да је човек дрхтати морао, кад би изишао на поље. Милана су кола већ чекала, која ће га до станице да одвезу, зато се морао обући на брзу руку. Све му се нешто оклевало, све се бојао растанка са добрим старцем; али боме и тај час није избегао и он је дошао.

Кад је хтео да седа на кола, старац га је обема рукама загрлио, љубио га је, где год га је домашио, а сузе су му потоком текле низ бледо смежурано лице; није могао говорити јер му је свака реч у грлу застала. Милан је тихо јецао у његовом загрљају, овако тежак растанак није му био ни с покојним родитељима, кад је први пут полазио у школу. Напослетку истрже се из старчева загрљаја, пољуби га у руку и заиска благослов за сретна пута. Старац га благослови још једном ижљуби, па га пусти да седне у кола. Милан је још једном викнуо збогом, за тим рече кочијашу да крене. Старац му се одазва слабим гласом: „Збогом сине!“ Затим је с тешким срцем гледао за колима која су све већма одмицала. Кад су их његове слабе очи из вида изгубиле, отишао је у собу и горко је плакао за својим посинком, кога је толико заволео, да ваљда ни свог рођеног сина не би могао већма.

(Наставиће се.)

ПОНОСАН НЕСНОСАН.

Један писар Цоти,
Што је некад био,
Са беузумља свога
Сав је свијет хулио.

Но кад дође вријеме,
Те га прођераше
И дјеци се малој
Улицом клањаше.

Не би л' како свијет,
Заваро претворством,
И окитио се
Првашњим госпоством.

Али све узалуд,
„Калај не пријања,
„Вук длаку и може,
„Ма ћуд не мијења.“

Оста без успјеха,
Па сад из ината
Дочепа се човјек
Свог' старог заната:

Кроји стару кожу
И мјехове брије;
С' тијем сад ужива
Нек му жао није.

Јер свијет не трпи:
Хуље и ништавце,
А још мање људе
Ко њега лажовце.

Данилов Град, 1901.

Мићун М. Павићевић.

„ГОЛУБУ.“

Дваес' четир бројиш љета
Свога рада, дична лѣта,
Рада, лета „*Голубова*,“
Пуног нада, шарних снова! —

Пуног слатких српских жеља,
И љубави и весеља,
Ох, те сласти и мириса,
Што но пада с небног виса...

Млада срца што загр'јева,
Што у душу радост љева,
Радост, миље, нову снагу
У дјечице душу драгу.

Дваес' четир има љета
Како ширш крила света,
Како гучеш слатко, мило,
На младежи падаш крило.

И сваки твој њежни гук
Мио им је, срцу драг,
Ко најљепше свирке звук,
Као дану зефир благ...

Мила ока, зорна гледа
Љубио си српска чеда,
Ох, те дивне тиће младе,
Узданице, српске наде.

Ширио си крила зорна,
Крила твоја неуморна,
Летио си пун милине,
Дух крепио омладине.

Ширећ' слогу и братимство,
Ширећ љубав и јединство,
Блажећ' Србу тешке јаде,
И још никад не сустад!...

Та у сваки српски крај
Допир'о је већ твој бај, —
Трепереħи мио, чист
Ко на ружи л'јепи лист.

Ој! „Голубе“ дични, мили!
Свагда ће те Срб да грли,
И та младеж српска, мила
Љубиће ти златна крила;

Благодарна теби бити,
Са тобом се поносити,
За то си је задужио,
Дивну хвалу заслужио...

Ој, па здраво и од сада,
Здраво, срећно ох, свакада
Ти летио правцем таким
— На крилима бајним, лаким! —

Свуд те свака срећа срела,
И ручица српска бјела! —
Разгонио с духа мраке,
Сипљућ' своје благе зраке!

Бог ти био у помоћи,
И у дневи и у ноћи.
Живио те дуго љета,
А на дику српског свјета!...

Ој, „Голубе“ златни, мили!
Тићу врли, тићу чили!
Срећан вјечно лет ти био!
И мени си јако мио.

Први си ми храброст дао,
(Кад сам оно закликтао,)
Да не клонем духом својим,
Да свом милом роду појим.

Са љубављу и са мâром,
Са свим свога срца жаром...
Ја ћу вјечно бит' ти харан,
Вјечно, вјечно благодаран...

Цетиње, (Црна Гора) 1901. год.

Вукашин Гаговић.

НАШИМ ВЕЗИЉАМА.

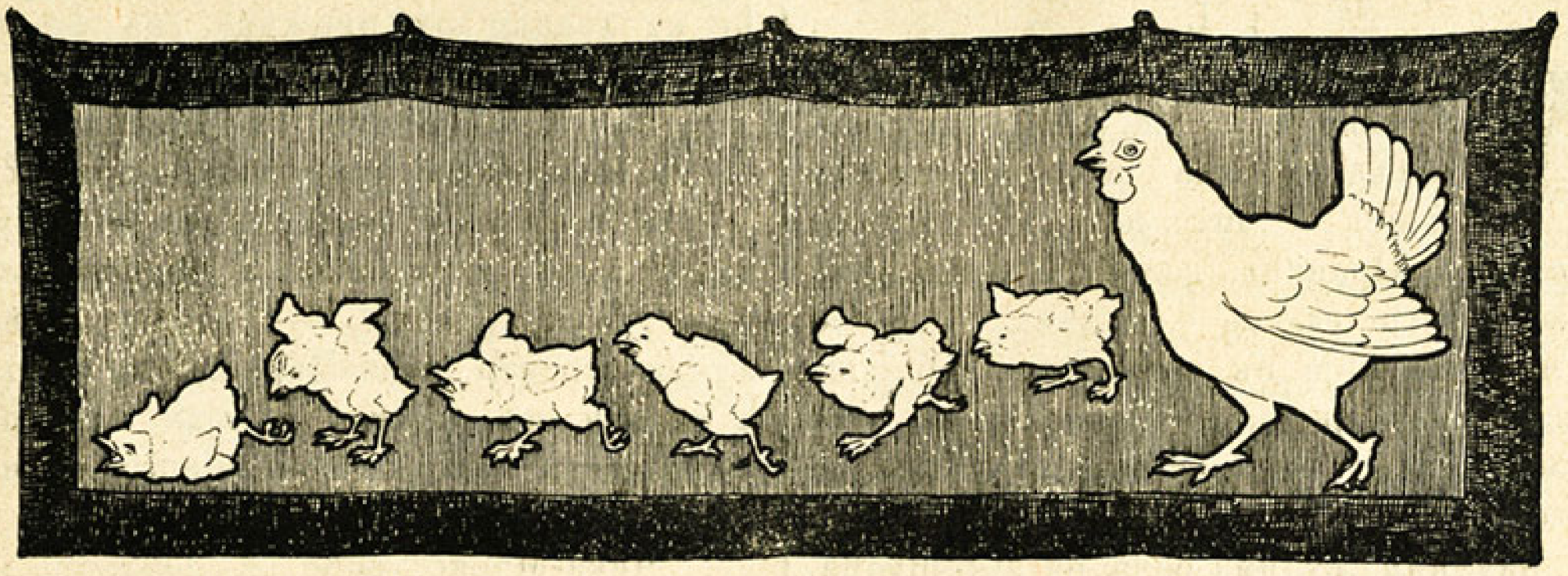

Ево још један леп узорак нашим вештим везиљама, да га увећано лепо прецртају а по том на саговима, особито на онима за зидове иза постеља, лепо навезу. Која то лепше изради, тим ће јој бити већа дика. На посао дакле!

НАД ГРОБОМ СВОЈЕ МИЛЕ МАЈКЕ.

Ој да знадеш, мајко мила!
Каква бол ми срце кружи,
Каквом тугом твој син харни
Непрестано плаче, тужи.

Нема мирашни утјехе,
Ти би њега утјешила,
Кад га јади би допали
Уздан'о би: мајко мила!

А сада те више није,
Смрт немила тебе узе,
С тога, мајко, слатка мајко,
Мораш л'јеват' горке сузе.

До сад моје срце није,
Знало, што ће туга рећи:
Кад сам тебе милу им'о,
У свакој сам био срећи.

Са пољупцем твојим светим,
Ведрила се душа моја,
Тебе звивљах сред тишине
И вапијах по сред боја.

А сад, ко ће да зам'јени
Оно име пуно сласти?
Чија ли ће љубав имат'
Над-а сином твоје власти?

Ах' ничија! ни осјена
Бит' не може, јасно то је —
За то ј' мајко, тако силно,
Уцвиљено срце моје.

Ој љубави материнска,
Врело среће најмилије!
Јер ко има живу мајку,
Њега благо сунце грије.

Ал' кад Бож'ја воља хтједе,
Да ми т' слатки живот скрати,
Мени само преостаје
Да т' ускликнем: драга мати!

Насеље ти рајско дао
Господ души, мајко мила;
А земљица што т' покрива,
Она теби лака била!

Бар, 7. Фебруара 1902. год.

Мило Јововић.

ДВИЈЕ ПРИЧИЦЕ.

I.

Чича-Маркова кућа бијаше на гласу. А како и не ће, кад су му сва чељад од рада била а ухватио човјек — што но реку — пода се хлад. Оранице, коснице, пашњаци и све што је главно у сељака, то је он имао. Па није ни чудо, јер он бијаше једна изванредна паметна глава, те умједијаше, осим управљати ваљано својом кућом, још и доста ствари, што и научним људима била би потешкоћа. Рачуне кућевне на стотине, он не писаше црним по бијелу, већ само што једанпут чује, то ако'ћеш да ти до десет година каже. А што је био човјек домишљан и у шали и у озбиљним стварима, то је за причу. То ме и наведе да о њему причам, јер његови паметно смишљени примјери треба да нам служе за поуку. На сваку неваљалуману своје чељади, не би он викао и грдио, већ би смислио паметну поуку, којом би се свако поправио, па да је и доста забасао.

Па ето да вам испричам његову једну поуку.

Опази он једанпут, да му један од младића из задруге помало тегли к оној страни, што се зове распикућство, те намисли, да га изведе на прави пут. Врхла се пшеница и згрнули је на хрпу, па дошли да ручају, пошто гувно није далеко било. Ручајући рећи ће Марко својој чељади: „Чим ручамо, свако да нађе себи по један умјет, да се пшеница превије. У нас у Херцеговини, кад се овршe, наравно с' коњма, онда један са згрнуте рпе дрвеном лопатом у вис баца, а једно или двоје са дрвеним дугим метлама, које зовемо „умјет,“ чисте по житу, пјеву и другу прзноћу.

Дакле, чича-Марко нареди, да свако нађе себи по један умјет, па да се пшеница превије. Чуде се сви, шта ће их толико око пшенице, па ће га син му Митар пропитати: „Бога ти, оче, шта ћемо толики око пшенице, а овамо има свако пуне шаке посла?“ — Та тебе није брига, кад ја вељу, да је свако и мушко и женско на мјесту како рекох,“ — одсјечито ће а мало срдито чича-Марко. Он ућута а тако и сви, па кад ручаше свак по заповијести на одређено мјесто — на гувно са умјетима у руку.

Чика-Марко дође с лопатом за рпу, па нареди, да сви умјећу и састављају жито, а он ће сам пребацивати. Изнајпре поче бацат' лијепо, само пођекад укрстивши там' и амо, а кад се мало загрија, да ти га је вићет' било — ни младић поред њим — баца, баца, сипље жито и тамо и амо, па покад кад баци и ван гувна. Бре шта мислиш, сви колико их бјеше, облијећу, салијећу па никад саставит ни мале рпе. Најзад се досади свима те ће Митар први проговорит: „За Бога оче, шта то радиш? та куд је пшенице дотекло не ћемо је никад искупити.“ Чича-Марко чутећки разбацива још неколико, па онда сједе у крај од гувна а зовну Митра и нареди да се сви искупе к њему. До мало, па ето их свијех пред свога чику. Док се Марко издувао и мало отпочинуо отпочеће овако: „Е моја ђецо, видите ли шта ја урадих од наше пшенице? Ви сте многи мислили да сам ја полудио што тако чиним, али мислим, да још нијесам, већ знате ли зашто сам то чинио?“

— Ја не знам — Бога ми — само знам да је пшенице свакуд дотекло и да се не ће никад сва искупит' одговориће неко од чељади.

— Е па да вам ја кажем зашто сам то чинио. Ја сам то чинио за корист вас свију млађијех, па нијесам жалио да нешто пшенице и пропане. Виђели

сте како сам ја изнајпре полако разбацивао па послије све већма и већма. Изнајприје сте ме могли освојит', јер вас је доста било, а послије да вас је и више било, не бисте ме освојили. Тако је драга ђечице и са кућом у којој се нађе само једна распикућа. Кад распикућа изнајприје почме расипати то се у повишој кући не може добро ни опазити; али кад се њему ослади расипати, као што се сваком неваљалцу ма, — којег неваљалства био, — све већма слади, онда он освоји и доста ваљаних руку, па више он расипље, но што они сви теку. Распикућа кад окрене расипати, он не пази наштa ће прије расути и потрошити, те из његове руке дотече у многе буџаке, ђе човјек не би ни снијевао, отприлике баш као што сам и ја са лопатом добацивао ђе ви не би ни замислили, и онђе одакле се не ће нико користити, јер докле сте ви погнути искупљали, ја сам свакуда бацао. А и то знате добро, да чим се са једне рпе више разбаци но што се на њу искупи, одмах иде на лепњак па тако од једне угледне куће направи сиромашну. А знате ли ону српску пословицу која вели: „Није онај сиромашан, који није никад имао, већ онај, који је имао па изгубио.“ Истина да може човјек несрећом некаквом да изгуби имање своје које он трудом стече или његов ђед, али настало је вријеме да ће се много и много кȳћâ због једног распикуће ископати као што ће и наша ако овај поћера као што је почео (ту упре прстом у оног због кога је ово све учинио). Још није узео маха те ако има мало људског образа њему ће ови савјет дати други правац.

Онај младић да може у земљу би пропао од муке и стида, јер је држао да нико не опажа његово из куће извлачење, те сад видјевши да је то све поради њега, дође му тешко, Боже, да не знаде ништа више но пушћат сузам' да осviједоче да се право истински каје.

Чича-Марко, као бистар човјек, познаде одмах шта значе те сузе, те га загрли и присјетива да од сада пази добро шта ради, а он се закле да ће бити колико могао буде од сад најбољи. И заиста тај га савјет преобрати више но сто батина, те од сад и он прикупљаше а не расипаше.

Тако је чича-Марко, паметном поуком избавио своју кућу од пропасти а другима дао примјер.

II.

Паметно смишљеним примјером, поучио је чича-Марко свога најмлађег сина Ђерђа, а тако исто и другима, као и нама, дао поуку, да не треба и не ваља свакоме вјеровати и држати за пријатеља сваког који нам се показива са изразима пријатељем, Ђорђе је био љубокрван (љубазан) спрам свакога, те га је свакому лако било за себе добити. То су неки покварени и рђави младићи за своје добро употребили те улагивајући му се често је за њих по који новац трошио и с њима се дружио. Опази то чича-Марко, па једно вече узме самога Ђорђа те се сам са њиме у собу затвори.

Ђорђе се чудио шта ће то бити, но кад сједоше одмах чича започе говор:

— Е мој синак! Ти не знаш зашто сам те овамо позвао, а да се пуно не мислиш ево ћу ти одмах казати. Данас су настале рђаве прилике за очувати образ и кору хљеба, те зато требамо при свакоме кораку бити опрезни: с киме радимо, кога имамо за слугу или кога слушамо а понајприје кога имамо као вијерна пријатеља, на кога се можемо ослонити и повјерит му као и сами себи што ми не можемо достићи.

Знаш, моје дијете, како се оно рече: „Данас сиромах а сутра богат, данас богат а сутра сиромах.“ Ми смо

— хвала Свемогућем Богу — у доста приличну стању, па морамо приличније и побоље пазити, ко нам је прави пријатељ, јер по оној: „Данас богат а сутра сиромах,“ могли би и ми, да Бог сачува, па онда кад не би имали правих пријатеља, морали би пропасти. Лако је имати пријатеља кад је човјек богат па им иде на вољу, али бојати се да нијесу већином лажни. Ти си, сине, преварен у твојим друговима и пријатељима, јер вјеруј ми, док су с тобом и док за њих трошиш — дотле су ти и пријатељи а послије на тебе и не мисле.

— Ко!? зар ја преварен у моме другу Сими и Николи, у искреним пријатетељима, Шћепи и Душану? Јок, ја бих се заклео, да не могу пред њи бољи пријатељи бити — вели Ђорђе поуздано.

— А по чему ти судиш да су ти прави пријатељи?

— По чему? Та за Бога, оче, кад се с њима састанем од драгости би ме појели.

— Видим, синак, да си још зелен, па сам те зато и позвао да сâм познаш, јесу ли ти прави пријатељи. Јуче сам учинио, што нијесам прије, а не знам да му је и ђед тако што учинио. Посвађао сам се са једним Турчином кад сам обилазио ограде; нашао га ђе сијече дрва па полеће на ме, а ја видјевши да ће ме убит' преухитрим га те дочеках из мале пушке а он ка и кап — ни жив на земљу. Ту је остао, а не смије се даље држати, јер га може ко наћи, већ хајде позови те твоје другове да га какогођ уклонимо.

Ђорђе се сад сав промјени, па у ту очеву приповијетку сумњајући запитаће:

— Ама је ли истина оче — ако Бога знаш?!

— Ако желиш своме родитељу добра, не часи.

Ђорђе као и сва чељад, био је послушан, па одмах без поговора пође да изврши очеву заповијед.

Обиђе све своје пријатеље и другове, и свакоме на тајно исприча несретни очев догађај, уједно сваког позивајући да му буде у потреби на руци, па да несрећу отклоне; но један му каза, да има прешно нешто урадити, други да је слаб, елем, сваки се извини те се Ђорђе врати сâм.

— Е, камо ти твоји пријатељи? запита га чича-Марко.

— Богме, ето тако некако, па не може данас ни један муцаше Ђорђе, а сав се зајаприо од срдбе на своје бајаги пријатеље.

— Да, јест не могу данас, то сам знао кад си ти пошао по њих, али сам хотио да се увјериш. Ја имам једнога пријатеља на кога рачунам као и на самог себе а тај је — кум Петар, коме ћеш отић' казати као и твојим друговима, нека иде час прије.

Оде Ђорђе, кад ли, рекао би, није тамо ни дошао, а ето га ђе трчи са Петром.

Чим уљегоше у кућу, назваше Бога и упиташе за здравље, запитаће Петар:

— Ђе је то куме Марко, да се не дангуби?

— Стани мало, добри човјече, та није толико ни прешно.

— Јес, брате, да уклонимо час прије, а послије ћемо разговарати, како је то било.

Чича-Марко затезаше, но најпослије пође пред кумом Пером а махну и на Ђорђа, те сва три упадоше у башту ниже куће, ђе нађоше Митра ђе натиче јање на ражањ, а други ложи ватру.

— Мани се тога, куме Марко, за сада, већ да свршимо што је прешније — прозбори ће Петар.

Е, ово нам је сада хвала Богу, најпрешније због чега сам те и позвао и да овоме моме избијем зелену памет, нека види: „Да се без невоље и не познаје правм пријатељ.“

Таквим примјерима поучавао је чича-Марко своје, и добро им је било, па се и ми њима можемо користити.

У Тријебњу, селу маленоме у Херцеговини 1902. год.

Данило Шотра.

НАШИМ ЦРТАЧИМА.

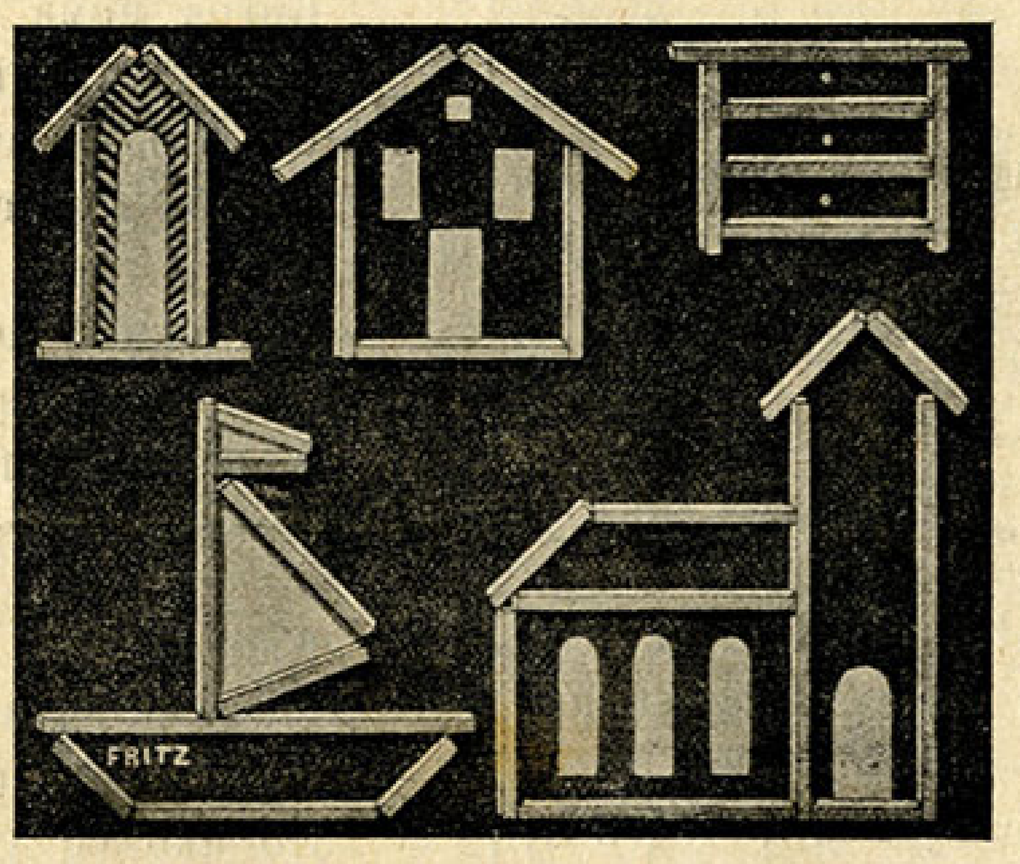

Ко је јунак и узда се у се,
Нек и ово све прецрта лепо,
И тиме се покаже јунаком!

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

VII. Слог по начину исказивања.

Наше казивање бива на више начина, па према томе и слог има разне називе, као: *монолог, дијалог, озбиљан и шаљив* (хумор, сатира, сарказам).

Ако само *једно* лице говори о нечему и *све* само каже, што се о једној ствари рећи може, онда је то *монолог*. Ја нпр. описујем коња, или љубичицу, или приповедам какву приповетку, итд. од почетка до краја, све сâм, — то је монолог. — Но када се њих двоје или више између себе разговарају, онда је такав разговор или слог *дијалог*, као што је нпр. и песма: „Бег Костадин и Краљевић Марко“ итд. Позоришне представе мање више све су у дијалозима.

Ако се нешто озбиљно пише без шале и подсмеха или заједања, то је онда слог *озбиљан;* но врло често се говори и пише у шали, и тада је слог *шаљив.*

Ако је шала невина, да се њом нико не вређа и не исмева, него јој се слатко насмејемо, онда се зове *хумор* као што је у овој причици:

Један човек уђе у неку кућу, која се баш дограђивала, па прошавши кроз све собе дође до домаћина, који је ту био па поздравивши га рече му:

— Ова је кућа баш лепа па доста и висока; али ја имам једнога пријатеља, који се ни у једној тој соби не може исправити.

Домаћин се зачуди и одговори, да то не може бити и да тога човека нема на свету, који се у његовим собама не би могао исправити, јер је свака и сувише висока.

На то странац изиђе на улицу и уведе свога пријатеља, који гурав беше и покаже га домаћину. Гурања се заиста ни пред њим није могао исправити ни у једној његовој соби, а домаћин се слатко насмејао тој његовој досетки.

Хумор је и у овој Чика-Јовиној песми:

Циганка.

Дај ми дечко чашу вина,
Па ми длан покажи
Да те бака, врачарица,
Истином оснажи.

Памти моје мудре речи,
Ал' не казуј свима:
Кад приметиш да снег пада,
Мал' те није зима.

Где се много свиња кољу,
Ту ј' огњиште масно;
А кад видиш пуно буре —
Знај да није празно.

Кога прате у гробницу,
Томе нема лека;
Где се многе краве музу,
Ту бива и млека.

Когод носи шубарицу
Није голе главе,
А где стадо радо пасе,
Мал' те нема траве.

Ко до подне довек спава,
Тешко да је вредан;
А у води ко се дави,
Знај да није жедан.

Когод нема доста новца,
Тај нерадо плаћа;
Ко валата суха хлеба,
Јео б' и погача.

О Божићу опклади се,
Да још није Мај;
А песмица кад се сврши,
Ту јој је и крај.

Ако је слог овако пун хумора, онда се за њ вели, да је *хумористичан,* а писци такова слога су *хумористе.*

Но ако се у шали некоме руга и подсмева његовим манама у намери, да се од мáнâ и недостатака поправи, онда је то *сатира* а слог *сатиричан,* као што је нпр. у овој песмици:

Вероват' у снове
Срамота ј' голема;
У просветном свету
Тога чуда нема.

За доказ вам показујем
Моју баба-Ику;
Не верује оиа сану,
Него — сановнику.

Чика-Јова.

Овде се исмева сваки, који верује у снове и у сановнике. — Сатира је и ова Чика-Јовина песма:

Материна маза.

Има дете у селу
Име му је Лаза,
Ал' га зову друкчије
Материна маза.

Кад сва деца устану,
Он и онда спава,
Кад му кажу: устани!
Њега боли г'ава.

Кад устане не уме
Да се сâм обуче,
Не сме да се умије,
Иште воде вруће.

Кад га жуљи ципела,
Он ципелу туче,
Тад га рука заболи,
Па онда јауче.

Кад му даду јабука,
Он би хтео шљива,
Кад му пруже погачу
Онда би кољива.

Кад се мало огребе,
Плаче и запева:
„Јао, јао, помагај,
„Испашће ми ц'ева.“

Кад је сухо, замеси
Блата па се ваља,
Кад га мати покара,
Легне па се ваља.

Кад му успу таранс,
Он би јео риба;
Кад се рибе наједе,
Тад га боли т'иба.

Па зато та не зову,
По имену Лаза,
Већем јадно, жалосно:
Материна маза.

Они што пишу добре сатире и хумор, зову се *сатиричари и хумористе*. Наши најбољи сатиричари и хумористе из прошлости јесу Јован Стерија Поповић и Матија Релковић; а из садашњости: Др. Јован Јовановић-Змај (Чика-Јова) и Др. Илија Огњановић (Абуказем) † 1900. године. — Сад већ имамо и шаљивих новина и зеву се листови за хумор и сатиру.

Али има и *заједљива* слога. Њиме се у виду шале оштро руга и управо заједљиво говори. За такав слог велимо, да је *заједљив* или *саркастичан*. нпр. *„Иђ' Турчине тражи бабу мога!“* рекао је Краљевић Марко, кад је посекао и у реку бацио онога Турчина, што му је оца убио и сабљу му узео. Такав је и онај пример, када је Марко везао Ђему Брђанима, бацио га у крај, ударио ногом и рекао заједљиво: *„Устај Ђемо, да пијемо вина!“* а Ђемо не може ни да се макне, а не да устане. — Заједљиве су и речи онога разбојника, који је с Христом разапет био и који је рекао Христу: *„Ако си ти Христос син Божји, помози себи и нама!“* итд.

VIII. Прозни и песнички слог.

Све што се у једном народу пише, може бити: *проза* или *прости слог*, и *песнички* или *везан слог*.

Ако је слог написан онако, као што у обичном говору говоримо, и ако се ствар представља истинито и верно баш онако, као што и јест без улепшавања: онда је то *проза* или *прости слог*. Њиме се обично говори разуму људском, јер како се рекне, онако се и разумева. По томе се такав слог зове још и *разумов слог*. Наше обичне приповетке, историје, земљописи, природописи, итд. јесу примери прозног слога, јер се такове ствари у прози пишу.

Песнички пак или *везан* слог јесте оно, како се песме говоре и пишу. У овом слогу није допуштен обичан, свакидашњи говор, него се иште говор *леп* и *украшен*. Овим се слогом говори

машти иди *уобразиљи* људској, да ослади свету лепоту, да доведе читаоца или слушаоца да и он онако осећа, радује се или тужи, као и сâм онај, што говори или пише. Песнички слог се много говори у преносном смислу, у коме се сасвим друго разуме, него што је речено. То се најбоље види из пословица, које су понајвише песничким слогом исказане као нпр. *„Биће то док роди на врби грожђе,“* што ће рећи: не ће бити никад, јер на врби грожђе не роди. Или: *„Лепа реч гвоздена врата отвара.“* И то је преносан смисао, јер ми знамо, да *реч* не може отворити врата, него врата се отварају рукама и кључем. Ово дакле значи: да се лепим поступком лакше дође до нечега, што иначе врло тешко иде. Тако је и оно: *„Гледи му кроз прсте,“* тј. попушта му. Или у оној песми: „Циганин хвали свога коња,“ кад Цига вели:

Још ме питаш како види?
То је да се приповеда:
Види остраг к'а и спреда,
Види ноћу к'а на дану,
А на дану ка' у ноћи —
Таке су му очи!

Што обичним говором или прозом значи, да не види никако, него је слеп.

Песнички слог мора бити жив и очигледан, да нам се чини, као да у истини очима гледамо и ушима слушамо оно, о чему је говор. нпр.

Сабље звече,
Брда јече,
Крв се лије,
Србин бије.

Или:

Мâјка преде танку жицу.
А синчић пред њоме;
Седи мали, држи птицу,
Па се игра њоме.

Или:

Иде као свети Илија.
Говори као Јован Златоуст. итд.

(Наставиће се.)

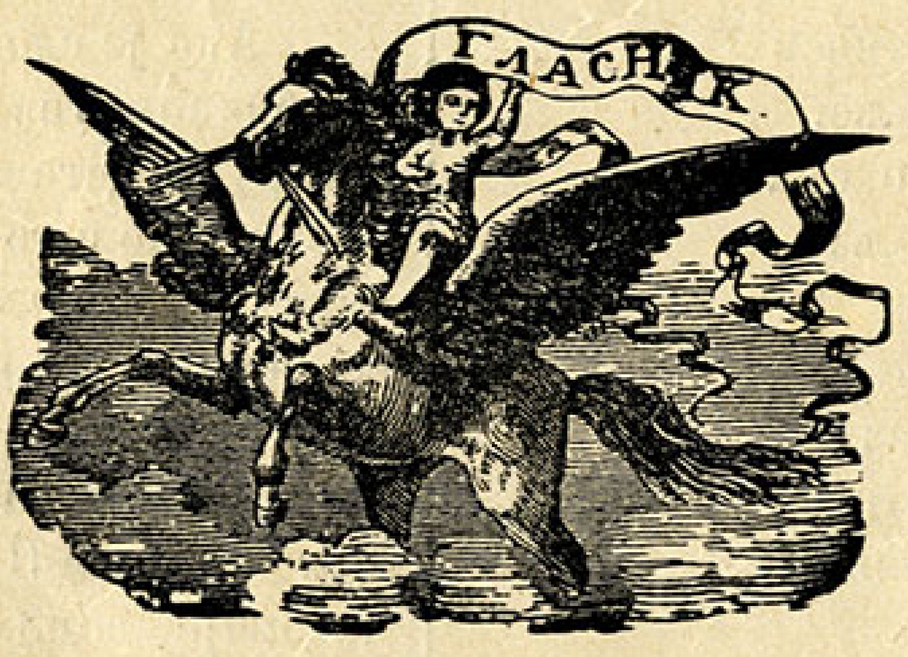

— **Изгорели милијуни.** У прошлој 1901. години попушило се за 1,701.000 круна више него 1900. год Приход од дувана, од дувана за шмркање, цигара и цигарета из наше земље изнео је 86,943.000 круна, а са стране унете дале су 1,077.000 круна прихода, те је свега прошле године изгорело под носом 94,939.000 круна!

— **Јапански принц као радник.** Члан Јапанске царске породице, принц *Јошто Јамашито* ради као обичан радник у железничким радионицама у Пенсилванији у Америци. Микадо (цар Јапански) је сâм одредио младога принца за овај посао, да може после у Јапану водити управу јавних грађевина. После овога ће принц овај још свршити и

мерничке науке, да се још боље усаврши у својој струци. — Тако код напредних народа и царски синови раде и зарађују, није их то срамота; али зато им и иде све добро. Ко се држи рада, тога и рад диже и прославља.

— **Ретка слава.** Милета Кумрић сељак из Лапова у Србији, старац од 100 година, и његова жена Јелица, прославили су у недељу 20. Јануара 80 годишњицу, од како су муж и жена, а 100-годишњицу свога рођења. Слављеници имају једног сина без деце, и једну кћер, обоје су живи.

— **Не играјте се жигицама!** Врло често се догађају велике несреће тиме, што се деца играју жигицама, пале их и жишкају се. Тако је ономадне у Новој Пешти један занатлија отишао на посао, а оставио код куће двоје деце: кћер од 3 године и синчића од године и пô. Деца нађу жигице и стану их палити и жишкати се, па тиме упале на себи хаљинице. Ватра букне нагло, деца ударе у врисак, и док су суседи дотрчали да избаве децу, деца су се толико испекла, да су обоје у највећим мукама умрли. — Жигице су опасне стварке, зато се не играјте с њима, да не пођете као и ова деца.

— **Сеоба у Америку.** Од неког доба сељака се свет и из наших крајева у Америку, мислећи да их тамо чека мед и млеко. Међутим није тако. Сад баш пишу новине, како су се из Липтовског светег Миклуша у Словачкој 20. Фебруара вратило њих 10 исељеника из Америке. Они су отишли са великом вољом у Америку; продали су своје имање овде па отишли тамо, и док је трајало новаца, добро им је било; а кад неста блага, неста и пријатеља, па су морали да раде тешке послове по врло малу надницу. Напослетку тешко изнурени и глађу и жеђу вратише се у домовину своју, па сад горко проклињу оне, што су их наговорили, да селе у Америку. Нема, веле, нигде ни боље земље, ни веће среће, него што је у нашој домовини. Ово нека добро знају и наши Срби, и нека не иду у далеку Америку, где их не чека никакво добро ни срећа.

— **Мираз на кантар.** У Краљеву Грацу (Кенигрецу) у Чешкој ту скоро су били сватови, о којима се прича, што још није биле у свету. Када је било прстеновање запита заручник свог будућег таста, колико ће мираза дата уз своју кћер. Таст се мало промисли па одговори: „На дан венчања онолико ћу дати сребрних круна у име мираза, колико ми кћи буде на кантару тешка.“ Зет пристаде на то. На дан венчања измерише невесту на кантару и нађоше да је тешка 62 килограма. На то оде таст у другу собу и оданде донесе доста напорно кесу са сребрним крунашима, коју када измерише, нађоше у њој 62½ килограма. Невестин отац објасни да је на тежину кесе дао пô килограма више. У кеси је било 13·500 крунаша.

— **Једна али вредна рука.** Ових дана је умро и сахрањен у Каменици код Варадина старац Н. Ленц у својој 74. години. Он је још у раној младости својој несрећним случајем изгубио једну руку до рамена. Такова несрећа би другога одвела у просјаке, али Ленц не оде у просјаке, него покуша да ради и да се својим радом храни Он је ту своју једну руку тако извежбао, да је поштено одржао и себе и породицу своју. Тако је однеговао и три сина, који сад имају сваки своје занимање. Ленц је тесао и правио разне дрвенарије, понајвише правио чамце и то лепе чамце. Зими су га људи виђали, како на свом чамцу једном руком весла кроз санте по Дунау ловећи рибу. Кад опази какву дивљу патку, он остави весло у чамац, подигне пушку, нанишани и погоди патку, — све једном руком. Још јесенас је направио леп чамац, а у последње време се спремао да направи нешто, што је хтео да пошље на неку изложбу, али му смрт ту намјеру осујети. Ко је год познавао старца Ленца свако вели: Бог да му душу прости, честит је био!

— **Узорит жупник (парох).** Јосип Михелчић из Племениташа (код Врбовскога) дошао у Загреб, набасао случајно на нас, па нам прича, како њихов жупник пречасни господин Кромпотић врло често са олтара народ поучава и тумачи му, како је нужно да ваљани ђаци у свијет на свакакве занате одлазе, и колика је то корист, а боме и дика, кад се послије мало година као вјешти, искусни, прекаљени, свјетски људи опет у свој крај враћају, па код куће теку и лијепо живу. Прича дијете, како од њих прије нико од куће ни хтио ни знао није, већ се патили, чамили, и поред очију и бијела дана слијепи били, и у мраку се гушили; а сад је свијет разумио, чује како је дјеци у добрих господара добро, како лијепо напредују, па се сад ваљани младићи из њихова краја журе, ко ће прије у свијет, ко ли ће боље напредовати. Износећи овај похвале вриједни примјер, моримо признати да и у нас већ много — сваки дан све више и више таквих свештеника, а још више учитеља има, који тако раде. Честити наш пријатељ госп. Јово Гламочлија, парох у Јабуковцу, упутио и послао је н. пр. у ово неколико последњих година преко 70 биранх ђетића у свијет. За њих

се вечнном добро чује, дјеца лијепо напредују, а старији већ помажу своје јадне породице код куће, јер народ у оном крају и онако врло тијесно и врло тешко живи. Парох Јово говори свом народу увијек са олтара и сваком приликом: „Шаљите ваљану дјецу из малена у свијет, упућујте их на поштење, послушност и рад, па ће за неколико година оживјети мјесто ваше и читав крај ваш, јер ће ти младићи брзо бити од велике користи, и имати велику заслугу, па ће и своју породицу боље помагати, него што данас зарађује један прости и задњи надничар. А кад буде више мрса и соли у мјесту, онда ће свима и свакоме обилатије и боље дотјецати. У таквом мјесту процјеваће брзо срећа. Неки ће у свијету напредовати у свакаквим пословима, свакаквој великој свјетској трговини и индустрији, а ко жели, тај се може, кад изучи, у свој крај и у своје мјесто вратити, па код куће тећи и лијепо живјети. Бољи је и паметнији онда такав у свему и за сваку ствар од онијех, који нигдје не бише, ништа не видјеше, ништа не научише, и ништа не знаду, или мало више знаду од другога кога нијемог створа. Пречасни госп. Гламочлија причао нам је више пута, како његов народ није хтио ни чути, да би слао дјецу своју од куће, па још у свијет далеко, али он није мировао, па је најпрве — прве своје ђаке — чисто на силу у шегрте отпремио, а кад је свијет разумио, сад је лако, сад се отимају чак и за школом и за науком, јер знаду да ће они ваљбољи најбоље примљени и најсретнчји бити. Тако треба сви, свуд и у свему устрајно да радимо, па ће нам онда свуда све опет боље и напредније бити. „*Привредник.*“

— **Српски народни добротвор.** Благо оном ко довјек живи, имао се рашта и родити, вели Његуш. Српски народ по Босни и Херцеговини доста је сиромашан, али поред свију његових недаћа (особито садашњијех) опет и од свог залогаји укида и оставља на страну да своме у невољи помогне у толико колико може. Сваким даном све се више појављује српских добротвора који желе да се очува све што је српско и православно. Међу такве убраја се и пок. *Тодор Ковачевић-Корак* из Мостара, који је све своје имање оставио на добротворне цијељи. Поред осталијех школа није заборавио и врло сиромашну школу у Поцрњу (Љубињском котару) те је и њој даровао 100 круна. Као таковом црквена школска му је општина одржала у цркви парастос на Задушнице т. ј. 16. Фебруара о. г. и њега као добротвора записала у књигу добротвора. Покој ти души српски добротворе и Бог ти душу примио у рајско насеље! У Поцрњу Фебруара месеца 1902. године. *М. Шутвић*, срп. прав. учит.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Хумористикон од српских писаца. Свеска прва. Од Мале Библиотеке, што издаје издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару за 1902. год бр. 1. Мала 8⁰ стр. 84. Цена 30 потура или 40 пара дин. -- Уз ову свеску изишао је као прилог „*Преглед*“ бр. 1. У овом „Прегледу“ су оцене и прикази нових књижевних радова. У ову свеску иде и други прилог дописница са сликом Петра II. Петровића-Његоша.

И овом приликом препоручујемо нашим читаоцима ову „Малу Библиотеку.“

Песнички зборник угледни производи српског хрватског и страног песништва за школску и домаћу употребу са кратким теориским прегледом песничких врста, саставио проф. Јован Максимовић, а издаје издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару. Ово је дело оглашево доста давно, али пошто је велико, јер износи око 70 штампаних табака, то се тек сад довршује. Израда му је особито лепа, а садржина добра и обилата. Цена је овом делу у меком увезу 8 круна или 10 динара, а увезаном у платну 10 круна или 12 динара и 50 пара. — Препоручујемо топло ово велико и изврсно дело нашем народу, а особито ниједна школа и ниједна библиотека не би смела бити без њега.

Голубови коштуњци.

1. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Крсто Н. Јуришић у Брчком.

Ја знам име једног апостола, које се састоји из пет слова. Кад узмеш прва три слова тад ћеш добит име броја, ако овом броју додаш ак, тад ћеш добит име дана у недељи, а та иста ријеч назначује име новца. Кад пак одбијеш задње слово од имена новац, тад ћеш добит име на тијелу. А ако ли мјесто другог слова од имена дана ставиш а тад ћеш добит име пернате домаће животиње и то мужјака.

2. РЕБУС.

Саставио: Михаило Барбуловић учитељ. пр. у Пакрацу.

3. ЗАГОНЕТКА У КОЊИЧКОМ СКОКУ.

Саставио: Драгиша Савчић-Ресавац у Београду.

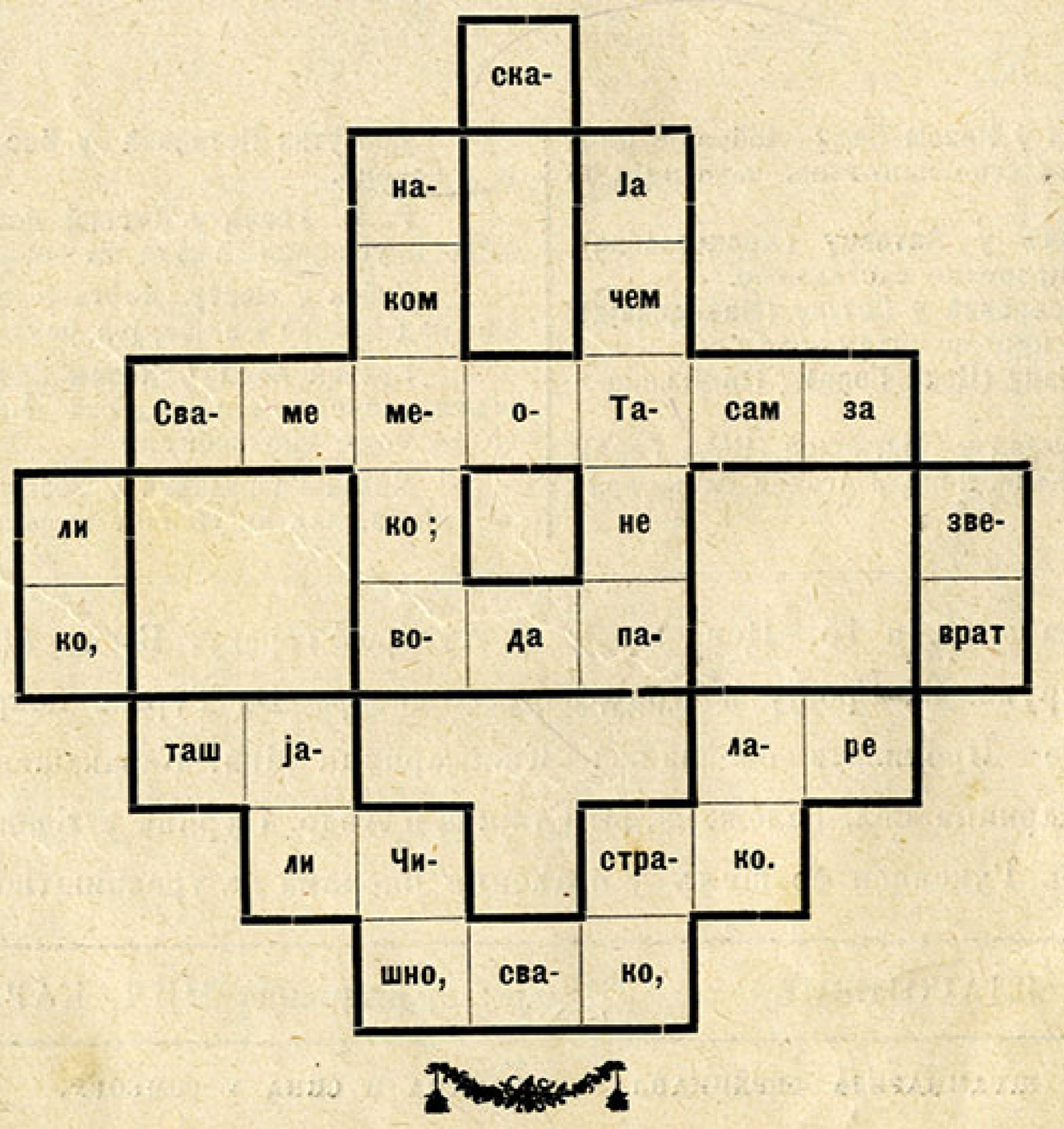

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци** и то *1. Загонетка:* Сократ—сô—сок—рат—кос—ôс; *2. Ребус:* Мудрој глави једно око доста.

Правилно решили. Милана и Даница Јелачић и Иванка Томић у Сомбору: 1. 2. — Ђура Кода у Н. Саду: 2. — Јован и Димитрије Коњовић у Сомбору: 1. 2. — Зорка Поповићева у Новом Саду: 2. — Миленко Марин, Вукашин Коркут, Божидар Загорчић, Јован Кантар, Бранко Косановић, Душан Поповић и Шаца Коларов у Карловцима: 2. — Михајло Шипош у Новом Саду: 2. — Данка Мостић, Милева Тодић, Зорка Марија, Мирославка Поповић, Зорка Даница Прчић, Равијојла Хаџи-Брајићева, Никола Бајић, Михаило Поповић, Георгина Бајић, Босиљка Костић, Јованка Шмитран и Даринка Борковић у Бос. Градишци: све. — Милета Пешић у Гуњи: 1. 2. — Рајко Благојевић и Мара Марковић у Бос. Дубици: 2. — Видосава, Милорад и Бранко Чубриловић у Бос. Градишци: 1. 2. — Корнел Радуловић у Уздину: 2. — Нада Михољац у Срп. Вел. Семиклушу: 1. 2. — Јован и Милица Гуцуња у Сомбору: 1. 2. — Љубомир Петровић у Сарајеву: 1. 2. — Зорка и Светислав Цвејић у Срем. Карловцима: 1. 2. — Љубомир Пећа у Сарајеву: 1, 2. — Дејан Ристов Павић у Мостару: 1. 2. — Славко, Јелена и Петар Грујић у Срем. Карловцима: 1. 2. — Драгица Јакшић у Бјељини: 2. — Паја Сербул у Лугошу: 1 2 — Зорка Јањићева у Мостару: 1. — Душан Докић у Мостару: 1. 2. — Стеван Нинков у Новом Саду: 1. 2. — Милан Гавриловић у Београду: 1. 2. — Ристо Ђурић у Автовцу: 1. — Бошко Михалџић у Кишфалуби: 2. — Анђелка Нешковић у Брчком: 1. 2. — Драгутин Петровић у Бос. Дубици: 1. 2. — Љубо Марковић, Јово Јеинић и Ђорђо Савић у Бос. Градишци: 1, 2. — Душко Подградски у Книну: 2. — Сима Д. Милеуснић у Слобоштини: 1. 2. — Ђурица Лишић у Бач-Мартоношу: 1. 2. —

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

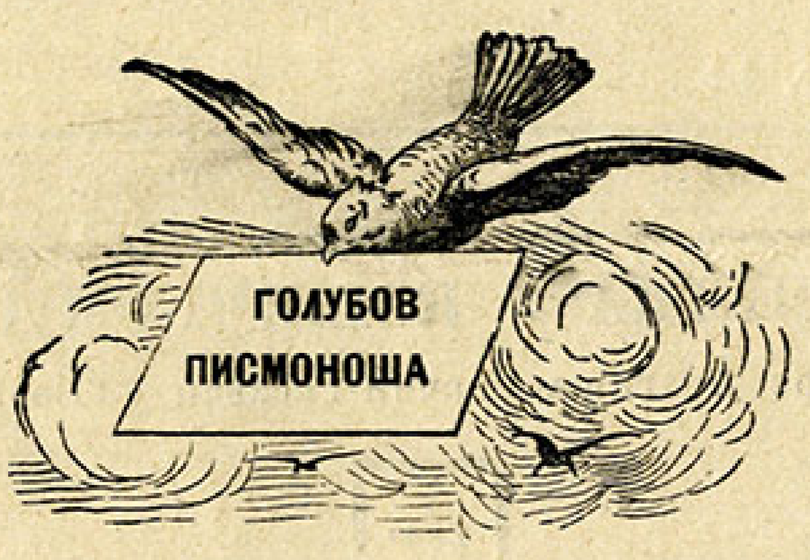

Михајло Шипош у Новом Саду Добро је смишљено али није доста лепо нацртано, зато није за употребу.

Ристо Јов. Ђурић у Автовцу (Херцеговина). Није ниједно доста правилно састављено.

Димитрије Недељковић у Солуну (Маћедонија). Слабачко је, па зато није за штампање.

М. Јововић у Бару (Црна Гора). Примљено и уважено све.

Павле Глига Вулева у Подгорици (Црна Гора). Ово је добро и донећемо. Лепе и згодне слике врло радо примамо.

Драгутин Петровић у Бос. Дубици. Добро је и донећемо.

Р. М. Тасић у Плачној Долини (Србија). Примљено и усвојено. Хвала на сећању.

Србин у месту. Доста је добро, а даљи опрезан рад донеће и више, јер, рекли бисмо, клица је ту.

Ђурица Кода у Новом Саду. Добро је смишљен ребус, али није доста лепо нацртан, и зато се не може употребити.

Милан Гавриловић у Београду. Лепе и мисли и осећаји, али за јавност је још слабачко.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. МАРТА 1902.

МАТЕРИНСКИ ЈЕЗИК.

Тко на себе језик туђински намеће,
Тај се материнског млијека одмеће.
Српски језик, што га зачух у бешику
Из устију мајке, он ми је на дику;
Он је милозвучан, он препунан сласти,
Њега к'о светињу нека Србин части.

Бар.

М. Јововић.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

АМАЈЛИЈА.

Српској деци приповеда: **Р. М. Тасић**, у Плачној Долини.

Уста ће моја казати премудрост, и срце моје рећи ће разум.

Давид 49., 3.

I.

Љута је снаша-Јана и не може да се прибере и умири од љутине. Виче гласно:

— Што ми погледа дете попреко? Ако мене мрзи та жена, што ми не остави пород на миру! А да је барем не знам која је, не бих веровала. Та с вилама и ђаволима другује, а очи јој саме стреле.

Њен Спира је стајао поред ње, и она га упита жалбено:

— Велиш погледала те, а како синко мој? — Кажи нани, па да се наплатим са њоме.

— Избуљила се на мене, — изврсти је мали Спира. — Много сам се уплашио. Очи јој крваве.

— Ју, ју! — жестила се Предићка и сва се тресе од гњева. — Вампируша једна, урочила ми дете. Гле, чедо, како си ми блед! Дај да те умијем и да те попрскам светом водицом.

Спира се није противио, него пође послушно за матером, а она га уми хладном водом по лицу и попрска га светом, Богојављенском водицом, коју за сваки случај чува у зеленој ћаси код кандила и иконе светога Ђурђа.

— Да ти није зло? пита га мајка.

— Сад није, али после ће ми позлити. Ружно ме погледала Санда.

— А, ако је жива Јана, наплатићу се ја са њоме! — прети поново Предићка и бије се у груди и сева очима.

Санда Тешићка и Јана Предићка посвађале су се одавно, и не живе се. Па ипак је ту крива Предићка, а не Тешићка, али не ће да призна кривицу. Како је тврдоглава и не попушта никако, и ако није у праву.

Тешићка је покушавала да се помире, али Јана Предићка не пристаје.

— И земља да ме покрије, — поручује јој она, не ћу с тобом да се помирим.

А биле су добре другарице, али ето — зло остаје зло.

Мало час је Тешићка прошла мимо капије Предићкине, а код капије, на улици, стајао је мали Спира и погледала га као и сваки пут, не од омразе, него онако — од воље.

Баш онда помисли:

— Ако ме Јана мрзи, ја њу не, и децу јој не мрзим.

А Спира, чим је опази, побеже са улице к матери и пожали јој се на Тешићку, како га ружно погледала. А његовој матери мало и треба и она плану, и викаше несносно, и сипала је клетву за клетвом на невину жену. Спири то годи и он ужива у томе.

Он је материна маза — мајка га размазила, да му равне нема у васколиком Српству. А то не ваља: то не може нико одобрити, и свако ће рећи:

— То је за осуду!

На овај начин Спира опада и своје другове и вршњаке. Мајка му у свему угађа, па би хтео да му и другови угађају. Да има и таких другова, који му чине по вољи — то стоји, али не сви. Од ових последњих највише се истиче Аврам Арсенијевић, ђак трећег разреда основне школе, који је по све бистро и разумно дете. Тај све прозре у напред шта ће бити — и оно, што се са његовим разумом не слаже, не одобрава.

— Ја знам да је овако — тврди он, а ко не ће уз мене, не ћу ни ја уз њега.

— Много си паметан! — добаци му заједљиво Спира, и, ако га овај појури, побегне дома, к матери, и тамо наприча триста чуда о Арсенијевићу, што, наравно, не стоји у истини.

Снаша-Јана и њега отворено мрзи, као и Тешићку, и да може — устрелила би их.

— Спиро синко! — обрати се она синчићу, кад овај и не помишља на другове, већ се забавља са сестрама или баш и дува у свирајку од трске, што ју је сам направио.

Дете се јави:

— Ој нано!

— Је л' те задевао онај? — Озлојеђена је на Аврама, па не ће ни име да му спомене.

— Који, нано?

— Па онај!

— Аврам, је ли?

— Да — тај несретник и суклата ниједна.

— Није, — каже дете.

— Чим те дирне, да ми јавиш! — повлађује ова Спири и даје му маха да буде неваљао.

Баш тој Предићки треба очитати буквицу, да је до срца заболи — али, која вајда! Она никога не слуша. Она је уобразила, да јој сви мрзе синчића и да желе да га уморе. Има четворо женске деце, а само то мушко, па стрепи за његов живот. Јесте да је Спира вечито слабуњав, кењкало, али то је више од њеног претераног страха за његов живот, но иначе. Да уме да се довије тому — дете би живнуло, отресло би се чамотиње.

Имала је још двоје мушке деце, па јој та деца помреше; Спира је трећи и он јој остаде у животу. И нека јој га Бог поживи, али, ако га и даље овако мази, мучно да ће бити ваљан човек: и ако икоме нашкоди — њој ће највише. Са свима се суседкама свадила, јер држи да су јој оне направиле чини, те јој деца помрла.

Кад коју сусетку опази, она јој добаци гласно, као да свима говори:

— Хе, знам вас! — Ви бисте хтеле и ово дете, Спиру, да ми уморите, али — не дам ја.

Па и не чекајући да јој сусетка ма шта одговори, дозове Спиру к себи, откопча му хаљинице и из недара Спириних извади амајлију, што му о врату виси, и покаже је сусетки.

— Ово њега чува! — пркоси сусетки и брже закопчава синчића и крије амајлију детињу, као да је то, Боже опрости, нека светиња коју ваља поштовати — и клањати јој се.

И да није те амајлије, по њеном мишљењу, дете би умрло.

II.

Арсенијевић је смислио нешто, па би рад био да му се та замисао и оствари. Њега непрестано жижи то, што Предићка придаје спасоносну моћ амајлији, коју Спира са собом, о врату, носи и коју он, Спира, никоме не показује, а хвали се њоме.

Спира пред свима својим друговима вели за амајлију:

— Она ме чува од зла.

Деца у то не верују и исмејавају га, али Спира тп и не узима на ум.

— Чувај је, да је не изгубиш јер можеш лако умрети! — боцка га Аврам Арсенијевић у шали и намигује друговима, да га помогну.

Они ударе у смех.

— Богме моја мајка мене воли, а ви ме мрзите.

И скочи оданде, да се пожали мајци.

Аврам свакад помисли:

— Ено, научила га мајка да верује у амајлију и сад га нико не разувери. — Покушаћу, вели, да учиним нешто, па шта ми Бог да.

Другови су уз њега, и он им се обрати гласно:

— Ја сам учио у школи, да су чини и све врађбине, само бапске измишљотине — и ништа више. — Ја не верујем у Спирину амајлију, то, да га она брани од зла и да га одржава у животу.

— Ни ми не верујемо! — рекоше деца.

Ова дечја мисао давала му је новог полета и он је смишљао начин, како би дошао до амајлије.

И сети се.

— Позваћу, вели, све моје другове, осим Спире, и с њима ћу се договорити шта ми ваља чинити, па да амајлију добијем.

И позва их.

Они му се одазваше и дођоше његовој кући, и тамо, у тишини, дуго су већали, док најпосле не учинише онако, како сâм Арсенијевић предложи.

Он рече:

— Ја, дакле, мислим овако да учинимо: разиђите се одавде својим кућама, па сваки посебице, јавите Спири, да ја градим велики змај, алу, и да ће бити добро да види и он то чудо.

Реците му:

— Спиро, хајде да видиш чудо невиђено. — Ала ће имати нос, очи и бркове и у вече, кад је Аврам пусти да лети под небом, на репу ће јој светлити фењерче.

При том се не смејте: сви да сте озбиљни, и чините се, колико вам је могућно, љубазни, да га придобијете. — Ви сви знате каки је — врло је радознао и не ће пореći — доћи ће.

После ових речи, збор се растури и деца одоше својим кућама, да се после, са Спиром, и опет скупе код Аврама Арсенијевића.

Данас је моја светковииа, — радоваше се Арсенијевић, помишљајући на успех; амајлија мора бити у мојим рукама, иначе, не буде ли тога, другови ће ме исмејати и никад ми више не ће веровати, а ја сам им дао часну реч, да ћу у намери истрајати.

Канап за змај већ је спремљен и сав у клупче намотан. И хартија је спремљена, дугачка и широка, па и дашчице. Само још двоје није готово: реп и лепак, којим ће дашчице за хартију притврдити.

Пред кућом њиховом расте велики и гранат орах, а он, Арсенијевић, донесавши све што му треба, седе у хлад под орахом и започе посао. Прво ће реп начинити, и сад баш сече хартице за њега. Све хартице морају бити једнаке величине и улепиће их у виду котура, а биће свезане једна с другом тако, да реп, као готов, изгледа као неке вериге од хартије тројаке боје: жуте, плаве и црвене. Ала је то лепо видети — нарочито онда, кад то вештак удеси, као што уме Аврам Арсенијевић.

Његови другови учинише како треба да буде — и за мало, па пуче глас у махали:

— Аврам прави алу! — Аврам прави алу! То вреди видети.

Она деца, која у истини нису била на скупу, живо питаху:

— Где је Аврам?

— Код куће, брате, — веле ови из дружине и величају Арсенијевића до неба.

Али опет, до те деце није им толико стало, колико до Спире. Њега треба приволети и примамити — то је главно. Сваки од њих је рекао:

— Ја ћу први ово јавити Спири. Но после сваки попусти другоме, и рекне у себи: Не морам баш ја бити први — може ко други.

Он тако, а овамо у истини један је морао бити први, који ће јавити Спири ту радосну вест.

Настас је први.

— О Спиро! — позва он Спиру, стојећи пред капијом. — Спира је био

код куће и он чу тај позив и погледа пут капије.

— А Настас, — помисли он; мене зове.

И, пошто га мајка, снаша-Јана, не виде да га задржи, он пође к вратима.

— Спиро, — отпоче Настас, пошто се овај заустави пред њим, казаћу ти нешто.

— Кажи!

— Аврам гради змај, онај велики, алу. — Требало би да га видиш. Ја ћу управо тамо, па, ако желиш да га видиш, хајде са мном.

— Не смем, — рече Спира.

— Не смеш! — понови Настас, а што не смеш? — Не ћемо бити само ја и ти онде, него још другова.

У тај мах, као да су већ били туна, појавише се у групи још и Рајица, Миладин, Петроније, Гаја и Вукашин и сви навалише на Спиру, да иду заједно.

Спира се по мало чудио, што га толико луде, а после — и обрадова се, што га баш зову, јер види да без њега не може бити ништа.

И пристаде.

— Хоћу! — вели и пође с друговима. Арсенијевић још не беше довршио реп, а ови бахнуше пред њега.

— Не љути се, Авраме! — узе реч Миладин, што ти долазимо, него нам дозволи, да гледамо како ћеш начинити алу.

Арсенијевић погледа другове весело, но кад виде међу њима и Спиру, намргоди се и рече:

— Примам вас, али Спиру не! — Он може ићи кући.

Спира се пренерази. Мало пре га молили другови да дође, а гле, — овај га сад отерује.

— И ја бих да гледам! — прозбори Спира, а не миче се.

Остали повикаше:

— Авраме, дозволи му нека гледа, па и он је наш друг.

— Не могу! — опет ће Аврам. — То јест могу, али онда, ако ми испуни једну молбу.

Деца, осим Спире, згледаше се и разумеше на што циља тај Аврамов говор.

— Молбу?! — као ушчуди се Миладин, а коју, да чујемо?

Спира ћути.

— Готово ништа: нека ми дозволи да видим његову амајлију — ето, то је све.

Спири сад олакну око срца и он се открави.

— Спиро, — чу се поново глас Миладинов, који се обрати Спири: сад си чуо шта рече Аврам, па кажи шта знаш.

Аврам гледа у Спиру, а оставио се рада око репа.

— Па могу, даћу му, — одобри Спира.

— Седајте! — заповеди им Арсенијевић, а они сви, па и Спира, начетише се око њега. Сви, који су знали шта Аврам смера, с нестрпљењем су очекивали догађај, а Спира, на против, с испитересом је посматрао шта је урадио Аврам. Сви се чињаху невешти, и узеше да разговарају о свечаности, коју ће имати кад змај узлети под небо.

— Сав ће се свет чудити, кад види под небом, ноћу, светлост која се креће, — рече Настас.

— Дивно ће бити! — потврди Рајица, који се беше нешто ућутао.

Арсенијевић одбаци реп, који беше у истини готов, довршен, па се обрати Спири, да му покаже амајлију. Спира брже раскопча грудњачић, па отуда, испод кошуље, извади амајлију и рече:

— Види, Авраме!

Аврам Арсенијевић се наже к њему и десном руком дохвати амајлију. Беше то уштављена кожа троуголнога облика, ушивена чврство, а унутра, у тој амајлији, осећа се под прстима нешто тврдо, што значи да има нешто

унутра. За два краја те амајлије утврђен је црвен, памучни конац, и он иде преко врата, да се амајлија не изгуби. Кожа је сва улићена, тамне боје — као да је вечито у рукама била.

Гледа је Аврам, пипка, преврће и пита Спиру:

— Шта има унутра, знаш ли?

— Не знам, — вели Спира.

— И боље! — Ја ћу то дознати, па доста. И чим то рече, пружи и другу руку и прекиде црвен конац, и амајлија, с концем, беше сва у његовим рукама. А Спира, видевши шта овај учини, залелека тужно и прући се по земљи, да се ваља.

— Дај ми амајлију! — Јао, јао! — плакао је он и вура се и ногама и рукама.

Арсенијевић викну друговима:

— Вичите: ура!

— У-р-а-а-а! — разлегао се урнебесни усклик, који загуши плач Спирин, те се не чујаше. Из куће нико не изиђе да види шта је, што значи, да им је та вика са свим обична.

Сви поустајаше на ноге, па и Арсенијевић, који дотле, ножем беше већ расекао амајлију и из ње испаде лешник, пробушен па жутим воском залепљен. Лешник беше тежак.

— Вичите ура! — командује Аврам.

Ту баци лешник на земљу и разби га телућем од ножа; а кад га разби, из лешника се расу жива на све стране.

— Цепај, кидај! — викали су другови и дочепаше амајлију од Арсенијевића и сву је разнеше у комадиће: кожу и конац искидаше и згазише, све уз весели смех и шалу.

Спира се вурао донекле, па се диже и отрча кући, да каже матери шта је било.

Бурно ура испрати га до капије, а по том се умирише.

Спира стиже кући.

— Нано, амајлија.

Предићка се на тај глас сва стресе, побледе и цикну:

— Шта рече?!

— Оте ми Аврам амајлију, и сву је искида, — жали се Спира и плаче.

Јану Предићку нешто прободе с леве стране, и уши јој зазвонише. Види зло. Пошто су јој синчићу отели амајлију — умреће.

И узе мајка да плаче, као да јој је Спира већ умро. Гледа у Спиру, види да се миче, али не верује да је жив. Сад га већ изгубила: нема га, умро, издахнуо. И, онако наричући, истрча на улицу, и створи се пред капијом Арсенијевићевом. Унутра не може: Аврам дошао и затворио је, јер је знао да ће га сната-Јана напасти.

— Ти ми век ојади, ти ми дете умори! — набраја она пред капијом и бије песницама у њу и скоро да је извали.

Аврам и другови му то и не чују. Они се договорили, па весело певају:

Тита, тита, лобода,
Имаш кога од рода?
Немам нигде никога,
Разма Бога једнога.

Још мало се чуо пред капијом плач, клетва и претња Предићкина, а после и тога са свим нестаде — беше отишла дома.

III.

Има ко ће запитати:

— А шта је било са Спиром?

— Па ето: Спира је здрав — ништа му не фали, и ако је Аврам Арсенијевић његову амајлију уништио.

Сната-Јана неколико је дана клела Арсенијевића и најзад се умири. И сад као да јој је све потаман. Амајлију је прежалила, те за то вели Спири;

— Добро кад си ми ти жив, а мајлију нека ђаво носи.

Јана Предићка још мрзи Аврама, као и Тешићку, и не може никако да дође к себи, да треба да се са свима помири. А док Аврам ради противно: не мрзи је, ни њу ни Спиру. Кад види Спиру, упита га:

— Жив си, Спиро, а?

— Жив, — каже Спира.

— А носиш ли амајлију и сада?

— Не носим!

— Није ти требала ни пре да је носиш! — рекне Аврам и одлази даље, куда је наумио да иде.

ПЈЕСМА ПРОЉЕЋУ.

Доста бјеше мутних дана
Суморнијех нашој души:
Вјетар, зима, снијег, киша
Веселье нам све поруши.

Сад сунашце умњато
Озари нам поља, горе,
И прољеће поносито
Уреди нам нове дворе.

Љубичице, мили цв'јете,
Први зрачак на те пану —
Иза санка пробуди те
Кад прољеће мило свану.

Сад веселье бескрајно је
Осјећамо и у души:
„Добро дошло о прољеће,
Ти незгоде све поруши!“

Доњи Поплат.

Сп. Ђурић, уч.

МАНАСТИРСКО ЂАЧЕ.

Пре двадесет лета
Мален сам још био,
У манастир мали
Кад сам доходио.

Мила моја мâјка
Ту доведе мене,
Па ми рече: „Сине,
Сад остај без мене!“

Остави ме сама
Ко сироче своје,
Пољуб са сузама
Растави нас двоје.

Многи данак прође
У заборав веће,
Мене слугом Божјим
Назва судба среће.

Ја постадох слугом
Божјега олтара,
И приносим жртве
За млада и стара.

Привина Глава.

Благодарим Богу
На светоме дару,
Што м' учини слугом
Светоме олтару.

Као веран пастир
Служим вишњем Богу,
И угађам Њему
Коликогод могу.

Угађаћу Њему
Све до смрти своје,
Да ми чувар буде
Грешне душе моје.

Ти небесни Творче,
Славо жића мога,
Чуј вапаје моје
Скромног слуге свога:

Благослови мене
И мој народ мили,
Да му добро буде
Доклегоде живи!

Севастијан Перић, јеромонах.

НА ГРОБУ БОШКА ПОПОВИЋА*)

преминулог 18. Септембра прошле године у Подгорици.

Црних ми дана црна судбино!
Што стојиш њемо те ме гледаш сад?
Дед прићи ближе мене покоси
И ово срце у ком кипти јад — — !

Што некад бјеше свих радости стан,
А сад је пако замјенио рај!
У срцу крв ме Ђурова гори —
И драгог *Бошка* задњи уздисај!

Тек ваше сјенке што ме прате свуд.
Па тамо горе кад ми буде суд,
Молићу оног ком се моле сви,
Да прости вама, ђецо, љубљена.

Што мени старом цехар отрови,
Пружисте тако ко да бјеше мед
Кад к небу оном крилма прхнусте
У вјечног жића тајни недоглед.

Од врелог срца већ изгубих вид!
А вјечни лелек пролама ми груд —
И тражим јадан не бил ви'до вас
Ђура и Бошка — ал' све узалуд.

На Цетињу.

О миле сјени сина унука!
Јављајте с' често мени несретном
У вашем лику да ја видим лик
Љубави вјечне у старању мом.

Ф. Радичевић.

---

*) Овај седмогодишњи мој унук, бијаше ми једина нада, чију слику овдје износимо, као потомка једне прастаре српске породице у Зети, чији је прапрачукундед протопоп Бошко Поповић у Подгорици 1702 год. на леђима држао Господара Црне Горе владику *Данила Петровић-Његоша*, кад га бијаше звијер Везир Скадарски Демир паша на смрт осудио.

Ф. Радичевић.

ДР. ЕМИЛ ХОЛУБ

чешки научењак и путник.

Један од најзнаменитијих мужева чешкога народа, који је у целом свету чувен и који је у целом свету прославио и себе и народ свој, јесте *Др. Емил Холуб*, који је пре месец дана умро у Бечу. *Холуб* значи *голуб*, па као што у нас Срба има и крштено име и презиме *Голуб*, тако ето има и у Чеха, само што они не изговарају *Голуб* него *Холуб*, па се и отуда види, да је чешки народ с нама Србима сродан, јер је чешки језик веома сличан српском језику.

Др. ЕМИЛ ХОЛУБ
чешки научењак и путник.

Па пошто је *Холуб* веома чувен и славан муж у целом свету, а по крви је брат и нама Србима, то ћемо га и ми да прикажемо нашим читаоцима, да га и они познаду.

Емил Холуб се родио 1847. године у Холицу у Чешкој, где му је отац био лекар. Свршивши гимназију и он се ода лекарској струци и изучио је лекарске науке у Златном Прагу. Када је пак свршио науке повуче га срце да путује у жарку Африку, да пропутује још непознате земље да их упозна и да их објави целом свету. Што наумио, то је и учинио. Отишао је у јужну Африку па како није имао новаца, да може одмах путовати куда хоће, то се најпре настанио у Капштату и бавио се лечењем народа, док није прибрао новаца да може на пут кренути. Кад се ту тако припремио, отишао је у унутрашњу Африку и тамо је провео пуних седам година. На том путовању имао је врло мучних и тешких дана, јер је морао путовати кроз дивља племена и више пута му је глава у торби била. Но и сами дивљи народи су га поштовали, јер их је Холуб умео да лечи од разних болести особито од грознице, која је тамо најчешћа и врло опака болест.

Тамо у јужној Африци пропутовао је разне пределе, упознао земље и народе и све што у тамошњој земљи живи и расте. Нове и непознате животиње и биљке је лепо нацртао и описао, народе упознао па и њих у слици и речи изнео. На крају седме године вратио се кући, па је код куће лепо описао сав свој рад у јужној Африци у књизи под насловом: „Седам година у јужној Африци.“ То је дело особито лепо израдио и штогод је требало и у

слици приказао. То његово дело од толике је важности било, да је одмах на више европских језика преведено. Он је путовао и по главнијим местима по Европи и свуда је живом речи држао предавања о своме путовању. На тај начин је прикупио лепу своту новаца па крене и опет у жарку Африку. Сад га је пратила и његова жена и шест слугу. Овај пут му је био пун патње и муке; на том путу га је пратила и болест и глад, па је требало много издржљивости и правога јунаштва, да све препреке савлада.

Холуб је и овај пут описао па је онда позван у Северну Америку и тамо је по свима већим градовима Сједињених Држава држао предавања о својим путовањима. Вративши се пак отуда настанио се у Бечу, где је живео све до своје смрти.

Др. Емил Холуб је био члан свих чувенијих географских и природњачких друштава; имао је око 30 ордена као одликовања за његове заслуге. Чешком музеуму дао је дивну збирку ствари у вредности од 80.000 круна.

Због многога путовања, многе муке и патње и због многога напорнога рада, ухвати га тешка болест, која га је и у гроб свалила. Умро је у Бечу 8. Фебруара ове 1902. год. у 55. години живота свога и сахрањен је на најсвечанији начин оставивши иза себе сјајан споменик у делима својим, која ће му сачувати име и леп спомен за све векове. Тога ради му и наш „Голуб“ кличе: Слава му овога и онога света!

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

IX. Захтеви доброга слога у прози.

Јасност у слогу. Сваки слог потпуно је добар онда, ако у њему влада *јасност* тј. ако је потпупо јасан и тако разумљив, да га свако добро разуме, и да се исказана и написана ствар не може двојако или чак и рђаво разумети. Да би пак слог био потпуно јасан, захтева се у њему: *чистоћа, подесност и добар ред речи.*

Чист је слог онда, ако писац пази, да му у слогу буду само такове речи, које су целом народу добро познате. Стога греше противу чистоте сви они, који употребљују *туђе* речи; или такове народне које су већ *застареле* па и заборављене; или такове које су у *једном крају познате* а у другом не; или *нове* које су још слабо познате или су *рђаво састављене.*

Када се у говору или слогу употребљују *туђе речи* тј. из других језика, онда се такова погрешка зове **туђинштина** или **варваризам** (од речи *варвар*, што значи *туђин*). Туђе речи нам обично долазе из језика оних народа, с којима долазимо у додир, па онда и по коју њихову реч присвојимо. Зато се у нашем језику чују речи: *турске, немачке, мађарске*, а мање *латинске и грчке.*

Тако се код нас говоре без невоље и потребе ове **турске речи:** *буприја* место: *мост; бешика* м. *колевка; барут* м. *пушчани прах; земан* м. *време; адет* (обичај); *џенџер* (прозор); *оџак* (димњак); *баријак* (застава); *џак* (врећа); *дугме* (пуце); *касапин* (месар); *касапница* (месарница); итд. — **Немачке:** *плац* (место); *фрушшук* (доручак); *шлосер* (бравар); *шишлер* (столар); *клозер* (стаклар); *шаор* (ратар); *орнодла* (укосница); *веш* (рубље); *вешерка* (праља); *муф* (колчак); *недерка* (шваља); *шнајдер* (кројач); *бокшер* (ноћни чувар); *бермет* (пелењак); *фи-*

ловаши (надевати); *шприкнодла* (игла плетица); *шпороваши* (штедити); *шпоркаса* (штедионица); итд. — **Мађарске:** *лопов* (крадац); *женьача* (коломаз); *вагаш* (колосек); *радаш* (приде); *алас* (рибар); *сага* (мирис); *енгедоваши* (попуштати); *кершиз* (вртар, баштован); *миоль* (радионица); *сункала* (комарник); *ванкуш* (узглавник, јастук); *шаргарепа* (жута репа); *сабов* (кројач); итд. — **Латинске:** *нашура* (природа, нарав); *авлија* (двориште); *фурупа* (пећ); *амбрел (шшйш* од кише и од сунца); *сигурно* (поуздано, јамачно за цело); *генерација* (нараштај); *конзеквенција* (доследност); *егоизам* (себичност); *дација* (порез); итд. итд.

Когод дакле узима без невоље туђе речи, тај греши. Туђе речи можемо употребити само онда, кад својих никако немамо, а овамо спадају оне, којима се означују имена неких школа и наукâ као нпр. *гимназија, релка, шехника; физика, хемија, анализа;* итд. По неке су речи дошле у наш језик још од старина и говоре се као праве наше, јер их својим речима никако не можемо исказати. Такове су: *анђео, олшар, црква, дукаш;* за понеке појмове имамо и по две туђе речи, а своје ниједне, те нам је сасвим свеједно рећи ову или ону, као нпр. *фарба и боја; папир и харшија*; *флаша и боца; супа и чорба.*

Туђинштина или *варваризам* је и то, кад неке наше речи употребљујемо онако, како их је туђин по свом језику дотерао, а не како су првобитно гласиле и како је добро, те кажемо нпр. *асшал* (по мађарском) м. *сшо; шишан* (по мађарском) м. *жупан; хвалција* (по турском) м. *хвалиша; немирлук* (по турском) м. *немир;* итд.

Туђинштина је и то, ако се у говору или у писању служимо туђинским духом и начином исказивања као нпр. *Милан је 10 година стар* (то је по немачком говору, а српски је добро: *Милану је 10 година*, и он није *стар*, него баш напротив: *млад; стар* је код нас ко је преко 50, 60 и више година). Неки веле: *Шта је новога?* (то је по латинском, а српски је: *Шта је ново?)* Једни кажу: Колико *годишњи* је твој син? (то је по мађарском, а српски је: *Колико је година твоме сину?),* Опет неки веле: *Са* и *без* вредности. (И то је по немачком, и српски би ваљало рећи: *са вредношћу и без вредности).* итд.

Оваке врсте погрешке, ако се по немачком (германском) духу и начину говоре, зову се: *германизам;* ако по *мађарском,* зове се: *мађаризам;* ако ли се говори по духу латинског језика, зове се: *латинизам;* итд. Па пошто су и то *погрешке,* то их не ваља у српском језику употребљавати ни у говору ни у писању. —

У погрешке слога спада и употреба *застарелих речи и облика.* Такове речи нису више у обичају, па се и не разумеју добро, те их ваља замењивати новијима и познатијима. Овакова погрешка тј. употреба старих речи зове се **архаизам.** По том је *архаизам* рећи: *шаш* (крадац); *присега* (заклетва); *хоругва* (застава); *надежда* (нада); *делим* (дељив); *рожђен дан* (рођен дан); *невидим* (невидљив); *неуморим* (неуморан); итд.

Архаизам је допуштен само онда, кад нам је старинска реч потребна, у случају кад своје никако немамо, па да не употребимо туђе речи, боља је своја ма и старинска била. Тога ради добро кажемо: *повеља, пороша, прирок,* итд. Речи: *Ваведеније, Васкресеније, Сретенније, спасенније, званије* су старинскога облика, али их сав народ тако говори, па ес могу и даље употребљавати, и ако већ улази у обичај чисто српски рећи: *Ваведење, Васкресење, Сретење, спасење.*

Погрешка је у слогу и **провинцијализам** тј. употребљавање таковић речи, што су само у једном крају, пределу или области (провинцији) познате, а у другим крајевима су непознате.

Зато ваља у писању употребљавати такове речи, које су већем дѣлу народа познате. Тако су пределне (провинцијалне) речи: *крух*, (хлеб); *грне, грнац* (лонац); *тргадба* (берба); *буран* (бунар); *лудаја* (бундева); *шулузина* (кукурузовина); *једанак* (одмах); *ћутети* (осећати); *зрцало* (огледало); *цеста* (пут); итд.

Провинцијализам је и употреба четвртога падежа место седмога, и седмога место четвртога, као што говоре у Банату и у Црној Гори где веле: Био сам *у Кикинду*, место: Био сам *у Кикинди*; или: Идем код *куће*, место: Идем *кући*; или: *Он је сад на онај свет*, место: *Он је сад на оном свету*; или: *Хвала Боже на дар ови*, место: *Хвала Боже на дару овом*; итд. По том је и ово погрешка и ваља је се клонити.

Но колико се ваља чувати: туђих, застарелих и пределних (провинцијалних) речи, толико ваља и на то пазити, да се не употребљују *нове рђаво састављене речи*. Тако рђаве и без неволе уведене су речи ове: *кишобран*, јер то значи справу што брани кишу, а ми хоћемо да брани *нас* а не кишу. Српски се то лепо каже: *штит*, јер се тиме штитимо од кише, сунца и ветра. Према томе рђаве су речи и: *сунцобран, громобран* м. *громовод*; *знаност* м. *наука*; *утлив* м. *утицај и утецај*; *двојба* м. *сумња*; *знатижељан* м. *радознао, љубопитљив*; *збројидба* м. *сабирање*; итд. Употреба овако нових а рђавих речи зове се **неологизим**, те је и то погрешка које се ваља чувати.

Овамо спада и рђаво употребљавање наших иначе добрих речи говорећи и пишући *х* где не треба и не говорећи *х* тамо где га треба, као и неумесно извртање гласа *е* у *и* и *и* у *е*. Тако многи погрешно говоре и пишу: *хрђа* м. *рђа*; *хрђав* м. *рђав*; *тешти* м. *хтети*; *оћу* м. *хоћу*; *сирома* м. *сиромах*; *ора* м. *орах*; па онда: *преповедати* м. *приповедати*; *преповетка* м. *приповетка*; *пречестити* м. *причестити*; *пречешће* м. *причешће*; *горе, боле, воле* м. гори, боли, воли; и: *горио, билио, волио* м. горео, волео, болео; итд. — Ово се чине мале погрешке, али су ипак погрешке, и ко их употребљује, показује своје незнање, а срамота је то не знати свога језика као што треба.

Подесност у слогу или **пра̀во** и **преносно значење.** Подесност у слогу зове се то, када не само пазимо на чистоту речи, него и на њихов прави смисао, да се не би могло друкчије разумети. Речи могу имати *право* и *преносно* значење. Тако нпр. *угасити* свећу или ватру, прави је смисао, а *угасила* се кућа, преносан је смисао и значи: нестала, изумрла кућа, управо њен старешина је умро са свом породицом. Но рђаво би било рећи: *угасила* се свирка. Тако и: *тупи нож* је прави смисао, а: *тупи човек* је преносан и значи: сувише миран и готово глупав човек. *Ватрен човек и коњ* је преносан смисао и значи: *жестоки човек и коњ*. Тако ваља разликовати: *зубат* човек и *зубато* сунце; *лупа дрва* и *лупа главу*; *удара главом о дувар*; *баца камен* и *баца очи*; *ископао бунар* и *ископала му се кућа* (пропала, изумрла). итд.

На ове и друге сличне речи ваља пазити, да се не употребе рђаво, јер се одмах поремети и смисао. Према овом погрешно је рећи: На *троје* је војску *раздвојио*. Или: *здраво* болесно дете, јер које је здраво, то није болесно, а које је болесно, то није здраво; него овде ваља рећи: *Врло* болесно дете, јер то се управо хоће да каже горњом реченицом. итд.

(Наставиће се.)

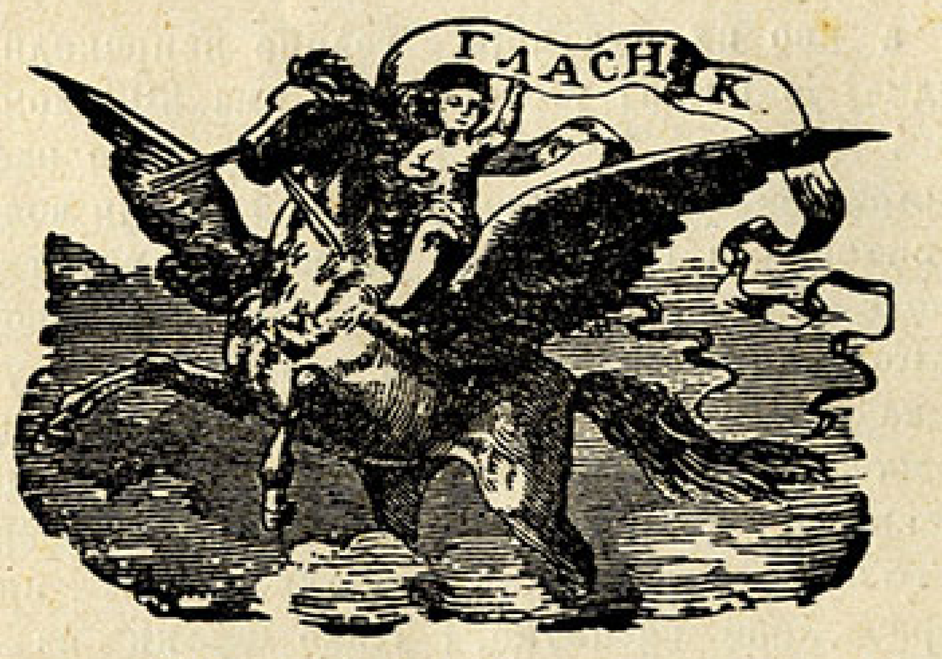

— **Српске школске жигице.** Адам Рајснер творничар жигица у Осеку прави и српске школске жигице у лепим кутијама са српским насловом: „*Српске школске жигице*,“ па је поднео мустру српском епархијском школском Одбору као школској власти за Будимско владичанство са понудом, да се те жигице препоруче српском народу, а он ће од чисте добити 5 постотака тј. од сваких 100 круна даће 5 круна у припомоћ за издржавање српских народних школа у Будимском владичанству. Ова племенита понуда је примљена и Епархијски школски Одбор топло препоручује свему српском народу, да ове српске жигице купује и троши, јер оне иду у корист српских народних школа. И ми те српске школске жигице топло препоручујемо, јер су оне и врло добре, па кад већ морамо жигице купити, оно купујмо ове српске, које су и добре и иду у корист српског народа.

— **Сјајне бурске победе.** Крајем месеца Фебруара о. г. Бури су у Јужној Африци ужасно потукли велику енглеску војску. Буре је предводио храбри ђенерал *Делареј* а Енглезе најбољи енглески ђенерал *Метијен* Енглези су имали силну ратну оправу са најбољим топовима а војске од сваке руке: и пешака и коњаника и стрелаца и тобџија; Бури су пак имали само хитре коњанике са добрим пушкама али без топова. Бура је било мало, али су са свом жестином напали на Енглезе; тиме су их збунили и тако жестоко разбили, да су ранили и жива ухватили и енглеског заповедника ђенерала Метијена, освојили сву ратну опрему и заробили многу енглеску војску. Међу Енглезима је велика забуна, јер виде, да Бурима и сâм Бог помаже, јер се боре за праведну ствар, за своју златну слободу.

На скоро иза ове сјајне победе бурског ђенерала Делареја, одржали су Бури још две победе над Енглезима, разбивши две енглеске војске које су биле упућене у помоћ енглеском заповеднику Метијену. И од ових су Бури освојили сву ратну опрему и топове. Енглези се сад још већма боје Бура, јер Бури сад имају у рукама најбоље енглеске топове, па и оне брзометне, са којима ће сад Енглезе воштити.

— **Српско народно позориште у Сомбору.** Српско народно позориште, које походи сва већа српска места и даје представе, стигло је 1. Марта о. г. у Сомбор и одмах сутра дан отпочело представе. Прве представе су веома лепо посећене и надати се, да ће тако до краја бити. Овде ће позориште остати до Ускрса, а по том ће ићи даље.

— **500 „Србобрана“ календара на дар.** Управа Привредника у Загребу, која шиље на све стране ваљану српску децу на изучавање заната и трговине, јавља, да је и ове године добила 100 комада „Србобрана“ календара од г. Пере Кулића из Митровице са нарочитом жељом, да се ти календари као и до сад поделе најбољим Србима шегртима, који уче занате и разне корисне послове у Аустријским земљама, у Чешкој, Немачкој а у страним кућама. Исто тако примила је иста управа 300 „Србобрана“ од г. Лазара Лаћевића трговца, и 100 комада истих календара од г. Ђоке Велисављевића управитеља Српске Банке, којима ће по жељи дародаваца даривати најбоље ђаке. — Ово су заиста племенити дарови ових родољубивих Срба, којих ће се ваљана Српчад наша свагда с благодарношћу сећати.

— **Човек што камење једе.** Код Загребачке полиције био је до 26. Фебруара о. г. у затвору неки келнер момак од 20 година из Граца по имену Едмунд Видмај који се на особити начин продуцирао у једној гостионици. Гутао је ситно камење, комадиће стакла, фосфор са жигица итд. а заливао то врућим уљем и врелом водом. Видмаја су прегледала два градска лечника и утврдили су, да му је камење збиља у желудцу. Ово је заиста ново и загонетно, да човек гута камење и стакло а да пије вруће уље и врелу воду. Ни сами лекари нису умели да протумаче то, јер се до данас знало само за

људе, који једу земљу, а ево их има који једу и камење. Исти Видмај је послат у свој завичај.

— **Верење Кнежевића Мирка.** Кнежевић Мирко други син витешкога господара Црногорског кнеза Николе I. верио се са госпођицом Наталијом Константиновићевом кћерком српског пуковника Александра Константиновића, који је блиски рођак српског краља Александра. Кнежевић Мирко рођен је на Цетињу 17. Априла 1879. год. те је сад у 23. години. Он је врло лепо васпитан, стасит је и наочит момак, чувен са своје вештине у јуначким играма, а показао је и леп успех као композитор, па са свега тога је врло омиљен у нареду Црногорском. Вереница пак Кнежевића Мирка гђица Наталија рођена је у Београду Октобра месеца 1882. год. те је сад у 20. години живота. Она је скромна, врло образована и дивна лепотица. — Нека је сретно и благословено овим узвишеним вереницима!

— **Нове српске земљорадничке задруге** основане су и у живот ступиле 1. у Новом Саду *друга*. Председник јој је Лазар Влашкалић, потпредседник Влада Поповић а пословођа Ђорђе Велић парох. 2. у Маринци, којој је председник Петар Драгишић, пословођа Милорад Мијатовић свештеник. 3. у Великом Гају, којој је председник Богољуб Петровић, заменик му Милан Беркић а пословођа Светозар Тукулија. 4. у Белегишу, којој је председник Никола Штиковац, заменик му Младен Мезињанин, а пословођа Стева Личинић.

— **Срушио се мост.** Из Сенте, вароши на Тиси, јављају, да се тамо 5. Марта срушио велики дрвени мост и то баш кад је испод њега пловила велика теретна лађа. Лађа је пловила и не може се спасти. Штета је врло велика, али од људи није нико погинуо. Тај мост је био 250 метара дуг а 10 метара широк. По среди је био пут за кола а са обе стране за пешаке. Прекинуо се са Сенћанске стране па до првог подножја у дужини од 60 метара.

— **Свештеник од 102. године.** У Медној, у Босни, умро је ових дана један од најугледнијих и најстаријих свештеника у Босни, поп *Сима Берић*, у 102. години живота свога. У својој 22. години живота запопио се и као свештеник одано је служио Богу и народу до своје смрти пуних 80 година. За време турске владе, био је 34 године непрекидно и поп и кнез свога села, које има 300 домова Као вредан пољопривредник, а по наследству добар домаћин био је најбогатији човек у целој околини. Обилато је помагао сиротињу, а његов дом био прави народни дом, отворен свакоме. Лака му земља и вечан спомен у народу!

— **Српски народни добротвор.** Све се већма у нашој домовини појављују српски народни добротвори за српску школу и просвјету. Међу прве добротворе убраја се г. Нико Фуфић из Травника. Његов покојни отац Ристо и стриц му Гаврило с њиме заједно одредили су неколико хиљада круна за српске школе у Босни и Херцеговини и тај новац је послије њихове смрти разаслао г. Нико; али г. Нико увидио је опасност још некијех школа, као што је школа у Поцрњу (кот. Љубињски) у врло сиромашном стању, те је након одређенога новца још послао у Поцрње 500 круна, те тиме је први положио темељ фонду овдашње српске школе и дао примјер другима. Дај Боже, да се на г. Нику угледају многи Срби, коме је иоле Бог дао да може другога потпомоћи онда би се школа у Поцрњу за цело одржати могла и противу воље њених непријатеља. Испред српске православне школске омладине преко милог „Голуба“ из срца кличем: Хвала ти српски добротворе! Бог ти надокнадио стоструко у свакоме добру а особито у здрављу. Бог Вас поживио много и много година на дику и понос широм Српства, а Вашем оцу и стрицу нека Бог дарује рајско насеље. Амин. У Поцрњу марта 1902. *Милан Шутвић* срп. нар. учитељ

— **Успех земљорадничких задруга.** Између Новога Сада и Сентомаша протеже велико српско народно добро познато под именом *Сириг*. То се добро издаје под закуп (аренду) на 12 година. Досад га је држао највећи богаташ српски Лаза Дунђерски, па и сад га је хтео да узме по годишњи закуп од 141,000 круна; али савез земљорадничких задруга обећао је 146,500 круна и тако је остало на њима. Из тога се види, како огромну снагу имају земљорадничке задруге. То народно добро Сириг има око 5000 јутара најбоље земље; ту земљу ће сада радити српске земљорадничке задруге и сву добит оне ће уживати и себе помагати. Нека им је срећно и благословено да Бог дâ!

СВАШТИЦЕ.

Добар пример. Некадашњи славни председник Сједињених Држава у Северној Америци *Аврам Линколн* (живео од 1809—1865. год), био је пре, него што је на то место изабран адвокат. За време његова адвокатисања дође му једном његов сусед Џон Стен и рече: „Авраме, потпиши ми ову меницу, да могу добити новаца.“ Линколн пак знајући добро свога суседа какав је, бранио се на све могуће начине; али кад овај не хтеде попустити од мољакања и уверавања да нема никакве опасности, Линкол му рече одлучно: „Слушај пријатељу! ствар стоји овако: Ти ову меницу не ћеш платити, па бих је морао ја платити. Мени то не би било право, грдио бих те, и било би ваздан речи, и ми бисмо се посвађали. Па кад је тако, онда хајде, да се већ сад свадимо, док су ми новци још у џепу!“

Голубови коштуњаци.

1. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Јован Удицки срп. нар. учитељ.

Загонетку ову малу
Погодит' је врло лако;
Мислим, да ће моћи валда
Погодити одмах свако.

Стварка ј' мала, — ал' је знатна,
Корице и лишће има;
Знадем, да је баш позната
Школарцима она свима.

За учило служи деци,
Знатна, мала стварка ова;
Њезина се реч састоји
Из два слога, — а шест слова.

Пет почетних слова значе:
Шумско дрво, као липа, бор ил' чам,
А последња четир оно:
Што штетњаци наносе нам.

Казаћу вам још и ово:
На крај речи те је слово,
Може суглас и самоглас бити;
Па де ко ће погодити?!

2. РЕБУС.

Саставио: Димитрије Коњовић гимн. у Сомбору.

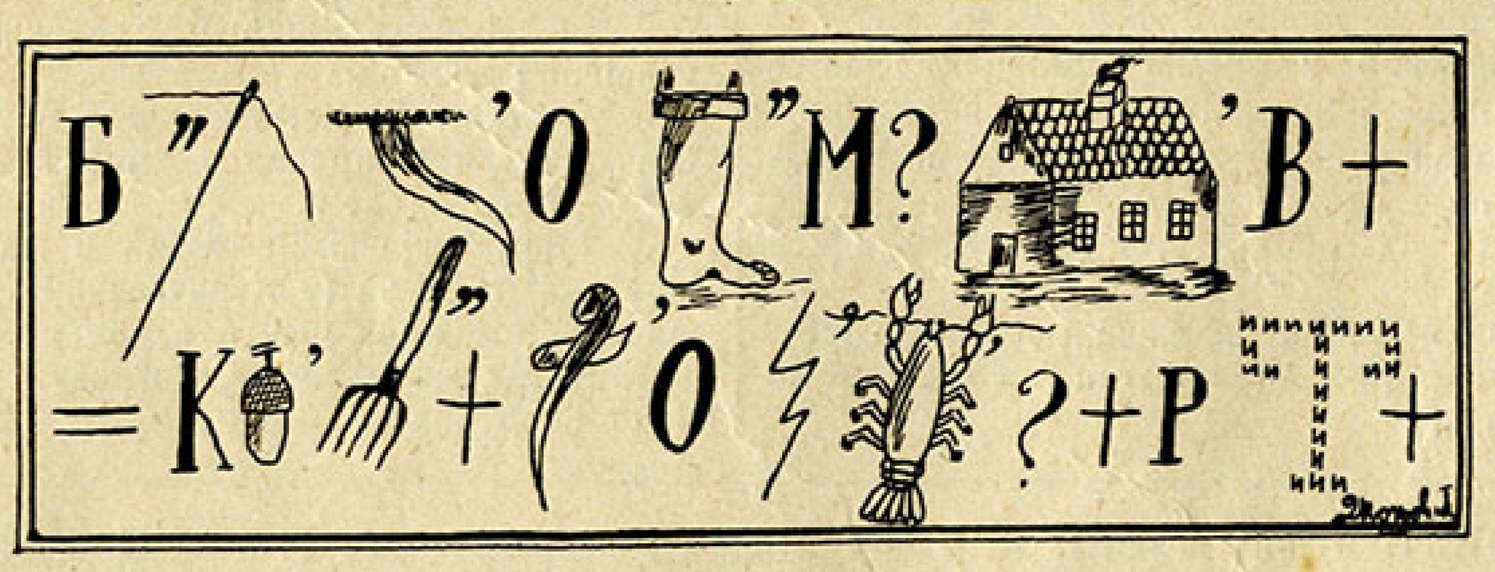

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци** и то *1. Загонетка:* Петар—пет—петак (дан) — петâк (новац) —пета—патак; *2. Ребус:* У ватри се злато куша; *3. Загонетка у коњичком скоку:*

Ја сам звере страшно, јако,
Сваком скачем на врат лако;
Читаш ли ме наопако,
Тада мене воли свако. Значи: Рис—сир.

Правилно решили: Јован и Димитрије Коњовић у Сомбору: 1. 3. — Паја Сербул у Лугошу: 1. 3 — Нада Михољац у Срп. Вел. Семиклушу: све. — Милана и Даница Јелачић, Зорица Андрејевић и Иванка Томић у Сомбору: све. — Никола Бајић, Михаило Поповић, Георгина Бајићева, Георгина Суботић, Љубомир Гаговић и Угљеша Босанчић у Бос. Градишци: 1. 2. — Јован и Милица Гуцуња у Сомбору: 1. 2. — Бранко и Зорка Тотовић у Новом Саду: 2. — Данка Мостић и Милева Тодић у Бос. Градишци: 1. — Стојан Гргуров у Сомбору: 1. — Равијојла Хаџи Брајићева у Бос. Градишци: 1. 2. — Нада Калемберова и Даница Свитлићева у Загребу: све. — Ђорђе Јувгић, Госпава Борковић, Влајко Видаковић, Драгиња Вукотић, Мито Стефановић, Анка Драгељевић; Зорка, Марија, Мирославка Поповић; Зорка, Даница, Перса Прчић и Босиљка Цвијић у Бос. Градишци: 1. — Јово Јејинић, Љубо Марковић и Ђорђо Савић у Бос. Градишци: 1. 2. — Милена и Бранко Пешић у Гуњи: 1. — Жарко Васиљевић у Сомбору: 1. — Бошко Мештеровић у Бијељини: све. — Лазар Бакаловић у Сомбору: све. — Миленко Марин, Вукашин Коркут, Божидар Загорчић, Милан Маричић, Јаша Љуштина, Јован Кантар, Бранко Клурина, Бранко Косановић, Адам Јовић, Петар Нићин и Ђурица Поповић у Срем. Карловцима: све. — Љубомир Петровић у Сарајеву: све. — Милена Хаџић у Новом Саду: 1. 2. — Јелена Бранковић у Новом Саду: 1. 2. — Петар Поповић у Срем. Карловцима: све. — Драгутин Петровић у Бос. Дубици: све. — Зорка Јањићева у Мостару: 1. — Јелица Суботић у Београду: 1. 2. — Драгица Јакшић у Бјељини: све. — Ђорђо Дамјановић и Стево Галеб у Требињу: 1. — Данило Петрић у Мостару: све — Десанка Влајковић у Гуњи: све. — Олга Парента у Задру: 1. 3. — Душко Подградски у Книну: 1. — Зорка Адамовић у Бос. Петровцу: 1. — Данило Шотра у Требињу: све. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

М. М. Павићевић у Данилов граду (Црна Гора). Но нешто је, као што сте видјели, изишло; за остало ваља се мало стрпити. Оно, за шта питате, не можемо употребити.

А. Петровић у Н. Саду. Све сте красно смислили, али ништа није толико лепо нацртано, да би се могло употребити. Боље је мало израдити па ваљано, него оволика гомила, па да не можемо ништа употребити.

О Милошу Обилићу приповијетка је оно исто, што о њему пјевају наше лепе народне песме, само је оно у песмама још лепше. Зато приповетку не ћемо штампати.

Секула Дрљевић у Срем. Карловцих. Ово је врло красно и радо ћемо и донети у своје време.

Перо Маишан у Бар. Бану. Не знамо зашто Ви добијат касније лист, већ ако се не задржава на вашој пошти; од нас иду сви „Голубови“ у исти мах.

Ђорђо Савић у Бос. Градишци. Добро је смишљен ребус, али није лепо нацртан, па зато се не може употребити.

Михајло Шипош у Новом Саду Добро је смишљено, али није доста лепо нацртано, и само зато се не може употребити.

Старимлад у Загребу. Рачунски задаци су нам по вољи и денећемо их. Песмице су слабачке, а белешчица може поднети.

Коста А. Алексић у Шапцу. Добро је смишљено, али није доста лепо нацртано.

Мило Јововић у Бару (Црна Гора). Обе су нам песме по вољи и радо ћемо их донети.

Јефто Михојевић у Стоцу (Херцеговина). Овако бојадисану слику не можемо употребити него, ако имате чисто црну, пошаљите.

Г. Душан Ђурић у Товарнику. Примљено и усвојено; хвала на сећању.

Алекса П. Хамовић у Стоцу (Херцеговина). Коњ. скок није правилно сложен, а загонетка ће се моћи употребити.

Димитрије М. Јефтовић у Манастиру Св. Тројице код Пљеваља (у Херцеговини). За почетак доста је добро, те ћемо нешто и донети.

Владимир Васић у Загребу. Све је красно и радо ћемо донети.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. АПРИЛА 1902.

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Христос воскрес!... децо наша мила,
Поспремајте књиге и учила,
Па у храму Свевишњега Бога,
Где мир влада и хришћанска слога,
Запевајте гласно: *Христос воскрес!*

Христос воскрес!... Тај се поздрав чује,
Православље свето где се штује,
Где се пое у Вишњега славу,
И верује у истину здраву.
Па кличите све нека се тресе:
Христос воскресе!

ЧИКА-ВАСА.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ДВЕ СТАЗЕ.

(Наставак и свршетак).

V.

По широком друму, који је изгледао као нека река омеђена високим обалама зато, јер су се с обе стране дизала висока шумска дрвета, шеташе се неки слабуњав младић од својих 17—18 година, у најбољем цвету своје младости, али ипак слаб и немоћан. Био је висок, али при том танак као трска, његово лице било је жуто као смиље, очи му беху сасвим упале али зато опет су му се необично светлиле и биле су веселе, његова плава коса на челу била је сасвим мокра од зноја. Ишао је врло мирно и задовољно, само се по кат-кад накашљао, дакле били су на њему сви знаци суве болести. Ова јесења природа која је била при концу свога живота, баш као и он, врло му се допадала и он је у њој уживао. Очи су му биле час на овом, час на оном жбуну, са кога је жуто лишће једно за другим опадало. У овим жбуновима гледао је он себе сама, како му се крај живота приближује. Овај младић био је син једне врло богате удовице, која осим њега није имала никог свога на овом свету, јер јој је куга сву другу децу поморила и само њега једног болесног оставила, у чији се она живот није ни најмање уздала. Што је год хтео све је радио, просто она му није ништа бранила; а кад је заискао да га пусти у шетњу али да га нико не прати, она му дозволи. Он је баш стајао код једног грма, кога је бршљан сасвим обмотао, и посматрао га је. Кад пред њега на једаред искочи човек, нагарављена лица и поцепаних хаљина, а у рукама му севаше оштар нож. Чим скочи пред њега ухвати га за прса упери му нож у груди и дрекну на њега:

— Ха, жутокљуне један, сад ту ли си! Ево сад има већ неколико дана од како те вребам, а сад те увребах. Новце што имаш на поље! — За тим га продрма свом снагом, да се овај сиромах болесник сав зањиха и пребледи. Али срећа што у овом тренутку из побочне уске стазице, искочише на овај глас Милан и његов друг Лазо, наши стари познаници, они су ишли да се прошетају по шуми и да се наразговарају јер већ одавно нису били заједно. Чим испадоше а Милан викну: „Но шта је ово!“ на које се речи лопов трже, пусти јадног младића, који би био и пао да га Милан не прихвати, а затим лопов побеже без трага. Младић је неко време стајао наслоњен а чим је могао проговорити, поче му се захваљивати, и замоли га да га отпрати до куће, што Милан и учини. А боме и наш Лазо баш се био уплашио, за цело време док је Милан тешио Владислава и умиривао га, он је стајао непомичан, и тек у неке је себи дошао. Кад су били у вароши Милан запита младића, где станује, и кад рече: на пијаци, упутише се тамо, ту се опростише с Лазом који је морао да иде другом улицом. Путем му се младић тужио на своје слабо здравље и на разбојника који га је напао; али био је сасвим расејан и више пута није знао ни сâм што говори. Кад стигоше на пијацу, младић се упути према једној од најлепших кућа, на што се Милан врло зачуди. Кад стигоше пред њу, младић га замоли да уђе унутра да га прикаже матери, говорећи му, како ће му се мајка обрадовати док чује како је он избавио њеног сина из руку разбојничких; али Милан то није ни пошто хтео. Стара госпођа која је сав овај говор иза завесе на прозору слушала нагло изиђе напоље ухвати Милана за руку и које речма

које силом једва га увуче унутра. Кад су дошли у собу која је била врло лепо намештена, посади га на диван између себе и сина. Пре свега му се најпре и најпре захвали, па онда га замоли да јој исприча како је текла цела ствар, али син је замоли да јој он то исприча, што се и Милану боље свидело а и њој није било противно. Док јој је син причао добра старица је све пажљиво слушала, и белом марамом често брисала сузе што су јој низ смежурано лице текле. Кад јој је син све испричао, она је загрлила обојицу и ижљубила. За тим запита Милана одакле је и ко је, а кад јој Милан исприча све како је прошао и како су му родитељи помрли, како га је стари свештеник узео себи и да га школује. Старица се заплака узе га себи у наручје и стаде га љубити напослетку узвикну гласом пуним бола и радости:

— Дакле ти си сироче! Онда те боме ја не пуштам од себе, бићеш ми син и ја те не ћу ни мало разликовати од мога Владе, дакле децо будите браћа.

Од овога дана био је Милан у кући старичиној, која га је врло волела и пазила на њега да од сина њена не би добио суву болест, јер је увидела сирота да ће кроз који дан остати сама самохрана без игде икога, па бар да јој има ко очи заклопити. Милан напише старом пароху писмо, у коме му се лепо захвали на његовој доброти и исприча му како је дошао до те богате старице, и како га она не пушта од себе; уједно му и обећа, да кад год буде имао слободног времена, да ће га потражити. На ово писмо добије одговор од старца, како се врло радује, кад чује да и тамо има једна добра душа која се за њега брине. Даље му пише, да увек, кад год има слободног времена, к њему дође. Не потраја дуго за тим а Владиславу, сину удовичину, сваким даном бивало је све горе, сваког дана су ишчекивали да умре, али он се опет предиже и живио је још до пролећа. После синовљеве смрти старица га је тек пригрлила себи, био јој је као јединац син, ни једно није имало никога на свету, па зато су се и волели. Милан је свршио мирно и гимназију и права, старица је зато време опет, водила бригу о имању, уживајући у њему заборавила је скоро била на сву своју децу што су помрла. Кад је школе свршио предаде му она све своје огромно имање, да води бригу о њему за живота њена а после смрти њене нек буде све његово. За оним лоповом што је покојног Владислава нанао трагала је полиција. али није му у траг ушла,

VI.

Било је зимско врло хладно јутро, истом је свануло, дебели снег покриваше земљу, цела природа је боравила дубоки санак. У шумарку више вароши могао си видети неколико полицаја, како иду по неким стопама људским, а често би наишли на места, која су била црвена од крви људске. Од студени увукли су вратове у огртаче, који су били сасвим бели од снега, што је са дрвећа падао, често би духали у већ скоро смрзнуте прсте. На једаред један од полицаја, што је ишао напред кликну весело: „Ха нађосмо!“ сви остали потрчаше к њему кроз густи шипраг. На једној чистини лежаше млад човек већ полу мрзнут, око њега био се отопио снег од вреле крви, која је из његових рана истекла, био је изван себе али се видело да је још жив. Око њега било је и доста трага од стопа, које су одавале и број разбојника; овај рањеник није морао бити макар ко, док су га разбојници толики комад носили, полицаји су одмах закључили, да је морао бити или харамбаша или бар важан члан њихове дружине, а то су сведочиле и ране на њему.

Двојица од полицаја скидоше одмах огртаче и метнуше у њих рањеника, и понесоше га у варошку болницу, а остали одоше за трагом.

Ова дружина разбојничка починила је већ више крађа, али јој се никад није ушло у траг. И ноћас је напала на кућу старе удовице, пошто је од некога дознала, да је управитељ добра донео Милану доста велику суму новаца. Ноћу око 12 сати кад је Милан у најбољем јеку спавао, звекну поред њега нож, који га пробуди, а неку људску прилику видео је у мраку како тражи врата. Он почне из свег гласа викати у помоћ, на што се слуге разбуде и отпоче туча са разбојницима на све стране. Од слугу је само један остао рањен и то не баш опасно. Одмах је послата полиција, која им је ево до сад већ скоро у траг ушла.

Чим је рањеник у болници дошао к себи, замоли оне који су око њега стајали да му дозову Милана, што одмах и буде учињено. Кад Милана доведоше рањенику погледа га благим и пуним сажаљења погледом, од кога рањеник сав се стресе и задрхта, јер се таком погледу није надао. За тим замоли да му метну још један узглавак под главу, јер не може да седи у постељи. Кад га наместише како је желео, уздахну и поче дрхтавим самртничким гласом:

— Милане, ти ме не познајеш, али кад ти кажем ко сам, ти ћеш ме се сетити. Ја сам онај који твога доброг савета нисам хтео да чујем, кад сам оно јаја крао, него сам те нечовечно и животињски зато ударио. Да, ја сам тај несретни Љубомир који сам ти живот хтео одузети. Молим те опрости ми на овом самртничком часу, да ми се бар с' овом грешном душом лакше опростити.

Милана је ово врло изненадило и дирнуло, скоро изван себе ухватио је Љубомира за обе руке и пољубио га је у његово бледо чело, а усне су му и нехотице шапутале: Ја ти праштам брате, само кад си се макар и на овом самртном часу покајао. „Љубомир настави даље:

— Хвала ти Милане на овој благости коју ми указујеш и на твојој доброти што ми опрости, сад ми је сасвим лакше. Да, ти си ме видео и кад сам први пут насрнуо на људе, сећаш ли се оног младића? Па ево и последњи пут у мом ружном послу ти си ме видео. Милан се зачуди и запита:

— Па и онда си ти био Љубомире?

— Да, одговори рањеник и опет се заплака. Милан га је тешио а напослетку га запита:

— Је ли! би ли да одем до свештеника, да га замолим да те причести и исповеди?

— Љубомир диже главу и жалосно рече:

— Како си добар Милане, та како се бринеш за мене грешника! Пошаљи по свештеника, не иди ти, јер ако мени баш онда дође самртни час кад ти одеш, било би ми врло тешко; кад већ никога свога немам код себе на самрти, бар нек имам познатог тебе.

Не потраја дуго а свештеник дође, причести га, исповеди; а за тим после два три минута издахну у највећим мукама, на Милановим рукама.

Ето видите, како је овај Љубомир прошао. Право вели наша народна пословица: „Ко за туђом вуиом пође, сам острижен кући дође.“ Његова зла стаза одвела га је у пропаст да као зликовац сконча живот свој. Миланова пак племенита стаза довела је Милана до лепе среће и свакога добра у животу.

Којом ли ћеш ти стазом ударити, драги читаоче мој?

У Кишфалуби, 1901. год.

Ана Михалџић, уч. VI. р. гимн.

ПРОЛЕЋЕ.

ПОСВЕЋУЈЕМ ДРУГУ И ПРИЈАТЕЉУ

СТЕВИ К. ФРТУНИЋУ,

МЛАДОМ ПЕСНИКУ.

Снег се давно окопнио,
Поветарац дува веће,
Све животом другим дише,
Дошло нам је већ пролеће!

Зелене се шуме, поља,
Зелени се све дрвеће,
Сва природа оживела,
Дошло нам је већ пролеће!

Силне птице певачице
Вратиле се у свој луг,
Ратари се лате рада,
Спремљено је: рало, плуг.

Сада хитро стада своја
Гоне пољем пастири,
И од њих се на све стране
Гласић фруле тих шири.

На и рода нам долеће,
Гле, по бари како с' шеће,
Тражи хране — јербо знаде
Да је дошло већ пролеће!

Српска децо, и ви сада
Ухватите коло среће,
Поиграјте, попевајте,
Јер је дошло већ пролеће!

Нико ћуров Вучетић.

Цариград, 1902. год.

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак)

Омонима и синонима речи. У српским језику бива, да *једна* реч има по *више* значења као нпр. *коса* на глави, и *коса* за кошење; *глава* на човеку, *глава* у кући (старешина) и *глава* памет; *труд* рад, мука, и *труд* за кресиво и ручни рад; *клен* дрво, и *клен* риба; *преводити* преко баре, и *преводити* с мађарског и руског на српски; *бити* постати, и *бити* тући; *сила* снага, и *сила* много; *грло* на врату, и *грло* оваца и стоке, и *грло* глас (има лепо *грло* за певање; *кâп* капљица воде, и *кâп* удар, „шлог,“ *суд* ћупа, лонац, и *кр. суд*, који суди, итд. Овакове речи са више значење зову се *омонима*, и на њих ваља особито пазити, да се употребе у правом смислу.

Омонима се често употребљују у шали као двосмислица, и такове двосмислене реченице зову се *каламбури*. Познати каламбури су нам и ово:

Ал' ваљане ми имамо *главе*, (старешине)
Штета само што су нам без *главе*
(памети, разума).

Бранко.

Или:

Неком не мож' да науди
Ни најдебљи *слап* (водени стуб),
Други мртав падне, чим га
Удари тек *кап* („шлог“).

Змај.

Од двосмислених речи ваља разликовати, ове речи: *сâд и сад; кȕпити и купити; сéди, сёди! сéди, сёди; мȉсли и мисли; мȁло и мало;* итд. што нису омонима, него их у писању ваља пригласицама означити, да не буду двосмислене.

Од *омонима* ваља добро разликовати **синонима**, а то је кад *по више* речи имају *једно* или *сродно* значење. Оне су по изговору различне, али у

значењу су врло сродне или баш исте, као нпр. *Именице: шија и врат; слика и прилика; посао и рад; брука и срамота; образ и поштење;* — Или *придеви: мио и драг; тужан и жалостан, и сетан; леп, убав, красан; јадан и бедан; мудар и паметан;* — Или *глаголи: гледати и мотрити; рећи и казати; збори, говори, беседи; ваља и треба;* итд.

Но ваља знати да се *синонима* у песмама и иначе у говору врло лепо употребљују, да се *снажније* искаже мисао, као нпр.

И *причају* и *говоре* људи;
Да *банујем* и да *господујем;*
Како царски *ваља* и *требује;*
*Свети*ј мене и *научи* брате!
Он отиде *земљом* и *свијетом;*
На пô *пута* и *похода.* итд.

Сувишност или плеоназам. Често се у говору служимо речима, чије значење већ лежи у оној речи, што је до ње, те је ова друга сувишна или излишна. Употребљавање тако излишних речи зове се *сувишност* или *плеоназам,* што се такође сматра за погрешку. Такова је погрешка: *Сиромах просијак,* јер се речју *просијак* већ каже да је неко *сиромах,* иначе не би био *просијак.* Слично је томе: *Стара* баба; *храбар* јунак; *устај горе,* (јер се *доле* и не може *устати*); силази *доле;* итд.

Али кадшто и *плеоназам* стоји у говору лепо, особито кад *снажније* хоћемо да искажемо своје мисли, као нпр. То сам видео *својим рођеним* очима; *Вуком виче* Новаковић Груја: Има *становника* 8000 *душа;* итд.

Лаконизам или велика краткоћа. Као што је погрешка без невоље ширити говор и писање, и једно исто казивати и другим речима: исто је тако погрешка и *претерана краткоћа,* што се зове *лаконизам,* којим су се одликовали стари Лакедемонци (Шпартанци), па се по њима и зове лаконизам. Ово је само онда погрешка, кад се због претеране краткоће не би добро разумело оно, што се казује, иначе и лаконизам може лепо да стоји, кад се згодно употреби, као нпр. *Пржио би,* тј. и озебао је и гладан је. *Пишајући у Цариград,* тј. који пита, тај не ће залутати, па ма чак у Цариград путовао. *Боље с миром него с чиром. Дођох, видех, победих* (Цезарова изрека). — И сад, кад неко сувише укратко говори и пише, велимо за њега, да *лаконски* говори и пише.

Добар ред речи. У реченицама и говору влада онда добар ред речи, ако су речи тако поређане, да се никако не дâ друго разумети, него оно, што треба да значи. Као што знамо још из граматике, ред речи може бити редован и обрнут, Ако већа важност лежи на подмету, него на прироку, онда се говори *редован* ред речи тј. на првом месту у реченици стоји подмет, или оно, о чему се говори као нпр. *Ученик* учи. *Ласта* лети. *Бог,* је благ. итд. Ако ли се већа важност даје прироку, тада он долази на прво место, а за њим подмет, то је онда *обрнут ред речи,* као кад би горње реченице овако рекли: *Учи* ученик. *Лети* ласта. *Благ* је Бог. итд. Но био ред речи редован и обрнут, реченица је ипак потпуно разумљива, само ако су речи иначе добро поређане.

Али ако је ред речи неподесно, нескладно или нетачно (рђаво) сложен, онда реченица добива двосмислено, често сасвим сакато значење, као што се види из ових примера: *Дошла жена из Јагодине, коју познајемо.* Овде би се могло разумети, да *Јагодину* познајемо, а ми хоћемо да се разуме, да *жену* познајемо. Зато би та реченица овако добро гласила: *Из Јагодине је дошла жена, коју познајемо.* — Томе је слично: *Имам огртача за људе,*

који су дугачки до чланака. Овде излази, да су *људи* дугачки до чланака, а не *огртачи,* што управо хоће да се каже. Или: *Траже се кола и коњи са арњевима.* Чини се да се траже *коњи* са арњевима, а треба да су *кола*, јер *коња* са арњевима и нема. Или: *У мојој гостионици сваки дан свира музика и јефтино пиво.* Излази, као и да *пиво* свира, што наравно не може бити. итд.

Овде нам ваља споменути, да је у говору од особите важности и **наглашавање** речи, јер по наглашеној речи добива реченица други смисао. У писању се особито наглашене речи подвлаче, а у штампању друкчијим словима штампају. нпр. реченицу: *Ја сам то брату казао,* можемо на ове начине нагласити: „*Ја* сам то брату казао“ тј. *ја,* а не други ко; за тим: „Ја сам *то* (а не друго што) брату казао.“ Па онда: „Ја сам то *брату* (а не другоме) казао.“ Или: „Ја сам то брату *казао,*“ а не да сам пређутао. итд.

Доброгласност у говору. Ово је врло лепа врлина у говору и значи говор, који нам је *пријатно* слушати, па зато се и зове *доброгласност.* Може се за правило узети: што је тешко говорити, то је обично и непријатно слушати. Познато је, како се у шали задају по неке речи и реченице, које је тешко изговарати, да се тако кр̀а језик, као нпр. *Стоји коњ под погодбом.* Или: *Пешар Пешру плеше плош.* Или: Туре буре ваља, буре Туре тура; брже Туре буре ваља, нег' што буре Туре тура. итд.

Изнашло се, да се тешко изговарају па и тешко уши слушају и тешко се памте оне реченице, у којима се речи почињу са истим словима, самогласницима или сугласницима, и у којима често долази глас **р,** зато се таквих реченица ваља чувати, јер нису доброгласне или милозвучне као нпр. и ове: Па *и у Ивана.* Или: Као *и у оази.* Или: *Врло* је *брз страх* од *смрти.* итд.

Противу доброгласности или милозвучности греше и они, који у реченицама врло често употребљују једне исте свезе. Тако нпр. врло је непријатно чути: Ја сам отишао брату *да* кажем, *да* буде тако добар, *да* оде нашој сестри, *да* каже, *да* дође мало к нама *да* нам приповеда. Много је лепше ту реченицу овако рећи: Отишао сам брату казати, да би био тако добар *и* оде нашој сестри рећи, *да* мало дође к нама приповедати. — Исто тако рђаво стоје једна за другом и ове свезе: *али, но, пак,* итд. него их ваља наизменце употребљавати нпр. овако: Било је лепо време, *али* се на један-пут наоблачи; *но* ми да не покиснемо, склонимо се у колибу; мој *пак* брат не хтеде с нама, *него* оде даље. — Покушајте на место означених свеза ставити све само *али,* или: *но,* или: *пак,* па ћете видети како ружно излази.

Погрешно је и немилозвучно употребљавати и по више глагола у *неодређеном* начину један за другим, као нпр. Отишао је *заповедити копати и плевити* виноград.

Ружно је и за ухо непријатно, кад стоје и све само *једносложне* или *воло дуге речи* једна за другом, као нпр. *Брат зна све.* Или: *Сам он сме свуд.* Или: *Дубокомислени природоиспитатељи* најозбиљније претресају и *најверовашније ствари.* итд.

*

По себи се разуме, да се слог мора још и по том удешати: коме се пише, те се друкчије има писати оно, што је деци и простом и неученом свету намењено, да могу разумети; а друкчије за свет школован и учен, који лако схваћа и теже ствари, јер му је ум развијенији па разуме и оно, што иначе деца и прост и неук народ не могу разумети.

(Наставиће се.)

ТО НЕ ВАЉА...

То не ваља, ако рекнеш:
„Ја све знам,
Не треба ми нико више,
Све ћу сам!“

Оно, треба, да се у се
Поуздаш,
И од посла, ма и тежег
Не презаш.

Али ипак, немој рећи
Да све знаш,
Већ у Божју помоћ да се
Поуздаш.

Чика Васа-Љубисав.

ЕВО НА ШТО СУ МУ ПРСТИ.

Овај каже: хајде, хајде!
Овај каже: куда, куда?
Овај каже: мами, мами.
Овај каже: шта ћу, шта ћу?
Овај каже: да ми да́де
Слатка воћа и колача,
Слатких малих и погача,
И још пуно сласти
Што не знам ни касти.

ЉУДСКИ ЖИВОТ.

Као један часак сви се губе дани,
Ко мирисни цветак јоште неузбрани,
Који мирис шири,
А када му дођу већ последњи дани,
Тад' ветрић отпири
Листиће му мале, мирисне и красне,
Па му се и живот наједном угасне.

Осек, 1901.

Так' и живот људски на овоме свету
Није ништа више као што и цвету,
Него само сан,
А тај кратки живот опет брзо прође
Као један дан.
И на концу конца црна самрт дође,
Па нам и тај кратки одузима сан!

Дамјанко.

УМЕРИ ГЊЕВ СВОЈ!

Било је то давно, још пре 200 година, када је живео принц Лудвиг од Бургунда, отац француског краља Лудвига петнаестога, који је краљевао од 1723. до 1774. године. О овом принцу Лудвигу, оцу краљеву, прича се, да је као дете био разуздан и сувише несташан. Васпитач и учитељ био му је славни тада муж Фенелон, који је употребио сву своју вештину, да младога принца укроти и припитоми, јер срамота је то и за најпростије дете, кад се рекне да је разуздано, а некмоли за једнога принца, краљева сина. Али све лепе речи и опомене васпитачеве нису ништа помагале, те се васпитач морао латити других средстава.

Једнога дана скриви нешто мало слуга принчев и принц у разјарености својој избије слугу. Баш у тај мах дође васпитач Фенелон и видећи свога питомца тако љута, да сав дрхти, приступи к њему и рече му благо:

— Господине принче, биће добро, да се после толикога једа мало разонодите. Идите молим Вас овде у ову лепу радионицу, тамо баш сад ради један врло вешт столар, па ћете се и Ви тамо разонодити.

Лудвиг послуша и оде у радионицу. Вредни столар радио је и даље мирно као да ту никог нема. Али када је принц почео алат задиркивати и за свашта распиткивати, столару се досадм па ће му озбиљно рећи: „Принче, оставите на миру и мене и мој алат, ја се немам кад забављати и дангубити!“

ПРИНЧЕ! ИДИТЕ ОДАВДЕ ДОК НИЈЕ ГОРЕ БИЛО!

На тако одлучне речи принц није навикао па ућути и више није говорио; али је зато све више цуњао по алатима. Но столара је и то једило, па ће њему озбиљније рећи:

— Принче! Оставите ме на миру

у послу, па или оставите тај алат, или одлазите из ове собе!

На ове озбиљне речи столарове планну принц и разјарен рече: „Море, знате ли Ви, ко сам ја?“ — Па онда додаде претећи, да ће њега његово грубијанство скупо стати!

Али сад се и столар распали, очита принцу горопадну лекцију па заврши овим речима:

— Принче, ја Вам лепо саветујем, да идете одавде, док није горе било; јер кад ја једанпут планем, онда ја никога не познајем, и шта ми на ум дође, то ћу чинити, па ма онда шта било!

Са овим речима столар љутито погледи младога несташка и тако замахне десном руком, да је принц за тренутак оставио собу и отрчао своме васпитачу на тужбу. Фенелон га саслуша па онда сасвим мирно рече: „Наравно, да морам зажалити, да се онај тако вешт човек дао разгњевити да плане. Међутим, — додаде он — ниште ни Ви, принче, бољи од њега, јер ни Ви не умете свога гњева умерити!“

Но ове речи нису довеле принца до увиђавности; он није одобравао своме васпитачу и учитељу, шта више толико се развикао на њега, да га је чак и увредио. Но Фенелон на нанету увреду иије ни речи рекео, него се окрене и оде напоље. Тек другога дана представи он принцу, како је јуче љуто погрешио. Особито му је нагласио, да то, што је он тако високога рода, њега ни мало не извињује, да чини оно, што није у реду. Шта више, баш зато, мора он још више настојати, да себе обузда, јер разјарен владар може у гњеву много више зла учинити него други људи, којима срећа није донела тако важно и пуно одговорности место, као што је владаочево. Још му рече, да он себи ни мало не уображава то, што је он принц, јер то није његова заслуга. А ако принц мисли, да је то нека срећа бити васпитач и учитељ једнога непослушнога краљева детета, то се љуто вара. „Ја сам — рече — само из љубави према оцу Вашем, примио тај терет, да му сина васпитам; али ћу ја сада тај мучни посао оставити, па нека Вас после васпита и учи, ко хоће!“

Овакав говор дошао је принцу сасвим неочекивано; увидео је, да је погрешио, па сасвим мирно приступи своме васпитачу Фенелону и љубазно га замоли за опроштење. И сећање на споменутога столара учинило је своје. Кадгод се принц од тога доба разгњевио, свагда се сетио љутитога столара; чисто је осећао, како је то ружно, кад гњев и разјареност човеком овладају, те се паштио у будуће. да свој гњев што више умери. Тако се он полако стиша, изгуби ону ружну погрешку сасвим и тако се умео сâм обуздати, да се после ужасно једио и сâм себе жестоко осуђивао, ако се ипак још каткад заборавио.

По **Х. Пфајлу.**

ДА Л' ИМА СРБИНА!...

Да л' има Србина
Који с' не поноси,
Што се Србин зове
И то име носи?

Та има л' лепшега
Од имена тога,
Има л' славнијега
Од рода српскога?

Ко с' поносом не би
Сећао с' јунака,
Силног цар-Душана
Краљевића Марка;

Југ-Богдана старог,
Девет Југовића,
Обилић Милоша
И још многих тића:

Који српском роду
Образ осветлаше
За крст часни, име
И слободу паше.

Вршац, 1901. год.

Дичимо се што смо
Синци српског рода
Ком је најсветије:
Име, крст, слобода.

Ал' кад Српству једном
Дан жељени сване
И затреба наше
Руке оружане;

Тад сљедујмо браћо
Овим јунацима,
Покажимо делом
Кивним душманима:

Да се не страшимо
Љутога ханџара,
Да ј' у Срба још'те
Миш'ца она стара.

Да ће се борити
Па ма и умреће,
Али Српство никад
Изневерит' не ће.

М. М. Вршчанин.

СВАШТИЦЕ.

Подводном лађом на северни пол. Пре кратког времена држао је у Бечу доктор Аншиц предавање, у коме је описао своју лађу, са којом мисли да оде на северни пол. При предавању показивао је мустру од те своје лађе у маломе и то показивање веома му је добро испало. Лађа је та тако удешена, да може пловити и на води и под водом, тако да ће моћи пловити по површини морској где нема леда, а где је лед, тамо ће пловити под водом испод леда. Да се лађа може спустити, кад устреба, под воду, за то са удешене разне справе. Лађа може остати под водом 15 сати, и за то време може прећи 40 километара, а може се спустити на 50 метара у дубину.

Лађу ову креће електрицитет (мушевна снага). Да би путници знали, да ли је над њима лед или не, удешена је особита справа за бацање светлости. Др. Аншиц држи, да не ће имати сметње на путу, ако плови 50 метара испод површине морске, пошто је лед обично 3 метра дебео. Што се по негде наилазио и 15 метара дебео лед, томе су узроци разни ветрови, који набацају санте леда једну на другу. Но за сваки случај удесио је згодне справе, које ће му за времена јавити, ако би било какве сметње на путу.

Овај проналазак, да се и испод воде плови, врло је занимљив и учен свет једва чека, да га на делу види. Његово Величанство цар и краљ Фрањо Јосиф I. позвао је др Аншица к себи и молио га, да му до ситница протумачи свој проналазак.

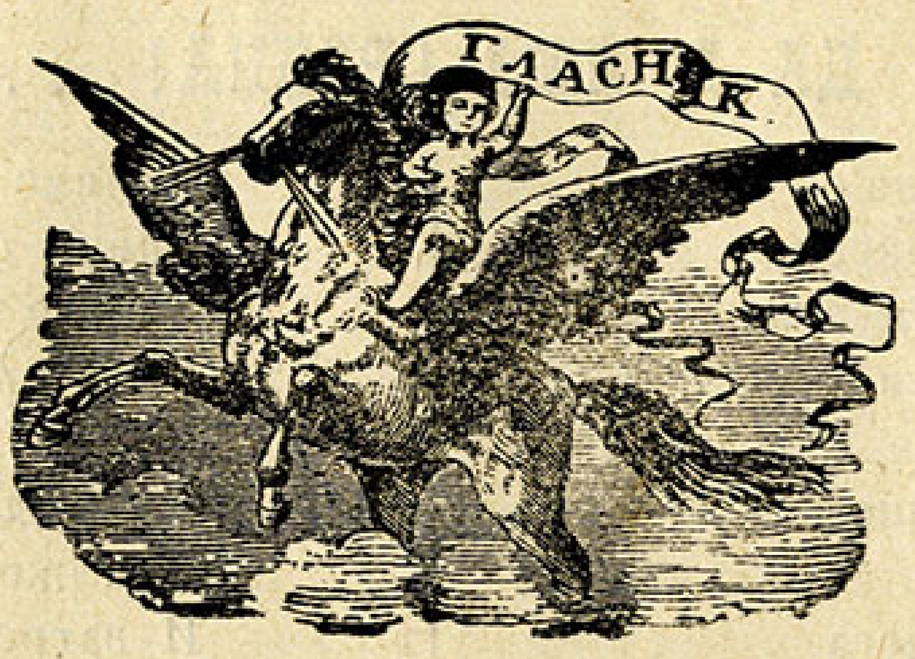

— **За народну привреду.** У Загребу излази српски лист „*Привредник*“, који ревносно ради за тим, да се унапреди српска привреда у свима гранама, као што су: земљорадња, пчеларство, виноградарство, трговина, занатя итд. Око тога листа су се искупили српски родољуби, да раде за све што је српско и ваљано, а особито се заузимају за то, да се добра српска мушка деца шиљу у свет на изучавање трговине и корисних заната. Они су нпр. само прошле године преко 540 младића српских сместили по свету у најбоље радње, где ће се изучити и временом постати ваљани људи и честити Срби. Но да би они још боље могли помагати тај племенити рад, треба им за то и новаца, а новац им дају честити родољуби српски и разни српски заводи. Тако су у ту сврху дали у току ове године: 1. *Лазар Дунђерски*, један од главних оснивача Српске Банке у Загребу 1000 круна и обећао је, да ће од сад сваке године одређену своту новаца давати; још је исти родољуб поклонио сву своју тантијему (управитељску награду) која такође износи око 1000 круна, српском женском интернату у Загребу; 2. *Исидор Добровић* из Дарувара поклонио је 25 деоница Српске Банке и 2000 комада „Србобрана“ календара за Србе шегрте; 3. *Др. Душан Пелеш* из Петриње поклонио је 100 комада „Србобрана“ календара; 4. *Никола Петровић* из Старе Пазове послао је свој годишњи поклон од 400 круна; 5. *Винковачка штедионица* 300 круна; 6. *Штедионица* у Шиду: 300 круна; 7. *Народна привредна Банка* у Вел Кикинди: 150 круна; 8. *Сентомашка трговачка омладина*: 100 круна; 9. Вршачки српски владика *Гаврило* послао је 10 круна и обећао је одсад сваког месеца по 10 круна давати. 10. Још су по 100 круна послали; *Српска штедионица у Коренници*; *Задруга за штедњу у Руми*; *Српска задруга за међусобно помагање у Новом Саду*; *Перлеска среска штедионица*. 11. *Прва Сентомашка задруга* даровала је 107 круна; 12. По 50 круна даровали су: *Румска штедионица*, и *Српска кредитна задруга* у Пакрацу. 13. *Српска штедионица* у Новој Градишци послала је 54 круне. 14. Госп. *Л. Дм. Ковачевић* трговац у Сарајеву даровао је 50 круна. 15. *Штедионица у Голубинцима* даровала је 25 круна; 16. Г. *Стеван Остојић* трговац из Прњавора дао је 20 круна.

Осим ових горе наведених родољуба, још многи су даровали по мање своте новаца; а и сав приход од листа „Привредника,“ који долази од претплате употребљује се на припомоћ и разашиљање Срба шегрта. Зато, који се год претплати на „Привредника“ са 4 круне на годину, не само да ће тиме користити себи читајући овај ваљани привредни лист наш, него користи и омладини српској, која се одаје привредним струкама.

Ко има ваљану децу за привредну струку, нека их упућује „Привреднику“ у Загреб, он ће им већ наћи место и ваљано сместити их. Исто тако, који желе ваљаног шегрта имати, нека се обрати „Привреднику“ и он ће им брзо ваљано дете послати. Тако Срби нека помажу све што је српско, па ће нама Србима на скоро синути бољи и лепши дани.

— **Коштице од бундеве као лек.** Познато је, како многи љуто настрада кладећи се лудо. Али ево једне луде опкладе, која је човеку користила, излечила га. У селу У. опклади се сеоски момак о 10 круна, да ће појести три литре ољуштеног семена од бундеве. Ољуштише му семе и он поче да једе. Али не поједе више него три четвртине од једне литре; више није могао, те изгуби опкладу. После тога се чудно осећао и сутра дан избаци преко три метра дугачку глисту (тракавицу). Он није знао, да има глисту у цревима, и није му сад жао што је опкладу изгубио, јер се сад осећа здрав и лак као срна. Семе дакле од бундеве ољуштено и поједено поуздан је лек од глиста, а и нај-

јефтинији, јер семења од бундева има свуда и добије се и без новаца.

— **Краљевски ручак.** Из Лондона, престонице Енглеске, јављају, да ће овога лета бити крунисање њихова краља Едварда и да се већ сад чине припреме за то крунисање. Између осталих свечаности, даће краљ и ручак за Лондонску сиротињу, на коме ће бити 500,000 душа. Сами кувари коштаће тога дана 120,000 круна, а на сваког госта од сиротиње пашће трошак од 1 круне и 20 потура.

— † **Јован Стефановић-Виловски.** У понедељак 11. Марта о. г. умро је у Бечу у 81. години живота *Јован Стефановић Виловски* мајор у миру, јунак и књижевник српски. Покојник се родио у Црепаји великој српској општини у Банату а војничке школе свршио је у Бечком Новом Месту, а кад је 1848. год. букнуо рат у Угарској, дошао је и он у Карловце и ставио се на расположење српском патријарху Јосифу Рајачићу. Патријарх га је послао у војску и тада је био у многим бојевима, а особито се одликовао у Шајкашкој код села Вилова 1. Априла 1849. год. где се борио 1400 српских војника противу 8000 мађарске војске, коју су врло сјајно победили. Ради те сјајне победе одликовао је цар Стефановића витешким сталежом и дао му придевак „Виловски“ и Леополдов орден. Осим ових ратова војевао је 1859. год. у Италији. Кад је ступио у мировину, стално је живео у Бечу, одакле је често писао по српским листовима. Он је прорекао и поплаву Сегедина 1879. год. и од тога доба је живео у општем уважењу не само код Срба, него и код других народа. — Лака му црна земља и вечан спомен у народу српском!

— **Нова мода.** Из Њујорка у Северној Америци јављају, да је међу државницима у Уашингтну ушло у моду, да држе детињске забаве. Недавно је била такова забава код једнога господина, и на њој су државници и њихове госпође били обучени као деца. Многа су господа и плакала као деца и онда су им давали „цуцле“ напуњене шампањцем. Имали су лутке, чегрталке и друге дечје играчке — Права Американска мода и новост!

— **Свадба Црногорског Кнежевића.** Пре смо јавили да се кнежевић Црногорски Мирко верио са лепом госпођицом Наталијом Константиновићевом из Београда. Сад се јавља са Цетиња у Црној Гори, да је утврђено венчање и свадба да буде о Петрову дне на Цетињу. У сватовима ће бити заступници руског и турског цара и талијанског краља. Још се вели, да ће руски цар дати узвишеној невести један милијун круна у име мираза.

— **Горски Вијенац на мађарском језику.** *Горски Вијенац* је најзнаменитије песничко дело Црногорског владике и господара Петра II. Петровића-Његош; то је прави бисер у нашој књижевности и сваки се Србин њиме поноси. На то дело превео је на мађарски језик млади професор српске Новосадске гимназије г. др Веселин Ђисаловић у славу 50-годишњице песникове од смрти му, а да њиме упозна мађарски народ. Дело је штампано у Новом Саду у штампарији Ђорђа Ивковића, те је на фином папиру особито лепо штампано и продаје се по 1 круну и 60 потура. Ово дѐло већ је пре преведено на немачки, руски, шведски, талијански и бугарски језик, те му се и тиме показује ваљаност његова, јер рђава дела не преводе се на друге језике. — Препоручујемо овај превод на мађарском језику оним синовима народа нашега, који знају мађарски, па да га и на мађарском с насладом читају, а и да помогну писца, који је тај дивни бисер наш о свом трошку издао на мађарском језику и под мађарским насловом: *Hegyek Koszorúja.*

— **Ускршња јаја.** У Сомбору постоји *Вачкодрошко повеснићко друштво*, поред којега има и повеснички музеј, коме је чувар професор државне гимназије Лајош Редигер, па он моли, да му се о Ускрсу шиљу шарена ускршња јаја за музеј, да им се сачува спомен за будућа времена, јер шарање јаја по мало већ изилази из обичаја, па може доћи време, да ће сасвим изићи из обичаја, па да им се обичај и шаренило бар на овај начин сачува. Ко зна лепо шарати и има лепих шарених јаја, нека по један примерак пошље под адресом: *A Bács-Bodrogh vármegyei Történelmi Társulat muzeumának, Zombor.* На пакић, којим се јаја шиљу, ваља ставити са стране и ове речи: *Régiség, Muzeodis ügyben, portómentes,* и тада се не ће поштарина платити, такове ствари носе поште бесплатно.

— **Дом Милоша Великога.** На Цвети, као на дан народнога празника, када је пре 87 година дигао Милош Обреновић у Такову устанак на Турке, ударње се камен темељац згради, коју подиже народ Рудничког округа у Горњем Милановцу као спомеоик кнезу Милошу. Зграда та зваће се Дом Милоша Великог, стаће 60,000 динара, а толико је већ и скупљено за ту зграду.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Летопис Матице Српске књига 212. Свеска II. за годину 1902. уређује др Милан Савић секретар Матице Српске. Издање Матице Српске у Новом Саду 1902. 8° стр. 140. Цена 1 круна.

Успомене из нашег црквено народног живота од дра Теодора Мандића III. од 1867—1876. I. део. Издање Матице Српске у Новом Саду 1902. 8° стр 171. Цена 1 круна и 50 потура.

Занати, занатлије и наш народ написао Љубомир Лотић, II. свеска. Од књига за народ које издаје Матица Српска из задужбине Петра Коњевића свеска 98. Мала 8° стр. 106. Цана само 10 нов. или 20 потура. Препоручује се особито нашим занатлијама и народу нашем.

Приповетка Јована Протића како се покојни поп Аврам Несторовић свадио са покојним Нестором Аврамовићем. 16° стр. 106. — Уз ову књигу је изишао „Преглед,“ прилог Мале Библиотеке бр. II. Уз приповетку је и прилог дописница са сликом Јов. Јовановића-Заја, врло лепа и згодна за писање. Од Мале Библиотеке ово је 20. свеска. Цена јој је са прилозима заједно 30 потура.

Голубови коштуњаци.

1. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Крсто Н. Јуришић у Брчком.

Ја знам име свеца турског, од три слога састављено; ако узмеш прва два слога, тад ћеш добит име мале животиње, која нам је врло досадна; ако пак узмеш сâм слог трећи тад ћеш добит име слатког јела, кога дјеца радо једу.

2. РЕБУС.

Саставио: Димитрије Коњовић гимн. у Сомбору.

3. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Драгутин Петровић у Бос. Дубици.

ство	си-	зна-				на	ма-	љу-			
ти.		срп-				би		ски			
на	ће	га				ти	што	Ко			
тә	му-	Па	кво-	вуј	ло				жк-	вре-	за	та	ми-	бо-
и		сте-	сме-		ти				И		вот	да.		све-
гну	да	ке	жрт-	Та-	се				не	њег	ло	ла	сло-	је
кло-	ја-	син-				и	да-	на-				ти	зна-	и
ко		Не-				За		жа-				сва-		Да
ди	ни	већ				ли	род	ти				ау	да	гда
ре-	ва-	гла-	ди	ки	син				син-	Сје-	ко-	те	си	Не-
сно		сва-	ски		за				ра-		се	да		сву-
ко	ци	О-	на-	ра-	срп-				ти	ко	ау	га	ка	ро-
			је	и	род				ком	и	слу			
			сно.		срп-				тру-		сва-			
			ски	све	ча-				у	по-	ау			

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци** и то *1. Загонетка:* буквар—буква—квар; *2. Ребус:* Благо оном, ко довијек живи, имао се и рашта и родити.

Правилно решили: Јован и Милица Гуцуња у Сомбору: 1. 2. — Стојан Гргуров у Сомбору: 1. 2. — Теодора Малетина у Н. Саду: 1. 2. — Бранко, Дара и Бошко Магарашевић у Срем. Карловцима: 2. — Вељко Васић у Загребу: 1. 2. — Јелена Бранковић у Новом Саду: 1. 2. — Михајло Шипош у Новом Саду: 1. 2. — Нада Михољац у Срп Бел. Семиклушу: 1. 2. — Нада Калемберова и Даница Свитлићева у Срп. женском интернату у Загребу: 1. 2. — Анка Илићева и Милица Вукадиновића у Загребу: 1. 2. — Милена Хаџић у Новом Саду: 1. 2. — Стојан Муачевић у Осеку: 1. 2. — Милорад и Душан Костић у Доњој Тузли: 1, 2. — Вера Радановић у Осеку: 1. 2, — Ђурица Лишић у Мартоношу: 1. 2. — Зорка Јањићева у Мостару: 1. — Милан, Стојан, Десанка и Драга Благојевић у Бос. Дубици: 1. — Милена и Бранко Пешић у Гуњи: 1. 2. — Јово Ђурић у Кључу: 1. — Јелица Суботић и Београду: 1. 2. — Драгутин, Зорка и Славка Радојковић, и Михаило Колас, Чеда Радојковић и Младен Ђуричић у Шапцу: 1. 3. — Славко и

Миленко Марковић у Новом Саду: 1. 2. — Радован Стојадиновић у Деспотовцу: 1. 2. — Бошко Мештеровић у Бијељини: 1. 2. — Стеван Задритков у Чуругу: 1. 2. — Драгутин Петровић у Бос. Дубици: 1. 2. — Ленка Угренова у Петроварадину: 2. — Жарко Васиљевић у Сомбору: 1 2. — Јулка, Софија и Леносава Столповић и Љубица Милинковић у Шапцу: 1. 2. — Десанка и Лена Билић у Мостару: 1. — Данило Петрић у Мостару: 1. 2. — Ристо Ђурић у Автовцу: 1. — Љубица Симићева и Живанка Илкићева у Сомбору: 1. 2. — Драгица Јакшић у Бијељини: 1. 2. — Саво Бокоњић у Сарајеву: 1. 2. — Паја Сербул у Лугошу: 1. 2 — Петар Поповић у Срем. Карловцима: 1. 2. — М. Басрак, Илија Поповић и Николица Манојловић у Сарајеву: 1. 2. — Вељко Михаиловић у Пријепољу: 1. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Мих. Шипош у Новом Саду. И опет није доста лепо нацртано, а и то није добро, што слике иду са онако силним апострофама, тако да их чак и пет има; ваља се сетити других згоднијих речи, па ће одмах бити и боље и лепше.

Милорад и Душан Костић у Д. Тузли. Врло често поминьемо, да ребусе не примамо само зато, што није *лепо* нацртано; па то и вама велимо. Ко хоће, да му се ребус прими, мора бити лепо и доста велико нацртано, а не овако ситно и којекако, да се не може ни разазнати шта је које.

Нада Калемберова и Даница Свитлићева у Загребу. Добро је смишљено, али не можемо употребити само зато, што сте 3—4 ствари уједно написали, па им се не може разазнати красног имена, а уредник не доспева туђе ствари преписивати, овако пак не може се дати у штампарију.

Радован Стојадиновић у Деспотовцу (Србија). Рачун о јату голубова врло је познат, а већ смо га и имали, зато га не можемо употребити.

Драгутин Петровић у Бос. Дубици. Добро је и у своје време мало исправљено ћемо и донети.

Г. Петар П. Мојић у Подгорици (Црна Гора). Ове причице (осим басне, које из начела не доносимо) све смо већ раније донели, те не можемо понављати.

К—ћ у П. Оно „На гробу свога деда“ не можемо употребати, јер онде исказана жеља није оправдана. Ви треба да живите и будете Сриству од користи, а не да лежете што пре у хладну раку. Уз то узимате „имен данак“ као нешто важно, а баш то није српски обичај. Остало је добро. Иначе усрдно благодарим и на очеву поздраву.

Димитрије Јевтовић у Мостару Св. Тројице (у Херцеговини). О манастиру Милешеву јако би занимало наше читаоце, али мора бити брижљивије и лепше написана, а слика у веће, лепо и тушем нацртана без дугих боја. Уз загонетке пак и друге коштуньце ваља и одгонетке ставити. Иначе се не прима.

С. П. у Привиној Глави (манастир у Срему). Прилично, али ће се моћи употребити док се мало дотера.

Мићун М. Павићевић, Данилов Град (у Црној Гори). „Ханџар“ пјесма не подноси за „Голуб“ овакова каква је ова.

Јован Манојловић у Сентомашу (Бачка). „Голуб“ не прима никакве огласе за новце, него драговољно приказује примљене књижевне производе па и српске дописнице са сликама, које доносе важне личности и места српска.

Ђорђо Видаковић у Зворнику (Босна). Касно нам је стигао ребус, да бисмо га могли одмах донети; но и да је на време дошао, не бисмо га могли донети, што је једно место у њему ружно нацртано, па се не зна, ни шта је.

Коста Алексић у Шапцу (Србија). Није за употребу.

Саво Бокоњић у Сарајеву. Врло је красан овај ребус и радо ћемо га у своје време донети.

Лазар Ђуровић, на Данилову Граду (Црна Гора). Од ових пјесама усвајамо ону: „Не бави се преваром“; остале нам се не свиђају.

Димитрије Зиндовић у Пријепољу. Причица је добра и згодом ћемо је донети. Остало је слабачко.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. АПРИЛА 1902.

ПРИЈАТЕЉСТВО.

Пријатаљство лажно зимзелену сличе,
Што зид квари, троши, када уза њ ниче.
Пријатељâ правих ни сто доста није,
Од једнога лажног нек' се сваки крије.
Злато ћеш познати најбоље у ватру
Пријатеља кушај кад те јади сатру.

Бар.

М. Јововић.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ГОВЕДАРЕВ СИН.

Приповеда српској младежи: **Душан Ђурић** учитељ.

I.

а пољани из села Т..... пасе марва. Леп простор заузима сеоски пашњак, па се краве и волови сити напасу, здраве и густе траве, која као огроман, широк и дуг ћилим покрива, плугом никад недирнуто земљиште, од онога дана, од када су се дедови доселили и населили село Т...

Пасе марва, мирно и неприметно чупа траву, па корак за кораком иде даље напред тако, да поступно лаганим кораком, баш у подне, стигне до велике баре, по народу назване „Орлов“ бара, јер се некад силни орлови скупљали око те баре. Чега ради? Не зна нико. Многобројна је то марва села Т... понајвише кравâ беле и жуте боје. Скоро свака има о врату или звонце или клепетушу, па је лепо чути кад сва звонцад одјекују, и милозвучно допире до уха кроз разређен, свеж ваздух чак — до подножја — не одвећ високе горе „Сребрнице.“

Било је летње доба. Тек што су се јутарњи сунчеви зраци помолили иза окрајка обронка „Сребрнице.“ Тек што је бледи месец потамнио, па се као од стида уклонио испред огромне сунчеве златне и ватрене светлости. Тек што се славуј од сна пробудио, и баш започео дивну своју песму веселицу да извија, тек што је петао последњи пут својим јасним кукурекањем отпевао славу и хвалу светломе дану, — већ је марва тада била на свом месту, али данас изнимно нешто раније но до сад. Многи су питали: зашто? кад су на позив говедара — који их је дувањем у рог будио — истеривали на рогаљ краве или телад. И тек кад су се љубопитљиви приближили староме говедару деда-Живку, пренеразили су се, да се у свом љубопитству нису ни мало преварили, видећи поред деда-Живка, који се наслонио на своју дугачку палицу — још једно младо момче осредња раста, у доста лепу и чисту оделу, са рогом у руци, торбом о рамену. Баш је тад спустио рог из уста, у који је тако снажно и вешто дувао, да је његово дување у рог, наличило више на вику, позив на бој, него позив у поље.

И ко је год већ дошао до деда-Живка, није га мимоишао, а да своје љубопитство не удовољи питањем: Ко ти је то, деда-Живко?

„Мој син! одговорио је деда-Живко, сваком са најдостојанственијом озбиљношћу, поносан и зажареним лицем, јер би му тада лице зацрвенило, а у очима би му се виделе сузе.“

Твој син? чудновато и неверујући чисто овим речима поштена стара говедара Живка — упитао би свако, па видећи на деда-Живкову лицу, нестрпљивост управо непријатност силних запиткивања и неверовања, удаљавали би се од њега с недокученом тајном. Па да ли је коме ипак поверио тајну, разјаснио новину за све село млада говедара тај добри и поверљиви деда-Живко?

Није! Ал баш никоме! Та и сам није говорио о свему оном што му се тек синоћ касно, по оној непогоди, по оној киши, по оном чуду за време од 1—2 сата догађало. Још је био узнемирен, узрујан. Уверио се једино из речи младићевих, да му је отац, а он да му је син, кога је већ из памети избрисао и за навек сматрао изгубљеним и мртвим. С тога су ваљда тако рано преко уобичајеног времена отишли у поље на пашу са марвом, да тамо још боље увере један другог о истиности несретна догађаја и живота још

прије 12 година, и да један другом испричају догађаје и борбу у животу своме у низу од минулих 12 година. Ми ћемо се приближити старом говедару кога све село зове деда-Живко, и који према својим годинама није баш деда, него је он човек у најснажнијем добу од својих 50 година, само што му главу покрива седа дуга коса до рамена, а лице му чисто крије дуга седа брада. Ход, говор, понашање — све то није било у складу са достојанством његова чина „говедара.“

„Бабо, где је та твоја колиба у коју се ти склањаш од непогоде?“ упита младић стара говедара, кад се марва разредила по зеленој пољани.

„Ено тамо синко на подножју оног брда Сребрнице!“ одговори стари говедар с пуно родитељског осећаја.

„Изгледа ми да је близу...“ настави млади говедар...

„Изгледа да је близу, али није...“ прихвати стари... „лаганим човечијим ходом треба један сат, а како марва на тенане иде напред, пасући траву, треба ће нам 5—6 сати, а то ће таман бити када марва приспе на подне до Орловске баре, а онда ½ сата хода до Сребрнице. Тада ћемо ручати, а марва ће кад наступи највећа врућина, полегати по трави у хладу и преживати док врућина попусти. Кад сунце почне нагињати западу, ми ћемо се кренути с марвом у село. А сад док марва мирно и непомично овде пасе, хајдмо под онај храст, који сам усадио пре 10 година тамо, па да прво ја теби причам, како сам доспео до говедара и шта сам све преживео од онога дана чемернога како су нас заробили Турци и пред нама твоју матер, а моју верну сапутницу, погубили на зверски начин.

„Сине мој, једини знак по коме сам се уверио да си мој син, јесте ова белега на темену твом, коју ти је као рăну задао онај Турчин, хтевши те мачем посећи, али сам ја пружио у трен ока своју руку, и тако је мени одсекао три прста десне руке, а тебе окрзнуо, но ипак те је свега облила крв. Крв твоја, толико ме је распалила, да сам заборавио на све па и на твој и мој драгоцен живот.

„Залетио сам се као разјарени рис, на бездушнога тиранина, једним скоком шчепах за мач и отех му из руке, заманух из све снаге, те га ударих по глави да се одмах срушио на земљу. Шта је било с њим после не знам, али знам да сам као без душе иза тога трчао шуми „Тврдењави,“ водећи те за руке као дете од 10 година. Толико ти је година било.

„Имао сам намеру одвести те у шуму оставити те где у спиљу, а ја, да се похајдучим и да саберем још неколико храбрих другова, како би се слободније могли упустити у бој и освету са непријатељима. Али човек снује, а Бог одлучује. Тек што сам се одмакао од тиранина, и мало окренуо натраг, ал' ето три оружана Турчина за мном и стигну ме. Ја у својој невољи пустим те из руку и заклоним те мојим леђима, па их дочекам јуначки голим мачем. Бранио сам се и борио на смрт и живот. Већ су њих тројица почели узмицати, а ја се осврнух натраг да видим је си ли ти за мојим леђима, и кад те не видех, претрнух од страха и испустих мач, рекавши: „Све сам изгубио, ево и мене!“ Тада им се предадох.

(Наставиће се.)

САН.

Снивао сам млого, млого,
О чему све Бог ће знати,
Сад се сетит' не бих мого.
На једном ми дође мати.
Прихватих јој руку меку, и одох је целивати,
Не могох јој ништа рећи, тек изустих: „Мати, мати...“

Сад ме грли, па ме теши,
Сад нада мном сузе лије;
Сад ме гледа, па се смеши
И пита ме, како ми је.
Има' бих јој млого рећи, али рећи нисам мог'о,
Погледам је, па уздахнем, и пролијем сузâ млого.

„Сећаш ли се оног' дана
Кад ми с чела усијана
Смртни тека' зној;
Ти кренуо у свет бели
А твоја ти мајка вели:
Не ид' сине мој.“
Ја преда њу хтедох клећи, али ми се снага узе,
И хтедох јој нешто рећи, али само пролих сузе.

„Ал' у свету где си да си
Уза те је твоја мати,
Кад ти суза лице кваси,
Она ће је обрисати.“
То ми рече, нестаде је, а ја почех уздисати,
Пробудих се и очајно викао сам: „Мати, мати...“

Ср. Карловци. **Секула Дрљевић.**

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

X. особине песничкога слога.

Главна особина иесничкога слога је то, што се њиме више говори машти (уобразиљи) него разуму људском. У њему је казивање бираним речима и украшеним слогом, што врло често у преносном смислу бива. Овај слог је врло жив и очигледан, чини нам се као да га својим ушима слушамо и својим очима гледамо као слике пред собом, зато се тако украшене реченице и зову *слике,* и ми велимо, да се овај слог у *сликама* говори.

Све слике у песничком слогу по значењу своме деле се у главном на двоје, те се једне зову *фигуре*, а друге *тропи*.

Фигуре су реченице и песнички украси или слике, којима главна реч није у преносном, него у правом значењу, па се главној речи додају друге речи као украси, да им се значење прошири и очигледније и лепше изнесе. Тако кад кажемо: *Умиљат као јагње*. Или: *Тврда срца* — то су фигуре. У првој реченици доста је рећи прозним слогом: *умиљат је;* али песнички то кажемо са поређењем: Умиљат *као јагње*. Ту је реч *умиљат* остала у свом правом значењу, она није у преносном смислу, него је само раширена са додатком: *као јагње*. итд.

Тропи су реченице или слике, у којима се сасвим другим речима казује главна мисао; у њима главна реч стоји у преносном смислу као нпр. у реченицама: *Камен му у срцу* тј. тврд је. *Још влада мрак* тј. незнање. *Умиљато јагње две овце сиса* тј. умешан, вешт и умиљат *човек* ужива више добра и милости; итд. Овде у првој реченици речен је *камен* место *тврдоћа*, јер је камен тврд; а у другој је казано *мрак* место *незнање;* а у трећој *јагње* место *човек*, дакле једно се казује, а друго се разумева, и то је то, што кажемо *преносан* смисао; па пошто су ове реченице у преносном смислу, то су оне *тропи*.

*

У песничким сликама или украсима, што се *фигуре* зову, украси су различити, па зато имају и разна имена и зову се: *епитети, поређења, слике понављања и питања, постепеност, асиндет и полисиндет*.

Епитет, што ће рећи *додатак*, јесте у реченици она реч, што се додаје главној речи, да представа буде што живља, лепша, звучнија и потпунија. У нашем језику најобичнији су епитети ове речи: *бео:* дан, двори, град, грло, вила, лице; *чарна* тј. *чаробна*, што очарава и задивљује као: гора, очи; *бритка* сабља; *јарко и жарко сунце; танковрха* јела; *ушва* златокрила; *громовник* Илија; *лепота* девојка; *белица* пшеница; итд. Или у песмама:

Молише се три *бијела* дана
И три *тамне* ноћи без престанка.
Удари га у чело *јуначко*.
Дука паде у *зелену* траву.
Црна Горо *поносито стење*,
Круне сриске ти драго камење. итд.

Поређење је слика или украс, којим главну мисао упоређујемо са другом којом, која је њој слична. нпр.

Кличе Ненад *као соко сиви*. За сокола кажемо да *кликти*, зато се и Ненадов глас упоређује са соколовима.

Сину лице *као жарко сунце*.

Уста раја *кô из земље трава*. тј. тако много као траве.

Снахо моја *од злата јабуко!* тј. снаха је и *лепа* као злато и *ваљана* те много вреди као и злато, и мила је као јабука, зато се упоређује са златном јабуком. итд.

Фигура или слика **понављања** је то, кад хоћемо нешто особито да нагласимо да се боље слуша и памти, те главне речи понављамо.

Ако је понављање у почетку реченице, зове се: *анафора;* ако је на свршетку реченице, онда је: *епифора*.

Анафоре су по том ово:

Косу реже остарела мâјка,
Косу реже па виноград вене.

Или волиш царству небесноме,
Или волиш царству земаљскоме?
Уранила Косовска девојка,
Уранила рано у недељу. итд.

Епифоре су:

Ту сам чудан шићар *задобио,*
И ту сам ти сабљу *задобио.*
И продаје сабљу димишћију:
Гола сабља *три стошин' дукаша,*
Коре су јој *три стошин' дукаша;*
А гајтани *три стошин' дукаша.* итд.

Када се пак споје *анафора* са *епифором,* тада се зове *симплока* тј. *силет,* у коме се две или више реченица и почињу и свршују једним истим речима као нпр.

Посијеци по једном прсту — *боли,*
Посијеци по другом — *боли.*
Мешну Марко прву *белу стрелу*
Престријели две *стошин' аршина;*
Мешну Турчин другу *белу стрелу,*
Престријели три *стошин' аршина.* итд.

Фигуре питања јесу реченице, којима се пита, али се не пита зато, да се добије и одговор, као што то бива у обичном питању, него се пита, да се изазове већа пажња и да се говору даде већа живост, а одговор лежи у самом питању. Бранко Радичевић у песми „Молитва“ казује шта је све Бог створио, па свуда завршује питањем: *„Ко овако још̀ште може?“* где се разуме као одговор: „Нико више, него само Бог.“

Мажуранић у свом спеву: *Смрт Смаил-аге Ченгића,* казује, како бесни Турчин иште од раје (поданика својих) харач (порезу) а раја му одговара:

„Харач! харач! Откуд раји харач?
„Откуд злато, који крова нема,
„Мирна крова да уклони главу?
„Откуд злато, који њиве не има,
„Него турску својим знојем топи?
„Откуд злато, који стоке не има.
„Но за туђом по брдијех се бије?
„Откуд злато, који руха не има?
„Откуд злато, који круха не има?“

Таково је питање и оно у нашој народној песми:

Што ће мени све царево благо,
Кад ја немам што је срцу драго? итд.

Постепеност (градација) У овој фигури или слици *постепено* расте израз од слабијега на јачи, од мање важнога на важније и обратно, као нпр. Ја сам му говорио и *говорио,* па онда *молио* и најпосле *преклињао,* и још ме не хте послушати. Или: Молим, саветујем, препоручујем и захтевам, налажем и заповедам.

Или у песми:

Већ су тешке девојачке клетве:
Кад *уздише* до Бога се чује,
Кад *закуне* сва се земља тресе,
Кад *заплаче* и Богу је жао! —

Или:

Јере има Петар џевердара:*)
Ђе *обрне* хоће нишанити;
Ђе *нишани* хоће погодити;
Ђе погоди мелем не требује.

Или:

Ни *седоше* ни се *одморише,*
Ни *легоше* ни санка *имаше.* итд.

Асиндет или *изостављање веза* јесте фигура, у којој се изостављају везе, да би се брже исказале мисли, те да цела слика добије већи и бржи покрет. нпр. Сад хтеде тисућа људи да га види, за тим опет тисућа; они *јуришаху, викаху, стајаху, плакаху, чуђаху се, проклињаху* (рекао је Клопшток славни немачки песник).

---

*) *Џевердар* је мала пушка; има *џевердара* је оличавање тј. речено је као за *живо* лице: *џевердара;* иначе се каже: имам или носим *џевердар,* а не: *џевердара.*

Или: Докле ће *јунаштво, поштење* под ковним пропадати ножем;

Сваке без *обране, осветe праведне, накнаде, казни?* (рекао наш књижевник Јован Хаџић).

Или:

Сабље звече, *брда* јече, *крв* се лије,
Србин бије. итд.
(Стерија, наш књижевник).

Полисиндет је противно од асиндета такова фигура, у којој се гомилају једне исте свезе, да слика буде живља и да бу̑ди у слушаоца или читаоца већу пажљивост, као нпр.

Пребио му *и* ноге *и* руке,
Повадио *и* очи *и* зубе.

Или:

Образ *и* закон *и* црква *и* свеци погажени јавно.
Тајно се спремише *и* људи *и* жене *и* деца *и* старци.
(А. Хаџић).

*

Тропи. Ово су слике, као што рекосмо, у којима су речи и реченице у преносном смислу; али ни овај преносии смисао није свуда једнак, него негде су *речи* и реченице у преносном смислу; негде се узимају мртве ствари за живе, негде блага реч место оштре; негде се узима сувише велико или сувише мало; негде се опет замењује једнина множином, негде целина једним делом, или део целином, итд. те по томе су и тропске слике различне, па зато имају и разна имена. У тропима се најобичније слике зову: Метафора, персонификација, еуфомизам, ирониja, контрасти, ипербола, алегорија, синегдоха, метонимија.

Метафора се зове употреба речи и реченица у преносном смислу; Она је дакле у ужем смислу то исто, што и троп у ужем. По томе и метафора је у главноме троп, само се овакова врста тропа зове метафора. Као нпр. *челична* (тј. постоја) воља; *златна* (скупоцена и мила) слобода; *пресна* (права) лаж; *лети* (иде брзо) Србин, *лети* вољно; ја *видим* (тј. разумем) шта ви хоћете; Боримо се за *крст часни* и слободу *златну*, тј. за хришћанску веру и милу слободу. Тако су̑ метафоре и ови изрази: *Гвоздено* стрпљење; иде на *врат на нос; дајем ти реч*, тј. обећавам, јер се реч не може дати као новац или капут; *бацu очи*, тј. погледа. итд.

Или у песмама:

Каква *ваштра* (јунак) између нас дође!
И *лабуда* (коња) свога узјахао.
Од како је испросио *злато* (девојку).
Док се гора *заодене лишћом* (док израсте лист) итд.

Персонификација или *оличавање* је то, када се у реченици узимају ствари место живих лица као нпр.

Сама *књига* цару беседила. — Овде се узима књига као жив човек па се каже: *књига* беседила, а знамо да она не може беседити, него се из ње може читати. Такове су и ове реченице:

Сабља ми је крви ожеднела,
Друмови ће пожелет' Турака
Кад устане *кука и мотика* (тј. *народ*, који ради куком и мотиком, јер ове справе не могу устајати). итд.

Еуфомизам или *ублажавање* јесте то, када се место праве речи за нешто рђаво, ружно или срамотно, узима бла̑жа и мекша или лепша реч с намером да некога не увредимо, него да га благо опоменемо на погрешку као нпр. *Обилази истину* (место: лаже);

не мрзи на вино, (тј. воли вино); *накитио се вином* (опио се); *показао му враша* (истерао га); *очитао му буквицу* (изгрдио га); *мери земљу* (тј. пада путем, толико је пијан). итд.

Иронија или *подсмех* је, када се једно каже, а друго, сасвим противно мисли, да кога исмејемо или му се подругнемо, као нпр. *Јунак што се узда у ноге,* тј. који хоће да утече, а то онда није *јунак* него *кукавица. Госпоја исцуцаних шеша; пева као славуј из баре. Одважан као зец.* Или: *Сироша Галатеја, веле, да врани косу, а њена је коса врâна била, још кад ју је купила* (рекао је Лесанг славни немачки књижевник). итд.

Контрасти или *супротности* јесу поређења у противном значењу, а не по сличности као нпр. Чувај *беле* новце за *црне* дане. Чега се *мудар* клони, тим се *луд* поноси. Иди *мудро* не погини *лудо.* Од Србина мало ко *погибе,* од Турака мало ко *утече.* Тако су контрасти: *велико и мало, добро и зло, широко и уско, високо и ниско, шева и плаче; весео и тужан.* итд.

Ибербола или *претеривање* је, ако се реченицама или претерано увећава што, или претерано умањава, а све зато, да се на саму ствар обрати што већа пажња. нпр.

Нокти су му *орати би мог'о.*
Јесте силна војска у Турака:
Сви ми у сô да се претворимо,
Не би Турком ручка осолила. — Или.

Прави се *мања од макова зрна.* Крије се у *мишију рупу.* Љуто цвили *до неба се чује. Купа се у сузама.* Казао сам ти хиљаду пута. итд.

Алегорија је у главном то исто, што и метифора само раширена метафора. У алегорији не долази само једна реч у преносном смислу, него читаве реченице па и цео какав мањи књижевни састав као што су разне басне; па и Исус Христос је говорио често у алегоријама, у причама као што су приче: О блудном сину, о виноградару, о багатирцу, итд. И наше су пословице понајвише алегорије, којима се нешто *замишљено* (абстрактно) износи као *стварно* (конкретно). нпр. *Куј гвожђе док је врућe.* тј. ради брзо. Овде је *гвожђе* ствар, коју видимо; гвожђе се може ковати само јако усијано, јер онда је мекано; али се гвожђе *брзо* охлади, и онда се више не може ковати; зато се мора *брзо* ковати; а реч *брзо* није нешто *стварно,* него *замишљено,* зато ова стварна реченица значи замишљену: *ради брзо!* — Сличне су томе и ове реченице: *Док се дима не надимиш, не можеш се ватре нагрејати.* (тј. док се не намучиш, не можеш имата користи). Или: *Пушуј само игумане, не старај се за манастир!* Или: *Гради ражањ, а зец пољу.* Или у песми:

Иде *соко* (момак) води *соколовицу* (девојку).
Благо мâјци златна су јој *крила* (тј. *син и снаха* су крила, који ће у будуће радити за матер и она се не ће мучити, па онда: блâго њој!)
итд. —

Особиту врсту алегорије чине *загонетке,* у којима је оно, што се упоређује врло далеко од онога, са чиме се упоређује, те се тако тёже разумевају. нпр. *Једна грудва воска целом свету доста* (сунце. Восак се са сунцем упоређује, јер ее восак прави у грудвама округлим, а и сунце је округло; од воска се праве *свеће* да светле, а и сунце светли, само оно целом свету светли, а восак не може). — Или: Бела *њива* (папир) црно *семе* (слова) мудра глава која *сеје* (пише.) Или: *За новчић пуна соба* (жижица, којом се осветли сва соба, те је соба пуна светлости). Или: *Два пруша до неба шибају* (*очи,* које виде до неба). итд.

Синегдодха је замена појмова неједнаке величине те се замењује веће

мањим, више нижим; она узима једнину место множине или множину место једнине; узима цело место једнога дѣла, или део место целине као нпр. *Коњске* **ноге** *пољем одмакоше.* (Овде су речене *ноге* коњске место *коња,* дакле *делови* место *целине* и каже се: *ноге* одмакоше, место: *коња* одмакоше).

Не утече *ока* за сведока. (Овде је речено *око* место човека; дакле *део* м. целине).

У Лазе је *силан, Србаљ* био: (једнина м. множ.).

Седамдесет и седам хиљада.

Учинићу силне задужбине:
Нахранићу *сужна и невољна.* (Једн. м. мн.)

Она паде мору у *дубине* (множина м. једн.).
Дај ми Боже од *рајева кључе* (множ. м. једн.).

На глави му *самур* и челенке (Самур је животиња, од чије се коже праве најфиније капе шубаре, те је у овој реченици речен *самур,* дакле *целина,* м. једног дела).

Овамо спадају и овакови примери: И сад има *Цицерона* (тј. таквих *говорника* као што је био Цицеро); *Обилића* (тј. јунака као Обилић); *Јуда* (тј. издајица као онај што је издао Христа). итд.

Метонимија је песничка слика, у којој се замењује једна реч (обично именица) другом по каквој блиској *унутарњој вези.* нпр. *Живи од својих руку.* Знамо да нико *руке* не једе да живи, него *рукама* ради и стиче *заслуге,* те се од *заслуге* живи. Између *руку и заслуге* нема никакве *сполашње* сличности, јер оне нису једно на друго налик; између њих је *унутрашња* веза, јер се *рукама* ради да буде заслуге, иза рада *рукама* следује *заслуга,* по том је заслуга *последица* рада, а руке су опет *узрок* рада. По том је у речениці; „Живи од својих руку“ речен *узрок* место *последице.*

У том духу замењују се и друге речи, те се уметонимији узимају: *узрок* м. *последице и последица* место *узрока; оруђе и простор* место *лица; војвода* м. *војске; градиво* м. *производи; знак* м. *времена и лица;* итд. нпр. *Читам Доситија* (тј. његова *дела.* Доситије је *узрок,* а дела *последица); Јечам шиче, а ракија виче.* (тј. јечмом се нахрани марвинче, па добије снаге и добре воље, што га гони да трчи и скаче; ракијом се пак људи напију, те одмах живље говоре; *јечам* дакле и *ракија* су узрок, а *трче и виче* последице). *У вину их санак преварио; из њега вино говори.* (И ту је вино *узрок* што су заспали и што говоре). — *Учиниħеш крвцу о празнику* (тј. учиниħеш *кавгу,* са које ħеш крв пролити, потуħи ħеш се. Овде је речена *последица:* крвца, којој је *узрок* кавга). — *Кад устане кука и мотика* (тј. људи; овде је *оруђе* м. *лица).* — *Окован у шешко гвожђе* (м. у ланце, ту је речено *градиво,* од чега се ланци праве). — *Цело се село подигло* (тј. народ из села; ту је речено *место* м. људи, лица). *Сва нас Босна помирити не ће.* (И ту је место и простор м. лица). *Цар Мурат надби цар-Лазара* (тј. турска војска српску војску; ту је речен војвода, цар, место војске). — *Од повоја до покрова* (тј. од рођења до смрти. Пелене или повој су *знак* рођења, а покров *знак* смрти, а тиме се означује *време* одакле па докле). — *Маслинова гранчица* (знак мира). *Полумесец* (турски грб, знак турске владе и силе). *Круна* (м. краљ и цар; круна је знак краљевске и царске власти, зато се често говори *круна* м. цар или краљ). — *Набрао се лаворике* (тј. славе, прославио се). — *Небо лије благодаш* (тј. кишу, од које свашта обилато роди, што је срећа и благодат за народ, чему је *узрок* киша а благодат последица). итд.

(Наставиће се.)

ПЈЕСМА НА КОЛИЈЕВЦИ.

Кад сам првом св'јет углед'о,
Над кол'јевком, драга мати
Пјеваше ми: слатко чедо!
Србином се мораш звати.

Чуваше ме као своје
Очи и све благо св'јета,
Клицаше ми: злато моје!
Мој лијепи пупчак цв'јета.

Жив ми био много љета,
На утјеху мајке своје,
Нек сврх тебе рука света
И анђели Божји стоје.

Сретан био у твом в'јеку,
Вјеран синак своме роду,
Ал' те кунем на мом мл'јеку,
Гини за крст и слободу!

К'о љубезна мати права,
Пјевала би да ме с'влада
Да с' умири и успава
Невинашца душа млада.

Што ми тада препоручи,
У срцу ми оста трајно,
Те ми увјек јасно звучи:
„Чувај своје име сјајно.“

С тога, мајко, теби хвала!
На наукам' светим твојим;
На рођењу што с' ми дала,
Да их у мом срцу гојим.

Бар, 1902. год.

Мило Јововић.

ПОСЛЕ КИШЕ.

Киша преста, а сунце се
На западу указало,
Па је дивно и чаробно
Сву земљицу обасјало.

Наједанпут појави се
Са истока сјајна пруга,
Прелевају' разне боје.
Деца вичу: гле, гле дуга!

Са радошћу деца вичу:
Више не ће кише бити,
Па сви да се засучемо!
Воду ћемо сад газити!

Газили су воду смело,
Вукућ чамце, мале лађе.
У веселом том игрању
И вече их још'те нађе.

Кад се сумрак већ спустио,
Разиђоше с' мили друзи,
Дајућ' хвалу Вишњем Богу,
Сунцу, киши, па и дузи.

Осек, 1901. год.

Дамјанко.

КАКО ПРОЛАЗЕ НЕУМЕРЕНИ.

У зеленом риту,
Дрема патка стара,
Најела се црви
Па се сад одмара.

Најела се тако
Да већ једва дише,
Још би она јела
Ал' нестаде више.

А неко се тамо
Иза џбуна скрива.
То је млади ловац
Име му је Ива.

Кад опази патка
Да ту нешто шушка,
Полетети хтеде
Али пуче пушка.

Пушка пуче јако
И задрма ситу,
И погоди патку
У зеленом риту.

Да донесе патку
Посла псето Ива,
Донесе је Каро
Још је била жива.

Тад је млади ловац
Обеси о торбу,
И понесе мајци
Да му кува чорбу.

У великој тузи
Вако патка рече,
А рана је тишти,
Боли грозно пече:

„Што сам тако прошла
„То сам сама крива,
„Да с' прејела нисам
„Још би' била жива.“

Димитрије Стојшић,
Ирижанин.

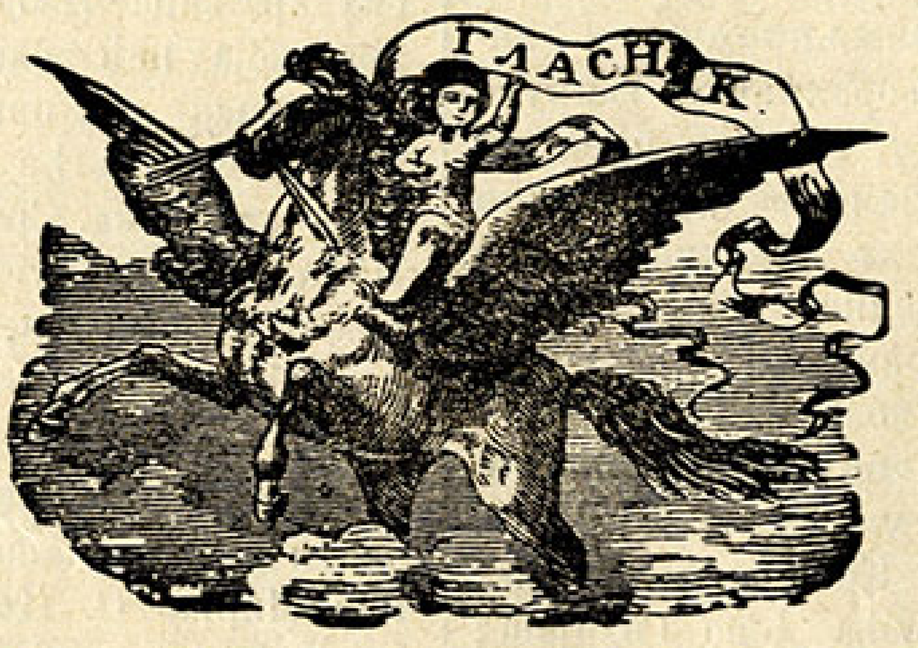

— **Народни сабор.** Његово Величанство наш премилостиви краљ Фрањо Јосиф I. одобрио је да се српски народно-црквени сабор сазове за 26. Мај ове 1902. године, и по том ће се наш народни сабор тога дана састати у Сремским Карловцима 26. Маја, а тај дан у години већ је и по томе важан, што је тога дана наш премилостиви краљ крунисан. Састанак српског народнога сабора је за српски народ од особите важности; он има да уређује и унапреди наше школске и црквене послове, зато га народ наш жељно очекује и на све стране се у народу живо саветује о томе, кога ће да бира за посла-

нике, јер се за 3—4 недеље имају обавити избори по целој патријаршији нашој, а на сабор тај ваља народ наш да пошље своје најбоље синове, јер ће само тако моћи и од сабора добро очекивати. Дај Боже, да овај рад народни, а по том саборски, буде срећан и благословен!

— **100 земљорадничких задруга**. Ових дана заснована је и стотинита српска земљорадничка задруга, те тако сад имамо 100 српских земљорадничких задруга, које су права срећа и благослов за народ наш. Ове задруге помажу народу, да се из сиротиње подигне и на добро упути. Сад су у заснивању нових 65 земљорадничких задруга, и док сврше све што треба, и оне ће ступити у савез са оном стотином и тиме још већма оснажити снагу оне стотине, а на њих ће се угледати и она места, у којима још нема ових задруга па ће и она оснивати задруге и тиме, сами себи од највеће користи бити.

— † **Барон Јован Живковић.** Јован Живковић барон-Фрушкогорски преселио се у вечност у Загребу 26. Марта о. г. у 76. години живота свога. Покојни Живковић је био умировљен предстојник земаљске владе у Загребу за унутрашње послове; рођен је у Карловцима, па својом вредноћом и способношћу дигао се високо и добио од краља баронство са додатком *Фрушкогорски*, јер су и Карловци где се родио, у Фрушкој Гори (у Срему). Бивао је скоро на свима српским саборима посланик; он је један од оснивача Српске Банке у Загребу; био је потпредседник на српском сабору 1897. год. и то му је последња важна улога у животу његову. Лака му земља и вечан спомен у народу!

— **Нове српске земљорадничке задруге.** Нове српске земљорадничке задруге осиоване су: 1. *у Тителу*, којој је председник Атанасије Николић, заменик му: Филип Прокин, а пословођа Ђока Прокин; 2. *у Брестачу,* којој је председник Сима Зарић, заменик му: Рада Игњатовић; 3. *у Рујевцу*, којој је председник Никола Харамбашић, заменик му: Антоније Меничанин, а пословођа Јово Радишић; 4. у *Малој Градуси*, којој је председник Миша Кнежевић, заменик му Никола Гашам, пословођа Јово Голијаш; 5. у *Сурчину*, којој је председник Филип Марковић, заменик му Нићифор Кончар, пословођа Богољуб Максимовић; 6. у *Новом Саду* повртарска задруга, којој је председник Божидар Поповић парох, заменик му Живко Салађанин; 7. у *Старом Бечеју*, којој је председник Иван Јелчић, заменик му Сима Нинков, пословођа Стева Живковић; 8. у *Надаљу*, којој је председник Душан Петровић, заменик му Трифун Пурач, пословођа Рада Аћански; 9. у *Каћу* друга, којој је председник Владислав Вуковић, заменик му Никола Михајлов, а пословођа Јован Николић; 10 у *Привиној Глави*, којој је председник Никола Јованчевић, замеиик му Андрија Георг, пословођа Стеван Христић учитељ; 11. у *Плочици*, којој је председник Јован Брзак, заменик му Трифун Петровић, пословеђа Милош Дрндарски; 12 у *Гају*, којој је председник Лазар Јарковачки, заменик му Никола Максимовић, пословођа Божидар Филиповић; 13. у *Руми*, којој је председник Милош Јовановић, заменик му Алекса Симић; 14. у *Руми* друга, којој је председник Лазар Дедић, заменик председника Алекса Дедић.

— **Цвети у Србији.** Цвети су у српском народу свуда, ма где он живео, велики и мио празник, али у Србији још и особито, јер је тога дана пре 87 година Милош Велики (Обреновић) дигао устанак и отпочео борбу са Турчином за српско ослобођење. Тај почетак је срећан био; Србија ое дугом и тешком борбом ослободила и постала кнежевином а после слободном краљевином, која сад у свему лепо напредује и ужива у својој слободи. Тога ради се Цвети у Србији особито славе, па и ове године беше свечаности велике и дивне по свој Србији од краљева двора до најскромније кућице. Тај дан је за Србију знатан и по том, што је тога дана ослободио пре 35 година кнез Михало и градове од Турака, те су данас српсии а онда су још турски били.

— **Покрстила се краљица.** Бивша српска краљица *Наталија* мати, краља Александра, која већ одавна живи у Француској, покрстила се ових дана у римокатоличку веру, веле да ће се и удати за некога Француза католика. Свако је мислио, да је краљица Наталија као Рускиња тако постојана у својој православној вери, као и свака друга Рускиња, а особито зато што је и краљица, али се ево преварио, и зато је сав српски свет осуђује.

— † **Јефтимија рођена Комадановић** честита мати нашега и народнога пријатеља поп Марка С. Поповића пароха у Коњицу (у Херцеговипи), умрла је 28. Марта о. г. у 55. год. свога живота у Пљевљима (Санџак Нови Пазар) далеко од свога сина. Покојницу оплакује врли јој син поп Марко и и снаха јој Софија са осталом родбином. Нека јој је лака земља и вечан спомен у народу!

— **„Буна 1874. и устанак у Херцеговини 1875. године.“** Под оваким насловом

написао је г. Ристо Т Пророковић Невесињац у Београду књигу по најбољим изворима а по начелу: „ни по бабу ни по стричевима,“ те позива љубитеље српске књиге, који се одушевљавају јуначким прегнућем и радом српских бораца за слободу и будућност народа, да га обилатом претплатом помогну. Књига ће изнети 5½ штампаних табака а стаје 1 динар или 1 круну. Скупљачи добивају сваку 6-ту књигу, а књижара 25%. Претплата се шиље књижарници Велимира Валожића на „Варош Капији“ у Београду.

— **Очев споменик.** Тако се зове моја књига, која се већ штампа у Српској штампарији у Загребу. Књига у себи садржи: 3 пјесмице, 18 шаљивих и двије поучне приповијетке. Пошто се примичу испити школске младежи, ова би књига добро дошла као дар српској дјеци и свој младежи а ни старијима не би на одмет била. Књига ће се штампати на финој сатинираној хартији а износити ће 2½ штампана табака велике осмине, она ће коштати 40 потура или 50 пара динарских Скупљачима поред највеће захвалности радо уступам десети примјерак на дар. Књижарима дајем 30% рабата. У Д. Поплату, код Стоца, (Херцеговина). *Сакоје Бурић*, срп. нар. уч.

СВАШТИЦЕ.

Богатство у Сибирији. О Сибирији у Русији постоји појам, да је то огромна ледена и снежна пустина, која служи Русији као нека врста пакла, у који се бацају разни кривци и злочинци. Због тога је и било многима неразумљиво, чега ради подижу Руси горостасну железницу кроз целу Сибирију до Свемирнога Мора. Али није то тако, као што многи мисле, него сасвим друкчије. У Сибирију се доселе сваке године по 200,000 ратара, којима руска влада даје бесплатан подвоз и слободно уживање 15 хектара (око 30 јутара) земље за породице на извесно време. Сад Сибирија има свега 8 милијуна становника, а она је толико велика, да у њој може и 80 милијуна душа живети и лепо напредовати. Сад у Сибирији роди по 20 милијуна метарских цената жита а могло би родити и 100 милијуна цената. Сад се извози у Данску масло на продају. Рачуна се, да Сибирија може дати по 80 милијуна круна за само масло, вуну и суво месо. По Сибирским шумама живи безброј оних животиња: хермелина, самура и др. од којих је крзно врло скупоцено за капе и поставе. У њој има и много злата, само се још не вади. Каменога угља пак има ужасно много, тако да само један рудник са шест угаљских поткопа има више угља, него што га може сва Енглеска дати, само још нема добрих путева и потребних железница, да се може лако извозити, а кад и тога буде, онда ће се тек показати права богаштина Сибирска.

Виљушка. Сад се навршило 900 година, од како се почела виљушка употребљавати. *Пијетро Орсеоло* син Млетачкога дужда оженио се сестром источног римског цара Аргилом Византијском (Цариграоском) принцесом. Тада су Млечићи прстима јели, али Аргила је имала за јело виљушку. За кашику су знали и Млечићи, али за виљушку још ни чули нису. Женскадија у Миецима видећи своју дуждевицу да виљушком једе, поче се на њу угледати и виљушкама јести, али доста неспретно, јер јој је било необично, па ипак се брзо уведе виљушка по господским кућама. Било их је који су се ругали онима, што виљушком једу, па чак и за опасно сматрали виљушком се служити. И требало је више стотина година, да се виљушка одомаћи свуда по народу. К нама је дошла виљушка за време владавине славног угарскога краља Матије, († 1490. год.) чија је жена Беатрица донела виљушку из Италије.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

У комисији свакојаке слике и прилике из мојег бележника написао Драгомир Брзак.. Од „Мале Библиотеке,“ што издаје издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару свеска 21. и 22. 16⁰ стр. 152. Цијена 60 потура или 80 пара дин.

Као први прилог овој књизи иде *Прије-глед* бр. III. и IV. приказујући разне књиге и листове.

Као други прилог су 2 дописнице карте са сликама архимандрита Нићифора Дучића и Косте Таушановића.

Памјатник живушчих и усопших читуља за породице са сликом васкресења Христова на 32 стране у спретном џепном формату. Цена 20 потура или 25 пара дин. а у платненом повезу 50 потура или 50 пара дин. Издала књижарница Пахера и Кисића у Мостару, где се и наручује.

Добро и поштено име, хришћанска књижица бр. 9.—32⁰ стр. 16. Цена 4 потуре; добива се код писца Јована Петровића, проте и професора у Загребу.

Голубови кошгуњьци.

1. РАЧУНСКИ ЗАДАТАК.

Задао: Старимлад у Загребу.

Владимир и Радослав имају сваки по један голубињак, а у сваком има доста голубова.

Владимир рече једном Радославу:

— Да би ми ти дао 3 голуба, онда би ја имао 3 пута више голубова од тебе.

Радослав му одговори:

— Боље дај ти мени 3 голуба. па ћу ја имати баш колико и ти.

2. ШАЉИВО ПИТАЊЕ.

Задао: Старимлад у Загребу.

Два оца и два сина уловили 3 зеца; па сваки добио једног зеца; како то?

3. РЕБУС.

Саставио: Димитрије Коњовић гимн. у Сомбору.

4. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Драгутин Петровић у Бос Дубици.

			да	му	у-			
			и		Сли-			
			ка	је-	је			
па-	ср-	де	се	јот'	ти-	о	ру-	из-
бо-		ко-	ти.		ње	гле-		ка-
сно	Та	це	ма-	љу-	смо-	жна	јеж	да.
			се	та-	ше			
			Ви-		штву			
			ћу-	ћеш	ти			
			го-	дру-	у-			
			ко		шће			
			у	меш	А-			
сун-	па	то-	шег	Сав	вот	без	ла.	бри-
ша		це	жи-		те-	јех		чан
ле-	је	ду-	ла	на-	је	мра-	до-	де-

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци** и то *1. Загонетка:* Мухамед — муха — мед; *2. Ребус:* Ко се у Бога уздa, не вара се; *3: Коњички скок:*

У сваком послу, труду и раду,
Сјети се синко, кога си рода;
Нека ге свуда и свагда знаду,
Да ти је мила света слобода.

Кô мати сина што љуби врело,
И за њег' живот не жали дати,
За народ и ти жртвуј се смјело,
Таквога сина Српство ће знати.

Па да те стегну муке и јади,
Не клони синко, већ реци гласно:
Овако сваки српски син ради,
За народ све је српски и часно.

Правилно решили: Ана Григоријевић, Зорка Ракић, Јелена Јовић, Емил Теофановић, Јован и Димитрије Коњовић у Сомбору: 1. 2. — Данило и и Јелена Бранковић у Н. Саду: 1. 2. — Корнел Радуловић у Уздину: 1. 2 — Данка Мостић и Милева Тодић у Бос. Градишци: све. — Ђорђо Лазаревић, Драгиња и Милан Гојковић у Дол. Тузли: све. — Бранко и Сара Магарашевић у Карловцима: све. — Нада Михољац у Срп. Вел. Семиклушу: све — Бранко Миловановић и Радосављевић у Тур. Кањижи: све. — Милорад и Душан Костић у Дол. Тузли: све. — Љубомир Пеђо и Лука Пиштелић у Сарајеву: 1, 2. — Драгица Јакшић у Бјељини: све. — Ђура Веселинов у Новом Саду: 1. 2. — Зорка Паранос у Шапцу: 1. 2. — Стеван Нинков у Новом Сацу: све. — Рајко Благојевић, Марија Марковић и Стајка Петраковић у Бос. Дубици: 1. 2. — Ђурица Лишић у Мартоношу: све. — Драг. Радојковић, Михаило Клас. Чедо Радојковић, Љубомир Милинковић, Драгутин Чачић и Младен Ђуришић у Шапцу: 1. 2. — Михајло Шипош у Новом Саду: 1. 2. — Јован и Милица Гуцуња у Сомбору: 1. 2j Милан и Јустин Бећин у Сомбору: 1, 2. — Зорка Јањићева у Мостару: 1. — Бошко Мештеровић у Бијељини: све. — Миленко Секулић у Лијевну: 1. 2. — Јелица Суботић у Београду: 1. 2. — Јово Ђурић у Кључу: 1. 2. — Паја Сербул у Лугошу: све. — Ристо Ђурић у Автовцу: 1. — Љубица и Зорка Банић, Десанка Мраова и Јока Шантић у Мостару: 1. 2. — Стојан Муачевић у Осијеку: 1. 2. — Никола Вукмировић у Осеку: све. — Перо Вукотић на Ријеци: 1. 2. —

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Нашим читаоцима. Пошто нам наручене слике нису на време стигле, то да нам се не би „Голуб“ закаснио, пуштамо овај број без слика.

Саво Бокоњић у Сарајеву. Добра су вам оба коњичка скока, али ћемо употребити један, а у другом нам се не свиди слог (текст).

Стеван Путник у Манастиру Привиној Глави. Све је красно, али ми можемо усвојити само оно под насловом „Лија,“ а остало не, јер се не слажу са програмом нашега листа.

Јово Р. Ђурићу у Кључу (Босна). Коњички скок је добар и донећемо га; и загонетка није лоша, али смо имали једном са истим значењем, па не приличи и поново.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. МАЈА 1902.

Цетиње ГОД. XXIV. Призрен
Бр. 9.

ЗОРА

ЗРНЦА.

Од човека ништа отело се није;
Боље да не живи, ко с' од људи крије.

Лепа реч отвара и гвоздена врата
Каково је дело, онака ј' и плата.

Који зло учини, зло и дочекаће;
Што ко више живи, он више и знаће.

Човеку без знања, говоре слеп да је,
Који добро чини, никад се не каје.

Шабац

Вл. Станимировић.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ГОВЕДАРЕВ СИН.

Приповеда српској младежи: **Душан Ђурић** учитељ.

(Наставак).

II.

Код последњих речи деда-Живка, настаде немир међу марвом, јер место да мирно пасе, она уплашено надиже главе, па неко време као да је слушала или њушила нешто, њима што је најнепријатније. И није се преварила. Марва има добар слух, и још бољи њух. Најједном настаде раштрк, поче бик први бежати према брду Сребрници, а за њим као на један миг све краве кано да их је ко год врелом водом полио.

„Шта је то за име Божије!“ упита деда-Живко уплашено, прекинувши своје причање, и подигнувши се нагло са зелене траве, баци оштри поглед на противну страну, не би ли опазио кога или што, од чега се марва узнемирила, али не опази ништа.

„Да их ко год не вија?“ упита младић зачуђено, па се и он нагло диже са свога седишта, па, потрчавши до на крај пашњака последњој крави, упропасти се од изненадне појаве.

„Оче мој, брже амо,“ викаше младић што га је грло доносило, и трчаше напред, машући тољагом у руци. Деда-Живко не видећи свога сина пред очима, трчаше за кравама да их врати, и путем викаше: „Милутине, Милутине, ходи брже амо, помози ми!

Док они тако један другом викаху и растајаху се удаљујући један од другог, дотле је највећи и најгрђи непријатељ марве и стоке — курјак, без пô муке, раздерао једно младо тело, које беше све у крви, кад је Милутин до њега приспео и својим снажним ударцима курјака иза леђа тако јако неколико пута погодио, да се исти на мах мртав срушио, али је ипак било касно, јер ни телета јаднога не беше жива. Једио се и љутио стари говедар Живко, што му се баш тада, када је он најбоље почео своме сину причати своје тужне доживљаје — догодио тај немир међу марвом, а још више што му син не притече одмах у помоћ кад га је толико викао што му је само грло могло доносити. Он не знађаше, и ни накрај памети му не беше, несретан случај или шта више курјак, у летње доба, ујутро рано. Милутин се опет љутио, што га отац није чуо, те да је одмах за њим затрчао и њему помогао убити курјака.

„Али, сад што би, би!“ помислише обојица, кад се марва умирила, али и удаљила далеко од оног места где су стари говедар и син му Милутин седели. Марва је у свом страховитом трку, доспела до колибе деда-Живкове, па ни онда још не беше са свмм мирна, већ непрестано у некој страви пасла али често њулила уши и подизала главе, гледајући на ону страну од куда су осећали смрад и задах курјачију, непрестано мукали, а понајвише крава раздераног јој телета.

Из далека се разлегао јасан глас Милутинов: „Оче мој! Оче мој! Ходи амо!“ Чувши отац глас свога сина, потрчи к њему, и кад се приближио, имао је шта видети: раздерано теле и убијеног курјака.

„Зар то беше узрок нашег немира? упита отац.

„Да, оче ја сам га овом тољагом три пут ударио по глави и одмах је био готов,“ рече Милутин поносито, показујући курјака.

„Једна штета и један добит!“ рече отац... мало забринуто.

„Како то мислиш оче?“ упита син.

„Теле које је курјак раздерао, морамо платити, оштећеному, а за курјака кога си убио, добићемо новчану награду од кнеза, јер власт награду даје онима, који донесу мртва курјака. Зимус су ови прождрљиви зверови починили велику штету овом селу. Власт је наредила хајку, па су људи неколико поубијали, али их је тројица животом платило.“

„Е онда, ако је тако оче, ми не треба без пушке да долазимо амо... рече Милутин.

„Та ја имам две пушке, али мишљах увек, што ће ми пушка у ово доба. Истина предео овај горовит, шума ова густа и велика, скрива не само зверове безумне, него и зверове у људском облику“ рече отац. Иза ових речи покупи стари говедар остатке од мртва телета, а Милутин подигне на раме мртва курјака, па се обојица идући напоредо, упуте брзим корацима својој колиби. Тамо оставише теле и курјака, а онда бодрим оком мотрећи на марву, иђаху око марве, чувајући ју, па само по кат-кад, говораху један другом прекидајући разговор трчањем, одбијањем или скупљањем марве у гомилу. У подне је марва пила воде на бари, а кад се сунце почело смиривати, узеше са собом теле и курјака, па гонише марву кућама у село.

(Наставиће се.)

МОЛИТВА ЈЕДНОГ СРПЧЕТА.

Молим ти се Боже вишњи о услиши молбу ову!
Нек Србину свану дани лепши но што сада има;
Благослови Српство мило, доста с' јадно намучило
Бранећ име, вековима борило се с' душманима.

Од Косова оног тужног, где погину царе Лазо,
Па до данас Србин није ни за часак очајав'о;
Уздајући се у Бога, помињући светитеље
За свој род у свако доба живот свој је радо дав'о.

Са неслоге и раздора пало ј' царство Душаново,
Ал' ће опет ускрснути са чврстоће Србинове.
Ти нам Боже тад помози и прегнуће благослови
Да Срб опет славан буде — целог Српства жеље с' ове.

Нек душмани наши виде, да Србин и даље живи,
Чувајући своје име — свету веру прадедовску
Коју нама наши стари у аманет оставише.
О, услиши Боже вишњи, молбу моју молбу српску.

Вршац, 1900. год.

М. М. Вршчанин.

ЧИГРА.

Зацело сви знате
Да је ово чигра,
Чиме с' овај дечко
Ево овде игра.

Чигра слушат' мора
Она се окреће —
Баш кад би и могла
Противит' се не ће.

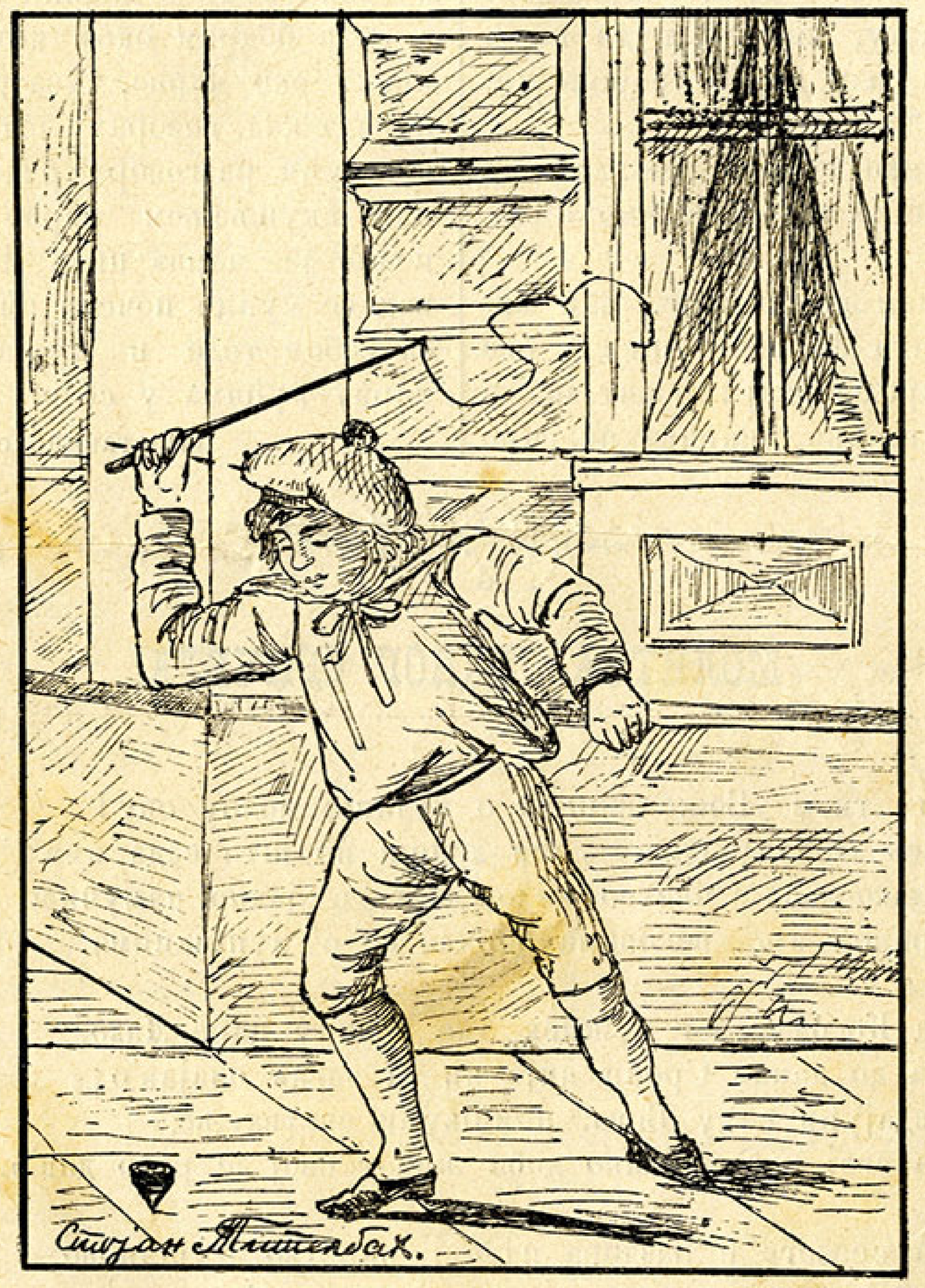

Он је бичем шиба,
Да се врти боље —
Па докле ће тако,
Стоји му од воље.

Добро дете пак се
На њу не угледа,
Оно с' држи сасвим
Другог, лепшег реда.

Кад старији рекне:
„Сад ово уради!“
Оно таки слуша —
Ал' не бича ради.

Тета Дара.

НАЛОГ.

Причица од **Р. М. Тасића.**

Не каже се бадава:
учини добро, не кај се.

Пуно је срце па се прелива у те Рајне, која свакоме жели добро и свакоме рекне, да поучи:

— Ради право, па ће те волети сви, и Бог и људи.

И погодила је.

А да је то заиста тако, најбољи је пример она сама. Свакоме ће казати што јој на срцу лежи, а још што уме да утеши и да ублажи — то нико не уме као она.

Да боме да је свугде виђена и припозната. И у добру и у злу, она се нађе и помогне. Младеж јој радо прилази руци, а она даје да јој се пољуби десница, и плати за то.

— Цмок! — пољуби она тога што јој руци пришао.

Друштво је на окупу и певеде се говор о њеном находу Момиру, а она, нема, пуна јој уста кад почне да прича о њему.

Све каже:

— Мој Момир! — Бог нека ми га поживи. Кажем вам: златно је то створење, има добру душу, и, да ми није њега, — ко зна шта би било од мене.

Сви умукну и слушају је. Ова или она жена, која је болећива срца, умеша се у њено причање и рекне:

— Ја, мила, као да ти је рођени син.

— Море и више од тога! — допуњује друга и баш воли што јој се дала прилика то да рекне пред свима отворено.

— Гледам га нешто ономад, — опет ће она прва, а он натоварио кола дрва и тера кући. Мени, Боже, мило, топло ми око срца, па кажем самој себи:

— Благо Рајни, што јој је Момир ваљан и примеран. Имам и ја деце, ето мој Вукашин, али није као он.

— Паметна глава — чује се и са мушке стране.

— Рајно!

— Чујем! — одазва се Рајна старцу Новаку, да га чује.

— Казаћу ти, рече, а и остали нека чују. — То што ти је Момир ваљан, велим, то ти је награда за оно, што си се намучила око њега, док си га на ноге подигла.

— Ја, ја, — тврди Рајна и смешка се. Све је, вели, тако како ти рече.

Пођута мало пак настави:

— Мој Момир мене не зове друкчије, него мајком, а ја, тако ми Господа Исуса Христа — топим се од милине. Што сам желела, то сам дочекала, јер, као што знате, са мојим покојним Станисавом нисам имала деце.

Успомена на њенога покојнога мужа растужи је, и она засузи.

— Божја је то воља — теше је жене.

Рајна се поврати.

— Мој Момир, — рече даље Рајна, порастао велики, крупан, леп момак, а ја сам, видите, остарела и изнемогла. И умрећу, по Божјој милости. Дође ми по некад, па кашљем, заболи ме рука или нога, гади ми се, и тако нешто, а мој Момир настојава око мене, двори ме и гледа да ми сваку удобност учини.

— Мајко, ти си болесна! — обраћа се он мени и гледа у мене

жалосним погледом. Боли га срце знам ја.

Ја се браним:

— Није, чедо, то је онако — од старости је!

— Аја, теби је зло! — Не дам тако: позваћу господина лекара.

И трчи и зовне лекара; а ја, да не бих остала сама код куће, док се он не врати, замоли из суседства ма коју жену да седи код мене и да разговарамо.

И дође лекар.

— Господине, — каже му мој Момир, излечи ми мајку, а твоје не гине: најпре ти дугујем дубоку благодарност, а после — новац.

— Хоћу, учинићу!

И излечи ме и радује се са мном, кад оздравим — прича Рајна и сви знају да је тако, па јој верују.

Рајна је сад одиста изнемогла, остарела је, а док пре двадесет и четири године беше крепка, јака. Могла је и да поскочи и да потрчи.

Волела је Станисава Манчића и удаде се за њега. Станисав не беше богат, беше сиромашан човек, а уз то још инокосан, без икога свога од рода. Имао је мало непокретна имањца, а то је: кућица са местом, две њиве у пољу и виноград у брду. То је и сачувао за живота, а не отуђио, па то и остаде његовој удовици Рајни у наслеђе.

Људи смо: живимо, па ћемо и умрети. И Манчић умре — у седмој години брачнога живота. Он и Рајна живели су лепо и сложно. Никад се не чу свађа и псовка у њиховој кући.

— Станисаве, како ти наредиш, онако нека буде! — одобри му Рајна и тако је и бивало. Отуда се и Рајна, по смрти његовој, не хтеде преудавати за другога човека. Жене јој говориле то да учини, а она не хте.

— Не ћу, — вели она; покојник ми је оставио доста од чега ћу живети, а највише лепу успомену, па шта ћу више! — Не ћу, — и заплаче се.

Она има свој род, и они јој долазе, да је виде и да је за здравље упитају, а иде и она к њима. Али, позната је ствар, сваки себе највише воли, па тако и ти њени рођаци. Дођу, поседе мало и опет отидну.

— Дођи, обиђи нас — поруче јој остављајући је, — и то је све.

Живела је сама у кући од зараде својих руку и од прихода оне земљице, што јој је покојник оставио.

Поручио јој брат да му оде и она га послуша и походи га. Он је ожењен човек, а има и деце. Кућа му чак тамо на крају вароши, а она, будући је удовица, склања се од свакога и бежи крајем, све споредним улицама.

И врати се.

— Чујем нешто и као да је детињи плач, — прошапта она и застаде. То беше у последњој улици на крају, камо се излази у поље. У близини беше набацано ђубре, а до њега коприва, висок и бујан, а још даље беше нека ограда, стара и опала.

Плач се понови.

— Тамо ћу! — рече Рајна и упути се откуда плач долажаше. То беше одиста мало новорођенче, истина повијено, али тек одбачено. Она га опази, саже се и узе дете. Око ње не беше никога да је види шта ради. Али, баш и да је било, то је не би у намери омело.

— Грешна мајка, — оте јој се уздах из груди; бездушна мајка, кад је могла своје чедо да одбаци. И пољуби нахоче, носећи га у рукама.

— Ја ћу ти бити мајка, Божја душице! — говорила је она детету. А оно, као да је разумела тај њезин говор, ућута и не заплака више. Ћутало је и онда, кад га у своју кућу унесе.

Те среће и таке радости одавно није доживела.

— Син, слатко дете моје! — клицала је она, преповијајући га у друге, чисте и суве пеленице. И постара се за њега да га нахрани. Све му је спремила: и цуцлу, и млеко крављe, и све, све!

Из суседства допирали су разни и измешани гласови до ње.

— Ју, откуда детета у Рајне!

— Не знам, и ја чујем плач.

— Да видимо!

И дођоше и видеше шта је.

— Наход, — каже Рајна и прича свакоме како га је нашла и где. Каза и то, да ће ово да пријави суду, те да јој суд дозволи, да га може узети к себи, да га очува и отхрани.

— Ако, ако, — одобравали су јој са свију страна и дивили се доброти срца њезина.

И учини како рече.

Господа у суду потражише најпре праву матер детињу и кад се ова не јави, рекоше јој:

— Узми га, негуј га и нека је твоје до века!

Рајна се обрадова испрва тому, јер држаше, да ће јој га узети и дати другој жени на чување.

Прођоше неколико дана од како је находа донела у кућу, а после, у први празнични дан, однесе га у цркву и крсти га.

— Момир да му је име! — рекла је она куму, и овај га тако и крсти.

И Момир растијаше и напредоваше по милости Божјој, и сад је велики момак, и зашао је у двадесет и пету годину. Воли он Рајну, слуша је и зове је мајком. Он за другу мајку и не зна, и не ће да зна.

У свету бива свашта, па се свашта и рекне.

И Момиру рекну:

— Рајна ти није мајка, ти си наход у ње. Остави је!

— Боже сачувај! — вели Момир. Пре ћу се са душом раставити, но од моје мајчице.

Рајна је наумила да га ожени и нашла му девојку и он је пристао на женидбу.

— О, ала ћу се на свадби провеселити! — радује се Рајна и једва чека тај дан.

И кад то буде, сви ће јој честитати на весељу, а она ће се са свима грлити и љубити, па ће можда и поиграти, и ако је стара и изнемогла.

Весеље је то! А весеље и старо срце раздрага и стару снагу подмлади.

САНСКА КОЗА.

Цртица из природописа.

Козе са њеним несташним јаричима добро су познате и по нашим крајевима. Она је у маломе сиромаху човеку то исто, што имућнијем човеку крава, зато се и вели да је коза сиротињска крава. Њу је лако купити јер не стаје више него 10—15 круна, а лако је и хранити, јер у јелу није баш избирачица, даје пак толико млека, да може сиромашну кућу исхранити.

Козâ има више врсти. Има их

рогатих и шутих (без рогова). Особито је на гласу кашмирска коза у Азији са свиленом вуном, која је тако фина, да њено руно стаје по 3000 круна. Од те вуне праве се шалови, који по више хиљада круна стају. Али те козе не подносе наше поднебље у Европи, зато се овде не могу држати. Због тога се код нас држе друге коза, чија вуна је прилично опора, па се од ње праве торбе и покровци.

Но и наше козе по Европи нису све једне врсте. И њих има више фели. Држи се, да су најбоље млекоше и и најпитомије нарави *санске козе* тако назване по Санском пределу у Швајцарској, где се држе и одакле их распростиру полако и у остале крајеве Европе.

Санске козе су беле као снег, шуте и благе нарави, осредње величине; уши су јој дуге и врло покретљиве, каткад тако отпуштене да су сасвим клопаве. Вуна јој није јака ни дуга, но баш зато лепша изгледа. Ова је коза врло добра млекоша, даје у средњу руку по 4 литре млека на дан. па пошто 4—5 коза дају више млека него најбоља крава, а лакше их је издржати него краву, то их народ радо држи. Млеко им је врло добро, па чак и лековито, особито је добра за оне, који су слабих груди.

Све козе па и ове санске имају на ногу папке као и овце; оне и преживају храну као и краве и овце,

САНСКЕ КОЗЕ

зато и спадају у преживаре животиње, које поједену храну још једном врате у уста и поново жваћу, преживају, због чега се и зову преживари.

Осим тога, што дају добро млеко, оне кад се закољу дају и укусно месо, а коже се употребљују за разне ствари па и за лаке ципеле и фине рукавице, те је тако коза сва од користи човеку, па би и наш свет добро учинио, да држи ову сиротињску краву и њоме се користи.

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

XI. Спољашња страна у песништву.

Оно досад говорено о песничком слогу је његова унутрашња страна, јер се говорило о значењу речи и реченица у слогу; но има он и своју спољашњу страну, а то је кад се глади на *слик, дужину и број* слогова.

Слик или *срок* јесте подударање слогова и речи, да се речи и реченице *слично* изговарају, као нпр.

Колико људи,
Толико ћуди.

Слик може бити на различним местима: у почетку, у среди и на крају реченице. нпр.

Колико воде *пошла*,
Толико суза *пролила*.

Или:

Откако је *свијет* постануо,
Није љепши *цвијет* процватио.

Или:

Осим другог овде *свега*
Мене створи из *ничега*. итд.

Из разних песама види се, да слик на крају реченице може бити различно размештен, тј. могу да се крајњи слогови једнога реда подударају са крајњим слоговима другога реда као у Бранковој песми „Молитва,“ где се вели:

Месец јасни, звéздâ *јашо*
И сунашце *умиљашо*,
Ти сатвори вељи *Боже*,
Ко овако још*те* *може!*

Или у песми „На Врачару“ од Стевана Лазића:

Надвио се *облак густи*
Васиону да *опусти*. итд.

Оваки слик, тј. такав, да се крајњи слогови једнога реда подударају и слични су крајњим слоговима другога реда, најважнији је и најобичнији; али бива да се крајњи слогови *првога* реда подударају са крајњим слоговима *трећега* реда, а они *другога* реда са крајњим слоговима *четвртога* реда, дакле све наизменце, као нпр.

Мајка прела танку *жицу*
А синчић пред *њоме*,
Седи мали, држи *птицу*
Па се игра *њоме*. итд.

Бранко.

Ово сликовање на крају реченица може бити веома различно, што се читањем песама најбоље види.

Но овде ваља упамтити, ако две или више речи у једној реченици имају исте самогласнице ма на ком месту, онда се то зове *асонанца*, као нпр.

Сада јадна прáво не знáм *сама*.

Или:

Испод већа *око соколово*. итд.

Ако ли се више речи, које су близу једна другој, почињу једнаким сугласником, то се зове *алитерација*. нпр.

Она *п*оји *п*о *п*уту *п*утнике.
С вечер *с*јала *с*јајна месечина.
*Му́*чи љубо *му*ком *умук*н*ула*. итд.

У овом последњем примеру удружена је алитерација са асонанцом баш као и у овом примеру:

Шум **у шу**ми **шу**мом **шу**ми. —

Подударање на крају реченице може бити у једном или у више слогова.

Ако је подударање само у једном слогу на крају, било да се свршује на сугласник или самогласник, онда је то *мушки слик.* нпр.

Ако ј' зима није *лав,*
Не боји се ко је *здрав.*

(Чика-Јова).

Или:

Златни кове и сребрни, лијепо ти *сјаш;*
Првијенче, мудра главо, да много ти *знаш.*
На теби су златна пуца и свилени *ûас;*
Више ваља мудра глава и твој поштен *глас,*
Нег' на теби златна пуца и свилени *ûас.*

(Нар. пјесма).

Или:

Душа ми гњевом пламти,
А крв ми кипи *сва,*
Са голим ножем јурим
У бојну вреву *ја.* итд.

Ако је подударање на крају реченицâ у по два слога, онда је *слик женски.* нпр.

Чарна горо, пуна ти си *хлада,*
Срце моје још пуније *јада.*

Ако ли је на крају реченица подударање у три или више слогова, тада се *слик* зове *средњи.* нпр,

Расла танка *јелика,*
На два брда *велика.*

Или:

У смиљу се *састајâсмо*
У босиљу *растајâсмо.* итд.

Слогови се у реченицама разликују и по *дужини* тј. неки се изговарају *отегнуто* а неки *кратко.* Отегнути или дуги слогови се бележе знаком цртицом ¯ изнад самогласника, а кратким знаком коврчицом ˘ изнад самогласника, као нпр. у речи: *вӣнӑ.*

Сваки слог који је по себи дуг, или који се с нагласком изговара ма се иначе и не изговарао отегнуто, узима се за дуг. Ненаглашени слогови су кратки. По томе су дуги слогови у речима: *дӣн, зӯб, рӧг; цӣр, сӗн, бӧр;* итд. а кратки крајњи слогови у речима: *вӣнӑ, тӣње, мӗ, мӣ, тӗ, тӣ, сӗ,* итд.

Кад се вежу два или више слогова у једну целину, онда постаје *стопа* или *коленац.* Тако су стопе ове речи: *вӣнӑ, зӗлӗн, вӧјвӧдӑ, грӑнчӣцӑ,* итд. — По више стопа једна за другом чине *стих.* нпр.

Гӧрӧм јӗздӣ Крӑљӗ|вӣћӯ Мӑркӑ.

По више пак стихова чине једну *строфу* као један одсек од песме као нпр.

Реч кад се из уста откине, одлети,
Већ не може вико натраг је донети.

Љуба Ненадовић.

Или:

Кад су мени само знани пути,
Од намере мене не ће свете
Ни све пакла одвратити чете.

Милетић.

Или:

Кад господски збор се збори,
Ти ријечи своје штеди;
А кад коју проговориш,
Нека барем штогод вриједи.

Кнез Никола.

Или:

Боже мили куд сам зашо?!
Ноћ ме стигла у туђини,
Не знам пута, не знам стазе,
Свуда голи камен газе
Трудне ноге по пустињи. итд. итд.

Петар Прерадовић.

У једној строфи може најмање бити два реда или два стиха, а може их даље бити по 3, 4, 5, 6, 7, 8 итд. све до 16 редова или стихова, што се све најлепше види при читању разних песама песничких дела.

Стопе су различите по броју и дужини слогова, па тога ради имају и разна имена. У српском језику су најобичније стопе: *трохеј, јамб и дактил.*

Прохеј је стопа састављена из два слога, од којих је први дуг или наглашен, а други кратак или ненаглашен, као нпр. реч: *рōдă.* У нашем језику су скоро све двосложне речи трохеји, јер им је обично први слог наглашен, а други ненаглашен као у овом стиху:

Пēкŏ двōрй нēкŏ вīчŏ слȳжй,

Но ваља знати, да не мора свагда *једна* реч чинити и *једну* стопу, него се и по две једносложне речи могу везати у једну стопу, као нпр.

Цāр мй| кāжĕ;

Или: једна вишесложна реч може се у две стопе поделити, као нпр.

Урă|нīлă Кōсŏв|кā дĕ|вōјкă —

Оно место тада, на ком се једна реч цепа у две стопе, или где се у речи одузима један слог па додаје слогу од друге речи да састави стопу, зове се *усек* или *цезура.* Таким начином постале су стопе и у овим стиховима:

Смīљ' Смй|љāнă пōкрăј вōдĕ брāлă,
Набрă|лā јĕ |скȳтĕ ī рȳ|кāвĕ,
Оплĕ|лā јĕ| трī зĕ|лēнă вēнцă.

Јамб је стопа опет од два слога, али тако, да је први слог кратак а други дуг, дакле сасвим противно од трохеја, као што је реч: *зĕлēн.* Ова је стопа у нашем песништву ретка, и понајвише долази у позоришним делима. Пример за њу су ови стихови:

Дĕьōј|кŏ мō|ја,
Нāпōј |мй кō|ња. итд.

Дактил је стопа од три слога, од којих је први дуг, а друга два кратка као нпр. *вōјвŏдă.* Ово је врло обична стопа у нашем песништву. нпр.

Мōмчйћ īдĕ стрāнчйцŏм, стрāнчйцŏм,
Зāкйћēн је грāнчйцŏм, грāнчйцŏм.

Или:

Вīнцĕ јĕ |тēклŏ, тēклŏ,
Нāмă јĕ| рēклŏ рēклŏ:
Пīтĕ мĕ| пīтĕ
Дōбрй јȳ|нāцй. итд.

Има стопа још и од више врсти, али су оне у нашем песништву врло ретке, зато их и не спомињемо.

Када се песме читају по стопама, то се зове скандовање, и обично су стихови лепши са усецима или цезурама него без њих, јер без цезура влада *монотонија* тј. једнако наглашавање, што ружно стоји и у прози. Зато и звуче лепо нпр. ови стихови:

Пōдвйгĕ| твōјĕ ȳ|звīсй й |прēпŏнĕ| с пȳтă ȳ|клōнй.

Мушицки.

Дōстă сĕ| крвй прŏ|лīвăлŏ српскĕ ȳ| ōкŏвйх| тȳркйх.

Милош Светић.

Број слогова у стиховима може бити врло различан и по броју слогова и стихови се зову: четворац, петорац, шесторац, осморац, десторац итд. ако је у стиховима: четири, пет, шест, осам, десет, итд. слогова. Најобичнији је народни стих *десеторац* са десет слогова у јуначким песмама, као нпр.

Ко̄ње| ја̄шу| до два| по̄бра|тима:
Бег Ко|стадин| и Кра|љёвић| Марко. итд.

У оваковим песмама нема ни строфа, него стихови теку један за другим до краја песме.

Иначе у уметничком песништву има стихова и са два и три слога као нпр.

Ала ј' леп
Овај свет;
Овде поток,
Онде цвет. итд

Чика-Јова.

Ретко су стихови састављени из *једноликих* стопа, тј. све из самих трохеја, или самих дактила, или самих ја̂мба̂, када се стих зове *прост;* него су стихови обично састављени из разних стопа, тј. има их у једном стиху и трохеја и јамба, или јамба и дактила, итд. и по томе се и стих зове *смешан.* Тако је прост стих ово:

Нёкŏ дво̄рй нёкŏ вӣнŏ слӯжй.

а смешан је:

Мо̄мчйћ| ӣдё| ста̄нчйцо̄м;

Или:

Вӣнцё јё| тёклŏ тёклŏ. итд.

Одмор или **прелом.** При читању или певању мора се у стиховима на по неком месту застати, да се одахне или одмори, и то се место зове *одмор* или *прелом.* Одмор или прелом се разликује од *усека* тиме, што прелом увек пада на крај целе речи. У народном десетерцу прелом је свагда иза четвртога слога. нпр.

Састала се четири табора;
Гором језди Краљевићу Марко;
Уранила Косовка девојка. итд.

(Наставиће се).

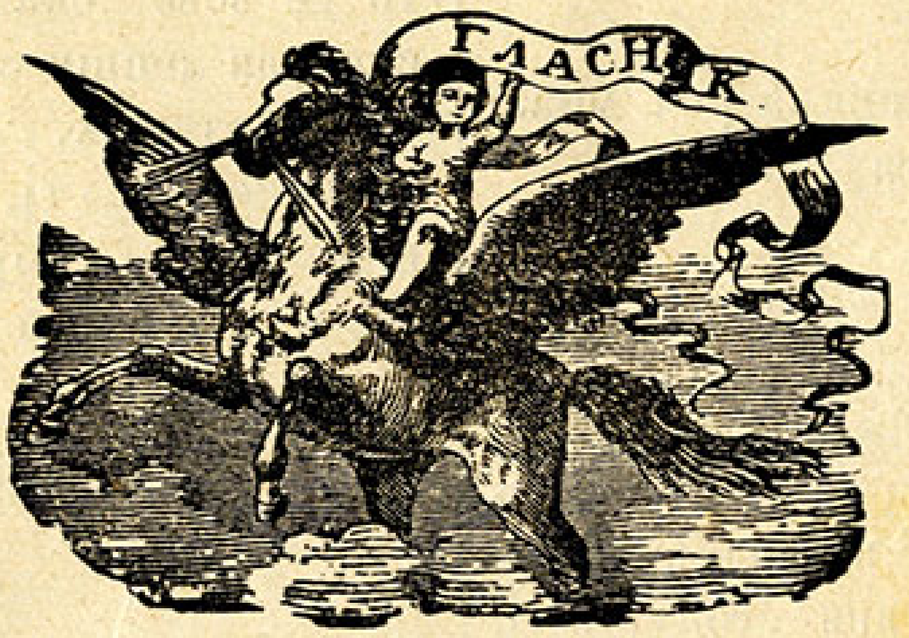

— **Избори за наш Сабор.** Дани за изборе посланика за народно-црквени Сабор већ су одређени и то највећи део посланика изабраће се у понедељник 6. Маја, а остали у суботу 11. Маја Изборно кретање у народу је врло живо и изгледа, да ће овом приликом више него икад до сад бирача гласати, а то је знак, да нашем народу заиста на срцу лежи добро његове цркве и школе, па зато се тако живо заузима и за изборе. И дај Боже срећно му било!

— **Краљ ватре и српски атлета.** У новије време истиче се као особите јачине човек и атлета Србин *Петар Зебић.* Он путује по свету па је светле недеље био и у Сомбору и даје представе своје вештине и јачине. Он држи усијано гвожђе у голим рукама и преко језика превлачи. Баца терет од 60 килограма у ваздух и на своја плећа дочекује; може на себи одржати 8 метарских цената, у Сомбору је држао на себи 12 бечака пива. Рве се и врло лако обара и најјаче људе. Држи на себи наковањ и ковачи кују на њему као на земљи итд. Он је родом из Беловца, округа Костајничког; рођен је 1877. године, и по том је сад млад човек од 25 година. Из Сомбора је отишао даље у свет да даје представе, и свуда га са задо-

вољством дочекују, диве се његовој јачини и вештини и по том га испраћају даље.

— **Чудноват случај.** Шпанске новине доносе из места Билбао ову чудну вест: У некој бањи (купци) на француско-шпанској граници умре неки господин а у опоруци је наредио, да га саране у Мадриду престоници Шпанској. Један сродник његов оде на железничку станицу да распита, колико ће коштати пренос мртваца. „Три хиљаде пезета (круна)“ рекоше му. То се рођаку учини много. Но кад хтеде отићи, приступи му надзорник железнички и рече: „Чуо сам да желите пренети мртавца у Мадрид и да за то ишту 3000 пезета. Ја ћу Вам то јефтиније удесити. Обуците га и донесите на железницу између две особе као да је укочен, па узмите карту за 70 пезета до Мадрида; дајте мени и возовођи, који ће уз пут позити на мртваца бакшиш и ствар је у реду без икакве Ваше даље бриге.“ Тако и учинише. Сутра дан донесоше мртваца увијена у велики огртач са натученом капом на очи, на железницу и сместе га на место првога реда у угао. Успут је возовођа кадикад долазио и гледао, да ли му се путник добро влада. На станици Миранда-де-Ебро, кад вођа није био на опрезу, дође на исто место где је био мртвац, неки Енглез, који је већ неколико годнна живео у Билбао. Енглез је радо пушио на лулу, па учтиво замоли свога сапутника (мислећи да је жив) за дозволу, да сме пушити; али сапутник му не одговори ништа. „Јамачно спава“ помисли Енглез. Но како је хтео да отвори прозоре, да дим излази, то опет запита: „Хоћете ли дозволити да отворим прозор?“ Али опет не доби одговора. „Изгледа ми чудан човек“ помисли Енглез. Код места Венте-де-Ваноси воз је прелазио многе скретнице, те се јако тресао и Енглезов сапутник падне доле на под. Енглез се јако чудио, што му сапутник не устаје, те му хтеде помоћи и ухвати га за руку, али рука му беше хладна „Овај путник је умро, рече Енглез, па помисли: „У овој проклетој земљи рећи ће да сам га ја убио.“ Па затим брзо отвори врата, узме мртваца и баци га напоље. У Ваљадолиду дође возовођа и пренерази се, када виде, да му нема „путника.“ Али се прибере и рече Енглезу: „Молим карту, господине!“ па онда као узгред запита: „Чини ми се, на овом месту је био још један путник?“ „Јесте“ одговори Енглез хладнокрвно, „али он је изишао на последњој станици.“ Возовођа се од чуда скамени, али није могао ништа даље.

— **Ужасан земљотрес.** Јављају из Америке, да је тамо на островима што се зову Мали Антили, овладао ужасан земљотрес Тако је на острову Мартику 26. и 27. Априла био тако жесток земљотрлс, да је читаву једну варош разорио и да је преко 40,000 душа главом платило. Земљотреси се јављају и по околним малим островима и народ се ужасно уплашио и стрепи за живот свој. Земљотреси су од вулкана или огњевитих гора, које сипају ватру.

— **Види око Божије и казни рука Божија.** Пре неки дан извршен је у Ајтосу, у источној Румелији, двострук и ужасан злочин, о којем су турски и грчки листови писали с највећим гнушањем. Та трагедија текла је овако. Неки Турчин из ајтоских села сишао је са својим сином у Ајтос да прода волове, и за муштерију нашао је неког Бугарина. Пошто су се погодили, купац позове Турчина и сина му својој кући у госте, и кад су вечерали, купац задржи госте да ноће Сутра дан устао је гост и, примивши новац за продате волове у суми од 36 наполеона, захвалио је Бугарину на гостопримству па, опростивши се с њиме, крену се своме дому. Чим се Турчин са својим сином мало удалио од куће Бугаринове, овај се крене за њим преким путем пресретнувши Турчина ван вароши, нападе га на зверски начин, закоље га и пошто га опљачка, врати се својој кући. Синчић Турчинов, који је био мало изостао, видећи из далека све што се са његовим оцем десило, уплашен нагне бежати натраг, и не знајући ко је онај који његовог оца уби, оде право кући онога Бугарина код кога су ноћили, тј. код онога коме су и волове продали и који му је оца убио, и исприча његовој жени о свему што се са његовим оцем десило. Жена се спремила била, у отсуству свога мужа, да иде да јави полицији за догађај. Али у том стиже њен муж и саопшти жени о злочину, забранивши јој да ништа не говори о томе, и задржи Турчиновог синчића да ноћи и те ноћи код њега, с намером да и њега убије те ноћи као јединог сведока онога злочина. После вечере метне он Турчиново дете да спава поред свога детета. Око поноћи устали су Бугарин и његова жена. Са оштрим ножем у руци Бугарин прије постељи на којој су спавала деца, и забоде нож детету у срце. За тим и не погледавши оно дете што је даље спавало, метну лешину убијеног детета у један џак и баци га у јаз воденице Бонисарове. Пред зору устао је воденичар по своме обичају да прочисти јаз од наноса, који вода доноси и види један пун џак где се по

води котрља и око кога се вода црвени. Он одмах достави то полицији, ова с места дође на лице места и констатује, да је у џаку леш рођеног детета онога Бугарина. Полиција одмах однесе леш кући убице; отац и мајка познаше свог сина и грунуше у писак и јаук, те у овој забуни заборавише а не имадоше ни кад, да сакрију оно друго дете — синчића убијеног Турчина, које спасено Божијом руком, исприча властима све оно што се беше догодило с његовим оцем, и тада се објасни читава драма, и мужа и жену одведоше у затвор, а дете убијеног Турчина отпратише у село, да и оно саопшти својој матери црну вест о оцу. Ево живог примера за оне који се Бога не боје и чине злочине, мислећи да то Бог не види! Ево још једног доказа да Божије око све види и Божија рука сваки злочин кажњава.

— **Нове српске земљорадничке задруге.** У новије време засноване су нове српске земљорадничке задруге и то: 1. у *Новом Саду на Ченеју*, којој је председник Живан Милић, заменик му Васа Летић; 2. у *Пирошу*, којој је председник Веселин Веселинов, заменик му Душан Казаров а пословођа Стеван Сремац; 3. Прва српска *опанчарска задруга у Новом Саду*, којој је председник Тома Радовановић а чланови управе с председником Васа Бркић и Младен Трпинац; 4. у *Новом Саду* III. земљорадничка задруга, којој је председник Јоца Јовановић, заменик му Ђока Мунћан, а пословођа Стеван Сремчевић; 5. у *Старом Футогу*, којој је председник Мита Радованов, заменик му Јеврем Совљаков, пословођа Жарко Алексић; 6. у *Новом Саду* прва српска *кројачка задруга*, којој је председник Васа Крендић, заменик Даша Новаков, пословођа Жарко Живанов; 7. у *Срем. Карловцима*, којој је председник Ђока Милутиновић, заменик му Светозар Николић, пословођа Игњат Радуловић; 8. у *Кусићу*, којој је председник Милош Вишнић, заменик му Алекса Адамовић, пословођа Владимир Павловић.

— **Снежан Ускрс.** Колико нам зима беше мека и блага, толико нам је пролеће опоро. Место оне лепе свежине и пријатности, непрестано је толико хладно и непријатно, да често и зимске хаљине подносе. Шта више о Ускрсу је и снег по мало вејао, а у бреговитим пределима биле су праве вејавице. О Ускрсу беху и јаки мразеви а у Швајцарској и ових дана (26. Априла дакле после Ђурђева дне) падао је снег као усред зиме. Хладноћа и мразеви учинили су силну штету у усевима и садовима.

Голубови коштуњаци.

1. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Д. М. Пантелић у Зајечару.

Ја сам богме нешто чудно,
Од сваког се добру надам.
Повеће сам ја острво
Америци баш припадам.

Седам слова ја садржим,
Разликујем до три слога;
То је тело, то састојци
Славнога имена мога.

Прочиташ ли сâм први слог
Онда имаш замениду;
А слог други — то је месец
Када чујеш сваку птицу.

У то доба цвета цвеће,
Тад је права рај — милина;
А птичице у горици
Славе Бога са висина.

Читај други и трећи слог!
То је својте једне име,
Ако сада и њу имаш —
Бићеш срећан са свачиме.

Али треба њу слушати
И савете примит' њене,
А ко све то не уради —
Не испуни — на брзо ће
Добар дух његов да свене.

2. РЕБУС.

Саставио: Владимир Васић у Загребу.

3. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Јово Р. Ђурић у Кључу (Босна).

па	се	си	го,	зла-	го-	сва-	ћеш	ја	же,	њем	по-
је —		ти,	ми-		мно-	де!		шит	све		По-
жу-	се	Па	та	На	ли	сру-	ке	Њим	ште	сти-	се

од	Му-	ле:				смрт-	де;	на-
ве-		зла-				га		ним
та	и	дри				да-	ма	Рај
жни-	је	По-				вор,	сре-	ште-
ште-		те-				ње		из-
пре-	је!	ње				ће	По-	је

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци** и то *1. Рачунски задатак:* Владимир је имао 15, а Радослав 9 голубова; *2. Шаљиво питање:* Били су: дед, син и унук — то су два оца и два сина, а свега их је тројица; *3. Ребус:* Де Вет је бурски борац; *4. Коњички скок:*

Лепа душа, то је сунце нашег тела,
Сав је живот мрачан без добријех дела.

Ако умеш чешће у друштву ћутати,
Више ћеш се смејат' мање се љутити.

Та пакосно срце боде и уједа,
Слика му је ружна, као јеж изгледа.

Правилно решили: Јован и Милица Гуцуња у Сомбору: 1. 2. 3. — Милица Бабић, Смиља Ђорђевић, Јелка и Милена Стојадиновић, Љубица Танасић и Радмио Ђорђевић у Новом Саду: 2. — Вукосава Богдановић у Нашицама: 1. 2, — Корнел Радуловић у Уздину: 1. 2. — Јелица Суботић у Београду: 1. 2 3. — Јово Ђурић у Кључу: све. — Драгица Јакшић у Бијељини: 1. 2. 3. — Паја Сербул у Лугошу: све. — Крсто, Данило и Саво Јуришић, Јово Петровић и Иван Кострић у Брчком: 1. 2. 3. — Мила Љуб. Станојевић у Шапцу: 2. 3 — Нада Михољац у Срп. Вел. Семиклушу: 1. 2. 3. — Михајло Шипош у Новом Саду; 1. 2. 2. — Олга Паренти у Задру: 4. — Радован Стојадиновић Горњо-Ресавац: 1. 2. — Перо Вукотић на Ријеци: 2. 3. — Светислав Торњански у Пивницама: 3. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Свима, који су нас се сетили и поздравили Васкресеније Христово, овим најусрдније благодаримо са одговором: Ваистину воскресе!

С. П. јеромонах у Пр. Глави. Ова песмица је добра и донећемо је у своје време. Оно што питате није за нас.

Ник- Симски у Ср. Карловцима. Добро је и згодом ћемо и донети.

Ст. Фртуниħ у Цариграду. Доста су добре ове песмице и моћи ћемо их згодом употребити; оно пак друго, за што молите, не стоји до добре воље уредника. Иначе хвала лепо на оној лепој спомен-дописници са сликом.

Дем. Недељковић у Солуну. Ми сваком у исто време шиљемо „Голуб,“ и ако негде касније стигне, није наша кривица. Захтевани 6. број шиљемо по ново. — Ова песмица је доста добра, али није за јавност.

Димитрије Јефтовић у манастиру Св. Тројице Примили смо опис и слику манастира Милешева, па ако се узможе слика за штампу приредити, тада ћемо за њ и опис уредити. Од песама ћемо трећу моћи употребити. — Решење послане загонетке сад је без вредности, јер загонетку нисмо сачували.

Драгутин Петровић у Бос. Дубици. Доста је добро, и гледаћемо да згодом и донесемо.

Ст. Б. Димитријев у Сомбору. Ово је красан покушај и радо ћемо га донети. Наставите само даље вредно па ћете лепо и дотерати; разуме се, изучавајте ту струку, и тек ће онда и бити Вам од праве вредности.

Радован Стојадиновић у Деспотовцу (Србија). И нама је за чудо, да лист тако неуредно примате, па ћемо учинити по вољи даље. Загонетка пак и ребус су добри и у своје време ћемо их и донети.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. МАЈА 1902.
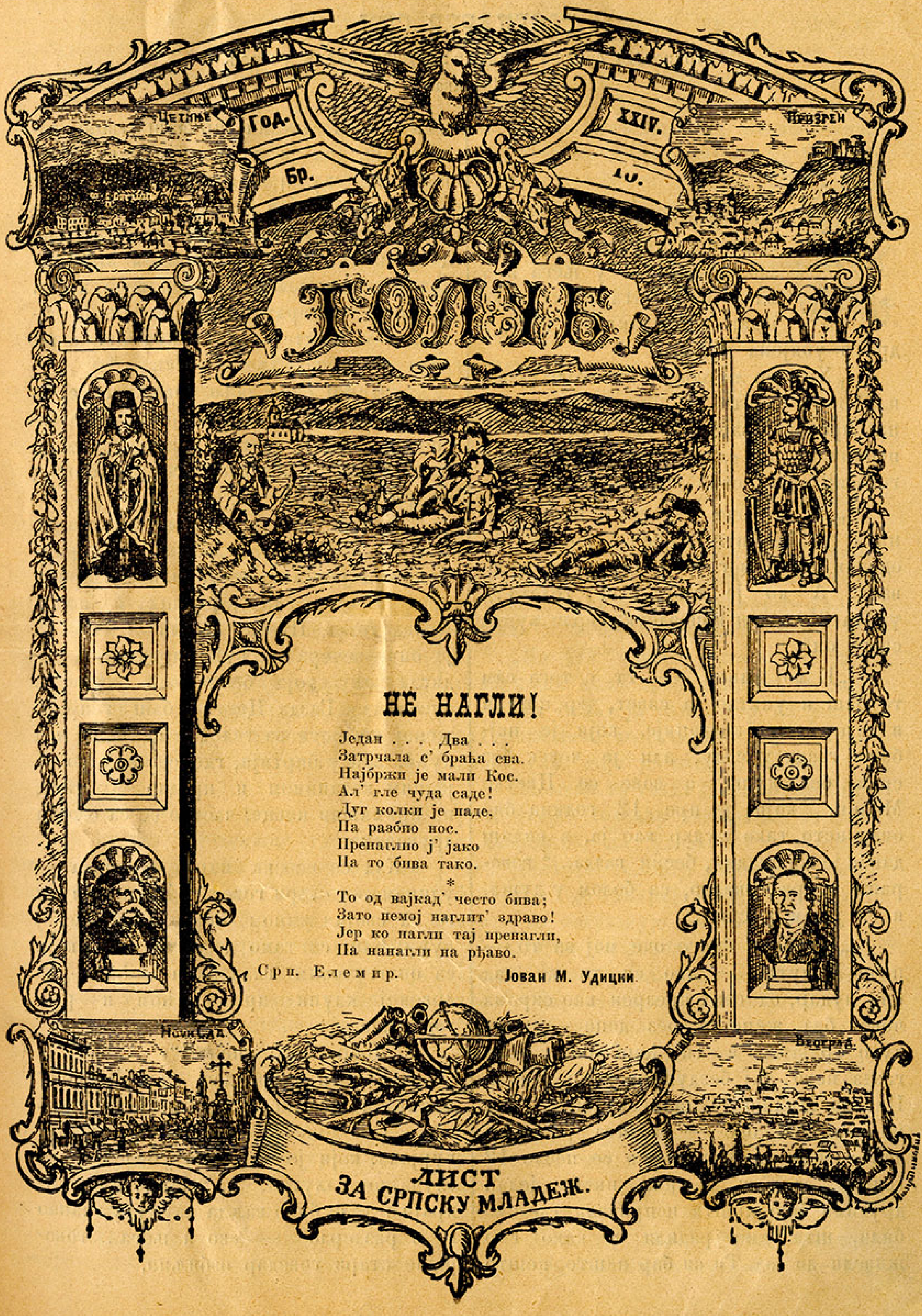
НЕ НАГЛИ!

Један . . . Два . . .
Затрчала с' браћа сва.
Најбржи је мали Кос.
Ал' гле чуда саде!
Дуг колки је паде,
Па разбио нос.
Пренаглио ј' јако
На то бива тако.

*

То од вајкад' често бива;
Зато немој наглит' здраво!
Јер ко нагли тај пренагли,
На напагли на рђаво.

Срп. Елемир. **Јован М. Удицки.**

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ГОВЕДАРЕВ СИН.

Приповеда српској младежи: **Душан Ђурић** учитељ.

(Наставак).

III.

Ко је год прошао поред старог говедара Живка, застао је забленувши се у њега и у млада непозната момка, како један носи заклано теле, а други убијена курјака.

„Хоћемо ли однети ово теле газди, или ћемо однети у општинску кућу па предати заједно са курјаком, и испричати цео случај?...“ упита стари говедар свога сина врло љубазно.

„Да — оче — тако ћемо учинити, то ће бити најбоље, јер ако би однели газди могао би нам и не веровати. А ко је газда овог телета?“ упита Милутин напослетку врло љупко свога оца.

„Е мој синко — та с тога сам те баш и упитао за савет, јер познам и душу тога кавгаџије, који је најбољи газда у селу, али је човек без срца, без душе, а зове се Цветко Милин... који је пре 12 година био овде исто тако пудар као ја, а видиш данас је горопадни, бесни газда...“ говораше стари говедар, са болом у души, и са једом у срцу.

„Не бери бриге оче мој за то — поче Милутин — ако си ти до сад био пудар, од свих презрен као сирома човек без жене и без деце — неће дуго трајати, и ти ћеш бити бољи газда него тај бездушни и подмукли Цветко Милин — али ти мене још не разумеш оче — та шта је један дан и једна ноћ што смо се после 12 година састали — још нисмо један другоме баш ништа испричали где смо били, шта смо радили и како смо живели до сад. Ти си бар нешто, нешто почео први да ми причаш твоје доживљаје, па и то нам прекиде овај несретни случај, али ја теби не рекох од синоћ баш ни речице. Сам Господ Бог је тако мудро наредио и удесио да ја после 12 година пређем кроз ово село, и баш лепи случај наведе ме да закуцам на врати твоје собице и заиштем ноћиште, зар да примиш изненада свога изгубљенога сина...“

„Немој сине даље говорити... срце ми се стеже од бола... нека језа ме спопада кад се сетим синоћњег догађаја, плача од радости... говораше отац од узбуђења.“

У том ушоше у село. Марва се разилажаше по улицама. Свака крава мукањем јављаше газди или газдарици пред капијом, да је дошла из поља. Крава газда Цветка Милиног као да је оног вечера најљуће дрекала и надигла вику која беше већ несносна суседима. Газда Цветко баш успркос њеној жалости за телетом не беше код куће, већ у биртији, где се погодио са једним касапином и продао му теле, па примивши новце, частио се са својим друговима.

Кад се сеоска марва разишла по улицама — стари говедар Живко упути се са својим сином право општинској кући. Баш се тамо десио и кнез, који са општинским главарима сеђаше на дрвеној клупи пред кућом и разговораше.

„Добро вече кнеже!“

„Бог ти добро дао деда-Живко!“ прихвати дебели и дежмекасти кнез.

„Ево донесох с мојим сином једног курјака, који је ваљда из „Беле“ шуме случајно залутао, па како му најкрајње теле било ваљда на путу, напао га и раздерао — ево и њега... говораше стари говедар озбиљно.

„А од куд сад да наиђе курјак?“ питаху остали главари...

„Чије је теле?“ упита кнез... узнемирено.

„Теле је Цветка Милиног...“ одговори деда-Живко.

„Е па онда је његова штета, ти ниси крив... поче кнез сажаљевајућим али храбрећим гласом. Па иштем ли награду за убијена вука?“ упита кнез.

„Ако не морам платити штету газда Цветку... не тражим ни новчића... рече деда-Живко.

„Добро дакле... остави теле и вука овде па иди с миром, наша је брига за друго...“ говораше кнез љубазно али својим бистрим и оштрим очима гледаше непрестано у лепа младића.

„А зар ти је то син?“ упита кнез љубопитно.

„Јесте... мој рођени син кога сам пре 12 година изгубио у Босни, када се дигао Босанско-Херцеговачки устанак. Тада сам га изгубио као дете од 6 година, а ја сам био од Турака заробљен годину дана, па сам онда помоћу божијом спасао се ропства и пребегао преко Саве амо у ово место, где као што сви знате служим ево већ 11 година...

„Е па лепо... лепо... нек ти је жив и здрав! повикаше главари са кнезом као из једног грла тако усхићено и од срца, да је свима суза ударила на очи, а највише оцу.

Стари говедар преда теле и курјака једном од општинских слугу, који на заповест кнежеву, однесе у општинску кућу, а онда се стари говедар са сином врати кући опростивши се најљубазније са кнезом и са свима главарима. Дошавши кући, побринуше се прво шта ће вечерати.

„Вечераћемо обарена кромпира и сухе кобасице!“ рече стари говедар па се даде одмах на посао.

Милутин је био задовољан очевом вечером, па само гледаше равнодушно на оца, како ватру прави, како се кромпири кухају у води. Упале светиљку, а отац унесе вруће обарене кромпире и сухе кобасице на сто. О како су слатко вечерали! После вечере сеђаху један спрам другога за столом. Стари говедар се дао у бригу, па мишљаше на убијено теле те ћуташе као нем неко време.

„Хајде оче настави даље твоје догађаје, па кад довршиш, онда ћу ти ја причати моје, али ћеш се сит наслушати... рече Милутин после мале почивке.

„Хоћу сине хоћу.. трже се стари говедар... али где сам ја оно стао данас? упита отац.

„Стао си тамо... како си се предао Турцима... а ја како сам побегао од вас...

„А-а-а... јест... јест... поче стари говедар, али чувши неку лупу, неко мумлање, неки говор у дворишту своме, застаде и поче ослушкивати.

„Ко је?“ викне стари говедар, отворивши мала дрвена врата од собе.

„Ја сам... ја сам... зар ме још до сад нисси знао ко сам ја?“ чу се горопадан глас који је више крештао.

„А то си ти газда Цветко... је ли?“ рече стари говедар изишавши из собе у двориште, да уведе госта у собу. Чим је стари говедар изишао из собе, Милутин се сакрије иза кухинских врата да ослушкује њихов разговор.

„Је ли ти говедару... поче газда Цветко више заједљиво... а где је моје теле? Зар се тако чува моје благо? Зашто ја тебе плаћам? Појео си моје теле са оним пробисветом што ти је дошао.

„Е чекај ти газда Цветко... да и ја теби коју рекнем... нисам ја појео твоје теле већ курјак, а није мој син пробисвет ни кукавица као што ти мени велиш.

„Шта ти мени солиш памет... курјак појео... какав курјак... где сад

има курјака... ти и тај твој нитков сте били курјаци.

„Газда Цветко не вређај мене ни мог сина, јер ми смо обојица невини. Грехота је велика пред Богом — обеђивати права човека, него ћу ти исприповедити како је било.

„Не требам ја твоје приповетке... прекиде га газда Цветко горопадним дречућим гласом... где је моје теле?

„Твоје је теле код кнеза... иди њему па ћеш се осведочити... одговори стари говедар.

„Е добро... од данас нећеш више бити говедар!“ рече газда Цветко, па љутито лупнувши капију отиде из дворишта стара говедара.

(Наставиће се.)

СИРОЧЕ.

Посвећено онијем који су од ништа постали нешто.

I.

Љето је. Дан је био топал, сунце је свим својим жаром обасјавало брда и равнице, али и оно као да се уморило, те поче за брдо полако залазити. По небу се прострла вечерња румен, не потраја дуго, па и она мало по мало поче се губити и, нестаде је. Видокруг је све мањи и мањи; настаје сутон, мрак се поче хватати; звијезде на небу почеше се најпре једна по једна указивати а послије све у хрпама — засја се цијело небо. Звијезде трепте, као да и оне од сунчане припеке не могу мировати, али иза тога не потраја дуго, кад се са истока поче помаљати мјесец са својом блиједом свјетлошћу, та ноћна лампа озари све село.

Тихи повјетарац пири, да са собом односи и ону са земље дневну топлоту. Људи, од дневнога напора уморени, посједали су испред кућа уживајући у љетној вечерњој природи. Дође вријеме и да се вечера. Домаћин први устаде, окрену се к истоку, прекрсти се и поче захваљивати Богу на његовој милости. Тако учинише и остала чељад. Послије молитве сједоше за пуну синију (трпезу), а кад вечераше сви захвалише Богу, што их је удостојио тијех земаљских блага. Још се мало поразговорише, на пошљетку домаћин нареди сујтрадневни посао, па онда рече: „Вријеме је дошло да се иде лијегати!“ — Чељад се почеше к својим ложницама разилазити. Разговор је престао, чељад су поспала, нека су доба ноћи, тишина је у цијелом селу.

И пудар, који чуваше поље, пошто је обишао све и видио да нема никакве штете, задовољан се вратио к својој пударници, коју је у сред поља од четири парожаста храстова дрвета направио, врхове им је изнад ложе саставио и уједно савио, а између њих наметнуо је брстина и шушња, које га од љетне кише и припеке заклања. Своју је лóжу од прућа преплео а по њој разастро је и крова, да му је мекше, по крову је и гуњ простро, на њ се извалио и безбрижно легао да проспава слатки сан.

Поноћ се примиче, вјетар пири, шушањ више пудареве главе шушти, он почне осјећати хладноћу и, то га на пошљетку прену иза слатких сањарија. Устаде, почне ослушкивати, мало посиђе, па се опет завали да поспава, јест, али сан му никако на очи не иде; устаде, извуче гуњ испод себе, њим се покри, поче се превртати, али све то бијаше забадава — сан на очи никако не ће. Најпослије устаде, погледа на небо, да види која су доба ноћи, пошто честице се бијаху при-

макле к брду и поноћ је већ давно била превалила. Јами тикву у којој му стајаше вода, уми се и помоли Богу; по дрвеним парошцима сиђе се низ пударницу, па пође да обилази поље.

Тако полако обилазећи, управ шуњајући се, не би ли кога у крађи ухватио, кад на једанпут пред собом смотри нешто гђе се црни. У први мах помисли: „да није чије псето,“ па зграби камен, не би ли га с њим бубнуо и опаметио, да се у то доба не осуђује други пут скитати по пољу. Примичући се ближе опази, да је то људска сјенка: „Овај је бели у згодно вријеме дошао да ми покраде бостан“ помисли и намјести косор*) како би га јуначки ударио и са црном земљом саставио, тј. ако би му се стао противити или бјежати.

Пудар иза свега гласа дрекну: „ко је то ноћас?“

Дијете се иза сна прену, почне плакати: „ја сам сирото дијете, које се потуца од немила до недрага.“

— Па шта ћеш у ово доба ноћи код бостана у пољу? — продера се пудар.

— Путујући мрак ме је ухватио у овоме пољу, нијесам знао куда ћу, па зато сам се прислонио за ову јаругу и..., и заспао.

— А куда си пошао, јеси ли да просиш, деране?

— Нијесам, слатки брате, томе се не бих желио учити, већ сам се запутио у варош, да се најмим код каква честита газде у службу.

Ове умиљате ријечи пудара коснуше, ражали му се па рече: „хајдемо до пударнице, мâли, ту ћемо причекати зору!...“ И пођоше.

Дошавши тамо, пудар га стане распитивати како се зове, одакле је и како је смио тако мален, на тај пут одважити се?

Дијете му почне причати овако:

— Мени је име Никола. Лањске године нијесам ни ја био сироче, имао сам оца и мајку. Око Благовијести моја се мајка опороди, ја стекох малу сестрицу, од мене тада нико не бијаше веселији, али послије се све изврну друкчије. Послије порођаја моја добра мајка умрије, умрије и моја мала сестрица, остадох ја са мојим добрим оцем, сироче без мајке. По мајчиној смрти поче и мој добри отац вехнути, упути се у пиће, поче продавати покућство, кроз кратко вријеме оголи сва кућа. Отац леже на постељу са које се и не подиже, да не би у селу добрих људи, скапали би обојица од глади. И сад се сјећам, као да је то јуче било; чешће би ме пута отац привио к себи, онда би почео плакати и нечујним гласом шапутати: „Моје дијете, како ћеш ми се потуцати гладан и јадан од немила до недрага!“ — Овђе Николу облише сузе. — Након кратке почивке настави причање:

— Око Спасова дне умрије ми и отац, а ја остадох пуко сироче без игђе икога. Мој добри учитељ тада ме узе к себи. У науци сам био вазда међу првијем, и тако ове године сврших трећи разред основне школе. По испиту учитељ одсели се у варош, а при поласку рече мени, да ће се за ме постарати и код каква честита газде наћи ми мјесто, да ступим у службу. Од тада је протекло више од мјесец дана, кроз то цијело вријеме потуцао сам се од немила до недрага. Ономад поручи ми кнез, да дођем к њему. Кад тамо, кнез ми каже: преко поште дошло ти је — вели — у С. писмо, па га дадоше мени, да ти га предам. Писмо бијаше од господина учитеља, пише ми из М., да ми је код једнога газде нашао службу и, да дођем одмах.

*) Косор је алат који је насађен на дебело и дугачко држало; са којим наши пудари косе драчу. Косор им служи као какво оружје кад обилазе поље, па за то га ува се вавда носе.

— Па гђе ти је то писмо Никола? — запита га пудар.

— Ево га у торби.

— Добро, добро. Кад сване прочитаћеш га и мени, ама све по реду, да чујем и ја како та научена господа склапају ријечи!

— Хоћу.

— А јеси ли гладан?

— Нијесам. Кад сам хтио поћи, кнез ми даде добар комад хљеба — каже: пут је пут, огладнићеш — те сам и синоћ јео.

— Е па, ми ћемо барем искрижати један пипун (дуњу), рече пудар, и иза себе извади поголем сагријаш, раскрижи га, понуди Николу, па обојица почеше јести.

— Баш право људи кажу, да је сагријаш цар свему бостану, сведно: ни воден, ни жутац нијесу слатки к'о он, а карпуза? — њу јео, не јео вазда си гладан, а са сагријашем мој брате можеш се најести хљеба к'о са сиром — вели пудар.

У томе причању изједошо цијели пипун. Поче се и расвитати. Пудар не бијаше заборавио ни на оно писмо, жељан је и он чути, како та научена господа по књизи чандрљају, зато опомену Николу, да му га све по реду с краја на крај прочита.

Никола извади из торбе писмо и стаде на глас читати, у писму писаше:

Никола, драго сироче!

При моме поласку из села обећао сам ти код честита газде у М. наћи службу, па ево сам и нашао. Код њега ћеш свршити и четврти разред а послије ако се добро у науци и владању покажеш, примиће те к себи у трговину, па временом можеш и ти постати честити газда. Зато се одмах на пут спреми, ја ћу те овђе причекати и код газде препоручити.

У М. 20/VII. 18**

Твој учитељ Н. Н.

Кад Никола доврши читање пудар се нађе ганут, пољуби Николу и рече: „Хајде драго дијете, путуј у име Божије, и ја ћу те мало отпратити и пут ти у М. показати!“

Никола припрти своју торбу и обојица пођоше. Кад су били на измаку села, пудар показа Николи пут, Никола га пољуби у руку и тако се растадоше.

II.

Протекло је доста времена од како је Никола из села отпутовао. На њега бијаше свак и заборавио осим једнога учитеља, који се с његовим газдом чешће пута дописивао. Нико не зна шта су они један другоме писали, само је једанпут г. учитељ на питање кнежево казао, да је обавијештен да Никола учи добро.

Међутим је Никола четврти разред с врло добрим успјехом свршио. По испиту газда га јами стално у своју трговину, обећа му и плату. Никола се кроз кратко вријеме у трговини усавршио добро, те је у томе послу газди био десна рука.

У газде трговина почне напредовати добро. Никола је почео водити и неке рачуне. Упознао је добро н муштерије. Због његова лепа понашања и пристојних цијена муштерије се умножише, радња иде добро — прави напредак.

Газда-Михајло не има мушкога порода само јединицу кћер Госпаву, која бијаше приспјела већ и за удају. А Никола? — и он је већ момак за женидбу. Газда-Михајло промишља: најбоље би било кад би ја моју Госпаву са Николом заручио, онда би му у нашљедство и цијело моје имање оставио. За то каже и жени. Пристаде и она. Али ко ће Николи за то споменути? Газда-Михајло мисли се, шта би и како би. Да би за то изјавио своме пријатељу Илији, јест, али и у њега има кћер, па ласно може на свој млин воду

навратити, у томе се на хатор не гледа. Напошљетку се ријеши, да му он сам за то напомене.

У вече једнога дана газда-Михајло са својом женом, кћери и Николом сео је за вечеру. Разговор се отпоче из далека, прича се о које чему а све се наводи о женидби. Напомињу и Николи, да је и њему дошло вријеме да се окући. Никола се зајаприо, на тај разговор одбија велећи: ако Бог да кад се стече, онда се не бране ни женити.

— На то ће газда-Михајло: „Ти си као сироче без оца и мајке под овај кров у нашу кућу дошао. Мјесто твојих родитеља — мислим — да си нашао мене и моју Цвијету, а мјесто сестре нашу кћер Госпаву. Досад си ме као најбољи син а не као слуга слушао, за то са мојом женом одлучих, да те наградимо. Најмилије наше благо на овоме свијету јес' наша кћер Госпава, веће награде неби ти могли обећати; па ако је твоја воља, нек вам буде сретно — узми је за жену!“

На ове ријечи Никола сав поцрвени, образи му од стида запламтјеше, срце му поче јаче куцати, учини му се да се и кућа око њега окреће.

— Газда-Михајло га поново припита: „Пристајеш ли?“

— „Нека буде по твојој вољи“ — рече Никола — устаде, обоје старих пољуби у руку, и са великим стидом прошапута „благослов'те!“

— Да си нам благословен синко, одслен као дослен — рече газда-Михајло. — Ти ћеш од сада остати у нашој кући као зет и син, предаћу ти рачуне и све моје имање па с њим руководи како те Бог учи, а ја ћу под моју старост да отпочинем.

Госпава, чим је отпочео разговор о женидби знала је око чега се то граши, нашла се у послу те је отишла у кухињу. Пошто се ствар сврши, зовнуше и њу, отац јој изјави шта је учинио, она свечано пољуби оца и матер у руку, опет се нађе у послу и хтједе да се од њих удали, али је отац задржа.

То вече пливали су сви у неисказаној радости. До неколико дана обави се и вјенчање.

III

Протекла је од тада година а и друга је одавно настала. Људи се састали, па о свачем се разговарају:

— Газда-Бошко јадикује и тужи се на свога сина. Из малена — вели — мазио сам га, а кад послије поста права јогуница и лиска. Свако вече чекамо га макар до десет сати. Мислио сам га окућити, не би ли се дозв'о, почео сам га био и наговарати, а он ми о томе не да ни прословити, па за вас свијет, људи, не знам шта ћу? — искапаће ме.

— На то ће газда-Михајло: Мени је Бог дао, хвала му на милости, к'о што сам желио. Кад су ми помрла мушка дјеца, мислио сам, не ћу их више ни имати. Иза тога ми се роди Госпава. Неко вријеме био сам као убијен, што немам мушкога порода. Баш тога времена мој Никола остао је без игђе икога, пуко сироче, у школи је добро учио, те ми га његов учитељ препоручи. Примих га више ради севаба него ради користи, али сам се у томе јако био преварио. Послије Никола у трговини постаде ми десна рука; а послије и зет. Бољи ми је него да имам десет синова. Ономад ми се роди и унуче чи́сто (исто) ја. Николи сам пред'о трговину у руке, а ја под моју старост, хвала Богу почивам.

— Јест, али је тешко сада наћи слугу као што је био твој Никола — рече газда-Стеван.

— Мој драги Стеване, слугâ би се и данас нашло доста добријех, да смо и ми као у прва времена. Али данас многоме газди није стало да начини слугу сретним, већ само гледа,

да му кроз годину двије живот огули. Послије жао му указати приличну плату, не може се с њим да погоди, отпусти њега а јами другога, па зато не може напријед ни газда ни слуга — рече Михајло.

— Ако ћемо право разговарат' тако је брат-Михајло, — рече газда-Лазар — данас су настала зла времена и по нас и по слуге; окреће се данас све по новоме колу. Слуге се потуцају од једнога до другога газде, кроз неколике године заштеде неку цркавицу, отворе бакалску радњу, дају јевтино, само да се преживе. А наши синови? — они данас нијесу к'о што смо ми некада били. Док су малени размазимо их, у свачему им угађамо. Слуге и слушкиње не смију на њи' криво ни оком огледати. Е, тако је то, док су ђеца праве су мазе, а кад узрасту, они не знају ни за ону пету Божију заповијед, која их упућује: „да слушају оца свога и матер своју...“, камо ли што друго. Ја сам мога Милана дао био у ону трговачку школу, мислим, нек остане прави трговац. Изучи и школу, свједоџба му добра. Мислим, ха Боже помози, овај ће бити прави трговац. Кад амо, у трговини се не зна ни окрену'. Ја му задај који рачун, што би га на памет ја стар без икакве школе одма израдио, а он окрени на накве разломке, па никад краја. Један пут ја наредих каву да се саберем, кафеџија донесе и спушта је пре-а-ме, док од некуд враг донесе муху, па ћут у каву. Тата, тата упаде муха у филџан — виче Милан. Е шта би ти сад с њом чинио велим му ја? — А он ни пет, ни шест, већ јами филџан и проли ми каву, па завика: „ев' овако.“ Арабатијо један то си ми у школи научио је ли? — продере се ја — да сам ја тако пролијев'о не би ови мал дохранио. А да је тако муха упала у мед, би ли га пролио к'о ту каву? — Не би — рече ми — из меда би је извадио. — А је ли сведно махнитове један ја́ био мед ја́ кава, па што је и из каве не извади? — Кад би' вам стано браћо, за свашто причати, док сам га једва уталумио, не би до ићиндије свршио, па само што вас забуним. Ударај на белај док си жив, па ето ти.

Тако је брате, тако је, повикаше сви. У томе се и разговор сврши.

IV.

Газда-Михајло јако је остарио, увиђа да му се и смрт приближује, за то још за живота све своје имање списа своме зету. Послије тога до неколико дана разбоље се и умрије. Иза његове смрти у брзо умрије и стара Цвијета. Никола их је лијепо сахранио, подигао им је и надгробне споменике. За упокој њихових душа и за вјечни спомен школи и цркви у томе мјесту завјешта неколико хиљада круна. Тада се сјети и свога села и својих давно преминулих родитеља. У љето те исте године са својом женом и дјецом оде у своје село. Жени и дјеци показа ону исту кућицу у којој се родио, и која бијаше с кровом покривена, у њој се сад' бијаше настанио један сиромах. Одоше и на сеоско гробље. Никола познаде оно мјесто гђе су му родитељи били закопани, њихово гробље бијаше у траву зарасло, на њима не бијаше никаква обиљежја до једина два камена, која су им људи при укопу чело главе побили да се по томе познаду. Тад се Никола сјети својих добрих родитеља и свога некадашњег сиромаштва, сузе му саме на очи навалише, са својом женом и дијецом помоли се Богу, за упокој душа својих родитеља, и нареди, те им се подигоше надгробни споменици. Ти споменици украшаваху то цијело гробље. Тада посјети и малу сеоску школу, жени и дјеци показа оно мјесто на коме је као ђак сједио. Нареди, да се искупе тутори црквено-

школски, те у присуству свијех уписа у црквено-школски фонд 10.000 круна. Па и након свега тога сиротињу је надгледао. Тако од оног малог сирочета постаде временом народни добротвор.

Сјетите се дјецо, ове приче и онда кад временом постанете људи. Пазите сироте као своју браћу, ако желите да и ви срећни будете! Знајте: „Бог се за сваког брине и стара — сироте он не заборавља.“

У Дољ. Поплату код Стоца 1902.

Спасоје Ђурић, учитељ.

ОВЧАРСКИ ПСИ У ШОТСКОЈ.

Цртица из природописа.

И од једне животиње међу сисарима нема ваљда тако много врстâ као међу псима. Њих има и великих и малих, са кратком и дугом длаком, клопавих и са усправним ушима; има их по целом свету и у жарком и леденом и у умереном појасу; има их питомих и дивљих; има их свакојаке боје; има их паметних и глупавих, и свуда уз човека иду, уз човека живе и човеку су верни.

Једна од особитих врстâ псећих јесу тако звани Шотски овчарски пси, које овде у слици приказујемо. Њих има сад и по нашим крајевима, али код нас нису овчарски, него се држе као господски, што су врло лепи и врло паметни. Они су донети из Енглеске, где су ови пси прави овчарски пси, где велике услуге чине овчарима. Због тога што се лако науче, употребљују их и у војсци као предстражу, јер су врло осетљиви.

ШОТСКИ ОВЧАРСКИ ПСИ.

Наша слика показује једну матер са четворо младих. Она је сва задовољна међу својом мирном и добром децом; а деца опет мирно и лепо око матере се поређала па се никога не боје — чисто их је милина гледати. Али тешко непријатељу или каквом крадљивцу, који би насрнуо на кућу њиховог газде!

ДИЈЕТЕ И ЛЕПТИР.

Весео је мали дечко,
Од радости нема мира,
Трче к мајци да покаже
Ухваћена свог лептира.

Гледај мајко, што ћу сада
Урадити са лептиром:
Ставит ћу га као роба,
Нека живи под шеширом.

Пусти њега, послушај ме,
Не мучи га, драго д'јете,
У слободи нека живи,
Ђе другови њему лете.

Нек' и њега сунце грије,
Нек' га мирис цв'јећа слади;
Под шеширом доспео би,
К'о без росе цв'јетак млади.

Ах, ко не ће љубит тебе,
Оj слободо, мила, света,
Кад те свако створе жели
И најмањи црвић св'јета!

Бар. **Мило Јововић.**

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

XII. Прозни слог по садржају.

По ономе, о чему се говори и пише, може слог у прози по садржини бити: *приповетка, расирава, опис, писмо и исирава.*

Приповетка је оно, када се казују догађаји, шта је и како је било. Ако се нешто истинито и верно прича, па се зна не само шта је и како је било, него ако се зна и место, где је било, и време кад је било и људи по имењце, који су то и то радили: онда се такова приповетка зове *повесница* или *историја.*

Ако се казује повесница једнога човека само, па се за њега каже, где се и кад се родио, живео, учио, шта је радио и од какве важности био у свету од почетка до смрти његове, то је онда *животопис* или *биографија.* Ако ту биографију пише сâм човек о себи, онда је то *животопис самога себе* или *автобиографија;* разуме се, да сâм о себи не може нико до смрти своје писати, па да каже и кад је и где умро. Зато автобиографија не може никад бити сасвим потпуна, па да каже писац о себи и рођење и смрт своју, као што то у биографијама бива, у којима се све то тачно каже. У нашем народу су познате знатне автобиографије од књижевника: Доситија Обрадовића, Герасима Зелића, Јоакима Вујића, Дра Јована Суботића; а обичних биографија имамо много као нпр. о Доситију Обрадовићу, Вуку Стефановићу-Караџићу, владици Петру II. Петровићу-Његошу, о Бранку Радичевићу,

животи светитеља и угодника Божјих (житија светих) и мн. др.

Ако се пак казује повесница од створења света па овамо до нае, и ако се прича о свима народима на земљи: како су постали, живели, напредовали или пропадали, то је онда *општа повесница;* но може се писати повесница и само о једном народу нпр. о српском, о његовом постанку и развитку, о његовим врлинама и манама, о његовим царевима, краљевима и јунацима; о његовој слави и пропасти: онда је то *засебна повесница* једнога народа и зове се: *Повесница српскога народа,* а може бити и повесница мађарска, турска, руска, немачка итд.

Бива и то, да се из повеснице пишу само најважнији догађаји једнога или свију народа: онда су то *слике* или *црте из историје.* Такових слика или црта имамо и у нашој читанци („Српска Читанка од Јована Живановића I. део“).

Може се писати повесница и само једне вароши, једне жупаније, једне школе или читаонице итд. Такова се повесница зове *монографија.* Тако имамо монографију Новога Сада, Бачке жупаније, Српског позоришног друштва, итд.

Ако се неком иза смрти му одмах, тек у кратко изнесе живот и рад му и важност и заслуге у народу, онда је то *некролог,* што сваки час можемо читати по новинама.

У повесничко приповедање спадају још и *летописи* (хронике или анали) и *мемоари* (успомене).

У летописима је просто причање догађаја једнога доба нпр. у једној години (зато се и зову: летописи), али то причање бива без објашњења; у њих су стари писци уносивали по нешто и из ранијих догађаја, па по некад и таково што, што није ни истина. Зато летописи нису свагда поуздана грађа за повесницу, а баш то треба да су, јер кад се све из године у годину истинито и верно записује, онда се из тога лако састави повесница тога времена.

Мемоари су пак суврмени записи, које пише онај човек, који је у то доба живео, кад се нешно важно догађало, па је и он сам суделовао у том раду. Зато су мемоари добра грађа за народну повесницу. У нас су на гласу мемоари проте Матије Ненадовиће, који је живео почетком 19. века баш у време српске борбе за ослобођење од Турака; у тој борби је и он био, много помагао да се Србија ослободи, па је све то лепо и описао, и — то су његови мемоари.

*

Но приповетке могу бити и обичне *народне приповешке,* којих такође има више врсти. Тако имамо: бајке, басне, уметничке приповетке, романе, новеле, и др.

Бајке или *скаске* су приповетке, у којима се прича о стварима, којих нити има, нити их је кад било. Њих је створила машта или уобразиља људска у врло старо време, када су људи били непросвећени, те су свашта лако веровали као год мала деца. Таке приповетке, у којима се прича: о змајевима, о сунчевој и месечевој мâјци, о чордаку ни на небу ни на земљи, о томе, како цар Тројан има козије уши, итд. — јесу бајке или скаске. —

Басне су окраће приповетке, у којима се износи, како се животиње између себе разговарају као људи, али поука из њих за народ важи. Оне су такође постале у старо време, кад се пред царевима, краљевима и великом господом није смела сваки пут истина у очи казати, него се морала завијати у приче и приповетке. Тако су басне: *Лисица и гавран,* како је лисица ласкајући гаврану излагала од њега сир; па: *Вук* и *јагње, мачка* и *мишић,* и мн. др. —

Уметничке су приповешке новијега времена; њих пишу учени и вешти

(умешни) људи, због чега се и зову: уметничке или вештачке приповетке, па ако оно, што казују, и није свагда заиста и било, а оно може бити. У њима писац лепо приповеда, како је у једном месту, како народ живи, какви су му обичаји, ношња, светковине и сав живот, па ако никад и нисмо били у том крају, оно ипак читајући приповетку, чини нам се, као да смо тамо, па да све видимо својима очима и све слушамо својима ушима. — Може писац и тако да приповеда, како није, али како би требало да буде, а и могуће је. Такове су приповетке од особите важности, јер њима не само да се забављамо, него примамо и лепе поуке. Такове се приповетку зову: *приповешке из народа*, и имамо их пуно у књижевним листовима, а омање и у нашим читанкама.

У уметничке приповетке спадају и романи и новеле.

Романи су врло велике приповетке, заузимају по читаве књиге, често и по више књигâ чине један роман. Они могу бити: озбиљни и шаљиви, а могу бити и историјски или сасвим измишљени. Од највеће су вредности историјски. Код нас је први почео писати романе Милован Видаковић, а наставио Јаша Игњатовић, чији је особито леп роман: Крв за род. У данашњем времену имамо више добрих писаца приповедака и романа.

Новеле су омање приповетке, налик на роман, причају догађаје из новијега доба (зато се и зову *новеле*) и то врло живо и занимљиво.

У свакој уметничкој приповеци мора бити по једна главна особа, око које се све врзе. То се зове *јунак* романа или приповетке.

Књиге и листови (новине), које садрже све саме уметничке приповетке и песме, зову се *лепа* или *белетристична књижевност*, која је постала зато, да лепим и добрим приповеткама и песмама облагорођава душу и срце у читаоца. Што је који народ на вишем степену просвете и напретка, тим је у њему и ова књижевност већа и савршенија. И српски народ има ту књижевност, али она није одавна, зато се и вели, да је у нас та књижевност млада; старија је и врло богата ова књижевност код Француза, Енглеза, Немаца и Руса, на које се и наши књижевници угледају, па и њихове многе добре стварм преводе на наш језик, те је и наша књижевност те врсте сваким даном напреднија.

(Наставиће се).

ГОЛУБОВ ГЛАСНИК.

— **Сватови кнежевића Мирка.** Са Цетиња у Црној Гори, јављају, да је сад већ коначно утврђено, да ће се кнежевић Мирко са својом невестом Наталијом Константиновићевом венчати на Цетињу лицем на Петров дан, и тога ради се чине већ све потребне припреме.

— **Руски добротвор.** Пре кратког времена умро је у Москви, другој престоници руској, професор *А. П. Раздвјетов*. Покојник је завештао руском филантропском (човекољубивом) друштву у Москви 800,000 рубаља за разне добротворне цели. Своју велику лекарску књижницу (библиотеку) оставио је руском лекарском друштву; 40,000 рубаља свеучилишту у Москви на благодјејање ђацима медицинарима (што изучавају лекарске науке); по 25,000 рубаља духовној и епархијској женској школи у Рјазану, да се из тога новца помажу сиромашни ученици и ученице; 5000 рубаља друштву Московском за помагање домаћих учитељица и васпита-

чица, итд. Свега је овај племенити човек оставио на доброчинства и просвету око милијун рубаља, што у нашем новцу износи 1.600,000 фор. или 3.200,000 круна.

— **Скупштина Савеза српских земљорадничких задруга** сазвана је и одржана у Митровици и то просторијама Српскога Дома 13. Маја о. г. Из прегледа рада тога племенитога Савеза српског видимо, да је у њему било 1901. године 2268 чланова са имањем од 23,178 јутара земље. Вредност имања у земљи, кућама и покретностима тих задругара износи 10.850,000 круна. Све су задруге до сад врло лепо напредовале, а од сад ће, ако Бог дâ, још и боље.

— **Одликовање.** *Мило Јововић*, наш честити сарадник из Бара у Црној Гори одликован је ових дана од Његовога краљевскога Височанства и Господара Црне Горе кнеза Николе медаљом за ревност Од срца се радујемо одликовању нашега сарадника са жељом, да то лепо одликовање дуго носи и њиме се поноси

— **Срушио се мост.** Ретка се несрећа догодила у држави Перу у Јужној Америци. У области Пошабамбе, 6 километара источно од вароши Пошабамбе, протиче река Горњи Марањон кроз стеновиту клисуру стиснут на 50 метара ширине, те јури ужасном брзином. То место чинило се згодно за мост и једном мернику се повери, да ту направи мост на ланцима Он је ланце учврстио тиме, што је избушио у стени с обе стране рупе и у њих наместио носаче. Крајем месеца Фебруара био је мост готов, па је недавно тробао бити предан саобраћају. На ту свечаност дошло је из околине прилично света. Тог дана дошли су угледни људи на коњима и стали с обе стране моста; ту одјашу коње и пешке оду на сред моста Било је на мосту око 100 особа, кад се на једном са ужасним праском одломи стена на једној страни, где су били утврђени носачи и сруши се у Марањон. Сви људи су попадали у реку, која је ту врло бујна, те су се само неколико њих спасли, а преко 70 их се подавило.

— **Крунисање краља.** У суботу 4. Маја о. г. крунисан је млади шпањолски краљ Алфензо XIII који је навршио 16 година. Све до сад је владала његова мати Марија Христина. Млади краљ се тога дана свечано заклео, да ће владати по земаљским законима; после заклетве је отишао у цркву, где га је кардинал и папин повереник причестио. Тиме је млади краљ примио управу земље у своје руке.

— **Председник француске републике у Петрограду.** Председник француске републике Лубе отишао је у посету руском цару у Петроград а стигао је тамо 8. Маја. Руски цар га је особито лепо дочекао, величанствено и право царски угостио и опет кући испратио. Француска и Русија су савезници, па зато живе у великој љубави, отуда у Русији и тако љубазан дочек француског председника, што је Французима као и цар.

— **Несрећа у лову.** „Србобрану“ пишу из Митровице ово: Пре неколико дана пошло је неколико пријатеља из Руме у лов у Јаречке шуме и поља, а међу њима и млади трговац Спајић. Спајић је носио своју пушку веома неспретно и несрећа хтеде, те се окиде и метак му се зарије у груди. Пријатељи однесу рањеника у Митровачку болницу, где је у суботу 4. Маја умро. Како јављају покојни Спајић био је заручен и требао се баш у недељу венчати — Ето шта учини непажња у поступку са оружјем.

— **Друштво за чување народнога здравља.** Лекари у Србији из вароши Ћуприје договорили су се, да заснују друштво за чување народнога здравља у Србији и ту своју намеру јавили су и другим својим пријатељима у краљевини Србији, који су се тој лепој намери радо одазвали. Чују за ту племениту намеру и краљ Александар и краљица Драга, па позову дотичне лекаре к себи, да се известе о свему, па када дознадоше за све потанко, изјавише, да ће се радо примити да буду заштитници тако племенитом друштву и да ће га са своје стране својски помагати. Нека је срећан и благословен рад у овако лепој и племенитој намери!

— **Број душа у Златном Прагу.** По попису народа од 1900. год. има Златни Праг, престоница чешка 394,000 становника, од којих су 360,000 чисти Чеси, 29,000 Немци а остало друге народности. Златни Праг је за последњих 40 година врло јако напредовао, и то тако, да су се Чеси непрестано множили а Немци опадали, те је сада Чеха 12 пута више од Немаца.

— **Нове банке.** Земаљска влада краљевине Угарске издала је и ових дана пустила у свет нове банке по 50 круна. До сад смо имали у новом новцу банке од 10 и 20 круна, а сад их ево добивамо по 50 круна, па јамачно не ће дуго трајати па ћемо имати и нове стотинарке. Ове нове банке су 15 центиметара дуге а 10 центиметара широке.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Женидба сасвим необичан догађај, комедија у два чина, написао Н. В. Гоголь, превела Вукосава Иванишевић-Ћуковић. Од Мале Библиотеке, што издаје у Мостару издавачка књижарница Пахера и Кисића, свеска 23. и 24. за ову 1902. год. бр V. и VI. Цијена 60 потура или 80 пара дин

Уз ову свеску Мале Библиотеке иде прилог: „Пријеглед“ бр. V. и VI. са неколико расправица и приказом нових књига наших и страних.

Као други прилог иду две лепе дописнице са сликама Јована Ристића државника и књижевника, и Паје Марковића Адамова професора и књижевника српског.

Блгарка мјесечно илустровано домашно списаније. Под тим насловом излази у Ловечу у Бугарској бугарски лист, који је са овом годином ступио у своју пету годину живота. Лист уређује гђа Алис П. Конршовска и г. П. С. Конршовски, а издаје Драгол Мичев књижар и штампар. Лист излази у свескама свакога месеца. Прве три свеске за ову годину изашле су заједно. Лист стаје на годину 2 лева и 50 стотинки, а изван Бугарске 3 лева (тј. 2 круне и 50 потура и 3 круне или динара). — Лист је овај лепо уређен, те га препоручујемо и нашем народу, који разуме бугарски.

Стотина шаљивих прича из српског народног живота у Херцег-Босни скупио Лука Грђић-Бјелокосић, издање и штампа издавачке књижарнице Пахера и Кисића у Мостару. Од „Мале Библиотеке“ свеска 25; мала 16° стр. 102. Цијена 30 потура или 40 пара дин.

Уз ову свеску иде: **Пређлед** прилог „Мале Библиотеке“ бр. VII.

Као други прилог овој књизи је дописница са сликом војводе Илије Пламенца. — И све то добива се за циглих 30 потура или 40 пара динарских.

Голубови кошгуњьци.

1. РЕБУС.

Саставио: Саво Бокоњић у Сарајеву (Босна).

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Саво Бокоњић у Сарајеву (Босна).

ли-	си	у-				па-	це!	пред
че?		ру,				све		не
Гдје	зми	п'јев-				ни-	Њим	Нек
на	свуд	ва!	У	ни	на-	дим,	зем-	ци
л'је-		си-	не		це!	не-		љу-
ла	Тај-	раз-	жи	та-	дир-	љи,	Ре-	бу,
			ру	по	кос'			
			не-		ми-			
			све-	Ка-	ка			
ли-	св'јет	ва;	у	дај:	до-	ћа!	ла-	ди-
је-		чан-	ру		кос'	са-		ри-
ства,	Ве-	од-	ка-	о-	Гле-	хо-	Уд-	ја
			шуш-	ти-	на,			
			гра		па-			
			ње	И	хо			
бо	пе-	ћа,	њеж-	ти-	цвр-	ре-	дан	би-
чи-		ре-	кут,		ца	је-		мх-
ње	Жу-	то-	чи-	них	Чуј!	у-	Да	ли
ру	ло	сун-	до	сти	и	А	но	ку-
це		го-	До		мрак	ле		ља
за	је	сје-	за-	бр-	ре;	јав-	са	зво-

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци** и то *1. Загонетка:* Јамајка — ја — Мај — мајка; *2. Ребус:*

Мач и гусле, то драго камење,
Србину је најлепше знамење;

3. Коњички скок:

Поштење је среће извор,
Рај га нама смртним даде:
Поштењем се све постиже,
Њим ћеш срушит' сваке јаде.

На гомили злата много,
Па се жути па се сије, —
Мудри веле: и од злата
Поштење је претежније.

Правилно решили: Јован и Димитрије Коњовић у Сомбору: све. — Теодора и Јелисавета Гуцуња и Зорка Средојевић у Сомбору: 1. 3. — Милана и Јустин Бећин у Сомбору: 3 — Вукосава, Милева и Павле Симендић и Т. Бећина у Сомбору: 3. — Иванка Плавшићева и Софија Цвејићева у Сомбору: 1. 3. — Видосава Макарићева и другарице: 1. 3. — Сима Кондић у Приједору: све. — Корнел Радуловић у Уздину: 1. 3. — Даница Кочовић, Даринка Малић, Десанка Петровић и Загорка Николић у Сарајеву: све. — Јован и Милица Гуцуња у Сомбору: све. — Славко и Милица Марковић у Новом Саду: 1. 3. — Стеван Задрипков у Чуругу: 1. — Ђорђе П. Видаковић у Зворнику: 1. 3. — Смиља Радетић у Приједору: 2. — Јелена и Милан Димић у Бос. Дубици: 2. — Петар Поповић у Сремским Карловцима: 2. 3. — Драгутин Петровић у Бос. Дубици: све. — Вељко Васић у Загребу: све. — Р. Стојадиновић у Деспотовцу: 1. — Вукосава и Олгица Сјеранова у Мостару: 1. 2. — Михајло Шипош у Новом Саду: 1. 3. — Никола Вукмировић у Осеку: 1. 3. — Бранко, Зорка и Јулка Тотовићева у Јулка Кулачина у Новом Саду: све. — Данило Петрић у Мостару: 1. 3. — Љубица Ј. Банић у Мостару: 1. 3. — Смиљка, Слободан и Радмио Ђорђевић у Новом Саду: све. — Стојан Муачевић у Осеку: 1. 3. — Вишња Лазаревић, Милена Веселчић, Милица Мирковић, Јелена Шећеровић и Саво Новокмет и Олга Бабић у Сарајеву: све. — Драгица Јакшић у Бијељини: све. — Јелица Суботић у Београду: све. — Никола и Урош Коларов у П. Саду: 3. — Паја Сербул у Лугошу: 1. 3. — Јован Благојевић и Ристо Поповић у Бијељини: све. — Јово Ђурић у Кључу: 1. — Симеон Ђурић у Сарајеву: 1. 2. — Зорка Јањићева у Мостару: 1.

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

С. П. у Прив. Глави. Ове су Вам работе слабачке.

Дим. П. Стојшић у Н. Саду. Добар вам је овај „Добар одговор,“ али није за нас.

Рад. Стојадиновић у Деспотовцу. Коњ. скок је погрешно склопљен у толико, што вам четврта група није у свези са трећом, што не сме бити. Текст нам је иначе по вољи, те ћемо радо донети, ако га поправљена поднесете. — Ребус такав, да се не може у штампарији сложити. Оно пак „Без друга“ је добро, и то ћемо у своје време донети.

Јово Ђурић у Кључу. Врло су вам лепи текстови у коњ. скоковима; али сте коњ. скокове тако раширили, да не могу у наш лист стати. — Од рачуна један ћемо моћи употребити.

Сарадницима. Већ смо више пута напоминњали, да сваки, ко нам што за лист пише, да пише *сваки рад на засебном* папиру, да пише *лепо и читко*, јер тек нико не може желети, да уредник чита силне ружне рукописе, па њима своје очи да квари. Овим то и поново јављамо, с тим, да све, што долази ружно или нечитко, или где би било по више радова на једном папиру, уредник ће и непрочитано у пећ бацити и на њих не ће никоме одговарати. Ако дакле когод не добије одговора, нека и у овоме потражи узрока.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. ЈУНА 1902.

ЈОВИЦ

НАРОДНА МУДРОСТ.

Тешко пушци у страшивој руци
И јунаку у братству нејаку.

Ко код куће среће не имаде
Тај је не ће ни у свијету наћи.

У добру је лако добро бити
На муци се познају јунаци,
Људи трпе а жене наричу.

„Народно Благо“
у Босни и Херцеговини.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ГОВЕДАРЕВ СИН.

Приповеда српској младежи: **Душан Ђурић** учитељ.

(Наставак).

IV.

„Заиста је овај човек без срца и без душе“ говораше стари говедар, полако улазећи у собу, у којој је Милутин забринут седео за дрвеним столом, наслонивши главу на длан десне руке, па у мислима беше толико занесен, да није чуо речи свога оца, ни осетио ход његов. „Е тако је то синко мој — настави стари говедар — тешко оном ко народ служи. Свака му баба заповеда и трља под нос рена, па чак и злобни Цветко Милин“ и кад то рече, би му као да је највећу клетву изрекао, са толиком је тугом и жалошћу изговорио последње речи. „Та такав је тај човек без срца и без душе, подмукао и велики опадач, може још бити истина да ће ме истерати из службе, у којој ево већ десет година верно служим и никад ми се така неприлика није догодила у мојој кући. Али — уздао сам се свагда у милост и заштиту праведнога и најмилостивијега судију Бога Оца, Он ме је свагда кад год у опасности беше живот мој — спасао — па уздам се и надаље до смрти моје, да ће ми он бити свагда у помоћи...“ говораше тужно стари говедар... а син га је узнемирено, с тужнијим осећајем слушао и једва чекао да престане толико га нестрпљење морило, али то нестрпљење не беше повод његове узнемирости већ узрок тајне његове, коју је пред оцем тајио од како је дошао к њему.

„Ал престани оче мој с том тугованком твојом... поче говедарев син усиљавајући се да га отац не позна по лицу да се претвара... јесам ли ти већ једном рекао, да те глава заболети неће све ако и не будеш ма од сутра говедар... И већ хтеде да изуети што му на дну срца беше скривено... али се трже... заустави јер мишљаше да још није згодан час дошао у коме би тајну своју открио и показао се свом оцу у правој боји, јер се бојаше да ће свога оца јако узрујати и проузрочити наглу промену у њему. Он ћуташе дуго... немо. И стари говедар је ћутао, али по кат-кад тешко уздахнуо.

„Хајд синко да се помолимо Богу, па ћемо у постељу...“ рече стари говедар, још дубље уздахнувши и то једино из простог уверења да не ће више бити говедар па му то беше терет на срцу.

„Оче мој... немојмо још у постељу“ рече говедарев син да ублажи свога оца... хајде ми причај даље шта је с тобом било кад су те она три Турчина заробила?...

„Синко... драге воље...“ настави стари говедар... не ћу ти чинити на жао... све ћу ти чинити што год могу... али ми је синко мој јако жао и терет ми пада тешко на срце кад помислим да више не ћу бити говедар... та волијем умрети... него дочекати ту срамоту да ме један пакосни и злобни човек као што је Цветко Милин истера из овог места, и из ове службе, на коју сам тако навикао, да се не бих мењао ни са турским везиром Исмаилом код кога сам био чауш...

„Не брини се мили оче мој... не ћеш ти бити гладан или жедан... молим те причај ми диље... па кад ти свршиш твоје житије... онда ћу ти ја причати моје... па кад једно другом испричали будемо све своје житије, онда ћу ти казати напослетку, ко сам ја и шта сам ја, и уверен сам већ сад, да ти говедар не ћеш више хтети бити...

Старом говедару су колико ове синовљеве лепе речи биле утешне, толико и загонетне... али не хтевши

га узнемиривати... седе спрам свога сина, па настави тихо и разговетно:

„Свезавши ми руке наопако, тераху ме преко брда прилично високог, са кога кад бацих поглед у низину, изгледаху шуме као трава. Кад приспесмо до врха, тада се спуштасмо с противне стране брда низ обронак до у красну зелену ливаду. Зној ме ледени цробијао путем од бола, јер ме шибаху кожним бичем од десет струка. Ја сам само ћутао, и трпео као Христос на крсту. Дошавши до на крај ливаде, помолих се у себи топло Богу овим речима: „Боже благи не дај крштеном рабу твоме да страда од руке безаконика ових!“

Они ме гоните десно, а то беше пут који води у град, али прије се мора преко огромне и високе ћуприје Али-пашине испод које јури и валове своје удара о камење речица Д... која испод брда Ц... извире не далеко те ћуприје.

Већ кад бесмо близу ћуприје... рече један од њих тројице: „Баци ћемо га Мујо у гу речицу са Али-пашиног моста, нек се раскомада о то камење...

Ја сам био толико жив, колико сам само могао да корачам. Она двојица ућутала.

„Шта ће Боже бити од мене... мишљах ја... дакле ни последње уздање у Бога, ни топла молитва на ивици пропасти не помаже ми... о Боже... та видиш ли ти чујеш ли ти... помози ми... избави ме... ја сам млад, па да погинем... И кад ја то помислих... као да сам осетио да ме је један од остраг шчепао и хтео бацити у речицу с висине... али ту беше рука Божја... анђели Божји. С противне стране је јасно на красном бељцу као лабуд... украшен најлепшим седлом и уздицом... Мујин брат Мехмед-ага... сукобивши се с нама повиче: „Камо ћете с тим ђауром? и то тако громким гласом, да се одјек испод горе далеко разлегао.“

„Хоћемо да га бацимо уречицу...“ одговори Мујa...

„Не чините то... већ га одведите мојој кући, дајте му собу, чувајте га... ја ћу учинити с њим што је мени воља... јесте ли ме разумели?“ па подбовши коња нестаде га испред наших очију.

Хвала милостивом Богу и пресветој Богородици! Сва тројица беху осрамоћена толико овим речима строгога али праведнога Мехмед-аге да су сва тројица од љутине и пакости... наједанпут мене оставили па отишли својим путем... а мене оставили на сред ћуприје као осуђенога а неизбављеногв.

Сад ти се указала прилика да утекнеш — помислим ја... али ми глас добре савести ово рече: Не бежи иди тамо камо ти је одсуђено од Мехмед-аге. Тако и учиних. Пођем напред и уђем у прву тесну улицу. Познат ми беше град још од детинства али нисам никога познавао ни од Срба ни од Турака. Идем ја тако напред, свезан... а све се обазирем десно и лево не би ли тко мене или ја кога спазио.

Одмакнувши дубље у турске улице видим гомилу света. Познадох да су хришћани јер не имађаше ни један на глави феса са чалмом, већ без чалме. Али видех како беже сви из града... терају их Турци... А дакле и овде је буна (устанак) помислих и хтедох потрчати к њима... али у то бану преда ме онај исти на коњу Мехмед-ага, али сад с голом сабљом у руци и сав узрујан... љут.

Сад ћеш погинути ако ниси погинуо помислих ја... али хвала Богу од зле помисли,.. већег добра не пожелех.

„А дакле ту си ти ђауре? Камо, камо?“ упита ме Мехмед-ага благо. Право теби честити аго... нисам кукавица да бежим... она три мусломана,

којима си честиту реч дао да ме теби воде — изневерише те, мене оставише на Али-пашином мосту, а ја се ето како видиш упутих... ја тебе и твоју честиту кућу тражим.

„Е вала јеси поштен... ћауре... и не ће ти рђаво бити... а онима ћу ја већ судити... хајд за мном!“

Он напред, ја за њим... За мало скренусмо у другу још ужу улицу, а из ове у трећу али лепу широку. У њој саме високе турске са демир прозорима и вртовима пуним свакојаких воћа. Ту је и џамија. До џамије прва најлепша кућа јесте Мехмед-агина. Ту се баш десио његов чауш. Он притрчи као без душе прихвати коња, а Мехмег-ага се сађе с коња туривши сабљу у корице. Мени показа врата, за знак да и ја уђем у двориште. Не знам шта је чаушу рекао, али ја сам ушао у једну собу, и ту сам пребивао осам дана ништа не радећи, већ само јео и пио што ми је срце зажелело.

V.

Наслућивао сам, да са мном не ће бити добро, јер су чељад и служинчад Мехмед-агина и сувише благо према мени поступали, на сваком кораку указујући ми љубав и доброту, чему сам се ја веома дивио. Но они то чинише по заповести самога Мехмед-аге, јер он имађаше у глави својој план, да ме с лепим одведе у Цариград, и онда из Цариграда у Азију. О тој његовој намери не бих ја ни помислио, него случајем се ја десио у трему, где ме заклањаше један велик стуб, а иза тога стуба у првој соби стајаше Мехмед-ага, а његов брат Муја-ага, па се живо разговараху, држећи да их нико не чује, и не види. Ја их истина нисам видео, а не би се смео ни показати, но сам са стрепњом мирно стојао и ослушкивао њихов разговор.

„Дакле јеси ли одбио рају од нашег града?“ упита Муја-ага.

— Јесам, али ми је много јунака изгинуло у долини од оштра јатагана бесних ћаура... одговори Мехмед-ага тужним гласом.

— Јеси ли што ћаура заробио, да их отпремимо у Азију и то у Анадолију нашем стрицу везиру Амину? упита опет Муја-ага.

„Нисам брате никога заробио, јер ми не требају. Отео сам оружје од заробљених, сваком сам дао одсећи десно ухо, и тако ровашене пустио их на слободу... него имам 2—3 добра и ваљана роба ћаурина, од ових ми се најбоље свиђа, онај, кога сам избавио од смрти на демир ћуприји. Њега и још двојицу ћемо до који дан ноћу — али свезана — послати нашем брату..“ тако рече Мехмед-ага, па се сав задовољан накашља, и пође из собе у трем.

Меие спопаде смртно страва, и побојах се да ће ме уловити, и сматрати као уходу, па тешко мени. Али, Бог ме сачува и избави својим чудом. У турској војсци, овладала кужна болест, и то куга. Многи попадаше на земљу здрави читави. Па ни двор мога Мехмед-аге не поштеди куга. Њу је баш главом Мујо-ага собом донео. У онај тренутак кад сам помислио да Мехмед-ага излази из собе, скочим колико сам год могао доле у двориште преко степеница и створих се у дворишту, па да не примете што на мени, нађох се у послу, те зграбивши секиру, стадох цепати дрва. На једном зачух одозго из трема: „Шта уради, да од Бога нађеш?“ које речи је са ужасом и виком изговорио Мехмед-ага. Чуо сам одмах за тим јак потрес у трему, који се стресао од пада тешка и развијена човека. То беше пао Муја-ага од љуте болетице, која га у трен ока снађе на прагу своје собе. Сестра његова једина коју код себе држаху и хранаху јер беше глуха и нема, па се с тога не удаваше, видећи свог брата полумртва на поду, краше и скла-

паше руке, трчећи низа степенице у двориште, па управо мени, непрестано чудновато јаучући, али без смисла, без говора. О тужно ли она беше, па је сву кућу шта више и суседе узбунила својом криком. Дотрчаше Турци као опарени к своме Муја-аги. Шта су горе радили не знам, доста то, да су већ за два сата иза како је испустио душу, однели на носила трчећи путем у гробље и то поред џамије га укопаше. Док су они били својим тужним послом забављени и забринути, употребим ја најзгоднију прилику, па чим се густи мрак ухватио, подапнем опанке, па кроз бацу умакнем у поље, па бежећи преко поља равна, упутим се к Сави, да ју препливам и тако пребегнем на Аустријску страну. Бог ми је био у помоћи, и ја без икакве непогоде стигнем до Саве.

Било је летње доба. Мрак је био као у рогу. На моју срећу, наиђем крај обале на један чамац, кога су рибари спремали за сутрашњи лов оставили на босанској страни, јер с босанске стране имају бољи лов. Хитро одсечем конопац, још хитрије седнем у њ', па снажно веслајући, прећем на другу страну. Прошавши, не почасим ни часа, већ као јелен бежећи правцем према светлости која се из оближњег села кроз густи мрак видела — упутим се уздајући се у Бога да ћу још исте вечери и на конаку бити код хришћанина. Али што сам се ја више журио, и што ми се чинило да се више приближујем к селу, то је оно од мене све даље узмицало, па никад доћи у село, а светлост једна те једна светљаше из даљине. То не беше светиљка, нити село, као што сам ја себи уобразио, јер ни пред поноћ не сгигох у село, већ то беше ватра коју су пастири ложили на брежуљку. На једном нестаде светиљке, а ја баш тада стигох до брежуљка, једва корацајући од силна и напрезна хода.

„Има ли ту Хришћана?“ упитам јасним гласом приближивши се к ватри која је тек тињала.

„Има, има!“ беше одговор једног човека који ми даде одговор јасним гласом. Он беше на стражи а остали пастири спаваху.

„Хвала Богу и Богородици! рекох приближивши му се и назвавши му Бога, на што ми се тај добри човек још срдачније одазвао, понудивши ме да седнем испред њега крај ватре.

Одмах донесе још гомилу суха грања, те подстакне опет велику ватру.

Упита ме јесам ли гладан, а кад му ја рекох да јесам, извади из торбе комад сланине и комад хлеба, даде ми да сланину пржим, па да једем. При томе смо се братски разговарали, а остали пастири чувши нам разговор, поустајаху, те питајући сваку реч моју, слушаху с великом пажњом моје јаде и доживљаје. Пред зору мало проспавасмо. Добри ови људи, побринуше се за ме већ сутра дан, те ми нађоше место за говедара, које сам својски примио, и ево већ толико година, верно служим ово село.“

После ових речи, беше говедарев син веома тронут, па како је већ ноћ далеко зашла, а иначе беху поспани одлучише отац и син да се одморе слатким сном, а сутра да наставе причање.

При легању, рече син оцу: „Оче, још само ћеш сутра бити говедар, јер ја ти још до сад не рекох ко сам, и шта сам, а ни речице ти не прозборих о мојим доживљајима, па сутра ћу ти на пољани све испричати. Видиш како је благи Бог мудро удесио, нама молитву и жељу испунио, да смо један другог нашли после толико година. А сад: Лаку ноћ!“

(Свршиће се).

ПЛЕМИЋЕВИ ДВОРИ.

На обали Јадран-мора,
У подножју стрмих стјена,
Дворови се бјели виде,
Сазидани од камена.

Те дворове са три стране
Маслинаде окружују,
А с' четврте мрски вали —
Зидове им напљускују.

Љепоти им неизмјерној,
Море-пловци, и свак живи,
Ко их једном оком види,
Не може се да надиви.

Њих подиже на крај мора
Давно, — неки од племића
То је био, људи кажу,
Узор прави од младића.

Ал' у њима није дуго
Становао племић прави,
Злотвори су пакостили
И радили њем' о глави.

Имао је вјереницу,
Вилинскога чйтâ лика;
Коју тада свако звашс
Љепотицâх прва дика

Из зависти, и из злоће
У чуних,*) под дворове
Сад доплови од злотвора
Момак један па га зове:

„Хајд изађи! јер још не ћеш,
Вјереницу милу твоју —
Довест у двор, док је са мном
Не подјелиш на двобоју.“

Чим у дворе одлећеше
Гласи — те их племић чује —
Почео се одма спремат'
И оружје припасује.

Пак на своје слуге вика:
„Нек ме чунић справан чека,
Момка тога, е ћу срести
Што га дивља стала дрека.“

Слуге хитре наредише
Те у чуну племић сједе,
Пак су стали на обали
Шта ће бити! — сад да гледе.

Мало траја чунови се —
На ширини сукобише
А јунаци на оружје
Витешко се ударише.

И њиној смјелој борби,
Чунови се преврнуше,
Те под њима у дубине
Мегданције утонуше.

Ну! погледај сад на море,
Чунови им сами плове,
Крај обале вјереница
Дошла свога драгог зове:

А из мора из дубине
Кроз вâл нешто проговори
„Дођ' овамо вјеренице!
Овамо су моји двори.“

Два камена о гроцу —
Сватови јој младој бише,
Што у море с' њом заједно
К' вјеренику заронише.

Од тог доба протекли су,
Дани многи и године,
Ал' још не би заручника
Са дна мора из дубине.

Него и сад тамо ето —
Гдје усамљен славуј поје,
Племићеви красни двори
На крај мора пусти стоје.

Његуши, (у Црној Гори) 1901

Јован Матановић.

*) Чунић, јесте чамац мали.

ДОЛИЈАЛИ.

У некој вароши живљаше једна удовица која је имала само једну кћер, али кућа у којој је седела, бејаше већ опала, те науми да је оправи. За ту цел не имаше новаца, али је имала минђуше које однесе заједно са девојчицом у чаршију и прода их неком сребрару за 15 лира.*) Док су они продавали минђуше покрај њих стајаху два човека, који кад видеше да девојчица оде кући пре матере, упуте се и они за њом, те је уз пут забављаху дајући јој неке мале поклоне, док не стигоше до исте куће, где се сакрију до пред вече негде око куће. Кад је било око пола ноћи пођу они тражити новце по собама, али пошто их не могоше наћи, то међу собом рекоше да исти морају бити испод јастука где спава мати са ћерком, за то решише да уђу у собу и девојчицу испред матере дигну и полако не пробудивши је изнесу у башту и оставу. Девојчица чим се пробуди кад спази да није код матере одмах ће заплакати, а ова кад чује доћи ће да је узме, а они ће за то време новац испод јастука узети и побећи.

Како рекоше тако су и учинили изнесу дете у башту, а ово чим се пробуди поче плакати, мати кад чује детињи глас пробуди се па погледа око себе где јој девојчица спава, па видећи да ње нема ту, одмах полети на ону страну одакле глас долазаше, оде у башту и нађе дете. За то време крадљивци уђу у собу узму испод јастука паре (новац) и почну бегати, али како степенице бејаху високе а скоро труле, то се проломе, они обадвојица падну на земљу, те један остане на месту мртав, а и други се тешко угрува, па како су му били новци у руци то при паду испадну му из руке и просну се на земљу. Тако Бог сачува удовицу са њеном кћери, а крадљивце по заслузи праведно казни,

Приједоље.

С турског превео: **Д. Зиндовић.**

*) *Лира* је турски златан новац у вредности наших 24 круне.

МОЈА ЖЕЉА.

Где кривудост' поток
Дољи недра пара,
И роморећ' где се
С цвећем разговара;

Где у красној башти
Мире руже, лале,
И где около њих
Зује пчеле мале;

Где тихани зефир
Липи гране њија,
И где мали славуј
Песмице извија:

Ту бих ја провео
Моја млада лета,
И певао песме
Шаренилу света.

Цариград, 1900. год.

Ник. ђ. Вучетић.

ВОЈВОДА ТРИВУН БУНДАЛО.

Ево у име Бога, драги читаоче нашег дичног „Голуба“ доносим ти слику челичног Србина, врлог родољуба и народног љубимца, вође односно војводе Тривуна Бундала из рата за ослобођење 1875. до 1878. године.

Драги читаоче! Ја ћу ти овде укратко испричати живот и дјела војводе Бундала, тешка сам се посла латио, али ћу све што напишем учинити из чисте љубави и највећег жара наспрам српског народа и његових заслужних синова.

Тривун Бундало рођен је 1842. год. у Ашанима, котар Крупа у Босни од добрих хришћана и заслужних Срба, — оца Јована и матере Деве. Војвода Бундало, није наука никаквих свршио, осим само код блаженопочившег попа Никодина Ољаче, био је око 2 мјесеца ће се подучио читати и писати, али читањем добрих књига и особитим даром, развијен је тако, да би имао примјера дати оном, који је свршио прописане науке.

Тривун је растао у дому родитељском, а кад је већ одрастао, онда му је најмилија забава била, имати добра коња и свијетло оружје — па у бој — та га је жеља увијек пратила, од своје 20 године био је заклети душман Турцима и с тога је навукао пизму на себе.

Крајишки Турци видећи шта је Бундало, мислили су да га заробе и пошљу у Стамбол (Цариград), као Перу Вукића и неке друге, али чврсто срце у јунака Тривуна недаде се. Него доби из Србије он глас, да се спрема и народ босански на устанак, као и херцеговачки, те се он живо стаде спремати за бој, најприје је куповао за своје новце пушке, као и муницију другу.

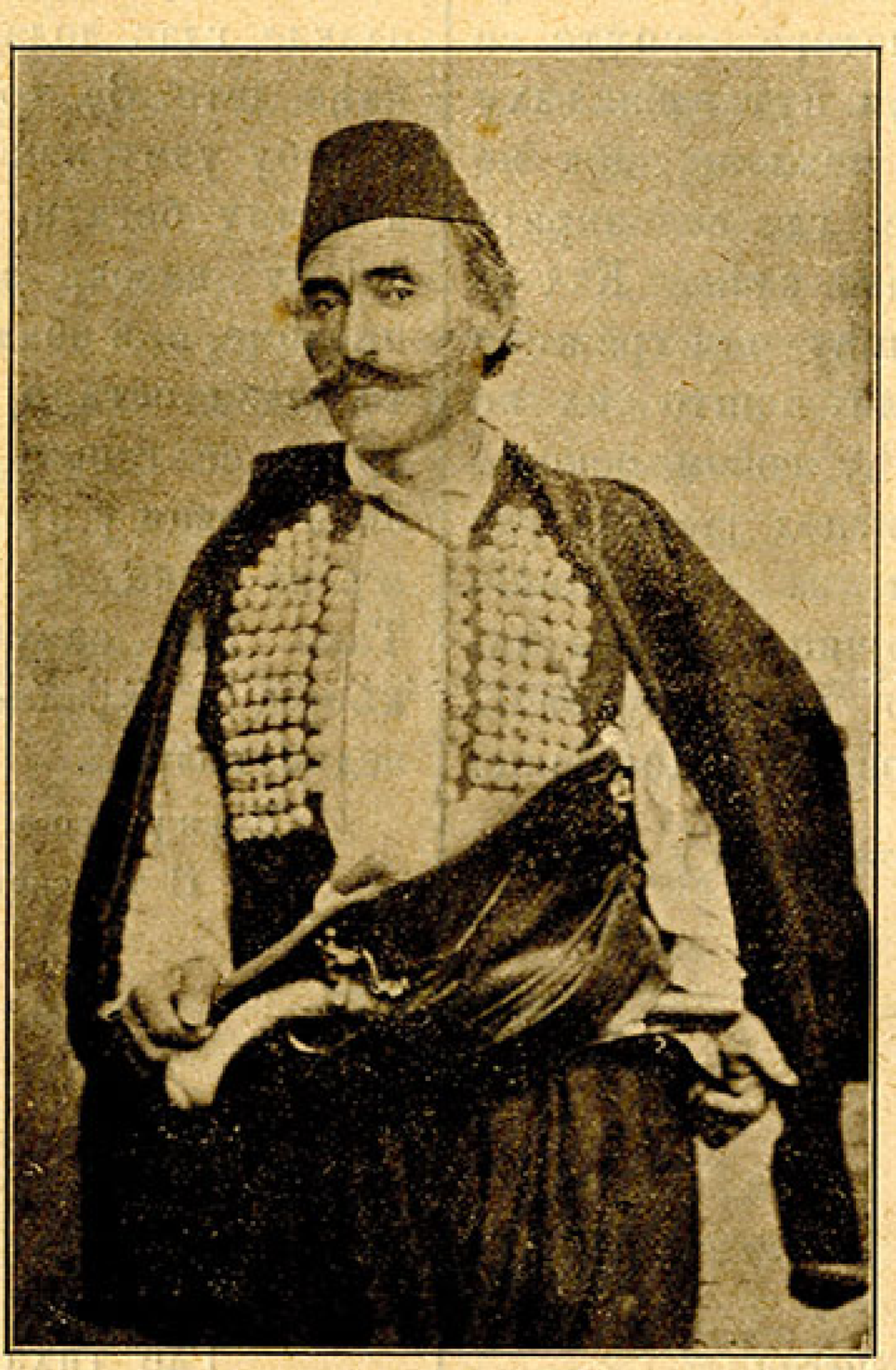

ВОЈВОДА ТРИВУН БУНДАЛО.

И збиља чим пуче Невесињска пушка 1875. год. а кнежо-тонска јој се одазва, дакле букне устанак и у Крајини. Срби изберу главног војводу Голуба Бабића, који управљаше четом све до доласка пуковника Деспотовића из Србије. — Војвода Тривун ратовао је непрестано с Турцима, а нарочито он је сам у овом крају и дигао устанак, и скупио војску под — Грмеч — планину.

По његовом причању, његова је чета пролазила од Грмеча па онда између ових вароши: Бихаћа, Крупе, Новог, Љубије, Старог Мајдана, Санског-Моста, Кључа, Петровца и Кулен-Вакупа, дакле сва села између тих вароша, управ била су ослобођена, јер Турке је био шћерао у градове; његова

јака чета била је попалила и куле и целате турске.

Кад је Деспотовић дошао био у крајину из Србије, он на мах позове себи војводу Тривуна у Грахово Поље, ови на заповјед скупи чету своју која је имала око 500 војника и дође Деспотовићу. Деспотовић га лијепо дочека, пољубе се у чело, и војводу одведе у свој стан на вечеру, а такођер заповједи да се и чети даде добра вечера.

Тривун је био у 19 битака, и сваће је добро прошао, никад није био рањен. Најглавнија му је битка била у друштву с другим вођама и с Деспотовићем на Оцацима, јер је туде пало Турака 460 а Срба само 4. — Одавлен пођу Кручу, Петровцу, Бјелају и другим варошима и селима, што бјеху све српски усташи освојили, али их снађе грдна несрећа на Црним Потоцима, јер аустријска војска пусти преко своје границе турску војску од 18.000 па напану на 3000 српских усташа с леђа — овде Срби изгубе мејдан, што је за усташе била највећа несрећа.

Тривун се потписао и на „проглас народа Босанског“ који је датиран 20. Јуна 1870. год. од вођа и првака народа босанског.

Добри старина и војвода је доста и путовао као по Београду, Будимпешти и другим варошима. Вриједно је да напоменем на крају овог описа, да је по свршетку рата иновјерна влада босанска, нудила њега и друга му Триву Амелицу и са пензијом (мировином), али су они ту понуду одбили, велећи да они више воле живети о својој муци, него о туђој милости. Војвода Бундало је и сад жив, живи у свом родном месту међу својим синовима, снахама и унучадима, који сви живе од пољске привреде. Он је својим животом задовољан, а оставиће лијеп спомен у народу као Србин, — врстан јунак и поштен човјек.

Ј. Г. П—ћ. к—к.

КОЛАШИНСКИ МУЧЕНИЦИ.*)

— СПЕВ. —

Написао: **Ст. Б. Димитријев-Вршчанин.**

I.

О ј минула славо српскога ханџара,
О ти дивна земљо србинскога цара,
О ти сјајно сунце оних сретних дана,
Некадање гнездо српских слободана!

О алеме драги круне цар-Душана,
Како ли си таман ти овијех дана,
Напаћена земљо како ли си бедна,
Ох како си јадна, слободице жедна!

---

*) *Колашин* је чист српски крај као кнежина између Новога Пазара и Пећи близу Косова.

Подривена стено беснилом оркана,
Опаљена горо огњем из вулкана,
Угушени цвете бодљикавим трном,
Обвијени лучу том копреном црном!

Колашине бедни та ти још заоста —
Када рикну Турчин: „не, још није доста,
Још сам жедан крви, ха како сам гладан
Тог хајдучког меса; и њих да савладам!

— Па ће минут' жеђца а глад ће утолит'
У свеца ћу раја тад' лакше измолит';
О ти бесна рајо, валај немаш спаса,
Не, не могу више слушат' твога гласа!

Шкрипну зуб'ма Туре оч'ма гњевно сину,
И показа руком белом Колашину,
„Ха тебе ћу смрвит', у прах те претворит'
А утробу твоју ханџаром отворит!“

„Та последњег знака рајетинске моћи,
Ту горућу лучу мрачне твоје ноћи;
Не ћу дуље трпет' да ти још сјаје,
И да диже, снажи псеће нараштаје.“

„Нека име твоје за навек угине,
Ха никоговићу, ха рајетин сине;
Не ћеш више слушат' с усана имами';*)
Да си Србин псето, ој не ћеш дина**) ми!“

II.

Нестало је дневне вреве, спустила се црна тама,
Месец бледи зраке просу играјућ' се поврх храма —
Што га сазда света рука некадање српске среће,
Где суморно трепераху још последње Срба свеће.

Свуд тишина нема влада око светих двора ови',
Само одјек крику дивљем долажаше једној сови,
Лавеж паса у даљини проламаше брда доле,
А подмукли урлик вука долажаше одозгоре.

Небо ведро, звезде сјају, месец трепти у висини,
Лахор ветрић попиркује, лишће шушти у планини,
Монотони тихи звуци сањалачке фруле једне,
Сетно звуче кроз тишину, те умиру ка' да ледне.

---

*) Свештеничких.
**) Закона ми!

Сред дубраве родних поља, окићене брдам' главе,
Стајао је још остатак некадање српске славе,
Кроз векове што рушише несрушљиве ове зиде,
Из даљине непрегледне, још се сјаје још се виде.

Осула се равна поља свилоруних овчих стада,
Уздигла се вита јела сред дивнога рукосада,
Гордо стоји главу дижућ' пут вишњега на небеса,
Не плаши се од 'олује, нит' од грома грозног треса.

То не била бела стада, већ то беху колебице,
У којима бедно живе откосовске сиротице;
То не била вита јела, већ храм Бож'ји храм слободâ,
Где но боле своје лакша бедни синак српског рода.

У колебах сиромашних на постељи ока бедна,
Одмарају трудне кости, раја болна, срца ледна;
Тешке бриге горке патње притисле им ведра чела,
Те их грозно киње муче црпући им сузâ врела.

Очекујућ' зору дана, очекујућ' сунце своје,
Тужно јечи лав рањени, мисли му се чудне роје:
Не мож' спати јер је оркан побеснио опет сада,
А тмасти се облак свио над етолетном жртвом јада!

У ушима још му зује оне грозне дивне речи,
Кроз поноћни мир, тишину, као да опет ланац звечи;
А у мраку као да сјају два крвава грозна ока,
Кроз шипражје као да с' чују до два до три лака скока.

Задрхтало срце раје јер су руке празне, голе,
Нема киме, нема чиме грозном Турку да одоле,
А у Тур'ка љути момци и оружје, бојно благо,
Па лако је удрит' њему и погубит' како ј' драго!

*

С дана у дан све је више страховала раја бедна,
С дана у дан све је више кликовала клика жедна:
„Аман царе шта је ово, псето раја харач не да,
Хоће псето крсту главе а хули нам Мухамеда!“

„Заноси се прозним' енов'ма све тражећи старе славе,
Хоће мача да освети посечене псеће главе,
Хоће своје царство старо у нашему да обнови:
Пази царе добро пази, што ти зборе гласи ови!“

„Не дај гаду главе дићи по брњици свињу туци,
Не дај да ти од јагањ'ца произађу бесни вуци;

Јер тада је конац царству, конац сили твојих деда;
Удри царе не оклевај, јер два пут се живит' не да!“

„А веруј ми светли царе биће оно што бит' мора,
Хришћанству се веће ближи истребљења, смрти хора;
Виш' како је труло дрво, тај крст што им клонут' не да,
И већ крца под ударци' силног дива Мухамеда!“

III.

„За крст часни и слободу пет сто лета Срб' је страд'о,
Пет сто лета борио се, дизао се и падао,
Али никад није клон'о под ударци' дивљег рода,
Храбрила га ј' увек мисао, света чежња ој *слобода!*“

„Па и сада када ј' силник подигнуо мача свога,
Да све сруши и уништи што верује правог Бога;
Још је Србин то што беше, још паћеник ведра лика,
Још је јунак над јунаци, узор дива мученика!“

„Па има ли и те силе која ће га сасвим срушит',
Има л' моћи, сем Божанске, која ћ' српски дан угушит?
Не, нема је, чујте браће: *нема Бога изнад Бога;*
Само храбро снос'те муке, зарад Христа, рода свога!“

Тако с' хоре громки гласи по тужноме Колашину;
„Ој не бој се, држ' се Србе!“ — кликнуо би отац сину,
А син дете јоште лудо, стегнуо би срце младо:
„„Ој не дам се, нека секу, нека пеку, мили дадо!““

„Спуштај главу гаде горди — кличу бесни Агарјани,
Покори се Мухамеду да с' продуже теби дани!“
„„Све у славу Христа Бога и косовских див-јунака,
А у царство вечном Богу нек' путује душа свака!““

„Хазур момци — цикну ага — дед' канџије оштре амо,
Удри псета удри гада, али љуто удри само!
Ха проклета пас' колено, сад ћеш видит' како ј' крута
Турска вера; а канџија како ј' оштра, како ј' љута!“

Тихо шапће бедна раја и повија с' испод бола;
„Свемогући прими душу и нек' буде воља Твоја;
Света земљо прими крв ми, и чувај ју у недри' твоји,
Моју децу и потомке њоме храни, њом' задоји!“

„О судбино!“ — кличе горко седи старац под ударци';
„„Јаши море ту скотину; зар не видиш да с' магарци

Жељни седла и јахача!““ — „Ој несити бесни врази,
Нâ, ево ви крв и месо, једи и пиј’ па се зајази!“

* * *

Поноћ је нема ал’ бурна страшна,
Пролама с’ од крика, бола ужасна,
Узвик се чује: „ох Боже доста,
Утоли, спаси, ништ’ нам не оста!“

„Ох погле мајку где јечи плаче,
Гле душман како пали и тлаче;
Ох зверски људи без стида срама;
Утоли Боже помози нама!“

„„Камо оружје ви пасји људи!““
„Ох Боже, Боже милостив буди!“
„„Ха не ћеш псето да кажеш је ли?!
На нишан Турци, гађај и ти!““

И плотун грмну задрхта раја,
На земљу паде без уздисаја;
А поток крви шикну из рана,
Последње *због*ом забруји с усана.

„О нѐ мог сина... ој слатко дете!“
„„Му́чи стоко, погани свете!““
„А јаој уби ме, не дај ме мајко
О где си брате, где си бабајко!“

Колашин пламти, јаук се чу́је,
Окови звече, нејач тугује,
Лешине леже а крв се пуши,
Светиње српске душманин руши!

Косово дрхти, гробови плачу,
А крст се љуља и њега тлачу,
Покољ се спрема а правда с’ мути,
Човечна Европа гледи — и *ћути!!!*

Сомбор, 1902.

НЕСРЕЋА ЗБОГ НЕПОСЛУШНОСТИ.

Истинита прича.

Било је то пре десетак година кад сам ја похађао трећи разред основне школе, и кад се збио овај догађај, који ћу сада да испричам.

Мој комшија чича-Јован имађаше сина по имену Душка, кога ћу да вам у неколико опишем напрво, шта је и какав је био то дечко; и да моје читаоце поближе упознам с њиме.

Душко је био у оца и матере најмлађе дете, они су имали још деце али старије, те је Душко био мезимац. Отац га је још из малена заволео, те му је испуњавао многе жеље детиње, и дао му је више слободе у свачем него осталој својој деци. Али пошто је Душко био од природе онако живље нарави, то је он очеву доброту зло употребио, те је сваким даном бивао несташнији, непослушнији, те и кад је одрастао већ слабо је оца слушао а то највише зато, што га се није бојао.

Отац је испочетка мислио, да ће се он док још мало одрасте и у школу пође поправити и сам, али није тако било. Кад је навршио седам година, даде га отац у школу; али и тамо је он остао исти онај Душко који је и пре био. У школи је слабо учио, немиран је и сувише био, те није дао ни онима мира који су близу њега у скамији сједели, радије је волио по пољу скакати и играти се, него сједити у школи и учити. Учитељ је с њим испочетка благо поступао и саветовао га је чешће лепим речима да се поправи и да буде бољи, те како треба да се влада ако жели да буде честит, послушан дечко, и сваком мио и драг. Ала је Душко и савет свог учитеља слабо слушао и примао срцу, јер је сваким даном бивао гори и непослушнији.

Кад је учитељ увидио да се Душко не да с лепим ријечима поправити, почео је с њиме строжије поступали, али и то не поможе скоро ништа, јер сад Душко не би за два дана у школу дошао, кад би га учитељ казнио, или на ручку у школи преко подне оставио. Од куће је бјежао у поље и тамо се по ваздан играо, а тек у вече је долазио кући, а родитеље превари да је био у школи. Али и отац после кад сазнаде да га син вара, почео је спрам њега оштрије поступати, и запрети му да више никад не смије лагати ни од школе бјежати; те да мора учитеља у свему слушати и покоравати му се.

Док је отац говорио Душко је слушао, а док га је пустио и отишао од њега, он је одмах на све заборавио. Душко је свађе и у сваком друштву, било оно добро или рђаво, био увек први; никаква игра па и свађа и кавга није могла бити без њега, он је њу нашао па макар то било и на крај вароши.

Постао је досадан и немио свакоме оном кога је познавао; старијег у опште није никог поштовао него шта више нападао их је кад су улицом пролазили са ружним и погрдним ријечима кмезећи се и бацајућ се прашином на њих.

Као што вам пре рекох да је у школи слабо учио, то је код њега и даље тако остало, те је први као и други разред сваки још по једну годину понављати морао. Такав вам бијаше Душко!

А шта је с њим даље било и како је прошао, приповедићу вам сам догађај, ево чујте:

Једног лијепог прољетног дана искупило се бијаше нас више дјеце, у дворишту баш Душкова оца да се играмо. Не баш зато што смо Душка волели,

него што је код њега највише простора било, те нам бијаше најзгодније за играње. А сам нас је Душков отац за то молио да дођемо чешће к њему на играње, само да Душко буде ближе куће, да може лакше на њега пазити; јер се увек бојао кад ће чути неповољан глас, да му се каква несрећа догодила.

Само што смо дошли били ал' ево ти и Душка к нама, све скачући с ноге на ногу, а обзирућ се десно и лево около себе шта ће пре видјети; спази једно ждребе у дну дворишта за ограду привезано, које ми у први мах нијесмо ни спазили. Одједаред му сину нешто у главу, те ће весео нама: Ох! да лијепе струње у онога коња! кад би од вас који хтио да неколико ишчупа да направим сошице за хватање голубова: подјелио би с њим што би ухватио. Али пошто ни један нас не смједе то покушати да учини, јер се бојасмо, да би нас коњ могао ударити; наљути се он те ће срдито нама: Страшљивице једне! јесте ми јунаци; бојите се једног ждребета да ће вас одмах убити, ако му ишчупате неколико струња из репа; али ништа зато, кад ви несмијете, смијем ја, будала сам био што сам вам и говорио, није то мени први пут, па ево ме! није ми ништа било. Приђе кљусету али га овај пут срећа не послужи, јер само што је пружио руку да га за реп ухвати, оно се изви задњом ногом и мога Душка у главу, ђе му одмах више лијевог ока обрву и чело расјече, наштo му одмах крв поцури из ране, он јаукну и паде! ми се сви устрашисмо и разбегосмо куд који, некоји од старијих чувши запомагање дотрча и однесе већ онесвеслог Душка у кућу. Јадни отац позове одма љекара у помоћ, који одмах дође, прегледа рану и завије и рече оцу: да се не боји, да није баш тако опасно озлеђен, али ипак да се мора чувати и топлити, да рана не озебе; а он ће кроз три дана опет доћи да види како му је. Али Душко је и савет љекара слабо слушао а још мање извршио, док је осјетио други дан да му је боље нешто, већ није могао сједити у соби, те је кријућ од оца излазио на поље у двориште, а понекад и дуже на вани би остао, а пошто је било још хладно време. то му рана назебе и одмах идућу ноћ пође му на горе. Сутра дан опет позову љекара, који кад дође и виђе шта је рече им: што је дошло на горе узрок је то: што је дијете ходало по вани те је рана озебла, криви сте сами што нијесте на дијете боље пазили те су наступиле рђаве пошљедице, и ја вам ништа сада више помоћи не могу, него вам могу још једино препоручити то: да га одмах водите у Загреб у болницу, гдје више љечника има, који ће му може бити моћи спасти живот.

Јадном оцу не преостаде ништа друго, него да га води у Загреб, што он одмах и учини, јер би сада све дао само да спасе живот сина свог.

Али у путу Душку позли још горе, ђе ни љекари у Загребу у болници поврх свега труда и заузимања, не могеше му помоћи, да му на боље пође, те сав њихов труд да му живот спасу би узалудан, он мораде након три дана на мукама умријети.

Тужни отац даде мртво тијело свога сина у Загребачком српском гробљу сахранити, пошто би било скопчано са великим трошковима да га пренесе овамо кући и закопа, то му би суђено да у туђини своје кости остави, ђе му мати па ни браћа његова вечне куће не видјеше.

Отац пак с тужним срцем и без мезимца свога врати се кући; те још и данас када га спомене сузе му оросе његово већ старо лице.

А вама млађи читаоци „Голуба“ желим: да вам ова прича за поуку

служи, да слушате своје старије, родитеље и учитеље, и да њихове савете и заповједи као највећу светињу сматрате и извршујете; ако желите сами себи добро, те да но прођете као несретни Душко који своју смелост и непослушност животом плати.

Бос. Дубица.

Драгутин Петровић.

ПРОЉЕЋЕ.

Заблистала бајна зора,
Веселије, румениje,
Чиста лица без сузица
... Не у магли као прије.

Свиће зора ведра чела,
На њедрима с' китом цв'јећа,
Пуна чара проговара:
„Ја сам зора прамаљећа.“

„Ја сам зора оних дана,
„Кад се живот буди нови,
„Долом гором и изворoм,
„... По дубрава и лугови.“

„Ја сам зора која водим,
„Из далеке даљне стране:
„Јато птица пјевачица,
„Да засладе ваше дане.“

„Ја сам зора која носим
„Наду Богом даровану,
„Који страда нек се нада
„И бољему једном дану.“

„Ја сам зора навјесница,
„Срб-јунаку боље среће,
„Бистра ока са истока,
„Њему свиће прамаљеће.“

Сплет.

„Ја сам зора цвјетних дана,
„Свуда будим живот нови,
„Долом гором и изворoм,
„... По дубрава и лугови.“

— — — — — — — —

Тако зора;... а ти Српче
Јеси л' икад здраво... чило,
На уранку на разданку
Бајну зору преварило?!

На слушало учећ књигу,
Зелен лисје кад жубори,
То су, дјете, р'јечи свете,
Које зора тајно збори.

Куда глэнеш свуда веће,
Зелено се грање шири;
А на цв'јеће росно сл'јеће
Вредна пчела и лептири.

Де порани и ти Српче,
Са пчелицом брза лета,
Па тражите слатке хране,
... Ти из књиге... она с' цвјета.

Ох како ће обојима,
Да се једном труди плате,
... Ти ћеш *стећи златно знање*
А пчелица *медне сате!*

Ст. П. Бешевић.

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак)

Расправе. Расправе су такови писмени састави, којима се нека тврдња доказује, да је истина; али не само да се поједине истине објашњују и доказују, него се њима и друге, њима противне тврдње обарају као нетачне и неистините. Кажемо нпр. *Само на нос ваља дисати.* Ово је тврдња коју ваља доказати, а то је задаћа једне расправе. У свакој пак расправи мора бити: 1. приступ или увод; 2. доказивање или права расправа; и 3. закључак. У приступу се уводи у расправу; у њему се истиче важност теме (задатка) коју смо за расправу узели. У другом дѣлу, у самој расправи се по том доказује, зашто је баш истинита наша тврдња, а противна неистинита; у последњем пак дѣлу изричемо као закључак и истину оно, што смо још у почетку тврдили.

Да се ово боље објасни, ево у кратко расправе о горњој тврдњи, да „само на нос ваља дисати.“ Она гласи:

Само на нос ваља дисати.

За живот човечји није доста само јело, пиће и одело, него морамо и дисати, јер без дисања не бисмо могли ни неколико минута живети, а да је то истина може се свако на себи уверити, ваља само затворити уста а нос руком стиснути и тако га запушити.

Дакле, да би се могло живети, мора се и дисати, баш као што се мора и јести и пити. Но дисати се може на нос и на уста, а ми ево тврдимо, да само на нос ваља дисати а на уста не. За доказ пак тога наводимо ово:

Човек на нос дишући осећа мирис и смрад, а то ће рећи: чистоту и нечистоту ваздуха. Чист ваздух нам снажи здравље, нечист нам га убија. Чим осетимо смрад, бегамо са тог места.

У ваздуху увек има прашине а у њој пуно и шкодљивих стварчица, које са ваздухом улазе на нос и у наше тело и квари нам га и руши. Но да бисмо зауставили прашину, да не улази у тело, дао је Бог у носу слуз, да се прашина и све оне шкодљиве ствари при удисању ваздуха за слуз залепе и задрже, које кад се бришемо, избацимо на поље и тако нам не могу шкодити.

Ваздух, што га удишемо бива и хладан. Кадикад је тако хладан ваздух, да кад би тако леден ушао у душник и у плућа, ми бисмо назебли и поболели се. Дишући пак на нос, ваздух не улази одмах у грло и у плућа, него најпре уђе у нос и ту се мало загреје; после дође у душник и загреје се још више, и тек онда као прилично загрејан долази у плућа, када већ више не шкоди.

На против *на уста не ваља дисати:* 1. што њима не осећамо смрада, те можемо и у најнездравијем ваздуху бити и наувлачити у себе сијасет шкодљивих ствари, а да то и не осетимо; 2. дишући на уста леден ваздух, одмах нам онако леден улази у душник и плућа, од чега брзо назебемо и можемо се опасно поболети; 3. дишући на уста улази на уста са ваздухом и прашина и с њом сав гад што у њој има, те унесе у нас и отровне клице, од чега се за час можемо опасно поболети па и главом платити.

Бива још и то, да ко научи на отворена уста дисати, тај и кад спава држи отворена уста, зине, па лако може прогутати муву, паука, кат-кад и жабу или друго што наиђе.

Увод. Расправа. Обарање.

Закључак.

Из свега горе реченога јасно излази, да само на нос ваља дисати, да је тако најбоље дисање, и да ће паметан човек тако и чинити, ако себи добра жели. итд. —

Ето, ово је у главном читава мала расправа, па слично њој пишу се и друге, и ми их имамо више и у нашој Читанци (од Живановића I. део), као што су нпр. Дању ради а ноћу се одмарај. Мрав и пчела уче како се тече. Послушност према родитељима итд.

Особито су новинари вешти у писању расправа, које се у новинама зову *чланци*.

Уз то ваља још и то знати, да је расправа и то, када оцењујемо значај и важност каквога књижевнога или уметничкога дела. Такова се пак расправа зове *критика*. Њоме се неко дело хвали као ваљано и доказује се, зашто је ваљано; или се њоме рђаво дело куди и доказује да не ваља и зашто не ваља. По томе криво разумеју реч *критика* они, који држе, кад се нешто критикује, да се само куди и грди. *Критика* је *оцена*, којом се добро хвали, а рђаво куди. По томе и *критиковати* значи *оцењивати*, а не грдити. —

Опис. Опис се зове писмен састав, којим какав предмет описујемо по свима његовим особинама: кажемо какав је, из чега се састоји, чему нам служи, је ли нам користан или шкодљив. итд.

Опис је тачан и добар, када се у њему иде природним редом, и кад се ништа што је главно и важно, не изоставља, те кад онај што чита, може да га разуме и схвати тако, као да је сâм предмет видео и својим га очима познао.

Описивати се могу разни предмети: земље и градови, путовање, животиње, биљке, ископине (што се из земље ископава), разни срећни и несрећни случајеви, буре и олује, болести, природне појаве, итд.

Описивање земаља и градова, зове се *земљопис* или *географија*; описивање путовања је *путопис*: описивање животињâ од највеће до најмање, зове се *наука о животињама* или *зоологија*; описивање свију биљака је *наука о биљкама* или *ботаника*; описивање ископина: воде, камења, гвожђа, сребра, злата, живе, итд. зове се *наука о ископинама* или *минералогија*; (све три пак ове последње науке каже се и *природопис*); описивање природних појава: магнетизма, електрицитета, топлоте, светлости, звука итд. и казивање оних закона, по којима те природне појаве бивају: зове са *природословље* или *физика*: описивање пак онога, што се у животу човечјем догађа као срећне или несрећне, буре и олује, весеља и жалости и др. јесу *пригодни описи*; итд.

Но ваља знати, ако се описује само један град или село, један предео или крај земље, то још није земљопис, него само *црта* или *слика* из земљописа. Таке *црте* или *слике* могу бити и из историје, зоологије, ботанике, минералогије, физике, итд. О свему овоме имамо лепих примера у нашој Читанци.

* * *

Но особиту врсту описа чини *карактерна црта* или *опис карактера* или *значаја*. Оно, што је на човеку стално и постојано, било добро или рђаво, и што само њему припада, зове се његов карактер или значај. Зато се и говори о светлом и прљавом, постојаном и лабавом карактеру. Када писац опише у човеку његове *душевне* моћи (памет, ум, разум,) или *морална својства* (подашљивост, благост, доброту, или: врлине или противности њене, тада постаје *карактерна црта*. Тако имамо карактер: тврдице, пијанице, распикуће, ветрењака, лажљивца, лењштине, неблагодарника, итд. али имамо и карактер: јунаштва, племенитости, узвишености и свакога другог добра.

Особито су нам мили светли карактери из историје као нпр. цара Душана Силнога, Краљевића Марка, Милоша Обилића, Доситија Обрадовића, Вука Караџића и осталих великана народних, који су нам толико омилели, да народ и сад радо даје њихова имена деци својој, у жељи, да и она буду тзка ваљана и дика и понос народу; али повесница нам чува имена и ружнах карактера као што је издајица Христов Јуда, Ефијалт издајица Шпартански, итд. којих се народ и данас гнуша, те сличне карактере и мрзи и презире.

За описивање карактера треба више вештине и више науке и особито цознавања људске нарави, него за друге обичне описе. Али се баш тога ради карактерне црте и веома радо читају, па у светлим карактерима уживамо а ружних се гнушамо.

У Читанкама има лепих карактерних црта, а и ми ћемо овде примера ради да наведеме једну и то о Карађорђу, првом ослободиоцу Србије. О његову карактеру пише наш признати књижевник Милан Ђ. Милићевић овако:

Карађорђе је био стаса повисока, тела врло снажна, осушна, лица округла, масти преплануте, носа подугачка, очију малих али пуних ватре, чела висока. Глас му је био танак као глас у жене; говорио је врло мало. Кад би хтео поћи из Београда у Тополу, само би рекав: „коње!“ На ту реч све се морало спремати, што оно веле, док се удари длан о длан, и ако се није знало куда ће ићи. Зато се и носило *све*. Узјахав у Београду, Карађорђе нити би игде одјахао, нити коме проговорио једне речи до Сопота. Ту је, под једним великим грмом, обично одјахивао, те би се коњи одморили, и он би загледао у сат. Дотле је стизао за 7 сати. „Угод седам!“ рекао би некад, или већ колико је мање или више. Кад одатле појаше, опет би ћутао до куће у Тополи.

Кад би ћутао и мислио, обично би грицкао нокте на прстима својим. Уз другу или трећу реч обично је говорио: „Коекуде.“ Турци су га се као ватре бојали. Једном у разговору загледа га један од Турака Бошњака, и видећи га у обичном његовом простом оделу, запита: „Та јеси ли ти баш Црни Ђорђе?“ А он одговори; „Ја сам, коекуде, ја Црни Ђорђе неком црн, неком бео; Србима сам бео као снег, а Турцима ћу бити и црњи, ако Бог да, како они раде.“

Непознатом човеку, ма и старијем, имао је обичај рећи, кад би га звао: „Мо̂мче!“ затегнувши на *о*, као што обично говоре Шумадинци.

Сва му је псовка била: „По души га!“

За блистање, сјајност и кићење није никад марио. Њему је просто народно одело било најмилије. У највећој својој слави, ишао је као обично, у свом изношеном гуњу или у кошуљи, у старим плаветним чакширама, и добро познатој црној шубари на глави; на ногама опанци или некад чизме; даље: јелек, појас и силај, иза кога је вирио сграховити пиштољ, за који се не памти, да је икад промашио.

Ра̂дин је био преко сваке мере. Кад није био на војсци, он је код куће косио, и радио све пољске послове као и други сељаци Кажу да је, надељавајући обручје, искривио руску колајну коју је носио на прсима. У јелу и пићу смеран за причу: погача и папула уз пост, а погача и суво месо уз мрс, и уз то чутурица Шумадинске ракије, за њега је била најбоља гозба.

Он је био пешак на гласу; у боју је најволео да је пешке. Кад је јахао, најрадије је јахао на свом *дорашу* (мркову), ког је волео од свих коња.

Мане су му личне највидније ове: преко мере бурна нарав; поводљивост

за оговорачем, и прилично тврдовање. У јарости је био врло љут, нагао и неутољив, али никад осветљив.

*

За човека честита, поуздана и у сваком погледу ваљана, вели се, да је *карактеран човек*. Ако је о њему, или ма и о ствари каквој, нешто особито важно и спомена достојно, онда се вели: „*Значајно* је, или: *карактеристично* је још и ово.“ Зато се и свака важна особина зове *карактеристика*.

(Наставиће се.)

ЉУБАВ К РОДУ.

Све што мене окружује,
Подражује срце моје,
И савјет ми ови даје:
Љуби, љуби Српство твоје.

Зора рујна кад заруди,
Кад је оспу зраци благи;
Дивна ми се жеља буди,
Да ја љубим свој род драги.

Уздигнем ли очи горе,
Видим небо плаве боје,
По њем зв'језде к'о да зборе:
Љуби, љуби, Српство твоје.

Тихи вјетрић, мирис цв'јећа
И птичији пој умилни,
Све ме благим гласом сјећа,
Да ја љубим свој род силни.

Звона света кад забрује,
Глас анђелски шапће тио,
И с неба ми навјешћује,
Да ја љубим сврј род мио.

Мућа небом кад засине
И гром пукне смртоносни,
Жеља ми се и тад вине,
Да ја љубим род поносни.

Ах! ко не би љубио те,
Мили српски завичају!
Пун си славе и дивоте,
А подобан за ме рају.

Мило Јововић.

Бар, (Црна Гора) 1897. год.

НА ПУТУ К ЦИЉУ.

Погледајте Павла и Николу
Како радо хитају у школу;
Хите школи, хите своме циљу,
А лице им све блиста у миљу! —

Жудни свете Божанске науке —
Нестраше се невоље ни муке;
Већ се уче што год могу боље;
Благо њима — кад имају воље! —

Она ће им свуд крчити путе —
Које нађу трњем обасуте...
Тако раде сви ваљани ђаци,
Тако раде прави поштењаци.

Учитељ их воли кô синове,
Увијек их својом ђецом зове.
Награда је то највећа њима, —
Њом их права срећа обузима.

Вукашин Гаговић.

ЛАБУД-ГУСКЕ.

Цртица из природописа.

Једна од најкориснијих домаћих птица без сумње је гуска, од које добивамо укусно месо и топло перје, а мали гушчићи су најмилије стварке и старом и младом.

Па као што од сваке птице има по више врста, тако и од гусака има их више врста, и разумни људи се паште да запате и држе оне, што су најбоље, од којих се има и највише користи. Такова једна је врста и тако звана, *лабуд-гуска*, коју овде и у слици приказујемо. Ова врста се зато зове лабуд-гуска, јер веома личи лабуду. Оне су чисто беле, а дужега и тањега врата него обичне гуске. Ове се гуске много држе у Пруској, особито у вароши Емдену и околини, због чега се још зову и Емденске гуске. Ове гуске буду толико велике, да некључане вагну по 6—8 килограма, а кад се кључањем угоје буду и 10—12 килограма тешке, тада се добије много масти, а то је најфинија маст за домаћу потребу.

Ноге у ових гусака су кратке, и реп им је кратак, иде са свим положено или тек нешто уздигнуто, и то

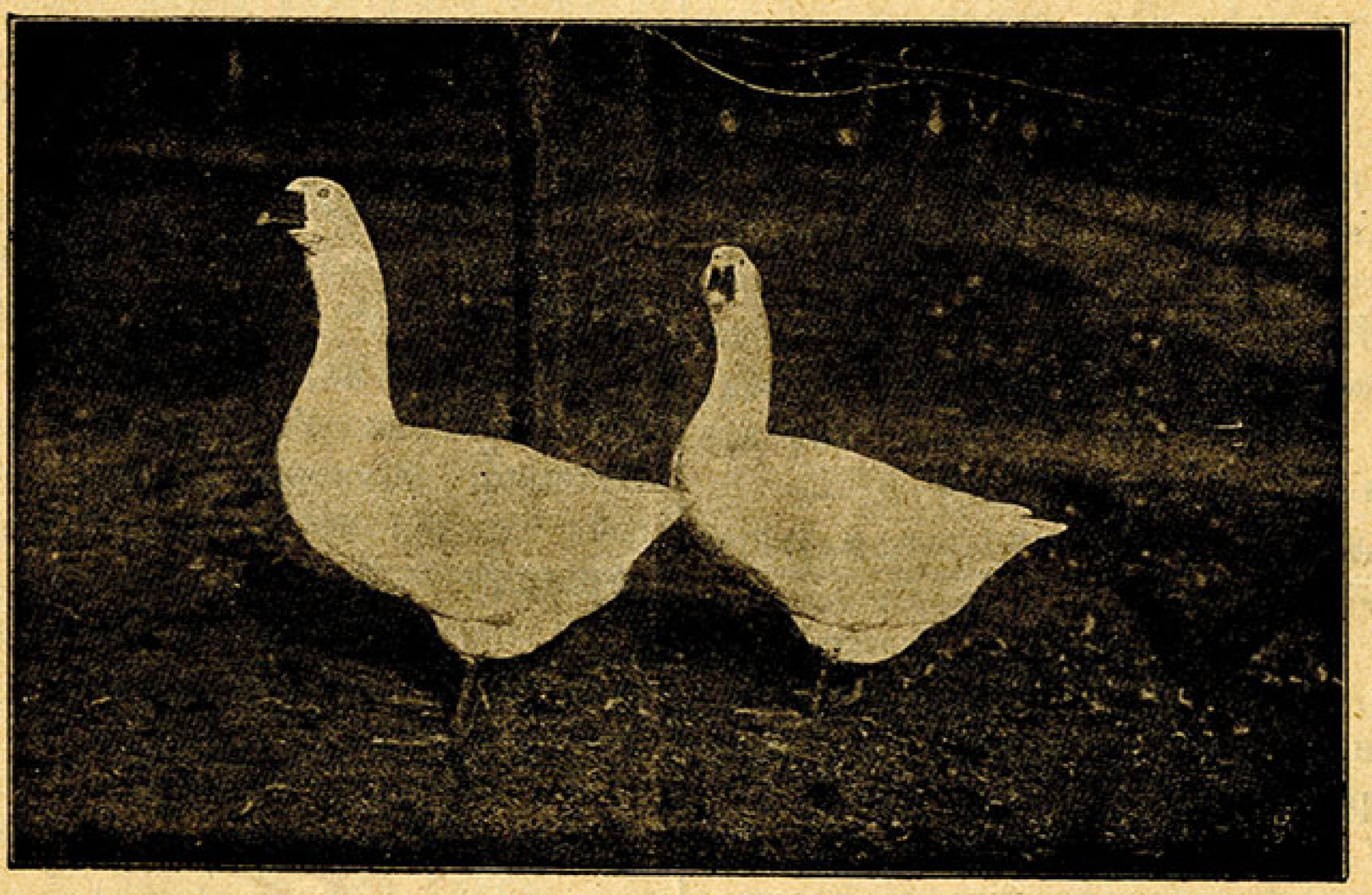

ЛУБУД-ГУСКЕ.

јој даје неку особиту лепоту и пријатност. Крила су јој велика и леже баш уз тело. По томе што је велика и крупна, даје и много перја, у коме има много и онога финога паперја, што је најбоље и при продаји најскупље.

Због ових лепих особина ове гуске заслужује лабуд-гуска, да се она и у нашим крајевима одомаћи, да је и наш народ прихвати и користи се њеним лепим особинама.

БАБИНО „КАЖЕ.“

Српској деци приповеда: **Р. М. Тасић.**

И сваки од вас да угађа ближњему на добро за добар углед.
Апостол Павле XV. 2.
из „Посланице Римљанима.“

Ја сам онај исти, који сам и пре био, а и баба-Божана је иста, стара и мало погрбљена жена. Гледам је тако, па ми је смешна и жалосна. Шта ћу јој, не уме да се нађе и да рекне:

— Не ћу више тако, могу и без „каже“ да живим!

А није јој то природна мана, него је алкава и непажљива у говору, па се то укоренило и тешко се искорењује. Њено „каже,“ тај глаголски облик, већ је свима познато и баба-Божана се без тога не може ни замислити.

Нанесе ме пут мимо ње и ја јој назовем Бога.

— Бог ти помогао, каже! — јави ми се она. И, ако је добре воље, заустави ме да разговарамо, а ако није — ни речи више.

Но ипак, ми се, као суседи, живимо лепо, јер немамо шта да делимо. Она је одавно обудовила, па живи у кући са сином Стојилом и снахом Радом, која има и двоје деце: Бвсиљку и Сретена.

Колико до мене стоји, ја сам им свима на услузи. Они су сиромашни, али поштени људи. Никоме не заједоше ни закидоше, као неки што чине.

И баба-Божана то исто тврди, кад вели:

— Да не да Бог, каже, да се ико на нас пожали!

И не пожали се.

Босиљка је већ одрасла девојчица. Она је својима на одмену, и слуша их, као и свако добро и примерно дете.

Послали је к мени и она дође и затече ме дома.

— Зове те моја стара нана, да дођеш к нама, — испоручи ми она бабин позив и поздрав.

— Мене баш зове?

— Тебе, тебе! — понавља дете. Казала ми: иди кажи чича-Ристи, да дође к нама и да нам прочита писмо од тајне.

— А знам! — сетим се ја. Потребно је — хоћу. У кући су сви неписмени, па морам да је задовољим.

Стојило није код куће има по више времена. У туђини је, у држави Влашкој, камо је отишао да тражи себи зараде, те да исхрани и себе и породицу.

— Отишао у печалбу — помислим ја, и сад се отуда јавља.

Босиљка још чека.

— Хајдемо, Босиљка!

И Босиљка напред, а ја за њоме — стигнемо њиховој кући. Баба-Божана ме дочека радосно, тек што ме није загрлила и пољубила.

— Хвала ти, каже, што си дошао; писао нам Стојило, каже, па да нам прочиташ. Ево писма!

Писмо јој је било у недрима и она га извуче оданде и пружи ми га.

— Читај га, каже!

Изберем себи згодно место и седнем. Око мене се накупише сви што их беше у кући, и сви бсху вољни да чују шта стоји у писму.

Писмо сам развио и разгледам га.

— Писмо је из Браиле, што значи да је твој Стојан у Браили, вароши у Влашкој, — напоменем ја Божани, јер се ово највише ње тицало.

— Леле мене! — завапи стара; сирото, каже, моје дете, куда је чак забасао.

— Далеко — допуним ја. Још мало, па да се спусти на Црно Море.

Ради се стужи, уозбиљи се и беше готова да заплаче.

— Ах, ах! — уздисала је Рада; ко зна да ли ћемо га икада видети.

— Читај, каже! — затражи баба-Божана.

Ја почнем:

— Мила мајко, мила Радо, и мила дечице моја, Босиљка и Сретене! Ако сте ради чути за мене, ја сам хвала Богу жив и здрав и поздрављам вас много из Влашке. Мени је овамо добро: зарађујем по четири динара дневно и храним се добро. Срећујем летину у бољара Струзе и он је добар човек. Храна је његова, јело и пиће његово — а зараду плаћа поштено. Тридесет и један дукат имам у готовом и то ћу вам послати чим пре. За мене ништа не брините. Ја се овамо молим Богу за вас, да сте ми живи и адрави.

— Не ћу његове паре! — растужи се баба-Божана: ја хоћу, каже, њега, мога Стојила! Он, каже, да ми дође, јер ја, каже, за њим гинем.

Рада сад заплака, па то исто учинише и њена деца.

— Де, не плачите! — тешио сам их ја и молио их да ме до краја саслушају.

Баба браше сузе.

— А, каже, хоће ли скоро доћи? молила ме она, да је известим да ли ће Стојило скоро доћи.

— То не пише! Нема о томе ни речи. Него чујте даље.

— Тајко, тајко! — плакала је Босиљка, да дођеш, тајко!

Ја продужим:

— Са мном су овамо у друштву још неки Срби из Крајине. те ми није тешко.

Баба опет писну:

— Није му, каже, тешко, а како је нама, каже без њега. Стојило синко, од како те, каже нема код куће, много сам ти жалосна! И срце ме, каже, боли и душа ми пишти. И не спавам, каже, и не једем, каже.

Једва улучим прилику и довршим писмо. Последњи део старица није чула. Непрестано је навађивала на мене, да му отпишем од њене стране и да му поручим да дође дома.

— Ристо, пиши му, каже, чим добије ово писмо да дође дома. И у Србији, каже, има хлеба и зараде за њега. Мајка ће, каже, да робује и да га хлебом храни, само, каже, да ми је туна, пред очима.

И Рада му поручи:

— Све што је зарадио, нека потроши, само да нам се врати жив и злрав.

— Сутра нека дође! — убрза и Босиљка.

— Сутра! — протепа и Сретен.

— Писаћу му!

Баба-Божана обрати се мени лично, и рече:

— Синко, још једном, каже, да га видим, па после, каже, не жалим да умрем.

А ја њу њојзи:

— Написаћу му тужно, жалосно, а он ће доћи, — мора доћи. Не брини се. Осем тога, писаћу му писмо и са моје стране, и преставићу му ваш положај и невољу вашу, и он ће доћи. Знам му адресу, те ми је то у толико лакше.

У њих не беше ни хартије, ни пера, ни мастила и ја наредим Босиљци, да сав тај материјал донесе од моје куће. И она донесе.

— Ево ти, — рече дете, па пиши брже. Ми ћемо тајку чекати пред вратима: ја и Сретен; дочекаћемо га раширеним рукама и пољубићемо га и изгрлићемо га.

Дуго сам писао: написао сам Стајилу врло опширно писмо од стране његове матере и све сам му изложио — и жеље њезине, и поруку њезину.

— Да дођеш, Стојило, никако друкчије! — поновио сам неколико пута ове речи, па сам тим речима и писмо завршио.

И прочитам га пред свима.

— Дај га овамо! — рече баба-Божана, пошто је било са свим готово. Сама ћу га, каже, однети у пошту и рећи ћу каже, господину поштару: одмах, каже, да га пратиш у Влашку мојему сину Стајилу.

— Можеш, — одобрим ја.

Писаћу и ја Стојилу, али код моје куће, па ће Стојило, на тај начин примити оба писма у један дан.

Ово казах и њима, при поласку, чему се они врло обрадоваше.

— Па с Богом, каже, и хвала ти до неба, каже! — захваљивала ми баба-Божана, испраћајуће ме кући.

ГОЛУБОВ ГЛАСНИК.

— **Бурско-енглески рат свршен.** Бурско-енглески рат, који се две и пô године водио у јужној Африци, свршио се половином Маја месеца ове године. Бури су се за све време ратовања ванредно јуначки држали, па и у последње време су побеђивали Енглезе, па ипак морадоше пристати на мир и то доста неповољан, јер су морали признати енглескога краља за свога господара; имаће додуше неку и самоуправу, али ипак не ће бити потпуно своји господари. За време ратовања од две и пô године дана, и Бура је много изгинуло, порушене су им куће и зграде и имали су грдну штету; али Енглези су много горе прошли. Енглези су по своме рачуну утрошили у тај рат 2400 милијуна круна новаца; погинуло је пак 1069 официра и 20,897 војника; рањено је 22,829 војника, ропства је допало 9553 војника а као богаљи вратили су се кући 75,430 војника, али се рачуна да је и у том енглеска штета још много већа. Осим тога Енглези су се обвезали Бурима платити 74 милијуна круна, да од тога подигну порушене куће и остале зграде.

— **Становници у Маћедонији и Старој Србији.** Познато је целом Српству, да Бугари веле, да у Маћедонији и Старој Србији и нема више Срба, него да су тамо све сами Бугари. Али ових дана је донео један угледан немачки лист, који баш није Србима пријатељ, о становницима у Маћедонији и Старој Србији овај извештај: „По последњем попису има у Маћедонији и Старој Србији 2,850 000 душа. Од ових је 1,830.100 Срба, 269,200 Турака, 190,000 Арнаута, 176,200 Бугара, 171,200 Грка, 100,600 Цинцара, 72,200 Чивута, 34,000 Цигана, 6000 страница.“ Из ових бројева лепо се види, да Срба има у Маћедонији и Старој Србији више, него свију других народа, а Бугари долазе по броју својих душа тек на четврто место, те су дакле те земље и сад српско као што су и некад биле.

— **Господи учитељима, свештеницима и родитељима на уважење.** Умољавају се сва господа учитељи и свештеници, да изволе потписаној управи одмах јавити, колико желе ваљаних ђака да препоруче сад одмах, а колико, кад се школска година сврши у шегрте, да буду до коју годину ваљани, сретни и угледни људи. То нам је нужно знати ради нашег даљног распореда, јер су се многи господари наши пријатељи по варошима заузели, да смјести што више ваљаних ђака, које ми препоручујемо.

Управа Привредника у Загребу
одјељење за намјештање особља.

— **Зидање нове школе.** У Сомбору се зида велелепна српска народна школа, која се подиже из задужбине народних добротвора браће Ника и Ђоке Михајловића. Зграда је та већ изишла из темеља, а свечано јој је освећен темељ у суботу 1. Јуна ове 1902. год. Темељ је осветио проча Сомборски високопречасни г. Љубомир Купусаревић са свима свештеницима Сомборским а присутни су били црквени и школски Одбор, ученици и ученице српске уитељске школе, српске више девојачке школе и свију основних школа са свима својим наставницима. Школа ова има до јесени готова бити, да се од 1. Септембра већ у њој узможе предавање отпочети

— **Одликовање српскога учењака.** Познати српски учењак и књижевник *Др. Јован Цвијић* професор геологије у српској великој школи у Београду толико је изишао на глас са своје науке, да га је чешко свеучилиште у Златном Прагу једногласно изабрало за свога професора и умољен је, да се изјасни, прима ли се и хоће ли доћи? Понуђена му је добра плата, а за годину дана да не мора ништа рздити, него да научи чешки језик. — Ово је заиста лепо одликовање српском наученаку, и српски народ се радује, што има такова сина.

— **Српски народни Сабор.** У недељу 26. Маја, баш на дан крунисања нашега светлога краља Фрање Јосифа првога, састао се и на најсвечанији начин отворен је у Сремским Карловцима српски народно-црквени Сабор и отпочео своје важне послове за српски народ, српску цркву и српску школу. Сав народ српски се радује овом Сабору и његову раду, па моли Бога, да му рад срећан и успешан буде. Рад тај ваља да траје шест недеља.

— **Кинеске новине**. Најстарије кинеске новине зову се: „Пекиншки Журнал.“ Те новине су засноване још пре хиљаду година, те су то најстарије новине на свету. Данас те новине излазе сваки дан и сматрају се за новине земаљске владе, јер се у њима штампају царске наредбе. И по другим градовима имају Кинези сад новина, које се много читају у народу. Имају они новина и са сликама и од тих најомиљенији им је лист: „Хуо-По,“ који доноси и шаљиве ствари и подсмевају се Европљанима, које зову „белим ђаволима.“ Овај лист им излази сваке недеље са сликама, а на челу свакога листа стоји: „Подигни пажљиво са земље сваки штампан комадић хартије, то је благословена ствар.“ Кинези тако и чине, па кад се накупи по доста тако штампаних папирића, онда их све спале у пећима, које су баш за тај посао сграђене.

— **Нова златна земља.** Из Њу-Јорка у Америци јављају, да је тамо у Америци пронађен нов предео, где има много злата. Тај предео је око Тундер Монтена. Сад је још тамо снег и тек ће се крајем Јуна месеца снег отопити. Но још пре месец дана, чим је пукао глас, да тамо има злата, свет је поврвио тамо и до сад је већ отишло преко 5000 људи. Многи су на путу пропали, јер морају да иду преко снега дебелог по 10 метара, те путују само ноћи, кад је горња површина снега смрзнута, а дању попусти и лако се упане у њега. Ипак се и ноћу под многима снег провалио и ко је пропао, није више изишао. Неки копачи злата већ су се и вратили и чуда причају о богатству у злату, и сви су се обогатили. Многи су при малом раду за неколико дана зарадили по 1000 и 4000 круна. Но једина је невоља то, што тамо нема хране, те је врло скупа, тако врећа (џак) брашна кошта по 260 круна, врећа кукуруза 100 круна, сланина 50 круна килограм, пасуљ 50 круна а кромпир 10 круна килограм, а то је све зато тако скупо тамо, што га је врло тешко однети. Зато и изгледа, да ће већу корист извући они што продају намирнице за живот него они што копају злато, јер јести мора, а злата наћи или не наћи.

— **Жене и девојке на продају**. Руске новине јављају, да је у Туркестану (област у Азији) међу досељеницима, завладала така оскудица у храни, да свет продаје своје жене и куће, само да је узмогне издржати. Цене су за жене и децу између 10 и 100 рубаља, што је у нашем новцу 32 и 320 круна. Ето докле дотера зло време и људска невоља!

— **Жабе као храна.** Познато је, да се у неким земљама и жабе једу, па се тамо и са жабама трговина води. Тако у Елзас-Лотрингији, у Луксенбургу и у Белгији, нарочито се гаје жабе и отуда имају велике приходе. Један одгајивач жаба изнесе недељно по 25,000 жаба у Париз, где се њихове бутине (батаци) справљају на многе начине као особите посластице, што се радо једу и много троше. — У барама, особито онима, које отичу и имају утока, живе врло многе жабе, одакле у пролеће излазе на ливаде и њиве, откуда се, чим започне зима, враћају натраг у своје баре, где лако презиме. У барама, у којима има много зарезника и других животињица, којима се жабе хране, живе оне и преко лета и изврсно се угоје, а вредан свет их хвата, шиље у Париз и прима леп новац.

— **Пренос костију војводе Станоја Главаша.** У недељу 26. Маја, баш када се у Срем. Карловцима отварао српски народни Сабор, свечано су пренете у Србији кости војводе и великога јунака српскога Станоја Главаша из старога гроба у нову изидану гробницу код цркве у селу Баничини близу вароши Паланке. Ту је од народних прилога подигнут и надгробни споменик овом дивјунаку српском, да буде народу на догледу, да се народ сећа тога свога војводе и јунака и да се на њега угледа. — Станоје Главаш је живео и борио се за слободу српску у

време ослобођења Србије од Турака у првом устанку 1804. до 1813. год. и у почетку другога устанка 1815. године. Био је један од највећих и најславнијих јунака српских, и Турци су га се бојали као ватре живе, зато су и тражили начина, како да га мучки, из потаје смакну, јер отворено и јуначки то нису никада могли. Једном га згодно ограбе и мучки убију 1815. године из пушака, па му одсеку главу и однесу у Београд и набију је на колац, одакле је једна рођака Главашева украде и сахрани поред његова тела. Сад су му његове јуначке кости свечано пренели, поново свечано опојали и положили у нову гробницу код св. цркве, подигли му леп споменик, да га и на тај начин овековечи благодарни му народ. Нека је вечна слава овом борцу за слободу српску!

— **Нове српске земљорадничке задруге.** У ово последње време основане су ове нове српске земљорадничке задруге и то: 1. у *Темеш-Ковину*, којој је председник Мита Качавенда, заменик му Жива Мајсторовић, а пословођа Коста Берић; 2. *Гардиновцима*, којој је председник Младен Марковић, заменик му Милан Костић, а пословођа Ђока Бебић; 3. у *Суботишту*, којој је председник Ђока Васић, заменик Максим Николић; 4. у *Бач-Сентомашу*, којој је председник Миливој Шивачки, заменик му Аркадије Р. Павловић, а пословођа Мирко Стричевић; 5. у *Горњем Ковиљу*, којој је председник Живко Нешин, заменик му Лука Мишић, а пословођа Светозар Гавриловић; 6. у *Српској Кларији*, којој је председник Милан Јовин, заменик му Светислав Деспин, а пословођа Жива Јаношев; 7. у *Великој Кикинди* српско занатлијско коло, коме је председник Кузман Васиљевић, заменик му Светозар Новаковић, а пословођа Сава Недучин.

— **За 4 дана из Европе у Америку.** Пре 30 година, кад су први брзи пароброди пошли морем од Европе до Америке требало је 14 дана, да се стигне из Европе у Америку. Но после су се градили градови са све већим машинама и бродови су све брже пловили а дотерало се дотле, да се сад из Европе може стићи у Америку за 5 дана и 17 сати. Но Енглезима је и то споро, па су наумили направити велики брод са тако јаком машином, да се од Европе стигне у Америку за 4 дана. Тај брод ће бити 370 метара дуг; имаће четири машине од 123,000 коњских снага. Цене за путовање у том броду биће 7500 круна од кабине (собице); то је дакле срачуњено за путовање само богатих људи.

— **Српкиња архитекта.** *Архитект* или *архитекта* је неимар или уметник за дизање свакојаких великих грађевина као палата, цркава, мостова, тако, да буде не само добро, него и лепо и укусно. Архитект или неимар мора и потребне планове направити, па како се планом смисли и нацрта, тако да се и делом изведе. Неимар или архитект ваља да изради и прорачун за зграду тј. да унапред израчуна, шта ће ова или она грађевина и коштати. — Такови архитекти или неимари били су до сад само мушкарци, а сад ево добисмо за неимара и једну госпођицу и то је гђца Јелисавета Начићева у Београду, која је ових дана положила државни испит за неимара. То је прва Српкиња те струке и већ је добила место у министарству грађевина у Београду.

— **Град који никад не спава.** Град Бута у Северној Америци у држави Монтани рударски је град са 45,000 становника. У њему је све отворено и дању и ноћу, те човек може у свако доба и дана и ноћи ићи нпр. у берберницу, у позориште, у купатило, у гостионицу, итд. Становници се баве рударством а подељени су у три одељења и свако одељење на изменце ради по 8 часова. Људи у том граду заслужују врло много, а има међу њима и доста Срба, који тамо имију и своје друштво

СВАШТИЦЕ.

Госпођински венчић пре 3000 година. Омање забаве и данас се зову „венчићи“ или „сéла“ и „прела,“ па има ево трага, да је таких „венчића“ било и пре 3000 година у Мисиру или Египту, које су особито госпође приређивале. Дабогме, да је занимљиво знати, како су ти стари госпођински венчићи у оно време изгледали, па зато овде и доносимо опис једнога таквога венчића по ономе, како су то учени људи ишчитали из старих Мисирских слика и описа. Из тих описа види се, да су овакове забаве у Мисиру биле врло у обичају. Госпође су се облачиле у најфиније и најскупоценије одело, косу на глави умеле су особито очешљати и наместити а китиле су је са лотос цвећем, намештале су их пак витке и лепе служавке. Столови су били постављени са слатким грожђем и смоквама,

печењем и бокалима вина, да мало поткрепе своје језичиће, ако би застали од живахна забављања.

Па о чему су се разговарале госпође пре 3000 година? И о томе има извештаја у старим записима. Критиковане су хаљине, разговарале су о обоцима (минђушама) и особито су жестоко нападале неоправдане захтеве својих скушкиња и осуђивале њихов претеран луксус (раскош). Тако једна госпођа жестоко се овако јада: „Она сељанкуша је постала права господарица; она, која је овамо дошла са празном кецељом, сваки дан је безобразнија; она, која се на води огледала, сад има метално огледало! Сваки дан је језичнија; она носи вијугаве дијадеме и гранчице са цвећем; злато, сребро, драго камење и перје виђате на врату робиње, а отмена госпођа је у вечитој бризи. О, кад би ми мало бољи живот имале!“

Тако су текле јадикованке на Мисирским венчићима, али се зато није заборављало на јело и пиће, него се на вино особито пазило, и ова или она госпођа, послужена од својих служавака, често је велику жртву приносила Бахусу (просто речено: опила се), али зато није заборављала у руке узети свој лотос-цвет.

Свијетњак. На дну мога сандука нађох неки дан малу боцу и у њој бијаше једна смеђа буба са малом жутом пјегом на обема странама главе иза очију. То је био врло велики свијетњак из западне Индије. То вам је једна врста бубе, која живи само неколико мјесеци и онда угине.

Кад угледах овог зарезника, сјетних се оне ноћи, кад је био ухваћен. Живио сам са Индијанцима, пет миља удаљен од бијелих људи. Био сам врло усамљен дању, а још више ноћу. Тада сам посматрао свијетњаке како пролијећу. Било их је много и изгледали су као мале звијездице.

Један индијански дечко ухватио је овог и донио га мени. Управо, ухватио их је више од двадесет и све их пустио у моју колибицу. Они је освијетлише као лампе. Кад бих метнуо два од њих у боцу, могао бих читати новине при њиховој свијетлости.

У земљи, гдје се налазе ови свијетњаци, сиромашни свијет каткад освјетљује њима своје собе.

Госпође, такођер, често их употребљују на мјесто накита. Оне их завежу у мале кесице од муслина и припну их на своје хаљине, гдје се блистају као дијаманти.

Неки свијетњаци имају своје „лампе“ с доње стране тијела, неки под крилима а неки опет с обе стране као фењери на фијакерима. Свијетлост се простире напријед, да свијетњак може видјети куда иде.

Они се могу припитомити и изгледа, да познају свога господара. Њихова је храна сок од шећерне трске, кога малко сисају и онда се воле и окупати у њему.

Једном сам срео једног Индијанца ноћу, који је направио буктињу од свијетњака; прилијепио их много на крају дуге трске са гумом. То је врло суров начин за добивање свијетлости, али то му је освјетљавало пут кад је трску пригнуо мало земљи.

Сарајево, 1902. год.

С енглеског превела: **М. М.**

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Летопис Матице Српске, књига 213. свеска III. за годину 1902. уређује Др. Милан Савић, издање Матице Српске у Новом Саду 1902. Велика 8° стр. 154. са 6 слика из старина српских. Цена овој књизи је 1 круна.

Живот Дра Јована Суботића (Автобиографија). Други део: Пролеће; уредио Тих. О. Издање Матице Српске у Новом Саду 1902. Од књигâ Матице Српске бр. 5. Велика 8° стр. 180. Цена 1 круна и 50 потура. Ово је врло занимљива и поучна књига.

Четири Приповетке сељака С. Т. Семјанова, с руског превео Ник. Николајевић. Од „књигâ за народ,“ што издаје Матица Српска из задужбине Петра Коњевића свеска 100. Мала 8° стр. 90. Цена само 20 потура.

Ђурђевак књига за децу са сликама, приредио Ђ. Ивковић учитељ. Издање књижаре Велимира Валожића у Београду 1902. 8_0 стр. 78. Цена 60 пара дин. Ово је лепа и добра књига за младеж са 8 лепих слика.

Нове Слике. Српска штампарија у Загребу издала је и спремила за продају две нове слике, чувене српске јунаке: *Илија Бирчанина* и обр-кнеза испод Медведника, и хајдук *Вељка Петровића*. Обе су слике веома лепо литографски израђене ни финој хартији — картону, тако, да могу урамљене послужити као украс свакој српској кући. Свака је слика

висока 70, а широка 50 цм. тако, да је према доиста красној изради и величини слика̂ цена врло незнатна. Свака слика стаје 1 круну, а ко пошље новце Српској Штампарији за обе слике, добиће их у кућу трошком издавача — Српске Штампарије.

Приче — нова збирка „Биједних људи“ написао Милан Будисављевић, од „Мале Библиотеке“ коју издаје и штампа издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару, свеска 26 и 27. Мала 8⁰ стр. 150. Цијена 60 потура или 80 пара дин.

Прије̂глед, прилог „Мале Библиотеке“ бр VIII. и IX.

Као други прилог овој књизи иду две лепе дописнице са сликама наших уважених књижевника: *Милана Т. Милићевића и Милана Будисављевића*, који је и ове лепе „Приче“ написао.

Живот и догађаји Давида Каперфилда млађега роман написао Чарле Дикенс, превео с енглеског Драгомир М. Јанковић, књига друга. Ово је од „*Забавника*,“ што га издаје српска књижевна задруга у Београду, свеска 17. 8⁰ стр. 500. Цена 3 динара. — Ко жели лепе и ваљане забаве и поуке, нека набави себи књижевна издања Српске Књижевне Задруге у Београду, па ће то све наћи, а за јефтине новце.

Књижевна вест. Овим објављујем српском читалачком свету, да ће мојом накладом о Видову-дну изаћи прва свеска **„Илустроваие историје српског народа“** од најстаријих времена до краја 19. века. Са 140 слика и једном бојадисаном картом Балканског полуострва. Друго умножено издање. Дело ће излазити у свескама, а износиће у свему 16 свезака. Сваке треће недеље излазиће по једна свеска са два табака (16 страна) у лексикон-формату, на лепој белој хартији а штампаће се овде у Бечу. Цена је свесци 25 новч. = 50 потура = 65 дин. пара. Претплата се прима на најмање 4 свеске по 1 фор. = 2 круне = 2 дин. 60 пара; или шаљем поузећем кад неколико свезака изађу. Прва свеска може се добити на углед ко пошаље 50 потура или 65 дин. пара (у пошт. маркама). Пошто је првог издања „Илустроване историје српског народа“ коју сам пре 17 година дао штампати већ од дужег времена у промету нестало, а тражи се још једнако са многих страна, то се надам лепом одзиву са свију крајева српског народа. Ко се жели под повољним условима примити продаје овог новог издања, нека ми се што пре пријави. У Бечу на Спасов-дан 1902. г. *Коста Мандровић* Wien III/3 Reisnerstrasse Nr. 41.

Голубови коштуњаци.

1. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Спасоје Ђурић, срп. нар. учитељ.

Знадем једну птицу,
Мушкога је рода,
Погодит' је лако.
Ето то је згода.

Она живи, пјева,
А не пије воде,
Ни с' у блату кала
Од ње нема шкоде.

Питома је дивна,
И пред вама стојн;
Мила су јој дјеца,
Никог се не боји.

Прилично је стара
Али пјева радо, —
Весела је вазда,
Лети међу стадо.

Мила вам је свима,
Свако добро д'јете
Од ње наук прима,
Да ли разумјете:

„Која је то птица —
„Како јој је име?“
— Није препелица,
Голубица није.

2. РЕБУС.

Саставио: Војислав Јунгић у Сарајеву (Босна).

3. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Јово Ђурић у Кључу (Босна).

чи-	го	ср-						
це		ном						
о-	је	Бла-						
же-	ће	Не	ро-	да-	ну	ду-	о-	сво-
је !		ли	по-		Си-	је,		ши
ту-	за-	што	је.	та-	моћ	гр'је-	ше	Не
ве-	ном	Бла-	ме	Тог	зор			
го		ког	би-		и-			
за	ле :	о-	ће	у	ти			
						ка	чи-	го
						о-		ру-
						ја	Бла-	ном,
ко-	го	ни-						
ка		ном						
о-	ји	Бла-						
Свом	ка	ро-	ра-	даљ-	је !	ри-	бро	и
ду		о ;	И		на-	жо		о !
би-	је	ди-	не	шта	за	Хра-	бо-	др-
			Бла-	се	о-			
			ном,		род			
			за	го	кој'			

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци** и то *1. Ребус:* Ко пјева о злу не мисли; *2. Коњички скок:*

За гору је сунце сјело,
Дô и брдо мрак застире;
А са куле звоно јавља,
Да бијели дан умире.

Чуј птичицâ њежних цвркут,
Жуборење поточића,
И шуштање тихо грана,
Уздисаја лахорића!

Гледај како с' у одору
Величанства св'јет одјева;
Како с' нека по свемиру,
Тајна сила свуд разл'јева!

Г'дје си пјевче? Узми лиру,
у танане дирни жице!

Реци небу, земљи, људим,
Нек све пред њим падне нице!

Правилно решили: Теодора и Јелисавета Гуцуња и Милица Сечујска у СомборУ: 2. — Јован и Димитрије Коњовић Емил Теофановић и Богдан Маглић у Сомбору: 1. — Вишња Лазаревић, Милена Веселчић, Олгица Бабић, Милица Мирковић, Савка Новокмет, Јелена Шећеровић, Драгица Сератлић, Вукосава Петровић, Милица Векић и Десанка Шушић у Сарајеву: 1. 2. — Јован и Милица Гуцуња у Сомбору: 1. 2. — Загорка Николић у Сарајеву: 1. 2. — Лепосава Деспић и другарице у Сарајеву: 1. 2. — Даница Кочовић и другарице у Сарајеву: 1. 2. — Стеван Зауришков у Чуругу: 1. — Ристо Поповић, Јован Благојевић и Мићо Богдановић у Бијељини: 1. — Зорка и Владимир Готовић, Драга Цветић, Смиљка Ђорђевић, Олга Ковачевић, Зорка и Ната Кулачина у Новом Саду: 2. —

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Нашим читаоцима. Овога пута излазе два броја „Голуба“ заједно: 11. и 12. бр. и то зато, што се овога месеца свуда свршују школе, и пре него што би број од 15. Јуна могао стићи својим претплатницима, многи ће се већ разићи својим кућама, те их лист не би нашао на старим својим местима. Наредни пак тј. 13. број „Голуба“ изићи ће 1. Септембра о. г. по нашем календару, а то је таман онда, када су се школе већ свуда отпочеле. Зато молимо све своје претплатнике, који би променили досадашње своје место, да нам те своје промене за времена јаве, да не би било забуне у шиљању и примању листа.

Због тога, што овога пута *два* броја „Голуба“ излазе, те му је потребно и више времена да се доврши, излази он са неколико дана касније.

Са овим бројем наступа за „Голуб“ и његова уредника одмор до 1. Септембра о. г. баш као свима ђацима па и претплатницима нашим. Дај Боже, да овај одмор буде свима на оснажење и свако добро!

М. М. уч. у Сарајеву. Примљено и усвојено.

Ст. Ђурић у Д. Поплату. Басне не доносимо; остало је добро.

Димитрије М. Јефтовић у Манастиру св. Тројице. Добро је смишљен ребус, али није доста лепо нацртан, да би се могао употребити. Оно на што немате одговора, јамачно је отишло у кошар из познатог узрока.

Перо С. Вукотић на Ријеци у Црној Гори. Оваке врсте загонетака не примамо.

Ђ. Св. Пиперци. Све је примљено и по могућству ће се употребити.

Р. М. Стакић у Дол. Тузли Прилично би по мислима било, али песма много храмље са оним многим „ах.“

Јов. Ђурић у Кључу. Коњ. скокови сад су добри, само нам се чини, да ће један и сад превелик бити. Загонетка нам није по вољи.

Рад. А. Стојадиновић у Деспотовцу. Загонетка је добра и донећемо је; остало вам није по вољи. За 7. бр. наређено да се пошље.

Вук. Гаговић у Лесковцу. Примљено и усвојено. Хвала на доброти и сјећању.

КЊИЖАРНИЦА МИЛ. КАРАКАШЕВИКА

препоручује за даривање школске деце при испиту следеће књиге:

Време је новац, припов. Фр. Хофмана, српски приповедио Голубан . . . 30 н.
Две лажне златице, приповетка за срп. омладину од П. Деспотовића . . . 30 н.
Другарице, позоришна игра, написала Милева Симићева . . . . . 20 н.
Измирили се, поз. игра у 1 чину . . 10 н.
Краљ Драгутин, написао Д. Ђурић . 5 н.
Мали Виолиниста, прип. превео с француског Јов. Д. Пешика . . . . 10 н.
На појутарје св. Саве, поз. игра у 1 чину 10 н.
Наставник, књига за децу обојег пола, нап. Ев. Ратифери, пон. Н. С. Савић 30 н.
Предраг и Ненад, припов. из српске прошлости за турских времена, српски приповедио Голубан . . . . 30 н.
Светосавке, песме о св. Сави . . . 10 н.
Спсменак, дарак деци за забаву и поуку у 2 св. свака по . . . . . 5 н.
Фенелонов Талемак, с француског превео Стефан Живковић 1814. год., за срп. младеж прерадио Душан Ђурић 40 н.
У хајдуке би! приповетка . . . . 6 н.
У лажи је плитко дно, позоришна игра са певањем у 1 чину . . . . . 10 н.

ДЕЧИЈЕ КЊИГЕ СА БОЈАДИСАНИМ СЛИКАМА.

Дечија библистека из следећих 12 књижица: 1. Два суседа. 2. Бура на мору. 3. Мати и син. 4. Рада и Милева. 5. Сироче. 6. Бог бдије. 7. Деца у шуми. 8. Сиромашна породица. 9. Не начај се у сваштa. 10. Лакомислени другови. 11. И не води нас у искушење. 12. Нејаки Иван. Свака од тих књижица стаје само **3 новч.** или 6 потура.
Дечије радости, у 4 књижице по . . 10 н.
Дечије радовање, у 5 св. свака по . 10 н.
1. Мачка са чизмама . . . . . 5 н.
2. У леопардовој пећини, догађај у америчкој шуми . . . . . 5 н.
3. Украђено дете . . . . . 5 н.
4. Канарица . . . . . 5 н.
5. Свако је своје среће ковач . . . 5 н.
6. Бели Индијанац, догађај у Америци 5 н.
7. Млинар и његова ћерка . . . . 5 н.
8. Изгубили пут . . . . . 5 н.
9. Посађена ружа . . . . . 5 н.
10. Међу дивљацима, пут. по Африци 5 н.

За моју милу младеж, са 60 слика . 60 н.
У земљи човечуљака . . . . . 15 н.
Мачак у чизмама . . . . . 15 н.
Дечији врт . . . . . 24 н.
Кита цвећа за добру децу . . . . 10 н.
Краљевић Марко, по нар. пев. и прич. 40 н.
Шарени свет за малу децу . . . . 10 н.
Прича о пепељузи . . . . . 30 н.
Прича о црвенкапи . . . . . 30 н.
Робинзон Крусе, са вел. бој. сликама . 70 н.
Шала и забава, са многим бој. сликама 75 н.
Дечији свет . . . . . 15 н.
О животињама, са 72 слике . . . . 50 н.

КЊИГЕ ЗА МЛАДЕЖ И НАРОД.

Босиље, дарак доброј деци од чика-Стеве 25 н.
Бадњак, дарак доброј деци од чика-Стеве 25 н.
Басне, у слици и речи . . . . . 25 н.
Бој се Бога и љуби ближњега, од Ф. Хофмана . . . . . 40 н.
Богат и сиромах, од Хофмана . . . 20 н.
Божић, од Хофмана . . . . . 40 н.
Благо оном ко је милостив, приповетка за децу од Ф. Хофмана . . . . 35 н.
Блудни син, прип. Ф. Хофмана . . . 35 н.
Будилник, књига за децу, написао Јов. М. Поповић учитељ . . . . . 25 н.
Венац, приповетка Хр. Шмита . . . 50 н.
Венац, збирка приповедака, песама и поука, за српску децу оплео Мих. М. Стевановић учитељ . . . . . 30 н.
Дечије радовање, са 12 сл. од чика-Стеве 30 н.
Добри другови, од Ф. Хофмана . . . 30 н.
Доситијеве басне . . . . . 35 н.
Дечко на острову Хелголанду . . . 35 н.
Дечија забава, народне приче за децу 30 н.
Дете на Алпима . . . . . 40 н.
Добра деца, приповетка за младеж по Хр. Шмиду . . . . . 30 н.
Дахома или живот Црнаца у Америци, прип. са лепим сликама од Ф. Хофмана 40 н.
Далеко на северу, прип. Ф. Хофмана . 30 н.
Добри и зли људи, приповетка Ф. Хофмана, превео Момчило Нинчић . . 46 н.
Девојче са улице, приповетка за децу 5 н.
Деца путници, приповетка за младеж, написао Михаило М. Стефановић . . 30 н.
Дечија лира, збирка песама за певање у школи и код куће, прибрао Св. Арсенијевић . . . . . 30 н.
Ђачки свет, приче за децу са сликама удесио Пет. М. Никетић учит. . . 35 н.
Живот Димитрија Обрадовића, за српску омладину извео П. Деспотовић, са сликом Доситијевом . . . . . 45 н.

Занатлија, прип. за младеж и народ . 30 н.
Зао друг, од П. Деспотовића . . . 20 н.
Зл̀равко и Грозда прича из српског живота написао Светозар Теодоровић . 30 н.
Изабране приче, дарак доброј деци, приредио Влад. Красић . . . . . 20 н.
Јагњешце, по К. Шмиту . . . . 30 н.
Коме Бог помаже, нико му ништа не може, прип. за младеж од Ф. Хофмана 35 н.
Кнез Милош Обреновић, за омладину 40 н.
Каптал, од Хофмана . . . . . 35 п.
Ко греши роб је греху, приповетка Ф. Хофмана посрбио Д. Јосић . . . 40 н
Ловци на боброве, приповетка Ф. Хофмана, са сликама . . . . . 60 н.
Мали декламатор, збирка за дечије декламовање . . . . . 25 н.
Милутин, спев из времена пред српски устанак . . . . . 30 н.
Међедовић и царева кћи, једна стара бајка . . . . . 50 н.
Мајсторија козе пасе, припов за децу од Фр. Хофмана . . . . . 30 н.
Моћ савести, приповетка за моје мале пријатеље од Фр. Хофмана, са сликама 50 н.
Мале ученице, у поуци, причи и песми, саставио Л. Зрнић . . . . . 25 н.
Мали васпитач за ученике основне школе саставио Л. Зрнић . . . . 25 н.
Морска ласта или камена литица у Тихом Океану, прича за младеж . 30 н.
Милорд Кат, приповетка за младеж од Ф. Хофмана, превео Пера П. Коњовић гимн. . . . . 30 н.
Низ бисера, од Нешковића . . . . 60 н.
На млађим свет остаје, од В. Ј. Јанковића 20 н.
Невоља га дотерала, написао Фр. Хофман, Ђ. К. Трифковић . . . . . 30 н.
Наход, од А. Женевреја прип. за младеж 50 н.
Невенче, књига прип. од Браца Јове 40 н.
Невен цвеће, превео чика-Стева . . 4 н.
Неколико прип. за српску младеж написао превео и прерадио Душан Ђурић . 40 н.
О срећи, приповедио Давид Обрадовић 4 н.
Полажајников дар, од М. Нешковића . 24 н.
Приче мудрих људи, удесио А. Николић 30 н.
Приповетке мојој кћери, у две књиге 1·20 п.
Полаженик, божићни дар . . . . . 30 н.
Племенита Ружица, прича за васпитаче и васпитанике, са колорисаним сликама 75 н.
Пролећни дарак доброј деци, наменили Јос. Ковачевић проф. и Мих. М. Станојевић учит. . . . . 40 н.
Слике и Прилике, са много слика од Чика Стеве . . . . . 40 н.
Старо добро доба, од Хофмана . . . 30 н.
Сто прича, за поуку и опомену . . 30 н.
Срећно дете, прип. за децу . . . . 45 н.
Сирото Савојче, ... 40 н.
Свако је своје среће ковач . . . . 40 н.
Савети мојој кћери, 2 књ. . . . 1·20 н.
Спољашњи сјај и доброта, срца од Ф. Хофмана . . . . . 40 н.
Снежна краљица Ф. К. Андерсена превод с немачког . . . . . 25 н.
Сребрни извор, прип. за децу од Ј. Кожишека . . . . . 5 н.
Слике из малог свијета, из енглескијех писаца изабрао Н. Т. Ђурић учитељ 1 круна
Српске народне бајке за старо и младо скупио Коста А. Кановић . . . 30 н
Црни Ђорђе. врховни вођа српски, за српску омладину написао П. Деспотовић са сликом . . . . . 45 н.
Честитке, о имен-дану, новој години и крсном имену, за школску и другу децу српску израдио П. Д. . . . 20 н.
Четири поклона приповетка за децу написала Марија Сваткова . . . 5 н.
Чича Томина колеба или црно и бело, како су живили северо-амерички робови, на српски превео А. Матић 40 н.
Ускршње јаје, прип. Хр. Шмита . . 8 н.
Голубче, приповетка Хр. Шмита . . 5 н.
Пожар, приповетка Хр. Шмита . . 5 н.
Најбоље насљедство, прип. Хр. Шмита 5 н.
Дрвени крст, приповетка Хр. Шмита 5 н.
Шарени лептир, прип. Хр. Шмита . 10 н.
Бадње вече, приповетка Хр. Шмита 10 н

Могу се добити и све остале књиге за децу, које су међувремено изишле ма у чијем издању.

„ГОЛУБ“ г. V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XII. и XIII. у меком повезу по фор. **1**, а г. XIV., XV., XVI., XVII., XVIII. и XIX. по ф. **2** — ове године могу се добити и у дивот корицама увезане по **2** ф. **50** н. ком. г. XX., XXI. и XXII. само **1** фор. у дивот-корице везано **1** ф. **50** новч. год. XXIII. **1** ф. **50** новч. (од „Голуба“ г., VIII. и IX. изволело је крал. срп. мин. просвете 1889. год. откупити 1500 прим.) — Ко од српских родољуба поручи књига за 5 ф. добиће 20%, за 10 ф. 25%, а преко 20 ф. 30% рабата, све у готовом новцу, а шиљемо књиге кад нам се новац унапред пошаље с плаћеном поштарином.

Књижарница МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. СЕПТЕМБЕРА 1902.

ЛОЗА.

ПОСЛЕ РАСПУСТА.

Целог лета распуст траја,
И ево му већ и краја;
Прође време игре сваке...
Сад позива школа ђаке. —
Да године школске нове
Похитају на послове.
Па похитај Српче, младо,
Ид' у школу увек радо.
Учи књигу, у њој пише:
„Више вреди, ко зна више.“

ВЛ. СТАНИМИРОВИЋ.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ФИРМИЛИЈАН
МИТРОПОЛИТ СКОПЉАНСКИ У МАЋЕДОНИЈИ.

На Видов-дан ове године посвећен је за митрополита Скопљанског у Маћедонији *Фирмилијан* архимандрит српске цркве. За митрополита у Скопљу изабрао је њега св. Синод Цариградски још пре три године; али смицалице непријатељске пречиле су, да се оп није могао рукоположити све до Видова-дне ове године. Сад Скопље, старинска српска варош, и његова околина има свога митрополита Србина, чему се не само тамошњи српски народ радује, него се томе радује сав српски народ, где га год има, јер је госп. *Фирмилијан* учен и ваљан човек, честит Србин и родољуб, па тога ради га и „Голуб“ овим у слици и речи приказује и својим читаоцима.

Митрополит Фирмилијан се родио у Шапцу (у Србији) 1852. год. од сиромашних родитеља Лазара Дражића обућара и матере Софије. Родитељи су му били побожни, знали црквене песме и у кући се често орила црквена песма, па то је омилело и младом *Димитрију* (јер тако му је било крштено име), па напојен из детинства љубављу према светој цркви, он се цркви и посветио. Кад је свршио 4. разред гимназијо, оде у манастир Петковицу и тамо ступи у монашки (калуђерски) чин примивши име Фирмилијан. Владнка Шабачки Мојсеј видевши у Фирмилијану калуђера необичне вредноће и љубави к цркви, пошље га 1869. год. у богословију Београдску, коју је Фирмилијан са одликом свршио. Кад је свршио богословију, оде у Златни Праг, где је свршио прву годину филозофске струке. Док је у Прагу учио, борио се са сиротињом, није имао новаца а није мао ни штипендије, зато је морао адити и друге послове, да заслужи, чиме ће се издржавати. Тако је ступио у једну пивару и ноћу је радио послове, што и други радници раде, а дању је ишао у школу. То је за њега било врло напорно, и он се од тешка посла јако поболи. Тада његов газда дозна од Фирмилијанових другова ученика, да Фирмилијан није обичан раденик, него да је он сиромашан али врло ваљан ђак, уз то још и свештено лице. То се ражали Фирмилијановом газди, смилује се на њега, настане, да се излечи, и пошто је оздравио, прими га у своју кућу, да му васпита децу, и тако помоћу свога ваљаног газде сврши Фирмилијан прву годину филозофије положивши испит с одликом из свију филозофских предмета. У Златном Прагу добро је научио чешки и превео са чешког језика на српски ваљану књигу „*Златна домаћа књига*,“ која је као халва распродана у српском народу.

Видевши српска влада у Београду како је Фирмилијан ваљан, изабере га за питомца и пошље о свом трошку у гласовиту патријаршку богословију на острову Халки, у којој је добро научио грчки и ту школу са одликом свршио. Затим оде у Атину, престоницу грчке краљевинс на свеучилиште, па и тамо сврши богословску струку и добије наслов *магистер*, а то је као *доктор* богословије.

Свршивши тако науке вратио се у Београд и буде постављен за професора у богословији, где се радом својим особито одликовао и на глас изишао у целом Српству. Нудили су му да буде владика Жички, али се он није хтео примити. Он је био човек од рада, зато су га узимали за члана, где год је требало највише радити. Тако је био члан „Просветног Савета,“ „Српског Црвеног Крста,“ „Дома за Сиротну и Напуштену Децу,“ „Друштва Светог Саве,“ и „Свештеничког“ и „Монаш-

ког Удружења“ итд. У свима тим друштвима био је највреднији и његова се реч с пажњом слушала.

ске Цркве.“ На српској књизи богословске струке неуморно је радио и написао је више од 150 штампаних табака.

Фирмилијан

Он је био и професор веронауке младога краља Александра, за тим уредник свештеничког листа „Весника Срп-

Због свију тих врлина и високе науке, изабрао је Фирмилијана Цариградски св. Синод за митрополита у

Скопљу. У Скопљанској митрополији до сад су редовно бивали митрополити Грци и ако тамо живи скоро сâм српски народ; сад је тај народ за митрополита добио Србина, и то овако честита и учена, као што је Фирмилијан, па му се сав народ од свег срца радује и ужива у њему као у највећем добру своме. Нови митрополит сад путује од места до места у својој митрополији, служи у црквама и манастирима и учи свој народ свакоме добру. Народ га пак свуда дочекује као свога највећега пријатеља и добротвора, прима наук и испраћа са веселим усклицима: живео на многаја љета!

Овој радости и усклицима народним придружује се и „Голуб“ и вели: Дај Боже, народе, из твојих уста у Божје уши!

ЗОРА.

На истоку свиће зора,
Јавља јој се први зрак,
Жарко сунце, отуд с мора,
Са земљице гони мрак.

По трави се роса блиста,
Као да је алем кâм,
А поточић, он одиста,
С валима се титра сâм.

Тихи ветрић лако пири,
Да раздрага Божји свет;
Шар'но цвеће мирис шири,
А птичице шире лêт.

Одасвуд се песме хоре,
К небу им се диже пој;
С анђелима душе зборе:
— Велики си Боже мој!

Р. М. Тасић.

БЛАГОВЕШТЕНСКИ САБОР.

Године 1861. о Благовестима био је у Срем. Карловцима врло важан српски народни Сабор. На том Сабору председавао је патријарх Јосиф Рајачић, а билп су на њему најбољи синови народа српскога, међу којима беху и славни мужеви Др. Светозар Милетић, Др. Јован Суботић, Др. Ђорђе Стојаковић, Никанор Грујић, онда архимандрит а после владика Пакрачки, Платон Атанацковић владика и добротвор народни, и многи други ваљани Срби, од којих су и данас још неки живи. Тај Сабор је имао да каже по жељи краљевој, шта народ српски тражи и жели и како да се уреде његови послови, па да народ српски задовољан буде.

Овај Сабор је закључио, да се установи *војводина* српска, а њој да припадну земље: Срем, Бачка и Банат. Ту жељу своју, поднео је Сабор цару и краљу своме Фрањи Јосифу првом на потврду; али су се времена преокронула и краљ ту жељу народа српског није могао испунити. Како је то све било, може се најлепше читати и научити из књиге: „*Привилегије српског народа у Угарској и рад благовештенског Сабора 1861. године*,“ коју је написао Јова Адамовић а издао родољубив трговац српски Петар Николић у Загребу ове 1902. године. Уз ту књигу иде и лепа слика Благовештенског Сабора, на којој се лепо види и патријарх и сви посланици народни, како седе и стоје и саветују се о захтевима народа српскега.

Али осим ове слике уз књигу, издао је честити Србин Петар Николић

и велику слику тога Сабора у масним бојама са великим позлаћеним оквиром. Ту лепу слику насликао је уметник српски Влахо Буковац. На њој се виде заступници народни као живи. Слика је управо дивна и издана је с том намером, да украси сваку српску кућу и да свакога Србина подсећа на овај важни Сабор српски и на његов рад, као и на права српскога народа, која је народ српски стекао борећи се и крв своју проливајући за ову домовину своју.

Слика је ова дугачка 95 цм. а 63 цм. широка, оквир јој је пак позлаћен и 13 цм. широк, те дивно краси сваки дом српски. Слика се ова продаје по 27 фор. за готов новац или по 3 фор. у месечним оброцима па за 10 месеци да се исплати. Уза сваку слику пак иде на дар горепоменута књига „*Привилегије*,“ која је особито лепо израђена на врло фином папиру велике осмине а износи 262 стране.

Ми ову слику најтоплије препоручујемо народу српском, да је сваки, коме иоле може бити, набави и њоме украси дом свој, јер ова је слика заиста најлепши украс за сваку српску кућу.

ГОЗЕДАРЕВ СИН.

Приповеда српској младежи: **Душан Ђурић учитељ.**

(Свршетак.)

Сутра дан су отац и син опет били на оном истом месту иза села са благом. Дан је био још топлији него јуче, па се марва већином држала хладовине, лежећи раштркано по зеленој трави, преживајући лено и споро, али бранећи се уједно од несносних муха и обада који слетаху јатомице на њих.

„Да, оче... ја сам тебе сретним случајем.. промислом Божјом нашао... поче младић приповедати своме оцу, па обојица седоше у хлад прострвши црвенм ћилим по трави... и да се нисам закаснио... да ме није ноћ ухватила... и да није онај пљусак падао... ја се не би баш код прве куће у селу зауставио, но би даље својим послом и путем ишао... као што сам ти онога вечера рекао да идем у град К.... Истина је и то... да се ја нисам одао ко сам, и шта сам... можда ти не бих никад више свог сина видети могао, нити син свога оца... али кад смо један другом открили тајну, ми се познасмо и сад хвала Богу да сам те нашао. Прије но што одемо из овога места, ја ћу ти испричати све што упамтих из мога живота, испричаћу ти што упамтих из мога живота, испричаћу ти како сам дошао до лепог имања, и како сам постао богат трговац. Па с тога ти и напомињем драги оче, да ћемо још сутра оставити ово место. Ти ћеш са мном поћи у град, па ћеш твоје старе дане у миру и задовољству код мене проживети.“

Иза ових речи су старом говедару сузе и саме летиле од узбуђења и радости слушајући помно и гутајући сваку реч свога милог и захвалног сина.

„Кад си ти оче бранио себе и мене од она три Турчина, ја као дете бојећи се страха и смрти, у трен ока окренем се према шуми, и бежах као јелен не гледајући где ћу стати, где ћу пасти и ако бежећи, а не осврћући се, уморен, задуван, падох пред један поток запевши о камен који близу потока беше. Нагло се предигнем, окренем се лицем на противну страну не би ли те спазио, али ни тебе ни она три Турчина не видех.“

Ох мајко моја слатка... почех јаукати и запомагати... видећи да ми то ништа не помаже помислих да су те Турци можда убили па оставивши те мртва побегли. Дуго се борах сам собом шта да радим. Смислим на једно, па се вратим да те потражим на оном месту где си се био с њима. Кад приспех на оно место, осведочих се да те је ма на какав начин нестало. Шта ћу сад Боже и камо ћу? Буна, устанак... Турци су разјарени могу ме ухватити па однети у Азију и потурчити... намислим да се преко ноћи склоним у шуми, а зором рано да пређем преко Саве у Ћесареву земљу па што Бог и срећа дâ. Тек што ја то смислих... али из оближње шуме, која се налази испод брда Клека иза нашег села — искрсну јака и велика чета оружаних Ћесаревих војника вичући: ухвати то Турче, ухвати то Турче! Ја се уплаших, па стадох бежати, али ме један војник стиже и за леђа ухвативши, снажно заустави.

„Стој! Не ћеш даље! Шта си? Турчин или Хришћанин?“

„Ја сам Србин православне вере!“ рекох ја дрхћући.

Дед прекрсти се! заповеди ми он, а војници ме остали опколили, па ме мере и гледе.

Ја се прекрстим говорећи: „Во имја Отца и Сина и свјатаго Духа Амин!

„Живео! Живео!“ стадоше сви викати, а радост им се читала с весела лица.

Одмах ме одведе војник пред капетана, који беше неки велик, крупан човек лепо обучен, па ме љубазно прими и поче испитивати чији сам, како се зовем, како сам доспео у ту пустињу и т. д.

Кад сам му исприповедао, он ме погладн по глави, заповеди војнику да ми даде јести. Војник ми донео сухе обарене шунке и хлеба, ја сам био гладан па сам у сласт јео.

Војници направише од пдатна шаторе мале. Пушке исправише пред колибом једну уз другу као ми кукурузовину, а онда отрчаше у шуму насекоше дрва, па наложивши ватру, куваху вечеру. И ја сам с њима вечерао. Тај капетан ме заволио толико, да ме није хтео пустити од себе, а ни он не хте ићи никуд без мене. Шта је он у својој глави замислио, то ја нисам могао дознати, нити ми је ко смио рећи, шта више, сви су ме војници пазили и чували да не умакнем. Кад је Ћесарева војска вечерала, покупи сваки војник своју ствар, ставе се у ред, а капетан заповеди да се направи ћуприја преко Саве, и да се за пô сата пређе на ону страну. Мислим ја у глави мојој: шта ће Боже бити са мном? Тако је и било. За пô сâта бејасмо на противној страни, где се заустависмо пред једном огромном кућом у којој беше још много већа војска. Један од војника, који мé је непрестано држао за руку и водио, не уведе ме у ту војничку кућу (војарну) већ ме одведе до неких кола у којима су била четир коња упрегнута. На првом коњу напред с десне стране седео је војник, а један војник је кочијашио. Три војника су под пушком пешице ишли уз кола. Мене метуше у кола и само што рекоше: вози у град! растадосмо се са Босанском границом.

С Богом мој завичају! С Богом моје мило место! С Богом моји слатки родитељи! Никад више! шаптао сам и плакао у колима.

Опази то један војник како ја плачем, па ми рече:

„Не плачи болан! Боље ће теби бити у нашој земљи него тамо. Бићеш ти сретан човек данас сутра! Капетан је тебе препоручио своме брату, богатом трговцу у граду. Он не ће више да буде трговац, јер је постао капетаном. Срећа га послужила, те је као наредник, са једним оделењем храбрих

и велику слику тога Сабора у масним бојама са великим позлаћеним оквиром. Ту лепу слику насликао је уметник српски Влахо Буковац. На њој се виде заступници народни као живи. Слика је управо дивна и издана је с том намером, да украси сваку српску кућу и да свакога Србина подсећа на овај важни Сабор српски и на његов рад, као и на права српскога народа, која је народ српски стекао борећи се и крв своју пролевајући за ову домовину своју.

Слика је ова дугачка 95 цм. а 63 цм. широка, оквир јој је пак позлаћен и 13 цм. широк, те дивно краси сваки дом српски. Слика се ова продаје по 27 фор. за готов новац или по 3 фор. у месечним оброцима па за 10 месеци да се исплати. Уза сваку слику пак иде на дар горепоменута књига „*Привилегије*,“ која је особито лепо израђена на врло фином папиру велике осмине а износи 262 стране.

Ми ову слику најтоплије препоручујемо народу српском, да је сваки, коме иоле може бити, набави и њоме украси дом свој, јер ова је слика заиста најлепши украс за сваку српску кућу.

ГОЗЕДАРЕВ СИН.

Приповеда српској младежи: **Душан Ђурић учитељ.**

(Свршетак.)

Сутра дан су отац и син опет били на оном истом месту иза села са благом. Дан је био још топлији него јуче, па се марва већином држала хладовине, лежећи раштркано по зеленој трави, преживајући лено и споро, али бранећи се уједно од несносних муха и обада који слетаху јатомице на њих.

„Да, оче... ја сам тебе сретним случајем.. промислом Божјом нашао... поче младић приповедати своме оцу, па обојица седоше у хлад прострвши црвенм ћилим по трави... и да се нисам закаснио... да ме није ноћ ухватила... и да није онај пљусак падао... ја се не би баш код прве куће у селу зауставио, но би даље својим послом и путем ишао... као што сам ти онога вечера рекао да идем у град К.... Истина је и то... да се ја нисам одао ко сам, и шта сам... можда ти не бих никад више свог сина видети могао, нити син свога оца... али кад смо један другом открили тајну, ми се познасмо и сад хвала Богу да сам те нашао. Прије но што одемо из овога места, ја ћу ти испричати све што упамтих из мога живота, испричаћу ти што упамтих из мога живота, испричаћу ти како сам дошао до лепог имања, и како сам постао богат трговац. Па с тога ти и напоминьем драги оче, да ћемо још сутра оставити ово место. Ти ћеш са мном поћи у град, па ћеш твоје старе дане у миру и задовољству код мене проживети.“

Иза ових речи су старом говедару сузе и саме летиле од узбуђења и радости слушајући помно и гутајући сваку реч свога милог и захвалног сина.

„Кад си ти оче бранио себе и мене од она три Турчина, ја као дете бојећи се страха и смрти, у трен ока окренем се према шуми, и бежах као јелен не гледајући где ћу стати, где ћу пасти и ако бежећи, а не осврћући се, уморен, задуван, падох пред један поток запевши о камен који близу потока беше. Нагло се предигнем, окренем се лицем на противну страну не би ли те спазио, али ни тебе ни она три Турчина не видех.“

под старе дане. Ја се примим његове радње, па хвала Богу, ја сам данас богат трговац у граду З...

„А сад драги оче знам да ми се не ћеш противити жељи: да пођеш сутра са мном!“ тако заврши говедарев син. То је било пред подне. После подне је стари говедар врло рано пустио благо кући, са тим отишао кнезу и отказао службу. Кнез му не хте у први мах примити отказ, али на поновно наваљивање, морао је попустити, те давши заостатак заслуге, опрости се стари говедар са кнезом и са селом.“

Док је стари говедар имао посла у општинској кући, дотле је његов син нашао сељака и погодио кола, па су сутра дан обојица зором рано оставили село. Град З... од села Т... далеко је удаљен, два дана и једна ноћ вожње. Како је говедару и говедаревом сину било кад су стигли у град, у своју красну кућу — може сваки замислити. И данас се много прича о чудноватој срећи говедарева сина, који је лепо имање трудом и вредноћом стекао, па је не имајући деце оставио имање на цркву, школу и просветне цели и тиме оставио вечан спомен у народу своме.

Угледајмо се на њега. Благо оном ко до века живи, и ко се народним добротвором назвати може!

У Товарнику Горњем, 1902. г.

ПОМИРЕЊЕ.

Моја мала Роса мени се пожали
Да је много дира Душко братац мали.
Тек два љета има — а лијепо знаде
Да изјада стрику своје муке, јаде.

Ја сам Душка за то баш казнити хтио,
А он ми се бјеше од тог уплашио, —
Роси ипак жао свога брата мила,
„Оплости му стлико!“ смјерно је молила.

Покаја се братац што је зао био,
Па је своју добру сеју пољубио,
Тако су се они помирили дивно;
Тако чини свако срце милостивно.

Ој, ја волим јако свако дјете врло,
Милостивог срца, осјетљиво чило.
Добру дјецу мора завољети свако;
А рђаву не ће. Не ће — ада како!

Лесковац, 1901. год.

Вукашин Гаговић.

ЗРНЦА.

1.

Не ид' оном стазом што ти оку годи,
Него увек оном куд те *разум* води,
И идући тако с пута не ћеш заћи,
Задовољство, *срећу* на њему ћеш наћи.

2.

Ако теби ништа тешко, тужно није,
Ако сунце сређе на те мило грије,
Охол, немилостив не буди ни тад;
Па се не смеј оном, кога судба гања,
Који не зна шта су слатка миловања,
Коме је на срцу тежак бол и јад;
Већ помисли како ј' тешко сузе лити
И да теби тако може лако бити.

Београд.

Мил. Св. Вучковић.

војника, победио Турке код града М... у Босни, и заузео га, те је с тога награђен.“

Слушах ја пажљиво војника, војник истину говораше, и љубазно ме тешио и храбрио, али мени је на срцу моје село, родитељи, околица и т. д. На путу ми чињаху војници услуге и задовољства само да се утешим, али ја бијах тужан, па тужан. Два дана и две ноћи смо непрестано путовали, а само се 3—4 сата ноћу одмарали на подножју какве планине, или поред обале какве реке. Трећи дан стигосмо у красан и богат град, какав још мојим очима никад нисам видео. Ох ала сам се свему тад чудио! А они се опет сви мени и мојој безазлености чудили, управо подсмевали. Дошавши у најлепшу улицу, истрчао силан свет пред наша кола, па завирује у кола, а ја мислећи да је то због мене, зграбих једну војничку кабаницу, па се покрих, да ме не гледе као мајмуна.

„Не бој се Мишо,“ — рече један војник — не гледе они тебе, не чуде се они теби, већ они су радознали, да ли возимо заробљене Турке, као што смо већ неколико пута и ми на нашим колима довели их као заробљене.“

„Па јесте ли ви њих поубијали?“ упитах ја уплашено.

„Ах... Боже сачувај! Како би ми њих поубијали! Ми ћемо њих све живе, опет пустити кући, само док прође рат!“ рече војник, па заповеди кочијашу да стане испред највеће зграде.

Стадосмо! Ох Боже те лепоте, те красоте, у дућану! Војник ме ухвати за руку и поведе у дућан. Леп, велик и пространдућан. У њему свега и свачега! Баш пред вратима седео стари господар, то беше брат капетана. За тезгом беше један момак, који послуживаше, а један је буре ваљао.

Војник се лепо јави старом господару, па му преда писмо. Трговац извади наочаре из шпага, метне их пред очи, па отворивши писмо, читаше и непрестано сузе лијаше, и климаше главом, па често говораше мени се окренувши: „Ох мило дете моје! Ох мило Српче моје! Ох роде мој!“

Напослетку кад је све ишчитао, маши се у шпаг, па даде војнику неколико десетака, и тим га отпусти. Војник се окрете и оде, а ја оста сам.

„Шта ће сад Боже бити са мном?“ мислим ја.

„Е мој Мишо... поче стари трговац... ти си од данас наш дечко... шегрт... разумеш ли ти то?“

Разумем!

Хоћеш ли ти свесрдно остати овде?

Хоћу!

Добро! Ако будеш поштен, добар и послушан, ја ћу ге учинити срећним, јеси ли ме разумео?

Јесам! Но ипак је Божија воља.

„Добро синко! Од данас, слушај мене, и овога старијег момка, он ће те поучавати у свему.“

И тако сам ја од оног часа постао шегртом у најлепшој трговини у граду. Вредан сам био, послушан, поштен, чуварап, пажљив, побожан и веран своме господару па сам се за кратко време тако навикао на њега и на његову кућу, да сам сасвим заборавио на моје село. Године су пролазиле, ја сам се усавршавао у трговачком послу и био старом трговцу десна рука. После четир године, постадох помоћником, па добијах и плату од свога господара. Плата ми није требала, јер сам од свог старог господара, који беше нежењен, добијао све и сва што ми је не само за јело, већ и за одело, по вољи било. Своју плату сам штедио и после шест година, уштедио сам велику своту новаца. Кад сам своме господару показао уштеђен у своти новаца, он се јако обрадова, те ми понуди целу његову радњу, да ја сам водим трговину, а он да има вољу одустати ради мира

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

Писмо. Писма су нам најобичнији и најпречи писмени састави. Њима јављамо удаљеним лицима све оно, што им због даљине не можемо казати.

Ако се на писмо одговори, или ако више особа чешће једна другој пишу, онда је то *дописивање* или *преписка* (коресподенција).

У песмама нашим писмо се обично зове *књига* и *ситна књига*. нпр.

Књигу пише српски цар Стеване.
Цар Мурате *ситну књигу* пише. итд.

Све, што је речено за добар слог у писању других ствари, важи и за писма, те се тих правила ваља и овде особито придржавати.

По садржају писма могу бити веома различна. У њима можемо некога за нешто молити или на учињеном добру благодарити; можемо извештавати како је код куће, или подсећати некога да нам на писмо одговори или обећање изврши; можемо објављивати новоотворену радњу и препоручивати се народу; можемо описивати штогод, што се десило као нпр. одржане сватове, мајалес, вашар, буру и олују, какву прославу; или можемо јављати новости и важне догађаје, што су се збили у породици или у месту; можемо своје млађе саветовати и на добар пут упућивати, честитати свечарство, удају и женидбу или друге пријатне догађаје; а можемо и с пута описивати путовање и разне доживљаје и догађаје у срећи и несрећи, итд.

Свако писмо обично има ове главне саставне делове: 1. датум, 2. наслов, 3. увод, 4. садржај, 5. завршетак.

Датум је, да се напише: место где се пише, дан и година кад се пише, нпр. Сомбор 1. маја 1902. год. — Датум се може написати одмах у почетку писма горе с десне стране; а може се и на завршетку ставити доле, али онда с леве стране, а потпис имена и презимена онога који пише долази с десне стране. По ваља се навикнути стављати датум одмах у почетку, јер се на свршетку лако заборави, што никако не би смело бити.

Наслов долази подаље испод датума по среди папира и то у 5-ом падежу као дозивање; пише се великим почетним словима а на крају усклик.

Наслов ваља тако удешати, како коме приличи. Ако пишемо својима ближима, онда је обичан наслов: Слатки оче! Слатка или мила мати! Љубазни или драги друже! Драги пријатељу! Мила сестро! итд.

За друге особе иду овако наслови
I. *За световна лица* и то:

За цара и краља: Ваше Величанство, премилостиви Господару!

Министрима: Ваша Преузвишености! (екселенција).

Великим жупанима: Пресветли Господине велики жупане!

Лекарима, адвокатима, професорима, судијама, мерницима, градоначелницима, и другим вишим чиновницима: Благородни Господине!

Трговцима, занатлијама, и подузетницима: Поштовани, или уважени Господару!

Учитељима и нижим чиновницима: Поштовани, или уважени Господине!

II. *За свештеничка лица* и то:
Патријарху: Ваша Светости преузвишени Господине!

Владикама: Ваше Високопреосвештенство!

Протама и архимандритима: Високопречасни Господине!

Свештеницима и ђаконима: Пречасни Господине! —

(Наставиће се.)

ГЛЕТЕ ЉУДЕ И ЊЕНЕ КУЋЕ!

Да, сад сте ми дошли
Умиљавати се
И улагивати;
Сад ме лижете
И кевћете смело,
Само да добијете јело!

Још ћу вам сада
По нешто дати
Слатко зобати;
Али ако ме за тим
Не послушате слепо,
Па не пођете са мном

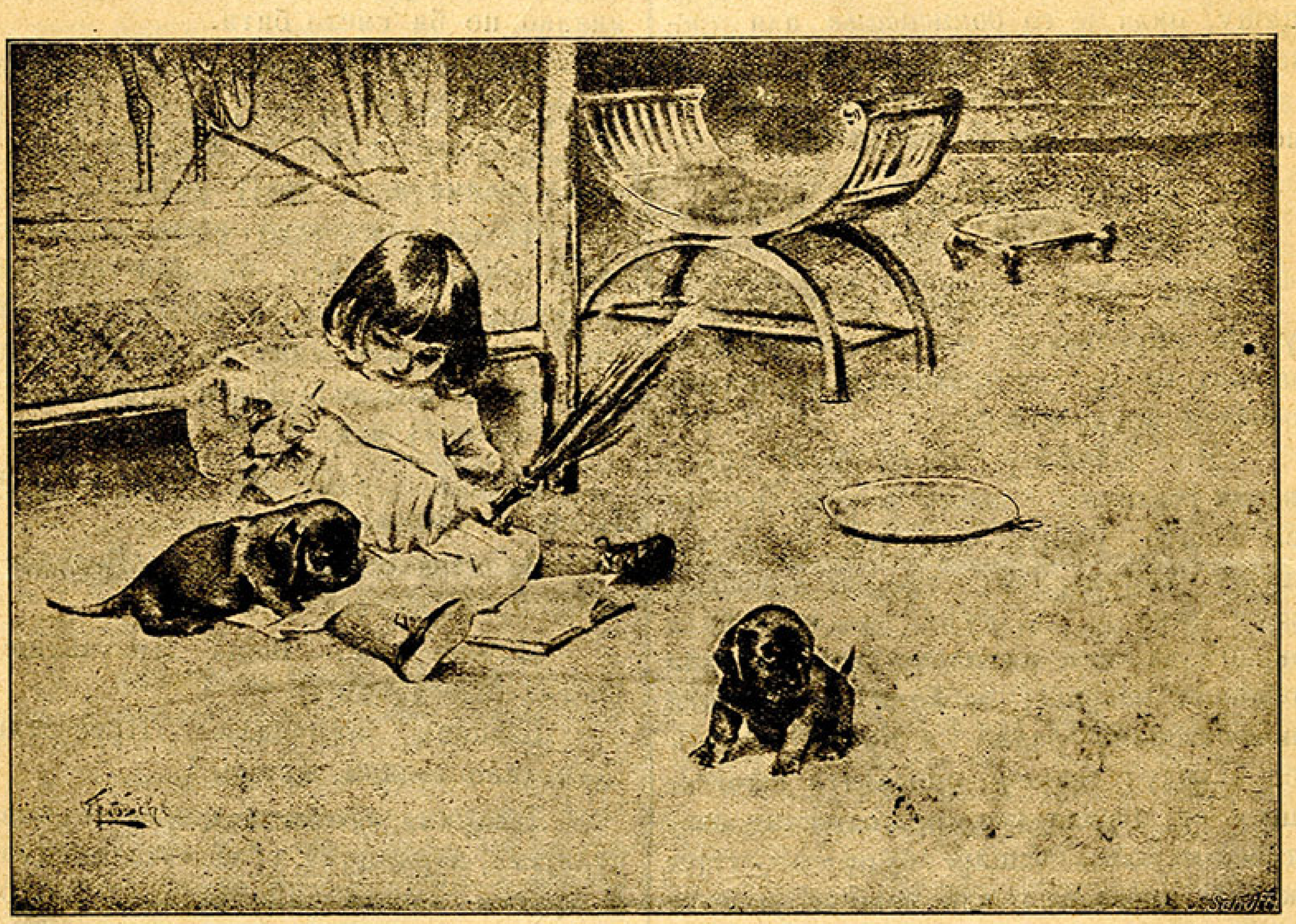

Али кад вас зовем
Са мном се играти
И забављати,
Тад бегате којекуд
И сакривате се свуд,
Поганијо, мала,
Мислите да је шала!

Но још једном
Одите амо,

Играти се лепо:
Тада ће вам се показати
Друга нота;
Биће батина све више и више,
Биће боја као кише.
Јер знате шта вели сека-Тина:
„Не боји се свака шуша Бога,
„Већ батина!“

ске школе и привремени школски надзорник Темишварског и Вршачког владичанства За шк. надзорника Бачког и Будимског владичанства изабран је г. *Мита Ђорђевић* професор српске више девојачке школе у Новом Саду. За школ. надзорника Темишварског и Вршачког владичанства изабран је г. *Мита Клицин* српски народни учитељ у Вршцу. Сви ови школски надзорници су ваљани синови народа српскога, пуни науке и добре воље за рад, па се народ српски многоме добру од њих нада У то име нека им је срећан и благословен рад!

— † **Богдан Милановић-Крајишник**. Из Улцина приморске Црногорске вароши јављају, да је тамо умро у цвету своје младости Богдан Милановић-Крајишник млади песник српски 11 Јула о. о. Покојник се родио у Босанској Крајини у месту Бос. Петровцу 1878 год ту је свршио основну школу са одликом и по том је ступио у трговачку радњу свога оца, али је ревносно читао ваљане књиге и тиме себи лепа знања стекао. Био је велики родољуб српски, зато га је народ особито волео и одликовао, али су га непријатељи тим већма мрзили и гонили, с тога остави своју постојбину и настани се у Црној Гори, где га прерано стиже смрт Огледао се и у књижевним пословима: писао је лепе и родољубиве песме и приповетке и био је ревностан сарадник нашега „Голуба.“ Нека му је вечна слава и покој племенитој му души!

— **Кнежевска свадба на Цетињу**. Лицем на Петров-дан венчао се средњи син Црногорског Господара кнеза Николе *Мирко* са лепом и племенитом госпођицом Наталијом Константиновићевом У очи дана свадбе приспела је госпођица невеста на Цетиње, где су је особито лепо дочекали. Младенце је венчао митрополит Црногорски Митрофан са више свештеника. Свадба је то била права народна Црногорска а ипак велико-господска, и трајала је пуна три дана на велику радост кнежевскога двора и целога народа у Црној Гори.

— **Крунисање енглескога краља.** У суботу 27. Јула о. г. крунисан је енглески краљ Едвард VII. Још на 6 недеља пред тим (око Видова дне) било је ово крунисање одређено, али се краљ опасно поболео и крунисање је одложено, и ако су већ све припреме за крунисање биле учињене Овога пута краљ је свечано крунисан, али сјај овога крунисања био је много мањи, јер краљ још није био потпуно здрав и крепак, да би крунидбене штрапаце могао поднети. У повесници Енглеске још није било случаја, да је било заказано крунисање па онда одложено.

— **Српске школе у Маћедонији**. Почев од крајње северне тачке од Пљеваља, па на југ до Солуна и на запад до Охрида и Скадра до пре 25—26 година мало је било српских школа, али од пре 10—12 година школе су се српске свуда подизале и сад их има на горњем простору признате и од вдасти одобрене 284 основне мушке и женске школе; има једна богословија у Призрену; једна мушка учитељска школа у Скопљу; две седмо-разредне мушке гимназије, у Цариграду и у Солуну; две мушке полугимназије, у Битољу и у Пљевљима; и три женске гимназије: у Битољу, Солуну и у Скопљу — То је уједно доказ, да наше Сриство у Маћедонији лепо напредује, и да тамо Срби живе, а не Бугари, како то они увек говоре.

— **Напредовање Српске Књижевне Задруге**. На Преображење одржана је у Београду скупштина Српске Књижевне Задруге, на којој је потпредседник управе г. Жив Живановић известио скупштину о напредовању ове задруге, којој је баш сад 10 година од постанка јој Из тога врло занимљивога извештаја види се, да је Српска Књижевна Задруга за минулих 10 готина издала 785,500 књига; од тога су 71 књига у 10 кола штампана у 642,000 комада; а остали радови су: Забавник у 86,000 комада; Чика-Јовине књиге: Српској деци и Српској омладини у 15,000 књига и дело Стојана Новаковића: „Српска Књига“ у 2500 примерака свега 745,500 одабраних и ваљаних књига дато је српском народу на читање, да се њима користи Ово је заиста леп успех. Књиге ове Књижевне Задруге су толико омиљене у народу нашем, да ће Задруга ова у будуће још боље напредовати И дај Боже и мајко Божја!

— **Пукла земља**. Из места Светог Николе у држави Мексици у Америци јављају, да је тамо на једном месту пукла земља. Пукотина је дугачка 10 миља а широка 300 стопа, дубина је непозната. Пукотина се пружа од вароши према планинама Становници су се ужасно уплашили; један становник је умро, а више њих је повређено Земаљска (државна) влада је изаслала стручне учене људе, да ту необичну појаву испитају.

— **Нове српске земљорадничке задруге**. У последње време засноване су ове нове српске земљорадничке задруге: 1. у *Грчегегу*, којој је председник Светислав Личинић, заменик му Милан Никић, пословођа Милан Велимировић; 2 у *Брелопољу*, којој је председник Перо Каруга, заменик му Миле Канчир а пословођа Стојан Савић; 3. у

ГОЛУБОВ ГЛАСНИК.

— **Манастир што плови.** Једне руске новине што излазе у Таганрогу на Азовском мору у Русији доноси ову занимљиву новост: „Пред Ускрс стигао је овамо у Таганрог врло необичан гост и бацио котву (зауставио се). Тај гост је велика крстарица лађа, која се зове: Покров пресвятија Богородици“ Брод овај је својина манастира Пантелејмона на брду Атосу у Светој Гори. Брод овај управо је прави манастир. Капетан брода и све људство његово су сами калуђери са брда Атоса, и носе калуђерско одело Капетан отац Герасим је хијеромонах и носи на себи све украсе свога достојанства. Одело калуђера морнара прилагођено је њиховом калуђерском позиву. Брод је сав црно обојадисан, на његовој предњој страни је велик крст, изнутра је лепа пространа црква, у којој старешина Герасим сваки дан служи службу Богу. Брод је пловио под турском заставом јер је света Гора у турском царству На броду се најстрожије испуњавају калуђерска правила. Женскима је забрањен улазак у тај брод Брод овај носио је свето уље (миро) са брда Атоса за манастир Пантелејмон у Русији И капетан и људство на броду су све Руси.“

— **Посвећење Фирмилијаново.** Већ је скоро 3 године, како је Србин архимандрит Фирмилијан изабран за митрополита у Скопљу (у Маћедонији) али се непрестано одуговлачило са његовим посвећењем сметали су томе Бугари, Грци па и сами Турци, док се најпосле није својски заузела Русија за његово посвећење и оно је и обављено у једном манастиру у околини Солуна лицем на Видов дан ове 1902. год. Скопљанска митрополија је у старо време била српска митрополија, па и сад у њој живи српски народ, али од како је укинута српска патријаршија у Пећи, прешла је она у грчке руке и тај српски народ имао је редовно Грке за митрополите, који су обично били велики непријатељи српском народу. Сад после много година постао је у Скопљу Србин митрополит и то Фирмилијан, родом из Шапца у Србији, човек врло учен, племенит и велики пријатељ свога народа, кога је народ у Скопљу једва дочекао, кога благосиља и старо и младо надајући се од њега свакоме добру.

— **Падали мишеви.** Много пута се чује, како је овде или онде падала киша са жабицама. Но ево сад јављају, да су и *мишеви падали*. Око Видова-дне у граду Бужи у Алжиру (северна Африка) посматрали су становници заиста ретку појаву Почела је падати права киша мишева и за неколико тренутака била је земља сва покривена мишевима; многи мишеви су се наболи на колје, којима тамо ограђују баште, но тамошњим Арапима није та појава била занимљива, него су се толико уплашили, да су бегали безобзирце као без главе. Ова чудновата појава објашњава се тиме, да је гдегод вихор нашао мишеве у пољу, па их са собом дигао и понео и тада као кишу спустио доле.

— **Киша од мрави.** Као што горе рекосмо, да су падали мишеви као киша, тако јављају и из Италије да су тамо у Турину почетком Јула месеца о. г. падали мрави као киша, што је народ гледао са чудом и страховањем Био је снажан ветар, који је нанео велики црн облак. Овај се спусти баш уз саму земљу и тада тек видеше, да се облак састоји из самих мрави, сипајући их као кишу по улицама

— **Гром убио троје деце.** У српском селу Ченкову у општини Леванска Варош у Ђаковачком котару (у Славонији) склонило се 7. Јула о. г. у 11 сати пред подне троје деце од силне буре под крушково дрво Беху дечко и девојче од 15 година и једно дете од 3 године. У тај мах удари гром у ту крушку и убије све троје деце у један мах. — И ово је један доказ, како не треба под дрветима стајати кад грми и сева, јер у дрвета гром најпре удари. Боље је далеко од дрветâ стајати, па ма како искисли, од тога се не плаћа главом, као кад се под дрветима стоји.

— **Српски народни Сабор.** Српски народни Сабор који се 26. Маја о. г. састао у Сремским Карловцима, радио је пуних шест недеља дана и најпотребније послове срећно је и свршио те је у суботу 6. Јула одгођен с тим, да се опет састане, док се спреми оно, што Сабор треба даље да ради. Сабор је овога пута врло много радио и урадио на задовољство народа нашега, а и сâм краљевски повереник, који је место краља Сабор отворио и затворио, исказао је Сабору нашем своје садовољство.

— **Нови школски надзорници.** Између осталих послова наш српски народни Сабор изабрао је и школске надзорнике те је за главног надзорника изабран г. *Др. Ђура Поповић* бивши професор Пакрачке учитељ-

Изишла је већ и *трећа* свеска у истој величини а са такође 9 слика и са истом ценом од 50 потура или 65 пара дин

Последње приповетке Милорада П. Шапчанина, од „Мале Библиотеке“ што издаје издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару свеска 28. и 29. на 16⁰ стр. 148. Цена 60 потура или 80 пара дин.

Уз ову књигу иде „*Прегледа*“ прилог „Мале Библиотеке бр. X—XI. и *дописница* са сликом Петра II Петровића-Његоша.

Враголије Вука Злоћевића приповиједтке из црногорског живота од Јов. Фил Иванишевића, од „Мале Библиотеке“ што издаје издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару свеска 30. 16⁰ стр. 91. Цијена 30 потура или 40 пара дин.

Уз ову књигу иде „*Прегледа*“ прилог „Мале Библиотеке“ бр XII. са књижевним оценама и приказима и прилог дописница са лепом сликом Војводе Богдана Зимонића.

Хумористикон од српских писаца, свеска друга и трећа, од „Мале Библиотеке“ што издаје издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару, свеска 31. и 32. 16⁰ стр. 148 Цијена 60 потура или 80 пара дин.

Уз ову књигу иде „*Прегледа*“ бр. XIII. и XIV. Прилог „Мале Библиотеке“ са књижевним оценама и приказима, и додатак 2 дописнице са лепим сликама Љубе Крсмановића српског добротвора и Веље Миљковића српског глумца и књижевника.

Све три ове књиге се добре и занимљиве, те их топло препоручујемо народу нашем.

Књиге Српске Књижевне Задруге. Изишло је *десето коло* књига српске књижевне задруге за ових седам књига:

1. *Лажни цар Шћепан Мали*, историческоје збитије осамнаестога века, од Петра II Петровића-Његоша, за штампу приредио и протумачио Драгутин Костић, а предговор написао Јаша М. Продановић.

2. *Путешествије по Србији* Јоакима Вујића, прва књига, са сликом пишчевом, планом старога Београда, и 13 слика и тексту, за штампу приредио и тумачење и предговор о животу и раду пишчеву написао Јован Ердељановић.

3. *Причања Вука Дојчевића* скупио и сложио Стјепан Митров Љубиша, прва књига, за штампу приредио и тумачења написао Љ. Јовановић.

4. *Људско Срце* приповетке и слике Илије Вукићевића, свеска прва са сликом пишчевом и с предговором о животу и раду његову од Љ. Јовановића.

5. *На сélу и грéлу*, приповетке Паје Марковића-Адамова.

6. *Чича Горијо*, написао Хоноре де Балзак, превео с француског и написао предговор о животу и раду пишчеву Јован М. Јовановић.

7. *Живот Венијамина Франклина*, с енглеског превео и предговор написао Чедомиљ Мијатовић. Ова је књига 71 књига Српске Књижевне Задруге.

Сва досадања кола могу се добити преко повереника или непосредно од Управе Српске Књижевне Задруге и то: II. и IV. по цену од 7; III по цену од 6; I. V. VI VII VIII. IX. и X. по цену од 10 круна. — Ко купи Задругиних књига за преко 100 круна, има рабата 40%, преко 80 круна има 35%, преко 60 круна има 30%, а за преко 40 круна има 35% рабата.

И овом приликом најтоплије препоручујемо књиге Српске Књижевне Задруге, јер су то све одабрана и ваљана дела.

Историска Педагогика за учитеље и учитељице написао *Петар Десиотовић* управитељ учитељске школе у Алексинцу. Издање дворске књижарнице Мите Стајића у Београду; штампарња „Доситије Обрадовић“ Аце М Станојевића у Београду 1902. Велика 8⁰ стр. VIII. и 470 Цена са увезом у платну 6 динара. — Ово је особито лепо и ваљано дело и не би требало да ниједан професор, учитељ и учитељица буде без овога дела, које пажљиво читајући, да се користе њиме при васпитању подмлатка нашег Како г. писцу тако и издавачу служи ово велико и ваљано дело на част, па и самом народу нашем, што је таково дело дочекао Зато га најтоплије препоручујемо свима онима, којима је намењено, а и родитељи могу од њега имати лепе користи.

Катихизис или Наука православне хришћанске цркве за српске православне ученике IV. односно III. и IV разреда основних школа саставио Др. Георгије Летић. Српска манастирска штампарија у Срем. Карловцима 8⁰ стр. 56. Цена 30 фил. — Ово је најновији Катихизис српски, који је одобрио св. Синод српски и прописао за учење у свима српским основним школама III. и IV. раз.

Црвеној Цркви, којој је председник Владимир Јовановић, заменик му Јоца Пауновић а пословођа Рада Марковић; 4 у *Старом Керу*, којој је председник Милан Андрић, заменик му Стеван Мургашки а пословођа Драгутин Чалаковић; 5. у *Шиду*, којој је председник Гавро Тубић, заменик му Душан Прњајић, а пословођа Петар Прокић; 6 у *Турчину* (друга), којој је председник Софроније Божић, заменик му Ђока Николић, а пословођа Давид Самарџић; 7. у *Церићи* (друга), којој је председник Леонтије Милашек, заменик му Паја Перић а пословођа Жива Кендерешки; 8. у *Масвини*, којој је председник Драгутин Шарац, заменик му Радоња Вуковић а пословођа Никола Мусулин; 9. у *Буковцу*, којој је председник Тоша Поповић, заменик му Лаза Стефановић; 10. у *Перлезу*, којој је председник Лаза Нешковић, заменик му Милан Георгијевић а пословођа Коста Ракић; 11. у *Бач-Сентомашу*, којој је председник Гојко Кањански, заменик му Лиза Лесић а пословођа Сима Николић; 12 у *Батањи*, којој је председник Михајло Пандуровић, заменик му Ника Данило Сабов, а пословођа Душан Ћирић; 13 у *Апатњи*, којој је председник Никола Цветић, заменик му Мита Савац

— **Хрватска навала на Србе у Загребу.** 19. 20. и 21. Августа ове године дигли се Хрвати у Загребу, да искале срце на Србима просто зато, што их мрзе, а мрзе их опет зато што Срби у Загребу врло лепо напредују и што се зову Србима а не ће да буду Хрвати. Зато се поменутих дана скупише у гомиле, па дању и ноћу, навалише на српске куће, па им камењем право дивљачки полупаше прозоре а секирама разорише дућане, разбацише и разнеше робу, па и новце где су нашли. Тако је ужасно страдала Српска Банка, црква и школа и све друге српске куће; дошло је и до боја, па се пролила богме и крв. Срби су се могли и бранити, и вратити Хрватима мило за драго, али нису хтели, јер би тада власт могла рећи, да су Срби бунџије и кривци. Полицаји и џандари изишли су, да учине реда, али то нису могли учинити, док није дошла војска. За тим је заведен преки суд и издата наредба, да ће сваки бити обешен, који се још усуди мирне људе нападати и пљачкати, и тако се крвници смирише, али су многи ухваћени и стављени пред суд Србима је нанета ужасна штета, и говори се да ће ту штету морати платити град Загреб или сама држава, што нису спречили тај дивљи напад на мирне Србе. Тако се Хрвати у Загребу и у околини показаше као крвни злотвори српски, пошли да утамане шаку Срба, да се тиме покажу јунаци. Жалосно им јунаштво било!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Очев споменик извео у три пјесмице, осамнаест шаљивих прича и двије поучне приповиједке. Средио и за штампу приредио Спасоје Р. Ђурић-Решетар. Загреб, српска штампарија (деоничарско друштво) 1902. 8° стр. 40. Цијена — ? Приход књижице ове намењен је подизању споменика оцу пишчеву, а пошто је књижица красна и по спољашности и по садржини, то је топло препоручујемо и нашим читаоцима.

Обичан човек шала у три чина написао Браниславъ Ђ Нушић. Од „Зборника позоришних дела“ што издаје српска књижарница и штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду, ово је свеска 33. — 8° стр. 71. Цена 60 потура. — Ово је веома леп и добар позоришни комад нашега признатога књижевника госп Бранислава Ђ Нушића, зато га топло препоручујсмо нашем народу.

Извјештај о српској автономној учитељској школи у Карловцу за школску годину 1901—1902. Приредио Божидар Борђошки привр. управитељ. Срем. Карловци, српска манастирска штампарија. 8° стр 37. — Ово је — колико се нама чини — први штампани извештај српске женске учитељске школе, која постоји у (Горњем) Карловцу. У овом је извештају и та новина, што је у њему штампано неколико радова ученицâ те наше школе. Ова се књига не продаје.

Привилегије српског народа у Угарској и рад благовештенског сабора 1861. год. написао Јова Адамовић. Штампано трошком Петра Николића. Загреб штампа српске штампарије 1902. Велика 8° стр 261 са са сликом сабора од 1861. год. Ова врло красна н добра књига не продаје се за себе, него се даје као уздарје велике слике сабора 1861. год. која се продаје по 27 фор.

Илустрована Историја српскога народа од најстаријих времена до краја 19. века за народ и школу, друго умножено издање са 140 слика и једном картом издаје Коста Мандровић у Бечу (Wien III/3 Reisnerstrasse 41), *друга свеска* са 9 слика, цена 25 новч. или 65 дин. пара.

3. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Никола Н. Вукојевић.

Ја сам једна биљка,
Ал' и здрава храна,
Добро дете на мени,
Не налази мана.

Деца мене воле,
Јер им пријам свима,
А ако ме много једу,
Тешко си га њима.

Ја сам врло плодна,
Поља су ме пуна,
И то ћу вам казат':
Родим у махуна'.

Моје име старо,
Пет је слова само,
Тад' су и два слога,
То треба да знамо.

Прва три су слова,
Једна животиња,
Задњим када слово додаш,
Онда буде текућина,
На дрвету која роди,
Ко је, шта је хајд' погоди!

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци** и то *1. Загонетка:* „Голуб“ лист; *2. Ребус:* Два пута промисли, што ћеш једанпут рећи; *3. Коњички скок:*

БЛАГО ОНОМ!

Благо оном, који никад
Не огр'јеши душе своје,
Благо оном, чије срце
Не зажели туђе што је!

Благо оном, за кога веле:
Свом је роду дика био;
Благо оном, кој' се за род
Храбро држ'о и борио!

Благо оном, чија рука
Сиротану помоћ даје,
Тог ће име узор бити
И за даљне нараштаје!

Правилно решили: Зорка Тотовић у Новом Саду: 3. — Персица Р. Димићева у Бос. Дубици: 3. — Паја Сербул у Лугошу: 1. 3. — Данило А. Петрић у Мостару: све. — Ђорђе Васић и Станко Николић у Зворнику: све. — Јелица Суботић у Београду: 1. 2. — Душан Ђопа, Милан Миланковић и Бранко Божић у Бос. Дубици: 1. 2. — Симо Кондић у Приједору: 3. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софроније јевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

Голубови коштуњаци.

1. РЕБУС.

Саставио: Владимир Васић у Загребу.

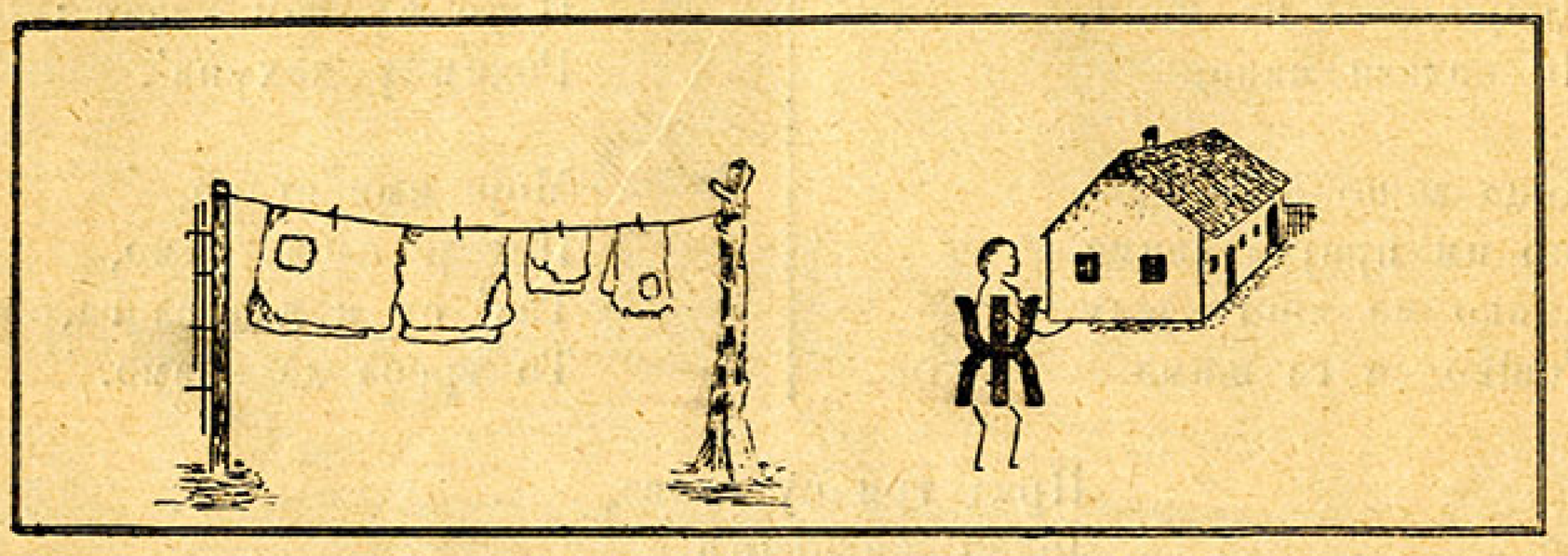

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Јово Ђурић у Кључу (Босна).

њим	ко	ки-	ме,	Срп-	ки-
ти		се	ти		њи-
год	о-	Јер	че	За-	се

сит'	же	По-
ме.		се
мо-	но-	ти-

так	ли-	што-
ње		цвје-
јеп	По-	је

што-	мож'	Од
ти		ња
не	по-	би-
во	Ни-	ље
бла-		ко-
ка-	бо-	го,

бој,	он-	че
га		не
да	Ни-	се
та-	ди-	бу-
ли		ко
Ра	деш	о

да	по-	то
За		бу-
ди	ваз-	штен

не	је	ту
дај,		мој,
Сво-	ђе	не

ло,	дра	че	син-	што-	вла-
Срп-		Срп-	се		ко,
че	ми-	го!	По-	дај,	но

НИКОЛА ТЕСЛА И МИХАИЛО ПУПИН

СЛАВНИ СРБИ У АМЕРИЦИ.

Николи Тесли већ смо више пута спомињали. О њему и цео свет говори и слави га као највећега мужа у електричној струци. О њега се отимају Хрвати и Мађари, те Хрвати веле да је Хрват, ваљда зато што је у Хрватској рођен; а Мађари веле, да је Мађар, јер Хрватска припада Угарској (Мађарској) те да је по том и он Мађар. Међутим Никола Тесла није ни Хрват ни Мађар него прави правцати Србин православне вере, од оца Србина и матере Српкиње, а коме је Никола Мандић Сарајевски српски православни митрополит, рођени ујак. Никола Тесла свагда вели, да је Србин, и поноси се тиме што је Србин. Он се овога лета уписао за члана Матице Српске у Новом Саду и за члана Српске Књижевне Задруге у Београду и положио у готову новцу за то чланство 250 круна, и тиме најлепше показао да је Србин и да му је мило Српство и све што је српско.

Но осим Николе Тесле ево нам изиђе на леп глас и *Др. Михаило Пупин* професор на универзитету (свеучилишту) у Њујорку, у Северној Америци. И о њему су сад пуне новине. Он је ових дана био и у свом родном месту Идвору у Банату близу Панчева. Дошао је да види своју својту и познанике и опет се вратио на своје место. Док се овде бавио, био је у светој цркви својој баш на св. Илију и дао у тас 405 круна; осим тога уписао се за члана Матице Српске и положио 100 круна, и за члана српског народног позоришта и положио 100 круна, те је тиме и делом засведочио, колико му је мило Српство.

Михаило Пупин се родио у Идвору 1856. године; у Панчеву је свршио нижу Реалку, па пошто је био добар ђак, то га општина пошље о свом трошку у Златни Праг, да тамо доврши науке. У Прагу се реши Пупин да иде у Америку. Чуо је био, да се тамо може обогатити копањем злата. Но стигавши у Њујорк, увери се, да ту нема ништа од копања злата, него ако хоћеш да живиш, мораш радити друго што. Тамо насташе за њега мучни дани; трбух иште јести, а од голога господства не може се живети. Зато Пупин стане за надничара у једној великој трговини, где је морао радити просте послове као и други надничари. Сад му је било јасно, да се само радом и штедњом може уздићи; у вече је ишао у школу и даље се учио. Али се Пупину брзо указа прилика, да он има дара и за више радове. Једнога дана не дође књиговођа у радњу, а било је журног посла. Пупун се понуди газди, да он пише, и газда га прими, а када газда виде, како је Пупин вешт, постави га за књиговођу. Од овога времена поче Пупин напредовати. Све слободно време и новац употребио је за даље учење. После неког времена остави књиговодство и ступи у свеучилиште, и кад је положио прве испите, буде примљен за благодјејанца.

Када је у Њујорку Пупин свршио свеучилиште, распише се награда за израду некога задатка, па ко тај задатак најбоље изради, биће послан у Европу, да се усаврши у наукама. Пупин изради тај задатак најбоље и он буде послан у Европу и он дође у Берлин, и у Берлину доврши науке тако, да буде проглашен за доктора физике. Кад је дошао из Америке у Берлин, скоро је био заборавио српски говорити, и кад се у Берлину састао са Србима ђацима из Србије, једва је муцао српски; али на брзо му се поврати српски језик и у сласт је њиме говорио.

У СОМБОРУ, 15. СЕПТЕМБЕРА 1902.

ЗОРА

ЗРНЦА ИЗ „ГОРСК. ВИЈЕНЦА.“

Иза кише ведрије је небо,
Иза туге бистрија је душа.

Да је игђе брата у свијету,
Да пожали, ка’ да би помога’.

Будале су очима слијепе,
Које виде, а залуду виде.

Тежак вијенац, ал’ је воће слатко,
Васкресења не бива без смрти.

Владика Раде.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

обрнутом смислу. — Свака зграда, усамљена на своме стаблу (има које се ослањају на два три стабла), везана је са другима, дрвеним обешеним мостовима и дугачким низом тераса и балкона. Једна широка палисада усред вароши служи за пијацу. Ту око те пијаце сагрђене су јавне зграде, и оне од дрвећа као и дућани. У *Нест-Сити* има и једна кафана, она је отворена само три дана недељно, и то само пет часова дневно. Становници овога града сви су ловци, и живе сложно међу собом. Један путник, Немац, Сигфрид Штајн, који је био у Нест-Сити, и који је тамо проживео неколико месеци, прича занимљивих ствари о животу, обичајима и ношњи ових људи. — Станови, направљени попут веранда (доксата), нису пространи, на један су кат, те имају само једну просторију подељену на две три собице са простим даскама. Зими, породице су сакупљене и шћућурене по неколико недеља, радећи и шијући коже, али лети сви живе, што но реч, под ведрим небом. Између грања направљене су сенице, у којима се дању ноћу левентује и спава. Сваки стан има саобраћај са земљом, помоћу лествица од конопца (ужа), које се ноћу дижу. Ови оригинални људи живе у пријатељству и са птицама. Птице праве своја гнезда чак и у кућама, а нико им не прави штету, па ни деца. Варош изгледа као да је ископана у каквом тунелу грања, а вечито мицање зеленила којим је окружена, даје јој смешну и фантастичну живост. Ничега тајанственијег, пише Штајн, од узаних дрвених прелаза, који су тамо улице, а губе се у разним завијуцима и зеленим китњастим лавиринтима. Тамо је пролеће дивно. Цела ова вегетална варош пупољи у мају, шумски мирис као да циркулише кроз сваку стварчицу, кроз кровове и дуварове, шуму као и стабла. Мостиће, балконе и доксате обвија зелено грање; врата на становима и прозоре покривају живи таласи зеленила. Изгледа да се свака ствар скрива у заседу, иза џбунова. У јесен изглед бива величанственији; чини се, вели овај немачки путник, да се цео ватрени залазак сунца ту излива, и да између грања трепери као сужањ. Становници Нест-Сити, нарочито деца, не иду вијугастим обешеним улицама, него налазе за поштеније и скорије клизати се с гране на грану. Непрекидна привика направила их је тако вештим, да се могу пентрати по грању и клизати као мајмуни; често се дешавало Штајну, да над главом слуша гласове, вику, смех; то су била деца, која као и мајмуни, скакаху и хватаху се по грању. Онога чега са свим нема у Нест-Сити, то је осветљење; чим зађе сунце, због честе настаје потпуни мрак. С тога сваки живот престаје чим сунце зађе. Али како становници знаду да рано легну тако исто знају и да рано устају. Дуж стабала рано се спуштају лествице, и људи са пушком о рамену, са секирама и ножевима силазе на земљу и журе се у лов дуж многих потока и језера. Животињско царство је одвећ богато; кастора има много а обилују лисице и лонтре. Извоз из те вароши састоји се из кожа, и одвећ је богат. — Ова чудна ваздушна насеобина постоји од 1851. год. Неколико породица из Монтреала, после дугог лутања северно од Горњег језера и разних предела у западним шумама, зауставиле су се тамо, прве кућерке саградили су на земљи, па пошто им је било сувише влажно, а шума честа, то смислише и саградише своје станове овакове какви су. Од тада је насеобина почела да напредује.

Нест-Сити удаљена је сто миља од најбољег настањеног места. Кад тамо стигне какав странац, прави је празник, јер су с великим свечаностима примили и немачког путника, стављајући му на

У Берлину се упозна са неком милијунарком Американком, која га толико заволи, да се и уда за њега; још она и све српско толико заволи, да је све собе своје наместила српским тканинама. Али се после свршетка наука врати опет у Америку и поставе га за професора на свеучилишту, где се толико одликовао да је чувен у целом свету и прима плату од 40,000 круна.

Но и ако је Пупин дошао до тако високог положаја у туђем свету, ипак није заборавио на свој народ. О великом одмору школском долазио је у своју домовину, у војводину и у Србију, да посети родбину и познанике. Па тако је и ове године дошао и посетио све што му је мило и драго, лепо обдарио своју цркву и уписао се за члана Матице Српске и позоришта народног.

Пупин је у високим наукама и математичар и физичар и електричар и у свима тим струкама он је далеко чувен.

Тесла и *Пупин* су дакле данас у свету најчувенији и најславнији мужеви; обојица ватрени Срби, који се и у далекој туђини поносе тиме што су Срби, сећају се свога милога Српства и чине му добра и шиљу дарове, што је од њих заиста лепо и племенито, ради чега ће их сâм Господ Бог благословити и сваким добрим обасути. Српство се њима поноси и дичи и топло се моли Богу, да нам их обојицу одржи живе и здраве на многаја љета. Да Бог дâ нам се хиљадили такови синови народни, који проносе и славе име народно по свему свету!

СРПЧЕ.

За слободу живим само,
Мис'о та ми крвцу жари;
Па нека су тупе ђорде...
...Нек су празни џевердари.

Стоји витез до витеза,
Марко, Милош и Топлица,
Косанчић и Југовићи,
...Па и Реља Крилатица.

Сјенка мојих прађедова,
У сну ми се јавља снива!
Коло српских витезова,
Створи с' као слика жива.

И ја у ту слику гледам,
Млада груд ми јаче дише;
А кад' пренем из сна... жалим:
Што јунака нема више!

Сиљет. **Петров.**

ЈЕДНА ВАРОШ НА ДРВЕЋУ.

Свака варош налази се у Канади, (Британској Америци) усред недогледне шуме, која се простире на четири стотине миља дужине и двеста ширине, од Горњег језера и до језера Винипега. — Ова чудна варош, коју зову песничким именом Нест-Сити (гнездо-варош), броји сада око три хиљаде становника, који живе у пет стотина дрвених кућа, сагрђених као гнезда на стаблима, прикривених и обешених између приплетених грана, на шест до седам стопа од земље.

Дебла тих стабала су огромна, те дивно одржавају зграде. У томе погледу, Гнездо-варош, личи на Венецију у

— Ја никад мушкарце и не гледам — умеша се Селена.

— Па? — питала је Каја радознало другарицу Селену, да чује од ње за лек противу несташних мушкараца.

Селена каза:

— Утекнем — и спасем се.

На ово се насмејаше Мара и Каја и прекидоше даљи разговор о томе. Мара је носила своје књиге, таблицу и пропис у рукама, и у тај мах јој испаде из руке Читанчица и расклопи се на земљи. У Читанчицу је Мара метнула књижицу са сликама што се зове „Шарен свет,“ и та се књижица истресе из Читанчице и спазише је Селена и Каја.

— Откуда ти? — запита је Селена и подиже „Шарен свет,“ а Каја диже Читанчицу и пружи је другарици.

— Јутрос сам је купила од књижара и њоме хоћу да обрадујем Цанку. По ручку ћу јој је однети.

— Добро си се сетила! — похвали је Каја и приступи к Селени. да с њоме разгледа слике у књижици. „Шарен свет“ је одиста био изврстан у сваком погледу, и оне, Каја и Селена, изјавише своје допадање.

Селена врати књижицу Мари, а ова је опет остави на старо место, завуче је у Читанчицу, и опет продужи пут.

Идући од куће у школу, и из школе кући -- навек ударе поред куће госпође Милене Рајковићке, која је швања и кројачица, а нема деце. Госпођа Рајковићка је изврсна швања, и код ње је толико рада, да не може да одоли раду, те с тога држи помоћнице, да јој у раду помажу.

Многе су девојчице изучиле код ње кројачки занат, па после, као самосталне, постале су чувене кројачице женскога одела.

— Мене је госпођа Рајковићка изучила кројењу и шву, -- хвали се свака, и у праву је; нема ту ничега измишљенога, већ је све то цела истина.

Кућа, у којој станује госпођа Милена Рајковићка, нова је, скорашња. Сва је од тврдога материјала, а има и балкон. С поља је ограђена ниским зидом, на коме се диже гвоздена ограда, кроз коју се види све двориште и башта. И капија је гвоздена, и тешко се отвара.

Другарице дођоше до куће госпођине и зауставише се поред ограде, да се надиве цвећу у башти, јер госпођа Рајковићка има разног и лепог цвећа. Особито су руже дивне, које свачије очи маме.

Селени се оте поглед на један олеандар, што беше у дворишту, а поред фењера изнутра, и онде виде читаву хрпу крпчића, разне боје, разне величине и облика.

Зато остави другарице и приближи се капији, да се још боље увери.

И јесте!

— Све је онако, како сам видела, — помисли она, и позва другарице и каза им шта је видела.

И оне видеше.

— Ју, да дивних крпчића! — кликну Мара и пружи руку кроз ограду. То их је госпођа Милена избацила, јер јој не требају. Штета! А како би дивно пристали за наше лутке.

И Каја још једном погледа.

— Ено, Маро, молдона. — набраја она; ено, Сслена, цица, па чојице и пархета! Ах, ах! — шта их је, па све ново, скоро одсечено с комада!

Мара спусти књиге на ограду и пљесну се ручицама.

— Гле, и риша има — па још дугачко парче! Ала би се њиме згодно опточила сукња луткина.

И још разгледају, и још опазише по нешто. Видеше и празних калемчића, на којима је била свила намотана. Једно крпче беше по даље од

расположење читав један стан. Тамо сам провео, вели Штајн, најдивнија четири месеца у мом скитничком животу, живот најинтимнији са природом, живот пун чилости. — Седећи у собици, осветљеној светлошћу која је пробијала кроз грање, уживао сам у непрекидном шуму и цвркутању птица. По некад сам у заносу мислио да се налазим у оним легендарним местима из старих прича, па бих по кат-кад очекивао, да преда ме груне са какве гране, из какве рупе у стаблу, човечуљак којега сам био гост. „Ц. Гл.“

✝ БОГДАНУ Р. МИЛАНОВИЋУ

срп. песнику.

Ко жалио не би младо,
Жиће — рано у гроб пало,
Много што је препатило,
Много што је осећало.

Жалимо те надо наша!
Надо паша утрњена.
Жалимо те ево српска
Омладина уцвељена.

Много си нам ти Богдане
За живота обећав'о,
Ал' самрт ти спречи пута
Па довикну: „моје пра́во!“

Говеђе Поље, 1902

Исаије Митровић, учитељ.

ДРУГАРИЦЕ.

Српској деци приповеда: **Р. М. Тасић**, у Плачној Долини.

Учинити радост другоме,
значи и себе обрадовати.
Симо Матавуљ.

Дан леп, пријатан и нигде облачка на небу, што се над вароши надвнело. Вредни људи дали се у посао, и трче на све стране: неки нешто да купе, а други опет да продаду, што је за продају. Дечица се враћају из школе, јер је време да иду кућама на ручак. Девојчице се сабрале у гомиле и иду заједно, а мушкарци куд који.

Тек чујеш узвик:

— Запамтићеш ти мене! Нисам ни ја мачји кашаљ! — прети неко, а глас му оштар и несносан.

Ја не знам како се овим мушкарцима не досади бијући се, — примети Каја узгред, идући са двема својим другарицама, са Маром и Селеном. Све су оне вршњакиње, добре другарице и иду у други разред женске основне школе.

Живе се сложно, и никад се не посвађају, не оговарају једна другу, као што раде по неке девојчице. А да се није разболела Цанка, опет њихова другарица, било би друштво веће. Осми је дан како се с постеље не миче и оне је обилазе и носе јој понуде.

Мара рече:

— Нека се они туку, само нас да не дирају. Мушки су немирни: они нас нападају и јуре нас. Ја сам се много напатила од мушкараца.

— Добро! — прихватише Каја и Селена.

И одоше. Свака је била весела и задовољна, а још док се код Цанке — причаће јој, свака на по се, шта је тога дана видела, чула и научила.

И Цанки ће бити лакше, а оне баш то и желе својој доброј другарици.

И било је тако као што рекоше на велику радост Цанкину.

НА ДАН СМРТИ БРАНКА РАДИЧЕВИЋА.

Спустили се до земље облаци,
У ноћи се претворили данци;
А плач тешки небеса пролама, —
Сву је земљу обавила тама.

У џбунове премукли славуји,
Ни глас шеве у пољу не брује;
Од жалости настали ужаси,
До неба се разл'јежу уздаси! —

Природа се у црно завила;
А земља је свјетлост изгубила;
Јарко сунце слуша са уранка,
— Како народ оплакује Бранка!

Сав Океан дрмају таласи;
Жива искра пјесме се угаси;
Сви пјесници топло сузе лију,
На вјечни гроб своја прса бију.

Неста Бранка у гробу почива;
Ал' остаде успомена жива:
Пјесме пуне дражи и полета,
Жив је Бранко докле је свијета!

Данилов Град (Црна Гора). **Мићун М. Павићевић.**

ПУТНИК МЕСЕЦУ.

(Сајдел)

Ја на земљи, а ти си на небу,
Ми обадва стално путујемо,
Ја суморан, а ти си весео...
По чем да се ми разликујемо.

Ја стран лутам од земље до земље,
Так' непознат и тако без куће,
С брега на брег, из шуме у шуму...
Ипак нисам нигде ах! — код куће.

Ти путујеш и горе и доле,
Из колевке те источне вруће
До запада, из земље у земљу
И ма где да с', ипак си код куће.

А без краја небо разастрто
Милом ти се домовином броји
О сретан је, који кудгод иде
Свуд на земљи домовине стоји.

Осек, 1901. год. **Дамјанко.**

осталих у групи, а Селена га опази и позна̀де га.

— Маро, видиш ли оно? — И показа руком на то крпче.

— Видим! — одговори Мара.

— То је морантик свила. Маро, Маро, што сад није то крпче моје! Одмах би га однала Цанки, да јој скројим лајб за лутку. и тако се у оне њене старе Вукице лајб подерао и овештао.

— Ах! — уздахнуше једновремено Каја и Мара.

Све би то лепо било, али не смеју унутра, у двориште, а из куће се нико не појављује. Једном се појави нека помоћница, али она брже отрча унутра, а на њих и не погледа. Без госпође Милене Рајковићке не може бити ништа. Она баш воли децу и дала би им те крпчиће, но ето белаја, ни она их не види!

Капија беше до пола затворена, цела, а од пола, па на више, решеткаста, те се и кроз њу види шта има унутра. Другарице приступише капији и порећаше своје главице по решетки и гледаху унутра.

— Ја ћу да чекам до ноћи овде, не би ли се госпођа Милена појавила, па да је замолим, да ми дâ ове крпчиће — та њојзи и тако не требају — рећи ће Каја озбиљно, јер се тврдо решила то да учини.

— А у школу? — напомену јој Селена.

Мара је исправи:

— Данас је четвртак, па немамо школе.

— А, јесте, јесте! — сети се Селеиа, па и она даде свој пристанак, да ће чекати, макар и не ручала.

— И ја ћу чекати! — пристаде и Мара весело и без устезања.

Из куће се појави опет једна помоћница, па се и та врати унутра. Али, она је спазила девојчице и рече госпођи Милени овако:

— Госпођо, пред капијом чекају неке девојчице — биће да вас траже.

— Можда! — потврди госпођа Рајковићка и с места сиђе доле у двориште и приступи девојчицама.

— Мене ли тражите? — чуо се за тим њен упитни глас.

Девојчице се мило осмехнуше, а Селена јој каза шта желе.

— Слатка тетка-Милена, да нам даш оне крпчиће за наше лутке! — молила је она.

Госпођа Рајковићка зна шта воле деца, зна шта је то учинити коме радост, и она одобри.

— Не браним вам, — рече, можете их све узети!

И отвори тешку капију и пусти девдјчице унутра, које покупише све крпчиће, и захвалише јој се.

— Љубим руке, с Богом! Љубим руке, с Богом! Љубим руке, с Богом! — поздрављале су је девојчице излазећи из капије.

Госпођа Рајковићка је свакој отпоздравила и поново затвори капију и оде горе к помоћницнма.

Хвала ти, добра госпођо! — као да јој је говорио сваки онај кутак око ње. а она се осећала мило расположена.

Све добивене крпчиће другарице поделише на равне делове — свака беше задовољна.

И пре него што ће се растати, уговорише да се по подне састану код болесне Цанке и обрадоваће је тиме, што ће јој свака поклонити своје најлепше крпчиће.

— Кајо, и ти Селена, напомену Мара другарицама, — по ручку дођите к мени, па ћемо заједно ићи к Цанки.

МАЛИ ВОЈНИК.

Ја сам војник чили, храбри,
јуначко ми срце бије;
за слободу ја ћу пасти
ће се српски барјак вије.

Ја ћу тамо први поћи
ће мач љути сијече, сијева,
за народност, за слободу
нек се моја крвца лијева.

Модрич.

Не плашим се пушке, топа,
то је само пу̏ка шала,
хај у јато сиви тићи!
Још нам није слава пала.

Не плашим се кукавица
сван'о нам је среће дан,
бојно доба минуло је —
минуло је као сан!...

С. А. Карабеговић.

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

При стављању наслова ваља особито пазити, да се дâ свакоме онакав наслов, какав му приличи, дакле ни виши ни нижи. Ако се некоме дâ виши наслов, него што му приличи, може сматрати за исмевање и поругу, па ће се наћи увређен; ако ли се неком даде нижи наслов, може сматрати за понижавање, а то је опет увреда. Ко не би знао правога наслова у неком случају, боље је онда питати кога, који зна, него ли неупутно сâм учинити.

Увод је прави почетак писма. У њему се казује повод или узрок, зашто писмо пишемо. нпр. Већ одавна ти нисам писала, па зато ево узех перо у руку, да ти јављам, да још живим, итд. Или: Имам нешто важно да ти јавим, па хитим да ти пишем, итд. Или: Примила сам твоје писмо, па ево хоћу одмах да ти одговорим на њ, итд. Или: Једва сам чекала згодну прилику, да ти се одужим за учињену ми доброту, итд.

Садржај писма чини све оно, о чему имамо да пишемо. У њему може бити толико одсека, о колико разних ствари пишемо. Само ваља свагда пазити, да пишемо онако, како је природно и заједно оно, што чему припада. Правити скокове врло је ружно у писму. Тек пошто се једна ствар добро исцрпе, прелази се на другу и почиње из почетка. Не ваља дакле све уздуж и попреко трпати; не ваља час о овом, час о оном почињати; не ваља оно стављати на почетак, што ваља у среду или на свршетак да дође; него треба све што на коју ствар спада заједно сложити а не поразбацати и којечим испреплетати.

Завршетак је оно, чиме се писмо завршује. У њему: понављамо молбу и изричемо наду, да ће нам се жеља испунити; исказујемо поздрав свој и молимо да нам одговоре на писмо; или исказујемо своју привржености, наклоност и благодарност, итд. нпр. И поново молећи све горенаведено, надам се, да ће ми се покорна молба испунити, те остајем са особитим поштовањем, итд. Или: Ја ево теби доста написах, па се надам, да ћеш и ти мени и јави ми, како је код вас, и тим те усрдно поздрављам и јесам свагда твоја искрена, итд. Или: Завршујући ове ретке не могу, а да Вам и овом приликом не искажем своје особито поштовање и привржености, са којим остајем свагда

ПАЈИ . . . БУЈИ . . .

Паји . . . буји . . . невинашце драго,
Нек те санак слађани окрепи,
Да порастеш, материно благо,
И постанеш нам голубан лепи.

Око тебе миомирно цвећа,
Поветарац глади твоје груди,
Птичица те весело облеће,
Ну из тиха, да те не пробуди.

Паји . . . буји . . . невинашце драго,
Санак слађан нека те окрепи,
Да порастеш, материно благо,
И постанеш наш голубан лепи.

Београд. Чика Васа-Љубисав.

Поштованој Госпођици

МИЛИЦИ САВИЋ

ученици III. разр. срп. виш. дев. школе

6 потура

у Месту.

II. *Одговор.*

Слатка Славка!

Данас сам примила твоје писмо, које ме је врло сневеселило, јер видим, да си се разболела.

Твоје писмо сам показала и осталим другарицама, све те жале и договориле смо се, да ти данас дођем ја, сутра Милка, прекосутра Јелена итд. и тако ће сваки дан друга долазити, да ти задатке покаже, догод не оздравиш.

Пази на себе, лекове узимај уредно, да што пре узможеш у средини нашој бити. Зато свесрдно молимо Бога све а особито твоја

У Сомбору, 2. Маја 1903. год.

Милица.

Мојој доброј

СЛАВКИ ЈОВАНОВИЋ

ученици III. разр. срп. виш. дев. школе

6 потура

у Месту.

III.

Нови Сад, 5. Априла 1903. г.

Слатки родитељи моји!

Навршило ми се ево читав месец дана, како сте ме довели у Нови Сад и предали у српску вишу девојачку школу на науке. Лепо је место Нови Сад и дивна наша школа, у којој свашта лепога и доброга учимо. Моји честити наставници су ми један бољи од другога. Па ипак ми је још једнако тешко овде и не могу да се свикнем.

Сва лепота и живост Новога Сада и сва доброта и ваљаност наше школе и сва вредноћа у учењу и писању не могу да ме разоноде и пруже олакшицу, да не чезнем за вама, моји мила и слатки родитељи. Бадава ми је и помисао на вас, кад не могу да вас видим и да вас пољубим; бадава чујем, да сте сви живи и здрави, ја ипак жудим за вама, и једва чекам да вас видим, загрлим и врло, врло ижљубим.

Али свем овом терету моме ипак ми олакшицу пружа и као мелем лечи, кад добијем ваше писмо па га у сласт читам. Читам га, Боже, читам и по пет пута; сва ми се тада душа топи од миља, јер ми се чини да сâме ваше речи слушам и с вама се разговарам; прочитам писмо ваше па га и пољубим, и тада ми се чини, да сам и вас ижљубила. Тако ми је мило, тако слатко писмо ваше.

Зато вас молим, слатки родитељи моји, да ми што чешће пишете, па ма и најмање, јер писма ваша прави су ми мелем души, радост и спокојство.

Ја сам иначе потпуно здрава, у наукама лепо напредујем, имам добре другарице, Нови Сад ми се веома допада; али ипак све то није што сте ми ви, слатки родитељи моји!

Ја се сваки дан и за вас усрдно Богу молим, да ми будете живи и здрави, а од свег срца вас молим, да ми пишете, што *чешће* пишете. И тиме остајем по сто пута љубећи вас

ваша Добрила.

Пречасном Господину

НЕДЕЉКУ СТОЈАНОВИЋУ

српском правосл. пароху

10 потура

Стари Стапар.

(Наставиће се).

Ваш покорни, итд. Или: Са срдачним поздравом теби и свима твојима, јесам свагда твоја, итд. итд.

Иза завршетка долази с лева *датум,* (ако није стављен горе), а с десна потпис имена и презимена онога који пише.

*

При писању свакога писма ваља пазити, да је папир чист, најобичније и најбоље чисто бео, да се пише чисто, лепо и разговетно; да ништа не бришемо и не превлачимо. С леве стране оставља се нешто празна простора, и никада се не сме сасвим до доле писати, па да за потпис нема места, или да се потпис стешњено пише. Ако писмо иде вишим особама, има се доле више празна простора оставити. Према страним особама ваља уз потпис и то ставити, каквога смо чина и сталежа а име и презиме мора потпуно бити исписано, што код својих не мора бити, него је доста само крштено име.

Дешава се и то, да се при писању по нешто заборави. Тада то додајемо доле иза потписа са словима *П. П.* што значи: после писано. Но ово је дозвољено само према својима, а никако према вишим особама.

Кад је писмо готово смотава се и ставља у замот (куверту), којих има сваке врсте готових као и папира за писма. Када се замот залепи, не мора се запечатити али се и то може. Са незалепљене стране пише се натпис или адреса. Натпис има бити као и наслов изнутра, само ако се својима пише, долази онако, какав им наслов приличи према другима. Излишно је стављати: *плаћено* и *журно,* јер то не вреди ништа. Плаћено је писмо само онда, кад је на њему прописана марка, а ако нема марке, није плаћено, ма да стоји написано плаћено.

Ако писмо не иде даље из места, онда се прилепи марка за 6 потура; ако ли иде изван места, тада 10 потура. Ко жели пак, да му се писмо одмах узручи чим у место стигне, ваља написати *expresse* и за то се обашка мора платити 40 потура, тада ће бити одмах уручено.

У писмима се може и новац шиљати; но тада се мора на писму назначити, да је унутра новац и какав и колико је новаца; писмо се тада запечати са 3 или 5 печата и с поља се напише име онога, који новац шиље. Но новац је сад много погодније па и јефтиније шиљати поштанском упутницом.

Натпис или адреса ваља да је свагда лепо и читко написана, место куда иде тачно означено; ако је мање познато место, ваља ставити и државу и жупанију и срез, где је то место. У нашим приликама адресу ваља свагда *латиницом* написати а место *мађарски.*

Ако је писмо од особите важности, ваља га *препоручити* или *рекомандирати* тј. на рецепис предати, и за то се обашка плаћа 20 потура. За таково писмо пошта добра стоји, да се не ће изгубити и да ће га онај, коме је упућено, зацело добити. Иначе пошта не јамчи, па се писмо може и изгубити а пошта се не ће окривити.

* * *

Да се писмо и у целини види и за образац служи наводимо овде неколико примера разних писама:

I.

Сомбор, 1. Маја 1903. год.

Драга Милице!

Назебла сам и врло кашљем па ми је лекар наредио, да морам у постељи лежати, док ми не буде боље.

Зато молим те драга Милице, буди тако добра и долази ми сваки дан, да ми приповедиш све, шта сте у школи учили, да не бих у учењу иза вас заостала.

На доброти твојој већ у напред ти усрдно благодари твоја искрена

Славка.

гих земаља. Сва ова Србадија жестоко је осудила хрватско дивљаштво и нечовечне нападаје на све што је српско, и тражи од земаљске владе, да се хрватски нељуди строго казне и да се у земљи такав ред уведе, да се Србима као мирним људима обезбеди у будуће радња и иметак, и да се свима, што су пострадали, накнади сва штета. Срби се надају, да ће и сâм премилостив краљ наш узети своје свагда верне Србе у заштиту и испунити њихове праведне жеље.

— **Зашто месац Август има 31 дан.** Познато је, да је година подељена у 12 месеци, па једни од њих имају 30, а други 31 дан, све наизменце 30 па 31 дан, само Фебруар има 28, или у преступној години 29 дана. Но Јули и Август имају узастопце по 31 дан, а то не би морало бити, да су и Фебруару оставили 30 дана. Али ево томо узрока. Стари Римљани започињали су годину месецом Мартом па је Август био *шести* месец и звао се *Секстилис*. Тако се звао све до цара Августа, за чије се време родио и Христос Спаситељ. Овај цар је имао многе срећне догађаје, па нареди свом сенату, да месец Сектилис назове његовим именом Август, као што се пре тога пети месец *Квинтилис* прозвао по Јулију Цезару, Јули, а пошто је Јули имао 31 дан, то да не би Август имао мање, наређе, да и он има 31, а тај су одузели од Фебруара, и тако је Фебруару остало најмање дана, па како је тада наређено, тако и дамас стоји.

— **Споменик † митрополиту Михаилу.** Добровољним прилозима свештенства у Србији подигнут је величанствен споменик на гробу великога српскога добротвора и књижевника митрополиту Србије Михаилу. Тај видљиви знак синовље благодарности према свом духовном оцу и добротвору откривен је и освећен 21. Августа о. г. после свечане службе Божје у Београдској саборној цркви у присуству свештеничке скупштине.

— **Из протестанства прешла у православље.** Баш на Духове дође овамо у манастир св. Тројице нека дјевојка протестанске вјере, која је била одвећ слабога здравља. Због чега је походила и манастир св. Василија и исцијелио ју је од њене тешке болести. Њезина болест налазила се у лијевој страни њезиног тијела, лијеву ногу није могла опружати нв лијевом руком шта радити ни упословати. По оном времену када јој буде лашње, признала је моћ и силу св. Басилија над собом, и као што папријед рекох, дође у овдашњи манастир на Духове, и да би показака своју побожност и покорност прије у православну вјеру. За вријеме миропомазања присуствовало је мвоштво народа, јер су духови саборни дан истог манастира. Тајну крштења извршио је г. угуман В. Поповић старешина манастира св. Тројице. Воспримни кум био је г. Хаџи-Никола Дамјановић који је баш ових дана походио св. мјеста у Јерусалиму, и вратио се у своје родно мјесто.

Пљевље, 1902. год. *Д. М. Јевтовић.*

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Летопис Матице Српске, књига 215. Свеска V. за годину 1902. уређује др. Милан Савић секретар Матице Српске, издање Матице Српске у Новом Саду 1902. год. 8⁰ стр. 132. Цена 1 круна.

Косово опис земље и народа, издање са сликама написао Бранислав Ђ. Нушић. I. свеска; издање Матице Српске у Новом Саду 1902. год. стр. 180. Цена 1 круна и 50 пот. — Ово је особито занимљива и поучна књига, те ваља да је сваки Србин купи и проучи.

Молитва у уметничкој песми српској, приредио М. Шевић а издала Матица Српска у Н. Саду. 1902. год. Ово је од књига за народ, што издаје Матица Српска из задужбине Петра Коњевића свеска 101. Мала 8⁰ стр. 76. Цена само 20 потура. Ова је књижица пуна лепих песама од наших најбољих и најмилијих песника, у којима се слави и велича Бог и његова дела, и у којима се Богу молимо. Ову књижицу ваља да узме свако Српче и да толико прилежно чита, да што више и на памет научи од ових лепих песама.

У Комисији свакојаке слике и прилике из мојег бележника, написао Драгомир Брзак свеска друга. Од „Мале Библиотеке,“ што издаје издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару, свеска 33. и 34. 16⁰ стр. 130. Цијена 60 потура или 80 пара дин.

Уз ову књигу иде „*Прегледа*“ прилог „Мале Библиотеке“ и две дописнице карте са сликама Драгомира Брзака и Илије Вукићевића књижевникâ српских.

САВЕТИ МИЛОЈ СРПКИЊИЦИ!

Пази душо душе моје,
Што ћу сада теби рећи,
Слушај савет, иди стазом
Која води својој срећи.

Слажи речи мила селе,
У дубине срца свога,
Требаће ти када приспу
Дани жића чемернога.

„Љуби народ буди дична,
Што се зовеш Српкињицом,
Брани слабе штити правду
Умом, срцем и мишицом!“

Сомбор, 1902. год.

„Даље буди чедна, часна,
Душа нек' ти ј' увек чиста,
А на лепом лицу твоме,
Само благост нека блиста.“

„Поштуј љубав и истину,
Поштуј веру, клони с' мару,
Жртве немој жалит' принет'
Драгом Српству на олтару.“

Тада ћ' опет синут' сунце,
Које нам је некад сјало,
А вас дичне Српкињице,
Прославиће вел'ко, мало...

Стеван Бенин, учит. припр.

ГОЛУБОВ ГЛАСНИК.

— **Друштво „Просвјета.“** У Босни и Херцеговини склопило се овога лета српско друштво под именом „Просвјета.“ Ово друштво је засновано у намери, да испомаже Србе ђаке у вишим школама, да им помогне изучити науке, па да буду ваљани синови свога народа. У друштву овом једни су чланови *добротвори*, који приложе једанпут за свагда 500 круна; други су чланови *утемељачи*, који приложе једанпут за свагда или у 15 месечних оброка 150 круна; трећи су чланови *помагачи*, који прилажу месечно по 60 потура. Друштвом управља главни одбор од 9 чланова а седиште му је у Сарајеву. Одзив народа за ово племенито друштво врло је леп, а да ће Бог да и лепши буде Дај Боже у добри час било!

— **Стојан Новаковић према Хрватима.** Стојан Новаковић је један од најодличнијих књижевника и учењака српских. Он је написао многа ваљана дела, због чега је изишао на глас не само међу Србима, него је далеко познат и у великом свету. Са његове учености и љубави и према Хрватском народу, изабрала га је Југославенска Академија, а то је Хрватско учено друштво, и за свога члана. Сад је Стојан Новаковић посланик и заступник српског краља и српског народа код руског цара у Петрограду, где је такође веома уважен човек. Па чувши Стојан Новаковић чак у Петрограду, како су Хрвати дивљачки поступали у Загребу противу мирних и ваљаних Срба, разорили им и похарали дућане, напали и на школу и цркву те највеће светиње српске, то је Новаковића тако озлоједило, да је одмах дао оставку на чланству Југославенске Академије, јер не ће да остане чланом у хрватском друштву, кад су се Хрвати показали као прави злотвори и непријатељи српски.

— **„Србобран“ обустављен.** Кад су Хрвати у Загребу онако крвнички напали на све што је српско, свом су жестином напали и на уредништво „Србобрана,“ нашег највећег и најбољег листа у Тројединци. Необузданој светињи ишла је у неколико на руку и сама власт, јер је обуставила излажење „Србобрана,“ који је Српство свагда јуначки бранило, а није обуставила ни једнога хрватскога листа, и ако хрватски листови најружније нападају и драже Србе, што по закону не сме бити. Тако „Србобран“ више не излази, док не добије нову дозволу.

— **Српски велики народни збор.** У четвртак 12. Септембра састао се у Новом Саду горостасан народни збор српски. У њему се искупила Србадија из свију крајева митрополије Карловачке и то из Бачке, Баната, Срема, Барање, Славоније, Хрватске, Лике и Крбаве, а било их је и из Далмације и дру-

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци** и то *1. Ребус:* Крпеж кућу држи; *2. Коњички скок:*

Поштено се владај синко,
Своје не дај, туђе немој!
Радио ли будеш тако
Ничега се онда не бој.

Поштење је лијеп цвјетак,
Закити се Српче њиме,
Јер когод се њим окити,
Поносит' се може тиме.

Од поштења не мож' бити
Никаково боље благо,
Зато вазда буди поштен,
Српче мило, Српче драго!

3. Загонетка: Пасуљ — пас — уље.

Правилно решили: Радивој Вечерковић у Сомбору: 3. — Бранко Миловановић у Тур. Кањижи: 2. 3. Вукмировић у Осеку: све. — Тоша Јанковић у Сремским Карловцима: 2. — Лепосава Бајић у Дол. Тузли: све. — Петар Поповић у Срем Карловцима: 2. 3. — Босиљка Костићева, Јованка Шмитран и Даринка Борковићева: 2. 3. — Ристо Јов. Ђурић у Автовцу: 3. — Симеон Ђурић у Сарајеву: 2. 3. — А. Б. Кошутић у Автовцу: 2. — Радован А. Стојадиновић у Деспотовцу: 2. 3. —

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

А. Б. Кошутић у Автовцу. Други пут немојте заборавити на своју дописницу и биљег (марку) ставити, јер овако ми плаћамо глобу, а то није право. Други пут неплаћено писмо не ћемо примити. — Пјесме су вам сад нешто боље, али за јавност још нијесу. Загонетка је добра.

Јово Ђурић у Кључу (Босна). Све је добро и лијепо, па ћемо редом и донијети.

Радован А. Стојадиновић у Деспотовцу (Србија). Жао нам је, али морамо рећи, да коњ. скокови нису правилно сложени, а слог сте врло леп одабрали. Потрудите се изнова, шат боље испане за руком. Пазите, да вам сва поља буду у свези, што сад није случај па баш у том и лежи погрешка.

Ц. С. у Мостару. Добра вам је ова приповијетка, али не разумијемо, зашто нам се не јавите цијелим именом, кад знате, да ништа не примамо од безимених писаца.

Р. М. Тасић у Плачној Долини (Србија). Примили смо у реду све, и надамо се, док прочитамо, да ћемо све, као и обично, одобрити. Хвала на сећању.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор. А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

Голубови коштуњци.

1. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Влад Станимировић.

Од шест сам гласова једно мушко име,
Један песник српски звао је се њиме.

А и кад ми скинеш прво слово моје, —
Мушко ј' име опет. (Ал' само друго је.)

Овом, место петог метни друго неко;
Прво скини, па би — женско име стеко.

А овоме треће треба одбацити —
Па ће опет једно женско име бити.

---

2. РЕБУС.

Саставио: Радован Н. Стојадиновић у Деспотовцу.

ДЕ ВИ 0000 КА НЕГО НЕГО

---

3. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Мих. Ј. Миладиновић гимназиста у Пожаревцу.

груд-	гу,	Сно-		ном	ђе,	ни-		ка-	ма!	не
си		ним	док	је	са	не	Бу-	кад		зуј
мље-	ма;	ту-	га	про-	јед-	Ал'	да	људ-	по-	За
	до-	гни		пре-	ту-	ком		ди	ка-	
	сло-	зре-	ђе,	ср-		хра-	да	ни-	сла-	
	Сте-	це		њем	Пред	је.		бар	Ка-	
у	им	ме-	ди,	тво-	зне	ви-	пат-	сма-	те	би-
на		ђе	од	де	сто-	је;	о-	ди,		тра-
су	ка-	гру-		Твр-	чи	су-		ће	јег	љу-

НЕСТА БЛАГА НЕСТА ПРИЈАТЕЉА.

Народна прича.

Лажни су пријатељи вампири, који ти крв до задње капљице исишу, па те онда осамљена оставе на путу живота, јер им више користи од тебе нема.

Шилер.

Некада је било па се припов'једа,
А и нама може примјером да служи;
Један човјек богат од првога реда,
Кога изобиљност у свачему кружи,

Имађаше сина кому бјеше мана,
Да раскошно живи и расипа благо;
Разболе се тешко, те ће једног дана
Своме сину рећи савјесно и благо:

„Ето видиш сине, бол'јест ме савлада,
Па ћу с' можда скоро раставити св'јета;
Будућност ће твоја стално да пропада,
Послије моје смрти, након мало љета.

Ти расипаш благо несмишљено глупо,
Пријатељи многи што с' уза те реде;
Ти с њима уживаш, ал' ћеш платит' скупо,
Нестаће их кад се здруже с тобом бједе.

Очајање горко свладат' ће те грозно,
Проклињаћеш себе рад' глупости худе,
Али тад ће бити и одвеће позно,
Па у таком часу што мора да буде?

Ах, предвиђам стално! свој ћеш живот смаћи,
Да се трсиш мука и големог стида;
Привржен је човјек тој грозној задаћи,
Да у бједи чешће и свој живот скида.

Па буде ли сине и са тобом тако,
Опоруке моје ти се држи строго;
Савјет овај можеш извршити лако,
Послушаш ли, знади, вр'једит' ће ти много.

Не дохваћај пушке, ни оштрога мача,
Да властитом крвљу своје тјело мочиш,
Нит се с виса бацај, то је мука јача,
У пучину морску да помамно скочиш.

Гле у оном углу, клин један постоји,
На њега ћеш чврсто привезати уже,
О њега се вјешај, савјети су моји
Што ти у том часу вриједе и служе.“

Није прошло много, растави се св'јета,
Остало нашљедство разузданом сину:
У раскошје трајно пролажаху љета,
Ал' мало по мало све богатство мину.

Пријатеља неста, ко на сунцу леда,
Свак од њега бјежи далеко се клони,
На његове бједе ко ће и да гледа,
Само вјерна љуба с њиме сузе рони

Бивало је дана кад су глад трпјели,
Морали су продат' и покућство своје;
Оскудно и јадно тако су живјели,
Познали су добро пријатељство што је.

У овакој бједи пријатељ богати,
На кумство га зове да му чедо крсти,
Ту сад дар се носи — одкуд ће га дати,
Кад већ ништа нема, кад су празни грсти.

Молио је неког пријатеља стара,
Да му што гођ зајми, јер ће да кумује, —
Срамота би била да пође без дара,
Ал' пријатељ не ће за то ни да чује.

„У другога питај“ — овако му вели —
Пречиња се исто колик' да га не зна,
А сто пут су скупа и пили и јели,
И били су некад ко браћа љубезна.

Уздахнуо љуто, потекле му сузе,
Па казује жени своју јад и тугу;
Она одма с руке злаћан прстен узе,
Па га даје своме жалосноме другу:

„Још ово ми оста“ — вели она њему —
„Продај, купи што ћеш свом' куму да носиш;
„Што је судба така, ми смо криви свему,
„Узалуду сада пријатеље просиш.“

Дар је скроман био, кокош и погача, —
Упути се пешке у подаље село,
На лицу му бјеше израз туге, плача,
Јер са стидом креће у друштво весело.

У СОМБОРУ, 1. ОКТОБЕРА 1902.

ЗОРЕ

ЛЕЊИВЦУ.

Ој лењивче, стид' се мало!
Млад си, здрав си, што не радиш?
Ни за шта те није стало,
Дангубом се само сладиш.

У љето ти жега худи,
А зима ти даје страва:
Ој лењивче, стид те буди!
Гледај пчелу, гледај мрава.

Бар (Црна Гора.) **М. Јововић.**

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

Пун гњева и срџбе, глас се његов зачу:
„Бездушници једни! ви у моје бједе
„Сви рекосте ланих, кокош и погачу,
„Да могуће није псето да поједе

„А сад кад би хтјели пријатељство стећи,
„Вјерујте оно што могуће није;
„И сулудан човјек не ће никад рећи,
„Да тепсију може мишић да прогрије

Бар, (Црна Гора) 1902. год.

„Стидите се редом! колико вас има,
„Пријатељство подло сад познадох ваше!“ —
Овај укор тешки уздарје би свима, —
Замукнула пјесма, не куцају чаше.

Поражен к'о громом, сваки од њих оста;
Кум појаха коња па се кући враћа, —
Овај примјер може послужити доста
И свакоме бити поучна задаћа.

Мило Јововић.

ПРИЗНАНИЦА.

Приповетка из ђачкога живота од **Р. М. Тасића.**

Мото: „Све је било онако,
како није требало да буде.“
А. Дима.

Сава, Панта и Живко ђаци су и иду у трећи разред мушке основне школе и сви су из једнога краја. Живко седи до Панте и помаже му при учењу, јер се Панта слабије учи од њега. Обојица су мирна и послушна деца; навек су у слози, и не воле заваду. А Сава? — Е, о њему се већ тако што не може рећи. Он је са свим друкчији: убојица и задевало; тај за час плане, наљути се, па онда бије и не пашта лако. А што уме вешто да обмане, то мани; нико му у томе није раван.

Расрдио се нешто на Панту и прети му: подноси песницу себи под нос, шкргуће зубима и вели:

— Овако ћу ја тебе!

И хоће. Само докле му се укаже згодна прилика за то.

Кад год Сава нападне Панту, Живко га брани — но ипак узалуд работа: онда обојица извуку и распрште се на две супротне стране. Сава тада ликује — баш му мило:

— Море — каже он; ја сам Обилића сој — а ви сте ништавци,

У Панте је све у своме реду — оно, што се тиче школских потреба. Има сав писаћи прибор. Мастило му у лепом стаклу, а то мало, згодно, те Сави замакло око да му га отме.

Гледа он у то стакло, па ће рећи Панти:

— То је сад твоје, али ће бити моје; јављам ти да знаш.

А Панта ништа: ни жив да се јави. Ћути. Да се брани, не може. Сава је јак — силан, и ко ће с њиме? — Биће плача и запевке, ето, то ће бити. А осим тога стакла, Панта је имао још и једно перо без увлаке и држаљице и један плајваз. Ето, то ће му Сава отети. Пресрешће га на путу — и дај! — На! —

Него, Панта се нада у Живка, да га овај спасе од напасти. Досетио се јаду и то хоће да каже Живку.

И спомену.

— Живко! — зовну га Панта.

Овај се јави.

— Ево ти — говораше Панта, ово моје стакло с мастилом, ово перо и овај плајваз, па сакри у твоју торбу, да ми Сава не отме. Јер, чим се пустимо кућама, пресрешће ме и отеће ми. А кад дођемо до наше куће —

На по пута био, умор га присили,
Да с' мало одмори за часак у хладу;
Не далеко њега неки ловци били,
Па хртови чили до њег' дођи знаду.

Заспао је путник, ал' се злу не нада, —
Кокош и погачу нањушили хрти;
Било им је доста да се лише глада,
Пробуди се бједан, ал' на мах уздрхта.

Сјетио се одма што с' од тога збило,
Па размишља, што ће и како ће сада?
Те одважно рече: било како било,
Враћати се не ћу пуним срцем јада.

Испричаћу куму, — вјероваће чисто, —
Он је човјек добар замјерит' ми не ће;
Па с пути даље, и приспије листо,
Тамо ће се коло у весељу креће.

Кад је дошло вр'јеме да с' за столе сједа,
Редом гости своје дарове казују;
А на кума сваки кривим оком гледа,
Па га под глас грде и немило псују.

Он показа куму сву истину праву,
Што је узрок да дар свој донео није;
Од великог стида оборио главу,
Хтио би да може да с' под земљу скрије.

Кум је вјеровао — ал' с' од других зачу:
„То могуће није, то су лажи само!
„Да би пси појели кокош и погачу —
„Тим се изговара, знамо га сви знамо...“

Поражен од стида кући својој ходе,
Оставља се кумства и пакосних људи;
Смрче му се једном, па се лати згоде
Да прекине смрћу и свој живот худи.

Сјетио се добро очина савјета,
Па му на ум пала опорука сада,
О клину се вјеша, да се трси св'јета;
Да се лиши срама и големог јада.

Ал' гле, чуда дивна! сврх њега се просу
Злаћених дуката хиљаду на броју,
Од радости силне лице му се осу,
Благодарним сузам — зове жену своју:

„Спасени смо сада, од невоље сваке!
Сад познајем оче, кол'ко с' ме љубио,
С разуздања мога и памети лаке,
Имање сам твоје силно потрошио.

Ах! нека ти душа у рају почива,
Прељубезни оче, хвала на твом дару;
Твој ми наук свети би истина жива,
Кајем се и мрзим на своме немару.

Од сада ћу бити већ памети друге,
Рад и штедња биће моја брига само,
Далеко ћу стати к'о од мрске куге,
Пријатиља лажних, јер се добро знамо.“

Тако је и било, сад се мудро влада,
Купио је земљу, волове и овце;
Па се мирно бави, око свога рада,
Зна у корист своју уложит и новце.

Није прошло дуго а он богат поста,
Па га сваки части, поштује и хвали;
Свакоме је мио јер имаде доста,
Сад на кумство друго опет су га звали.

Поша' је дакако, — али сад без дара,
Па намисли казат' исто што и прије;
Сјећао се добро још укора стара,
Још му с' онај ужас по памети вије.

Узјаши на вранца као соко сиви,
Пребогато рухо на њему се сјаје;
Кад у кућу ступи сваки му се диви,
И велика почаст њему се одаје.

Свечано га приме, рукујућ' се мило,
Захори се пјесма, рујно с' винце пије;
Дарова је и сад свакојаких било,
Али кумов још се угледао није.

Стаде да казује — тишина се створи —
Мрмошању нема ни помена ввше,
Нити се ко чуди, нити га ко кори
Свака му се сада за истину пише.

„Што је с мојим даром, нећу да се крије:
Жена ми је — рече — приправила питу
Ал' је не донесох, јер дно од тепсије
Прогризоше миши да се њом заситу.“

„Вјерујемо газда! — истина је права,
„Да мишеви гризу мједене тепсије,“
Овај доказ његов сваки одобрава,
Нит се томе чуде, к'о што знате прије.

Живко сад рече:

— Панто, ја сам до сада мислио да си ти искрен друг и да ми верујеш све — но сада сам се разуверио. Оним, што си ми признаницу искао, показао си да ми ни у колико не верујеш, и за то те се одричем и не ћу више с тобом да другујем. Ја рекох реч, а ти то упамти и чини што знаш.

И оде.

— Живко! -- повика за њим Панта.

Нема одзива.

— Живко, врати се!

Узалуд. Живко ни да га чује. Одрече га се. Панта се врло стужи и заплака, горко, покајнички.

— Молићу га, да се помиримо! — рече Панта утешно; али ко зна: Живко памти увреду и мучно да ће пристати на мир.

ЗВЕЗДА.

Гле на небу како трепте
Те звездице мале,
Па са неба и земљу су
Светлом обасјале.

Звезде трепте на небеси...
Ал' гле! Шта ј' то саде?
Једна звезда као стрела
На земљицу паде.

Звезда паде, а земљица
Заблиста у сјају,
Ал' погледај сад на небо
Према оном крају,

Где је звезда мало прије
Још сјала и била,
Док се к нама на земљицу
Није упутила.

Оно место ко да никад
Празно није било
Њезино се место одмах
Другом попунило.

Е тако је! Када небо
Има звезда много,
Па њезино место ко би
Сада наћи мого?

Осек. **Дамјанко.**

„КО ДРУГОМ КОПА ЈАМУ САМ У ЊУ УПАДА.“

У маленом селу Р. Млава-Србија постојала је српска основна школа, која је бројила на 70 ђака које мушке које женске деце. Сви ђаци беху смештени у једној учионици, а по скамијама раздељени на разреде.

Ова школа сретна је била, што је имала за учитеља Н. врло вредна и добра човека. А и ђаци беху махом врло бистра деца, али по природи доста несташна.

У четвртом разреду а у другој скамији била су два нераздвојена друга, која се ни код куће не одвајаху, па у првом, другом, у трећем и четвртом разреду беху нераздвојени. То су били Павле Смиљанић и Јован Страјиновић. Павле беше по природи миран и благ, а учио се одлично. Јован пак немиран

вратићеш ми све. — Хоћеш ли? — заврши Панта.

Живко рече:

— Дај, пристајем! — И узе понуђене ствари и сакри их код себе, а после ће их већ сакрити у торбу.

Ово је било за време одмора, а а не на школскоме часу. Још само сахат, па ће се пустити кућама на ручак.

Таман је Живко сакрио ствари, а Панта га изнова зовну по имену.

— Реци шта ћеш! — на то ће Живко.

Панта рече:

— Ама — вели отегнуто, ја теби дадох што дадох, а не узех ти признаницу; то треба да учиниш. Напиши ми признаницу и кажи шта си примио од мене на чување.

— То не треба — каже Живко; ја ћу ти и без тога вратити све исправно.

Тако он њему, а у себи га је осуђивао за тај поступак.

Он мисли:

— Па, брајане, кад ми не верујеш, рашта ми повераваш своје ствари на чување?

— Знам, знам, опет ће Панта; боље је овако: нека се зна што је чије.

Живко најзад попусти и узе листак хартије и написа му признаницу и пружи му је.

— Ево ти — рече — па чувај добро! — Немој да је изгубиш.

Панта прими признаницу и расматраше је. Чита је, и го полако, одмерено.

Чита:

Признаница. Овим признајем, да сам од мога друга Панте Мојсиловића ђака трећега разреда мушке основне школе, примио на чување, до после, ове његове ствари које ћу му исправно вратити: једно стакло с мастилом, црним, једно перо без увлаке и држаљице и један плајваз — писаљку. Ја сам ово писао и потписао, ја Живко Смиљанић ђак трећега разреда мушке основне школе.

— Добро је! — узвикну Панта, кад доврши читање. Па сави признаницу и остави је себи у џеп, да је не изгуби.

Поиграше се још мало, протрчаше по школскоме дворишту, а кад удари звонце за улазак унутра — уђоше сви унутра на час. Панта и Живко уђоше заједно, а Сава — гурајући се мимо њих, улете први и рашири се на своме месту, те они, што сеђаху поред њега, десно и лево, морадоше га силом нагонити да им начини места, да могу сести,

Час би и прође.

— Молитва! — заповеди господин учитељ да се чита молитва, па да иду кућама.

И то би.

Повређеше.

Живко утече напред, сам, а Панта заоста, те га Сава заустави на улици, ставши пред њиме.

— Стој! — викну Сава.

Стаде.

— Дај оно: оно стакло с мастилом!

— Немам!

— Шири торбу!

— Ево! — Нема! —

Сава загледа, премеће рукама по торби, али нема. Нема ни пера ни плајваза.

— Све си вешто сакрио — збори Сава; врло вешто признајем ти вештину. Него нека, другда ћемо се наплатити.

— Одлази! — отера га он, па, да не би му измакао са свим бадава, уштину га за руку, што Панту љуто заболе, те врисну од бола. Но бол мину, а Панта похита за Живком и стиже га на домак куће његове. Ту се опет споразумеше: Живко му врати узете ствари, а признаницу исцепаше у парчад и ногама изгазише.

ПРЕВАРА.

Будала је, да шта, тај наш дерaн мили,
Кад се тако лако преварити даде.
Ал' ни то не ваља, што га сеја „слатка,“
Тако вешто брата преварити знаде.

— Гле, лебац ти гадна нагризла је мачка,
А јабука, ето, већ је пола трула!
У замену сво ружу лепу дађу —
Тако вели ова наша мала хула.

Видела у њега бео комад хлеба,
И јабуку, што му стари деда дао,
На помисли: сад га преварити треба,
Макар њему после зато било жао.

Београд.

А њему се предлог овај најпре свиде,
Ружу од ње узе, хлеб, јабуку, даде,
Ну чим она шмукну, и јела нестаде,
Доцне и он схвати своје веље јаде.

Чика Васа-Љубисав.

и лабавији у школи, попустио у четвртом разреду. Па због тога се баш код њега усадила мана завист и злоба, па буд не хте да пази на часу, ту и другима досађиваше да пазе. Чим поче учитељ да га кори због Павла, он би се намрштио и мислио како ће доскочити Павлу. Павле добар као добар дан, упућиваше Јована да учи, па ће се поправити. И поред тога што је Павле био добар, опет је вукао батина од Јована, само зато што је био бољи ђак. Али Павле доброг срца прашташе увек злобном Јовану, јер се покоравао оном што га отац световао „Ко другом што чини себи чини.“ Пред Божићне празнике имала се разделити милост — одело од општине за сиротне и добре ђаке. Павле је био сиромах, па је и он дошао. И као сиромах и као одличан ђак имао је права на цео пар одела које чим прими одмах обуче. А Јован и као сиромах и као силом добар ђак прими само опанке. Кад су се пустили из школе, сви журе својим кућама па и Павле и Јован. Но Јован као у шали, али из зависти, погоди се са Павлом, да се утркују и почну трчати. Павле мало одмакне напред, но Јована то наљути што га он и овог пута надмаши, па потрча, подмете му ногу, мислећи да га саплете, али овај у оном трку не падне, но Јован се тако несретно спотакну, одскочи и паде у дубок ендек пун водом. Павле не осврћући се трчаше колико год може, па се умори стаде и окрете се, кад на његово изненађење нема Јована. Брзо се врати и спази под обалом Јована свег мокрог и кађавог а север кидаше од зиме. Запрепасти се од ужаса, узме га за руке и избави, па пожуре кући. Кад су стигли, стегне Јована грозница од које је боловао читава 3 месеца. Кад је оздравио отишао је у школу и учитељу испричао случај како се десио. Признаде како је ишао на то да заплете Павла да падне, али је он пао. Моли Павла за опроштај, што му је овај и опростио, па пошто су се изљубили Јован као разуман рече: „Ко другоме копа јаму сам у њу упада,“ те и ја, копао јаму Павлу па се у њу скрхах.

Зато децо драга, будите ваљани учите се да ником зла не чините, па ћете бити сретни и благословени.

Млава-Србија, 1902 год.

Ст. Димитријевић.

ШТА НАЈВЕЋМА ВОЛИМ.

„Домовино, мајко среће!...“

Петар Прерадовић.

Волим сунце што 'но буди цвеће,
Рујну зору, младост и пролеће.
Волим белу посестриму вилу,
Старог оца, браћу, мајку милу.

Волим звуке лаганих зефира,
И на цвету шареног лептира.
Волим реку, поточић и врело,
И још оно чедо моје бело.

Ал' најволим тебе, домовино,
Тебе, моја мила царевино,
Па кад стану они мучни дани:
Тебе синак из све силе брани!...

Цариград.

Нико ђуров Вучетић.

народног, који је чувен са свога добра и племенита срца, па се и ја обраћам Вашој Светости, шат и мене Ваша благословена рука у закриље узме.

Ја сам сад у Великој Школи овдашњој, довршујем науке, али ево немам чим да подмирим потребне трошкове око испита и издржавања, а била би грехота од Бога, да сад, кад сам тако близу свршетка својих наука, после којих би могао самостално поштено живети и бити користан члан свога народа, да сад, велим, у овом часу напустити науке па да пропаднем можда и за себе и за народ свој. Зато се понизно обраћам милости Ваше Светости и најпристојније молим, да ме Ваша Светост за ово кратко време у своје моћно закриље узме и припомогне извести на пут самостална живота. Тиме ће Ваша Светост ухватити души места и стећи једног вечито благодарног сина више у народу свом. Нека је уверена Ваша Светост да овај корак чиним у крајњој невољи, иначе не бих досађивао Вашој Светости.

У нади, да Ваша Светост не ће пустити, да као црвак пропаднем и изгубим се за свагда, поново молим за очинску љубав и милост, и јесам са особитим поштовањем љубећи свету десницу

У Будимпешти,
улица Зеленог Дрвета
бр. 15. III. спр. врата 5.

најпонизнији слуга
Ваше Светости
Милојко Југовић,
правник.

Његовој Светости

САМУИЛУ МАШИРЕВИЋУ
архиепископу и митрополиту Карловачком и патријарху српском.

75 потура

Препоручено.
Ajánlott.

Срем. Карловци.

VII.

Сомбор, 25. Јуна 1903.

Слатка мати!

Сутра сретно довршујемо испит учитељичког оспособљења и распуштамо се, па бих рада да одмах кући дођем и што пре те загрлим и ижљубим.

Али како немам довољно новаца, да подмирим све трошкове и да ми још и на пут остане, то те најљубазније молим, да ми првом поштом, ако је могуће и брзојавно, пошљеш 20 К, што ће ми за све залећи.

Надајући се, слатка мати, да ћеш ми још и ову љубав учинити, јесам са усрдним поздравоми и ватреним руколюбом твоја

Лепосава.

Благородној Госпођи

ЈУЛИЈАНИ уд. РАДАКОВИЋ

75 потура

Препоручено.
Expresse.

Загреб.
Јелачићев трг бр. 16.

VIII. *Опис испита.*

Сомбор, на Видов-дан 1902.

Мила моја Зорка!

Писала си ми, када свршим испит, да ти пишем и опишем га, да ли испит и овде тако бива као код вас. Ту жељу твоју ја ево радо испуњавам.

Као што знаш, ја сам у најстаријем разреду српске више девојачке школе, а ту се испит нешто друкчије одржава, него у осталим, нижим разредима, та ми смо за Бога матуранткиње, ми завршујемо ту школу и излећемо из ње као оно птичићи полетарци из гнезда. На овом испиту председава главни известилац школски, а не управитељ као у другим разредима; па онда свака мора говорити из свакога

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

IV.

Београд, 20. Априла 1903. г.

Драги Пријатељу!

Приближује се Ђурђев-дан, крсно име твоје, твоја слава света, за који знам, да славиш и прослављаш као сваки Србин, те хитим, да ти ту српску славу поздравим и честитам.

Као што знаш, крсно име или слава, једино је српски обичај и српска светиња. Где нема славе, ту ни Србина нема. Тога ради сваки Србин с поносом слави и прославља славу своју као највећу светињу домаћу. Тога ради ти и ја ту лепу и величанствену славу српску братски поздрављам и усрдно честитам. Дај Боже, да ти тај свети дан у здрављу и весељу проведеш са пријатељима и друговима; у здрављу га и сваком добру дочекивао и прослављао на многаја љета!

Са срдачним поздравом и братским поштовањем јесам свагда искрен ти пријатељ

Милоје Милојевић,
трговац.

10 пара

Поштованом Господару

ПЕТРУ МИЛИЋУ

трговцу

Будимпешта.

V.

Загреб, 30. Јуна 1903.

Благородни Господине!
Племенити Добротворе!

Ових дана милошћу и помоћу Божјом доврших школе и сад ћу се у име Божје одати своме позиву, да будем од користи како својој родбини тако и милом народу свом.

Но да сам школе свршити могао, имам после Бога једино Вама благодарити, који сте ме и новцем и оделом испомагали, па свршивши сретно школе, први ми је посао и мила дужност, да Вам топло благодарим на љубави и доброти, што сте ме читав низ година помагали. Благи и милостиви Бог, нека Вас обдари зато милошћу својом и сваким добром; нека Вас благослови крепким здрављем и дугим животом, те само добро дочекивали и никада за зло не знали. Да Бог да се хиљадили такови добротвори у народу српском! Ја ћу се пак старати, да будем ваљан син и користан члан народа свога, а Вас, племенитога добротвора никад заборавити не ћу, него ћу Вам целога живота искрено благодаран бити и добро Вам желити.

Са срдачним поздравом и синовљом благодарношћу јесам свагда одани

Ваш

Миливој Радић,
оспособљени професор.

Благородном Господину

ВЕЉКУ ДОБРИНОВИЋУ

великом поседнику.

10 потура

Винковци.

VI.

Ваше Светости

Преузвишени Господине!

Изгубивши оца и матер, прве и највеће добротворе своје, остао сам сироче без оца и мâјке, а уз то и без икаква имања, па да се не бих потуцао од немила до недрага, сетих са Ваше Светости, првога старешине црквено-

ГОЛУБОВ ГЛАСНИК.

— † **Гаврило Витковић.** Гаврило Витковић, српски књижевник и гимназијски професор у мировини, умро је 25. Јула у Неготину, у Србији. Родио се у Будиму 1830. год. где је свршио гимназијске, а филозофске и мерничке науке у Пешти; преселио се у Србију 1857. год и тамо је био најпре мерник а по том гимназијски професор у Београду. Био је и члан Српског Ученог Друштва а за тим и члан Српске Краљевске Академије и Матице Српске. Он је синовац мађарског и српског песника Михаила Витковића. Особито је био ревностан скупљач старих српских књижевних успомена, превео је с мађарског приповетку „Спомен Милици“ од свога стрица Михаила Витковића и „Историју српског народа“ од Венијамина Калаја. Био је и дописни члан „Мађарске Краљевске Академије у Будимпешти. Са своје ваљаности оставио је леп спомен у српском народу. Слава му!

— † **Емил Зола.** На пољутарје Крстова дне о. г. изненадно је умро у Паризу чувени књижевник *Емил Зола.* Био је дошао са свога добра у Париз, па пошто је било хладно, заповеди свом слузи да му загреје собу сиавању. Слуга му собу загреје каменим угљем; али како пећ из собе није била добро затворена, то се јара из нећи разиђе по соби, и пошто је та пара врло загушљива и отровна, то од ње и Зола умре. И жена му је ту ноћила, али је она јаче нарави била, па она дође к себи и опорави се. — Зола је рођен 1840. год. у Паризу, као младић ступио је у чувену књижарницу Хашетову као шегрт, па читајући много омили му књига па и сам постаде књижевником. Писао је романе нове врсте, са којих се брзо прочуо у свету. Његови су романи превођени на све важније језике па и на српски. Но књижеван рад не само да је Золи донео славе, него и новца тако много, да му имање на милијуне удара. Свако веће дело његово доносило му је по 100 и више хиљада франака (круна). Веле, да су се његови стари из Далмације насели у Француској и да су се звали *Зоља*, те по имену судећи и он је наше горе лист. Од речи *Зоља* постало је презиме *Зола*, које је овај славни књижевник носио.

— **Горски Вијенац на чешком језику.** Дивни спев нашега сланога песника-владике Петра II. Петровића-Његоша „Горски Вијенац“ преведен је и на чешки језик. Превео га је књижевник чешки Јан Худев, а издала књижарница J. Отона. Натпис на чешком језику гласи: Horsky věnac, dějepisna udalost z konce XVII. stoleti, Básen. Preložil a objasnil Jan Hudec. По овом преводу ужива сад и чешки народ у овом нашем дивном спеву.

— **Стара Србија.** Стара Србија, област у Турској царевини, у којој много народ српски живи, ужасно страда од бесних Арнаута. Манастир српски *Високи Дечани* толико је страдао, да су се калуђери морали разбећи и оставити манастир пуст. Арнаути су и једног калуђера убили и угледног Србина Стеву Максимовића, који је био дошао у манастир да се моли Богу. Бесни и дивљи Арнаути прелазе и српску границу и улазе у Србију, да и тамо плачкају; али их тамо дочекује српска војска и добро испраши. У Старој Србији и Маћедонији велика је узрујаност међу Хришћанима и долази до борбе између њих и Турака и Арнаута, а власти или не ће или не могу да заштите овај бедни народ, па лако може доћи до читавог рата у тим областима.

— **Велика проневера.** Неки *Јелинек*, чиновник новчаног завода Ледербанке у Бечу поткрадао је тај завод и више од пет милијуна круна проневерио и потрошио. Кад су то опазили, Јелинек побегне, — скочи у Дунав и удави се. Тако је та несита хала скончала живот свој Имао је лепу плату и могао је господски да живи, али му то није било доста, даба га је носио да и краде, па ето докле га је даба и довео.

— **Ужасна бура на Сицилији.** Сицилија је велико талијанско острово у Средиземном Мору, па на том острову беснила је о Крстову дне ужасна бура, названа циклон. Тај циклон је починио ужасне штете; с многих кућа поскидани су кровови и порушени димњаци. Пљусак је био тако јак, да су улице личиле на море. Многи бродови на мору су страдали од судара, тј. један о други су ударили и полупали се. По негде су и железничке шине покидане. Варошица Мадика је грозно страдала. Два потока што кроз њу теку, толико су набујала, да су се излила, порушили мостове и варошицу потопили Многи су се подавили; вода је носила лешине од људи и животиња, кућне ствари и дућанску робу. Преко 400 душа се удавило. Циклон је беснио и по другим местима и починио ужасну штету Рачуна се, да штета износи око 50 милијуна лира (динара или круна). Држи се да је овај ужасни циклон постао од огњевите горе на острову Стромболи, који је близу

предмета. Зато нам и испит траје дуже него у другим разредима.

Још у очи дана испита лепо смо цвећем и ћилимима украсиле испитну дворницу. Председнички и професорски сто̂ смо превукле ћилимима, украсиле цвећем и на њих поставиле краснописе и писмене радње из српског, мађарског и немачког језика; из рачуна, геометрије и земљописа (мапе).

У другој дворници били су нам изложени женски ручни радови тако, да изгледају као изложба каква, коју гости врло радо походе и разгледају пажљиво све радове од најмањих до највећих, који су врло разноники, а по суду наших гостију, и врло лепи.

Опет у другој дворници намештена је изложба цртежа. У њој су цртежи из свију разреда наше школе, па се лепо види поступни рад наш од првог до најстаријега разреда. И ову изложбу гости веома радо походе, пажљиво посматрају и многима се чак и диве.

Испит нам је заказан за Видов дан, тај тужни али и знаменити дан српски, на који је пре 500 година на Косову пропало царство српско и погинуо славни цар Лазар.

Још пре 8 часова искупиле смо се у школу и чекале смо почетак и чим 8 изби, а унутра ступи благородни господин главни надзорник, за њим високопречасни господин прота, па онда наша господа професори, а за њима многобројни гости. Пре почетка смо се молили Богу отпевавши складно ону нашу дивну црквену песму „Царју небесни“. Ако икад то сам се овог пута баш свесрдно Богу молила, да ми да снаге, да одржим овај испит а да се не осрамотим.

Иза тога поче испит и ишао је овим редом: наука вере, словенски језик, српски, мађарски и немачки језик, рачун и геометрија, земљопис, историја српска и општа, природре науке: физика и хемија, наука о кућарству и чувању здравља. Завршили смо пак појањем и певањем светских песама.

По суду главнога надзорника све смо се врло добро показале; одговарале смо лепо, смишљено и поуздано из свију предмета, а гости не могу доста да се нахвале, шта су све на нашем испиту чули и видели, па су особито заволели нашу школу, и веле, да ту школу ваља да сврши свака Српкиња, која жели, да се зове васпитана и изображена.

По свршетку испита г. главни надзорник је похвалио успех и благодарио господи наставницима на труду, јер је њихова заслуга, што смо тако много и тако лепога знања и вештине стекле.

Иза свака два часа испита, излазиле смо напоље по 10 минута на свеж ваздух и да се школа проветри, а гости су за то време разгледали изложбе радова и цртежа.

Сутра дан смо имали у св. цркви благодарење и добиле смо сведочанства, која је осим г. управитеља и разредног старешине потписао и главни надзорник школски. Тиме смо сретно ову школу свршиле, и које су са стране одлазе кући, а које смо из места, дахнусмо душом и сад смо све радосне и веселе тако, да ти то не умем описати.

Ето тако би и прође наш испит.

Тим прими мој срдачан поздрав; поздрави и своје миле родитеље и изручи им мој рукољуб. Ја сам потпуно здрава, што и теби од свег срца желим и јесам свагда твоја искрена

Љубица.

10 потура

Поштованој Госпођици

МИЛЕВИ РАДИШИЋ

ученици IV. разр. срп. виш. дев. школе

у Панчеву.

(Наставиће се.)

притицање новца у Задругину благајницу олакшало тачност и брзину свега управана рада, а нарочито убрзало спремање Задругиних издања. Улози су задругарски: за добротворе, који плаћају једном за свагда, најмање 150 динара или круна; за оснивaче 10 динара или круна, и за улагаче 6 динара или круна Добротворски се улог може уплатити и у три рока (по 50 динара или круна), најдаље за три године. Она лица, која би кога покојника уписала за добротвора, могу, по својој вољи, или примити једном за свагда само сва раније кола Задругиних издања, или одредити коју школу или другу просветну установу, да се њој шаљу кола која унапред буду излазила. Управа сматра за дужност напоменути задругарима и то, да оснивачки улог свакоме који га редовно плаћа за двадесет година доноси после тога сва добротворска права. Улагачки улог од шест динара или круна једва достиже за подмирење трошкова око појединих кола; зато управа Задругина моли поверенике и пријатеље Задругине да се нарочито заузму за купљење чланова добротвора и оснивача, не занемарујући при том ни купљење улагача, јер је Српској Књижевној Задрузи главни задатак: и да изда што више и што бољих књига, али и да их рашири међу што већи број читалаца. У Задругиним магазинима има још свих досадашњих редовних кола Задругиних, која стоје на расположењу пријатељима ваљаних српских књига. Исто се тако могу куповати и оне књиге Забавника које још нису распродане. Кад управа буде одлучила штампати коју нову књигу Забавника, објавиће се претплатницима, који ће тада полагати претплату. Досадашњим књигама Забавника и осталим Задругиним издањима, као и појединим редовним колима и засебним свескама из њих утврђена је продајна цена у списку Задругиних књига а и на корацима тих издања. Али да би се оним пријатељима српске књиге, који било из којих узрока нису могли до сад узети које од Задругиних издања, помогло да накнадно дођу до њих по повољнију цену, управа је одлучила да попусти од утврђене цене свакоме купцу који од једном узме Задругиних књига: преко 100 динара 40%, од 80—100 дин. 30%, од 60—80 дин. 25%. од 40—60 дин. 20%. Претплата се из Хрватске, Славоније, Далмације, Босне и Херцеговине шаље или право у Београд управи или г. Милу Маравићу, штампару у Загребу (Duga ulica br. 8.); а претплата из Срема, Баната, Бачке и остале Угарске шаље се или право Задругиној благајници у Београд или Српској Манастирској Штампарији у Сремским Карловцима. За обавештања могу се обраћати и комисионару Задругину, госп. Николи Кукићу, у Загребу (Šenoina ulica br. 1.) Још од постанка свога Српска Књижевна Задруга даје редовно својим читаоцима готово два пута онолико колико им је дужна дати, по правилима својим. С тога се управа и нада да ће њен позив и на једанаесто коло Задругиних књига наћи у свима редовима нашега народа досадашњу свесрдну предусретљивост, а још многобројнији одзив. Председник Српске Књижевне Задруге *П. П. Ђорђевић*, потпредседник *Жив. Живановић*, тајник *Љуб. Јовановић*.

Календар Матице Српске за годину 1903. год. која има 365 дана. Год. II. 8° стр. 200. Овај *календар* Матице Српске и још *шест* књига за народ, што су ове, 1902. год. изишле, стају сви скупа само 1 круну, а сâм календар вреди толико, али се он сâм за себе не продаје, него са оним књигама заједно. Календар је врло леп и добар, а и остале су књиге добре, зато их топло препоручујемо нашем народу, који само за 1 круну добива шест ваљаних књига.

Рад пете главне скупштине савеза српских земљорадничких задруга и централне касе српских привредних задруга одржане у Митровици (у Срему) 13. (26.) Маја 1902. год. Штампа српске штампарије у Загребу 1902. 8° стр. 73. Цијена 70 потура. Ово је врло занимљива и поучна књига за наш народ, зато нека нико не жали 70 потура, већ нека купи ову ваљану књигу и њоме се користи.

Стеван Твртко I. краљ питоме Босне поносне за милу српску младеж као испитни дар и поклон написао по српским и туђим писцима Петар Ст. Иванчевић (с двије слике). Издање Миливоја Каракашевића. Српска штампарија Владимира Бајића у Сомбору 1902. год. 8° стр. 48. Цијена 40 потура. — Ко жели, да се упозна са прошлошћу наше Босне поносне, нека купи ову лепу и јефтину књижицу, и нека је пажљиво чита, а то би ваљало, да учини сваки Србин.

Илустрована историја српског народа од најстаријих времена до краја 19-ог века за народ и школу. Друго умножено издање са 140 слика и 1 картом. Издаје Коста Мандровић у Бечу. Свеска 4. са 9 слика. Цена 25 нов. или 65 дин. пара. У овој се свесци говори о краљевима српским: Драгутину, Милутину, Стевану Дечанском и Душану Силном, дакле о најсјајнијем добу српске државе.

Сицилије По свој Италији купе се прилози, да се помогне пострадалима на Сицилији

— **Нове српске земљорадничке задруге.** У последње време основане су и у живот ступиле ове нове српске земљорадничке задруге: 1. у *Бач-Сентомашу*, друга, којој је председник Новак Туцаков, заменик му Младен Гавански Николин, пословођа Милан Кађански; 2. у *Парти*, којој је председник Љубомир Стојалов, а пословођа Стево Нешков; 3. у *Кулашину*, којој је председник Ђорђе Гајдобрански, заменик му Јосиф Гајинов, а пословођа Станко Протић; 4. у *Старом Бечеју*, којој је председник Милош Косанов, заменик му Сава Мосић, пословођа Илија Свирчевић.

— **Нове стотинарке.** Од новога новца скорим смо добили нове 50-ице тј. банке од 50 круна, а сад су већ готове и нове стотинарке, банке од 100 круна, које ће се пустити у промет 20. Октобра о. г. Чим нове стотинарке ступе у живот, почеће се старе стотинарке од по 100 форината обустављати, док их са свим нестане.

СВАШТИЦЕ.

Недозреле јабучице (парадајз). Кад је јесен сувише хладна, јабучице не могу да сазру сасвим, него остану зелене. Овако зелене јабучице само ако су потпуно израсле треба скупити са целом биљком, ишчупати из земље, па их прострти на простирку суве сламе. Ту ће јабучице лепо сазрети, шта више добиће особито пријатан укус. Дозревање јабучица на овај начин сасвим је поуздано, јер је већ и опробано.

Број женских у служби место мушких. У Северној Америци женске раде и мушке послове и у разним струкама има их на хиљаде како нигде више на свету. Тако у Здруженим Државама има: 3605 женских проповедница место свештеника, има 1009 женских адвоката, 7399 женских лекара, 787 лекара за зубе, 2193 новинара, 1040 архитекта, 946 трговачких агената, 409 електротехничара, 45 машиниста у железничким возовима, 91 стражар, 167 зидара, 696 ковача, 1805 рибара, 1320 ловаца, 2 машинисте на автомобилима и 5282 бријача (бербера). Дакле се иоказује, да женскиње уме и може да ради сваки посао што и мушки раде и све их се више одају и на мушке послове. Код нас у Европи видимо женскиње као раденице на пошти и железници, у трговинама и новчаним заводима; а у Америци су ено и зидари, и ловци и рибари, и ковачи и новинари итд

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Српска Књижевна Задруга. Позив на упис на *једанаесто коло књига*. Навршило се десет година живота и рада Српске Књижевне Задруге. За ово време опремљено је међу српске читаоце десет кола редовних Задругиних издања, у седамдесет одабраних и лепо спремљених књига, које су штампане у више од пола милиона примерака. Српски народ је умео лепо схватити задатак своје Књижевне Задруге, и свесрдно је прихватио Задругине књиге, тако да се за кратко време Задругина рада упетостручио број у коме се до појаве Задругине штампала и ширила српска књига, и Задругина се издања данас редовно жељно траже и радо читају и тамо где је иначе ретко и допирала српска књига. Управа Српске Књижевне Задруге, судећи по досадашњем лепом одзиву на који су Задругина издања наилазила у српских читалаца, с правом очекује да ће тај одзив бити све бољи и бољи, и у тој нади отвара упис и на једанаесто редовно коло Задругиних књига, у коме ће бити ови списи: 1. Скупљени драмати Ј. С. Поповића, свеска I.; 2. Јоакима Вујића „Путешествије по Србији,“ свеска II. с картом ондашње Србије и са сликама; 3. „Причања Вука Дојчевића“ скупио и сложио Ст. М. Љубиша, свеска II.; 4. „Приповетке Ђ. Јакшића,“ светка I; 5. „Ускок,“ роман С. Матавуља; 6 „Тарас Буљба,“ приповетка Н. В. Гоголја, у преводу др. Драг. Мијушковића. Моле се скупљачи претплате и повереници Задругини да што пре отпочну прикупљати претплату и чланске улоге за ово коло, и покупљени новац шаљу Задругиној благајници, како би редовно

3. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Јово Ђурић Кључ (Босна.)

Две су речи браћо моја,
Свака ј' од њих од три слова;
Чим се једна сврши,
Тако друга дође,
Прва се опет јави,
Тек што друга прође.
Једна другу прати,
Једна другу чека,
И то тако бива
Од века до века
„Ради, ради, ради!“
Прва реч нам збори,
А друга нам вели:
„Одмор' се одмори!“

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци** и то *1. Загонетка:* Бранко — Ранко — Анка — Ана; *2. Ребус:* Више виде четири ока него два; *3 Коњички скок:*

Буди храбар када туга дође,
Стегни срце у сломљеним грудма;
Сноси тугу док једном не прође,
Ал' је никад не показуј људма!

За слабијег сматраћете људи,
Када виде сузне очи твоје;
Тврђе су им од камена груди,
Пред патником са презрењем стоје.

Правилно решили: Бранко Миловановић у Турској Кањижи: 1. 2. — Мила Љубе Станојевића у у Шапцу: 1. 2. — Ђорђо С. Лазаревић у Дол. Тузли: све. — Светислав Торњански у Пивницама: 1. — Ђорђе Васић и Станко Николић у Зворнику: 1. 2. — Душан Ћапа у Бос. Дубици: 1. — Душан Подградски и Книну: 1. — Радован Стојадиновић у Деспотовцу: 1. — Анто Ђ. Кошутић у Автовцу: 2. — Славко и Миленко Марковић у Новом Саду: 1. — Драгутин Петровић у Бос Дубици: све. — Паја Сербул у Лугошу: све. —

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Анто Б. Кошутић у Автовцу. Ово је сад већ добро и донећемо.

Ал. Кој. у Београду. Добро је и донећемо.

Дим. Јевтовић у ман. св. Тројице. Ово је доста добро и згодом ћемо и донијети. И један ребус је сасвим добар и донећемо га.

Драгољуб Т. у Н. С. Има и добрих ствари, али је све хаљкаво и на брзу руку рађено. Особито је добра она песма по мађарском, али је ваља брижљивије прерадити и марљивије написати, па ћемо је радо и донети.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

Голубови коштуњици.

1. РЕБУСИ.

Саставио: Чика-Васа у Београду (Србија.)

1. $\frac{\text{Ло}}{\text{ц}}$; 2. $\frac{\text{к к к к}}{\text{то}}$; 3. $\frac{\text{ње}}{\text{мета}}$;

2. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Јово Ђурић Кључ (Босна.)

н'о	бри-	се
мо-		ски-
гу	Кад	би

му-	те	Не-
ски-		го
ду-	чи	да

дуж-	да ?	же,
кад		је
Рад	ност,	се

бри	Пак	ну-
не		га
та	та	што

се	ће	же,
знај.		ћи
ма-	мо	Ил'

дуж-	ња	сва-
је		ност
ва-	ком	Да

из-	Из-	тра
су-		ве-
сно,	не-	је

да	По-	све-
та		ра-
сле	и-	ствар

Сло-	рић.	о
Јов.		дар.
о	жи-	ђу-

тра	То	о-
став-		су-
За	не	ња ;

гра-	не-	је
Ка-		ми-
ки	нам	о

мо-	год	сврш-
нас		жеш
Што	шит'	да-

ГЕРАСИМ ЗЕЛИЋ

СРПСКИ НАРОДНИ КЊИЖЕВНИК И ДОБРОТВОР

У СЛАВУ 150-ГОДИШЊИЦЕ МУ.

Знаменити људи су нам као оно звезде преходнице, које нам ноћу светле па показују правац света и које је доба ноћу. И знаменити људи нам светлим својим делима показују пут и правац, којим треба да идемо, па да будемо од веће користи и себи и народу своме. Таквих људи ваља сваком згодном приликом да се сећамо, да нам буду светли примери, како да будемо достојни потомци својих славних предакâ.

Такав један славан предак наш јесте и *Герасим Зелић* архимандрит, добротвор и књижевник народни, коме се овога лета навршило 150 година од како се родио, да буде на дику и славу народа свога. Ту прилику прихваћа и „Голуб“ да га се сети и с њиме и своје читаоце упозна.

Герасим Зелић се родио 11. Јуна 1752. год. у селу Жегару у Далмацији. На крштењу му је било име Кирило (Ћира), а кад се покалуђерио примио је име Герасим. Он је у детинству много патио од главе, па се заветује мати његова, ако оздрави да ће га посветити Богу, да буде свештеник. Да би свој завет испунила, она га даде некој калуђерици Ани на науку. Њу су звали баба-Штула по томе што је била хрома па је ишла на штули (дрвеној нози). У оно време у целој Далмацији није било школа, па ко је шта хтео да учи, ишао је у манастир калуђерима. Тако је наш Ћира ишао на наук баби-Штули, и зато, што је она њега учила, он је њој чистио собе и двориште, прао суде, цепао дрва и ложио у пећ — и ето то јој је била плата.

Кад му је досадило код баба-Штуле, он оде у манастир Крупу калуђерима, па кад се токалуђерио, хтео се одати сликању икона, да буде молер. Тога ради оде у Кијево у Русију и тамо је све своје другове у сликарској вештини надмашио. Радио је и дању и ноћу, и од тога силнога напрезања очију, стадоше му слабити очи, па бојећи се да не ослепи, врати се кући. Дошавши кући оде у Цариград, где га Цариградски патријарх произведе за архимандрита тј. за главнога старешину у манастиру.

Од тога деба он је много путовао по свету а све зато, да би свом народу што више привредио. У Русију је путовао да добива књиге и друге потребне ствари за цркве и манастире у својој околини. Књиге је обично добивао на поклон а добивао је и много милостиње у новцу. Путовао је и у Цариград патријарху, у Петроград, па у Париз, престоницу француску, цару Наполеону Бонапарти, у Беч итд. Говорио је са више царева и краљева, са многим министрима и другим великим људима, и никад се у забуни није нашао. Све своје путове врло је лепо описао у књизи под насловом: „*Житије, сирѣч рожденије, воспитаније, странствованија и страданија.*“ То му је и једино књижевно дело његово, али врло поучно и занимљиво, тако, да се и данас у сласт чита, и ко га чита, ужива у њему. У путовањима својима и у животу имао је и многе патње и невоље, јер су га непријатељи гонили где год су могли. Али поштење и правда ипак надвладају и он постане главни старешина (генерални викар), над три српска манастира у Далмацији и то над: Драговићем, Крупом и Крком, и над православним црквама и свештеницима у Далмацији.

У оно време велики је неред владав у православним црквама и свешт-

У СОМБОРУ, 15. ОКТОБЕРА 1902.

ЗВОНИК.

ЗНАЊЕ.

Драгоцено ј' благо
Наука и знање,
Без тога нам ништа
Не вреди имање,

Јер имање треба
Чувати до в'јека, —
Наука и знање,
Чувају човјека.

Бар, (Црна Гора). **М. Јововић.**

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

управља царско-краљевско намесништво у Задру, престоници Далматинској; али ова задужбина још није ступила у живот. Обе задужбине заједно износе сад око 100,000 круна, и најјасније казују, како је племенито срце имао Герасим Зелић, што га је учинило добротвором народним, а књига му „Житије“ умним јунаком, па са тога је ето славан Герасим Зелић, и са тога ће га се народ наш довек сећати и благодаран му бити.

Српка Књижевна Задруга издала је Зелићево „Житије“ у три лепе књиге, које треба свако да чита и њима се користи, а Герасиму *Зелићу* нека је слава и овога и онога света!

НА́ДА.

Са сваке су стране опколили
Моју лађу грозни вали;
Громови тутње, севају муње,
И облаци грдни пали!...

Свуд је тама, нигде сунца нема;
Нит' у помоћ братских рука,
Да избаве моју малу лађу
Од страдања већих мука!

Ал' гле, један зрачак где с' помаља,
И ако ми лађа страда,
Он је ипак муком уздржава
Да не тоне: то је на́да!

Цариград, 1902. год. **Нико ђуров Вучетић.**

ШТА ВРИЈЕДИ ЗАНАТ.

Посвећено онијем који су од ништа постали нешто.

Давно је то било, још прије 40 година, у вароши С. живио је један сиромах надничар, ожењен је био, радио је колико је могао, да прехрани себе и жену. И она је радила. Ишла је у дрва, у махали је слушала, те би тако и она што год привриједжила. Бог им је поклонио здравље, те су са својим стањем задовољни.

Бог им је био подарио двоје дјеце; али, Бог их дао, па и узео — умријеше. За њима су осјећали велику жалост. Иза тога жена му роди треће дијете, коме нађенуше име Савица. Родитељи су осјећали велику радост, макар и ако је женско. Али и ако бијаху веселији и ако се осјећаху сретнији, од тада им је било теже. Жени је доста било у кући сигурати, опрати, очистити и дијете гојити, а муж се морао старати за све кућне потребе.

Тако су живјели из дана у дан. Кад би Драго (тако му бијаше име) имао посла бијаху весели, а кад не би имао што зарадити и са хљебом би оскудијевали.

Послије, кад је мала Савица почела пузити, мати би је у комшинце оставила, па би и она у комшилуку кога што-шта послушала, тако би што год и она зарадила, па и Драги је било одмах лакше.

Тако су радили и деверали, час боље, час горе, зарађивали су толико само да се прехране, као и свака сиротиња.

ству, а шкôлâ нигде није било. Много је муке имао Герасим, док је све уред довео; он је и прве школе тамо засновао и тима постао просветитељем српским. Он је код цара Наполеона израдио, да Срби у Далмацији добију и свога владику (у оно доба је Далмација била под Француском).

у селу Жегару. Ова му задужбина износи сад преко 30,000 круна. У Будиму и умре Герасим 1828. године и тамо буде сахрањен, али благодарни питомац његов Герасим Петрановић, садањи владика Бококоторски а као архимандрит манастира Драговића, пренео је кости његове 1868. године у

ГЕРАСИМ ЗЕЛИЋ добротвор и књижевник српски.

Овај родољубив Србин допао је и заточења у Будиму и док је тамо био у заточењу, засновао је са 8000 фор. задужбину на васпитање православних младића за свештенике у Далмацији. Та задужбина износи сада преко 60,000 круна. Засновао је он још и другу задужбину за издржавање српске школе манастир Крупу и тамо их положио на вечно почивање.

Првом задужбином његовом управљају народни фондови у Срем. Карловцима. Од њеног приплода добивају стипендију ђаци из Далмације, који се уче у Богословији у Срем. Карловцима. Другом пак задужбином Зелићевом

јевку оставила, ако би се Драгутин пробудио да га приљуљне. Чим би посао свршила, пала би јој на ум дјеца, па би отишла кући. Доста пута би нашла од плача заценута малог Драгутина, Савица га у колијевци љуља, а он не ће никако да се умири, тада би и она заједала, открила би га, пјевала му и тепала. Кад би их тако јадна мати затекла често би пута уздахнула; али не бива друкчије, сиротиња је сиротиња, радити се мора, па тако је и радила из дана у дан.

Дан за даном пролазаше, Христа иде, ради и посрће. Дође вријеме и мали Драгутин пође пузати, послије и прохода. Христи је одма лакше. Сад је могла и у дрва отићи, и не би се толико као прије са дјецом мислила, зна, кад се мали Драгутин пробуди, Савица ће га занимати и с њом ће се забављати, док се она поврати кући. А кад јој дјеца порастоше она би се тада и на већи пут одважила и пошла. У Херцеговини тога времена не бијаше поште, што носи из мјеста у мјесто писма и пакете. Тога времена не бијаше ни несретних кôла и некмо ли фијакера и жељезнице. Ако би ко год хтио родбини што год у Мостар, Љубиње, Требиње или у друга мјеста послати, звао би Христу, да она отиђе и донесе. Тако је она вазда имала посла. Кад би хтјела поћи на пут, дјеци би оставила хљеба а ако би имала и смока; једну од комшиница би замолила, да јој пригледа дјецу, док се она с пута поврати.

Кад јој Драгутин бијаше дорастао за школу, нико од ње не бијаше веселији, што јој је син приспио за школу. Купила му је нов Буквар и спремила га са осталом дјецом, а она је стала од драгости са сузним очима за њим гледајући и шапућући: „Подржи ми Боже, што си ми поклонио!“

Тада је и у школи теже било учити. И пуки сиромах морао је плаћати школарину, а осим тога књиге и друге школске потребе куповати. Па и књиге су скупље биле. Часловац је био пуно скупљи, за њ се тада плаћало по 8—9 плета,*) а Псалтир је био још скупљи, он је коштао и 10 плета. Али све то Христу није ништа плашило. Она је осјећала само радост, кад је дочекала, да и њезин син пође у школу.

Драгутин је у школи добро учио. Осим школских књига мати му је купила и пјесмарицу: *Краљевић Марко.*

Кад би настале дуге зимске ноћи, Драгутин би јамио пјесмарицу, па би из ње пјевао: како је Марко казивао на коме је царство, како је изорао три товара блага; како је посјекао дванајест Арапа и др.

У Христе је срце жаловито, па када би слушала дирљиве призоре, сузе би јој на очи удариле, а чешће пута и од драгости би заплакала. Боже, нема нико од ње веселији; син јој научио у школи, чита к'о воду!

Једанпут кад Драгутин пјеваше, како је Марко посјекао дванајест Арапа и од њих избавио робињу дјевојку, отаврзе и Христа, да о себи прича:

„Тако је“ — вели — „било један пут и са мном. Ја пошла у Требиње, кад на Кличање, (брдо близу Требиња) заокупише ме аскери (турски војници), а ја бјеж' мајчин сине, потеци ја пред њима а они за мном, а један се бијаше за мном натурио — готов ме стићи, све нешто мрмоси (збори) турски, а ја се кривим, вичем иза свега гласа: помагај, има ли и'ће ико! Они ме аскер бијаше готов стићи, ја се вићох на невољи, стадох, па узех хрипу (камен). да га сможджим (ударим), а све се кривим. Док од некуд дође један Турчин, — Бог му помого — па пут онога аскера, а он утече. Да не би онога Турчина, Бог зна, шта би од мене они

*) Плета је новац од 34 новчића.

Дани су пролазили. Мала Савица је већ и проходала, па је и родитељима одмах лакше. Дијете само нека није гладно, са другом ће се дјецом забавити. Сад мати може отићи и у дрва, па и оцу је одмах лакше. Али иза тога настају црни дани и јадна жена остаде удовица.

Драго се разбољео а жена му отежала. Он лежи на постељи а жена му посрће од немила до недрага, да заради кору хљеба. Тако бијаше из дана у дан. Јадна жена не осјећа никаква умора, ради дневи, ноћи, труди се колико може и не може, само да у кућу што год привриједжи. Драги болест иде све на горе, жена се код куће и не савија. Код њега је мала Савица, дода му воде или што друго кад јој заиште. Он је чешће пута привије себи, сузним очима гледа је, милује и шапће: „Јадно моје дијете, јадно сироче, како ћеш нејака иза мене останути!“

Кад Драго виђе да му се смрт приближује, дозовну жену, па јој рече:

„Христо, ја вйђу да сам већ од онога свијета, халали (опрости) ми, ако сам ти кадгод на жао учинио, У сиромаштву — у јадној потреби свашта се догодити може. Ох, јадна сиротињо!“

Христа поче плакати и кроз плач јецајући њега тјешити:

„Шта ти је, Бог с тобом! Шта си се преп'о? Свак је муци дужан. Причувај се, Бог ће дати, па ћеш оздравити. Болест је болест, на кола долази, а на длаку излази!“

„Јадно ми здравље! Јадна моја сиротињо! Више ме боли што вас на рђаву реду остављам, више но што од болести патим. Халали ми, Христо, што смо се и очима виђели. Ја халаљујем и тици у горици и мраву на земљици!“

„Халал ти било и овога и онога свијета, мој вијерни друже, моја једина надо,“ — кроз плач прошапшта Христа.

Од тада Драги је ишло све на горе. Једне вечери бијаше га спопала мука. Она кука; комшије се искупиле. Савицу су пренијели у комшије. Драго се с' душом бори; поче се стишавати, умири се. Опет се поче протезати, преврати очима, прошапта: „ће ми је дијете, дајте ми дијете, дијете... да га... видим... дијете... Са-ви-цу!“

„Заспала је, заспала је. Нека је, нека спава. Шта ће ти Савица?“ — шапутаху комшије.

„Хри-ста! Са-ви-ца!“ — опет, могло се разумјети, да изговори. Опет отвори уста, протеже се и, умрије.

„Умрије, имаш ли свијећу? Брже свијећу? Умрије!“ — шапћу комшије. Христа цвили као кукавица, а све сузе бурком теку. Ужегоше и свијећу. Она кука и набраја, они је разговарају, али не могу да је разговоре.

*

Јадно је то. Мртваца носе из куће: жена и нејако дијете пиште, а у кући нигђе праха брашна. Послије, све се разишло, нема никог да дође, да их утјеши и разговори — да им у крајњој невољи поможе.

Јадна сиротињо!

Христа би доста пута сама себе тјешила: „Бога има свачијега, он се за свашто брине и стара, дâ ко и мене не заборави.“

Тако је и било. Бог је није заборавио. Поклонио јој здравље. Сваког дана у комшилуку би оставила малу Савицу, па би ишла да кога што послуша. Чешће пута отишла би и у дрва, убрала би бреме, на се га упртила, па однијела дома а чешће пута би и продала. Толико је зарађивала, да се могла с малом Савицом прехранити, кућну кирију платити и по гђе који новчић оставити, да им се у невољи нађе.

До четири мјесеца послије Драгине смрти она роди мушко дијете, и наде му име очево — Драго. Сад јој је било теже. Ако би отишла да што кога послуша, малу би Савкицу уз коли-

зимити, спрема се да се сели у топлије земље: у Африку и Азију. И наша приложена слика представља нам гомилу таковых животиња: сисара и птица. Тако вам је ту тамо на висини десно *крагуј*, грабљивица птица из врсте орлова, која тамани ласте, пи као да зна, да се *ласте* купе у јата и спремају за сеобу, те се и он ту налази, па жустор будући у гомили лако до плена дође. Лево од њега види се *бусард* врста соколова, али по тежи, није тако окретан, зато и не тражи плена међу птицама, него му је главни плен мишеви пољски, а сад при орању мишеви се највише виде а он их са висине кечи. Ниже бусарда на грани су *сенице*, лепе и несташне птичице, које тамане зарезнике и лептирија јаја, сад се све више приближује селима и варошима, да у баштама на воћкама у заклону људском проведу зиму. Више њих на гранама види се *иух* из врсте веверица врло жива и мила животињица нешто већа од миша а и наличи на веверицу, што се несташно по дрветима вере и тамо себи и гнезда прави, у којима ће се сместити и сву зиму до Априла месеца преспавати. Лево од пуха је певач *дрозд*, красна птичица, која се не сели од нас, него је људи лако ухвате, те у кавезу по собама држе, где умилном песмом веселе укућане. Испод јата ласта види се јато *вивака*, птица отприлике као голуб велика такође се спрема за сеобу и тражи топлије крајеве, да и тамо око бара као и код нас проведе време, док наша зима не прође, па да се опет к нама весело врате и дерњавом „виви!“ испуњавају ваздух.

Но понајбоље види на слици *јазавац*, са клипом *кукуруза* у истима. Буде око једног метра дуг, налик је на медведа, ноћу само излази у плен. Живи у јазбинама, које сâм ископа, и које само један излазак имају, ма да су у више грана раздељене. Ту дању спава, а ноћу иде да тражи хране: жиле, воће, кукуруз, бубе, младе зецове, мишеве, јаја и др. Зими се скупи у јазбини и преспава зиму као и медвед. Млад се даде припитомити, али је и онда зао и пакостан. Кожа му је добра за ловачке торбе и за превлаке на сандуцима, а од длаке му праве се кичице (пемзле). Од лоја његова прави се врло леп бео сапун. И он у ово доба оправља јазбину, да боље презими зиму. — Лево више јазавце види се *црвендаћ*, птичица певачица рода славујева, као славуј и велика, озго прљаво-зелен, по прсица жућкасто-црвен; лако се припитоми и лепо пева у кавезима; али с јесени одлази од нас и тек нам се у пролеће враћа. Испод црвендаћа види се птица *зимород*, коме су глава и крила зелени, по трбуху рићаст, кљун као у детлића дуг и прав. Станује најрадије код плитких обала па отуд кечи рибице, пијавице и разне водене бубе. Зими се вића око врућаца и руша у леду, око који по ваздан чечи, те и зими остаје код нас, због чега се и зове зимород. Гнезда прави у обалама, где и јаја носи и птичиће леже. — Лево од њих види се *чаиља*, озго пепељаве оздо беле боје, а спред по врату има дуге црне пруге. У јесен одлази од нас, а лети се бави око рибњака и језера, где врло радо лови рибице. — Уз чаплју се види и *букавац* познат са свог јасног гласа и јаког дерања у ритовима. Има необично дебео врат а боје рићe са црним пегама; буде скоро метар висок. И он се с јесени сели, јер кад се овде смрзну баре и ритови, где живи, не би имао шта јести, — зато се сели. — Испод њега се види *видра*, које код нас има много у Срему на обалама воде па дању се завуче и спава, а ноћу иде у лов на рибе и врло је прождрљива. Тело јој је модре длаке, буде око метар дуга, ноге су јој кратке и међу прстима има кожицу за пливање као у гусака и патака, зато

аскер учинио. А да сам имала пушку, убила би га, вала, к'о пиле. Каква посла има он са женском главом! — А међер је и прије свашта било. Да не би Марка, ко зна шта би Арапи са оном ђевојком учинили! Али Марко их свије посјече — светила му се она, — па ђевојку лијепо удоми и стече пријатеље.“

Кад је Драгутин изучио школу, погоди се са једним кафецијом, да га служи, а он да му плаћа по 30 гроша на мјесец. У тога кафеције служио је цијелу годину. Послије нешто му суну у главу, стаде се промишљати: „А шта ћу ја овђе, ни каната ни заната, не ћу, овако ми не бране никада, та умије свак испећи кафу и наточити чашу ракије. Ја ћу на занат, занат је златан, не ће ми дати никада да умрем од глади. Моји врсници уче, данас су шегрти, па кроз неколике године и они ће постати мајстори. А ја у кафу, па слушај, никад ми овако не веле имати двије јаке за вратом. Не ћу, ја ћу на лијепи занат.“ Зато каза и матери. И она пристаде, само вели: „Отиђи па кажи за то газди, и с њим види конат (рачун), па нек' ти је сретно!“

Казао је и газди. Он га уставља, обећава му вишу плаћу, али Драгутин никако не ће, он хоће на занат.

Газда му вели:

„Кад не ћеш код мене да останеш, а на који би занат?“

„На кундурџилук.“

„Па у кога би мајстора волио — или у Вулетића или у Вијаловића?“

„Вулетић је пјанац, а Вијаловић није, а у Стоцу више их и нема, Па би ти боље било у Вијаловића.“

Газда изађе из кафане, а Драги се срце стегло, весео је што ће на занат, а опет се мисли, хоће ли га хтјети примити. До мало врати се газда, на њему се види, да није весео. Каже: „Био сам код Вијаловића, питао сам га би ли те примио.“ Па ми рече: „Кад бих ја данас стано друге учити, сјутра би ми они преузели посао, па па шта би ја онда радио!“ — Ја одох код Вулетића, мислим, он ће те примити, мени за љубав, кад му речем.“

Газда оде, а Драгутин остаде промишљајући: „Ово ће за ме бити ћорава посла. Он ме уставља да код њега останем, па кад виђе да не ћу, иде од једнога до другога, те их намеће, да ме не приме.“

Тако је Драгутин мислио, али се преварио, газда му бијаше поштен човјек, те му жељаше добра као своме дјетету.

Дође газда у кафану, на њему се види, весео је. Прича Драгутину, како је био код Вулетића, и како му је рекао: „Имам их доста, али за твој ћу га хатор примити.“ — Већ хајдемо код њега па се погоди!

Пођоше. У Драгутину све нешто стреца. Мисли се, а не зна шта. Нити је весео а ни тужан, нити зна шта осјећа. Дођоше мајстору на дућан. Шегрти се подмукло смјехоле намигују на Драгутина. Мајстор се уозбиљио. Драгутин приступи њему и пољуби га у руку. Мајстор показа лице веселије, каже му: живио, живио! А Драгутину као да се с душе сними некакво бреме.

Погодили су се и уговорили, да Драгутин четири године учи занат, а тада да му мајстор купи халат.

Од тада је Драгутин постао обућарски шегрт. У свему је послушан био. Радио је као мравак, и тако је изучио занат. Послије је постао и калфа. Тада је почео добивати и плаћу. Чувао је сваки новчић, а увјек се клонио рђава друштва. Неки су га ради тога и мрзили, прозвали су га били „кукавицом.“ Он се није осврћао на њихове ријечи, у себи је мислио: виђе ће се ко је кукавица.

Тако је радио и чувао. Кад је видио да са својим новцем може отво-

рити радњу оде у М., купи робу и поче о себи радити. Муштерије се намножише, радња му добро иде, па тако све из дана у дан.

Стекао је лијепо имање. Најпре кући кућу, послије њиву, купи и другу, па и трећу; поче куповати и винограде, па стаде зидати и другу кућу.

Сестру је удомио, а и он се оженио. Бог му је подарио дјецу. Најстарији син пошао му је и у школу.

А Христа? — Она је већ остарјела. Бог јој је под старост лијепо дао, сад нигђе не посрће, већ се са својом унучади разговара.

*

Сад можете судити, шта вриједи занат. Данас има сваковрсних заната. Ради тога се основала и Српска Задруга, којој је сједиште у Загребу. Она се стара за сиромашну дјецу, те их намјешћа на разне занате. Зато се и сиромашној дјеци лако нађе занат, само ако су добра и ваљана.

До родитеља стоји, ако им дјеца код очију остану ћорава и код рука саката. Данас је дијете лако занату изучити. Сретан је сваки човјек, коме је Бог и у сиромаштву поклонио дјецу, само ако их на добро упути.

Доњи Поплат, код Стоца 1902.

Спасоје Ђурић, срп. нар. учитељ.

ОЧЕВОЈ СЈЕНИ.

Кад се сјетим оца мога,
Кога самрт рано узе
Из срдашца поуздахнем
Благодарне лијућ сузе.

Оче мили! да још живиш
Колико бих сретниј' био,
Јер од када тебе неста
Тужан ми је свијет цио.

Али судба хтједе тако,
Покоран сам Божјој вољи;
И за овог кратког вјека
Добре чека живот бољи.

Свак је смртан ко се рађа,
Само добра дјела живе
Особито народ српски
Зна поштоват' своје диве.

Зна штовати и цјенити
Рода славне витезове,
Који мачем растурају
Таму ропску и окове.

И ти оче не поштеди
За род мили труда свога,
Та утјеха бити ће ми
Мелем тужног срца мога.

Твој си живот доста пута
Смртној коси излагао!
Рад љубави отаџбине
Био би га сто пут дао.

За то нек' је теби слава
Син ти кличе оче драги!
Твоју душу у рај свети
Помилова Господ благи.

Подгорица, 1902. год.

Павле Глига Вулева.

У ОКТОБРУ.

Увелико смо већ у месецу Октобру, који се по том, што је у њему већ лист зрео, те опада, зове и Листопад. То је право јесење доба. Свак хити да посвршује своје јесење послове и спреми безбрижну зимницу. Већ је и берба прошла а довршује се кукурузна берба и сеју јесењи усеви: жито, јечам, репац.

Крагуј. Бусард. Сенице. Пух. Дрозд.
Ласте. Вивци. Јазавац. Црвендаћ. Чапља. Букавац.
Јеж са њутицом. Црвендаћ. Зимород. Видра. Лиска.

У овом месецу види се ужурбан посао по животиња: свака се или спрема за зимницу или, ако не може овде пре-

врло добро плива. Но пошто јој је месо укусно а кожа добра за поставе, то је свет радо лови. — Баш пред њом види се птица *говедарка* као чворак велика, врло се радо бави близу говеда зато се и зове говедарка и близу коњâ, отуд је зову и коњушарка, па с њих хвата мухе и други гад и тиме се храни. И она се сели и у пролеће се враћа натраг. Иза леђа видриних види се птица *лиска*, која такође живи по ритовима и барама те тога ради нас и она зими оставља. — Још нам је на догледу познати бодљиви *јеж*, који је ухватио гују љутицу (змију), док се и она није завукла да преспива зиму, а када се већ зазими, онда се и јеж завуче у јаму, коју сâм себи ископа и укочен преспава зиму. Он нам је иначе врло корисна животиња, јер тамани и најљуће отровнице змије, тамани и мишеве и бубе швабе, због тога се радо држи и по кућама.

Све је дакле сад у журби, или да се сели у топлије крајеве, док није наступила љута зима, или да се спреми за зимницу, да је лакше и боље проведе. То је ето живот и рад у Октобру месецу.

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

IX.

На Бледском језеру 25. Јула 1881.

Драги Јоване!

Врло ме је обрадовало твоје љубазно писмо од 18. о. м. Велика ти хвала.

Хвала на честитању.

Овде је доиста лепо, дивно, ваздух лак, здрав; што ми је особито мило. нема магле. Кад бих још само имао мира у својој соби, колико бих желео! Али суседа имам некаквога Талијанца са женом и троје ситне деце; све је петоро изванредно незгодно: не знаш које је горе, деца или родитељи, чине ли више вике и буке деца или родитељи умирујући децу а и иначе. Чудим се томе врло. Не верујем да би се нашла така наша породица, колико му драго „проста,“ да тако баш ни најмање не би узимала на ум да до своје собе има некога од кога је растављају врата. Еле и у „културних“ народа има индивидуа — и то у вишим круговима — врло сурових.

Мило ми је што и ти идеш на одмор. И треба. Желим да ти прија.

Поздрави све своје и ко би запитао за ме.

Буди ми здрав и весео

твој

Ђ. Даничић.

10 пара

Господину

ЈОВАНУ БОШКОВИЋУ

професору Велике школе

у Београду.

Примедба. *Ђуро Даничић* је наш највећи научењак српскога језика био (рођ. 1825. † 1882.), а *Јован Бошковић* његов врстан пријатељ велики научењак наш, бивши проф. Велике школе и министар у Београду (рођ. 1834. † 1892.) Обојица врло уважени синови народа српског. Овде му Даничић пише са Бледског језера у Крајнској, где је био на одмору и опорав-

ћању. Они су имали велику преписку између себе, па отуда и ово писмо Даничићево.

* * *

Осим оваких и других писама разне садржине, има још и тако званих пословних писама. *Пословна су писма* кратке садржине; она се употребљују у трговачким и занатлијским пословима. Њима се наручује роба или се признаје да је роба примљена, или се оглашава отварање нове радње, итд.

У пословним писмима датум редовно долази на прво место, горе. Место обичног наслова у 5-том падежу, долази потпун наслов радње, којој пишемо; увода нема: У овим писмима се кратко и јасно пише а све у пристојном и учтивом облику, јер само тако можемо и повољан одзив брзо и уредно добити.

Примера ради ево овде и таквих неколико писама:

Стапар, 25. Авг. 1903.

Слав. Књижарници

МИЛИВОЈА КАРАКАШЕВИЋА

у Сомбору.

Изволите ми првом поштом послати 2 примерка Српске Граматике од Јов. Благојевића уз поштанско поузеће.

Милан Лазић,
трговац.

Господару

ЛУКИ ЈОЦИЋУ
књижару

у Новом Саду.

Молим да ми што пре послати изволите уз поштанско поузеће по Вашем ценовнику ове предмете:

12 табака Речког папира за цртање à 4 пот.
1 правачник са главом 30 пот.
2 правоугола троугла à 20 пот.
3 кичице à 5 пот.
2 стакленцета течна туша à 20 пот.
1 кутију папира за писма са 50 замота 1 К 20 п.

С поштовањем

Петар Нинковић,
срп. нар. учитељ.

Нови Сад, 2. Септ. 1902.

Поштов. Господину

ПЕТРУ НИНКОВИЋУ
срп. нар. учитељу

у Ст. Сивцу.

Част ми је известити Вас, да сам данашњом поштом отправио Вам наручену робу у добро спакованој кутији.

„Рачун“ о том овде Вам прилажем и надам се, да ћете са робом потпуно задовољни бити.

Молећи Вас и за даље поверење јесам са особитим поштовањем

Лука Јоцић,
књижар.

Сомбор, 10. Окт. 1902.

Господару

МИХАЈЛУ МИЛАНОВИЋУ
обућару

у Будимпешти.

Данашњом поштом сам примио наручених 3 пара ципела и врло сам задовољан с њима у сваком погледу, па ћу Вашу радњу и другима препоручити.

Са поштовањем

Иван Марић,
сенатор.

Вуковар, 7. Јула 1902.

Поштованом Грађанству

у Месту.

Част ми је овим известити поштовано грађанство, да сам овде у месту отворио спецерајску радњу под судски забележеним именом

НЕНАД БЕЛИЋ.

Радњу сам обилато снабдео са изврсном робом што у ту струку спада,

и тиме топло препоручујем своју радњу поштованом грађанству, а ја ћу се старати да свакога брзо и тачно послужим и потпуно задевољим сваку своју муштерију.

Молећи за што обилатији одзив, јесам са особитим поштовањем

Ненад Белић,
трговац.

(Оваково писмо или се пошље у сваку кућу, поштом са марком од 2 пот. или се као *плакати* лепи по ћошковима у главнијим улицама). —

*

Пословна писма се најјефтиније пишу и шиљу на дописницама картама, које се и препоручити (рекомандовати) могу као и обична писма.

(Наставиће се.)

ГОЛУБОВ ГЛАСНИК.

— **Предстоји јака зима.** Страни пчелари јављају, да се надати веома општој зими ове године, а то суде по томе, што су пчеле почеле ове јесени сувише рано залепљивати отворе и уласке на кошницама, што обично онда бива, кад долазе јаке и оштре зиме.

— **Млеко у виду прашка.** Из Америке јављају, да је тамо једном друштву пошло за руком, да млеко претвори у прашак, да буде сасвим као брашно. Ако се ово обистини, то ће бити права благодат, јер ће се тако у прашак претворено млеко моћи тада у кутијама лако носити преко цела света и носити га са собом као хлеб и месо свуда, што до сад није могло бити, флаше с млеком или се лако полупају или се млеко поквари, па се мора бацити.

— **Порекло неких наших биљака.** *Кестен* је пореклом из Италије; *црни лук и грашак* из Мисира (Египта); *дуван* из Вирганије (у Сев. Америци); *лимун* из Грчке; *овас* (*воб*) из Африке; *раж* из Сибира; *сианак* из Аравије; *сућукрет* из Перуа (у јужној Америци; *георгина* из Мексике (у Средњој Америци); *орах, бресква и дуд* из Персије (у Јужној Азији); *дивљи кестен* из Тибета (у Средњој Азији); *краставац* из Источне Индије (у Азији); *рогквице* из Ки[illegible] Јапана; *мак* из Азије; *јабука и крушка* из Европе.

— **Благо под водом.** Једно Лондонско друштво бави се тиме, да исуши језеро Гватинита, које лежи близу Боготе, главне вароши у Колумбији (држава у Јужној Америци). Тврди се, да на дну тога језера леже силне хиљаде милијуна круна. Индијанци, који живе у околини тога језера, стотинама година бацали су у њега злато и драго камење као жртву Богу, коме је оно посвећено било. Већ су Шпањолци покушавали, да исуше то језеро, да испусте из њега воду, па да остане празно, али им није пошло за руком. Сад је енглеско друштво са својим мерницима зготовило нов план, по коме мисле, да ће то језеро до Априла месеца 1903. год. бити са свим суво. Тада ће се знати, је ли истинита прича о милијунима, за које веле, да леже на дну тога језера.

— **Други род.** Једне новине из Ниша у Србији пишу, да су у Нишу на више места петроваче јабуке и по други пут цветале, род понеле и сасвим сазреле. Овај други род је и по величини и по боји и по укусу са свим као што је и први род био. Вели се, да су и бресквe по ново цветале, но оне не ће моћи сазрети, јер су бресквe и иначе касније воће.

— **Сад и пре 100 година.** Два велика учењака саставили су рачун о бројном напредовању света. По том рачуну сад има у Европи 401 милијун душа, и по том на сваки квадратни километар долази 39 становника. У Европи има 149 градова који имају више од 100,000 становника. Међу тима прва места заузимају: Лондон са 4,536.000 ст. Париз са 2,714.000 ст. Берлин са 1,888.000 ст. Беч са 1,765.000 ст. Петроград има 1,267.000 ст. Цариград има 1,125.000 ст. Москва 1,036.000 ст. Остали велики градови имају испод милијуна становника. Пре 100 година било је у целој Европи 175 милијуна становника а сад 401 милијун, те је број становника за 100 год. у Европи порастао са 226 милијун, дакле више него да се удвостручио.

— **Лек од свињске болести.** У новије време болују свиње од неке опасне болести, од које падају као муве; сви досадашњи лекови слабо су што вредили. Ових дана пак покушао је један Србин занатлија у Сомбору нешто ново. Прошлих година поцркало му је много свиња, па му се и сад разболеше два

рањеника, који нису хтели за 8 дана ништа да једу, непрестано су лежали и толико су ослабили били, да већ нису могли ни ићи и човек је већ нашао место, где ће ископати јаму, да их закопа, јер је очекивао да ће за који час мањкати. Али му паде на памет, да им покуша на точир улити у уста водом разблажене тако зване Францове ракије (Franzbrandwein), која се добива у свима шпецерајским радњама. Што смислио, то и учинио. Једни су свињама држали уста, а други на точир ливали те ракије; после су их за 2—3 дана појили само сурутком. Иза тога није прошло ни пуна три дана, а свиње потпуно оздраве, па сад се весело штркљају и најлакомије једу. — Кога снађе свињска беда, не ће бити згорег, да и ово средство покуша, да спасе своје свиње — зато и доносимо овај покушај нашега честитога занатлије, коме је покушај изврсно испао за руком.

— **Готова школа.** Школска зграда, која се летос почела зидати као задужбина браће Нике и Ђоке Михајловића у Сомбору потпуно је готова. То је велелепна зграда, која краси варош Сомбор а лежи баш близу српске православне цркве и учитељичке школе Сомборске. На челу зграде пише златним словима: „Српска православна основна школа,“ а за тим: „Браћа Никола и Ђока Михајловић српском нареду.“ Заиста лепшега и трајнијега споменика не може бити, него што су га ова браћа себи подигла. Зидање ове школе стало је 64,000 круна. Боже, хоће ли когод ухватити души места, да сличну зграду подигне и за српску вишу девојачку школу, која још нема свога дома, па да тиме остави вечно име и светао спомен у народу свом?

— † **Зорка Поповић.** Наш претплатник и ревносна читатељка *Зорка Поповићева*, сестра трговца Данила Поповића у Бос. Градишци, преселила се у вечност 6. Октобра о. г. и по том предата матери земљи. Том приликом на гробу њеном опростила се с њом у име осталих другарица јој Равијојла Хаџи-Брајићева са овим речима:

„Тужни зборе! Уцвијељени родитељи! Незаборављена другарице! Кад сам се прије неколико дана играла с тобом, другарице незаборављена, нијесам могла ни помислити, да ћеш ме тако брзо оставити; кад смо се, тако рећи, јуче весело смијале радујући се животу, нисам ни слутила, да ћу те, Зоро мила, тако брзо изгубити! Али кад помислим, да је то тако благи Бог хтио, онда грчевити бол, који ми срце раздире, уступа мјеста светој небеској тузи; онда моја уста шапућу побожиу молитву Богу благоме за покој душе незаборављене ми другарице...

Уцвијељени родитељи! Сад се обраћам вама никад неутјешни родитељи! Кажем вам *никад неутјешни родитељи*, јер се изгубљена зеница ока свога до гроба жалити мора! Обраћам се Вама и молим Вас, да будете тврдо уверени, да је благи Бог узео мило дијете Ваше само зато, да би имао једнога анђелка више крај пријестола свога...

Незаборављена другарице! Нека ти је лака она грудва српске земљице, која ће те за који часак покрити! Путуј мирно на својим анђеоским крилима пред пријесто Свевишњега! А твоји тужни родитељи, и ми, твоје другарице, молићемо Свевишњега, да му будеш најмилији анђелак, и благи ће Бог услишати усрдно молитве побожних Српкиња својих.“

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Рад српски народни велики *календар* за 1903. год. Година трећа. Издање „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми. Штампарија Ђорђа Ивковића у Н. Саду 1902. год Велика 8⁰ стр 90. Цена 70 потура или 85 пара дин. Овај календар је пун лепих слика и одабране садржине, а пошто је и врло јефтин, то га најтоплије препоручујемо народу нашем.

Praktische grammatik der Kroatischen Sprache für den Selbstunterricht von M E. Muža. Zweite Auflage. Wien, Pest, Leipzig. A. Hartleben's Verlag. Мала 8⁰ стр. 214. Цена 2 К 20 п. — Ова је књига граматика хрватскога (управо *српскога*) језика на немачком језику написана, да из ње лако науче хрватски читати, писати и говорити. Уз њу иде и згодан мали речник за најглавније речи у говору и књижевности Књига је ова врло спретна, лепо у платно увезана, те ју је лако и у џепу носити и сваком приликом њом се послужити. Да се она много и употребљује, доказ је и то, што је за кратко време дочекала и друго, поправљено издање,

и то је још боље препоручује свима, којима је потребно знање српско-хрватскога језика.

Српска Смотра недељни лист за привреду и просвету. Власник, издавалац и одговорни уредник *Владимир П. Бајић*. Излази у Сомбору сваке недеље. Цена му је на годину 8 К. — Под овим насловом почео је у Сомбору излазити нов лист од 6. Октобра о. г. Штампа се у српској штампарији, која је овога лета у Сомбору заснована и која особито лепо ради. 1. број овога листа је лепо уређен, те се надати да ће све бољи бивати, а пошто се и у српској штампарији ради, то заслужује, да га препоручимо народу нашем, да помогне издржати ово српско подузеће.

Врач Погађач српски шаљиви лист, који је пре 7 година у Загребу заснован и све досад тамо излазио, преселио се у Нови Сад, пошто му се у Загребу толике сметње чине, да тамо не може даље да излазн. Зато власник-издавалац г. *Симо Лукин Лазић* умољава све, који му имају што да пишу или претплату да шиљу, да све то од сад њему шињу у Нови Сад под адресом: Sima Lukin Laz.ć; Bačka, Kisačka ulica 15. — Ми и овом приликом препоручујемо овај лепи српски шаљиви лист народу нашем, да га баш сад у његовим тешким приликама још боље прихвати и помогне.

Голубови коштуњаци.

1. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Јово Ђурић Кључ (Босна)

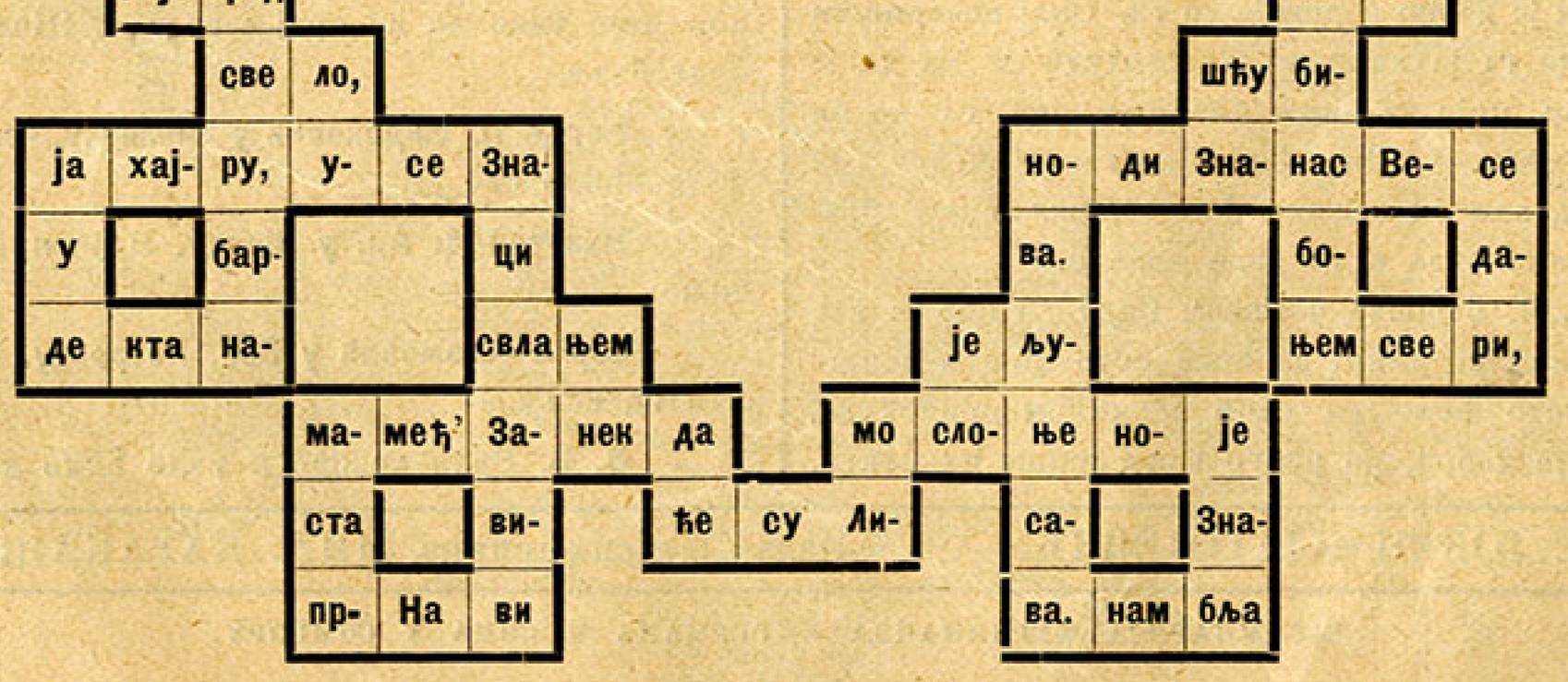

2. РЕБУСИ.

Саставио: Данило Н. Јуришић.

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе Голубови коштуњци и то *1. Ребуси:* 1. Лонац; 2. Поток; 3. Надметање. — *2. Коњички скок:*

Штагод данас свршит' можеш
За сутра не остављај;
То је „сутра“ неизвесно,
Измаћи се може, знај.
Ил' ће да те дуго мучи
Нескинута брига та,
Пак што не би бригу скин'о,
Кад се може, кад се дâ?
Рад је дужност, дужност ваља
Да је сваком света ствар,
После рада игра нам је
Као неки мио дар.

3 Загонетка: Дан и ноћ.

Правилно решили: Јован Ракић молер у Пачиру: 2. — Мила Љубе Стапојевића у Шапцу: све ребусе и загонетку. — Паја Сербул у Лугошу: 2. 3. — Драгутин Петровић у Бос. Дубици: 2. — Живко Тадић, и Гојко и Персида Билбић у Бањалуци: 2. 3. — Анто Б. Кошутовић у Гацком: 3. — Даница и Олга Сјеранова у Мостару: 2.

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Драгољуб Тодосић у Новом Саду. „Промисао Божји“ сад је добро и донећемо га. Онај позоришни комад ма да га је написао Кишфалуди и ма да је иначе добар, није за наше читаоце, јер га не би добро разумели. — Оно „Завет на гробу очеву“ има лепе мисли, али би ваљало још бржљивије обрадити, па ћемо онда и то радо донети.

Дим. П. Стојшић у Новом Саду. И ово је већ лепо, али нам се чини, да ћете исто још и лепше извести, зато ћемо са овом песмицом причекати. Загонетка је добра, но ребус ваља лепше нацртати.

Ж. С. Д — Делић у Шапцу. Красно је почето, али није тако до на крај изведено. Шат други пут буде боље.

Ђорђе П. Видаковић у Зворнику. Све је красно и донећемо све.

Милутин Д. Ан. у Шапцу. Није правилно сложено.

Зорка Адамовић у Бос. Петровцу. Учинићемо вам по вољи.

В. В. Врло красно и радо ћемо донети.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. НОВЕМБЕРА 1902.

ЈОЖИЋ

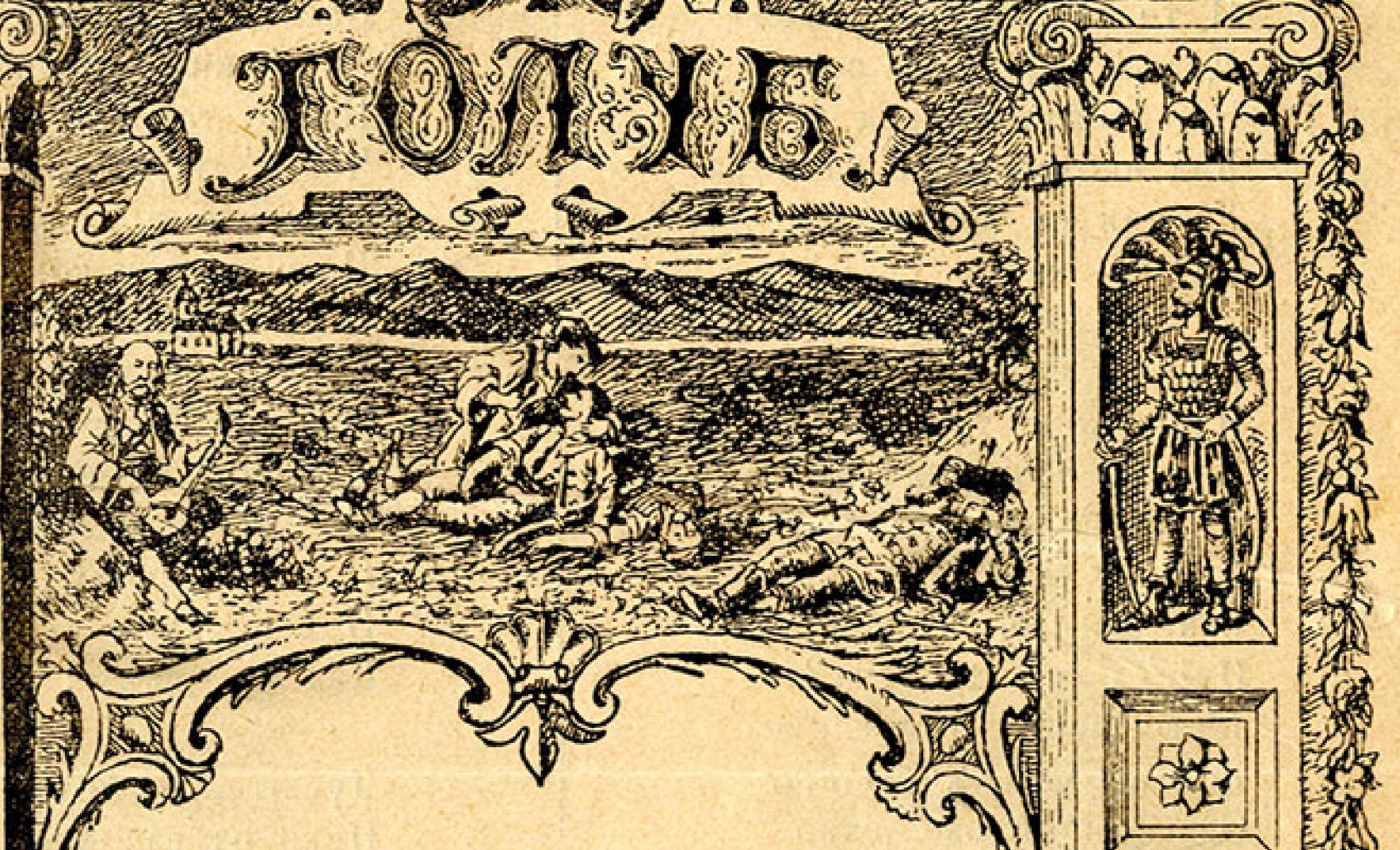

*

Са хлебом се гладан храни,
Са оружјем јунак брани;
Човек само донде ваља,
Док свој образ не окаља.

ЧИКА ЈОВА.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ЛИЈА.

Ко се оно тамо шуња
Око гувна, око шупе
Без бахата и без лупе,
Тако тихо, тако трезно,
Тако смело и опрезно?
Ко би сада да се шета
Када влада поноћ света
И то тако вешто, смело
Да не чује цело село? —
Наједанпут посред мира
Кад спазише тог вампира
Узбуни се перад сва:
Ка, ка, ка!

Ама ко сме тако дрско
Наше коке ту да буни,
Ко сме својим да немиром
Тихој ноћи покој труни?
Ко сме тако у поноћи
Без дозволе, без декрета —
Није л' можда тета?
Јесте, јесте, тета лија
Жељна меса кокошија.
Сваке ноћи оде једно
Пилећије жиће бедно,
Или у два у три скока
Буде жртва која кока;
Без дозволе, без декрета
Тако јела тета.

Али једне кобне ноћи
Биће конац и тој злоћи;
Газда-Живан давно киван
На вражије то створење,
Опсова јој нешто крупно
Уз Божије опроштење,
Па ће тако једне ноћи
Чекат' лију 'оћел' доћи.
Чекао је у заседи
Врло дуго чеко, чеко,
И већ поче да се једи
Кад ал' шушну! Иде неко!
Иде неко и то лија
Ал' се јаду не довија,
Весели је жалосницу
Нађ' ће масну вечерицу,
И већ скупи снагу сву
Кад ал' јекну; дууу!

*

Чувајте се, друзи мали,
Нико од вас нек не лија,
Јер на концу и баш мудра
Може лија да долија!

Ст. Путник.

Ман. Пр. Глава.

ДР. МИХАИЛО ПУПИН И НИКОЛА ТЕСЛА

СЛАВНИ АМЕРИЧКИ СРБИ У СЛИЦИ.

У 14. бр. „Голуба“ донели смо опис ове двојице славних Срба, који сад у далекој земљи преко мора — у Америци — живе, па отуда као најсјајније звезде трепте и светле целом свету а на дику и понос српском народу.

Нисмо тада имали и слике ове наше двојице великана, па их не могосмо и у слици приказати. Но што нисмо могли онда, то чинимо ево сад, када смо добротом ваљаног календара „Рада“ за 1903. год. добили слике од обојице. Али како смо већ онда у главном казали све шта имадосмо рећи, то сад само подсећамо на оно писање, а овде тек у кратко наводимо податке из њихова живота.

Др. Михаило Пупин родио се у Банату у селу Идвору, по чему се прозвао и *Идворски*, 27. Септембра 1854. год. од сиромашних родитеља оца Константина и матере Олимпијаде. Но и ако сиромашан, проби се он

ваљаношћу својом кроз свет и ево га сада славна и чувена човека пред целим светом. Сад је професор физике на свеучилишту Њујоршком (у Америци), где је 1893. год. за редовног професора постављен са првом платом од 35,000 круна. — После десет година Пупин је овога лета походио своју родбину у Банату и том приликом се уписао за члана Матице Српске и за члана српског народног позоришта исплативши прописану чланарину а претплатио се и на наш српски лист „Заставу“ за 2½ године у напред.

Др. МИХАИЛО ПУПИН-ИДВОРСКИ.

Никола Тесла се родио 1856. год. у селу Смиљану у Лици код Госпића. Отац му је био српски православни свештеник, а мати Ђука из свештеничке породице Мандића, те му је Сарајевски српски митрополит Мандић рођени ујак. И он је у Златном Прагу учио велике школе, а отуда је отишао у Америку, где се и прославио, да му је данас име познато и слављено у целом свету. Он је много изумео новога и чувен је са својих проналазака. Његова је и замисао, да се брзојавља без жица, по ваздуху. Од њега свет очекује још врло много, јер се бави најтежим и најкрупнијим научним питањима. — И он је члан и Матице Српске и народног позоришта нашег

Оба ова славна мужа наша никад и нигде не заборављају, да су Срби.

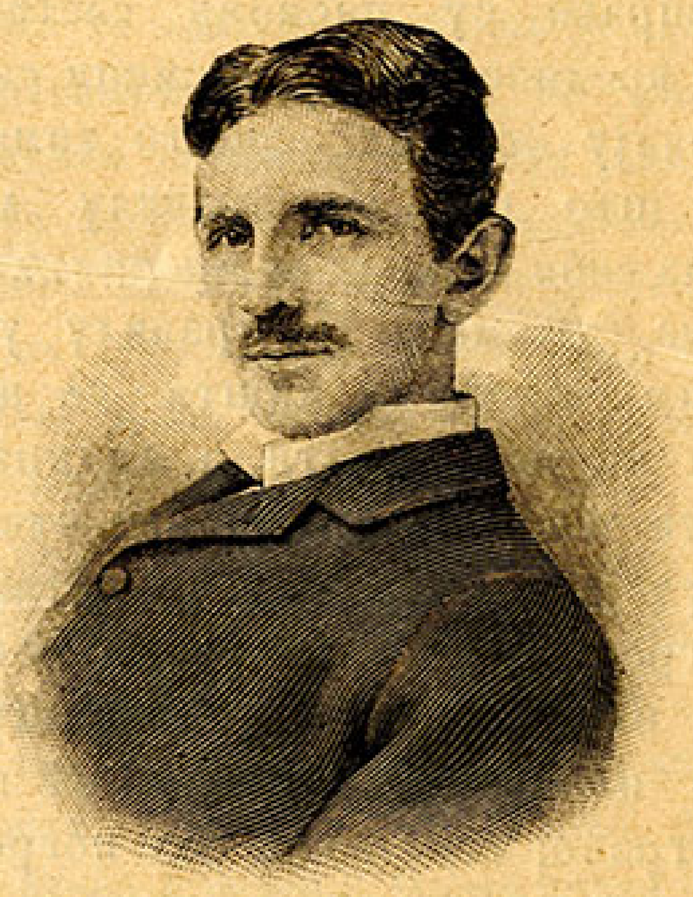

НИКОЛА ТЕСЛА.

Шта више свагда кажу, да су Срби и поносе се именом народним, радо читају књиге српске и ево су чланови у народним установама нашим, те тиме најбоље показују, колико им је мило Српство.

Тога баш ради их ево и у слици приказујемо нашим читаоцима, нека се и они угледају на ове дичне синове српскога народа и нека пођу њиховим светлим стопама. Њима пак нека дâ благи Бог дуг живот и крепко здравље, да што више и што дуже буду дика и понос народа српскога!

БЕЗ ДРУГА.

У СПОМЕН СВОМЕ ДРУГУ ДРАГ. САВЧИЋУ, БЕОГРАД).

Као данку без сунашца сјајна,
К'о ружици без мириса бајна,
Као Србин без срца јуначка,
Као пастир без пса дугачка,
Као цвећу без мајске кишице,
Као трави без сјајне росице,
Као небу без звездице сјајне,
Као птице без песмице бајне
К'о јунаку без руке деснице,
Као гори без птичје песмице,
К'о славују без зеленог луга —
Тако ј' мени без верног друга.

Деспотовац, (Србија). **Рад. А. Стојадиновић-Ресавац.**

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

Исправе.

Исправе су писмени састави од особите вредности. Ови писмени састави се од свију осталих особито тиме разликују, што они по правилу морају имати на себи и законом прописан *биљег* или *жиг* (штемпл). По правилу у овим писменим саставима ништа се не сме брисати ни поправљати, а ни иначе не сме бити погрешака, јер ове ствари и пред суд долазе, па суд не пита, је ли што погрешка, него све узима за онако, како је написано, па ако је што погрешно написано, оно иде на штету једне стране, зато ваља без погрешака писати.

У исправе спадају: Рачуни (конте), признанице (квите), пријемнице (реверзи), обвезнице (облигације), уговори (контракти), опоруке или тестаменти, молбенице, сведочанства итд.

Рачун. Ово је такова исправа, коју обично пишу трговци или занатлије о својој роби те издају својим муштеријама да их исплате. На исправе долази биљег или жиг, ако иде на новац испод 100 круна, онда 2 потуре, а ако је преко 100 круна, тада 10 потура на сваки табак. На сваком рачуну мора се написати, за кога важи и ко га пише; ако се *рачун* исплати, ставља трговац или занатлија доле: „с благодарношћу примио“; или: „примљено“; или: „исплаћено.“ Из примерâ се то најбоље види, зато ево који пример:

2 потура

Рачун

г. Милана Којића чиновника у Сомбору.

За

ДАТУМ	ПРЕДМЕТ	К	п.
7. Јануара 1902.	1 глава белог шећера од 5 клг. à 96 пот.	4	80
„ „ „	1 килограм перл-каве à 4 К. 40 пот.	4	40
„ „ „	5 литара петролеума à 36 пот.	1	80
„ „ „	1 пакла српских жигица à 16 пот.	0	16
	Свега	11	16

Плаћено 10. Јан. 1902.

Марко Велић, трговац.

2 потуре

Рачун

За милостиву гђу Јелену Радишић у Вуковару.

ДАТУМ	ПРЕДМЕТ	К	п.
10. Маја 1903.	5 комада кошуља сашила à 80 пот.	4	—
15. „ „	3 беле реклије à 60 пот.	1	80
1. Јуна 1903.	Оправила једну свилену хаљину 3 К. 50 пот.	3	50
5. „ „	Порубила 12 пешкира à 10 пот.	1	20
10. „ „	Сашила две слилене реклије à 2 К.	4	—
	Свега	14	50

О благодарношћу примила
15. Јуна 1903. г. у Сомбору.

Видосава Својтић, шваља.

2 потуре

Рачун

За гђицу Софију Милетић ученицу IV. р. срп. в. дев. школе у Сомбору.

ДАТУМ	ПРЕДМЕТ	К	п.
1. Септ. 1902.	Благојевић: Српска Граматика	1	60
	Матић: Рачуница	3	—
	Vargyas: Magyar nyelvtan	0	80
	М. Петровић: Физика	1	20
	1 правачник с главом	0	80
	1 мастионица	0	60
	1 фина бритва	2	30
	1 блок за цртање	1	—
	Свега .	11	30

Плаћемо.

Мил. Каракашевић, књижар.

5 потура

Рачун

За г. Николу Милићевића лекара у Ст. Бечеју.

ДАТУМ	ПРЕДМЕТ	К	п.
8. Јуна 1903.	1 летње хаљине од енглеског штофа . .	50	—
1. Окт. 1903.	1 фини јесењи капут	36	—
15. Нов. 1903.	1 зимски капут од црне чоје	70	—
10. Дец. 1902.	Оправка салонских хаљина	5	60
	Свега .	161	60

Плаћено 15. Дец. 1903.

Јован Дадић, кројач.

Ако би се десило, да неко не исплати сав рачун на једанпут, него један део, онда се то у рачун стави, колико је платио, а колико остаје нпр. 10. Децембра 1902. год. плаћено од рачуна 50 К, остаје: 111 К 60 п. итд.

*

Признаница.

Ова исправа је писмено, којим онај, који новац прима, признаје колико, у име чега и од кога прима новце. Овде биљег или жиг иде по величини новаца, па што се више новаца прима, тим и биљег мора бити већи. Какав пак биљег за сваки случај треба, може се видети у сваком добро уређеном календару.

У овој исправи исписује се свота новаца бројевима и словима, да не би могло бити кварења. И ово се најбоље види из примера, па зато угледа ради наводимо неколико примера.

14 пот.

ПРИЗНАНИЦА

—Св—рх 50 К и 80 п. и словима: педесет круна и 80 потура које сам ја потписани у име редовне писарске плате за месец Март о. г. из благајнице политичне општине Ст. Стапара у напред у готову новцу примио, што овим признајем.

У Ст. Стапару, 1. Марта 1903.

тј. 50 К 80 п.

Милутин Васић,
писар општински.

38 пот.

ПРИЗНАНИЦА.

—Св—рх 116 К и 66 п. и словима: једне стотине и шеснаест круна и 66 потура, које сам ја потписана у име редовне учитељичке плате за месец Мај о. г. из благајнице српске православне црквене општине Сомборске исправно и у напред у готову новцу примила, што овим признајем.

У Сомбору, 1. Маја 1903. год.

тј. 116 К 66 п.

Милева Попић,
учитељица.

64 пот.

ПРИЗНАНИЦА

—На— 200 К и словима: две стотине круна, које сам ја потписани од г. Жарка Стојадиновића мерника варошког у име кирије за месеце: Јануар, Фебруар и Март о. г. исправно и у напред у готову новцу примио, што овим признајем.

У Новом Саду, 1. Јануара 1903. године.

тј. 200 К.

Ђорђе Поповић,
власник куће.

(Наставиће се.)

ДЕТИЊАРИЈЕ.

(ФРАНЦ МОЛНАР).

(*Стевица*, син богаташки, стоји у дворишту и свира у мали „вергл,“ који истина пара уши, али *Стевицу* ипак слатко забавља. Кроз двориште пролази у тај мах *Пајица*, мрљав, брљав деран, босоног, поцепан, а под мишком носи један свежањ новина. Он застаје код *Стевице* и блене у његов „вергл.“)

Стевица. А што ту зазјаваш?

Пајица. Хоћу да видим, како свираш. (Пође, па опет застане).

Ст. Опет бленеш.

П. Па ваљда смем гледати!

Ст. Не смеш.

П. Дај ми да и ја мало посвирам.

Ст. Не дам. (свира, па му мило, како му *Пајица* завиди).

П. Молим те, дај да мало посви рам, са свим мало.

Ст. Иди због ом! Не дам. Одрпаницо једна. Ишти од твоје маме, нека ти купи вергл, па свирај, колико хоћеш.

П. Купила би мени мама кад би имала новаца, али ми немамо новаца. Ми смо сироти.

Ст. Сироти? Шта је то?

П. То је то, што немамо ни пребијена марјаша.

Ст. Па шта онда ако немате.

П. Онда је зло, кад се нема новаца. Онда се не може ни вергл купити, јер нам ваља купити хлеба.

Ст. Видиш како лажеш. Кажеш да немате новаца, а овамо купујете хлеба.

П. Не лажем, јер за вергл немамо новаца.

Ст. Ала си ти луд. Ко има новаца за хлеб, има и за вергл. А кад имаш новаца онда можеш купити и хлеб и вергл и хаљине и ципеле.

П. Е, за све то немамо ми новаца.

Ст. Зар ни за ципеле?

П. Па да имамо, не би ја ишао босоног. Кад купимо хлеба, онда не можемо купити ништа више.

Ст. Али како је то, да ви немате новаца? Зар ти немаш тату?

П. Имам.

Ст. Е, па?

П. Нема ни он новаца.

Ст. Баш си луд. Како он не би имао иоваца? Како мој тата има! Сваки тата има новаца. Он мора да их има, јер и мама од њега тражи, а она опет даје куварици, да купи за ручак па даје и за моје ципеле. А шта је твој тата?

П. Мој тата је столар.

Ст. Е, па видиш да мора имати новаца, јер моја мама даје их и столару, кал нам донесе нове столице.

П. Али мој тата нема никад новаца.

Ст. Можда он то сакрије.

П. О, мама би то већ нашла, јер она сваки дан тражи по његовим џеповима, па никад ништа не нађе.

Ст. Онда ја не знам, куда он дева те новце.

П. Не дева их никуда, јер их и нема. А кад би имао, он би био тако радостан, па би их одма мами показао.

Ст. Богме мој тата има новаца, па ми сваштa куни. Да видиш само, колико сиграчака имам. А ти немаш, је ли?

П. Немам ништа, чак немам ни оно, што ми треба, као ципеле и лепше хаљине. Видиш како су ми ове поцепане.

Ст. Па нек ти купи нове.

П. Ала си луд. Па кажем ти ја да немамо новаца. Али ти то и не разумеш. Ми смо сироти, а ти си богат. Има још много сиротих људи.

Ст. Па зар ти за то идеш босоног, што немаш ципела?

П. Наравно, само зато.

Ст. А ја сам мислио, да ти волиш да идеш босоног.

П. Волео бих ја, да имам чарапе и ципеле.

Ст. Дакле ни чарапа немаш?

П. Немам богме, немам. Је ли, сад тек и ти по мало разумеш, шта то значи, не имати новаца?

Ст. Разумем, разумем. Па куда си сад пошао?

П. Идем, ја по улицама продајем новине.

Ст. Да продајем новине? Чујеш, то мора славно бити: продавата новине.

П. И како славно. Колико се пута само потучемо ми продавци! Па један другог за кике: држ!

Ст. Ох, ала бих и ја радо продавао новине!

П. А ја бих тако радо свирао у вергл!

(Погодба се брзо сврши. После неколико тренутака уживао је *Пајица* у звуцима вергла, дочим се *Стевица* на улици дерао из

свег грла. Новине! Новине! Али за мало, ето га свег задувеног и ознојеног натраг).

II. Јеси ли се заситио? Колико си продао?

Ст. (Једва говори). На, ето ти. Продао сам само два комада. Али сам се и задувао.

П. А мени твој вергл већ досадио. Ево ти га враћам, дај моје новине.

Ст. Да, да, то се брзо досади, али новине продавати, то је права слава. Чујеш, ја бих волео да сам тако сиромах па да продајем новине, шта велиш?

II. Велим, да си ти права будала. (Полети напоље уз вику: Новине!... Новине!... новчић број.... Новине!...)

Са немачког превео

Чика Васа-Љубисав.

ЛАКО Ј' ОНОМ...

Лако ј' оном кој' у соби
Поред топле пећи:
Снива само о блаженству
И о доброј срећи.

Лако ј' оном, кој' не пати
Од зиме и глади;
Већ сав блажен у радости
Дане жића слади.

Лако ј' оном, који не зна
За невољу љуту;
Који може да се склони
У најмањем куту.

Котор, 1895. год.

Ал' како је сиротану
Кога зима бије — нага?
Који мора да с' потуца
Од немила до недрага?

Па да моли и да иште,
Да му даду кору хљеба;
— Ох! та то је удес љути,
Таком увек помоћ' треба.

Смилујте се! — помозите!
Вишњи ће вас наградити;
Тако ћете целог века:
Задовољни, срећни бити!

Милорад.

ГЛЕДАЈ...

Гледај како од уранка
мала пчела ради,
мед берући без престанка
трудом живот слади.

Како радо цвјећу лети
да сабере хране,
а погибељ кад запријети
сложно домак бране.

По све љето пчела марна
скупља слатког меда,
око цвијећа лијеће шарна
и по њему сједа.

Глелај мрава: вукућ' јаје
по вас дан се мучи,
њему само једно да је:
циљ свој да получи.

Тако и ти д'јете моје
увијек: касно, рано,
миром пуни груди своје —
буди постојано!

Модрич.

С. А. Карабеговић.

ДАЛМАТИНАЦ И ДАЛМАТИНКА.

Српски народ не живи само у једној држави него у више. Тако Срби живе у Србији и Црној Гори, али живе и у Бачкој, Банату, Срему, по Славонији и Хрватској, у Басни, Херцеговини, Далмацији, у Старој Србији и по Косову; живе даље у Маћедонији и у Барањи; а има их богме и у Русији и другим Европским државама, па има их чак и преко мора у Америци.

Но било ма где који Србин да живи, свуд су они један народ, сви они говоре једним, свој м лепим српским језиком, држе своје српске обичаје и понајвише су вере православне и славе славу, крсно име своје. Они су и по спољашњем изгледу свагда налик један на другога. Али ма колико да су налик један на другога, ипак нису сви једнаки, него као оно и звезде на небу, све су звезде, па ипак не светле све једнако, нису ни све једнако велике итд. па тако ни Срби из свију крајева међусобно у свему нису сви једнаки. По том је нешто друкчији Србин у Србији од Србина у Босни у Херцеговини; друкчији је Црногорац од Бачванина и Сремца, опет друкчији Маћедонац од Далматинца итд.

„Голуб“ је већ више пута доносио ликове из разних српских покрајина, а овом приликом приказујемо Србина и Српкињу из Далмације, Далматинца и Далматинку. Ликови су ти лепо погођени, а цртао их је један млад Србин који већ овим првенцима својима показује, да му предстоји лепа будућност у српској сликарској уметности. Тај млади Србин је Саво Поповић из Мостара, што наводимо нека му се већ сад име зна, са жељом, да му рад срећан и за српски народ користан буде.

ДАЛМАТИНКА И ДАЛМАТИНАЦ.

СРПЧЕ.

Из сред српске домовине
Светог Саве ђедовине:
Гђе но многи спомен има
Крво-бојне сјечевине.

Гђе гинуше див-јунаци
За крст часни и слободу;
Да се знаде шта је синак
Учинио своме роду...

Одатле је моје место,
Отуд моје име ниче;
Теби брате, теби Српче,
Теби стари осветниче...

Пек је тупа моја ћорда,
Нек је сломљен врх анџара;
Опет Српче, опет има
Искренога српског жара.

Опет њега жеља вуче
Учинити роду своме:
К'о Милошу, Краљевићу
Старом Рељи Крилатоме...

Па кад дође бојни часак
Гђе се мора крвца лити:
Ја ћу онда браћи милој
У сред боја долетити.

Па нек' пуца пушка зорна,
Нека зрно тешко лети;
Ја не жалим за род мили
За род живит', за род мрети...

Автовац. **Анто Б. Кошутић.**

— **Путовање руског цара.** Из Русије јављају, да се руски цар Никола спрема, да тамо око св. Саве путује у Италију, да походи талијанског краља у Риму јер је талијански краљ већ био у Петрограду и походио руског цара Из Рима ће цар отићи у Црну Гору на Цетиња, да походи црногорског кнеза Николу, пријатеља свога, јер Руси сматрају Црногорце за највеће пријатеље своје, а тако и Црногорци Русе.

— **Старица Српкиња од 104 године добротворка народна.** Из Винковаца у Славонији јављају, да је тамо умрла 10. Октобра старица удова *Софија Стојановић* у 104. години живота свога. Са покојним мужем својим Пером Стојановићем завештала је она сав свој и његов иметак од 30,000 круна Српској православној општини Винковачкој на добротворне цели, а поглавито на издржавање школе српске. Тако је она са мужем својим постала највећим добротвором српске општине Винковачке. Врло је добра и честита душа била, зато су је сви мајком звали. Слава јој!

— **Стогодишњак.** У Панчеву је умро

6. Октобра ратар *Јоца Антонијев* у 103. години живота свога. Веле да је тако дуго живео зато, што је врло умерено живео и да је целога живота свога само воде пио а никад жестоких пића, од којих се може опити.

— **Српски народ је најдуговечнији.** По новом попису народа од 1901. године излази, да српски народ најдуговечније живи од свију других народа. По том попису народа има у Србији на $2^1/_2$ милијуна душа 575 душа преко 100 година; у Шпанији на 16 милијуна душа има 401 преко 100 година; у Немачкој на 55 милијуна становника има 778 преко 100 година; у Француској на 30 милијуна душа има 213 преко 100 година; у Енглеској на 30 милијуна душа има само 146 преко 100 година; у Белгији на 6 милијуна душа има 5; у Данској тек 2 а у Швајцарској на 3 милијуна душа нема ниједнога преко 100 година живота. итд. По том рачуну излази да је српски народ најдуговечнији.

— **Нова Угарска саборница.** Сабор краљевине Угарске састао се ове јесени у Будимпешти у новој згради. Та нова саборница је у престоници Угарској највеличанственија и најгосподскија зграда. Назидана је близу Дунава и радило се на њој пуних 18 година. У зидање и украшавање ове зграде утрошила је краљевина Угарска 36 милијуна круна, па зато и није чудо, да је то једна дивота палата, која целој краљевини на дику и понос служи. Ко год оде у Будимпештуј не треба да пропусти, да оде и да види и ову величанствену палату, али свакако нека нађе кога, ко ће га кроз ту палату провести и све му показати, јер ко би сâм у њу ушао, тај би у њој тако заишао, да не би умео сâм напоље изићи, тако је то велика и тако умешно израђена зграда, која је пуна лепоте и дивоте, да се сâм човек не би у њој ни иначе умео наћи. Али није ни чудо, кад та једна једита кућа стаје 36 милијуна круна!

— † **Др. Јован Пачу.** Књижевник, уметник и родољуб српски *Др. Јован Пачу* преселио се у вечност 17. Октобра пред вече. На неколико дана пред тим погођен капљом („шлогом“) пао је пред вратима свога стана, и тако тешко болан лежао је у болници десетак дана изван себе, и тада се упокојио. Покојник је био особит пријатељ свога народа. Као лекар био је врло вешт и сиротињи особито наклоњен; као књижевник био је врло опрезан а као уметник на гласовиру и хармонијуму није имао себи равна у целом Српству. Све штогод је радио, радио је с вољом и од свега срца. Зато му је сваки посао добро ишао за руком. Особита му је пак врлина била, што је био до крајности тачан и уредан, тако да се већ причало и приповедало о његовој тачности и уредности Био је једно време и уредник „Заставе,“ а као уметник на гласовиру и хармонијуму написао је многе песме у ноте, што се широм Српства најрадије певају. Тако је он дао глас оним нашим дивним песмама: „Праг је ово милог Српства“; „Без тебе драга не могу“; „Чуј Душане“; „Српска молитва“; „Коло“; „Радо иде Србин у војнике“; „Црногорском војнику“; и многе друге. Покојни Пачу се родио у седу Шандору код Суботице 1847. год. у Суботици и Пожуну је учио гимназијске науке а у Златном Прагу лекарске науке и усавршио се у музици, коју је још из детинства учио. Као лекар настанио се прво у Великој Кикинди, где су му и браћа живела. У српско-турском рату 1876. године био је као добровољац у Београду, да лечи и негује рањене војнике. За тим је био више година лекар у Сомбору, после тога у Сарајеву а на послетку у Загребу, и свуда је био најомиљенији и као Србин, и као лекар, и као уметник, и као пријатељ и родољуб Покојника су у Загребу опојали, а по том свечано изнели и предали на железницу, којом су га пренели у Велику Кикинду, где је предат матери земљи на вечито почивање. Свуда га је пратио силан народ, а цело Српство искрено тугује и жали за овим великим и непрежаљеним пријатељем својим, коме нека је вечна слава и овога и онога света!

— † **Мајков.** У Москви (у Русији) умро је ових дана *Аполон Александровић Мајков* знатан руски књижевник и велвки пријатељ народа српског. Он је написао и Историју српског народа, коју је славни наш Даничић и на српски језик превео, па је од тога доба и у нашем народу познат и особито поштован. Нека му је слава и вечан спомен и у народу српском.

— **Глад у Шведској.** У северним деловима краљевине Шведске врло је слаба била жетва ове године, те је у тамошњем сеоском становништву већ сад овладала љута глад. У многим општинама су људи остали без хране, те је у њима велика несрећа Немајући шта јести сељаци су почели клати стоку па о месу живе. Децу нико не шиље у школу, јер нема хлеба да им се дâ. Штогод се даље иде на север, невоља је све већа С друге стране земље, где је родна година била, купе се прилози и шиљу у оне крајеве, где влада глад; али је све то мало, јер је у целој тој

краљевини велика оскудица у житу. Народ северних крајева не ће новаца, већ хлеба. Са свију крајева захтева народ од земаљске владе, да из других земаља донесе жита, јер ће иначе народ у Шведској помрети од глади.

— **За нови српски речник.** Српска краљевска Академија (учено *д*руштво) у Београду, прикупља српске речи по целом народу српском, да састави нов велики речник српски. За ту ствар умолила је краљевска Академија све људе у народу, а особито свештенике, учитеље и професоре, да прибележе сваку реч српску са изговором и значењем, а које у Вукову речнику нема, па да те речи шиљу краљевској Академији. И многи су се том позиву одазвали и већ многе речи и послали. Но као да је најбогатији извор нашега језичнога блага у Босни и Херцеговини, где наш славни Вук није могао у своје време ни допрети. Сад нам јавља пријатељ из Сарајева, да тамо народни учитељ г. Јован Борјановић ревносно купи народне речи и да их већ до сад има око 50,000 нових, те их сад распоређује по азбуци. Ов је особити пријатељ природних наука, те особито пази на речи и називе биљака, животиња, из физике, минералогије итд. и вредно је чути, да је већ сад прикупио 600 речи за називе грожђа, 350 за јабуке, 300 за крушке, 100 за шљиве, 54 за смокве итд. за краве има 200, за овце 220, за козе 250, итд. Веле да је неки мађарски наученјак у шали пребацио нашем славном Милетићу, да је српски језик од слабе важности, јер да нема ни једне речи на **А**, које би српског порекла биле, јер по Вукову речнику све су именице на **А** као нпр. *ашов*, ангел, итд. туђега порекла. Но г. Ворјановић је нашао многе речи на **А**, које су у српском народу још за време Немањића постале, те нису могле доћи ни од Турака ни од Мађара — Али осим прикупљања речи, врло ревносно купи г. Ј. Борјановић по Босни и Херцеговини и народне *мелодије* и скупио ах је већ до сад око 1500, у ноте их записао и приређује их за штампу. Међу њима их има и врло старинских — из прехришћанског времена, има их из доба Немањића, од Косова, из доба Азијатске навале, па све до данашњег доба окупације, где се види и утицај западњачких мотива. Уредник „Голуба“ имао је прилике, да неке од тих нових мелодија својим ушима чује и да ужива у њиховим лепотама, па ће и ова збирка чинити скупоцено благо наших народних умотворина. Знамо, да ће и нашем народу бити мило, да чује за ове ствари, па за зато ма и у кратко износимо овде, да се види, како се на све стране живо ради на скупљању нашега народнога блага, које је од неоцењене вредности, а народу служи на дику и понос.

— **Најмање дете на свету.** Пре неколико дана је умрло у Њујоршкој болници (у Америци) најмање дете на свету. Његов отац га је донео у једној кеси од хартије у болницу. Он беше метнуо у кесу мало вате а хартију горе пресавио да дете не озебе. Лекар је примио то дете и одмах позвао све лекаре и болничаре, да им га покаже. Утврђено је, да детиња глава није већа од пола јајета, да је дугачко свега 14 палаца човечјих, а прсти да су му као палидрвца. То детешце су најбрижљивије неговали, али је ипак после неколико дана умрло.

— **Необичан орден.** Париске новине причају овај чудноват случај. Некакав господин јако воли орден (одликовање) од туђе државе. Та му се жеља и испунила, јер је неким путем добио орден од некаква Судиаског владарчића у Африци. Француз је био усхићен и одмах поднесе молбу, да му се дозволи, да тај орден сме носити и у својој земљи.

— А знате ли Ви, какав је то орден? — упита га министар

— Разуме се да знам, одговори поносито овај То је леп златан прстен украшен маленом емаљисаном цевљу, па молим за допуштење, да га смем носити.

— Можете га носити, али по земаљским законима онога владаоца у Африци.

— А како га носе они? упитаће одликовани

— У носу (као минђуше у ушима) — доби неочекивани одговор, те обори главу и оде покуњен.

СВАШТИЦЕ.

— **Глад у добри час.** Године 1791. после подне 5. Јануара, тоциљали су се пет младих официра француских по леду реке Сене испред градских бедема.

— Ја одох кући, гладан сам — рећи ће један од њих.

— Остани још мало па ћемо сви заједно — задржаваху га другови.

— Ни минута, веома сам гладан, — рече он, скиде своје клизаљке с ногу и оде.

Његова четири друга забављаху се још мало, кад у једаред лед пуче и прогута сву четворицу.

Онај пети, што се избавио, јер га је глад кући отерала, тај пети бејаше — *Наполеон Бонапарта*, доцнији цар француски.

Слаткиши. Слаткиши су омиљено јело код женског и дечјег света, а у извесним приликама они се сматрају као обавезни и нераздвојни део наше трпезе. То је обично у празничне и свечане дане. И ако се данас узима да је права вредност шећера веома знатна, ипак се не може порећи, да он има и неких својих мана. Тако на пример, шећер у мало већој количини, смета варењу остале хране, а сем тога он знатно утиче и на зубе, ако се при јелу слаткиша на извесна правила не пази. Када се шећер помеша са пљувачком, онда се развија такав хемијски процес, услед чега се развијају гљивице, које кваре глеђ на зубима. Стога треба увек после јела слаткиша опрати зубе добро четкицом и млаком водом, којој се може мало дедати и кухињске соли. А да би желудац сачували од кварежи, потребно је, да када једемо више посластица поштедимо желудац тада од других јела. Шећер као храну најбоље је узимати у раствореном стању као шећерну воду у чоколади, кави, чају, итд. — Свакојако шећер је и добра храна и средство за освежавање од неоцењиве вредности. „*Народно Здравље.*“

Спавање дању. Поред великих добрих и рђавих тековина у просвети једна од такових је и спавање дању. Нема сумње да је природа одредила ноћ за прави одмор, која је са своје тмине и тишине најподеснија за миран и добар сан, који даје и телу и души одмора и снаге за сутрашњи нови рад. Али, на жалост, данашња велика утакмица у борби за опстанак, црпе у тој мери телесну и умну снагу појединаца, да су многи од њих принуђени, да и дању потраже одмора својим приморeним живцима и мишићима. За оне дакле, који своју телесну и умну снагу напрежу одвећ дању или чак и ноћу, за њих је спавање дању не само добро, већ и права потреба Но то спавање треба да је скопчано с овим правилима: Пре свега не ваља спавати са пуним стомахом, већ пре јела, а сем тога, треба се свући као и за спавање ноћу, али се добро покрити, да не би озебли Тело при спавању производи мање топлоте, те ако се човек добро не покрије, може се пробудити болестан место одморан.

Међутим навика, да људи здрави после ручка легну и спавају, штетна је и нездрава. Кад је желудац пун, онда он највише и ради, те стога телу треба одмора, али не спавања. Не само што такав сан није миран, већ он спречава знатно и варење. После ручка, треба се дакле одмарати, али не и спавати.

„*Народно Здравље.*“

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Накладом Косте Мандровића у Бечу III/3. Reisner-strasse 41. изишла је *пета свеска* „**Илустрована Историја српскога народа**“ са овим сликама: Цар Душан, крунисање цара Душана, патријарх Јанићије, град Скопље, велики српски грб, Цариград, смрт цара Душана Цена је свесци 25 нов. или 65 дин. пара. Коме је удесније може пет свезака поштанским поузећем наручити. Дело ће бити потпуно у 16 свезака са 140 слика и једном бојадисаном картом Балканског Полуострова. Претплата се прима на 8 или 16 свезака.

Преглед за омладину лист за забаву, поуку, књижевност и школске вести. Излази једанпут у месецу, стаје до краја ове године за Србију 1·20 динара, а за остале земље 2 динара. Власник, главни уредник *Јов. Д. Пешика*; одговорни уредник *Драг. М. Ђогић*

у Београду. — Под овим насловом почео је излазити у Београду нов лист од 12 Октобра о. г. „Намера је овом листу: дати прилику великом делу наше омладине, да у корисној, поучној и забавној лектири опробаних пера усавршава у исто време и своје интелектуалне подобности. Поред наших признатих књижевника и пријатеља омладинског напретка, радо ћемо отварати ступце сваком добром, смишљеном и лепом напису наше омладине, чијим је интересима овај лист намењен“ На ове речи ми с наше стране додајемо: нека је сретно и благословено!

Голубови коштуњаци.

1. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Р. М. Тасић у Плачној Долини.

Ја сам она иста,
Позната сам свима,
Јер ме свака кућа
Потребује и има.

Домаћице вредне
Уздижу ме, снаже,
Те са тога кано
Чистунице важе.

Глете, молим, глете,
Погледајте доста —
Ено мога трага,
Ено сав чист оста.

Ја сам увек така,
Од постанка свога;
А тим се и дичим —
Живота ми мога!

---

2. РЕБУСИ.

Саставио: Владимир Васић у Загребу.

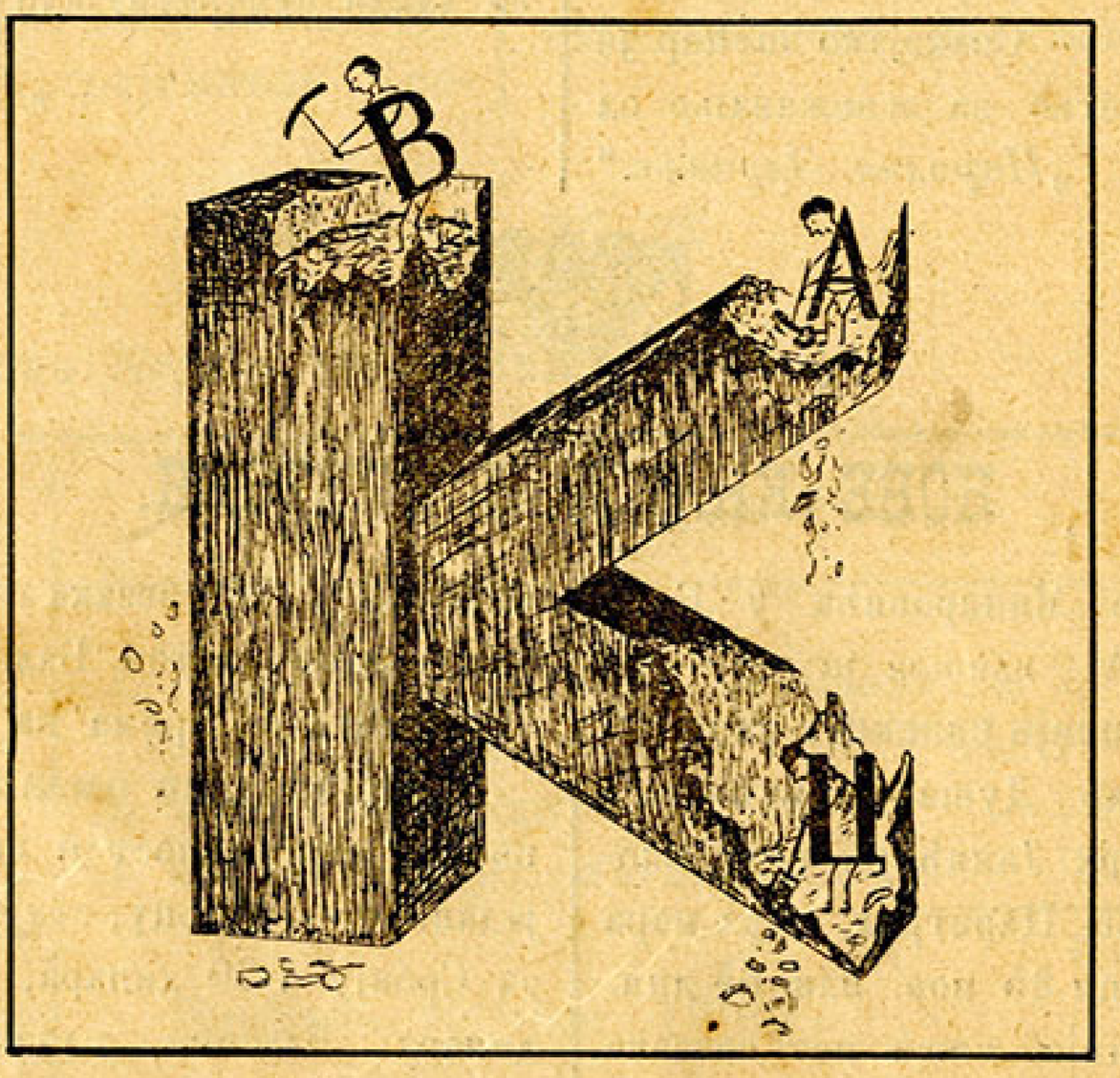

3. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Јово Ђурић Кључ (Босна.)

о	да-	ти	та	сврк-	кад	зат'	ста-	по-	је	Та	па-	не-	По-	тво-
ста		ва-	ни-		тог	ти		Пра-	тњо		вот	се		бе-
ро-	Бог!	зу	Ту	спу-	ћи	ву	ка-	ће	жи	пун	и	сног,	рца	ти
ја-	вих	ља	спу-	вај,	шће	он	свет.	с' тво-	му-	зи,	не-	се-	ти,	по-
Ла-		при-	ве-		та	ти		у	је		ка,	мо-		Ој
се	те	ска-	чу,	те	За-	здан	рца,	Се-	Па-	по-	јер	Знај!	ће	ћи

Не	пра-	руј				Мо-	ром	тва
им!		дног				на-		шким
ве-	ве-	пре-				те-	ли-	по-
зри	Чу-	о-	Бог!	но,	да-	мој	под	вај:
дба		о-	ти		По-	и		кло-
вај	их	ци!	мо-	о	што	нут	Не-	ља
се,	твој,	ће				во-	Кад	гне
гла-		ли				сте-		и-
Ој	чу-	ска				ће,	не-	те

ми-	чу-	ви
сти-		га
ће	Бог!	ло-

на-	не-	да
на		ља
во-	Ка-	те

РЕШЕЊЕ.

У прошлом броју „Голуба“ значе **Голубови коштуњци** и то *1. Коњички скок:*

„Напред храбро, напред смјело“
Начело је нама свима.
Напред хајде барјактару
У науци међ' првима,
На застави нек су слова:
„Знање нам је сабља нова.“
Знањем данас све се бори,
Великане знање ствара;

Зато учи побратиме
С пуно воље, с много мара,
Јер са знањем све се влада,
Љубеношњу све пропада.
„Напред храбро, напред смјело,“
Знањем ћемо људи бити
Српском роду користити.

2. Ребуси: Ко радо лаже радо и краде.

Правилно решили: Стака Петраковић у Бос. Дубици: 2. — Манојло Сунарић у Сарајеву: 2. (А зар ти Манојло не умеш српски *ћирилицом* писати). — Стојан Гергуров у Сомбору: 2. — Ђура Веселиновић у Новом Саду: 2. — Јово М. Зотовић и Мишо Боровић у Панчеву: 2 — Љубомир Пеђо у Сарајеву: 2. — Андулка Милојка Пшикрилова и Драгиња Борковићева у Златном Прагу: 2. — Бранко Г. Јовановић у Дервенти: 2. — Јелица Суботић у Београду: 2. — Мила Љубе Станојевића у Шапцу: 2. — Стака, Богољуб и Богдан Солдатовић, Светислав И. Солдатовић и Љубинка С. Поповић у Шапцу: 2. — Анто Б. Кошутић у Гацком: 2. — Ристо Јов. Ђурић у Автовцу: 2. —

☛ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

Бранко Г. Јовановић у Дервенти. Добро је смишљен ребус, али није доста лепо нацртан, зато га не можемо употребити.

Ниђ. Бајић у Д. Тузли. За почетак је лијепо и добро, али за јавност још није. Међу тијем лијепе жеље да Бог дâ се испуниле млађаном ијеснику Јови Поповићу!

С. у К. Причице: „Чокот“ и „Вук и пастири“ као басне искључене су из програма „Голуба.“ Но усвојамо оно: „Смрт и сан“ и „Дечакова ратоборност,“ па ћемо их згодом и донети. Остало нам је слабачко Другу жељу не можемо Вам испунити, јер „Голубови“ добротвори једино су претплатници његови, без којих му нема живота, а ни они нису баш обилати.

Нико ћуров Вучетић у Солуну. Усрдна хвала на поздраву и сећању.

Секула Д. у Срем. Карловцима. Сад је добро и донећемо.

Ц. С. у Мост. Сад је у реду.

Перо С. Вукотић на Ријеци (Црна Гора). Добро је смишљено, али није лијепо нацртано, зато не можемо употребити.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор· А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софро. нијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. НОВЕМБЕРА 1902.

ЗОРА.

ЧУВАЈ СЕ ЛАЖИ!...

Чувај се лажи к'о ватре живе!
Истину свуда заступај, брани,
А друштво, које с' истине бега
За рана, чедо, за рана мани;
Јер лаж је отров, што људе трује,
И име њихно у блато вуче;
Јер лаж ти само несрећу снује,
Да те у њу увуче.

Београд.

ЧИКА ВАСА-ЉУБИСАВ.

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

СТАНОЈЕ ГЛАВАШ

борац за српску народну слободу.

Српски народ има много својих синова, који су се јуначки борили за слободу свога народа, који су многе Турке, изелице и злотворе своје на онај свет послали, али су многи богме и сами својом главом платили. Такав један је и славан јунак српски *Станоје Главаш*, коме су 26. Маја ове 1902. год. подигли у Србији споменик код цркве Баничанске у месту Баничини, срез Јасеновачки, округ Смедеревски. Као неустрашивом борцу српском и „Голуб“ му овим чини помен.

Станоје Главаш је рођен у селу Глибовцу, близу Паланке у Србији, не зна се тачно које године. Као зрео човек живео је у Паланци Смедеревској, по занату абаџија (кабаничар); уз своју радњу имао је и дућан, па радећи занат продавао је и разну робу у своме дућану; тако је издржавао своју породицу и био виђен и поштован у свом народу. Једном Станоја увреди Паланачки спахија Муја, Турчин, а жудећи још од пре за осветом, што су Турци у то време убили Станојева брата Марка, дигне се Станоје једног дана, убије Мују спахију, па онда оде у хајдуке. Није дуго потрајало, а око Станоја се искупи лепа чета хајдука и стану убијати и таманити Турке, злотворе народне. Тако хајдукујући дочека Станоје и народни устанак 1804. год. и народ изабере себи за вођу и старешину Станоја, као већ чувеног јунака. Али се Станоје Главаш не хте примити да буде старешина говорећи: „Ја сам, браћо, хајдук, па мене хајдуци и слушају, али сав народ нису хајдуци, па ће људи сутра рећи: куда ћемо ми с хајдуком? У хајдука нити има куће ни кућишта; сутра, кад Турци навале, он ће у шуму, а ми ћемо остати на мегдану, да нас Турци робе и харају. Него ви поставите за старешину каквога човека између вас, који је и досад био с народом, а ја ћу чинити што могу, као и досад“. Тако народ место њега изабере за старешину себи познатога Карађорђа, а Станоје оде и даље у гору са својом хајдучком четом, да се свети Турцима.

За цело време првога устанка српског Станоје је у свима знатнијим бојевима био и жестоко Турке таманио, чинио је права чуда од јунаштва, али никад није тражио господске титуле, нити је икад захтевао да буде војвода. Године 1813., кад су Турци сву Србију покорили и кад су најглавнији људи, па и сâм Карађорђе, Србију оставили и пребегли у друге земље, Станоје није бегао из Србије, него је остао на свом огњишту; Београдски везир му се умилостиви и прими га као „мирну рају“ али с тим да од злих и опасних људи чува Цариградски друм, који је ишао преко Паланке.

Али кад једном прође тим друмом неки по Турке опасан Србин, везир пошље своје пандуре, да Станоја или жива доведу, или да му донесу главу његову. И оде гомила пандура оружани до зуба на Станоја и нападну га код његове колибе. Станоје се јуначки сâм бранио и седам пандура је убио, док су остали њега савладали и главу му одсекли, па је однели у Београд везиру, који је даде на колац набити. Сестра Станојева је тело његово саранила, а после је слуга Станојев украо и главу Станојеву, донео је кући и саранио уз труп, који је сарањен на 300 метара источно од цркве Баничине у потоку званом „Маскару“. То је било почетком месеца Фебруара 1815. године. И ту је тело Станојево почивало све до ове године Маја месеца, када су му јуначке кости ископане и положене у нову гробницу код цркве Баничине, а народ

му је од прилога својих подигао леп споменик од камена. Пренос костију и освећење споменика било је 26. Маја ове 1902. године на врло свечан начин, а у присуству силнога народа, који је дошао да и овде укаже љубав своју према великом борцу и јунаку своме. На новом споменику стоји сад овај натпис: „*Станоје Главаш*, војвода, рођен у Глибовцу, а погинуо у Баничини, кости пренесене и овде сахрањене 26. Маја 1902. године.

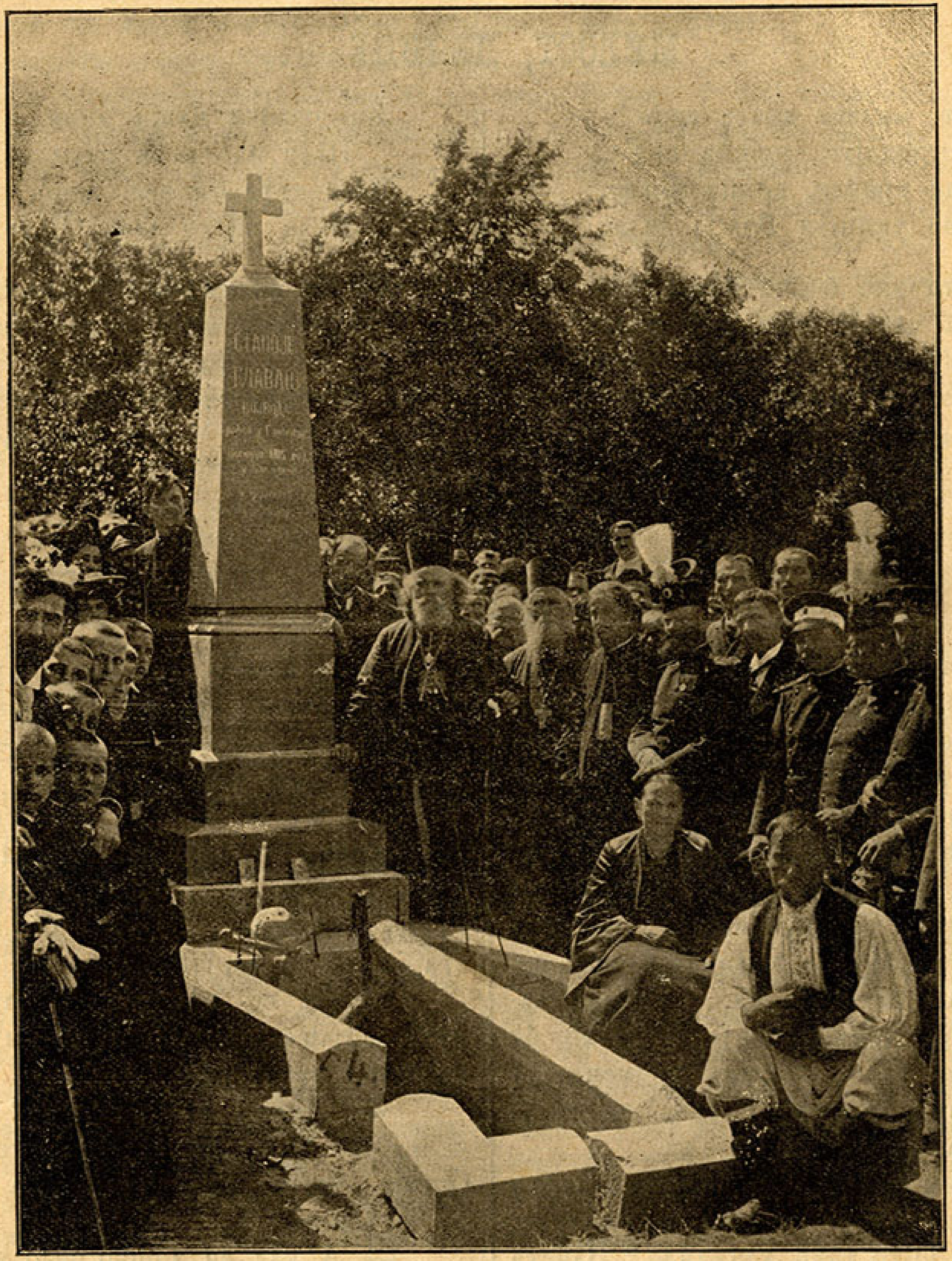

ГРОБНИЦА И СПОМЕНИК СТАНОЈА ГЛАВАША

Станоје Главаш је истина, био хајдук, али иначе врло племенит човек, добра душа и чувар свога народа. Зато га се народ увек сећа, радо прича

о њему и његову јунаштву, а све зато, што је био јунак и бранилац народни. Зато ће и спомен његов трајати у народу српском и док је сунца и док је месеца, „е па дотле, а кудаћеш више!“

Нека је слава Станоју Главашу!

МИЛОСТ, ДЕЧИЦЕ...

Милост, милост драга децо!
Погледајте снежна поља,
Нигде травке, зрнца нигде,
Све уништи Божја воља.

А птичице бедне наше
За милост вас лепо моле,
За мрвицу, две — ли хлебца,
Док су шуме зимоголе.

Јер певачи наши мили,
Што нас лети песмом прате,
Због студени ове, децо,
Врло много данас пате.

За то молим: дајте њима,
Две-три мрве суха хлеба,
На ће за то срца ваша
Наградити Творац с неба.

Чика Васа-Љубисав.

Београд.

ТЕЛЕФОН.

Зла је несносна запара данас била. Још није ни наступило оно право лето, а већ беше тако топло и загушљиво, да сам скоро пожелео зиму! — Тако се у мислима забављаше Остоја, седећи на обали реке, која својим таласићима обалу лагано запљускиваше, те тако несносну запару сношљивијом чињаше.

— Ал' шта зборих, — додаде затим, скоро полугласно; — та ко би још после тако кратког времена ту сурову зиму пожелио? Не, не, то је само била тренутна зловоља.

За тим се нагло окрене на западну страну, па чисто одскочи од милине. А шта га је то тако узбудило? Заиста величанствен призор беше се на заходу сунчевом указао; сунце се купаше у ружичастој светлости, а злаћани облаци заклањаху га са стране као неке дивне завесе, у њима пак одсјајиваху сунчани зраци у најдивнијим бојама.

Остоја се дивио, заносио! та у вароши је живео, где му се сунце тек изнад кровова кућних указује, а зашавши пред вече за исте, завршује уједно и свој запад за многе.

Сад му се пак на отвореном, незакриљеном западу, оте поглед далеко, далеко, тамо у недоглед, где сјајно сунце умираше... Дуго би он тако стајао, да га зврјање кола не трже.

Остоја се окрену на страну од куда зврјање долазаше и лице му поново радошћу заблиста.

— Дедо! слатки дедо! — викаше он. Кола се за час зауставише. Остоја скочи на њих и деда и унук се загрлише.

— А кад си дошао чедо моје? — упита радосно деда. — Откад те нисам видео, како си се променуо, да ме ниси ословио, сиико, тешко да бих те познао.

— Дошао сам са матером пре једно два часа. После поздрава са ујацима и осталима, запитам где сте Ви? Рекоше ми, дасте у К.... и да ћете

се скоро вратити и ја се реших, да вас овде на обали дочекам, знајући, да ћете овуда проћи.

У међусобном разговору стигоше до куће. Кућа деда Станојлова беше једна од имућнијих у Б..... Његова три снажна и здрава сина, живела су у заједници са оцем и газдинство ове честите задруге, сваке године, Божјим благословом и мудрим газдинством деда Станојловим, све је боље напредовало. Како ли се често од радости старцу груди надимаху, гледајући својту, синове и снахе, па тек веселу унучад, која се сваким даном приликом надметаше, која ће пре и боље доброга деду у чему год да послужи.

Имао је деда Станојло и једну кћер, коју је за једног честитог занатлију у оближној вароши В... удомио. Остоја, син његове кћери јединице, чешће је долазио деди у походе Особито о великим празницима, већи део слободна времена, проводио је он у Б..... код деда свога. Иначе је у В.... похађао редовно I. гимназијски разред. Владао се учтиво и примерно, а учио је марљиво; једном речи беше то ђак на радост свима, који су га познавали.

То вече, позове деда Станојло неколико својих пријатеља и суседа на вечеру, да би и са тим добрим људима поделио своју велику радост, коју сада, у присуству целокупног броја своје породице, обилно осећаше.

За вечером текао је жив разговор. Претресало се ту о храни, усевима, дацији, о рђавим временима и о осталим питањима, која су сада код људи на дневноме реду. Али шта беху све те „теме“ према једној, која постаде звезда преходница тог посетка, те њоме заузети, ови честити људи заборавише на дације и рђава времена, која их на сваком кораку тако пиштаху.

— А где си ти данас био, деда Станојло? — упита један сусед. — Тражио те 'ча Гавра Стејић, али те не нађе дома.

— Та био сам у К.... да моју земљу и салаш надгледим. Узео сам наполичаре, па ми их ваља чешће обилазити. Оно истина, људи су честити, Бог и душа, ал' оно ј' опет друкчије кад газда обилази.

— Да, тако је! — чуло се са свих страна у име одобравања.

— Боље ми, — отпоче сада послужитељ „потиског друштва“, брат Анта; — наш „телефон“ што ћемо га наскоро добити, извршиваће нам као мућа налоге што се буду издавали.

— Та оно да кажем — прекиде га деда Станојло — и мој је „мрков“ брз као хала... него опет ми треба сат, сат и по, док до К.... стигнем.

Сви се згледаше! — Најзад упреде радознале погледа на послужитеља, једва чекајући, да он име тог мућевитог коња поново изусти, јер им се исто веома страно чињаше.

Брат Анта узе с' победоносним осмехом гладити брке.

— Ха-ха-ха! Та то није коњ, мој деда Станојло, то је „телефон“, што ће господа...

— А! знам, знам шта је! — изађе на среду један браца, који се и иначе за неку мудрицу издаваше, (а сада угрејан деда Станојловом румеником) хтеде своју мудрост још у већој мери на видик изнети; — То је, да... да! То су она кола, шта ли, што господари на њих седну, па ногама точкове окрећу; хо мај'! ала сте се и удивили, рек' би, да никад нисте то чудо видели, а има га у вароши већ ваљда свако господско дете. Оно, да боме, има право Анта, кад вели, то иде брже од коња, јербо се коњ брзо умори...

— Иди чо'че, шта говориш! — осече се брат Анта, јер је видео, да сви климањем главе пропратише говор Јефтин; — та ди би господари могли њино звање да напусте, па за свашта

они хајд у К.... И... већ да се изближе изјасни каква је то „звер“ — али га брат Јоца претече и отпоче:

— Та за Бога људи, што сте се убезекли, к'о да нисте видели света и живили у њему. Та ено сам га пре неки дан видео у В... К'о канда га и сад гледим, читав се вилајет искупио, па се чуду диви. А он, о Боже, Господи! — и ту се прекрсти; — тридесет пута оптрчо око пијаце; није него кад прође поред мене, а ја бих да га задржим, да не падне човек на нос, ал он опет даље, па баш к'о оно мућа кад лети, а кад је свршио, а господари му све сексере бацају у шешир. Е, мој брат Анто, тога ће ваша господа да најму, а имаће валај и ваљану послугу, а није трчи човек, него мислиш, да га ветар носи!

— Та чекај човече, да ти кажем, пак ћеш ондак знати и сам ћеш се смејати твојим садањим речима.

— Шта, ваљда ниси ти овде најпаметнији, — умеша се кума-Ћира, — па чим ко што рекне а ти одма побијаш.

— Право велиш, — дода други — ваљада нисмо ни ми простаци од света, па чим ко беле прослови, а он одмах заћуткива.

Реч по реч, па се отпоче читава препирка, због „телефона“. Једини, који би им ствар могао растумачити, беше Остоја, али је он одмах после вечере — уморан од пута — отишао у други део куће, да отпочине. Није ваљда ни сањао, каква се озбиљна распра међу гостима дединим појавила.

Брат Анта се нашао љуто увређен, што му не дадоше маха, да у прилог његове новости до краја проговори, — али као да је и вино учинило своје, — оно је свакога раздрагало и одушевило, да у препирци учествује.

— Хе, ви'ш ти њега, како се прави учен! — одазва се опет један из друштва. — А што не кажеш, па да те цео свет разуме!... Та знате, браћо, да нам је и деда Станојло причао, како су још од вајкада, у старо време људи пуштали голубове, да им носе писма у кљуну. Ето вам! Па тако и ти кажи, — осече се на Анту, — голуба хоће да купе господа, да им носи у кљуну писма и поруке. А ваљда знамо сви то, да птица брже лети, него што коњ може да каса.

Анти већ беше прекипило. Устаде нагло са столице, па поче тако јасно, да се по целој соби разлегало:

— Ама браћо, „телефон“ ћемо кроз који дан добити, а не голуба и шта ти ја знам.

Ово побијање превршило беше сваку меру. Гости се већ беху узрујали. У добри час устаде деда Станојло, те их све умири, а брат Анту замоли, да им каже каква је то свар.

— Па чујте ме људи, за име Бога, па после диваните! Ви'ш, како ти се оно окомише на мене, а ни један не зна, шта ја знам.

На реч домаћинову сви се поново утишају, а брат Анта настави:

„Ми ћемо кроз који дан добити „телефон“, одавде управо у К.... јер се наша господа морају често извешћивати од К....-ског долмаша, (чувара, који пази на растење и опадање реке) да би за времена дознали колика је вода..,

— Па дед реци брже, шта је то? — навађиваху нестрпљиви гласови.

— Та то је, овај... тако ће се направити — рекоше ми, — један сандук, па кад у тај сандук говори господин из своје писарнице, а долмаш ће све чути у К....

— Хо-хо! лакше, лакше! — захори се као из једног грла.

— Ако је он господар, није зато ваљда свети Илија, да загрми, па да се чак у К.... чује?! — примети срдито један.

— Па још кроз сандук! — дода с гњевним осмехом други.

— Али ја вам кажем, — бранио се Анта. — Јуче ми баш рече г. управитељ: „но Анто, сад не ћеш морати сваки час у К.... сад ћемо одавде из собе моћи издаватп налоге“!

— Међер ја теби опет велим, да то не може бити! — умеша се опет кума Ћира. — Тебе преваришe твоја господа, а ти поверова, па хајд брже боље и ти нас да превариш!

Други опет не престајаху исмевајућим тоном запиткивајући га.

Сиромах Анта баш је био насео! Осећао је да се не ће моћи изјаснити право о ствари, а предвиђао је и то, да се из читаве мреже разноврсних питања не ће баш тако лако извући, те га чисто језа спопадаше.

— Ако још и то буде, то је не друго, нег' смак света, — говорише једни.

— А оно, може свашта и бити, — поче ч'а Мата; — знам кад је оно моја покојна баба умрла, Бог да јој душу опрости... а није, знаш, да је боловала, него — наједанпут удари је капља... а кћи ми к'о што знате, на страни, а ја овај... како ћу Боже да јој јавим, да дође бар док је не сахране... а они мени кажу: па ч'а Мато „дилиграфирај“, није друго, па ће најпре дознати. И тако... 'вала Богу! Шта још људи не ће изумети. Та већ и тај „дилиграм“ и то је већ неко чудо, ал' ово!...

На ч'а Матине речи сви се мало утишаше; сећаху се зар, да је и то један од чудноватих проналазака, па не шћаху више ограничавати мету проналасцима људскога ума. Брат Анти одлахну, што се тако сретно докончала ова пооштрија распра, па устаде, те велегласно објави:

— Сутра, или кад год буде „телефон“ готов, измолићу од г. управитеља мог дозволу, па ћу вас све, — ако будете хтели — одвести да видите, те да се уверите.

— Хоћемо! — прихватише остали, те испише још по једну чашу, па се растадоше.

Сутра дан деда Станојло причаше, како је жив разговор текао за вечером због „телефона“.

Остоја поред свег напора, да се озбиљан одржи, мораде ипак прснути у сладак смех. Смејао се расправа синоћних гостију; у осталом и он се са дедом сагласио, да је дедино „старо вино“ понајватренији учесник те распре било и на препирку госте дражило.

— Само једну молбу имао бих, слатки деда, — рече он после мале почивке, — а то је, кад ти брат Анта јави, да је „телефон“ готов, да и мене поведеш, јер и ја бих врло радо ту справу видео, пошто сам о њој чешће слушао н у школи учио.

— Дакле је то ипак истина? — упита деда Станојло. То беше најбољи доказ, да је и он са осталима о „телефону“ сумњао, али, као добар домаћин, не хте сумњу осталих гостију својом још подупрети.

За два дана, јави брат Анта свима, да је „телефон“ свршен и саопшти, да је од стране г. управитеља дозвољено, да их одведе и своје обећање одржи.

Тога дана после подне беху већ сви у реченој писарници, где се „телефон“ налазаше.

Остоја учтиво приђе г. управитељу, замоли га да и њему допусти, да ту справицу разгледи и на њој се разговори.

На сва питања управитељева, одговарао је он промишљено.

— На као ученик II. гимназијског разреда, свакако сте већ чули што о „телефону“? — упита га управитељ.

— То ме је баш и нагнало, да вас замолим за допуст, јер сам већ о „телефону“ чешће слушао и учио, али

још нисам имао прилике, да га у ствари разгледим.

Па онда приђе телефону и почне га овако описивати, по ономе, што је у школи учио.

— Телефон се састоји из једнога магнета. Један пол тог магнета налази се у калему, око којега је увијена метална жица. Пред тим калемом стоји танка плочица од меког гвожђа. Пред плочицом су уста од дрвета, као што је и цео магнет смештен у дрвену кутију. Крајеви жице што је обвијена око калема, пролазе кроз то дрво и у опредељеној даљини споје се са крајевима жице истог таког телефона (н. пр. овде са крајевима жице од телефона К....-ског долмаша) Кад се говори на уста пред плочицом, онда та плочица мора да трепти и њеним трептањем производе се промене у магнетном стању магнета. Од тих промена постају у жици што обвија магнетни пол, струје, које се пренесу на жицу што је око пола другог телефона, који се налази на другој станици (н. пр. овде у К....). У магнетном стању оног другог магнета, производе се исте промене, као и у овом и она плочица на оном телефону мора исто овако да трепти, као и плочица на овом. Кад когод на уста оног другог телефона стави ухо, онда се чују та трептања као говор.

— И на тај начин се може на телефону разговарати са лицима, која су од нас веома далеко.

Сад приступаше један по један телефону и разговараху се са онима лицима, која код оног другог телефона беху. И ту се на лицу места сви уверише о оном, о чему пре два дана онако одлучно сумњаше.

Г. управитељ поклони Остоји једну лепу књижицу, похвали га, рекавши: „да није у школи пазио и слушао, не би сада тако лепо знао описати ову справицу...“

Захвалише се сви г. управитељу и пођоше својим кућама.

— Хо! шта још неће људи изумети! — говораху они међу собом.

Од то доба, по многим већим местима, уводе се телефони, за извршивање разних порука и налога; о користи ове справице није нужно да посебце говоримо. Но, уверена сам, да увађање ове новости нигде није нашло на веће интересовање, него у Б..... онога вечера у кругу деда Станојлових гостију.

Т. Бечеј.

Даринка Брашованова.

ГРОБНИЦА ВЛАДИКЕ РАДА.

Један од најславнијих и најмилијих, а јамачно и најпознатијих српских песника јесте *владика Раде*, или *Петар II. Петровић Његош* господар Црне Горе и творац дивнога нам спева „Горскога Вијенца“. Тај дивпесник наш желео је да му по смрти кости почивају на Ловћену, што је највиши брег у Црној Гори, а који се изнад Цетиња, престонице Црногорске, диже у вис небу под облаке.

На врху Ловћена је заравњак до 20 корака у дужину и 12 корака у ширину и ту на том месту је владика Раде, за живота свога, саградио на камену од камена црквицу и у њој себи гробницу и наредио, да га ту сахране кад умре. И учинише му по завету.

Владика Раде владао је слободном Црном Гором као калуђер, *владика* последњи а под именом: Петар Други Петровић Његош, од 19. октобра 1830. год. па до 19. октобра 1851. године.

ком, у исти дан и умре 19. октобра, владавши Црном Гором равно 21 годину. Последњу му вољу, да буде на Ловћену сахрањен, не могоше одмах, кад је умро, испунити због дуготрајне

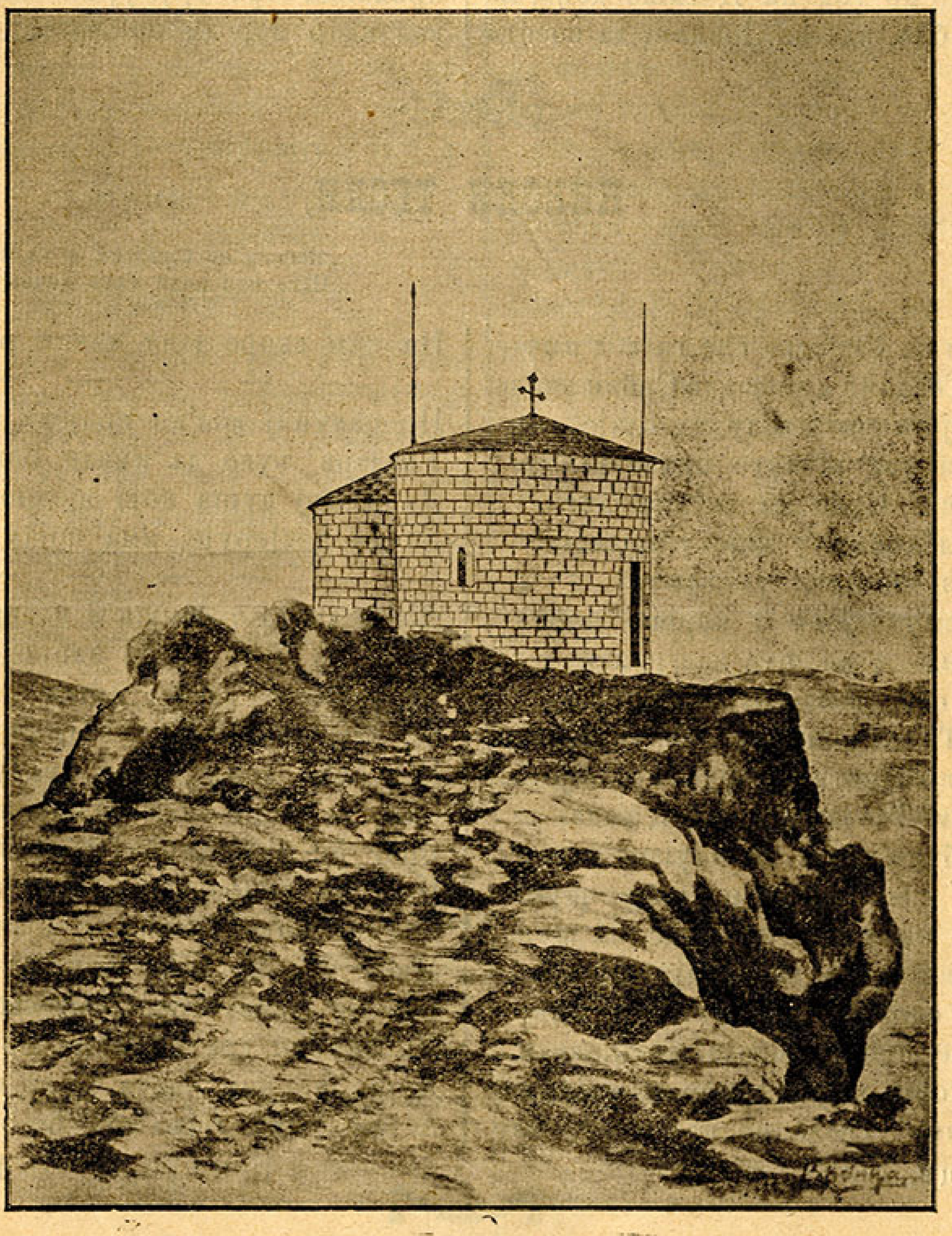

ГРОБНИЦА ВЛАДИКЕ РАДА.

Родио се, као што се сад поуздано зна, 1811. год. и на крштењу добио име *Раде*, којим га зваху Црногорци за живота му, па и после смрти, па и дан данас. У који дан постаде владикише јесење, него га сахранише у манастиру Цетињском и тек 1855. г. месеца Септембра однеше му тело на вйс Ловћен и положише у црквици, где и данас борави вечни санак. До-

пратише га онда до те куће вечне кнез Данило с кнегињом Даринком и остарелим оцем Његовим Томом, коме тада беше 100 година и с млоштвом свештеника и народа. Од тога доба народ Црногорски сваком згодом походи свога миљеника на високом Ловћену, а и други, ко год на Цетиње дође, ма откуд он био, иде на Ловћен. да посети народног песника и види црквицу, која нам га чува за вечита времена. А ко не може да оде у Црну Гору, ево нека види тај вйс и црквицу овде на лепој слици, коју доносимо из већ поменутога календара „Рада“, као и слику Станоја Главаша, те и овом приликом препоручујемо овај народни календар народу српском.

НИКОЛИ ТЕСЛИ.

„Весели се Српство, а на посе Лика,
„Што нам роди тако дичва умјетника“.

Весели се Српство гђе га год имаде,
За Теслино име сваки Србин знаде.
Цјело човјечансво хвалу му одаје,
Његове научне заслуге признаје.
Тесла је све Србе на висину диго,
Име и углед нам у свјету подиго.
Његови изуми први у свему,
Он их свему свјету у корист окрену.
А Бог знаде сами шта нас још'те чска,
У течају овог двадесетог вјека.
Што ће Тесла још'те на видик изнети,
И тим човјечанству користи дон'јети.
Живио нам Тесла цар науčењака,
Нек' му буде воља за науком јака!
Нек' му с' свака мис'о на добро окрене,
Нек' буде од хасне за људе, за жене!
Његово је име за нас свију дика,
Србин га одрани, држи г' Америка.
Вјекови ће проћи, Тесла ће живити,
Бог зна хоће ли се други и родити?
За то прими Тесла од нас хвалу ову,
Па нам скоро јави какву радост нову.
— — — — — — — —
Прорачунај кол'ко вриједи нам слога,
Упозори људе да имаде Бога,
Да имаде душа која вјечно живи,
Ко то невјерује, има појам криви.
— — — — — — — —
А кад ти то признаш и потврдиш јавно,
Онда ће наш народ напредоват славно.
Нестаће му злобе, мржње и ината,
Од створења свјета најгорег заната.
Изгубиће вољу да се брату свети,
Сâм ће поћи онда узвишеној мети.
Брат ће онда љубит и пригрлит брата.
Нестаће неправде, мржње и ината.
Сви ће онда хвалит и молити Бога,
Међу нас ће доћи мир, љубав и слога,
Бог ће своје стадо благословит тада,
Па бићемо сретни и после и сада.
Душа ће нам чиста Богу одлетити,
А на земљи тјело тад' ће с' посветити.

Пиперци, 1901. **Ђ. Свитлић.**

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

Пријемница (реверз). Пријемница или туђом речи реверз, је таково писмено, којим неку ствар примимо, да је привремено употребимо, али да је на неко време сачувамо, или да је неком трећем предамо. Пријемнице се издају оном, од кога ствари примимо поглавито стога, ако би ненадно умро, да има трага његовим стварима. На ово писмено није потребан биљег или

жиг. У примерима пријемнице оваке изгледају:

ПРИЈЕМНИЦА.

Потписани овим признајем, да сам данас примио из књижнице Српске Читаонице Сомборске: „Дела Љубомира Ненадовнћа у 4 свеске“ с тим, да иста дела за месец дана код себе држим и читам, а по том ћу их неповређене натраг вратити.

У Сомбору, 1. Фебруара 1903. г.

Урош Петровић,
занатлија.

ПРИЈЕМНИЦА.

Г. Павао Радовић грађанин Новосадски предао ми је двадесет комада крунашких дуката по 20 т. ј. двадесет круна, да их код себе сачувам, док се исти г. Павао Радовић не врати с пута у трговачким пословима, а по том да му их вратим.

У Новом Саду, 5. Јуна 1902. г.

Никола Милић,
срп. народни учитељ.

ПРИЈЕМНИЦА.

Гђа Милана Добриловићка из Ст. Бечеја предала ми је данас 100 К и словима: једну стотину круна, да их приликом путовања у Будимпешту, предам њеном сину Душану правнику, што ћу драговољно и по савести учинити.

У Ст. Бечеју, 10. Маја 1903. г.

Жарко Миличић,
трговац.

*

Обвезница или облигација. Обвезница или по латинском *облигација* названа, јесте писмено: којим изјављујемо пред сведоцима, да смо од некога узели новац у зајам и обвезујемо се, да ћемо позајмљени новац у одређено време вратити.

Новац што се у зајам даје, зове се *главно*, и свота се у обвезници мора и словима написати, а добит, што се по једној стотини рачуна, зове се *камата* или *приплод*, јер као што се земља издаје под најам или аренду а кућа под кирију: тако се новац издаје под камату или на приплод, да донесе добит.

Онај што новац у зајам даје, зове се *повериоац*, јер даје с том вером, да му се одиста и врати; онај пак, што новац узима у зајам, зове се *дужник*. — Обвезницу потписује дужник са два сведока, који морају познавати и повериоца и дужника и по том предаје обвезницу повериоцу, па кад он повериоцу врати новац, онда ће повериоц њему дати натраг обвезницу, да је подере, јер онда не важи више. Ако дужник не зна сâм писати, онда га потпише сведок, а он (дужник) ставља уз своје име крст за потврду, да је то његов потпис.

Дужник може и на то пристати, да се у грунтовници на његово имање уведе дуг за доказ, да он тим имањем добар стоји, да позајмљени новац не може пропасти, јер ако не може иначе, оноће се из његовога имања подмирити дуг. Ово се зове *укњижити* или *интабулирати* дуг.

На обвезнице долази биљег или жиг по величини главнога или капитала, па што већа свота, тим скупљи мора бити и жиг. Ово се из добро уређенога календара може тачно дознати.

Обвезнице се праве по овим обрасцима:

Жиг.
1 К 88 п.

ОБВЕЗНИЦА.

На 500 К и словима: петстотина круна, које сам ја потписани у готову новцу у зајам узео од г. Милутина Миличића етановника Загребачког с том обвезом, да му исти новац, од

данас, за годину дана са 6% камате у готову новцу вратим. Уједно изјављујем, ако не бих по овој обвези својој учининио, да се подвргавам пресуди кр. суда и његовом судском поступку. Но ако и ово не би било довољно јамство моме повериоцу, то му дозвољавам, да се без икаквог даљег питања мене може на мојој кући у Сомбору у предграђу Банату, под бр. 145. у грунтовници укњижити и тиме цело своје потраживање обезбедити.

Обвезницу ову потпнсујем својеручно пред два умољена сведока.

У Загребу, 25. Јула 1903. год.

Лука Раденковић,
дужник.

Петар Миливојевић као сведок.

Стеван Марић као сведок.

Место укњиженења или интабулације за јамчевину, да ће се новац заиста вратити, може когод познат и као *јемац* добар стајати, да ће се новац вратити, па ако не би могао дужник вратити, оно ће га јемац платити. Јемац није баш добро бити, јер често пута јемац плаћа дуг, отуда и реч: „Јемац платац“, што баш није пријатно.

1 К 26 п

ОБВЕЗНИЦА.

Свр х 200 К и словима: двестотине круна, које сам ја потписани данашњим даном у готову новцу у зајам узео од Илије Митровића становника Суботичког и то на пô године дана с том обвезом, да поменуту своту са 8% камате о Дмитрову дне ове 1903. год. у готовини натраг вратим. У противном случају подвргавам се сваком кр. суду и судском поступку. За већу пак јамчевину, изјављује потписани мој пријатељ као јемац, да ће он за горе-именовану своту дуга добар стајати, а по невољи и сав дуг подмирити.

Ову обвезницу потписујемо и ја и јемац пред умољена два сведока.

У Суботици, на Ђурђев дан 1902.

† Марко Дорић,
потписао га сведок:

Никола Јерковић,

Васа Ненадовић,
као сведок.

Секула Даљчев,
јемац.

(Наставиће се.)

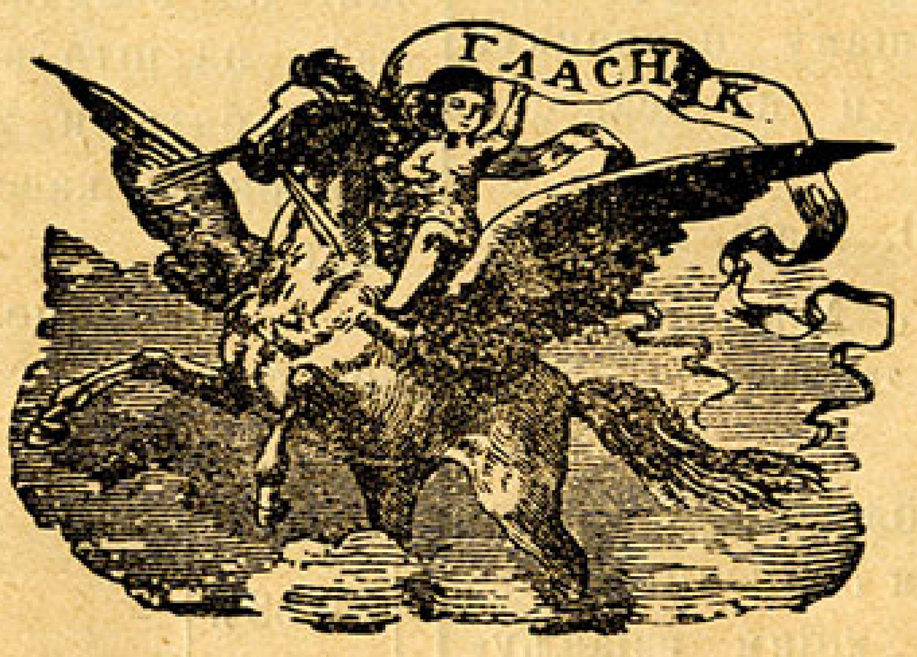

— **Зима.** Овогодишња зима је на један-пут и изненадно отпочела. О Ђурђици бејаше два дана густа магла и оштро време, а на појутарје Ђурђице, дође нам и први снег и застр земљу белом пољавом. Уз то дође оштар источњак ветар и наступи права зима, која би и за Божић доста оштра била. Ова изненадна зима тим је незгодније дошла, што народ јесење послове још ни порадио није. Многи нису винограде загрнули, а многи богме ни жвто посејали нису. Но срећом већ после неколико дана време нешто попусти и

јамачно ће још Бог дати времена, да се сви јесењи послови посвршују.

И док је код нас био мали снег, у Бечу и по другим местима и пределима дошао је велики снег са јаким вејавицама; на Сињем Мору пак бејаше силна бура, да лађе нису могле у своја пристаништа улазити нити из присганишта излазити; по улицама Реке (Фијуме) застао је сваки промет; по улицама су разапели ужета, да се свет има за шго хватати, да га олуја не стровали, или не однесе. Зато по улицама иде само онај, који баш мора. У Сењу је била тако опасна бура, да нико није смео из куће излазити. Из Лике јављају, да тамо већ неколико дана веје мећава, каква се одавна не памти.

— **Покварило се 2½ милијуна јаја.** Сад се већ и јајима води велика трговина и у Бечу има и читаво деоничарско друштво, које јаја купује и опет продаје. Тако су у Бечу сместили тргонци из Галиције 2½ милијуна јаја у леденице, да би их сад у јесен и у зиму по скупе новце продавали. Но ево новоље. Не зна се како, али веле, да се та ужасна гомила јаја покварила и власт је сва јаја запљенила, да се не смеју продавати, кад су покварена. Сад се води истрага, да се пронађе, зашто да се јаја покваре, кад су особите добро била смештена. Тога ради ће у Бечу јаја јако поскупити, а мисли се, да ће тога ради чак и код нас поскупити.

— **Земљотреси.** Ове године су чести и све јаки земљотреси у свету. У Африци је јако настрадало једно острово и разорена једна лепа варош. У јужној Америци и сад су јаки земљотреси и порушили су више места и мног је народ изгинуо. Уједно се јавља и из Аустралије, да у целој јужној Аустралији владају земљотреси, који су већ досад починили велике штете.

— **Пачу-кава.** Познато је, да је наш честити и скоро преминули *Др. Јован Пачу* неколико година и у Сарајеву живео Па као човек, који свугде не само говори него и делом показује оно, што је добро и тиме и друге лепим својим примером привлачи на оно што је добро, тако је и у Сарајеву чинио. На име учи се, да црна кава није добра по здравље човечје; али свет се на каву навикао и тешко се од тога одвикава. Др. Пачу пак, да би каву што већма ублажио, сипао је у њу што више млека и скорупа. Тако је он и у Сарајеву по гостионицама чинио и никад није пио чисте црне каве. Видели су то у Сарајеву, па су покушали и други тако да чине и уверивши се да је добро, па тако и данас чине. Па пошто је то у Сарајеву први Пачу завео, то се такова кава с млеком прозва „Пачу-кава“ и сад ко год дође у гостионицу, захтева „Пачу“, што ће рећи: „Пачуве каве“. И тако и тиме овековечи покојни и честити Пачу своје име, а остави добро дело и леп обичај.

— **Атентат (напад).** Ономадне је у Бриелу, престоници Белгијској, учињен атентат или напад на краља Белгијског Леополда. Некакав талијански зликовац Ђеноро Рубино пуцао је трипут на краља из револвера, баш кад се краљ враћао из цркве, са парастоса своје покојне жене. Срећом није га погодио, а зликовац је ухваћен и предан суду, па сад чека достојну казну.

— **Да буде простије а разумљивије.** У Угарској је досад био обичај, да се великој господи дају и велике титуле, што особито у писању даје и много посла, а без невоље. Но сад се јавља, да је земаљска влада издала наредбу на жупанијске власти, да се више велике титуле не употребљују, него да се каже просто и разговетно. Тако досад је био обичај кад се министру пише, рећи: „Ваша Преузвишености Господине Министре! Част ми је у најдубљој понизности јавити Вам,“ итд. Од сад ће доста бити написати: „Господине Министре! Јављам,“ итд. Велике титуле су излишне. и у Србији је одавно такав обичај, да се простим титулама служе, па сад и у другим државама долазе на то, да ваља просто али разговетно писати.

— **Епархијске скупштине.** Епархија је владичанство т. ј. све општине, велике и мале, над којима један владика има власт. Свако владичатство има своје скупштине, које бира народ и ти скупштини се састају у месту, где владика станује. Тим скупштинама владика је председник, а скупштине имају право да изберу епархијску управу, која има три одсека: конзисторију, административни Одбор и школски Одбор. *Конзисторија* је власт над свештеницима и црквама; *административни или управни Одбор* је власт над општинском управом; а епархијски *шк. Одбор* је власт над школама и учитељима једнога владичанства. *Саборски Одбор*, а то је највиша наша народно-црквена власт, наредио је, да се у свима владичанствима одрже епархијске скупштине, па да те епархијске скупштине по ново изберу и све епархијске власти, којима ће власт трајати 3 године. Овога, Новембра, месеца бира народ у свима епархијама заступнике за епархијске скупштине, а саме скупштине ће се одржати у Децембру месецу

и изабрати нове власти, које ће од нове године са владиком својим управљати целим владичансвом. Епархијске скупштине имају и другога посла, али сад су ови избори најглавнији. Па нека је сретно и благословено да Бог дâ!

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Шињел од Николе В. Гоголја, превео Љубомир Миљковић, од „Мале Библиотеке“, што издаје књижарница Пахера и Кисића у Мостару, свеска 35 16⁰ стр. 79. цијена 30 потура или 40 дин. пара.

Приједлед прилог „Мале Библиотеке“ бр. 17. У овој свешчици је расправа о дру Љубомиру Недићу српском критичару, а за тим мањи прикази нових књига и књижевних радова. — Уз ову књижицу иде и други прилог веома лепа дописна карта са сликом уваженог књижевника и учењака српског Гиге Гершића. Сви ови прилози иду бесплатно уз главну књигу „Шињел“ „Мале Библиотеке“.

Календар „Мале Библнотеке“ за просту годину 1903. Година I. 16⁰ стр. 80. Цијена 30 потура за Босну и Херцеговину, а 20 п. или пара дин. ван Босне и Херцеговине. Претплатницима пак „Мале Библиотеке“ иде бесплатно. Календар је спретан и може се лако и у џепу носити.

Мостар српски џепни календар за просту годину 1903. Година пета, 16⁰ стр. 128. Цијена 40 потура за Босну и Херцеговину, а за све друге земље 25 потура или 30 пара дин. За Босну и Херцеговину је већа цена због биљеговине, које у другим земљама нема. Ово је спретан календар и за џеп подесан, а особито згодан за трговце и занатлије. Издаје га издавачка књижарница Пахера и Кисића у Мостару, где се може и добити.

Пољопривредни календар за 1903. год. Издање српског пољопривредног друштва у Београду, уредио Паја Т. Тодоровић-Ђаковић, са сликама. Година XXI. Вел. 8⁰ стр. 175. Цијена 50 пара дин. или 50 потура (25 нов.). — Овај пољопривредни календар је за наше економе и све врсте ратара право еванђелије, те ко год се бави земљорадњом, ваља да га купи (а то може свако, јер је он према величини и вредности својој и сувише јефтин); у њему ће сваки пољопривредник наћи много златно зрнце из свију струка своје пољопривредне радње. Он је пун изврсних чланака и ситнијих бележака о свему, што човеку домаћину треба да се поучи и усаврши и унапреди у својој радњи. Зато нека је најтоплије препоручен овај изврсни календар нашем народу.

Конференција у Матици Српској о „Књигама за народ“ 11. (24) Септембра 1902. Српска манастирска штампарија у Ср. Карловцима. Прештампано из „Бранкова Кола“ за годину 1902. — 8⁰ стр. 48. Цена — ? Ово је врло занимљива књижица за наш учени свет, који ваља да је проучи и са своје стране учини, да се што боље реше она питања, о којима је у овој књизи реч.

Летопис Матице Српске Књига 116. Свеска VI. за годину 1902. Уређује Др. Милан Савић секретар Матице Српске Издање Матице Српске у Новом Саду. Вел. 8⁰ стр 148. Цена једна круна.

Свети Сава архиепископ српски и просветитељ. Читанка за српски народ. Написао протопрезвитер Јован Вучковић. Од књигâ за народ, што издаје Матица Српска из задужбине Петра Коњевића, свеска 102. Мала 8⁰ стр. 104. Цена у претплати за 5 комада „Књига за народ“ и „Календар Матице Српске“ само 1 круна, дакле таман така, да може и најсиромашнија кућа купити и користити се овим красним књигама.

Голубови кошгуњьци.

1. РАЧУНСКИ ЗАДАТАК.

Задао: Јово Ђурић.

Нека мати рекне, сад имам 3 пут толико година, колико моја кћи, а пре 4 године имала сам 4 пута, колико она. Колико има година мати а колико кћи?

2. РЕБУС.

Саставио: Димитрије М. Јевтовић. Пљевље.

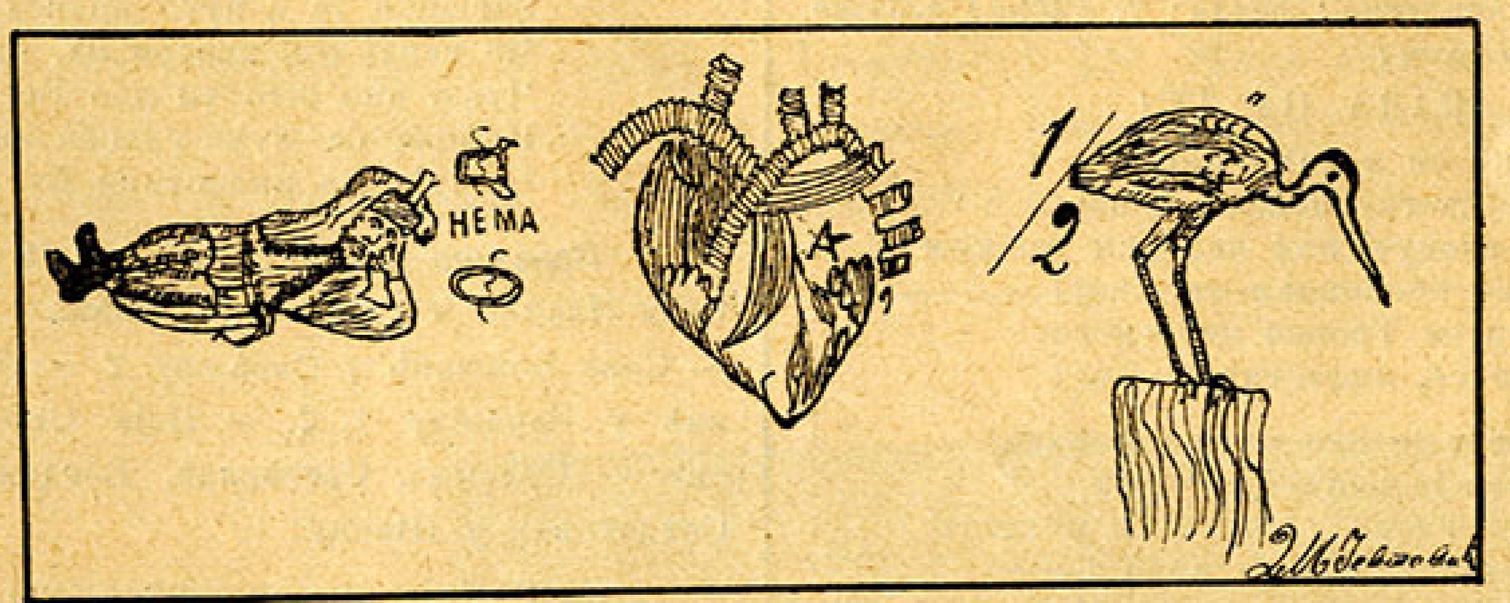

3. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Јово Ђурић Кључ (Босна.)

сњим	*ко*	*ки-*	*же,*	*Сри-*	*ки-*
ти		*се*	*ти*		*сњи-*
год	*о*	*Јер*	*че*	*За-*	*се*

сит	*же*	*По*	*так,*	*ли-*	*ште-*
же-		*се*	*ње-*		*цвје*
мо-	*но-*	*ти-*	*јеш*	*По-*	*је-*

ште-	*може*	*Од*	*бој,*	*он*	*че-*
ти		*ња*	*га*		*не*
не	*по*	*би-*	*да*	*Ни-*	*се*
во	*Ни-*	*ље*	*та-*	*ди-*	*бу-*
бла-		*ко*	*ли*		*ко*
ка-	*бо-*	*го,*	*Ра-*	*деш*	*о*

да	*по-*	*то-*	*не*	*је*	*ту-*
За		*бу-*	*лај,*		*јој!*
ди	*ваз-*	*штен*	*Сво-*	*ђе*	*не*

ло,	*дра-*	*че*	*син-*	*ште*	*вла-*
Сри-		*Сри-*	*се*		*ко,*
че	*жи*	*го!*	*По*	*лај*	*но*

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр. „Голуба“ **Голубови коштуњци** значе и то: *1. Загонетка:* метла; *2. Ребус:* Крушевац; *3. Коњички скок:*

КАДА НА ТЕ!

Када на те невоља нађе,
Кад те стегне невоља и вај:
Немој клонут' под напором тешким
Молитва ће помоћи ти, знај!
Ој сети се Творца небеснога,
Помоли се, милостив је Бог!

Та живот је пун патња и мука
Пази јер је непоуздан свет,
Сети с' Творца, Он ће ти показат'
Праву стазу, где но мири цвет.
Ја не сврћи никад с пута тог,
Ту ти стазу даровао Бог.

Ласкавих се пријатеља чувај,
Завешће те с пута праведнога.
Не веруј им, презри их, одбаци!
Чувај оно што ти дао Бог!
Помоли се, чуће гласка твог,
Ој чуће га милостиви Бог!

Правилно решили: Јован и Љубо Благојевић, Сава Иванић и Ристо С. Поповић у Бијељини: 1. 2. — Саво Бокоњић у Сарајеву: 2. — Љубомир Петровић у Сарајеву: 1. 2. — Паја Сербул у Лугошу: све. — Станица, Светислав, Богдан и Богољуб М. Солдатовић у Шапцу: 1.

☛ **Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло**

Исправак. Два лика: *„Далматинка и Далматинац“* у прошлом 17. бр. „Голуба“ цртао је млади Србин *Саво Иванов Поповић из Сарајева* (а не из Мостара), син уредника „Сарајевског Листа“, што овим исправљамо.

Саво Бокоњић у Сарајеву. Врло лијепо и радо ћемо донијети у своје вријеме.

В. П. Веселиновић и В. Ј. Госпић у Пљевљима. Није нам по вољи.

Г. поп-Ристо Поповић Данилов Град. Ми смо на правим мукама са пјесмама, имамо их много, а мало можемо да доносимо, зато сви навађују, а ми чинимо тек што можемо. Дакле мало стрпљења свуда, па и код Вас! Иначе лијепа хвала на српском поздраву.

Јово Ђурић у Кључу. Добра је воља ту, али је работа још слабачка. Послије више рада биће и бољега успјеха.

Мићун М. Павићевић Данилов Град. Добро је и ово, али ће морати причекати:

Г. Ђ. Свитлић у Пиперцима. Хвала на сјећању; збиља је већ вријеме и — биће, само још мало стрпљења. Ове нове су нам баш повољи.

В. В. Примљено и уредно одмах извршено. Пјесмица је добра и донијећемо.

Дим. Јефтовић. Сад ћемо покушати вашу слику извести и тада ће и опис изићи.

Ристо Ј. Поповић у Бијељини. Није доста лијепо нацртано.

Ристо С. Поповић у Бијељини. Све је добро и донијећемо.

Миленко М. у Ср. Карловцима. Није рђаво, али би ваљало лепше написати и целу загонетку обашка, на засебном папиру написати.

Јов. Р. Бл. у Бијељини. Сасвим је добро; али се у „Голубу“ не може употребити.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор-А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 1. ДЕЦЕМБЕРА 1902.

ЈОВИЋЕ

Нашем драгом

ЧИКА ЈОВИ-ЗМАЈУ

О ПРОСЛАВИ СЕДАМДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ.

Па баш за то што је
Тек седам десета,
Из свег срца кличем:
На многаја љета!

В. К. Љуб.

ЛИСТ
ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ.

ПОШЉЕДЊА ПОРУКА ДР-А ЈОВАНА ПАЧУА СРПСКОМ НАРОДУ.

Тачни, уредни, савјесни, но поред све своје доброте прама себи вазда строги, сад већ покојни др. Јован Пачу, писао је још 3. (16.) Октобра ове године у „Привреднику“:

„У прошлом броју „Привредника“ био је чланчић с натписом: „Тачност код обртника“. Добро је, што се и „Привредник“ на то питање обазире, али би добро било и у више маха на то осврнути се. Узмемо ли све наше установе у претрес у погледу тачности, наћи ћемо, да у свима слојевима и у свима подузећима нетачност игра улогу. Ко познаје сва славенска племена, у погледу тачности морао је доћи до тог увјерења, да се ни за једно славенско племе не може рећи, да се том врлином похвалити може. Чеси су пре 2—3 десетине година важили за тачне међу Словенима; но сада већ и код њих та врлина малаксава. Остали Словени се нијесу никада ни одликовали том врлином. Колико се згодних момената од важности пропустило и отишло у неповрат, да се више никада не надокнади, само са нетачности. То не важи само за један слој људства, или за један огранак занимања и позива, него то обухвата све слојеве и све позиве. Код нас Срба има их, који на тачност мало или никакве важности не полажу, а и таквих, који јој признају вриједност, па опет зато нијесу тачни. Наши Срби као да предњаче у тој неврлини. А бити нетачан значи уједно бити и неуредан и неодређен у пословима и не држати ријечи. То добро знамо сви, да је тако.

Нетачност је не само у обртном и привредном, него и у друштвеном и просвјетном пољу код нас Срба не само велика мана, него и узрок неуспјесима у свима пословима нашима. Многа ствар је половно успјела, па чак и пропала, што се није тачно у своје вријеме урадила, а у многом би нам срећа пропјевала, да те неврлине немамо.“

Сутрадан, 4. (17.) Октобра паде му кап и послије 13 дана, 17. (30,) Октобра, испустио је своју племениту и добру душу.

* * *

Сви знамо, како је покојни др. Јован Пачу задахнут био правим и искреним родољубљем. И тих пар редака, што их изнесосмо, могу казати, како је био широк видокруг у тог племенитог мужа, великог Србина и исто тако великог Словенина. Јер колико је год љубав његова силна била према рођеном народу, није се она ипак само на њему задржала, већ је у својој величини обухватила све славенске народе. Гледајући у један мах тешки положај свију нас и наш нехат и немар у свима у опште, а посепце народним пословима, с правом нас је душом пуном боли укорио за то.

Сјени великог тог Србина и Словенина заиста се не би могли боље одужити, него кад би сви у опште, а напосе ми Срби, крв крви његове, добро утувили ријечи и савјете његове, те их се тачно и у свему држали. Тада би нам срећа пропјевала, снага порасла, *а ријеч наша чула би се и слушала свуда.*

СТАНОЈЕ ГЛАВАШ

славни јунак српски.

У прошлом, 18. броју „Голуба“ донели смо живот и рад овога славнога јунака и борца за слободу српскога народа. Тада смо изнели и слику његова споменика, који му је народ српски подигао код цркве Баничине у Србији 26. Маја ове 1902. године; сад пак накнадно доносимо овим и слику Станоја Главаша, да га наши читаоци и у слици виде, како би се више и боље сећали овога славнога јунака српскога, коме и овога пута кличемо: Слава му!

СТАНОЈЕ ГЛАВА́Ш славни јунак српски.

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Наставак).

уговор (контракт). Погодба између две и више особа зове се *уговор* или по латинском *конштракш*. Уговор се прави између купца и продавца, између власника куће и кирајџије, између власника земље и закупника или

арендаша, између занатлије и шегрта, између оних, који заједно као ортаци тргују или други који посао раде, итд,

Ово писмено је од особите важности, зато треба добро отворити очи кад се прави, да се ваљано направи, па да не дође до парнице. Тога ради код већих ствари најбоље је дати одветнику (адвокату) или краљевском бележнику, да уговор ваљано напишу. Биљег или жиг на уговоре долази по III. таблици (у сваком добро уређеном календару има), те што је већа вредност, тим мора и биљег скупљи бити.

Примера ради ево једнога уговора:

Жиг.
35 К

УГОВОР.

Између Милана Петровића као продавца и Жарка Стајића као купца становника Сомборских учињен је данас овај уговор:

1. Милан Петровић продаје своју кућу са кућиштем од 500 □ хвати у Сомбору, у предграђу Горњој Вароши под кућним бројем 347. Жарку Стајићу по уговореној цени од 5000 К и словима: пет хиљада круна;

2. Жарко Стајић узима горе описану кућу са кућиштем за куповну цену од пет хиљада круна, прима исту одмах у посед и уговорену цену одмах продавцу исплаћује у готову новцу, што се овим и признаје;

3. Трошкове око састављања и писања овога уговора сноси продавац а преписне трошкове сноси купац;

4. Продавац дозвољава, да се продана кућа одмах може на купца преписати са правом сопственосги; и

5. Продавац и купац потписују овај уговор својеручно пред умољеним сведоцима и важност њихова одмах ступа у живот.

У Сомбору, 6. Августа 1903. г.

Милан Петровић,
продавац.

Жарко Стајић,
купац.

Илија Марковић, као сведок.

Лука Михајловић, као сведок.

Опорука (тестамент). Писмено, у коме неко тачно наређује, како да се његово имање после смрти му подели, зове се *опорука* или па латинском тестамент. Цело имање, што се оставља, зове се *наследство* а они, што гл примају, зову се наследници. Кад се пак од имања по нешто остави и другоме коме, онда се то зове *оставина*.

И опорука је веома важно писмено, зато је најбоље, да га праве одветници (адвокати) или краљевски бележници. Ако се у опоруци ма у најмањем чему погреши, бивају парнице, које често врло дуго трају а кат-кад упропасте по цело имање.

Ко зна сâм писати и сâм напише опоруку, доста је да ту опоруку потпишу два сведока, пред којима он мора изјавити, да је то његова опорука и да се пред њима потпише. Сведоци, пре него што потпишу, морају и то написати, да им је пред свима заједно изјављено, да је то опорука. Ако ли неко други пише опоруку, а не онај, који наређује опоруку, онда га потписују четири сведока. Но ваља знати, да опорука може и усмена бити, али онда мора бити пет сведока и тада сведоци сами напишу опоруку онако, како им је речено.

Ако онај, што пише опоруку, не зна писати, онда му један сведок прочита опоруку гласно и јасно, па кад изјави, да је све то тако његова воља, онда га сведок потпише а он уз своје име стави крст, а сведок и то напише,

да га је сведок потписао. — Сведоци на опоруци не могу бити свештена лица, женске, младићи испод 18 година, будале, слепи и неми, ни они, који неразумеју језика завештачева, нити они што су због преваре осуђени.

Онај, што прави опоруку, мора бити потпуно при чистој свести и присебан, јер ако није такав, не ће опорука важити. — Готову опоруку најбоље је запечатити у замоту за писма (коверти) и предати на чување краљевском бележнику.

Примера ради ево и једне опоруке:

ОПОРУКА.

У име оца и сина и св. Духа.

Ја потписани, Никола Гојковић, при чистој свести и потпуно присебан добро промисливши и од своје слободне воље пишем ову своју последњу вољу или опоруку и наређујем, да се после моје смрти са мојим имањем сасвим овако ради и уради, као што ја овим наређујем.

Но пре него што почнем имањем располагати, изјављујем овим, да моје имање чини једна кућа у Новом Саду под бр. 1734.; за тим 25, т. ј. двадесетипет котастралних јутара добре земље у Новосадском хатару, један виноград од 1000 □ хвати у Каменици и 4000 К и словиима: четири хиљаде круна готових новаца смештених у Српској Задрузи за међусобно помагање и штедњу у Новом Саду.

После ове изјаве наређујем:

1. Када ја умрем, има ми се тело без великих трошкова али ипак пристојно у породичној гробници сместити на вечито почивање.

2. Мојих првих десет јутара земље, што ми је најбоља земља и близу вароши, остављам старијем сину Милораду у наследство и неограничено располагање.

3. Других десет јутара земље, што леже на седишту Малом Јарку, што је слабија земља и далеко лежи од вароши, остављам млађем сину Душану; но пошто је та земља од много мање вредности од горе поменутих десет јутара, што остављам сину Милораду, то у накнаду томе остављам сину Душану кућу у вароши под бр. 1734.

4. Кћери мојој Милици удатој Радивојевић остављам осталих пет јутара земље на неограничено располагање.

5. Поменути пак виноград у Каменици од 1000 □ хвати, остављам синовима Милораду и Душану на равне делове, како се између себе удесе.

6. Од готових новаца пак наређујем, да се даде 500 К и словима: петстотина круна српском учитељском конвикту у Новом Саду; петстотина круна фонду Светог Саве на издржавање српских народних школа у Митрополији Карловачкој и Патријаршији Српској. Сав остали новац по одбитку мојих укопних трошкова нека деца моја: Милорад, Душан и Милица наједнако између себе поделе.

Ову моју последњу вољу пред умљеним сведоцима својеручно сам потписао и својим обичним печатом запечатио.

У Новом Саду, 1. Јануара 1902.

(Место Печата.) Никола Гојковић,
ратар и грађанин Новосадски.

Потписани као умољени и у исто време присутни сведоци Николе Гојковића овим потврђујемо, да је он, т. ј. Никола Гојковић пред нама гласно и јасно изјавио, да је ово писмено његова последња воља или опорука, коју је пред нама својеручно потписао и запечатио.

У Новом Саду, 1. Јануара 1902.

Сима Путин, сведок.

Тоша Мандић, сведок.

*

Завештај. Завештај је писмено слично опоруци. Завештајем неко оставља своје имање или све или један део његов као задужбину на добротворне цели народу српском нпр. на издржавање српских школа, или „Матици Српској“ на издавање добрих књига, или Српском Народном Позоришту итд. И ово је писмено од особите вредност и ваља да га пишу само учени људи, како не би испало тако, да завештај изгуби своју вредност. Није нпр. доста рећи: Остављам све своје имање *свом народу* на издржавање школа; него ваља тачно рећи овако: Остављам и завештавам све имање своје *српском православном* народу за издржавање *српских народних православних школа у Сомбору*, итд. Много српско имање је због четачности и неодређености своје отишло већ куд не би требало и за Српство сасвим пропало. Зато ко оставља завештаје, ако сâм не уме добро и како треба, оно нека зове ученог човека из свога народа, у коме има највише вере, да му напише завештај, да буде од праве вредности. Завештаји су најлепше задужбине, које вечито чувају име свога завештача, јер се те задужбине по завештачу и зову и каже се нпр. Задужбина Саве Текелије, Браће Михајловића итд,

На опоруке и завештаје није потребно стављати жигове.

* * *

Сведочанство. Сведочанство је исправа, којом неко сведочи истинито и верно о другом. Тако сведочанство издају учитељи и професори својим ученицима, газде својим слугама и слушкињама, трговци својим шегртима и помоћницима, управитељи учитељима и професорима, градоначелници својим чиновницима итд.

На сведочанство народних основних школа не треба никакав жиг; на сведочанства виших школа иде жиг од 30 потура; на сведочанства слугама, слушкињама и остале сиротиње, не треба никакав жиг, иначе на друга сведочанства иде жиг од 1 круне. — Школска сведочанства о свршеним разредима свима су нам позната, а од осталих примера ради ево неколико.

СВЕДОЧАНСТВО.

Никола Јефтић ученик III. разр. српске народне основне школе Сомборске, Србин православне вере, рођен у Ст. Стапару 1. Августа 1895. год. походио је ову народиу школу редовно од 1. Септембра до 25. Децембра о. г. За то се време примерно владао и у свима предметима врло добро напредовао.

У Сомбору, 25. Децембра 1902. г.

Никола Ђ. Вукићевић,
управитељ.

Стеван Чонић,
учитељ III. разреда.

СВЕДОЧАНСТВО.

Милка Јецићева девојка од 16 год. Српкиња православне вере родом из Обровца у Бачкој служила је у мојој кући као служавка од 1. Јануара 1901. год. до Преображења 1903. год. За све то време је била врло вредна, тачна и савесна; нарави веселе и пријатне, свагда верна и у пословима поуздана, чега ради је по чистој души и савести најтоплије сваком препоручујем.

У Сомбору, на Преображење 1903. године.

Светислав Марковић,
трговац.

Жиг. 1 К

СВЕДОЧАНСТВО.

Од стране управе трговачке и занатлијске Банке Сомборске овим се званично сведочи, да је Миленко Рајић рођен у Сомбору 1880. год. свршени матурант трговачке школе као вежбеник у књиговодству овога завода од 1. Јула 1895. г. до 15. Маја 1899. г.

приљежно радио, свагда тачан и савестан био и показао, да се у књиговодству потпуно разуме, те је способан да књиговодство у свима гранама и самостално води, чиме се сваком у овој струци најлепше препоручује.

Из седнице управе трговачке и занатлијске Банке, држане у Сомбору, 15. Маја 1899. године.

(М. П) Др. Сима Павловић,
председник.

Молбенице. Оно писмено, којим нешто молимо, зове се молбеница. У молбеници може се молити, да суд по приложеном уговору препише у грунтовници продану кућу или земљу на купца; може се молити штипендија, упражњено учитељско или свештеничко место, помоћничко место у трговини или занату, какво чиновничко место итд.

Свака молбеница се има писати уљудно и врло учтиво, јер се само тако може надати, да ће се молба и уважити.

Уза сваку молбеницу се додају и друге исправе, којима се молбеница поткрепљује. Таке друге исправе, што се молбеници прилажу, зову се *прилози*, као нпр. *крштено писмо*, да се докаже колико је молитељу година, које је вере и народности; за тим *сведочанство о свршеним школама* или о радњи, у којој је молитељ радио; по том *сведоџба сиромаштва* (ако је и она потребна), да молитељ докаже своје сиромаштво, да му се лакше молба уважи итд. — На сваки такав прилог с поља ставе се велика слова: *А*, *Б*, *В*, итд. да се тиме означе прилози. Место слова могу се ставити и бројеви: 1, 2, 3, итд.

Молбеница има своју унутрашњу и спољашњу страну. Изнутра се пише молбеница опширно, а споља долази наслов и у кратко оно што молимо.

На молбенице, ако иду земаљским властима, ставља се биљег од 1 К, а на прилоге биљег од по 30 потура; ако ли молбенице не иду земаљским властима, него другима или приватним особама, онда не треба никакав жиг.

Састав молбенице најбоље се види из примера, тога ради ево и примера:

Молба за штипендију.

Изнутра.

Славној скупштини Матице Српске

у Новом Саду.

На расписани стечај штипендије из закладе Петра Костића за изучавање лекарских наука, слободна сам и ја потписана исто место учтиво замолити, да бих могла лекарске науке свршити, па у тој струци народу своме користити. Ову скромну молбу своју поткрепљујем овим прилозима:

1. Крштено писмо под *А)* сведочи, да сам Српкиња православне вере рођена у Митровици 20. Јула 1884. г.

2. Сведочанство под *Б)* доказује, да сам приватним путем свршила гимназијске науке и испит зрелости с одликом положила.

3. Лекарска сведоџба под *В)* исказује, да сам телесно и душевно потпуно здрава и за даље учење потпуно способна; и

4. Сведоџба сиромаштва под *Г)* доказује, да су моји родитељи потпуно сиромашног стања, да ме из свог имања не могу школовати.

У нади, да ће славна скупштина Матице Српске ову молбу моју уважити и за своју питомицу ме за лекарску струку изабрати, већ у напред на тој доброти топло благодарим и обећавам, да ћу се свим силама трудити да се покажем достојна питомица народа српскога, те да осветлам образ и себи и своме милом народу и тим јесам са особитим поштовањем

У Митровици, 25. Септембра 1902.

Милица Радишић.

Споља.

Славној скупштини
Матице Српске
у Новом Саду.

МОЛБА
Милице Радишић из Митровице, којом моли штипендију из закладе Петра Костића.

Са прилозима
под А, Б, В, Г.

Молба за приватно полагање испита.

Изнутра.

Славна Управо!

Пошто сам ја потписана слабог телесног здравља, те по савету лекарском и жељи мојих родитеља, не могу ове године редовно ићи у школу док се мало телесно не окрепим, а опет да не бих са свим узалуд изгубила годину: молим славну Управу, да ми дозволити изволи, да IV. р. срп. више девојачке школе у Сомбору крајем ове 1902/3. школске године приватно положити могу. Молбу своју пак поткрепљујем овим прилозима:

1. Сведочанство под *А)* сведочи, да сам Српкиња правосл. вере рођена у Пачиру 1886. год. и да сам III. р. срп. више девојачке школе Сомборске редовно походила и с одликом свршила; и

2. Лекарска сведоџба под *Б)* савету је ми, да за ову годину не идем у школу.

У нади, да ће славна управа ову молбу моју уважити, и време за испит ми одредитн и о њему ме за времена известити као и о потребним таксама, изјављујем, да сам већ набавила потребне књиге и прописани план, те да већ полако и учим, па захваљујући топло на наклоности савне управе, јесам са особитим поштовањем

У Пачиру, 1. Септембра 1902. г.

Зорка Гајићева,
свршена ученица III. разреда
срп. више дев. школе.

Споља.

Славној управи
Српске више девојачке школе
у Сомбору.

МОЛБА
Зорке Гајићеве из Пачира, којом моли да приватно може положити испит IV. р. срп. више дев. школе Сомборске.

Са прилозима:
под *А)* и *Б)*.

*

Слично овим обрасцима за молбенице пишу се и друге молбенице, те ко мало промисли и пази, умеће према овима обрасцима и молбенице друге садржине саставити и добро написати.

(Свршиће се.)

СРПКИЊА СА КОСОВА.

Косово поље је сваком Србину познато са оне тужне али јуначке успомене, када је пре 500 година јуначки погинуо славни цар-Лазар, а дични јунак Милош Обилић распорио турског цар-Мурата. Тада је српско царство потпало под турску владу, па од тога доба Косово тужно и данас је под Турском, а по њему највише жаре и пале дивљи Арнаути и тамане српски народ, што још и данас тамо живи. Но доћи ће време, да ће се испунити она народна реч:

Што је негда било наше
Опет мора бити наше,

па ће и Косово опет бити српско и не ће бити тужно, но весело.

Али ма да је Косово и сад у турским рукама, ипак нам је мило. И не само да нам је *оно* мило, него нам је мило и све што је тамо и што је и сад још Србину свето. Тамо и сад живи српски народ и ако не више у оноликом броју као некад; и сад су тамо задужбине српске као нпр. славна Грачаница црква; и сад тамо Српкиње преду, ткају и саме себи одело кроје и шију онако, како су то наши стари у срећнија времена чинила. Лепо је то одело и Српкиње су у њему дичне. Зато радо доносимо и слику једне такове Српкиње са Косова у српском народном оделу, које ће и наше Српкиње радо гледати, јер је одиста лепо. Срби са Косова и сад се држе наше лепе православне вере и старинских обичаја српских. Живе, истина, у великом терету; али тако издржљив народ, који је издржао 500 година свакојаке

СРПКИЊА СА КОСОВА.

јаде и невоље, издржаће и даље, па ће и њему синути лепши дани, када ће и они уживати у слави и слободи. Само дај Боже, да то што пре буде, јер зло и патње су већ прешле сваку меру!

СВОМЕ ДРАГАНУ ПРЕКО МОРА.

Ој, Драгане, голубане,
— О несташко мали!
Дајо те се ево сјећа
Пред сребрни вали . . .

Твоје пјесме твог весеља
— О, несташко мали!
Сјећају ме, спомињу ме
Сребрнасти вали.

Па тако љубећи српско море
И обале драге
Проклињући тешком клетвом
Српског рода враге.

Дајо те се жељно сјећа
И поздрав ти прати,
А Бог благи са висине
Здравља ће ти дати

Да порастеш, да појашеш
Коња од мејдана,
Да потргнеш бритку ћорду
На старог душмана.

Да ти груди од јунаштва
И поноса бује —
То су жеље, то су наде
Твога драгог ује . . .

Улцињ, Децембра 1901.

† Богдан—Крајишник.

ИЗГУБЉЕН ЛИСТ.

I.

Желите ли новине господине? Молим купите књигу, да читате у возу!

Али свијет је јурио поред Ђона читаво јутро. Само је продао два комада новина, а ту је већ било подне. За лијепих дана, прилично је пазарио; али је киша јако падала, па тако нико није марио, да застаје и купује.

„Није ни чудо, што журе,“ рече Ђон, погледајући на мокре, чађаве куће и локве пуне глиба, кроз које трапаху коњи. Он мишљаше на убаво сеоце, у коме се родио и све више осјећаше, да се никад не ће моћи навикнути на ово мјесто.

Већ су прошле четири године, од кад му је отац умро, а он с матером дошао у варош.

Читаво то вријеме он се борио са највећом сиротињом.

Напослетку један стари господин, који је промашио воз, приђе и стане разгледати дјечакове књиге и новине.

Дјечак га проматраше жељним очима, надајући се да ће купити коју увезану књигу. Онда би могао својој мајци учинити макар малу радост!

Мало за тим господин узе једну књигу и Ђон мишљаше, да ће је заиста купити. Какву би јој радост учинио? Комад фришка меса или мало чаја? Он одлучи, да ће месо бити боље.

„А, ево једне књиге, коју сам ја одавно тражио,“ рече господин. „Пошто је ово, мој дечко?“

„Четири шилинга господине.“

„Узећу је. Не морате је замотавати, читаћу је у возу.“

Ђон је скоро осјећао мирис свјежа меса, и мишљаше на мајчино мршаво изгладнело лице. За много дана нису они окусили меса. Али један поглед на књигу, коју господин спусти у своју путничку торбу, учини те Ђон викну: „Станите господине! нисам је видео, коју сте књигу узели. То није потпун свезак; ту фале четири листа из средине. Не бисте ли коју другу узели?“ рече Ђон.

„Не, требао сам само ову књигу.“

Ђон врати новце, а стари господин, затворивши своју путничку торбу, пође

неколико корака и сједе у једно отворено предсобље, да чека воз.

Он је био врло добар стари господин и, пошто није имао ништа друго да ради, премишљаше о овом догађају.

„То је поштено момче,“ рече он дућанџији, код ког је сједио. „Могао ме је преварити баш сад, али није хтео.“

„Ко?“ Ђон Смит? Поштен к'о злато. Он је пред мојим очима већ четири године и знам, да вјернија момка и нема.“

„Хм!“ рече стари господин, пошто је намјестио наочаре и промјерио Ђона од главе до пете.

„Какве је — онако — главе? Мало туп, чини ми се?“

„Не мислим, да је врло оштроуман, али је врло сретан момак,“ одговори дућанџија.

„Па тако нешто ја и требам, али наравно он има читаво туће родбине, која би пошла за њим?“

„Не, он има само матер, која иглом долази до врло јадне заслуге. А Ђон ми каже, да сад не добива скоро никаква рада.“

У тај час воз стиже. Стари госдин заузе мјесто и наскоро остави варош далеко иза себе.

Ђон оде, у вече, кући мокар, уморан и без меса које се надао купити за вечеру својој мајци.

II.

Поштење награђено.

Идућег дана стари се господин опет упути дјечаку. Ђон је изгледао блијед и изнурен, али ипак готов, да послужи дневним новинама.

„На једну ријеч момче,“ рече стари господин. Ја се зовем Стон и власник сам велике баште за производњу семена, која се зове Бардел и која је удаљена 30 миља одавде. Треба ми један човјек, који би могао радити као писар и продавач, и једна жена која би надзирала дјевојке, што пакују сјеме. Ја то мјесто нудим теби и твојој матери и дајем ти до сутра времена, да се промислимо о томе.

„Али ви мене не познајете господине,“ рече Ђон.

„О, ја те знам врло добро. Ја увијек знам шта радим. Буди готов с одговором до сутра.“

Читав тај дан Ђон је био као у сну. Свак је знао о чувеној башти Бардел и чуо је о добром господину Стону. Али шта је Ђон учинио, да му се тако мјесто понуди?

„Хоћете ли доћи?“ питаше господин Стон сутра дан.

„Ако желите госнодине,“ рече Ђон.

„Мислио сам, да хоћеш,“ рече стари господин. „Кад можете почети радити?“

„Одмах, господине!“

Добро! Међу тим има тамо и кућа, коју може твоја мати имати бесплатно, ако мисли остати код мене. Можда би ти могао отићи тамо и разгледати, па се опет вратити вечерас?

Ђон закључа дашчару, јави матери и оде с господином Стоном.

У вече је био врло ћутљив, али и врло нежан према својој мајци, којој још ништа, о овој ствари, није казао.

Сутра дан су имали само мало млијека и хљеба за доручак. Ђон је једва што окусио.

„Ти ми изгледаш као да не би ово могла више сносити мати,“ рече он приступивши јој. „Теби треба добра храна, свјеж ваздух, брда и шуме, а на мјесто овог варошког живота.“

„Па не ћу,“ и он метну шешир на главу и изађе.

За један сат врати се.

„Шта се догодило? За што си оставио посао?“ питаше мати у страху.

„Ми ћемо данас учинити један излет, мати. Немој да ми рекнеш ни једну ријеч. Ја то могу учинити.

Она никад није видјела дјечака тако узбуђеног.

Он ју је журио до станице и наскоро су летили између лијепих брда, преко красних ливада, које су мирисале новопокошеним сијеном. У подне дођу на огромни простор, покривен младим дрвећем и грмљем, читава поља ружа и сваковрсног цвијећа.

„Ма Ђоне, ово је вилинска земља! Какво је ово мјесто?“

„Башта Бордел. Ми ћемо овдје изаћи. Треба да ти покажем једну кућу овдје доље.“

Његово лице је било блиједо кад ју је водио доље до ријеке, близу које је била кућица сва покривена зеленим повијушама. Ту је била башта, бунар, ливада за краву. Ријека је тако дивно шуморила а птице пролијетаху кроз сунчев зрак. Повјетарац наносаше мирис од ружа. Одавно нијесу видјели тако красно мјесто.

„Мати!“ рече Ђон, то ће бити сад твоја кућа,“ за тим удари у смијех и стане играти око ње весело а сузе му потекоше низ ведре образе.

Сад је Ђон надгледник баште Бордел и човјек у великом положају. Не давно рече он господину Стону: „Ја ово све дугујем моме пријатељу дућанџији, који проговори добру ријеч за мене оног дана у вароши.“

„Не, Ђоне,“ рече стари господин. „Ти то дугујеш књизи са изгубљеним листовима. Прилика ти се дала, да се покажеш поштен. Поштење је то учинило Ђоне, и ја мислим, да оно напослетку мора постићи свој циљ.“

Сарајево, 1902.

С енглеског превела: **М. М.**

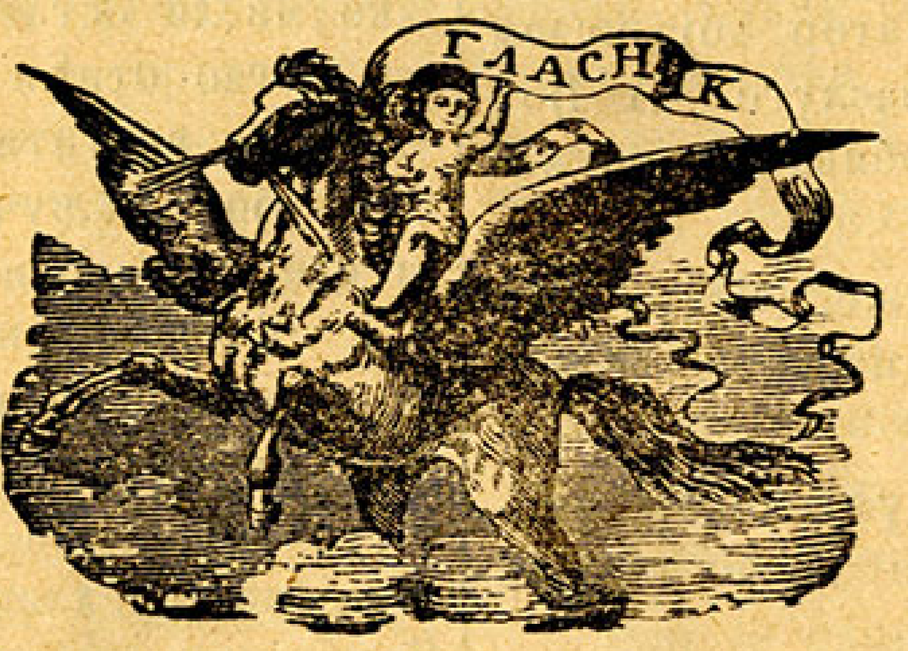

— **Несрећа на Дунаву.** Из Букурешта, престонице Романске, јављају, да се код варошн Сулине, на ушћу Дунавском у море, удавила талијанска лађа „Босна“ са 237 турских, грчких и талијанских путника и са 3500 тона жита. Кад је лађа почела тонути, она је дала од себе знак, да је у опасности. Управа пристаништа и Европска Дунавска комисија одмах су послале за „Босном“ две барке за спасавање. На осам поморских миља од Сулине на ушћу Дунавском стигле су барке „Босну“, која је већ скоро сасвим потонула била. Барке су спасле 82 путника и морнара. Капетан лађе Делдебио био је још жив, али се не хтеде спасти; и сви остали путници и морнари су се подавили, а наранно и све жито је пропало. Ова грозна несрећа се догодила у уторак 5. Новембра о. г.

— **У славу нашем чика-Јови.** Српска црквена општина Новосадска закључила је једногласно и са великим одушевљењем, да подигне спомен-плочу на згради српске велике гимназије Новосадске у спомен 70-ог рођендана нашег дичнога песника чика-Јове Змаја. Чика-Јова се родио у кући, која је порушена и на чијем је земљишту подигнута Новосадска српска гимназија. Натпис на тој спомен-плочи гласи:

„На месту овом била је кућа у којој се родио 24. Новембра 1833. године др. Јован Јовановић Змај-песник.“

„Пре тога живео је у овој кући први управитељ ове српске гимназије Павле Јосиф Шафарик.“

— **Колико се јаја троши у Енглеској.** Састављен је тачан рачун, колико се јаја и живине троши у Енглеској По том рачуну потрошено је 1901. године у Енглеској 110 јаја с главе на главу, а то је за целу Енглеску 4000,000.000 т. ј. четири хиљаде милијуна а то вреди 303,530.300 динара. — Вредност живине и кокошака пак, што је у Енглеској 1901. године потрошено износи: 19,614.780 динара. — Разуме се, да толико јаја Енглеска живина не може дати, него половину од потрошенога купи са стране: из Русије, Немачке, Француске итд. зато и половина вредности од јаја у новцу оде у оне земље из којих јаја купује.

— † **Пера Ђорђевић** председник Српске Књижевне Задруге, знаменит муж и књижевник српски преселио се у вечност у понедељак 18 Новембра у Београду и сахрањен је уз велико саучешће народа. Опело му је одслужио митрополит Инокентије са многим свештеницима Кад су јавили родитељима му, да је опасно болестан Пера, мати је одмах из Крагујевца похитала у Београд, али га већ мртва нађе; то се материна срца тако коснуло, да је од туга пресвисла и на мах и она мртва пала Нека је заслужном покојнику, а и милој мајци му, вечан спомен у народу српском!

— **Српске земљорадничке аадруге.** У ннвије време засноване су ове нове српске земљорадничке задруге: 1. у *Бубушновцима*, којој је председник Љубомир Лепотић, заменик му Никола Катић а пословођа Андрија Љубинковић; 2. у *Старом Врбасу*, којој је председник Коста Кирјаковић, заменик му Ђока Довијарски, а пословођа Милан Калуђерски; 3. у *Селу Врднику*, којој је председник Јован Јовановић, заменик му Душан Живковић, а пословођа Миливој Мандић; 4. у *Врелу*, којој је председник Илија Зубовић, заменик му Станко пл. Дракулић, а пословођа Манојло пл. Оклобџија.

— **Највећи марвени трг на свету.** Североамериканска варош *Чикаго* има највећи марвени трг на свету. На овом тргу има места за 75,000 грла говеда, за 300,000 свиња, за 80,000 оваца и за 6000 коња, свега за 460,000 грла (комада). Грла свију врста врло брзо се распродају. Прошле 1901. године продауо је на овом тргу 16 мидијуна комада разне стоке, међу тима више од 4 милијуна оваца, 8 милијуна свиња, 3 милијуна говеда. По 40,000 грла од појединих врста марве долази сваки дан на трг. За онога, ко случајно дође на овај трг, најзанимљивије и најпривлачније је коњско одељење Купци су лањске године издали за сав куп преко 1120 милијуна круна!

— **Извозна трговина из Србије.** Из Србије се извози и продаје све оно, што је тамошњем народу сувише, те сувишак продаду и приме лепе новце за то. Тако се отуда извози у Угарску, Турску, Бугарску, Романију, Немачку, Русију итд. рогата марва, свиње, шљиве, јабуке и друго. За те извезене ствари добила је Србија за првих девет месеци ове године без мала 47.000,000 дин.; лане пак за исто време добивено је нешто пређо 40.000,000 динара, те је ове године већв добитак са близу 6.000,000 динара, а то је боме леп напредак.

— **Шта ураде врачаре!** Неразборит свет и данас зове врачаре да их лече, па врло често зло прођу. Но ово што се сад догозило, управо је ужасно. У неком селу у Прускоj (Немачка) убију бесно псето и закопају га Но после неколико дана нареди власт, ва се псето ископа и да му се пошље глава у Берлин, да се види, је ли то нсето одиста побеснило било. Али кад су псето ископали, виде, да је псето распорено и из њега извађено срце, — и то нико није знао растумачити; али се и то брзо дознало. У то доба вратила се из луднице кћи сеоскога учитеља као излечана и сад је само ваља чувати, да се болест не поврати. У селу се о том много говорило, али се неке бабе врачаре сложише у томе, да се болест само тако не ће повратити, ако девојци скувају срце од бесног псета па да га поједе. Зато брже боље оду, ископају убијено бесно псето, донесу га и скувају, те га несрећна девојка и поједе. Али место здравља, девојка добије беснило и од ужасних мука умре. — Ето бабијег и врачарског лека!

— **Жестока зима.** Ове године је наступила раније зима, него прошлих година и чим је наступила, одмах је жестоко отпочела, најпре као сува голомразица а наскоро и са јаким снеговима Ових дана је зима већ дошла на својих 16 стенена Ромирових, и срећа је још што нема ветра, иначе би било ужасно. У Бечу су толики снегови, да су загушили улице, да се не може ићи а нема толико надничара, да се снег разгрне. У Тамишварској околини смрзава се свет по друмовима. У Трсту и на Реци (Фијуми) поред јаке зиме дува и ужасан ветср, да све кроввове скида с кућâ. Па и у Америци, где је летос владала несносна врућина,

сад је тако жестока зима, да се свет све смрзава. Они што предсказују какво ће бити време, веле, да ће ова зима бити трајна и постојана.

СВАШТИЦЕ.

Из живота са Нове Гвинеје. На великом овом Божјем свету, још има доста неиспитаних крајева, те учени људи и данас иду да познаду живот и обичаје таквих предела. Тако једна неиспитана земља је и велико острово *Нова Гвинеја*, која припада Аустралији, од које северно лежи растављена само једним каналом. На том острову живе Папуа-Црнци, дивљи народ; на том острову живи и чувена лепа рајска птица. На том острову је дуже времена живео и мађарски научењак Лајош Виро и проучавао тамошњи живот, обичаје и животињски и биљни свет. Овај Лајош Виро вратио се отуда натраг и држи сад предавања у Будимпешти и прича о том, какав је живот и какви су обичаји у тој далекој земљи, Новој Гвинеји. Та су предавања врло занимљива, па из њих ево и ми по нешто доносимо својим читаоцима, јер знамо, да ће и њих занимати По његовом казивању на Новој Гвинеји врло су занимљиве животиње из прастарих времена Пси су мали, шарени и храбри, али нису нападачи. Њих не држе стога, да чувају кућу, већ зато, да их поједу о свечаним данима Стари становници гаде се на говеђе, овчије и козије месо; напротив месо од пацова сматра ее као прави слаткиш. Највише пак воле свињско месо. Папуа-Црнац сматра себе за богата човека, кад има свиња. Има жена, које и прасице доје својим млеком. Младић, кад воле неку лепу девојку, тепа јој речима: „свињо моја“, а то је тако, као кад наши кажу: „голубице моја“. Новаца немају, него место новца служи им дуван и нож, и то за ситан новац важи дуван, а нож, секира итд. важи им за новац од веће вредности И псећи зуби, који се употребљују за пакит, имају вредност новца. Најскупоценија им је пак ствар за украс свињски зуб сечњак. Он је у Новој Гвинеји то, што код нас дијамант (драги камен). На свадбама се једе свињетина и младожења дарива невесту свињским сечњацима.

Ето такови су обичаји у старих становника Папуа-Црнца на острову Новој Гвинеји.

Електрично дрво. У прашумама Индије наишли су на једно чудноватно дрво. Лишће овога дрвета у толикој је мери електрично, да би рука, која би лист додирнула, одмах осетила снажан електричан удар. И магнетска игла, ако се поиздаље принесе дрвету, постаје непоуздана. Дрво су назвали филотацеа електрика (Philotacea elektrica). У подне му је снага електрична најјача, а око пола ноћи, или за време кише, опада. По природном нагопу не иде на то дрво никаква животиња, ни птице ни зарезници (инсекти) и тако би се могло рећи, да је ово дрво право природно чудо, које изискује свачију пажњу.

Најјефтинија гостионица. Најјефтинија гостионица на целом свету налази се у Лондону у источном крају тог јединственог града. У подне долазе у ту гостионицу сиромашне занатлије и раденици, па богме и мали чиновници да се за један једини цент (отприлике 5 потура) наједу. Они седе на клупама око једног стола, на који се стави грдосија од чиније са неким јестивом од теста, зеља и телеће цигарице у неком сочном сосу. Та „порција“ достиже тежину од 50—60 килограма. Сваки гост може у свој тањир усути колико му треба, да се засити. Уз то добије и чашу чисте воде. Ручак га стаје, као што рекосмо, само један цент, али за то мора гост сам опрати посуђе, којим се служио.

Крв Едварда краља енглеског. Један енглески научењак је прорачунао, да је од 4056 крвних капљица, које теку кроз жиле садашњег краља енглеског Едварда, само једна једина енглеска, и то она, што је краљ има од Маргарете Тудорове, жене Јакова IV. Шотског. Даље има краљ две капи француске крви од несрећне краљице Марије Стуартове; пет Шотских од Јакова IV. Шотског и грофа Дернлеја мужа краљице Марије; осам капљица су Данског порекла, а осталих 4040 су немачка крв. — Тим хоће да се рекне, како краљ енглески Едвар није енглеског рода и колена, него је у главном немачког порекла.

Колико је соли у мору? Кад би се могла сва сô, што је растворена у свима морима, из свију мора извадити, прорачунано је, да би том сољу могли покрити целу суву земљу наше земљине кугле, да свуд на њој буде слој соли 15 метара дебео. То је морао бити добар рачунција, који је и то прорачунао!

Коњски рај. Можда се нигде у свету не поступа са коњима тако лепо, као у северо-американским Сједињеним државама. У неколико држава забрањено је кењима одсецати репове. Бич је, тако рећи, од параде у кочијашевој руци И кочијаш, који би брзо улицом пролаавио, пуцајући камџијом, брзо би доспео пред суд, све да коње ни ошинуо није. Многи Американци не заклањају коњима очи, али зато мисле, да је корисно за коње, кад лети носе шешире. Црнац, који вози зелен у варош, задене свом кљусету за чело барем по коју зелену гранчицу, или мокар сунђер, а каткад хоће да украсе своје коње својим подеранпм шеширом, док за себе проси други шешир. Варошки коњи имају често елегантне сламне шешире или драперије од платна. Американци су велики пријатељи кóња, па и људи умеренијега стања имају своје кљусе и лака кола, у којима се у вече возају, кад сврше послове своје. И — разуме се, — сви са коњима лепо и уљудно поступају, зато се и вели, да је тамо прави коњски рај.

Голубови коштуњаци.

1. КОЊИЧКИ СКОК.

Саставио: Ристо С. Поповић у Бијељини.

сјај-	на	у-	ли-,	И	них	Да,	је	мр'је-
спс-		ени	ље-		ну-	дсм		слат-
Бра-	них	ме-	ми-	злат-	та,	ко	ти	за
вар	до	та;				ро-	ли-	ну
све-		сво.				крв-		И
га	Чу-	ма				ти;	ђе-	цу
ко	рац	Ох,	ђе,	Ал'	го	Под	де	би-
ти,		је	сла-		сла-	лом		сло-
бо-	слат-	би-	је	мно-	ђе	бо-	ти.	кри-

2. РЕБУС.

Саставио: Владимир Васић у Загребу.

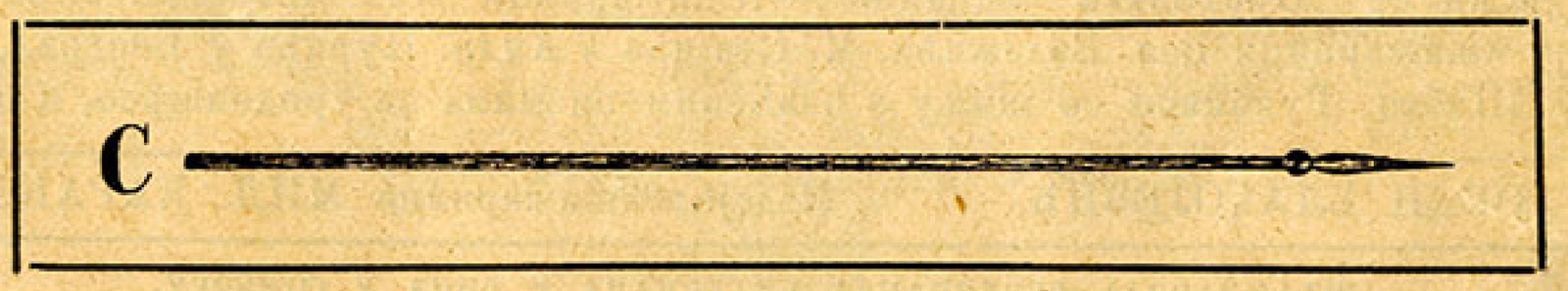

3. ЗАГОНЕТКА.

Загонета: Јово Ђурић Кључ (Босна.)

Ја знам једну реку у Италији, која се састоји из пет слова, кад одузмеш прво слово, тад ћеш добит' реку у Србији. — Кад одузмеш прва два почетна слова, тад ћеш добит красан град у Црној Гори.

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр. „Голуба“ **Голубови коштуњци** значе и то: *1. Рачунски задатак:* Мати је имала 36 а кћи 12 година; пре 4 године мати је имала 32 а кћи 8 година. *2. Ребус:* Марко нема од срца порода *3. Коњички скок:*

Поштено се владај синко,
Своје не дај, туђе немој!
Радио ли будеш тако,
Ничега се онда не бој.

Поштење је лијеп цв'јетак,
Закити се Србче њиме,
Јер когод се с њим окити,
Поносит' се може тиме.

Од поштења не мож' бити
Никаково боље благо.
Зато вазда буди поштен,
Србче мило, Србче драго!

Правилно решили: Ђорђе Михајловић у Нов. Саду: 1. 3. — Ђуро Веселиновић у Новом Саду: 3. — Јелица К. Суботић у Београду: 3. — Славко и Миленко Марковић у Новом Саду: 3. — Сава Ф. Оберкнежевић у Нов. Саду: 1. 3. — Петар Поповић у Ср. Карловцима: 1. — Милорад Жикић, Стеван Кањански и Богољуб Стратимировић у Нов. Саду: 3. — Сима Кондић у Шапцу: 3. — Милорад и Душан Костић, Милан Серафиновић и Љубица Савић у Дол. Тузли: 2. — Катица Малушевић и Даринка Лазић у Срем. Карловцима: 1. 3. — Драгица и Зорка Милеуснић у Слобоштини код Пожеге: 2. 3. — Јован Ракић молер у Пачиру: 3. — Ристо Ј. и Ристо С. Поповић и Јован Р. Благојевић у Бијељини: 1. — Саво, Анђа и Ивка Иванић у Бијељини: 1. 2 — Драгољуб Богдановић у Винограду: 3. — Паја Сербул у Лугошу: 1. 3. — Доброслав и Лепосава Пајкановић у Дол. Тузли: 1.

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло

Мићо Т. Богдановић и Ристо С. Поповић у Бијељини. Слог (текст) ваших коњичких скокова није подесан за „Голуб“, зато их не можемо примити.

М. Костић у Дол. Тузли. Ребус је добро смишљен, али није лепо нацртан, зато га не можемо употребити.

П. Гл. П. у Подгорици. Лијепе су Вам жеље у оанјем пјесмицама, али је обрада слебачка за јавност.

Мил. М. М. у Приједору. Слабачко је.

А. у В. В. Добро је, ца шат и употријебимо.

Владимир Л. Чубрило у Вишеграду. Није лијепо нацртано.

Јово Ђурић, Кључ. Примљено и усвојено.

„Голуб“ излази сваког 1. и 15. Цена му је за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на целу годину **3** круне. За Србију и Црну Гору **4** динара. За Турске покрајине, Бугарску и Русију **4** круне Претплата се шиље: Књижарници Мил. Каракашевића у Сомбор-А за Србију књижарници Вел. Валожића, М. Стајића и Андр. Пурића у Београд, М. Ј. Софронијевићу у Шабац. Рукописи се шиљу у плаћеним писмима на уредништво, и не враћају се.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА БИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

У СОМБОРУ, 15. ДЕЦЕМБЕРА 1902.

БОЖИЋ БЕЗ ПРАСЕТА.

Једна мати остаде удова са два нејака детета, са старијим Павлом, кога зваху „Бата“ и малом Роксандом, коју тепаше „Росом“.

Беше настала јака зима. Ова сирота мати не имађаше ни гроша, да купи дрва за већ трошну пећ. Мучила се од дана до дана, готово просећи дрва за своју децу, да их не би оставила од зиме да помру.

Дани тешки за ову сиротињу пролажаху тешко. Освану Туцин-дан. Соба им беше хладна. Снег је само падао а нигде ивера, да се пећица загреје. Бата и Роса дрхтаху, но Бата упита мајку:

— Мама, кад ће доћи Божић-Божић бâта, што нам носи суха злата?

— Мајка га помилова, па му одговори:

— Сутра је чедо Бадњи-дан, а прекосутра Божић. Седи ти са Росом, а ја идем дрва да набавим, да се мало угрејете.

— А мама, — прекиде је Бата, — а прасе, зар не ћемо имати? — па је љубопитљиво погледаше. Она се заплака, — кад помисли: како је тешко деци без оца храиитеља, па му одговори кроз плач, бришући сузе марамом:

— И прасе ће дати Бог, само пази Росу, да не иде на снег!

Кад им се мајка са две цепанице вратила, купивши их за четири гроша, Бата пун радости истрча пред врата, мислећи да и прасе иде.

— Је ли мама? а прасета нема?! — питаше је с чуђењем.

— Сутра сине, биће! а сад да се загрејете, видиш да си пемодрио као чивит од зиме.

„Ej, тешко нашем Божићу,“ помисли ова сирота мати, „кад немамо ни дрва на чему да се загрејемо, а камо ли и прасе да печемо“.

Сануо Бадњи-дан. На све стране цича прасаца... Ова сирота мати не знађаше на коју ће страну. А Бата је непрестано запиткиваше:

— Је ли мама, а кад ћемо ми имати прасе? А ко ће да нам закоље?

— Море дете, остави ме на миру, — одговори му мајка, више жална но љута. Па изађе из собе и оде да се задужи, те да купи прасе.

Није дуго постојало, па се врати са прасетом у руци, које беше дигло хуку од циче. Бата чу, па радосно гледаше кроз прозор мајчин долазак. А Росу попео на столицу, те су заједно гледали. О, њихове радости.

— Биће Божић, биће децо! — рече им мајка. Па затвори прасе у кујни.

— Пазите децо, — рече им мајка, — прасе сам купила, сад идем дрва да набавим. Не излазите напоље, да прасе не испустите.

Она оде журећи, а деца остадоше играјући се поред млаке пећице.

Но Бата заборавио на прасе и на наредбу мајкину, изађе из собе, отвори кујну и чим на врата, а прасе поред његових ногу побеже. Бата нада врисак и трчаше донекле, али прасе беше брже, па побеже а он паде у снег, који беше до колена.

У том му се враћала мати са дрвима, а Роса видевши мајку, прије Бати, ухвати га за руку и поче сестрински од снега да га тресе, говорећи:

— Хајде бато, ено маме, смрзнућеш се ту.

Сиромах Бата! Дочека мајку у грозничавом страху.

— Камо прасе, Бато? — упита га мајка.

— Ја сам мама, право да кажем, заборавио на прасе, па отворим врата, оно изађе и негде оде. Заслужио сам

да ме убијете, али ево не могу шта. Прасета нема, па нема!

Ово говораше Бата кроз плач, мислећи, да ће га мајка поштено избити.

— Ej синко, шта си учинио, па да сутра без прасета будемо?! Видиш „није коме је речено, но коме суђено,“ — рече ова добра мати, па се тиме и помири. — Оно заслужио си, да те избијем, али не ћу, ето казнио те Бог доста, што си пустио прасе, па сад не ћемо имати прасеће печенице; другог Божића пази боље а дотле се претрпи!

Сутрадан свануо Божић... Код сваке куће уз ватру прасе, а код њихове куће „кокошка“. И Тиме су они били задовољни.

Да је Бата био пажљивији, био би им и Божић веселији, а овако прође без прасета.

Ст. Димитријевић.

НАУКА О СРПСКИМ ПИСМЕНИМ САСТАВИМА.

(Свршетак).

XIII. Песнички слог по садржају.

И оно, о чему песништво говори, може бити различно и дели се у три главне гомиле, а то су: I. *Лирско* песништво; II. *Епско* песништо; и III. *Драмашско* песништво.

а) Лирско песништво.

Лирске песме зову се оне, у којима песник казује осећаје своје; оне су махом омање и у старо време оне су се само певале уз справу, која се звала *лира*, те зато се и ова врста песништва зове *лирско песништво*. Језик је у овим песмама веома жив и песник казује њима: радост, тугу, успомене, наду, љубав, мржњу, итд. и то све тако живо, да и они, што читају или слушају, осећају све то исто тако, као и сâм песник, те се с њим заједно и читаоци и слушаоци радују, тугују, мрзе, надају, одушевљавају, итд.

Према ономе, што песник лирском песмом казује, могу и песме различне бити и по томе носе и име своје. Тако ако песник исказује љубав и радост, зову се оне: *љубавне песме*. Од ових најлепше су у српској књижевности Змајеви *Ђулићи* (ружице), као што је нпр. *Мајка сину код колевке*, која се овако почиње:

Буји паји невинашце мало,
Буји паји материна надо; итд.

Ако ли песник у песмама казује тугу и жалост, тада се оне зову: *песме тугованке* (елегије), као што су Змајеви: *Ђулићи увеоци* и Бранкова: *Кад млидијах умрети*, која се овако почиње:

Лисје жути веће по дрвећу,
Лисје жуто доле веће пада,
Зеленога више ја никада
Видет' не ћу; итд.

Такове су тугованке и: *Даворје на Пољу Косову*, од Јована Стер. Поповића, и народне *шужбалице*, којима се тужи и нариче за милим покојницима.

Ако ли се пак пева народу, те га одушевљава за слободу, јунаштво, борбу и за све што је српско, тада се такове песме зову: *Родољубиве песме* или *патриотске*, као што су нпр. „Радо иде Србин у војнике“ од Василија Живковића; „Онамо, онамо за брда она“, од Сундечића; „Црногорац, Црногорци“, од Ђ. Јакшића; „Сабљо моја димишлијо“, од М. Поповића; итд.

Ако песник у песмама слави и велича какву знатну и уважену особу

или ствар, онда се такове песме зову: *оде* или *славопеви*, као што су: „Сени Доситија Обрадовића“ од владике Мушицкога; „Срећа“, од Љубе Ненадовића; „Море“, од Петра Прерадовића, итд. Особито су нам миле шаљиве Змајеве оде, као што су: Маковом кецу, киселој чорби, ђаволу, итд.

Када пак песмом хвалимо и славимо Бога и молимо му се, то су онда *химне*, као што су: „Устанку Србије“, од Доситија Обрадовића; химне: српска, црногорска, мађарска, и сваки народ има своју химну, које се певају у свечаним приликама. У тим народним химнама се моли Богу, да Бог заштити владаоца и да му продужи век на добро и корист народу. И *псалми* Давидови и други, нису друго до побожне химне, које је у народном стиху врло лепо српски изнео нам Огњеслав Утјешеновић-Острожински. (Псалме су у старо време певали уз справу *псалтир*, зато су те песме и прозване *псалми*, а *псалтир* се сад зове књига, у којој су сви псалми скупљени).

Ако ли песник шиба и исмева мане и погрешке људске у намери, да их искорени, те да се људи поправе, такове су песме *сатире*. Најбољи су наши сатиричари: Матија Ређковић у књизи: Сатир; Бранко у песми: Пут; Змај, Чика-Јова и Илија Огњановић у у многима.

б) Епско песништво.

Епске песме се зову оне, у којима песник прича јуначка дела славних људи, или приповеда прошле догађаје. Зато се *епске* песме зову иначе и *јуначке* песме, као што су наше народне пеоме о Краљевићу Марку, Милошу Обилићу, Старини Новаку, Сенковићу Иви, кнезу Лазару, итд. Од уметничких епоса знатни су нам: „Осман“, од Ивана Гундулића; „Краљ Дечански“, од Јована Суботића; „Смрт Смаил-аге Ћенгића“, од Ивана Мажуранића; „Свети Сава“ од владике Никанора Грујића (побожан спев); „Гојко“, од Бранка Радичевића, итд. То су све велике песме или спевови, које свака за себе чине по читаву књигу.

И у епским песмама бива по нешто лирскога, т. ј. песникова осећања, да песма буде живља, лепша и милија; али је главно, да песник у епском спеву казује тако, како у ствари јесте, па или му се то милило или не. Српски народ нпр. сав воли славног кнез-Лазара; али ма колико да га народ па и песник воли, то се ипак мора рећи, да је кнез-Лазар на Косову погинуо, јер је заиста погинуо, а много би нам милије било, да он није погинуо, него да је Турчина савладао и турску силу уништио,

И епских песама има више врсти, па стога су добиле и разна имена. Тако осим обичнога епа или јуначкога спева, што су све велики спепови, има их што се зову: баладе, легенде, басне, итд., што су све много мање песме.

Балада је песма, у којој се укратко али врло живим слогом приповеда какав догађај. У Италији су поред такових песама играли, зато су се и прозвале *баладе* од речи *балата*, што значи игра. Ми имамо врло лепих балада од Чика-Јове Змаја, Љубомира Ненадовића, Мите Поповића и др. Такове су нпр. *Хајдуков гроб*, од Бранка Радичевића; *Минадир*, од Лазе Костића; *Гуслар*, од Змаја; *Српска мајка*, од Мите Поповића; *Груда земље*, од Љубомира Ненадовића; *Гњурач*, од Шилера, превео прота Василије Живковић; и мн. др.

Легенде су побожне приповетке у песми, као нпр. *Мајка св. Петра*, *Бог ником дужан не остаје* итд. народне; и *О жртви Аврамовој*, од Вићентија Ракића, итд.

У епске песме спадају и *басне* у песми, а то су мале причице у стиховима, у којима животиње говоре и раде као људи, а поука важи за народ.

Такова је епска басна *Зечови у очајању*, од Чика-Јове Змаја и др.

У свима епским песмама, као оно и у романима и приповеткама мора бити по једна главна особа, око које се све врзе и та главна особа зове се *јунак* песме или спева. Тако у спеву *Краљ Дечански* главна је особа краљ Стеван Дечански, па зато је он и *јунак* тога заиста лепога нашега спева.

в) Драмско песништво.

Драмско песништво чине позоришна дела. Свака *драма* показује целу радњу, која постаје људском вољом и чини се као да се *сада* пред гледаоцима збива.

Драма је највиши песнички умотвор, зато је и постала после лирског и епског песништва. Кад писац драму пише, он мора да се замисли у свима оним лицима мушким и женским па чак и детињим, као да за свако појединце зна, шта које мисли и шта кога тишти, па по том говори њихове мисли и њихова осећања. На тај начин саставити ваљано дело доста је мучан посао. Зато драмских песника и нема много.

Свака драма има редовно три дела, од којих је први почетак или *развитак* радње, други је средa или *заплет* радње, а трећи *расплет* или свршетак радње.

Драме се пишу у дијалозима, јер ту никад није у послу само једна особа, већ увек по више њих говоре и раде.

У драмама се износи и садашњост и прошлост онако, као што у истини јесте. Нпр. у драми *Бој на Косову*, од Ј. Суботића, очима својима видимо и српског цара Лазара и турског цара Мурата, сваког у свом царском народном оделу; видимо највећега јунака Милоша Обилића и друге војводе српске и турске; видимо кнежеву вечеру; чујемо њихове говоре, претње и срџбе; видимо борбу и погибију итд. — све нам је то *сад* пред очима, а знамо да је то било пре 500 година.

И дрâмâ има више врста. Тако ако се у драми износе такове радње и догађаји, у којима једна или више особа умиру или буду убијене, то је онда **жалосна игра** или **трагедија.** Од српских трагедија најбоље су нам: *Бој на Косову*, од Јована Суботића и Јована Ст. Поповића; *Сеоба Србаља* и *Станоје Главаш*, од Ђ. Јакшића; *Максим Црнојевић*, од Лазе Костића; итд.

Ако ли се у делу износи нешто, у чему нема смртних случајева, онда се таково дело зове само **драма** (у ужем смислу). Овакових дела има у нашој књижевности доста, а познатија су нам: *Сакупџија и шубара*, од Илије Округића; *Наши сељани*, од Мите Поповића; *Тако је морало бити* и *Обичан човек*, од Бранислава Нушића; и тако даље.

Има и **шаљивих драма,** у којима се обично исмевају мане и недостаци људски с намером, да се од мана и погрешака одвраћају. Такових имамо много, а особито се истичу оне од Јована Стерије Поповића, као што су: *Кир-Јања* или *Тврдица, Покондирана тиква, Лажа и Паралажа;* а има их и од Косте Трифковића, Бранислава Нушића, и др.

Ако је драма тако састављена, да се у њој много пева и свира, а често и игра, онда се такав драмски умотвор зове **опера**; ако је пак *опера* мања и простија, тада се зове **оперета.** Ове врсте дêлâ врло је мало у нашој књижевности, може се управо рећи, да правих и потпуних и немамо.

У драмама се нарочито пази на то, да се у особама добро изведе *карактер* или *значај* код главних особа, јер то управо даје главну важност свакој драми. Ако је нпр. неко сплеткаш и иначе неваљалац, па се тако представи, да би га слушаоци и гледаоци онде на позорници на мах сможделили, то је знак,

да је тај карактер добро погођен, а који глумац то вешто изведе и добро представи, велимо, да је то изврстан глумац, итд.

Ваља знати, да сад већ има и дечјих драма. Наравно и њих пишу зрели и учени људи, али се у њима износе дечје врлине и поргрешке, те се добро хвали, а неваљалство осуђује и шиба. Таквих драма (позоришних игара) донео је већ више и „Голуб“ у прошлим својим годинама, од којих помињемо: *У лажи је илишко дно*, од Мих. Милановића; *У добру се не понеси*, од Јована Удицког; *Кажњена таштина*, с француског; *Добро срце*, с мађарског; итд. Овакове драме уче и представљају у доколним часовима добра деца, дечаци и девојчице и у том иалазе и лепе забаве и добре поуке.

ДВЕ ЖЕНЕ.

Поноћ тиха разастрла
Поврх села црни вео,
На небеску пучину се
Бледи месец већ попео.

Месец плови, звезде трепте,
Пастирска се фрула ори,
Још се чује глас славуја,
Где у чарној поје гори.

Кроз улицу једну уску,
— У црнини обучене, —
Иду женске две прилике,
А косе им распуштене.

И ступају напред лако,
Међу собом тихо зборе
И пред кућом једном сташе,
Закуцаше на прозоре:

„Ако Бога знате људи,
Има л' места за две душе,
Да под кровом главу склоне?“
Изнутра се речи чуше:

„„Радо би вам места дали
Под покровом кућног шљема,
Баш сад нас је једно више,
Па за обе места нема““.

И пођоше тако даље...
Код оближње куће сташе,
Да питају за ноћиште,
На прозоре закуцаше.

„„Ко је сада у то доба?!““
Из куће се гласи чуше.
„Примите нас на иоћиште,
Нас две жене... до две душе“.

А изнутра глас прозбори:
„„За једног је само места;
Било нас је једно више,
А баш сад нам једног неста““.

Зглёдаше се до две жене,
А не знаду, шта да чине,
Где ће ноћцу да преноће,
Док зорица не засине?

Тад' ће једна: „Ја ћу напред,
За ме тамо има места“.
„А ја ћу се вратит' амо“.
И тако их обе неста.

Па тако се растадоше,
Получише обе циља.
Првој кажу, да је срећа,
Да ј' несрећа друга била.

Осек, 1902. год.

Дамјанко.

СРПСКА БОГОСЛОВИЈА У ПРИЗРЕНУ.

Призрен је старинска српска варош у Старој Србији, која сад под турском влашћу стоји. Призрен је у старије време био један од најзнатнијих српских градова; он је био и престоница најмоћнијега српскога цара Душана Силнога, па му је још од онда остала лепа успомена до данашњега дана.

народу већ леп број народних учитеља и свештеника у Турској царевини. Ову богословију је подигао и оставио српском народу као задужбину своју врли родољуб српски покојни Сима Игуманов-Призренац. Лепа је то и угледна зграда у Призрену, која се и са приложене слике види, те ју је милина гледати.

Богословија је највећа школа срп-

СРПСКА БОГОСЛОВИЈА У ПРИЗРЕНУ.

Призрен је и данас у Старој Србији најзнатније место, а за српски народ и најважније. У њему седи сада српски православни митрополит по имену *Дионисије Петровић* родом из Градишке у Босни. У Призрену је и богословија српска, у којој се уче они, што ће бити народни учитељи и свештеници. Ова је богословија за својих тридесет година, од како постоји, дала српском

ска за Србе у турској царевини, зато она има и највећу важност, па је народ гледа и пази као зеницу ока свога. Због те њене важности и ми је приказујемо својим читаоцима, да знају за њу, да је се сећају и памте као једну важну знаменитост српску у Турској царевини, у којој и данас живи леп број српскога народа.

УБОЈИЦА.

Полетео *Миша* на друга у школи,
Залуд овај плаче, преклиње и моли,
Кад је *Миша* деран без стида и срама,
Па рукама бије, а рита ногама.
На галаму ову кад учитељ дође,
Како ли ће овај напасник да прође?
Не питајте за то, само то вам велим,
У његовој кожи да бити не желим.

Београд. **Чика Васа-Љубисав.**

НАШ ПОПА.

Написао: **Р. М. Тасић** у Трновчу.

Мото: Благо томе ко довијек живи, имао се рашта и родити.

П. П. Његуш.

Рећи ћу реч своју и не ће ме бити стидно, што то чиним. И што би? — Та као велим: истина је истина, а ја овде само истину износим и верујем, да се она не може ничим порећи, нити пак извртути.

Ствар је дакле већ јасна и позната: ја говорим о нашему попи, о поштованом господину Луци Поповићу Гавриловом. Још одавно се каним, да га деци прикажем за углед, али све тако — те данас, те сутра, и једва овом приликом. Него ни сада није доцкан.

Има још попова, али је мало таких, као што је господин Лука Поповић. И човек, и домаћин, и отац, и Србин, и патриота — ама све, а понајвише истински слуга Божјега олтара. Увек је исти: наш познати, добри и милостиви господин попа. Речи му благе и нека топлина бије из њих. Биће да је то снага, што свакога привлачи и осваја. И на делу је исти таки, јак, снажан и пун готовости, да другоме помогне, да обрадује и да утеши, коме утехе треба. А није ни охол — онако поносит, као што има људи, већ на против, са сваким разговара и не гледа ко је ко. Њему су сви једно исто, браћа: што богаташи, то и сиромашни. О вредноћи његовој и о истрајности у раду његовоме ирича се на далеко и у томе је тек велики и недостижан. Ту нити му је ко раван, нити ће га ко достићи, а још мање престићи.

Будући је сеоски попа, то господин Лука Поповић живи у селу Каменову, а само послом, или иначе, сврати овамо к нама у Трновче, пошто је осем села Старчева и Трновче његова парохија. Трновчани га веома воле, цене га и уважају, што он одиста и заслужује. Ма како дошао: било пешице или на коњу, свакоме се први јавља и први Бога назива, па и самој деци.

— И син му је таки! — опомене неки и хвали сина његова, који је такође сеоски попа, тамо у Рашанцу. То је господин Која. И господин Која је што и отац му, јер се у свачему на оца угледа и чини оно, што је Господу мило и угодно. Због тога је врло омиљен и нема тога, који би рекао што прекорно за њега, оно, што не ваља. Ја господина Коју лично познајем, те стога и имам разлога да верујем, да ће он, господин Која и у будуће остати достојан син још достојнијега оца.

Сви предци господина Поповића били су знаменити Срби, у своје време и старином из питоме Ресаве. Отац господина Луке, покојни Гаврило био је попа, а отац његов опет попа и тако редом у назад за двеста година. Тај поповски чин прелазио је са оца на

сина и он се и дан данашњи одржава и не губи се. И господин Која има синчића и он ће га, ако Бог дадне живота и здравља, школовати за попу, те да оца замени, себи на славу, а народу на понос и дику.

Господин Лука Поповић учествовао је у оба српско-турска рата, при ослобођењу Србије од Турака, а за тим и у српско-бугарскоме рату и том је приликом и добио засипе у грудима, од којих и данас болује. Али он, као човек патриота, све то остави на страну, све то лако заборавља, као пребрише и каже:

— Не марим ја за ово, што бол болујем, него ми је криво и душа ме боли за оно, што претрпесмо онај пораз на Сливници у Бугарској. Ето, то ме тишти и то ми не да души мира. На борба на Пироту — хе, рана, господине, рана неизлечива!

За заслуге учињене цркви и отаџбини, господин Поповић је одликован орденом светога Саве петим степеном, да га носи и да се поноси. А тако и треба: људе заслужне и треба наградити наградом и признањем. Ово високо одличје, овај орден, подарио му је наш узвишени господар и краљ Србије Александар I., коме нека је вечита слава и хвала за то!

Господин Лука Поповић остаће у лепој успомени код својих парохијана и његово ће име живети до века.

Господе милостиви! Подај живота и здравља нашем милом господину попи, те да нас још за дуго и за много упућује к познавању вечне истине и правде!

СРПСКОМ СИНУ.

Поноси се драги лијепим именом,
Што се можеш правим назвати Србином,
Нашљедником српских дивнијех врлина,
Што ти к'о аманет оста од старина!
Умилни нам језик, красне обичаје,
Вјеру прадједовску и светиње своје
Штити, не дај, чувај к'о зеницу ока;
Јер без тога брате животнога сока,
Нестаће те брзо у метежу светском,
Као лаке барке на мору широком.

Успомене миле из прошлости давне,
Нек' те подсјећају на пријетке славне;
Они су ти, сине, као суза чиста,
Што се тако благо у твом оку блиста.
Које и кад стрâшни сагорјева пламен,
Остадоше вјерни као станац камен!
На грозноме кôцу погубише главе,
Стекав на тај начин неувеле славе;
Злослутни гаврани очи им кљуцаху,
Прождрљиви вуци тјело раздираху.

Цвиљели су горко у подрумих клети'
Чекајући часак када ће умрјети;
И одоше дивни на истину Богу,
Да потврде љубав према српском роду!
Оставив нам пример како треба мр'јети,
Кад' црна опасност роду своме пр'јети.
Са извора жива тих узорних дјêлâ,
Напајај се, чедо, свог живота ц'јела...
Учи с' поштовати и љубити своје,
Ди ти ко не сатре те алеме твоје!

Д. Тузла. **Жарко Благојевић.**

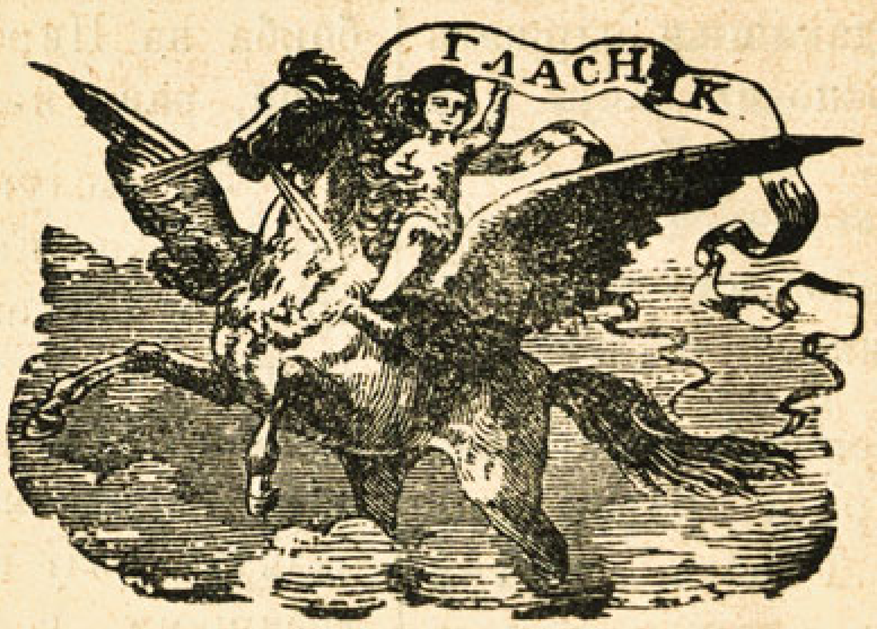

— **Радничка школа.** Српска женска добротворна задруга у Панчеву основала је раденичку школу. У тој школи уче девојке шити, кројити и вести, да као домаћице могу те послове самостално радити. Настава траја у тој школи 3 године. За учитељицу овој школи постављена је Марија Ифијновић, коју је свршила државну индустријску школу у Загребу. Ову раденичку школу помаже у издржавању и српска црквена општина Панчевачка. Сав трошак око издржавања ове школе срачуњен је 1500 круна годишње. Ово је у нашим крајевима прва школа ове врсте, па нека јој је сретно и благословено!

— **Прелаз у православље.** У околини Трста у Аустријском приморју више села и парохија спремају се да пређу из римокатоличке вере у православну. Народ је захтевао да им се у црквама служи на словенском језику и да му олакшају многе терете, али им све то римокатолички бискуп (владика) није одобрио, него је наредио, да се плаћања још јаче терају. Зато се народ обратио српском врло ученом владици др-у Милашу у Задру и тражи, да га прими у православну веру. Владика Милаш је примио ту ствар у своје руке и сад тече даље. Ово је слично ономе, како су у Сантову у Бачкој близу Сомбора пре неколнко година прешли Шокци у православље и сад је у Сантову лепа нова српска православна општина.

— **Зима попустила.** Она жестока зима, која је неочекивано наступила свом жестином, наједанпут је попустила. У очи св. Николе наступила је топла југовина, која је ону велику зиму толико ублажила, да је још тога дана било 4—5 степени топлоте и место снега спустила се блага пролећна кишица. Право вели она наша лепа црквена песма: Вели јеси Господн и чудна дјела твоја!

— **70-годишњица Чика-Јовина.** У недељу 24. Новембра прославио је наш дични Чика-Јова Змај у Каменици у кругу својих поштовалаца 70. дан рођења свога. Тога дана су скоро сви Каменичани дошли Чика-Јови и пријатељски га поздравили. У име српског народнога позоришта поздравили су га у дому његову г. г. др. Лаза Станојевић председник позоришне управе и Антоније Хаџић председник „Матице Српске“. Посетио га је и поздравио и владика бачки Митрофан и многи други његови поштоваоци. Сви српски листови писали су у то време са похвалом о Чика-Јови као о нашем највећем и најмилијем песнику, о његовом чистом и поштеном срцу и о његовом жарком родољубљу. Истога су дана стигли Чика-Јови силни поздрави у брзојавима и писмима, јер се сав српски народ топло Богу моли, да нам нашег дичног Чика-Јову поживи још на многаја љета. Тим топлим молитвама и „Голуб“ се свесрдно придружује и кличе: Из народних уста у Божје уши!

— **Руско богатство у угљу.** Русија је најгоростаснија држава Европска, па све што има такође јој је огромно и горостасно. Тако сад јављају, да су у Сибирији пронашли силне мајдане каменог угља и скорим ће Русија са угљем заузети прво место у Европи. Новине пишу, да је у Сибирији 1900. год. извађено из мајдана 20 милијуна пуда, а пуд је 16 наших килограма; од тога доба вади се угаљ сваке године у већој мери.

— **Рат са Венецујелом.** У јужној Америци има република *Венецујела*, велика један милијун □ километара а има 2.250,000 становника; Венецујела је постојбина дувана. Престоница јој је *Каракас*. Та република се уплела у рат са Енглеском, коју помаже и Немачка и Италија. Тај рат долази отуда, што у Венецујели има доста поданика енглеских, немачких и талијанских, па је Венецујела приликом другога рата ударила била велики намет и на ове туђе поданике, па сад не ће да им врати њихово потраживање. Зато Енглеска, Немачка и Италија пошаље тамо своје убојне бродове, да Венецујелу приморају, да намири енглеске, немачке и талијанске поданике, Венецујела опет не ће и због тога ево дође до рата и енглески,

немачки и талијански топови ударају сада на Венецујелске приморске градове и пристаништа, а Венецујела се брани. Сједињене Северо-Американске државе траже, да се овај сукоб мирним судом реши, да се не мора крв проливати, па како суд суди, на то да пристану сви. Но овај предлог још није усвојен.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Сјене мале приповијести, написао Владоје С. Југовић, од „Мале Библиотеке“, што издаје књижарница Пахера и Кисића у Мостару, свеска 36. 16⁰ стр. 66. Цијена 30 пот. или 40 пара дин.

Шопенхауер хумореска у једном чину, написао Бранислав Ђ. Нушић. Од „Мале Бвблиотеке“, што издаје књижарница Пахера и Кисића у Мостару, свеска 37. 16⁰ стр. 50 Цијена 30 потура или 40 пара дин.

Две приповетке написао Едгар А. По, с енглоског превео Светислав Стефановић. Од „Мале Библиотеке“, што издаје књижарница и штампарија Пахера и Кисића у Мостару, свеска 38. 16⁰ стр 74. Цијена 30 потура или 40 пара динарских.

Прије̂глед прилог „Мале Биотеке“ изишао је уза сваку овде горе наведену књигу на по осам листова. У овом прилогу су књижевне расправе и прикази нових књига у листова Овај „Прије̂глед“ је сад под бројевима: 18., 19. и 20.

Као други прилог овим књигама изишле оу три дописнице карте са лепим сликама књижевника наших: Милана Јовановића—Батута, Илије Станојевић-Чиче и Владоја С. Југовића.

Све ове ствари могу се добити у свакој добро уређеној књижарници српској.

Илустрована Историја српског народа од најстаријих времена, до краја 19-ог века за народ и школу. Друго умножено издање са 140 слика и 1 картом. Издаје Коста Мандровић у Бочу. Изишла је свеска 6. са 9 слика. Цена је свакој свесци 25 нов. или 65 пара дин.

РЕШЕЊЕ.

У прошлом бр. „Голуба“ значе и то *1. Коњички скок:*

Голубови коштуњци

Ох слатко је борац бити,
Чувар свога дома света;
Бранич сјајних успомена
И минулих златних љета.
Да, слатко је за дом мријети
И рођену крвцу лити;
Ал' је слађе много слађе
Под слободе крилом бити.

2. Ребус: Скопље; *3. Загонетка:* Тибар — Ибар — Бар.

Правилно решили: Зорка и Добрила Гргурови у Сомбору: 2. — Сава Ф. Оберкнежевић у Нов. Саду: све. — Стојан Гргуров у Сомбору: све. — Бранислав Вучетић у Н. Саду: 2. — Миленко Марин у Срем. Карловцима: све: — Жарко Кирилов у Ст. Стапару: 2. 3. — Живко Пахчиуас Пијаде и Правдић у Шапцу: 2. — Јелица Суботић у Београду: 2. 3. — Милорад и Милан Костић и Јово Милишић у Дол, Тузли: све. — Бранко Миловановић у Тур. Кањижи: 1. 2. — Ђорђе Михајловић у Нов. Саду: све. — Стојан Муачевић у Осеку: све: — Рад. А. Стојадиновић из Деспотовца: 1. — Михајло и Милорад Шипош у Н. Саду: 2. 3. — Јово Ђурић у Кључу: све. — Д. Стакић у Доњој Тузли: 2. 3. — Милан и Стака Серафијановић и Љубица Савић у Дол. Тузли: све.

☞ Чије име није штампано, знак је или да му није решење правилно или да је доцкан стигло.

ГОЛУБОВ ПИСМОНОША.

Напомена. Пошто је ово последњи број „Голуба“ за ову годину, то у њему не доносимо никаквих *коштуњаца*, да не би решење прешло у нову годину.

Сава Ф. Оберкнежевић у Нором Саду. Добро је смишљено, али није лепо нацртано, зато не можеме употребити. Овако већ многима одговарамо и још једнако долазе хаљкави радови, а овакав одговор могао би разумети сваки, јер се он не тиче само онога, коме одговарамо, него свакога, ко ребусе или друго што црта.

Миленко Марин у Ср. Карловцима. Сваки рад ваља лепо на засебном папиру написати, јер уредник не доспева, да их преписује, а све уједно не може се у штампарију шиљати. За потребне бројеве обратите се издавачу, та се ствар уредника не тиче, нити уредник има на продају појединих бројева.

Димитрије М. Јефтовић у Крушевачком Александровцу. Примили смо последња ваша писма; радове не тожемо употребити, јер нису ништа ново за „Голуб“- Неке су песме политичне. те нису за нас. Лист ћете пак примати, док се претплатите.

Ђорђо П. Видаковић у Зворнику. И сад је касно стигло. али ћемо ипак моћи употребити ма и мало касније. Остало је добро.

Мих. Шипош у Новом Саду. Није доста лепо нацртано.

Ристо С. Поповић у Бијељини. Добро је и док дође на ред и донећемо.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Са овим бројем навршује „Голуб“ своју 24-ту, и од нове године ступиће, ако Бог да̂, у 25-ту годину живота свога. Пре 24 године појавио се он као нејако детешце, а сад га ево као снажна младића, који је у целом Српству познат и мио. „Голуб“ је најстарији лист своје врсте и ниједан српски лист ове врсте није оволики век доживео.

Па колико је то радосна појава, да је „Голуб“ толики век доживео, исто је толико радосна појава и то, да сви оснивачи и покретачи његови и данас су у животу, још једнако орни и вољни, да и даље на њему раде, да му срећно, ако Бог да̂, доврше и четвртину столећа.

Тога ради позивамо овим на нову претплату све пријатеље његове и молимо их, да се заузму за њ и у 1903. годиии, да ни она не остане постидна иза осталих дру́га̂ својих. „Голуб“ ће и 1903. године излазити редовно двапут месечно (осим Јула и Августа), а стаје и у будуће 3 круне, а за Србију 4 динара на целу годину; и у будуће ће излазити на лепом и фином папиру; а ако му претплатници дођу у обилатијем броју, и он ће бити много лепши и бољи. Са оваковом претплатом он и у будуће остаје сразмерно најјефтинији српски лист те врсте.

Лист се ни у будуће не даје ником на вересију; претплату пак најбоље је послати на једанпут на целу годину; тако се уштеди на пошиљци, јер се о једном трошку пошље сав новац, а и нама се уштеди при примању, јер ми морамо при сваком примању да платимо пошти по 4 потуре, те нам се и од те мале претплате још закида.

Уједно напомињемо, да смо приредили *дивот-корице* за „Голуб“ и у 1902. години, па ко пошље уз претплату за 1903. године и 1 круну за корице, добиће дивот-корице какве хоће — црвене или плаве — о нашем трошку.

Па препоручујући „Голуб“ и даљој љубави нашега народа и његова подмлатка, надамо се, да га љубав народра ни у 1903. години напустити не ће, него да ће му се још више одазвати и тиме учинити, да и он буде у сваком погледу бољи и савршенији, па тиме још и милији свима онима, којима је намен ен.

У то име јесмо

У Сомбору, 15. Децембра 1902. године.

Уредништво и наклада „Голуба“.

Уређује: ЈОВАН БЛАГОЈЕВИЋ. Издаје: књижарница МИЛ. КАРАКАШЕВИЋА.

ШТАМПАРИЈА ФЕРДИНАНДА ВИТЕРМАНА И СИНА У СОМБОРУ.

NARODNA BIBLIOTEKA SOMBOR 1859